Magyar feladatok

Három nagy beszéd hangzott el a baranyai fővárosban. Három fontos és nagyon időszerü megnyilatkozás. Imrédy Béla mondotta el őket különböző helyeken, egészen más összetételü hallgatóság előtt. Egyik alkalommal pártjának emberei előtt szólott, mint pártvezér, azután azok előtt a férfiak előtt, akik a mostani világháboruban teljesitettek fegyveres szolgálatot a haza védelmében, közelről ismerve meg azt a sorsot, ami elbukás esetén reánk várna, majd az ipari dolgozók előtt, akikre a belső arcvonal küzdelmeinek oroszlánrésze vár.

Nagyon szükség volt ezekre a megnyilatkozásokra és szükséges volt, hogy olyan férfiu szájából hangozzanak el az ott elmondottak, akiről köztudomásu, hogy nemcsak állásánál fogva, hanem ténylegesen is jelentős részt vállal a háboruban álló ország vezetésének felelősségéből.

A problémák, amelyekre kendőzetlenül, férfias őszinteséggel rámutatott, a sajátos magyar feladatok, amelyeknek megoldását részben sürgette, részben meg is igérte, állandóan körülfognak minket, ott izzanak minden gondunk mélyén és szinte nap nap után beléjük ütközünk. Talán ez az oka annak, hogy olyan általános visszhangra találtak szerte az országban és olyan nagy figyelmet keltettek ezek a beszédek.

Amit Imrédy Béla a hűségről mondott, azt nem lehet elégszer és elég hangsullyal ismételni. A Kormányzóhoz és rajta keresztül az egész nemzethez, az önmagunkhoz való hűség a legmagától értetődőbb követelmény, ami szinte kezdete mindennek. De nem kisebb jelentőségü a harcunkhoz és ahhoz a szövetséghez való hűségünk, amely ezt az élethalál harcot egyáltalában lehetővé teszi.

Ahhoz pedig, hogy ezt a hűségünket megőrizhessük, megint csak elengedhetetlen feltétel mindaz, amit Imrédy a szervezés nagy jövendő feladatairól modott. A kérdés lényegébe világitott bele, amikor rámutatott, hogy nemcsak a bajoknak, hanem a még olyan jól elgondolt nagyszerü intézkedések részleges eredménytelenségének is a megfelelő szervezetnek minden téren mutatkozó hiánya az oka. Ez az a terület, amelyen sok év mulasztását kell pótolnunk, még pedig a lehető legrövidebb időn belül, mert csak igy remélhetjük, hogy helyt tudunk állni az óriási, most már határaink közelében duló küzdelemben, amelynek eredményes befejezésétől függ nemcsak . állami önállóságunk és függetlenségünk, hanem puszta létünk is.

Vitéz Imrédy Béla beszédel

a pécsi kereskedők, iparosok és a pécsvidéki bányászok előtt

Vitéz Imrédy Béla a pécsi városháza közgyülési termében résztvett a pécsi iparosok és kereskedők ülésén, ahol Esztergár Lajos polgármester köszöntötte a közgazdasági minisztert, majd Siptár Lajos vezérigazgató a kiváló pénzügyi szaktekintélyt üdvözölte vitéz Imrédy Béla személyében. Válaszában vitéz Imrédy Béla hangoztatta, hogy Pécs lakossága mindig a szerény és nem hivalkodó munka harcosa volt. A város polgárságától azt kéri, ha netán ütne a megpróbáltatás órája, legyen kitartó a város érdekeinek védelmében.

A miniszter a továbbiak során ujból megállapitotta, mily nagy szükség van a nagy magyar összefogásra. Az igazi nagy magyar egységben minden becsületesen dolgozó és becsületesen gondolkodó ember meg fogja találni egymást.

A zsidókérdés

Vitéz Imrédy Béla ezután a zsidókérdés megoldásáról beszélt és hangoztatta, hogy Magyarországon ez volt a legnatalmasabb társadalmi operáció hosszu évtizedek óta. Szemben a külföldön terjesztett rémhirekkel megállapitja, hogy sem a magyar hatóságoknak, sem egyetlen magyar embernek a kezéhez egyetlen csepp zsidóvér sem tapad.

Gazdasági hivatásrendi szervezet

Egy ilyen hatalmas kérdés megoldásánál elkerülhetetlen, hogy kisebb bajok ne adódjanak. Ennek egyik oka, hogy a gazdasági vonalon adódó feladatok megoldására nem állott rendelkezésre a megfelelő gazdasági hivatásrendi szervezet, amelyet a közeli jövőben fogunk csak kiépiteni. A nemzeti szocialista gazdasági politika a baloldali szocializmusnak és kommunizmusnak törekvéseivel ellentétben a szabad és egyéni kezdeményező képességében megerősitett egyént akarja megszervezni. A liberális érában voltak ugyan egyes autonom önkéntes társulások, amelyek azonban nem tudták megoldani a gazdasági ágazatok összes problémáit. A magyar állam és a magyar gazdasági élet tényezőinek együttmunkálkodására van a jövőben szükség. Az uj rendszer a munkaadó és a munkavállaló munkatársi együttműködését fogja létrehozni szociális, majd gazdasági vonatkozásban is.

A kormányzat ügyelni fog arra is, hogy egyes már amugy is erős vállalkozások, ne jussanak ujabb zsiros falatokhoz a fejlődésben levő kisemberek rovására.

Az uj magyar kereskedelem

Az uj magyar kereskedelmet azon a szinvonalon szeretné látni, amelyen az 1848 előtti becsületes magyar kereskedelem állott. Szólott a kereskedelmi alkalmazottak nehéz helyzetéről is és hangoztatta, hogy a zsidó üzletek bezárása következtében munkájukat vesztett kereskedelmi alkalmazottak sorsáról a gondoskodás folyamatban van. Vitéz Imrédy Béla a Baross Szövetségről is elismeréssel emlékezett meg. A Baross Szövetség meg fog maradni. A szakmai kereskedő-csoportok alokulása folyamatban van és ezeknek a csoportoknak a csucszervezetévé fogják állitani a Baross Szövetséget.

A bányamunkások között

Pécsbányatelepen vitéz Imrédy Béla érintkezést keresett a pécsi szénmedence bányamunkásságával. A minisztert Szabolcs Rezső bányafőtanácsos fogadta és kalauzolta.

A miniszter a bányászotthonba ment, amelynek disztermét pécsbányatelepi és a környéken dolgozó szabolcsi, somogyi és vasasi bányászok is zsufolásig megtölötték.

Vitéz Imrédy Béla a bányászifjuság sorfala között szivből jövő és hosszantartó éljenzés közben vonult a terembe, majd az emelvényen két bányamunkás között foglalt helyet.

A bányamunkássággal közvetlen érintkezést kereső minisztert Csikász János bányamunkás üdvözölte és keresetlen szavakban tárta fel a miniszter előtt azokat a problémákat, amelyek a bányászmunkásságot a háborus idők közepette súlyosan érintik. Kiemelte, hogy a bányamunkásság tisztában van azzal, hogy a győzelem biztositása érdekében fokozott termelésre van szükség.

Vitéz Imrédy Béla ujabb beszéde

Majd általános figyelem közepette vitéz Imrédy Béla közgazdasági miniszter emelkedett szólásra.

Kedves Munkás Testvéreim! Mint pécsi képviselő, kötelességemnek tartottam, mihelyt hivatalos teendőim engedték, ellátogatni Pécs városába — kezdte beszédét vitéz Imrédy Béla —, hogy tájékozódjam az itteni helyzetről. Előre bocsátom, hogy a bányászság nehéz helyzete nem volt ismeretlen előttem. Akik az ország életét irányitjuk, kötelességünk, hogy a magyar dolgozók sorsát figyelemmel kisérjük. Okos segitséget csak ugy lehet hozni, ha az ember a magyar dolgozók kérdését a maga egészében teszi vizsgálat tárgyává és szerves intézkedéseket készit elő.

Az árukészletek igazságos elosztása

Kifejtette ezután vitéz Imrédy Béla közgazdaságügyi miniszter, hogy egyszerü lineális béremeléssel nem lehet a munkásság nehéz helyzetén segiteni, hanem az áruhiány következtében inkább az árukészletek igazságos elosztása mutatkozik a megoldás helyes módjának.

Ellenőrizni kell az áru utját a termeléstől a fogyasztásig és gondoskodni kell az áruelosztáson keresztül arról, hogy a munkás hozzájusson mindahhoz, amire valóban szüksége van.

A magyar bányászság hazafias érzése

Megragadott az előttem szóló munkástestvérünk kijelentése, hogy a magyar bányász örömmel hoz áldozatot, mert tudja, hogy a nemzet közös ügyéről van szó. Ez magas erkölcsi felfogásról tanuskodik és ujabb bizonysága annak, hogy akármennyire befeketitették, sőt rágalmazták reakciós oldalakról a magyar bányászságot, hogy forradalmár szellemü, az igazság az, hogy a magyar bányászság hazafias érzéssel akarja a kötelességét teljesiteni, de emberi módon akar élni. *(Ugy van! Ugy van! Lelkes éljenzés és taps.)* Ha ezt az igazságos emberi életmódot a nemzet biztositja számára, hűségesebb társadalmi rétegre, mint a kötelességét állandó életveszély között teljesitő bányászságra, aligha fog találni. Ebben egészen biztos vagyok. *(Élénk helyeslés.)*

Első a munkásság ellátása

Egységes a kormány felfogása abban, hogy a magyar bányászság, az ipari munkásság, a mezőgazdasági munkásság helyzetén segiteni kell, éspedig a nehézségek gyökeréig ható intézkedésekkel. Sietni kell, mert a dolgozók szükségben vannak, hiány van ingben, bakancsban, ruhában. Ha idáig nem történtek még kézzelfogható kielégitő intézkedések, ennek az az oka, hogy átfogó és értelmes megoldásokat akarunk, amelyekkel nem átmeneti enyhülést hozunk, hanem intézményes javulást. Ügyelnünk kell arra, hogy a gyárból kikerülő áru ne szivárogjon el fekete kanálisokon, hanem minden hézagot szemmel tartva igazságos utalványrendszerrel biztositsuk, hogy valóban az kapja meg az árut, akinek arra már a termelés érdekében is igazán szüksége van. A magyar intelligencia és a magyar tisztviselői kar, bár a gondoskodásra neki is jussa van, mégis csak kevesebb ruhát és kevesebb cipőt koptat, mint a kétkezi munkás, sőt talán tartalékai is vannak, tehát várhat az igényeivel. A munkásság körében is vannak, akiknek talán kevesebb a gondjuk, kisebb a családjuk, vagy van valami kis földecskéjük, házuk, szóval van valami tartalékjuk a régebbi jó időkből. Maga a munkásság tudja ezt a legjobban és megérti azt, hogy azoknak a dolgozóknak kell elsősorban juttatni az áruból, akik valóban rászorulnak, ahol sok a gyerek, vagy ahol nincs tartalék.

A munkásság megszervezése

Maga a munkásság is megteremtette a maga érdekvédelmi szerveit, előbb a szakszervezetekben, majd a keresztényszocialista szakszervezetekben, a Nemzeti Munkaközpontban és egyebekben. A régi liberális világ félt a szervezett munkásságtól. Ma ezen tulvagyunk, nem féltjük a magyar élet rendjét a magyar munkás szervezettségétől, sőt előnyöket várunk tőle. A munkásság is legyen bizalommal az uj szervezési módszerek irányában. Nem arról van szó, hogy a magyar munkásságot egy politikai szervezet keretébe politikai célok szolgálatába állitsuk be, hanem a magyar munkásság gazdasági szervezetét szeretnők létrehozni, mint a magyar gazdasági élet egyik alappillérét. Azt akarjuk, hogy a magyar munkások, bányászok, akik valamely üzemben dolgoznak, ezzel az üzemmel összeforrjanak; azt akarjuk, hogy azok az ellentétek, amelyek a régi liberális világban fennállottak a magyar munkaadók és a magyar munkásság között és amelyeknek a maradványai ma is megvannak, ezek egy bensőséges együttműködés szellemében eltünjenek. Abból a szervező munkából, amelyet a magyar szociáldemokrácia zsidó vezetői részben saját számlájukra, részben nemzetközi célok szolgálatában végeztek, mi tanultunk és tudjuk, hogy a szervezettségben rejlő értéket nekünk a nemzet javára kell fordítanunk.

Ruhagyár r. t. sárvári központi irodája részére keres azonnali belépésre perfekt magyar gyors- és gépirónőt

másodtitkárnői

állásra, szokásos átlagfizetést meghaladó fizetéssel. Feltételek: őskeresztény származás, megfelelő iskolai képzettség, 30 évet meg nem haladó életkor, biztos fellépés, kellő tárgyalóképesség, nagy szorgalom és alkalmazkodóképesség. Sajátkezüleg irt ajánlatok Ruhagyár r. t. igazgatósága, Sárvár, cimre küldendők.

A magyar munkásság fegyelmezett

Tapasztalataim azt mutatják, hogy kevés olyan rétege van a magyar társadalomnak, amelyre ugy lehetne számitani az uj igazságos szociális rend megszervezésében, mint a magyar ipari és bányászmunkásságra, mert a magyar munkásság fegyelmezett és van érzéke a szervezettséghez és a gazdasági egyensuly jelentőségét is felismeri. Tudja, hogy meddig mehet el kivánságaiban, igényeiben, tudja, hogy az üzemet nem lehet agyonterhelni a szociális követelések eltulozásával, mert akkor megszünik az üzem.

Tőkére szükség van

Nem vagyok védője sem a kapitalisták, sem a tőke uralmának de a tényt el kell ismernem, hogy termelő berendezések és forgótőke nélkül termelni nem lehet. Tőkére tehát szükség van, a baj csak ott kezdődik, amikor a tőke néhány kézben kezd koncentrálódni, amikor előállnak olyan százezres és milliós jövedelmek, amelyek öncéllá válnak és nem állnak a nemzeti közösség szolgálatára. A tőkét tehát nem szabad megsemmisiteni, hanem céltudatos és megközelithetetlen ellenőrzés és irányitás alá véve bele kell állitani a nemzeti termelés szolgálatába.

Remélem, hogy a tőkések és a vállalatok is belátják az időknek ezt a parancsát. Ha nem látnák be, akkor nyomósabb érvekkel, a törvény erejével kell majd megmagyaráznunk, hogy igazunk van, mindaddig azonban, amig reményünk van, hogy mindez a megértés utján elérhető, addig a megértés utján próbálunk haladni.

Rövidesen megjelenik a munkásság átfogó szervezetéről szóló rendelet

Vitéz Imrédy Béla miniszter ezután bejelentette, hogy a közeli napokban rendelet jelenik meg a ma-

Önző vénember

Irta Marton Lili

Csak igy hívta a család. A család, amely megfellebbezhetetlen, és igazsága tudatában csalhatatlan volt. Boldizsár önző volt és vénember volt és nem szerette senki.

Boldizsár túl a nyolcvanon megengedte magának azt a fényűzést, hogy egyedül és kedve szerint éljen. Csaknem egész nap aludt, délben kelt fel, délután ebédelt és már este nyolckor lefeküdt. Ha nem aludt, akkor olvasott, vagy egy egészen különleges és Boldizsár-szerű állapotba merevedett, ami hasonlitott a halak téli dermedtségéhez s amit ő „tünődésnek" nevezett. Ilyenkor nagy karosszékében egy pontra meredve látszólag érzéketlenül ült hosszu ideig s hogy mire gondolt, azt csak ő és a jó Isten tudta. Gazdasszonya tiszteletben tartotta, cerberusként őrködött öreg gazdája éber és nem éber álmai felett. A család pedig tovább gyűlölte Boldizsárt, mert az látszólag nem érdeklődött iránt és élte a maga medve-életét.

A család nagy volt, tele szövevényes szeretet- és gyűlölet-szálakkal, az érdek, összetartozás, taszitás és vonzás titokzatos áramlataival, veszekedésekkel és ünnepélyes kibékülésekkel, pletykákkal és önfeláldozó gesztusokkal és ellentétekkel. Csak egyben egyeztek meg tökéletesen, hogy Boldizsár, a szenior, hat unoka nagyapja, önző vénember, aki nem törődik velük és „tőle valamennyien felfordulhatnának". Ezt az utóbbi meghatározást Kamilla használta legszivesebben.

Boldizsár legidősebb lánya, aki legtöbbet törődött az emberek véleményével és igy neki fájt legjobban, hogy apja elköltözött a közös fészekből és szóbeszédre adott okot. Nagy volt hát megdöbbenése a többi családtaggal egyetemben, mikor egy este vacsoránál megszólalt huszonnégyéves lánya, Erzsébet, az iparművésznő és kijelentette:

— Akármit mondtok, én szeretem nagyapát.

Valamennyien Erzsébetre támadtak és ujra elismételték, hogy Boldizsár önző vénember, akinek nagyobb nyugdija van, mint a jelenlevők bármelyikének jövedelme és mégsem jut soha eszébe, hogy egy karácsonykor vagy születésnapkor megörvendeztesse a család valamelyik tagját és általában a legnagyobb közömbösséget tanusitja mindnyájuk iránt. Hogy idegenek sorsa jobban érdekli, mint a saját családjáé, s hogy „tőle valamennyien felfordulhatnának". Mikor mindezt elmondták egymás szavába vágva és idegesen, Erzsébet ujra megszólalt nagyon nyugodtan:

— Nem gondoljátok, hogy mi vagyunk ennek az okai?

Az általános felzúdulásban csönd et kért és igy folytatta:

— Mióta nagyapa elköltözött a családi házból, mert nem birta a lármát, az örökös jövés-menést és gyakori veszekedést, — hisz' valljuk be, épp eleget veszekszünk. — kimondtátok rá az itéletet, hogy gonosz és önző. Ennek tiz éve. Néha kötelességsszerüen elmentek hozzá, mint ahogy a főnökének gratulál az ember, ha előléptetik, még ha utálja is — szóval elmentek, visztek egy könyvet és egy szál virágot, de az arcotok csupa szemrehányás és a hangotok csupa rosszalás. Nagyapa egész életében többet dolgozott, mint mi valamennyien együttvéve, miért ne szabadna neki egyedül lennie és ugy élnie, ahogy akar? Ti vaditottátok el és hitettétek el vele, hogy nem szeret minket és közönyös hozzánk. Most már nem történik más, mint hogy e szerint cselekedik. Ti megteremtettetek egy önző, gonosz nagyapát, mint egy szinpadi szerző a figuráját, ő pedig megjátssza azt. De én fogadok, hogy igenis szeret minket és törődik velünk. Aztán valljuk be, gyakran megyünk hozzá? Törődünk-e mi vele?

— Hát lehet? — tárta karjait Kamilla az ég felé. — Most egy hete is, mikor nála voltam, megkérdeztem: Apám, nincs valamire szükséged? Nincs — morogta. — Nem kell tőletek semmi. Hát lehet vele?

— Majd én megpróbálom — mosolygott Erzsébet.

És másnap elment Boldizsárhoz. Nem is tudta, mit akar. Azt, hogy nagyapa visszajöjjön a házba és elfoglalja régi szobáját, azt nem akarta. A régi szobában különben is Béla lakott és igy nyugodtabban lehetett a zongorán gyakorolni. De valami megbékélést, kiegyenlitődést kivánt. Be akarta bizonyitani, hogy Boldizsár szereti őket, hogy nem önző, hogy tulajdonképpen sajnálnivalóan magános és szeretetrevágyó. Össze akarta hozni ujra a családdal, hogy részt vegyen életükben, mint régen.

A gazdasszony fogadta, csodálatosan pici öregasszony, kinek haja mindig kócos volt és mindig ijedtnek látszott.

— A tanácsos úr alszik — mondta. — Felköltsem?

— Bemegyek, — szólt Erzsébet, — nem költöm fel, megvárom, míg felébred.

A szoba nagy volt, zsufolva régi könyvekkel és furcsa tárgyakkal és a meghalt családtagok gyászkeretes fényképeivel. Boldizsár nem aludt, ahogy a gazdasszony hitte. Az ablaknál ült és nézte az utcát.

— Kezitcsókolom, nagyapa — köszönt Erzsébet.

— Isten hozott, — szólt az öreg ember és kezét nyujtotta a lány felé. Fénytelen, fakókék szeme hirtelen megtelt valami fénnyel és élettel. Szerette Erzsébetet, a legkissebbet, mint ahogy mindegyiket szerette. De őt nem szerette senki. Ezt hitte, igy tudta, ezért vette körül magát páncéllal, amelybe azonnal behuzódott, mint a teknős. Képzelt és valódi sérelmei voltak és minden látogatás, minden közeledés csak elmélyitette ezt az érzést.

— Nagyapa, — kezdte Erzsébet bátortalanul, — nem adnál kölcsön valami könyvet?

Az öreg ember elmosolyodott. Ez volt a gyöngéje, a büszkesége, a könyv. Olyan könyvei voltak, mint senkinek. Soha nem hallott francia írók és latin műveltségü magyarok. Erzsébet a könyvei iránt érdeklődik. Ez szép.

Felállt és nehéz, öreges járással a könyvszekrény felé tartott.

— Gyere, válassz — mondta — és ha elolvastad, adok másikat.

— Ugy-e adsz? — kérdezte Erzsébet — és látod, Béla azt mondta, hogy te ugy ülsz a könyveiden, mint egy anyamadár a tojásokon és hiába is kérek tőled...

Boldizsár megállt.

— Igen, — motyogta, — szóval ezt mondta Béla...

Egyetlen perc alatt száz gondolat vágtatott benne. Ugy, szóval azt hiszik róla. Hogy irigy, hogy önző. Hogy magának tartogatja a könyveit. És habár kimondhatatlanul szerette volna, ha Erzsébet időnként eljön hozzá, óh, nem magáért, hanem a könyvekért és elhozza magával ebbe a szomoru szobába fiatalságának sugárzását, — magára ölötte ujra teknőspáncélját és hidegen igy válaszolt:

— Lehet, hogy igaza van Bélának. Nem szivesen adok kölcsön. Arravaló a kölcsönkönyvtár.

Aztán leült és elnézett unokája feje felett.

Erzsébet állt, szótlanul, s szerette volna meggondolatlan mondata után kapni, hogy visszahuzza. De az elröppent, mint a madár és nem térhetett vissza többé.

— Kezit csókolom, nagypapa, — szólt csendesen.

— Szervusz, fiam. Üdvözlöm a tisztelt familiát.

Ez már megint a régi volt, a gúnyos, az önző vénember.

Boldizsár magára maradt, Erzsébet kiment a napsütésbe.

— Nem lehet vele, — gondolta kétségbeesve, — csakugyan ugy tesz, mintha önző lenne. És én nem tudok vele bánni. Egyikünk sem tud. Pedig a nagyapám. Nem lehet rajta segiteni. Mirajtunk embereken ugy látszik nem lehet segiteni...

gyar munkásság átfogó szervezetéről. E szervezet a kötelező tagságnak az elvi alapján áll és magába olvasztja majd az összes eddigi szervezeteket. Nem felülről irányitott szervezetet hiv életre a rendelet, hanem a munkásság autonom képviseletének utját fogja kiépiteni.

Az uj szervezet alapelvei

Azt várom — mondotta —, hogy ezen az uton ki fog termelődni a munkásság soraiból egy sora azoknak a férfiaknak, akiket a munkásság a maga hivatott képviselőinek tekint, hogy azután a szervezetnek a vezetése és képviselete csakugyan egy legyen lélekben, szellemben a magyar munkássággal. Ugy gondolom, hogy a jövőben majd a munkásságnak ez az autonom képviselete irányitja az üzemi választmányok megalakitását annyiban, amennyiben ő jelöli majd ki azokat a választásra alkalmas munkásokat, akiknek köreiből a munkásság a maga megbizottjait megválasztja. De nem adom föl a reményt, hogy a bizalmatlanság, amely ezekre a félreértésekre és panaszokra vezetett, mindkét oldalról hovatovább fölenged és a magyar ipar munkaadói és munkavállalói, mint a magyar gazdasági életnek kiválóan rátermett és közösségi érzékkel biró tényezői meg fogják találni a bizalomteljes együttműködés utját.

A felelősség kérdése

Sokan kifogásolják, hogy az üzemi előadókat maga a vállalat nevezi ki. Ugy látom, hogy itt egy elvi tévedésről van szó. Annak az uj rendszernek, amelyet a nemzeti közösségek kebelében megvalósitandó szocializmusnak, tehát nemzeti szocializmusnak neveznek, egyik jellegzetessége a felelősség kérdésének kidomboritása. A nemzetközi szocializmus beteg ábrándjával szakitunk, mert fölismertük a nemzet megdönthetetlen jelentőségét és értékét. Magyarok vagyunk és mi magyarok magunk között érezzük jól magunkat, a magyar közösségen belül kell tehát egy uj szocializmust kiépitenünk. A felelősség kérdésében pedig igy gondolkozunk: te munkaadó, vállalkozó, tőkés, mi hagyunk téged dolgozni, mert tőkére, vállalkozói leleményességre, üzleti szellemre a termelésnél szükség van, de sok-sok ember dolgozik nálad, akiknek az emberi életszinvonaláról neked kötelességed gondoskodni.

A gyáripari vállalatok szervezete

A gyáripari vállalatok frontján, amikor a szabad érdekképviseletet, a GyOSzt feloszlatván, ugyancsak a kötelező tagság elve alapján megteremtjük a gyáripari vállalatok szervezetét, hogy ezután ez és az ipari munkásság szervezete egybefogva képviselje az egész magyar ipart, az ipar összes dolgozóinak hivatásrendjét. Hasonlatos az eljárásunk a kereskedelem terén. Célunk ugyanis az, hogy a rögtönzött intézkedések korszakát bezárjuk és a magyar gazdasági rend megszervezésével olyan instrumentumot teremtsünk, amely az autonómia elvének szemmel tartásával az államvezetés irányitása alatt csakugyan képes is lesz a magyar gazdasági életnek és a benne dolgozóknak jogos érdekeit érvényesiteni és felmerülő problémáikat egészséges megoldáshoz juttatni.

A társadalom közreműködése

Ehhez a társadalom közreműködésére van szükség, amire viszont a társadalom csak ugy képes, ha egészségesen meg van szervezve. Nekünk ehhez a szervezési alapokat kell előbb leraknunk, mert a liberális kor erről nem gondoskodott. A magyar társadalom kellő szervezettségének hiánya miatt nem tudjuk a hadigondozás ügyét sem megfelelően lebonyolitani, ezért nem tudunk ugy gondoskodni a bevonultak hátramaradottairól, ahogy szeretnők, ezért nem tudjuk az áruelosztás kérdését okosan megoldani.

A társadalom megszervezése

A magyar társadalmat a maga lábára kell állitani. Mindenkinek van egy vagy két szabadórája a napban. Ezeket kell ügyesen felhasználni, de meg kell szervezni az embereket arra, hogy ezen órák alatt értelmes munkát végezzenek. E szervezettség megalapozásában van nekünk szükségünk a magyar munkásságra épp azért, mert közösségi érzéke munkája természeténél fogva alaposan kifejlődött.

A nemzet egy nagy harci és munkaközösség

A mai idők egyik legfőbb parancsa a termelést minden körülmények között biztositani. A mai nehéz idők sok felesleges cicomát és cifraságot eltüntetnek. A lényeg az, hogy a magyar munkáskarok jó erőben tudják megragadni a csákányt és nekifeszíteni a kőzetnek a furót. Ez a nemzet egy nagy harci és munkaközösség. Talán ez a megpróbáltatás kellett nekünk arra, hogy ezt a lényeget meglássuk. Kormányunknak a feladata, hogy segitsen a dolgozóknak a sorsán és juttassa érvényre az igazságosságot, mert ha igazság van egy országban, akkor sok minden nélkülözést el lehet viselni és akkor a munkásság tüzönvizen keresztül kitart és dolgozik nemzetéért. Ehhez a munkához az igazságosság munkájához kérem bányászbajtársaim segitségét és türelmét és záradékul csak egyet kivánok, azt, amire valamennyiünknek szükségünk van: Jó szerencsét!

A pécsi szénmedence bányászai végig feszült figyelemmel kisérték vitéz Imrédy Béla fejtegetéseit, amelyeket sürün szakitott félbe a helyeslés, a lelkes éljenzés és a taps. A bányamunkásság a minisztert beszéde elhangzása után hosszantartó rendkivüli meleg ünneplésben részesitette.

Vitéz Imrédy Béla ezután a bányászok közé elvegyülve, közvetlenül szivélyes hangon elbeszélgetett a dolgoskezü bányászokkal, a csillésfiukkal, a vájárokkal és a bányamérnökökkel egyaránt.

A miniszter és kisérete gépkocsin tért vissza Pécs városába, ahol különböző látogatásokat tett.

Kis történetek

Rossini és az osztriga

Rossini, aki nagy gourmet volt, nemcsak a libamájas szarvasgombát és a bélszinpecsenyét szerette, hanem az osztrigának is inyenc rajongója volt. Ő, a szép ouverture-öket nemcsak a zeneművészetben kedvelte, hanem a kulináris művészetben is szerette az inycsiklandító nyitányokat (hors d'oeuvres), igy az osztrigát is. Világhirének ellenére mindig pénzszükében volt és mivel a vendégséget és a dáridókat sem vetette meg, igy előfordult, hogy adósságba verte magát.

Többek között Panoni osztrigakereskedőnek is tartozott már néhányszáz tallérral a hitelbe vett, elfogyasztott osztrigákért. Panoninak az volt a rögeszméje, hogy ő költő és igy természetesen halhatatlanságra vágyott.

Minduntalan nógatta Rossinit, zenésitse meg a verseit. De Rossini, hallani sem akart róla. Az osztrigakereskedő erre beperelte a mestert 460 tallérnyi osztriga tartozásáért.

Rossini fizetni nem tudott és hogy az adósok börtönét elkerülje, kénytelen volt Panonit leszerelni és beleékelte „A tolvaj szarka" operájába Panoninak néhánysoros versét, erre a hiu kereskedő annyira elérzékenyült, hogy elengedte Rossini tartozását, a pert visszavonta, sőt még kötelezte is magát napi száz osztriga ingyen szállitására, amit Rossini azonban nem fogadott el.

Nápolyban ennek csakhamar hire ment és a darab még nagyobb sikert aratott.

Költők ebédje

Egressy Gábor 1848-ban egyik szinpadi sikerének örömére ebédet adott, melyre Vörösmarty, Petőfi és Bajza is hivatalosak voltak. Milyen nagy volt a meglepetés, mikor az asztalon minden vendég a kedvenc ételét találta.

Vörösmarty előtt pompás adag marhasült párolgott.

Petőfi előtt egy nagyobb tálban paprikás csirke csipedettel és egy még fel nem metszett friss cipó volt.

Bajza előtt pedig fél rőf magasságban, különböző friss gyümölcsök voltak felhalmozva.

Az ételeken kivül mindenki előtt egy pint siller bor gyöngyözött. Vörösmarty csak félig ette meg a marhasültjét, Petőfi szinte rosszul lett a sok paprikáscsirkétől, Bajza azonban a társaság óriás kacagása közben bekebelezte a gyümölcsöt. Később mikor Petőfi néhány pillanatra eltávozott, utána mentek és kérdezték, hová készül, Petőfi csak annyit válaszolt: hagyjatok, most Schillert fordítok.

Régi jó időkből

Hódmezővásárhely levéltárában érdekes aktákat találtak arra nézve, hogy Szegeden 150 esztendő előtt milyenek voltak a vendéglői árak:

„1803-ban Szeged városában Tsongrád vármegye közgyülése alkalmatosságával. A vendéglősökre és kortsmárosokra szóló szabály: Egy portió bármelly féle leves 2 krajczár. — Tehén hus hozzávalóval 4 krajczár. — Tzuspeis 5 krajczár. — Sertés hus 8 krajczár. — Egy fertály kappan, liba, kátsa 8 krajczár. — Portió pujka, vagy bornyupetsenye 12 krajczár. — Tésztás étel 8 krajczár. A fentebb kitett taksák mellet bármely petsenyéhez salátát is köll adni az kortsmárosnak. Büntetés: pl. Ha a molnár hamis mértekkel elvesz a lisztből csalárdságon kapatik vagy pedig vétkes gondatlansággal az tzipó megégettetvén az Gazdát kárositani akár mi módon tapasztaltattatik, a kárnak visszatérítésén kivül 24 Páltzákkal büntettessen."

Kovátsits Mátyás.

Báthori István tüzes golyóbisai

Világszerte rendkivüli érdeklődést keltettek azok a hiradások, amelyek arról számoltak be, hogy Németország megkezdte sokat emlegetett titkos fegyverei egyikének az alkalmazását Anglia ellen. Az uj fegyver, melyet hivatalosan „V. 1."-nek neveztek el, borzalmas pusztitást végez emberéletben és anyagi javakban egyaránt. Lélektani hatása is felmérhetetlen, mert a beavatottakon kivül senki sem ismeri annak sem a szerkezetét, sem a használt robbanóanyag összetételét. Addig pedig védekezni sem lehet ellene; illetve minden védekezés csupán többé-kevésbbé eredménytelen próbálkozás.

Egy bizonyos: a hivatalos elnevezés mellett tárgyilagosan „robbanótestnek" és regényesen „pokol kutyájának" is nevezett uj harceszközt a németek nem állitják ki közszemlére. Értéke csak addig csorbitatlan, amig annak titkát meg tudják tartani. Ha az ellenség is megismeri, akkor csupán idő kérdése már az, hogy szakértői az elháritására vagy megsemmisitésére alkalmas másik fegyvert találjanak fel, vagy a már meglevő fegyvereket ennek a célnak megfelelően korszerüsitsék.

Sokáig kell tehát a szakembereknek és a kiváncsiaknak várniok arra, amig megtudják, hogy a titokzatos „pokol kutyája" eredeti ötlet alapján készült, eddig ismeretlen harci gép-e, vagy már ismert fegyver, amelyet különleges célok szolgálatára alakitottak át. Ha az utóbbi volna az igaz, ez a körülmény sem csökkentené sem a feltaláló érdemét, sem a fegyver katonai értékét. Hiszen a repülőgép-szerkesztő mérnökök sem szégyenkeznek azért, mert már Icarus is a levegőbe akart emelkedni. A mai háboruban alkalmazásra került sok „uj fegyver" úgyszólván kivétel nélkül már ismert tüzgépeknek tökéletesitett, korszerü alakja.

A hadviselés technikája az anyagi és szellemi müveltség fejlődésével alakult át. Minél többször volt kénytelen egy nép hadat viselni, tudósai és mesteremberei annál több, ujabbnál-ujabb támadó és védőeszközt találtak fel vagy alakitottak át a gyakran változó feladatoknak megfelelően. Magyarország ezer év óta visel hadat; természetes következménye ennek az, hogy haditechnikusai a világ legjobbjai közé tartoznak. Igy van ez ma és igy volt ez régen is. A különbség csupán annyi, hogy ezelőtt egyszerüen ágyuöntő mestereknek, puskamüveseknek, vagy kardcsiszároknak hivták őket.

Orbán mester ágyui

nélkül talán Mohammed szultán sem tudta volna megtörni a kelet-római császárság erejét. A magyar, görög, török és francia krónikások feljegyezték, hogy Konstantinápoly elfoglalása is (1453) részben az erdélyi magyar mester érdeme. A török topcsik az ő ágyuiból ontották a városra a kő- és ólomgolyókat. Volt közöttük olyan is, amelyiknek 12 araszos volt a szája, a 300 fontos követ egy mérföldnyire lőtte el s a lecsapódó golyó egy ölnyi mélységbe furta magát a földbe. A bizánci császár bizonyára bánta is már, hogy Orbánt nem marasztotta magánál. A mester ugyanis előzőleg a görögöknek dolgozott.

Őrlás ágyuk Magyarországon

is akadtak. Munkájukkal nemcsak az idegen országokat járó magyar mesterek szereztek maguknak hirt és jó nevet, hanem az itthon maradottak is. A budai, a debreceni és a pozsonyi ágyuöntők nem maradtak el a lőcsei Illefeld Ferenc, a kassai Lüders mester vagy a szebeni Tartler Márton mögött. Ezeknek a munkái pedig ugyancsak kapósak voltak, elhordták azokat még külföldre is.

Enyingi Török Bálint szigeti vára részére Szentiványi Antal öntött egy olyan „szertelen" nagy ágyut, hogy annak csodájára járt az egész ország. Szigetvár ostromakor (1556) pusztult el, amikor Ali basa gyujtóbombáival a várat felégette.

A szigeti vár ágyui egyébként jó szolgálatot tettek békében is. Horváth Márk kapitány ugyanis nem szenvedhette a környéken kóborló, a szegénységet nyuzó hajdukat. Akit elkaphatott közülük, azt puskaporral tépette szét.

A szolnoki vár sorozatvetői

a mellett a bizonyitásra nem is szoruló igazság mellett tettek tanuságot, hogy semmi uj nincs a nap alatt. Az orgona-rendszerü sorozatlövő tüzeszközök ismeretesek voltak már a XVI. században is. Építéskor (1550) a szolnoki várat is különböző ágyú- és taracktelepekkel látták el. Volt olyan telepe, amely forgatható vaskorongra szerelt 8 ágyúcsőből állott; tehát 8 lövésből álló sorozatot lehetett vele leadni. Ezeket a sorozatvetőket rendszerint seregbontásokra használták, az erkölcsi hatásuk volt azonban nagyobb, mint az a kár, amit az ellenség soraiban tettek.

Az annyira hirhedtté vált és olyan titokzatosnak hitt „Sztalin-orgona" tehát szintén egy nagyon régi fegyver uj változata. Az ősember dorongjától és a kézzel dobott kődarabtól, vagy az első hadi géptől: a parittyától kezdve a fegyverek számtalan változáson mentek át. A harc eszközei folyton változtak, csupán a háborús cél maradt ugyanaz: a saját akaratnak az ellenségre való rákényszeritése.

A XVI. század egyik legnagyobb uralkodója és hadvezére Báthori István lengyel király volt. A rá való visszaemlékezés most különösen időszerü, mert megismétlődtek azok a történelmi események, amelyeknek ő volt az egyik irányitója. Ismeretes, hogy a moszkovita fejedelemségből az első cár, Rettenetes Iván teremtette az orosz birodalmat és annak nagyhatalmi céljait is ő jelölte meg. A cári hadsereg átkelt az Uralon s Szibéria meghódítására kelet felé nyomult előre, nyugaton pedig Riga, Reval (a mai Tallinn) és még néhány vár kivételével, elfoglalta a mai Balti-államokat. Az oroszok kezén volt már Szmolenszk, a kereskedelmi és hadi utak csomópontja s Litvánia fővárosa, Kaunas (Kovnó) is, amely földrajzi helyzeténél fogva az Anglia és Németország felé irányuló forgalomnak volt a központja. A cár a keleti tenger partvidékét akarta megszerezni, hogy a tengerészet részére támaszpontokat s a kereskedelem részére forgalmi vonalakat biztositson. Az orosz határokat egészen Poroszországig akarta kitolni. Ezzel a világhatalmi törekvéssel Lengyelország szállt szembe először.

Báthori hadjárata Rettenetes Iván ellen

Kelet és Nyugat összecsapása volt. A lengyelek oldalán litván, német, kurlandi és más nemzetbeli segélycsapatok is harcoltak; ezek között Békesi Gáspár vezérsége alatt egy magyar sereg is. A hadjárat (1578—1582) azon a területen folyt le, amelyen az Európát ismét az orosz veszedelem ellen védő szövetségesek keleti arcvonala huzódik most át. A mai háborus hiradásokból jól ismert helyneveket a lengyel és magyar csapatok egy-egy dicsőséges fegyverténye tette akkor ismertté. A visszaemlékezés érdekességéhez hozzátartozik az is, hogy ebben a hadjáratban alkalmazták rendszeres várostromban először azokat a tüzes bombákat, amelyeket Báthori István talált fel, s amelyek akkor ugyanazat a hatást keltették, mint a németek által most harcba vetett „V. 1". A bombák kipróbálása már Danzig ostromakor (1577) megtörtént, tömeges alkalmazásukra azonban akkor nem került sor.

Mint hadvezér, Báthori is tisztában volt azzal, hogy a jól vezetett és bátran harcoló hadsereg is csak akkor számithat győzelemre, ha az a korszerü harc minden fegyverével fel van szerelve. Kovnóban már „olyan hajókon álló hidat készittetett, amelyet, midőn a szükség ugy hozandja, el lehessen bontani és máshová vinni"; tehát a mai fogalmaknak is megfelelő hadi hidat. Felismerte, hogy a müszaki tudományok haladásával együtt fejlődő tüzérség döntő szerephez jutott az ütközetekben. A vilnai ágyuöntőben tehát aszerint öntette a különböző ágyukat, amint azokat más és más feladatra szánta: élő célok leküzdésére, falak törésére vagy várak robbantására. Az ágyuk alakját és nagyságát saját tapasztalatai alapján maga határozta meg.

A tüzes bombák

nem voltak uj fegyverek. Az ötlet: égő csóvát dobni az ellenség fészkébe — egyidős az emberrel. A tüzes nyil és a gyulladó anyaggal megtöltött agyaggolyó már a XVI. században is az ókori hadviselés eszközei közé számitott; feltalálták már a robbanó és a gyujtó bombákat is. Erdélyi vajda korában maga Báthori is szerkesztett össze és használt olyan „tüzet okádó golyóbisokat", amelyek tüzét nem lehetett eloltani. Az oroszországi hadjáratban használt bombák is korszerüsitett fegyverek voltak; nagyság, suly, töltet, a kivető löveg ürmérete és alakja s a tűzhatás tekintetében tértek el az addig ismert lövedékektől.

Maga Báthori is tisztában volt azzal, hogy egyetlen fegyverrel az ellenséget nem lehet térdre kényszeriteni. A háborut csak az összes fegyvernemek és hadi eszközök bevetésével s az anyagi és erkölcsi erőknek a legnagyobbfoku kihasználásával lehet megnyerni. Az uj bombák alkalmazása — ujszerüségük és nagy tűzhatásuk miatt — mégis döntő befolyással volt a hadjárat kimenetelére. Használatuk miatt Rettenetes Iván tiltakozott is, mert az a nemzetek törvényével és a keresztyén népek szokásával, tehát a nemzetközi joggal ellenkezik. Báthori ezt a tiltakozást fölényesen utasitotta vissza, hiszen a cár azért is szót emelt, mert a lengyel király a hadi kiadásai megtérítése fejében 400.000 forintot követelt tőle. Ugyanis — mint állitotta — ilyen eset nem fordult még elő a keresztyén fejedelmek között.

Békesi Gáspár csapatai

a hadjáratban derekasan megállták a helyüket. Megjárták a csatatereket Vilnától Szmolenszkig; ott voltak Dünaburg, Voronyezs, Osztrov és Szokol megvételénél; Borbély György és Király Albert magyarjai foglalták el Toropez várát; Pszkov alatt esett el két vitéz hadnagyuk: Kendi Péter és a vezér öccse, Békesi Gábor.

A magyar sereget a szervezettség, a fegyelem és a harckészség jellemezte. Csatázott nyilt terepen, várakat ostromolt, hidat vert, vagy fejszével vágott magának utat az erdőkön át. Sokoldalu alkalmazhatósága miatt a nehéz feladatokkal Báthori ezt a sereget bizta meg. Talán azért is, mert a csapatok harci értékét és a vezetők képességeit már hazulról ismerte.

Velikije Luki megvétele sok jó magyar vitéz életébe került. Az ágyutelepek napokig ontották a várra a gyujtóbombákat és nagy tüzeket okoztak. A tüze belekapott a lőszerraktárakba s a fölrobbant puskapor a levegőbe röpitette az épületek nagy részét az őrséggel együtt, de sulyos veszteséget okozott az ostromló magyar seregnek is. A rossz gyomru, köszvényes Békesi mindig a legveszélyesebb helyeken tartózkodott. Sokat szenvedett az esős időjárás és az élelmezés gyatrasága miatt; a katonák közt tartózkodott mégis, hogy jó példát mutasson nekik, megette még az éhen döglődő huszárlovak husát is. (Azokat sem tudták etetni, mert a sártengerben elakadt az utánpótlás.) Várharcok idején pedig az ágyuk mellett evett és aludt, hogy az ostromot maga irányithassa.

A lóról szállt huszárok Polock ostrománál

rohamutászok módjára a gyalogsággal az első sorokban harcoltak együtt. Árkokat ástak, falakat törtek, tüzes csóvákat szórtak.

A vár alatt folyó patak a folytonos esőzéstől annyira megdagadt, hogy azon sem átgázolni, sem átusztatni nem lehetett. Békesi „hideg" és tüzes bombákkal állandóan lövette a várat, az összeszedett halászcsónakokra pedig rohamhidat veretett, a vár alá eljutott gyalogság futóárkokban küzdötte magát előre, de rohamukat a szivósan védekező orosz őrség visszaverte. Az orosz tüzérség a hidat szétlőtte és elsüllyesztette. Polock elfoglalása szintén sulyos áldozatokat követelt; elesett Vadász Mihály is, a magyar gyalogság egyik kapitánya. A vár bevétele mégis egy magyar tiszt nevéhez fűződik. Egy ágyustiszt az egyik leégett malom helyén a hirtelen összeszedett üszkös gerendákból, cölöpökből és deszkákból rohambürüt veret s azon át viszi támadásra a magyar s az utánuk tóduló lengyel és litván csapatokat.

Bornemissza János ágyus kapitány

volt ez a tiszt, a magyar ágyus csapatok parancsnoka. Pallérozott eszü, müvelt katona, az oroszországi hadjárat legrokonszenvesebb alakja. Nagyra becsülte mindenki, mert „megkülönböztetett okossággal és vitézséggel hadakozott". Nemcsak mint tüzértiszt volt kiváló, hanem mint hadvezető is; egy önálló seregtest élén ő foglalta el Nevel várát. A müszaki harc iránti fogékonyságát valószinüleg apjától, az ezermester egri hőstől, Bornemissza Gergelytől és nagyapjától, a pécsi kovácsmestertől örökölte.

A hadjárat befejezése után sokan lengyel szolgálatban maradtak meg. (Békesi Gáspár is Lengyelországban kapott nagy hivatalt.) Polock hőse hazatért s mint jó vitéz nagy hirnévre tett szert. Pályafutása hasonló volt apjáéhoz. Még a halála is: az egri hőst Szulejmán szultán fojtatta meg Konstantinápolyban, Bornemissza Jánost pedig az erdélyi fejedelem, Báthori Zsigmond Gyaluban. Néhai tudós és tiszteletes Budai Ferenc ur lexikonjában olvasható: Ez az oly sok izben halál révén forgott vitéz, mint jó keresztyén, egy halotti ének elhangicsálásával készitette magát elő a halálra.

Dr. vitéz Somogyi István.

Textilnagykereskedés keres dispozitióképes, adó- és személyzeti ügyekben jártas

mérlegképes könyvelő(nő)t

Ajánlatot „Komoly jövő 17102" jeligére Blockner hirdetőjébe, Városház-utca 10.

Evolut könyvelőt (nőt is)

azonnal alkalmaz faipari vállalat. Ajánlatokat „Perfekt" jeligére Monkhart Hirdetőbe, V., Szt. István-krt. 9.

A NYOMORÉK GYERMEKEK ORSZÁGOS OTTHONA 1944 julius 26-án (szerdán) 5 órai kezdettel az intézet székházában (Budapest, XIV., Mexikói-út 64.) tartja XLI. évi közgyülését, melyre a tagokat és az érdeklődőket tisztelettel meghivja az elnökség. A közgyülés tárgysorozata: 1. Az önkormányzati szervek további három évre történő választása. 2. Költségvetés zárószámadás letárgyalása (12. §.) 3. Tagok inditványainak a letárgyalása. (Minden inditvány az alapszabályok értelmében a közgyülés előtt 8 nappal irásban bejelentendő.) 4. Alapszabályok módositása. A részletesebb tárgysorozat az alapszabályok 10. szakasza értelmében az Intézet székházában a hirdetőtáblán van kifüggesztve. Amennyiben a meghirdetett napon a közgyülés nem határozatképes, úgy 1944 augusztus 2-án, délután 5 órakor ugyanezen helyen, ugyanezen tárgysorozattal ujabb közgyülést hirdetünk. Ez utóbbi közgyülés a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes. 457

Orbán ágyvöntő
1453

irod
=

Edvi Illés Aladár:
Vas- és fémipar.
Ezredéves kiáll.
VIII b. coop. 94. l.

ország Történeti Emlékei. id. m. 53— l.

369 *Arch. Ért.*, 1890. 333. l.

370 *Magyarország Történeti Emlékei.* id. m. 59—60. l.

371 GENTHON ISTVÁN: Szent László feleségének keresztje. id. m. 48. l.

372 A traui dómban IV. Béla koronázási palástjának maradványaként őrzött s Szent György lovas alakjával hímzett és gyöngyökkel díszített csuklya a XV. század első feléből származik, — V. ö.: EITELBERG, R.: Die mittelalterlichen Kunstdenkmale Dalmaziens. Wien, 1884. [illegible]— l. — LEIDENFROST GYULA: A kék Adria. Budapest, é. n. 113. l.

373 GEREVICH TIBOR: A régi umbriai iparművészet a perugiai kiállításon. *Múzeumi és Könyvtári Értesítő*, 1908. 21— l. — DIVALD KORNÉL: A magyar iparművészet története. Budapest, 1929. 139— l. — Elnevezésére vonatkozólag lásd Zsigmond király kiváltság levelét a kassai barchentszövők számára. Kelt Visegrád, 1411. Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum. ltsz. 17/1926. „Sigismundi Romanorum ... Privilegiales super textum *Barchani* Barchanistis Cassoviensibus ...". A német szövegben *Parchant* és *Parchand* (Parchan-

Inkább a gyakorlatba vág az, amit szerző a 25. oldalon mond: „Modern vastag profilok azonban jobb siklószámúak lévén a vékony szelvényeknél . . ." Ezzel szemben megállapíthatom, hogy a vastag szelvények legkisebb siklószáma ($\epsilon_{min} = \left(\frac{C_w}{C_a}\right)_{min}$) mindig nagyobb, tehát rosszabb (átlag 15—20%-kal), s ϵ_{min} helyén összellenállásuk (C_w) körülbelül 30%-kal, profilellenállásuk (C_{w_0}) körülbelül 50%-kal nagyobb *átlagban*, mint a vékony szelvényeké, ami annak, aki az aërodinamika elemeiben jártas, természetes is. A vastag szelvények más tekintetben bírnak aërodinamikai előnnyel s szerző itt rosszul fejezte ki magát, mert — amint az a rákövetkező sorokból kivehető — azon a helyen az *egész gépre* gondolt. A poláris görbe itt is elejét vette volna a tévedésnek.

Ami a repülésmód gyakorlati részét illeti, azt igen jó beosztással, ügyesen magyarázza (kormányszervek, géptipusok). A könyv kiállítása, különösen ábrái szintén jók és érthetőek. A laikusnak a repülés e legújabb módjáról általános áttekintést nyujt s ily célra mindenkinek ajánlhatom. Aki pedig e tárgykörből írni akar, azt megjegyzéseim ne kedvetlenítsék el, sőt fordítsa azokat inkább hasznára, mert a magyar aëroirodalmat meg kell teremteni mindenképpen. *Fényes Kornél.*

A Fővárosi Közmunkák Tanácsának hivatalos jelentése 1916—1922. évi működéséről. Budapest, 1922. Lex. 8°, 50. l. 3 ábrával. A jelentés végéhez csatolva „Melléklet" 3 l. Németh József technikai könyvkiadóvállalatának kiadása.

Az ötvenéves multra visszatekintő Fővárosi Közmunkák Tanácsa, mely autonom hatósági szervezet megszüntetése s helyébe a Városrendező Tanácsnak, egy pusztán véleményező és javaslattevő testületnek felállítása ellen a napisajtó is síkraszállt, a mult év végén adta ki hétévi működéséről szóló hivatalos jelentését.

Közlönyünk szerkesztőségének, ill. könyvtárunknak is megküldött beszámoló mindenek előtt a főváros szabályozási tervezetének módosítása és fejlesztése körüli munkálatokat, az építésügyi szabályzat többrendbeli módosítását ismerteti, majd a Szent Margitsziget területének fejlesztésével, valamint a Domokosrendi zárda és a praemontreiek temploma tervbevett rekonstrukciójával s végül a közmunkatanács multjával és jövő feladataival foglalkozik.

A főváros ügyei iránt érdeklődőknek a jelentés könyvtárunk olvasótermében rendelkezésükre áll. *Lósy Schmidt Ede.*

Az „Elektrotechnik und Maschinenbau (E. u. M.)" villamostechnikai és gépépítő folyóirat 40 éves jubileuma. 1883—1923.

A bécsi elektrotechnikai egyesület folyóirata, az „Elektrotechnik und Maschinenbau", amely 1883-ban, az egyesület alapításával egyidejűleg „Zeitschrift für Elektrotechnik" címmel indult meg, 40 éves fennállásának emlékére 1923. évi 1. számát teljesen az elektrotechnikai tudományok és gyakorlat legutóbbi 10 éves fejlődésének és jelenlegi állapotának bemutatására szenteli, miután 1913-ban az egyesület és a lap 30 éves fennállásának megünneplésekor kiadott ünnepi számában az elektrotechnika addigi történeti fejlődését tartalmas cikkek kapcsán már ismertette volt.

A „Technische und Wirtschaftliche Nachrichten" című lapmelléklet leszámításával 40 szövegoldalra terjedő, értékes műszaktörténeti cikkeket tartalmazó lapszámot kartársaink figyelmébe ajánljuk, a bécsi elektrotechnikai egyesületet és laptársunkat pedig 40 éves fennállásuk alkalmából szerencsekívánataink kíséretében a legmelegebben üdvözöljük. *Lósy Schmidt Ede.*

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1922/23-ban a technikai és vele rokon tudományágakban.

Közli: LÓSY SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

V. közlemény. (XXXVII.)

A) KÖNYVÉSZET.

Fejes, André. Conseil pour l'Organisation rationnelle, membre de la Compagnie des Experts-Comptables de Paris, du Syndicat Professionnel des Ingénieurs-Mécaniciens Français, de la Conférence de l'Organisation Française: *Pratique de l'Organisation rationnelle.* Préface de Gabriel Faure. Paris, 1923. Nagy 8°, XXVI+594 l. számos táblázattal

Auto- és Motorujság. A magyar autovezetők és szerelők hivatalos műszaki lapja. Offizielles technisches Organ der ung. Kraftwagenführer und Monteure. Auto — motor — kerékpár — repülőgép — sport — kereskedelem. Szerkesztik: Schreiber József és Wittenberg Ottó okl. gépészmérnökök. Budapest, 1923. II. évf. Lex. 8°. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Dohány-utca 92. sz. — Világosság könyvnyomda rt., Budapest, VIII., Conti-utca 4., nyomása. Megjelenik havonta kétszer. Ára példányonként 50 kor. Előfizetési ára egész évre 1000 kor.

B) FOLYÓIRATIRODALOM.

Kis- és nagyipar. Munkáskérdés.

J. j.: Mezőgazdasági iparosképzés. Dr. Hérics-Tóth Jenő tervezete. (Magyar Szeszhirlap, 1922. II/26-i 7—8. sz. — 1 hasáb.)

Krausz József: A kőfaragóipar. (Röneszánsz, 1922. VIII/15-i 12—13. sz. — ½ l.)

Barta Artur: Az állam és a társadalom szerepe nemzeti iparunk gazdasági politikájában. (A Műiparos, 1922. IX/1-i 15—16. sz. — 6 hasáb.)

Munkáskérdés. Hol késik a reform? (Vállalkozók Közlönye, A Munkaadó, 1922. VII/5-i 2. sz. — ⅔ hasáb.)

Marusák Dezső: Az ipari szabványosítás jelenlegi állása Magyarországon. (A Motor, 1922. V/1-i 17—18. sz. — 4 hasáb.)

Törvényjavaslat a tisztességtelen versenyről. (Magyar Gyáripar, 1922. I/16-i 3. sz. — 2 hasáb.)

Dr. Ormai Iván: A magyar ipar és a vaskereskedők. (Vaskereskedelmi Szemle, 1922. II/9-i 6. sz. — 4 hasáb.)

Győr (Raab) als Handels- und Industriestadt. (Internationaler Donau Lloyd 1922 IV/18-i 8. sz. — 1½ hasáb.)

Dr. Hérics-Tóth Jenő kir. kísérletügyi igazgató: A mezőgazdasági ipar kísérletügye mostoha sorsban. A kísérletügy fontossága. A német példa. A m. kir. erjedéstani állomás működése. Sürgős a segítség. (Magyar Szeszhirlap 1922 IV/16-i 13—14. sz. — 2 hasáb.)

Somló Jenő: Közmunkák és kézműiparosok. (Röneszánsz 1922 X/15-i 14—15. sz. — 1½ l.)

Munkásbiztosítás. Hol késik a reform? Az új népjóléti miniszterhez. (Vállalkozók Közlönye, A Munkaadó 1922 VII/5-i 2. sz. — ¾ hasáb.)

Zsivánovits Béla: Harta község kendertermelése és textilipara, tekintettel az első pestmegyei kendergyár létesítésére. (Gazdasági Lapok 1922 II/19-i 8. sz. — 1 hasáb; II/26-i 9. sz. — 2½ hasáb.)

Marusák Dezső: Ipari szabványosítás. (Építő Ipar, Építő Művészet, 1922. V/15-i 19—20. sz. — 1⅓ hasáb és II/1-i 21—22. sz. — 1⅔ hasáb.)

P. L.: Az ipari termelés jövője. (Magyar Vaskereskedő, 1922. II/19-i 8. sz. — 3½ hasáb.)

Szurday Róbert, Generaldirektor der Ung. Wollindustrie A.-G.: Die Bedeutung der ungarischen Wollindustrie. (Internationaler Donau Lloyd, 1922. VI/17-i 12. sz. — ½ hasáb.)

Történelmi Gyüjteménytárunk gyarapodása 1923-ban.

Adományok és beszerzések.

Gyüjti: LÓSY SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

III. közlemény. (XVI.)

Magyarország térképe 1804-ből. Allgemeine Charte vom Königreiche Ungarn mit Einschluß der Königreiche Croatien und Slawonien, dann von dem Großfürstenthum Siebenbürgen. Mit Benützung der zuverlässigsten astronomischen und geographischen Beobachtungen und Nachrichten, und mit Zuhülfenehmung einer großen Anzahl specieller Charten; Handzeichnungen und Ortsbeschreibungen. Entworfen von Joseph Marx Freyherrn von Liechtenstern. Wien. Im Verlage des Kunst- und Industrie-Comptoirs 1804. — Carte Generale du Royeaume de Hongri stb. hasonszövegü francia felirással m. e. — 1 darab színezett térkép 64/53 *cm* mérettel. (Vásároltatott 1923-ban 100 koronáért.)

Ausztria-Magyarország általános térképe 1806-ból. Allgemeine Charte der Österreichischen Monarchie zur Uibersicht der neuesten Begraenzung und Eintheilung, mit den angraenzenden Laendern von Deutschland. Wien. Im Verlage des Kunst- und Industrie-Comptoirs 1806. Gezeichnet von K. J. Kipferling. — Carte générale de la Monarchie Autrichienne. — 1 darab színezett térkép 68/53 *cm* mérettel. (Vásároltatott 1923-ban 100 koronáért.)

Jonction de la mer Adriatique à la Culpa. Verbindung des Adriatischen Meeres mit der Kulpa. — 1 darab feketenyomású rézmetszet 44/54 *cm* mérettel. (Vásároltatott 1923-ban 50 koronáért.)

Jonction de la Drave à la Save. Verbindung der Drau mit der Sau. — 1 darab feketenyomású rézmetszet 44/54 *cm* mérettel. H. és é. n. (Vásároltatott 1923-ban 50 koronáért.)

Jonction du Waag au Poprad. Verbindung der Waag mit dem Poprad. — 1 darab feketenyomású rézmetszet 44/54 *cm* mérettel. H. és é. n. (Vásároltatott 1923-ban 50 koronáért.)

Jonction du Poprad et du Dunajetz aux deux Wisloka. Verbindung des Poprad und der Dunajetz mit den beiden Wisloka Fl. (H. és é. n.) — 1 darab feketenyomású rézmetszet 44/54 *cm* mérettel. (Vásároltatott 1923-ban 50 koronáért.)

Jonction de la Sann et du Bug au Niester. Verbindung der Sann und des Bug mit dem Niester. (H. és é. n.) — 1 darab feketenyomású rézmetszet 44/54 *cm* mérettel. (Vásároltatott 1923-ban 50 koronáért.)

Plan et Coupe de deux Ecluses al' effet de montrer par quel mecanisme un Bateau peut, s'élever graduellement à de certaines hauteurs et en descendre. Grundriß und Durchschnitt zwoer Schleusen um die Bewegungsart zu zeigen wie ein Schiff sich stuffenweise zu gewissen Hoehen erheben und ebenso wieder abwoerts gehen koenne. (H. és é. n.) — 1 darab feketenyomású rézmetszet 54/44 *cm* mérettel. (Vásároltatott 1923-ban 50 koronáért.)

Horsky Ferenc szabadalmazott planiméterének rajza és leírása 1844-ből. — 1 darab rajz 44/24 *cm* mérettel.

Baer, W.: Die Chemie des praktischen Lebens. Populäre Darstellung der Lehren der Chemie in ihrer Anwendung auf die Gewerbe, die Land- und Hauswirtschaft, so wie auf die Vorgänge im menschlichen Körper, nebst einer Anleitung zur Anstellung der einfachsten chemischen Versuche. Erster Band. Zweite, mit einem Register vermehrte Auflage. Leipzig, 1861. Kis 8°, VIII+851+30 l. 217 ábrával. — Zweiter Band. Zweite, mit einem Register vermehrte Auflage. Leipzig, 1861. Kis 8°, 1214 l. 171 ábrával. (Mindkét kötet félvászonkötésben Zsák Hugó min. tanácsos hagyatékából.)

Gorup-Besanez, Dr. E. F. v.: Lehrbuch der organischen Chemie für den Unterricht auf Universitäten, Technischen Lehranstalten und für das Selbststudium. Zweiter Band: Organische Chemie. Dritte Auflage. Braunschweig, 1868. 8°, XXV+748 l. 27 ábrával. (Félvászonkötésben Zsák Hugó min. tanácsos hagyatékából.)

Marchetti, C. pat. österr. Capitän w. F. im Central-Inspectorate der D. D. S. G., früher k. k. Seeoffizier: Die Schiffsdampfmaschine. Mit Zugrundelegung des englischen Originalwerkes von T. J. Main u. T. Brown, Professoren am Royal Naval College, Portsmouth. Für den Gebrauch von Offizieren der Handels- und Kriegsschiffe, unter Berücksichtigung der neuesten Fortschritte der Technik bearbeitet im Auftrage des Central-Schiffs-Inspectorates der Ersten k. k. priv. Donau-Dampfschiff-fahrts-Gesellschaft. Wien, 1868. 8°, XXIV+479 l. (Zsák Hugó min. tanácsos hagyatékából.)

XV. és XIX. századi magyar technikusok, illetve mérnökök török állami szolgálatban.

LÓSY SCHMIDT EDE.

Minden jog fenntartásával.

Külföldön élt magyar mérnökök és technikusok működésére, életük folyására világot vető, idegen földön és idegen szolgálatban teljesített munkásságukra, alkotásaikra vonatkozó adatok

felkutatása, összegyüjtése és feldolgozása szintén a technikai történetírás feladata.

Eddig két erdélyi származású magyar technikusról van tudomásunk, kik a török udvar szolgálatában állottak.

Az egyiket, kinek hatalmas ágyújáról nemcsak hazai gyüjteményes és történelmi müveink, hanem politikai világtörténettel foglalkozó munkák is írnak, XV. századi történetirók *Orbán* néven említik. A közel félezer esztendővel ezelőtt XI. Konstantin görög császár udvarából II. Mohammed szultán udvarába került világhirű székely technikus 1452-ben a szultán megrendelésére egy olyan óriási méretü bronzágyút szerkesztett, mintázott és öntött, melyet Chalcocondyles, Ducas és más egykorú görög irók feljegyzése szerint 100 ökör vontatott két hónap alatt 700 ember kiséretében öntési helyéről Drinápolyból a bizánci császárság egykori fővárosának Konstantinápolynak falai alá.

Ez alkalommal Orbánra és ágyújára vonatkozóan évek óta gyüjtött adataim közül mégcsak azt jegyzem ide, hogy ez az óriáságyú, melynek II. Mohammed szultán a keletrómai birodalom fővárosának, Konstantinápolynak elestét köszönhette, 1867 óta az angol kormány tulajdona.

A másik technikus pedig, ki az oszmán uralom politikai reformátorának, II. Mahmud szultánnak (1808—39) uralkodása idején 1812-ben a török fennhatóság alatt állott Oláhország fővárosában Bukarestben, a török államtanács (diván) szolgálatában állott, *ujtordai Kováts András* mérnök volt, kinek kezeirását Liedemann Frigyes János Sámuelnek, üzleti ügyekben a Keleten is sürün megfordult és sokat utazott pesti kereskedőnek és a Pesti Kereskedelmi Bank egyik alapitójának emlékkönyvében találtam meg, melybe Kováts a következőket jegyezte be:

„Ha mind hív barátnék és igaz barátok
Mind azok, akiket itten irva látok,
Meg kell vallani, hogy nints igazabb annál
Hogy valaki légyen boldogb Liedemannál."

Bukurest, 1812. 24 Sept.

Uj Tordai Kováts András
Diván Indsinérja.

Egyleti közlemények

A geodéziai szakosztály tisztujító ülése *1923. év január hó 11-én.* Elnök: *Barczen* Gyula. Jegyző: *Semdner* Emil. Később elnök: *Mateóczy-Fleischer* Kálmán. Jegyző: *Lipkay* Gyula. A jegyzőkönyvet *Jahl* Antal és *Sötér* Sándor hitelesitik. Jelen van 33 tag és vendég. Elnök az ülést megnyitja, üdvözli a megjelent tagokat és vendégeket. Szép tömör beszédben emlékszik meg a szakosztály három évi munkájáról és azokról az eredményekről, melyek a szakosztály kitartó munkáját kisérték és pedig a geodéziai szakosztály 1920 január 14-től 1923 január 11-ig 32 szakosztályi ülést tartott, ezek közül 14 felolvasásos ülés volt. Az *„Országos mérések megszervezése"* bizottsága 22 ülést tartott és *Palásthy* Béla szövegezésében fenti címmel mint felirat a kormányhoz felterjesztetett, eredménye az *Állami Földmérési és Térképészeti Bizottság* létesitése, amely aktive működik és már sokat produkált, Budapest székesfőváros felmérése előkészitő bizottság 10 ülést tart tt és *Szesztay* László által összeállitott és megszövegezett felmérési tervezet a fővárosnak elküldetett. A szakosztály kezdeményezésére létesült a városépitési szakosztályközi bizottság, amelynek értékes munkája immár egy éve tart. A szakosztály kezdeményezésére jutott bár csak egy póttagsági hely mérnök részére az *Országos Földbirtokrendező Biróságban.* Feliratok készültek a kormányhoz a birtokreform, házhelyosztás tárgyában, valamint a tagosítás gyorsítása érdekében. És mindezen munkákat a kis taglétszámú szakosztály végezte, melynek összesen 123 tagja van és ebből 18 megszállt területen van, tehát egész Csonkamagyarországon 105 tagtársunk van. Köszönetet mond szakosztályi jegyzőnek, a szakosztály tagjainak szorgalmas munkájukért és kéri a szakosztályt, hogy folytassa munkáját ezentúl is oly szeretettel és ügybuzgalommal, mint eddig.

Antalffy Andor lendületes beszédben méltatja *Barczen* Gyula elnök és *Semdner* Emil jegyző érdemeit, mert csak olyan szakosztály tud eredményesen működni, amely szakosztály elnöke maga is szeretettel és kitartással dolgozik.

Devecis Del Vecchió Ferenc szép beszédben emlékezik meg *Barczen* Gyula elnökségéről és az ezidőalatt elért eredményekről.

Barczen Gyula elnök felkéri szavazatszedő bizottság elnökéül *Antalffy* Andort és a bizottságba *Májay* Pétert és *Zinner* Béla tagtársakat. Elrendeli a titkos szavazást és erre az időre az ülést berekeszti. A szavazás megtörténte után az ülést megnyitja. A szavazatszedő bizottság jelenti, hogy leadatott 32 szavazat, ebből 31-en szavaztak *mataeóczi Mateóczy-Fleischer* Kálmánra mint elnökre és egy szavazatot kapott *Palásthy* Béla, továbbá 31-en szavaztak *Lipkay* Gyulára mint jegyzőre és egy szavazatot kapott *Karkas* Rezső.

Barczen Gyula elnök ezt az eredményt kihirdeti, mely szerint elnök *mateóczi Mateóczy-Fleischer* Kálmán, jegyző *Lipkay* Gyula lett, majd meleg szavakkal üdvözli az új elnököt és jegyzőt és átadja helyét az új elnöknek.

mateóczi Mateóczy-Fleischer Kálmán megköszöni a szakosztály bizalmát és igéri, hogy minden erejével azon lesz, hogy elődje által elért intenziv szakosztályi munkásságot fenntartsa.

Lipkay Gyula megköszöni a szakosztály bizalmát és az ő célja is az, hogy a szakosztály munkakedvét és munkaerejét minden tehetségével fenntartsa és fokozza.

Rolla János szép tömör beszédben üdvözli az újonnan megválasztottakat, kiemeli azt, hogy szinte páratlanul áll annak a szakosztálynak a választása már évtizedek óta a titkos választások között, mert ezen szakosztály elnököt és jegyzőt eddig mindig egyhangúan választotta. Ez igazolja, hogy ez a két funkcionáriusát a szakosztály mindig a legnagyobb tisztelet és becsülésben álló tagokból választotta meg.

Devecis Del Vecchió Ferenc üdvözli az újonnan megválasztott elnököt, sokat vár tőle, mert munkabirását és ügyszeretetét ismeri még abból az időből, mikor ő volt elnök és Mateóczy a helyettes jegyző.

mateóczi Mateóczy-Fleischer Kálmán megköszöni a szép üdvözlő beszédeket.

Antalffy Andor munkára serkenti a szakosztályt és főképen az új szakosztálytagokat, azoktól sokat vár és ez az erőbeni növekedése a szakosztálynak feltétlen a közel jövőben annak munkásságán is látható lesz.

mateóczi Mateóczy-Fleischer Kálmán elnök ismerteti a mü- és középitési szakosztály *„Határozati javaslatát"*, amelyben a munkaadó a munkabérek szabályozása az aránytalanul és indokolatlanul való felemelése ellensúlyozására ezután a munkaadó szövetség tagjának kiván csak munkát adni.

Szakosztály a javaslatot mint határozatot elfogadja és erről az elnökséget értesiti.

Semdner Emil kéri a szakosztály tagjait, hogy f. hó 18-án a vizépitési és geodéziai szakosztály együttes ülésére mentől többen jelenjenek meg, tárgya *Filep* Lajos tagtárs felolvasása *„A Sondirtachygraf müszer ismertetése és a dunai meder rétegtervek fölvételi módja"* címmel.

A geodéziai szakosztály *1923. évi február hó 1-én tartott ülése.* Elnök: *Mateóczy-Fleischer* Kálmán, jegyző: *Lipkay* Gyula. Jegyzőkönyvet hitelesitik: *Semdner* Emil és *Hollop* János tagtársak.

A határozatképesség megállapitása után elnök az ülést megnyitja. Felkéri az elnök a szakosztály azokat a tagjait, kik előadást vagy felolvasást óhajtanak tartani, hogy ebbeli szándékukat a jegyzőnél idejekorán jelentsék be.

Szesztay Sándor szóvá teszi azt a sajánlatos jelenséget, mely szerint dacára a sok tennivalónak, a szakosztálynak csak igen csekély számú tagja részéről tapasztalható érdeklődés, főleg pedig a magánmérnöki kar alig vesz részt a szakosztály életében. *Czeglédy* Endre előtte szóló felszólalásával kapcsolatban a magánmérnöki kar elmaradásának okairól mondja el véleményét. A két felszólalás körül vita fejlődik ki, melyben *Szesztay* Sándor és *Czeglédy* Endrén kivül *Barczen* Gyula, *Semdner* Emil és *Rolla* János vesznek részt. *Lipkay* Gyula javaslatára az elnök a vitát berekeszti és a kérdés megvitatását és előkészitését a szakosztály a müködő bizottság elé utasitja.

Elnök javaslatára a működő bizottságba megválasztattak: *Antalffy* Andor, *Asztalos* Imre dr., *Barczen* Gyula, *Csármann* Ferenc, *Czeglédy* Endre, *Devecis del Vecchio* Ferenc, *Dorner* Gyula, *Faragó* Zsigmond, *Guoth* Béla dr., *Hajts* Lajos, *Hollop* János, *Katona* Béla, *Kurz* Sándor, *Oltay* Károly, *Palásthy* Béla, *Rolla* János, *Rozsnyay* Károly, *Semdner* Emil, *Szalay* Lajos, *Szaltzer* Károly, *Szesztay* Sándor, *Szilágyi* Béla, *Temesváry* Imre, *Tokody* Dániel és *Vucskics* Zoltán tagtársak, *akik a folyó hó 9-én délután* 1/2 *6 órakor tartandó működő bizottsági ülésre meghivatnak.*

Ezután *Rolla* János a tagosítás reformja tárgyában kidolgozott javaslatának folytatólagos tárgyalására tér a szakosztály át. *Rolla* János röviden összefoglalja az előző üléseken történteket, majd áttér javaslata 5. pontjának ismertetésére és indokolására, mely a határjárás, osztályozás, becslés, birtokváltozások felvétele és hitelesitési eljárásoknál a bírói beavatkozás korlátozásáról, a földmérői minősitésnek előzetes gyakorlattól való függővé tételéről és a hitelesitő mérnököknek hasonló minősités után kinevezés útján való alkalmazásáról szól. E pontnál különösen a földmérői minősités és az azzal kapcsolatos kérdések körül fejlődik ki erősebb vita, melyben *Szesztay* Sándor, *Czeglédy* Endre, *Semdner* Emil, *Hollop* János és az előadó vettek intenzivebben részt. *Szesztay Holloppal* együtt a földmérői vizsgát egyáltalán nem tartja szükségesnek, *Czeglédy* és *Rolla* ezzel szemben azt fenntartandónak tartja addig, mig a müegyetem megfelelő földmérőket nem nevel. Az idő előrehaladottságára való tekintettel elnök a vitát felfüggeszti s az ülést 8 órakor bezárja.

Dr.Pálinkás László leszerelése.

Hiv.szám: 35/1944.

Melléklet száma:

jesztésére értesitem Méltóságodat, hogy
leges viszonyba helyezése érdekében a
lmében lépéseket nem tehetek.
i szeptember hó 30.-án.

A miniszter rendeletéből:

miniszteri tanácsos.

ágának

Budapest.

Orbán

ágynöntő 1453.

Drinápoly

az általa öntett órsás ágyu
rez is ön keverekéből készült
hossza kb 7 méter, sulya
795 mázsa volt, 12 ara-
nos kögelyokat lőtt ki
belőle, a gelyók sulya
1200 font volt. Ilyen ge-
lyok meg a XIX. sz végen is
hevertek Istambulban
az Eszki Szeraly udva-
rán

Bárczy 629, 630
l.

~~Kemény Zsigmond báró III. 185.~~

Orbán

ágyúöntő

1453-ban készült hatalmas ágyúja a XVIII. században még meg volt Konstantinápolyban.

Igazolja Tott báró emlékirataiban.

(Lásd okv.)

Emliti

Bárczay 630. l

Az ágyút Drinápoly közelében öntötték s innen szállitották Konstantinápoly felé. Szállitásához 700 embert és 100 ökrötalkalmazták. Az utat 2 hónap alatt tették meg. 200 utász és 50 ácsjárt, előtte hogy az utat egyengesse és a hidakat megerősítse.

J. Ö.

Orbán

ágyúöntő

Kassa 1568

l.

Hadtört. Közl

1928. 423. l.

zius 16-án. Wienben 1865

Gyarapodás.

és keret palára szerelten

rczélben (van ábrázolva. Oldalt elválasz-
za rövid, szakálla leberetvált. Ingének
kendője rojtos, kabátja egyelejű. Jel-

lon, átmérője 6.8 cm.
an.
vegyétől 1898: I. 24-én 100 koronán (41/98).
-én (198/99).
tte 1899: IV. 28-án az 5524 szvsz. lei-

78

1379.

Orbán

ágyuöntő

lásd okv

Hadtört. Közl

1926. 393 – 403 l.

~~Budapest Bajza-utcai vorkantar~~

~~Kórháza X. 173~~

Orbán

(Urbanus)

ágyúvuto

Beszterce

XVI. sz

l

Kramer

Archiv f. A.

Landesk.

21.k 52. l

kétszer

60. l.

ól rövid uton kapott felszólitásra
nácsos, egyetemi c.rk.tanár rehabili-
emokratikus magatartásáról a követke-
teni.
év őszén Budapest,X., kerületében a
édos állami vasgyár tisztviselőivel

Orbán agyiőntő

lásd

Iványi Béla: A tüzérség története Magyarországon

Hadtört. Közl.

1926. 4. szám

Orbán

ágyúöntő

Szaridse mérnök és Muslaheddin építőmester segítségével Mohamednek azt az óriási bronz ágyút öntötte 1453-ban, melyet Konstantinápoly bevételénél használtak. Ezt az adatot Kritobolosz írta meg, akinek az a följegyzése a bronzágyú öntésről szóló legrégibb részletes ismertetés. Itt részletesen ismerteti

627. l.

Bárczay 628. l.

629. 630. l.

249. l.

wód

Edvi Illés Aladár:

A vasöntés gyermekévei.

MMÉE közl. XXVI. k.

Kőrösi Csoma Sándor III. 185.

Orbán mester

— Elbeszélés —

Irta: **Pekár Gyula**

I.

Homály dereng a mágus-szoba füstös boltívei alatt. A tapogatódzó világ bágyadtan csillogtatja a zsúfolt falak lombikjait, üstjeit, bűvös kemencéit s titkolódzóan villan meg a sarokban vigyorgó csontváz fogán... Csak itt a pulpituson oly vakítóan éles a brassói tolvajlámpás fényköre. Az izzó kör két eres, hatalmas kézre világít rá, melyek az alkotó gyöngédségével fognak egy alig kétaraszos tömzsi bronzcsövet: remekbe csinált sokabroncsos ágyúminta ez, melynek vaskos agyán e vésett szavak állnak: *sum Magnifici Joannis Domini de Hunyad,* — „a nagyságos Hunyadi János úré vagyok", — *et dabit mihi vitam Urbanus magister Siculus,* — „és éltet adand nekem a székely Orbán mester." — A hatalmas kéz épp a dátumot karcolja még rá: *Anno Domini 1452,* midőn könyökével véletlenül meglöki a brassói lámpás fortélyos rézsisakját.

A fény nyomban magasabbra szökik, fel a kézről a karra, a széles vállra s a pulpitus előtt ülő mágus egész tagbaszakadt alakját megvilágítja. Fekete talláros óriás, — övig érő szakálla kissé őszbe csavarodik már, de a sasorrára hajló szkolasztikus föveg alatt annál fiatalosabb a lángész és akarat tüze. Ő az, a hires és félelmes székely ezermester, a fizikus, medikus, kémikus és asztrológus Orbán, kinek csak a keresztnevét tudják, de annak hallatára aztán mindenek keresztet vetnek itt Kincses Kolozsvár városában. Pedig ingyen és bizton gyógyítja ő a népet, ám mégis rossz bűzben van a lakosság előtt, mert, hír szerint, „az olvasztott ércek démonaival játszik" s „robbanó füstöket" kever. „Eh, az ördöggel cimborál!" szavalnak a szájasok, de az óvatosak rendesen csitítva intik le őket:

— Vigyázz, komám, mert éppúgy cimborál ő a mi Hunyadi nagyurunkkal is! Avagy nem ő-e a János urunk tűzmestere, ágyúöntője? Manapság már nem a kard virtusa, hanem az ágyú tüze, kőgolyója számít. S ehhez ért Orbán. A Nagyúr az ő ágyúival győzött Szendrőnél, igen, az Orbán-tűzzel pörkölte halálra Mezid bég seregét Szebennél, meg Szahibeddin basát a hunyadi Vaskapunál. Pedig egyszerű székely parasztfi ez az Orbán, János urunk úgy talált rá abban a csíki faluban, el is küldte hamarosan Itáliába, Frankországba tanúlni, aztán idetelepítette a nagykapu külső bástyája alá, abba a boszorkánykonyhába . . .

A kincses város magyarjai bólogatva bújnak össze a viharos őszi estén:

— Ma éjjelre is idevárják Hunyadi Nagyurunkat. Már gyúlnak is a fáklyák ott a nagykapu alatt. Halljátok? Épp most eresztik le az emelcsős hidat . . .

*

Lódobogás, fegyvercsörgés, már nyílik is a bástyaszoba döngő ajtaja. A mágus talpra szökik és térdreborúl a homályban megálló szikár, magas alak előtt. Földig érő, egyszerű, fekete darócpalást van János úron, de nyílásán át elől mellvért villan, sőt a fejre vont kámzsa alól is sisakvas csillan elő. Árkolt öreg arc, indulatos és kemény, de szeme jóságos, — konyuló nagy sörtebajusza olyan, mintha ezüst szálakkal kevert vasdrótból fonták volna . . . Bólintva lép elő, hanyatt veti hollós sisakjáról a kámzsát s belezörren a pulpitus foliánsokkal bélelt karosszékébe. Nézi a kis bronzcsövet. Orbán nagy alázattal, súgva magyarázza:

— Imhol Nagyuram, kész az ágyúóriás, melyet Nándorfehérvár védelmére rendeltél nálam. Itt kicsiny, ám a valóságban nagy lesz, akkora, amilyet se Kelet, se Nyugat nem látott még. Három nagy titkom van benne: az erősebb új bronzkeverék, a robbanóbb új lövőpor s az én titkom még az az új keveredésű anyag is, melybe ezt az ércóriást önteni kell. Hetvenhét láb hosszú lesz a cső, kerülete kilenc láb s akkora kőgolyó jár bele, melynek kerülete nyolcvannyolc hüvelyk, súlya pedig ezernyolcszáz font. Naponta tizet, éjente hármat lehet lőni vele s minden golyója egy mérföldről egy-egy sereget söpör el, akár Babylon falait is halomra dönti. Nosza, menjek-e Vajda-Hunyadra, az öntéshez hozzáfogjak-e? Ahogy parancsoltad: e cső Nándor ormáról nemcsak Magyarországot, de egész Európát megvédendi a török ellen.

A Nagyúr háborodottan sóhajt fel:

— Európa? A pogánynál pogányabb, hálátlan Európát emlegeted, Orbán? A nyugati fejedelmeket, kik csak igérnek, de se pénzt, se katonát sohse adnak, galádul mindig cserben hagynak? Lator és istentelen mindahány és mi istenes balgák, továbbra is egymagunk vérezzünk érettük?

Orbán csak hallgatja, ámúl s ajkára indulatos, torz mosoly költözik. Ujjongva bólogat, de János úr nem veszi észre s keserűen tovább borong:

— Avagy segítettek-e nekünk, mikor én a kardommal s a te ágyúiddal kivertem a törököt Rác- és Bolgárországból? Akkor jelentkeztek, mikor a vert Murad szultánnal, az ő kérésére, megkötöttem a szegedi békét, rám jött a pápa követe, Cesarim és tiltakozott, hogy mertem a nyugati fejedelmek beleegyezése nél-

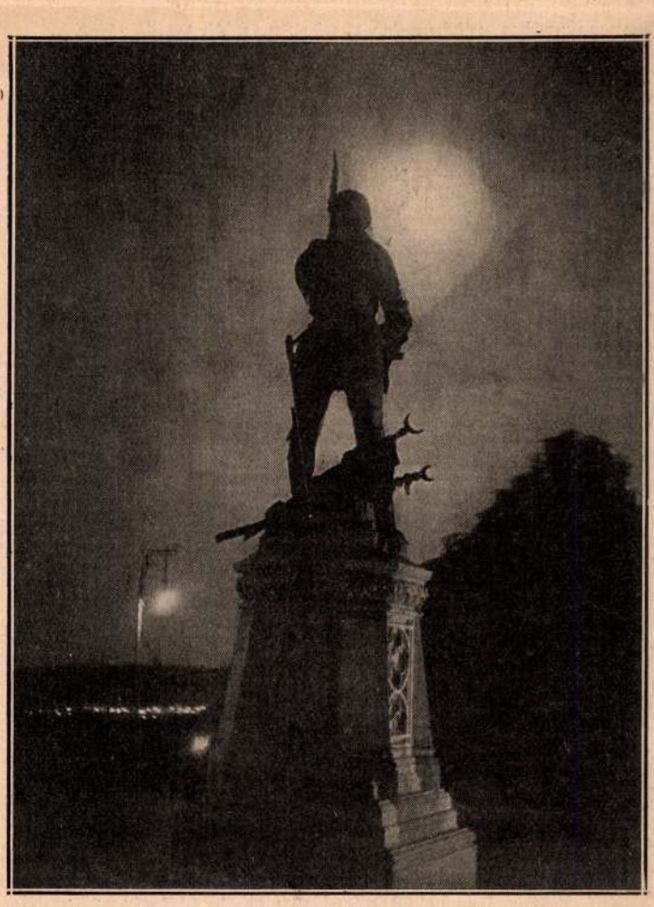

Budapest tereinek szobordíszei. Hunyadi János szobra a Halászbástyán. Tóth István alkotása. Dulovits Jenő fényképe.

Uj Idők 1929 nov. 24. 48.11

kül békét kötni? Előbb verjem ki a törököt Európából... És tovább hajszoltak és mi az ígért segítség híjján persze elvesztettük Várnát, el a királyt, el utóbb a rigómezei csatát is...

Hunyadi János egybefonja vaskesztyűs kezét s a magasba tekint:

— Szent királyom, Jézus, ki vagy a magasban, te segíts, hogy ekkora földi galádságra meg ne rendüljön hitem! Bomlik minden... a magyar urak, akár csak a hóhérok Krisztus palástját, máris ötfelé hasítanák Mária országát... A király nem rám, arra a gaz Czilleire hallgat, — én meg látok mindent: a mindent elöntő török árban utolsó szigetként már csak Konstantinápoly áll, az is elmerül, ha meg nem segítjük. Ám, hogyan segítsük? Ezért jövök, Orbán fiam.

Csend. Orbán keze ökölbe szorúl. Nehezen tör ki indulata:

— Oh, nagy, jó uram, beh szívemből, és beh sok jó magyar szívből beszélsz! Igazad van, arany a szavad: vége legyen egyszer már ennek a vérünket pazarló balgaságunknak! Békét a törökkel, igaz békét és szövetséget és velük menjünk a hálátlan nyugati fejedelmek ellen.

A Nagyúr oroszlánszemmel riad:

— Mit beszélsz, te ember...

— Azt Nagyuram, hogy minek legyünk mi keresztényebbek azoknál a pogánynál pogányabb hitegető és minket örökké cserbenhagyó nyugati fejedelmeknél? Vélük csak a hitünk egy, de ősi hagyományaink szerint a török a mi vérünk! Az, uram és mi nekünk Bizánc? Mi ne a török ellen, hanem véle szövetkezzünk.

János úr elképpedve emeli buzogányát:

— Soha! Bennem vihar a keserűség, de azért az igaz Isten katonája maradok! Pusztulj ördöngös!

Orbán térdre borúl:

— Üss, de hallgass meg uram. Jusson eszedbe, annak idején a tatár is mint atyafi üzent ránk és csak akkor pusztította el az országot, mikor megtagadtuk. És mi, most a másik atyafival, a törökkel ugyanazt ujra kezdjük? Az én ágyúm erős, de...

A Nagyúr talpon zörren. Szeme villám s a buzogány is villan vaskesztyűs kezében:

— Ha ez a te ágyúd nem lenne, buzogányvom itt mentem halállal büntetne vakmerőségedért. De megbocsátok neked, mert érzem, mint mágust, azok a démonok tévesztenek meg, akikkel együtt dolgozol. Megbocsátok... de esküdj meg nekem e buzogány nyelének szent feszületére: ágyúddal együtt ti ketten teljesítitek parancsomat.

A székely mágus térden küszködik, zihálva viaskodik meggyőződésével. Végre megadja magát, a buzogány nyelére teszi a két ujját:

— Esküszöm... teljesítjük.

János úr ünnepélvesen markolja fel a pulpituson levő kis bronz ágyúcsövet:

— Ezzel te most mindjárt, még ma éjjel útrakelsz, de nem Nándorfehérvárnak tartasz, hanem átallopva magadat az ostromra zárúló török seregeken, Bizáncba mégysz, — itt a kész hollós pecsétes levelem Konstantin császárhoz, azonnal eléje járulsz s nevemben titkaiddal együtt felajánlod neki ágyudat az Istentől védett város védelmére. Ott minden rendelkezésedre áll: megöntöd az óriási csövet s megállítod véle a pogányt Európa kapujában! Isten áldása rajtad, Jézus segedelme véled s a Szentlélek ereje benned...

II.

Ezer veszély, kaland, törbeesés és sebesülés, majd fogság, álruha s menekülés... denikve hosszú hetek kínos viszontagságai után Orbán mester a talárja alá rejtett kis ágyúremekkel kettesben mégis csak belopta magát az Istentől védett város falai mögé, a bizánci pompa ragyogó mindenségébe. A székely ezermester holtfáradtan, tátott szájjal állt meg a cifra utcák százynyelvű cifra népének a szédítő forgatagában: a fogukat fenő török százezrek ott künn már körülzárják Konstantinápolyt s itt benn nyoma sincs aggálynak, magábaszállásnak, utcahosszat továbbra is kacaj a léha tündérség muzsikája, — Bizánc nappal is, a gyönyör, a mámor ezeregyéjszakája.

Orbán mester leül a koldusok közé a tér sarkára s onnan nézi a csillogó örvényt; az élcelő csőcseléken át minduntalan aranypáncélos és fehérlovas scholiárius gárdisták vágtatnak tova, hogy helyet csináljanak valamely sebastos fenség vagy patricius biborfogatának, esetleg egy-egy hízott császári eunuch gyalloghintójának. Majd harsány zeneszó hangzik fel, jön a kék-párt aranyorgonája s vele szemben fenyegetően érkezik a zöld-párt ezüstorgonája... hamar kész az utcai zenebona, ám ugyan mi felett vitáznak? Oh, nem a török ostrom, egészen más valami: két versengő cirkuszi kocsis a vitájuk tárgya...

De tovább! Zsolozsmás kórusi ének zendül, kámzsás barátsereg vonul fel, — no, gondolja Orbán, ezek tán mégis csak a török veszedelemre, magábaszállásra fogják inteni a népet. Dehogy is! A bizánci barátokat nem a szultán ostroma, hanem százszorta fontosabb theológiai vita foglalkoztatja — a keresztet hadonászva, dühödten tiltakoznak Róma s a firenzei zsinat ellen, mely a nyugati s a keleti egyház egyesítését mondja ki: „Nem egyesülünk Rómával!" — ordítja most már a csőcselék is, — „menjünk a császárhoz, tagadja meg Rómát!

A székely mágus elképpedve kérdően fordul szomszédjához. Ezerfoltos talárban egy hosszú őszszakállas koldus gubbaszt mellette s épp szórakozottan nézi az Orbán köntöse alól előkandikáló bronzágyúcskát. Hamar eszmél s a tömegre mutatva, vállat von:

— Hja, Isten védi városunkat s mi hiszünk benne. Mohamed hiába erőlködik...

Nem folytathatja, a tömeg őket is tovasodorja a császári palota felé. Orbán nem bánja, hisz neki amúgy is sürgősen a basileus elé kell járulnia.

*

A handabandázó tízezrek árja dagadó folyóként viharzik el a Szent Szófia falai alatt s onnan az Augusteum terén át toronyiránt hömpölyög neki a hippodrom mellett fehérlő és aranyló Palota márvány homlokzatának. Mielőtt a gárdisták észbekaphatnának, a barátsereg csőcselékével együtt máris áttör a Chalke ércfolvosóján, hogy onnan a Legszentebb Daphneszárnyba hatoljon be. Ekkorra végre előkerülnek s ércfallá tömörülnek a belső testőrök. Előttük aranybogarakként hemzsegnek az ijedt kamarások s legelől mint a belső palota legfőbb ura, a sziporkázó palástban pöffeszkedő főruhatáros, a hízott eunuch Protorestiarius hadonáz.

A barátok súlvos ezüstfeszületekkel fenyegetőznek, midőn a székely ezermester eléjük furakodik s magasra tartva bronzágyúcskáját, hevülten dörgi:

— Emberek, bizánciak, kaputok előtt a török s ti még most is hitcikkelvek felett vitáztok?! Félre, papok, itt az ágyúm, ezzel én még megmenthetlek, eressz a császárhoz, én megvek be előbb!

A tömeg ámúl, röhög, majd dühödten tiltakozik:

— Hallgass, őrült, Isten az első és Isten védi a várost! Ki beszél veszedelemről és ki ez a bolond óriás? Hahaha.... és ezzel a kis rézcsővel akarod megmenteni Konstantin városát...?!

— Emberek, ordít a sértődött székely, — hisz ez

csak a minta, ez a valóságban hetvenhét láb hosszú lesz, a cső kerülete kilenc láb s ezernyolcszáz fontos kőgolyó jár bele, — emberek, te főudvarnok, ide hallgass: ilyet még nem látott a világ . . .!

Szegény Orbán a feltaláló naiv hitével izzadva darálja a tolongásban ágyuja méreteit, de bizony szava újabb röhögésbe fúl és senkise hallgatja. Az egy mellette szorongó vén koldús figyel csupán, óh nagyon érdeklődik s bólogatva, motyogva ismételgeti magának a méreteket. Eszelős agg, hol az ágyúcskát, hol a gúnyolódó arcokat nézi, majd a fejét csóválja s méltatlankodó furcsa mosolyt bújtat az ősz szakállába . . .

Orbán a végén, más híján, már csak hozzá beszél, neki magyaráz, elönti a keserűség: ime, nyílik az aranyajtó a szerzetesek előtt s ő nem mehet be a császár elé, őt lándzsafokkal döfölik hátra. Tántorogva lobogtatja a Nagyúr pecsétes levelét:

— Be kell mennem, engem a dicső és hős magyar Hunyadi Gubernátor küld a császárhoz . . .

Mohó mosoly az eunuch vénasszony-képén. Súgva inti magához a magyar mágust:

— Vagy úgy? Be fogsz jutni, de ha dupláját adod ide a taksapénznek, hamarabb fogsz bejutni a császár legszentebb jelenléte elé.

— Mit? — hördül a székely, — még én fizessek azért, hogy megmentelek?

— Barbár paraszt, hát nem tudod, hogy nekünk, a szent ruhatár, a szent hálószoba, a szent fürdő s a szent trónterem őreinek tizenháromféle taksa jár azért, hogy beeresztünk? Én vagyok a legfőbb, mondom, add ide nekem a marék arany dupláját és . . .

— Mit? — lázad Orbán, — hisz kiraboltak, egy aranyam is alig van már . . .

— No, akkor várhatsz, gúnyolódik a főruhatáros, — add ide azt a levelet, várj, jelentkezz és ujra várj, hahaha . .!

*

Napok telnek, — a székely szívós türelemmel vár, pedig a kevésbbé türelmes erszénye hovatovább ijesztően ürül s lakása sincs már. Ott hál a koldusok közt a téren, de ott is híven megosztja utolsó rézgarasait a filozóf vén koldussal, ki legalább meghallgatja, ha ágyujáról beszél, sőt kérdezősködve érdeklődik annak minden részlete iránt, naphosszat együtt járják körül Bizánc körfalait; hol is ezeknek a leggyöngébb pontjai, hová is kellene azt a védő ágyúszörnyet felállítani?

Az öreg koldus tudja a járást és rámutat e pontokra: a drinápolyi és a Szent Románosz kapu, meg ott a Márványtenger melletti sarok . . . Sokat tanakodnak e felett s végre is megállapodnak, hogy a Szent Románosz kapu a leggyöngébb pont, oda kell az Orbán-ágyút felállítani. A székely az öregre néz s nevetve csap a vállára:

— Te tán valamikor katona is voltál?

— Nem én, — mosolyog a vén koldus, — csak nagyon szeretem ezt a szép várost . . .

*

Végre itt a nagy pillanat! Orbán mestert beeresztik s nagy ünnepélyességgel, de különös, szinte gúnyos mosollyal kalauzolják végig a Daphne és Trikonche arany és ezüst káprázatú márványfolyosóin a Chrysotriklinos trónterem tündérségébe. A székely a szemét dörzsöli s csak mint egy sziporkázó álomban látja maga körül a vérbeli hercegek bíboros, drágaköves jelenését, látja a magisterek, patriciusok, domesztikoszok vakító sorát s látja, hogy ott szélről a tengernagy mellett villogó kék vértben Bizánc génuai olasz parancsnoka: Giustiniani áll.

Epés, gúnyos mosollyal nézi a kezében tartott levelet. Orbán felszisszen: nini, hisz ez az ő hollós pecsétes Hunyadi-levele! . . . De nem ér rá tanakodni. Himnusz zendül s a mennyezet biborkárpitjából színes tömjénfüst közepette égi jelenésként ereszkedik alá a széles trónemelvény. Középen szoborként ül a trónon a gyöngykoronás basileus s egyénileg teljesen belevész rubintos bíborpompájába, jobbra-balra tőle egy-egy csodásmívű aranyfa pompázik, melyeknek drágakövekből formált színes madarai egyszeribe repdesni és csicseregni kezdenek. A Megadomesztikosz koppant a birodalmi szent karddal, mire a trón előtt álló aranyoroszlánok üvöltésre tátják a szájukat . . .

Egy herold meglöki Orbánt s ő beszédébe fog. Hévvel adja elő a Nagyúr üzenetét s mentő ágyúja szerkezetét, aztán a császárra néz. Ám a császár, mint égi lény nem beszél, helyette a zsoldos vezér Giustiniani lép elő. Hanyagúl veszi kezébe a kis bronzcsövet, megvetően nézegeti. Hangja nyers, szava maró:

— Legszentebb felség, bocsáss meg nekünk, hogy egy eszelős bolond gyerekes hóbortjáért égi magasságodból ide le a földre fárasztottunk. Mi nevetjük azt a török veszedelmet, mellyel e bolond rémítget s kijelentjük: szánandó agyrém e terv, ily ágyút, ekkora csövet nem lehet önteni! Ha lehetne, megöntöttük volna mi, Nyugaton. De nincs is szükség rá. Isten védi Konstantin városát s utána ez a génuai kéz . . . s ez a kéz szemétre veti az efféle ostobaságot!

A zsoldos vezér a márványra dobja a kis bronzcsövet. A cső csengve gurúl odább, vissza Orbán felé, de ő nem kaphat utána, a kamarások és varang óriások máris kifelé nyomják. A mágus elképpedve viaskodik s még visszakiált:

— Én a szent császártól kérek választ, uram: a dicső, hős Hunyadi Gubernátor üzenetére . . .

Ám a néma basileus helyett ismét csak a génuai felel:

— Ki az a Hunyadi? Az, aki elvesztette a várnai, a rigómezei csatát? Hahaha . . .

— Nem! — hördül a legszentebb érzésében megbántott Orbán, — az, aki Szebennél, Szendrőnél, a Vaskapunál győzött, az, aki Rác- és Bolgárországból kiverte a törököt, hogy titeket megmentsen, az, akit Nyugat és Kelet, még ti Bizánc is gyáván cserbenhagytatok Várnánál is, a Rigómezőn is! Ti rothadt gőgök, száz a nyelvetek, de egy a hazug lelketek: veszszetek, vesszen Bizánc, vesznie kell, ti akarjátok!

Igy még halandó nem mert szólni a császár legszentebb jelenlétében. A testőrök vont karddal rontanak rá, hogy levágják, de Giustiniani közbedörög:

— Hagyjátok, hisz bolond... De ki vele a városból!

A varang-gárda gót óriásai megragadják a mágust és szégyenítő durván tuszkolják ki a palotából; Orbán kábultan támolyog ki a röhögő tömeg közé; megőle a márványlépcsőről az eunuch főruhatáros kacagva hajítja utána a kis ágyúmintát. Ő észre se veszi, őt már egy szakasz vörös vardarióta veszi át, hogy a város Romanosz-kapujához kísérjék.

De valaki mégis sebesen felkapja azt a kis bronzcsövet.

Az öreg koldus.

Rongyai alá rejti s a köpködő, gúnyolódó csőcseléken át a lándzsások után lopódzik. Megy a menet, valóságos vesszőfutás ez Bizánc utcáin át. Nyílik az óriási érckapu, szűk résén át egetverő röhejjel lódítják ki a mágust. De a kicsi résen a vén koldus azért utána siklik. Orbán dülöngőzve indúl meg a poros drinápolyi országúton, jó messzire bandukol, aztán eszméletlenül rogyik össze.

III.

Mire feleszmél, lobogó tüzecskét lát ott az árokparton maga mellett. A guggoló vén koldus valami pecsenyés nyársat tart a lángok fölé. A székely felordít: „És a mintám, hol a kis bronz ágyúmintám?!"

Az öreg csitítja: „Ne félj, itt van nálam. Egyél." Némán falatoznak. A koldus a mágusra néz:

— Lám, a szégyen, a gyaláztatás éhessé tesz... bosszúra éhessé, ugy-e? A bosszú a legkedvesebb falat. Izes és tápláló, jóllakat és erőssé tesz...

— Ki vagy te? — ámul Orbán. — Szakács tán?

— Eltaláltad. Szakács vagyok a végzet konyháján. És már meg is gyújtottam azt a tüzet, melyen a történet pecsenyéje sül. Nos, ízlik-e a neked szánt bosszú-falatom? Ad-e erőt, elég erőt arra, hogy bosszút állj e rothadt Bizáncon a magyar hazádat ért megszégyenítésért? Balga magyarok ti, hát nem eleget ontottátok véreteket a hálátlan Európáért?

A koldus szava különös erővel cseng s ahogy felkelnek a tűz mellől, eddigi görnyedt alakja szinte magasabbnak látszik. Mosolyogva forgatja a rongyai alól elővont kis ágyúmintát.

Orbán komoran mered maga elé. Aztán dacosan toppant: régi meggyőződése győz indulatai csatájában. Imhol eleget tett esküjének, felajánlta ágyúját s Bizánc kiebrudalta. Most szabad. És már is dönt. A koldusra mered:

— Hová mégysz?

— Ahová te. És te arra Drinápoly felé, a török tábornak tartasz... A szultánhoz, Mohamedhez, úgy-e?

A mágus küszködve áll meg. A koldus mosolyog:

— Jer. Majd én kalauzollak. Tudom a járást.

— Messzire van?

— Közelebb, mint Bizánc gondolja... A török már is ide, a Város közvetlen közelébe lopta magát, — ott a dombon túl, az már mind turbános előőrs, látod?

— Látom. De vajjon áteresztenek-e?

— Csak bízzad rám...

Mennek, mendegélnek. Orbán kábul, olyan ez neki, mint valami csudás álom: a rejtelmes koldus egyre nő, egyre fürgébben lépked s intésére a janicsárok szalutálva eresztik át kettejüket. Felmennek a városka félholdas, lófarkaktól őrzött palotájába s ott is nyilik minden ajtó. Megállnak a szőnyeges díszteremben. A székely mágus suttogva, illetődötten forgolódik:

— Hát hol a felséges nagy Mohamed szultán?

— Nézz ki az ablakon, mosolyog a koldus, — arról jön a téren át, mindjárt itt lesz!

Mire Orbán megfordul, az ősz álszakáll s a koldusrongyok már a szőnyegen hevernek s közülök szultáni gyémántforgós turbánnal fején egy villogó szemű daliás ifjú magaslik ki. Tapsol és tapsára rettegő vezérei suhannak be. A baljában tartott ágyúmintára mutat és szól:

— Itt van Mohamed, itt vagyok, Orbán szolgám, mától fogva top-basám, ágyú-basám! Minden kincsem a tied, csak öntsd meg ágyúdat nekem.

— Egy feltétel alatt, felség, — emeli szavát a székely mágus, — ha magyar hazámmal szövetkezel.

A szultán felsóhajt:

— Igen, csak aztán ők is szövetkezzenek velem... Rajta, Orbán basám, munkához lássl

*

Két hónapig önti a székely ezermester az ágyút s a harmadik hóban százhúsz pár ökör vontatja Bizánc alá a hetvenkét lábas bronzszörnyet. Oda állítják fel arra a helyre, ahol a kis tüzecske mellett Orbán a koldussal falatozott. Onnan indul meg az ezernyolcszáz fontos gránitgolyókkal a pergőtűz melyre agyagjátékként omlanak le Bizánc babyloni falai. Most végre kettős töltéssel a döntő lövés a Romanosz-kapura, — a golyó talál, de az ágyúszörny felrobban s szörnyű halállal temeti maga alá Orbán mestert. Utolsó szava: „Ha vétkeztem, megbünhődtem..." Tetemén Mohamed szultán ugrat keresztül s a török százezrek a magyar ágyú törte résen át beveszik Konstantin ezeréves városát.

Kis Tárca

Zsuzsi, a világkép

A világ már felette igen nagyon gömbölyű lett: mentül messzibb megy az ember rajta, annál közelebb jut vissza. Ezt a geométerek mindig mondották a gömbről, de csak most lett igazán igazuk. Zsuzsi például még álmában sem álmodta volna, hogy életének görbéje (ahogy a művelt szociológusok mondani szokták), összefüggésbe kerülhet Chicagóval és New-Yorkkal.

Pedig úgy történt.

Mert a gabona-ügynök, akinek hatszobás lakását Zsuzsi takarította, Chicagó krachja után eladta az autóját, New-York krachja után a hatszobás lakást lépte le, végül pedig leépítette Zsuzsit.

Aki egészségesen, bár szomorúan távozott.

Zsuzsi, aki monori agrár-körökből került ki, nem tehetett egyebet, mint hogy indusztrializálódott (ahogy a művelt szociológusok mondani szokták), azaz egy kefegyár sörte-osztályozó alosztályában fejtette ki közgazdasági tevékenységét.

Arról fogalma sem volt, hogy ezt a társadalmi emelkedést Chicagónak és New-Yorknak köszöni. Zsuzsi csak annyit tudott erről a két névről, hogy az egyik valahol a Keleti pályaudvaron túl terül el és különféle veszedelmeket rejt magában, a másik pedig egy kávéház az Erzsébet-körúton, amelytől nem messze megáll a 6-os villamos. Miközben a sörteszálakat hosszúság szerint rakosgatta a lakkozott tálcákon, elmélázgatott azokon a pirosbőrű monori malacokon, amelyeknek éppen ilyen szőke volt a sörtéjük s amelyek ritmikus csámcsogása egykor-hajdan oly sokat igért a karácsonyi disznótorra.

A honvágy felélesztésére nem sok kell, mert az mélyen szendereg minden szív kamráiban. Csak egy semmiség: felriad és eget kér.

A szendergő Csipkerózsikát egy királyfi ébresztette fel aléltságából: Zsuzsit egy szőke malacsörte.

Mire az őszi alföldi szél befútta az első száraz katángkórót a monori rétekről a fővárosba: Zsuzsi már cók-mókostul künn termett szülő-homokján.

Visszatért oda, ahonnan jött. Amit a geométerek mindig mondogattak a gömbről, az beteljesült Zsuzsi világ-gömbjén is.

A történet tele van ilyen Zsuzsival.

Európa meghódította Amerikát, most Amerika hódítja meg Európát. Hasonlót hasonlóval gyógyítani, mondották a homöopaták, nagy kerülő után visszatértünk hozzájuk és szérumokkal gyógyítunk. A hosszú szoknyát felváltotta a rövid: már kezdik a rövid ellen kijátszani a hosszút. A kőkorszakban nyersen ették meg a bogyót, meg a kukacot őseink: már kezdünk visszatérni a nyers-koszthoz. A régi botbüntetésen keseregtek a jogászok: most megint törvényt faragtak róla. Régen azt mondták: az életerő minden, az anyag csak hordozója. Aztán azt mondták: az anyag minden, az élet csak az anyag jelensége. Most megint azt mondják: az anyag csak hordozója az életerőnek. Szép kereken visszatértek oda, ahonnan kiindultak. Mert a föld az gömb. S ennek megvan az az egyedülálló tulajdonsága, hogy mentül messzibb megy rajta az ember, annál közelebb jut vissza.

Igy lett Zsuzsi, anélkül, hogy a monori homokon sejtené, világszimbolummá. Jobb is, ha nem tudja.

Krónikás

MDK

Orbán/Urban goldschmidt/
1475-1493

1475-ben ,O.beszt.bá.-i aranymüves a szt.Antal-kápolnáját alapitja. Emlitva van,h.1482,1490 és 1493-ban adót fizet ./Maister Urbanynn/.

/1.Ipolyi A.: A beszt.b.-i egyházi müemlékek története és helyreállitása.Bp.MDCCCLXXVIII. 37.l./
/2. 1482 évi számadó-könyv./
/3. "Registrum Perceptorum et expositorum ...Anno domini 1490" c. számadókönyv./

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban. Muz.és Kütt.Ért. 1918. 41-53.l.

MDK

Orbán, építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1909. dec. 26. 498. o.

Orbán

A harmadik kiállításon (1912)... már csak négyen szerepelnek a nyolcból (Bérény, Orbán, Pór és Tihanyi).

Bodor Ferenc: Passuth Krisztina Nyolcak-könyvének margójára.

Orbán

Váradon 1909 jun.-ban ... a Fekete Sas szálaiban 14 művész „Új magyar festők" ámmel tart kiállítást. ... Áradon és Kolozsváron is megismétlik, már kisebb sikerrel ... Ezeknek a termeknek a festői között már ott van a későbbi Nyolcakból hat, Orbán és Tihanyi kiánnyoznak.

Bodri Ferenc: Passuth Krisztina Nyolcak-könyvének margójára. Jelenkor XI. évf. 12. sz. 1968. dec. 1112. l.

Orbán

Előbb a Nemzeti Galéria emlékező tárlata, majd 1965-ben a székesfehérvári ... kiállítás; ... Passuth Krisztina tevékenysége és tanulmányai, nemrégiben szép és gazdag könyve irányította az érdeklődést a magar festészet szaradnyitó mozgalmára, meget „Nyolcak" néven tart számon a művészettörténet ... A csoporthoz tartozó festők Berény, Czigány, Czóbel, Kernstok, Márffy, Orbán, Pór és Tihanyi ...

Bodri F.: Képzőművészeti krónika. Passuth Krisztina Nyolcak-könyvének margójára.

Jelenkor XI. évf. 12. sz. 1968. dec. 1110. l.

M.D.K.

Orbán
festő

Méltatás.

Horváth Béla: Kernstok Károly néhány ...
Művészet, 1968. szeptember – 9 lap

Orbán és Sándy

MDK

épitész

3 em. áiskola

Magánép. eng. Bp. Épitő Ipar, 1910, okt. 2.
304 l.

MDK

Sándy és Orbán, épitészek.
Bpest.

irod.

Magyar Epitëmüvészet.1911. 1.sz. /I.Fehérvári-uti iskola, Budapest. /

Orbán építész

MDK

Magánépitési engedélyek Budapesten. Vállalkozók Közlönye. 1909. dec. 22. 4 l.

MDK

Orbán festőmüv.

Tárlatok. Képzőművészet, 1953. 59.sz. 87. l.

Orbán grafikus

Orbán: Aratás

Szabad Nép 1948 jun. 27.-60-

Orbán képiró 1483-1501

Kenény Lajos: A kassai képírócéh. Művészet, 1909.
254 l.

Orbán Kőfaragómester Bártfán.

1482.

Archaeologiai Értesítő

1915., 112–113.

Divald Kornél: A bártfai szt. Egyed templom.

Orbán Kőfaragómester, Bártfán.

Archaeologiai Értesítő

1916, 161.

Divald Kornél: A bártfai

szt. Egyed-templom.

Orbán, kőfaragó, 1482., 1487.,
Gönc, Bártfa.

Tört. Tár

1884., 528., 537.

Ábel: Műtörténeti adatok.

Orbán, épitesz

(Urban stavitel)

l.

Wag Dej

50 l.

jobbra fordult. Jobb kezét előre
é mutat. Hátán hegyes aljú ko-
akálla barna. Öltözete: hosszú
ő piros nadrág és czipő.

m. — Lelt. sz. 1476. — Vétetett
orretól 10 lirán, vagyis 9·20 K-án.
s 22-én (191–898). — Az elszá-
ugusztus 26-iki 373 eln. sz. hatá-

Orbán

építen

(Magister Urbanus)

Bártfa 1482–1486

irod.

Emlkassaiegylm

I. 230. l.

val, fényes kiséretével vonul Teodora
niánusz Bizanc talán legnagyobb ural-
ránk a falakról és ezt az elsülyedt,
te meg számunkra.

nak emlékét, a művészettörténet számára
zépkori monumentális festészet nyolc
stilusát. A szinte korlátlan élettartamu
énetének épen azokról a századairól
lakulás lázas pusztitó láza: a népván-
ól a századokból óvta meg a monumentális
ltura romjain felépült az uj: az európai,
egészen a XIV. századig kevés falkép,
mellett a festészet fejlődéséről a
özi tenger vidékén.

a mozaik lényegében a festészet müfajába
összefügg a koraközépkori festészet vál-
k kölcsönösen hatnak egymásra, bárha
lság választje el őket.
zemcsék ezreiből készitik. s ez a
lusát. Készitői mindaddig mig a
ételetben tartották a mozaik anyag-

Orbán (Urban) Bartfa
épitéz
XV. z.

l.

MMÉE Körl. 1900

442. l. jegyzet.

vegyes

g. 16

1 Röt. 8°

Gozzadini,

Comte J.

L'élément Étrusque de Marzabotto est sans mélange avec l'Élément Gaulois.

(Extrait des Matériaux pour l'histoire primitive et naturelle de l'Homme,

Orbán (Urban)

építész

Bártfa 1482–1485

Wagner: Dej. v. 4. na
Slov. 50

Toman

711. l.

Orbán, Kőfaragó
Buda 1482

l.
Arch. Ért. 1915
112. l.

Orbán

epilepsia

Bartfa 1482

Mt Egged temple

ind

Omtka, 881

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Orbán

(Urbanus)

Kőfaragó

l. RIII

229, 529. l.

ügyében. Az 1930-as év azonban fordulópontot jelent: megalakult a *Magyar*

amely abszolut teljességre ugyan nem törekedhetik, de hosszabb idő alatt több tízezer magyar ex-libris számontartásával igen értékes feladatot fog elvégezni.

Feltételezzük, hogy igen sok ex-libris-tulajdonos van, aki ezeknek elmondása után, sőt ennek a cikknek olvasásától függetlenül is, szívesen gyüjtene ex-librist (vagy az a bibliofil, akinek még nincs ex-librise, de a probléma már érdekli), ha tudná, hogyan kezdje el. Most tehát röviden megmagyarázzuk a gyüjtés technikáját.

Még csak annyit bocsájtunk előre, hogyha valakinek nincs saját ex-librise és tájékozatlan a tekintetben, hogy kinél, hogyan, miféle ex-librist csináltasson, az forduljon bizalommal az egyesület titkárához, Pinterits Tibor úrhoz, aki úgy ebben, mint bármily más, ex-librissel kapcsolatos ügyben készséggel nyujt felvilágositást.

Tehát : ex-librisem már van.

Elkérek egy régebbi gyüjtőtől egy csomó címet. Bel- és külföldieket vegyesen.

Ezeket, valamint minden később kapott címet alfabetikus sorrendben feljegyzem.

Kiírok borítékokra néhány címet és helyes, ha a borítékra ráírom : Nyomtatvány, esetleg az elfogadó ország nevén is : Drucksache, Imprimés, Stampati stb.

A borítékba beteszek tetszőleges számú ex-librist. Olyan cserélőnek, akivel még nem állottunk összeköttetésben, tíznél többet nem szoktunk küldeni. A tíz között természetesen legalább négy-hat a sajátom. Saját ex-librisből kettőt-négyet is lehet küldeni (t. i. ugyanabból a fajtából), hogy a címzettnek cserepéldánya is legyen belőle. A többi olyan idegen ex-libris, amiből nekem is duplumokat küldtek.

A lapokhoz mellékelem gumibélyegzővel kis papirszeletekre sokszorosított címemet. Ezek azt a célt szolgálják, hogy a küldemény elfogadója továbbjuttassa

Orbán

antalos

(Urban)

incola

l.

R III

670,757. l.

II.

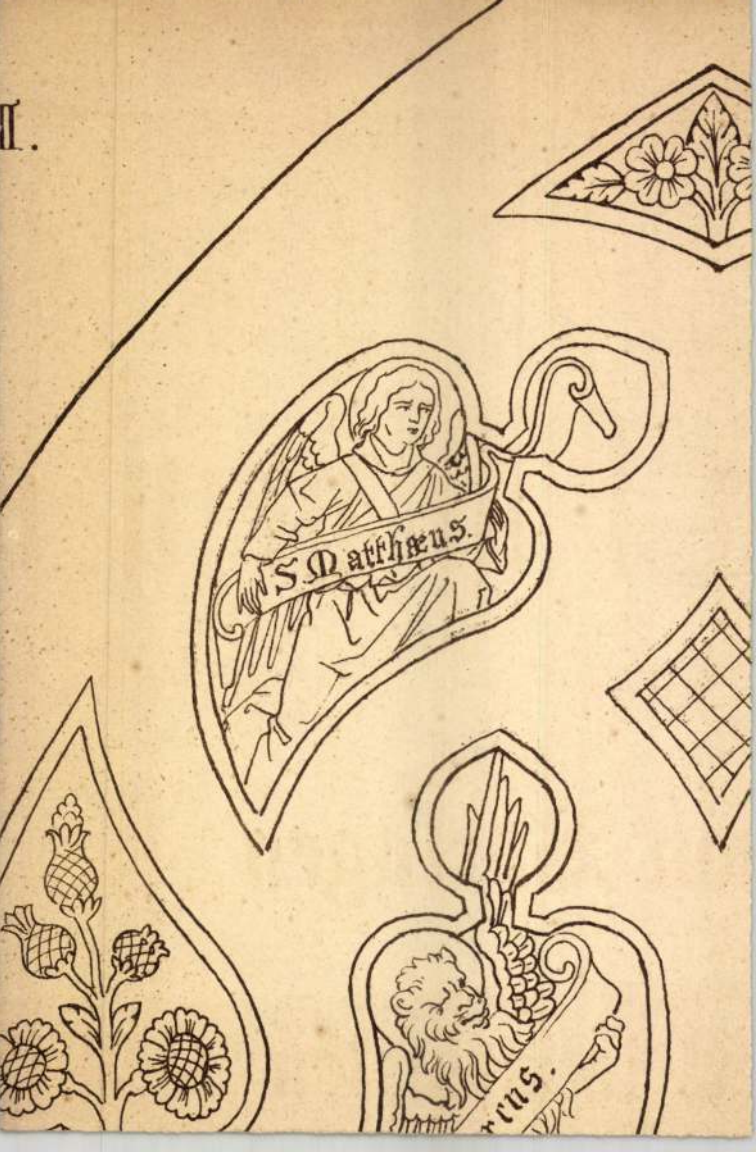

Orbán ötvös

1480. Besztercebanya

Ipolyi: Századok

1874. 614. l.

szélén középen lévő hosszúkás arany-
t arany ötágú koronaszerű kis díszítés.
lé (151×136 mm) sárgás, halványzöld
aranyalapon rózsaszín betű, sötétebb
ú levéllel díszítve. A betű belsejében
kis Jézus ábrázolása látható. Aranymin-
ıpon két oszloptól tartott fülkében áll
s Jézussal. Fejüket arany glória kereteli,
ke. Mária haja merev hullámokban
a vállára. Dús redővetésű szürkéskék
zölddel bélelt. Mária és Jézus arca
rgás, fehérrel árnyékolt és az arcél feke-
ett. Máriától kétoldalt lévő oszlopok
gy-egy arany virágváza látható, sárga,
, hosszúszárú virágokkal. (298. kép.)
: (Gaudent in caelis animae sancto-
apszéldíszítés a lap felső szélén levágó-
lap belső szélén egyenes zöld inda-
lik végig, szabályos távolságokban elhe-
nagy aranytallérral, továbbá három,
ózsaszín és kékszínű virággal és egy
ló rózsaszín levéllel. A lap alsó szélén
ésszélű levélből áradó inda közepén
nytallér, amelyet küllőszerűen négy
övez, ezekhez három zöld, kék és rózsa-
llér kapcsolódik, amelyek zöld szakállal
rülvéve. Az indának a külső lapszélen
égén szürke bagoly ül.
álé (102×95 mm) rózsaszín keretben,
on zöld betű. Belül aránykockákra
alapon pontokkal, virágokkal díszített.
: „De sancto Adalberto."
ıp: „... martir Adalberte ..." —
ıb tuo protecti patrocinio gloriemur in
perpetuo".
de sancta Elisabetha"

Orbán (cantrifusor)

Kannaönts

1511-25-ig bérlőként az esztergomi kápitalannak a budai Várban a Szent Grosz (mai Disz-) téren állott házában lakott.

Pat. budvár

243. l. 3. tábla.
282. l.

1525. ben O. a bérletet átruházta Domonkos festőre évi 40 frtért.

78 szám.

19

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER

87025/902 szám.

A müemlékek orsz. bizottságának, m.évi deczember hó 2-án 548 sz.a.kelt fölterjesztésére tudomás végett megküldöm azzal hogy az utalványozásról a székesfehérvári m.kir.adóhivatalt egyidejüleg értesitettem.

Budapest, 1903.február hó 10.

A minister helyett:

Orbán Antal

Kerámiákkal szerepel az Americana Művész Céh Gellehemes kiállításán

Est 1937 I. 24

Orbán Antal

Szerepel az Americana
művészek betlehemes kiállításán

Cy hagyaksog 1937 I. 24

Orbán Antal

MDK

Prohászka Ottokár siremléke, repr.

Műcsarnök 1938 Szent István kiállitás

Orbán Antal

Prodassia Oktokér sirmelék, repr.

Orbán.

Műre szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Pórai Ujság, 1928. Nov. 11.

Orbán Antal.

Esztergomban a Szövetség társasága egyházművészeti kiállítást rendez, melyen műve szerepelni fog.

Uj Nemzedék, 1928. Nov. 11.

Orbán Antal szobrai

Győri egyházművészeti kiállításon szerepeltek.

NU.930.III.18.

Orbán Antal

Szombathelyi egyházművészeti kiállításon neve szerepel.

PH. 930. IV. 11.

Orbán Antal

szobrász

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarság
1930.III.24.

Orbán Antal

Szerepel a vatikáni rajzó-
kiállításon

N. ü. 936. XII. 1.

Állami Árverési Csarnok
LXXII. aukció
1934. XII. 7 – 21.

Orbán

aranymivel.

1480. Beszterszebanya. Szám-
kőnyv.

Ipolyi Arnold. Beszterczebanya vá-
rosa műveltségtörténeti vázlata.
Budapest, 1874. → 50. l
jegyz.

Orbán

aranymives. XV. sz

1475-ba egy pápai bucsulevél emliti, hogy Orbán besztercebányai aranymüves a templom mellett szent Antal Kápolnáját dlapítja. E Kápolna még 1492-ig úgy látszik folyvást épülőben volt, mert ez évben az emlitett pápai bucsúlevelet Mihály milkói püspök mint az esztergomi ősek helyettese ugra átveszi és megerősíti.

Ipolyi A: A besztercebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Bpest. 1878. 37. l.

1904 VII/18.

II/8

Rökszilárd féle
culturalis alap

III

M.D.K.

Orbán kőfaragó

1490 előtt május

valamely templom boltozat építé
zéről ír s 40 frt. ot kér Zöldsön.

Iványi: Bártfa levéltára. Bp. 1910.
419

MDK

Orbán mester, híres műépitő

a bártfai főtemplom befejezője.

Gyöngyösy László: Bártfa.
Vas. Ujs. 1901. 48. évf. 35. sz. 558. l.

M. D. K.

Orbán mester, ács

Esztergom szibillák pokolájának
épílkezésénél dolgozik

XV. sz. utolsó negyede

Voitgyar. 61,

M. D. K.

Orbán mester, ács és faragó

Az esztergomi egyházi épületeket körülvevő falak fa-alkatrészein – védőfolyósóin végez több nagyobb javítást

Garamkövesd, malom 1487 - 1489

Voitgyar 54. l. 55, 56.

Orbán

MDK

szobrász

Varga László: A Ludovika Akadémia II. főcsoprtjá otthona. Ludovikás Levente 1932. 19-24.o.

MDK

Orbán, szobrász

szép fejekkel szerepel.

Pápics Zoltán dr.: A képzőművészek egyesületének jubileumi kiállításán. U.M. 1934 dec.8. 21.l. Műcsarnok.

Orbán.

alkotása szerepel a Munkácy-Céh első kiállításán.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

Orbán

A Nyolcak néven lömörülő művészcsoport lagja. Az 1909 és 1910 év fordulóján lépnek fel együttesen, abban az evadban, amikor az ny magyar művészetet egy hivtelen világgá tágulás szenvedélyessége hatja át.

Demény János: Bartók Béla

Népművelés 1968/12 11 old.

Dobán

festő

A „Nyolcak" tagja"

Deveényi Iván: Kernstok Károly 10.
Corvina 1970.

Orbán

Kernstock, Tihanyi, Orbán, Czigány, Jakobovics, Márffy, Czóbel, Pór. Igy, csupán a vezetékneveket emliti meg M. sign.-val Margitay Ernő: "Könyves Kálmán kiállitása" c. kritikájában azzal a megjegyzéssel, hogy ennek "a kiállitásnak a müvészethez per absolute semmi köze."

/Érthetetlen ez az elbán ás fenti müvészekkel, Margitaynak nem szokása ilyen lesujtó véleményt nyilvánitani./

ÉLET, Bp. 191o. jan. 9. II. évf. 2. sz. 5o. lap.

Orbán

19.19. után, a Tanácsköztársaság bukása után a művész emigrált.

Kontha Sándor: Magyar képzőművészet a két világháború között.
Társadalmi Szemle, 1943. ápr.

Orbán [ ], festő

Neve a Modern Magyar képtár (Pécs) plakátján.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (14)
285–288.

JELENKOR, Pécs, 1972. március $\frac{XV}{3}$

Orbán Antal

A kerámia tanszék vezetője: Orbán Antal, a textilszakot Gróh István vezeti, majd utánuk Sándor Béla és Stein János müvésztanárok nevét emliti meg cikkében A.V.: "Az Iparmüvészeti Iskola kiállitása" cimmel. A különböző tanszakok vezetőinek felsorolásánál a cikk megállapitja, hogy az oktatás terén milyen komoly eredményeket értek el, azt tanusitják a 25 éve először megrendezett tárlaton bemutatott alkotások is, de arról nem számol be, hogy ki milyen munkájával szerepel a tárlaton.
A tantestület müvésztagjainak nevét lásd: Simay Imre nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. nov. 7. XVI. évf. 23. sz.

Műcsarnok

Orbán 1. Antal szobrász,

O. 2. "Dezső", "festő", stb. marad, l. 586. old. — Folytatólap, az utolsó, zárójeles sor el-

Orbán Antal, molnár

Molnár Elek

– Heti ajánlat

3

Új Tükör Bp. 1986. dec. 21

XXIII/51

Orbán Antal

Nobrán

Rafael Győző mestere volt az
Iparmúvészeti Iskolában.

Dévényi Iván: Rafael Győző
Művészet, 1970. szeptember - 22 lap.

Orbán Antal

tanítványa a bpesti Iparművészeti Főiskolán Kiss Rodz Ilona.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 160 l.

Orbán Antal.

A Munkácsy Céh bemutatkozó kiállításán művei szerepelnek.

Budapesti Hírlap, 1924. Nov. 11.

Orbán Antal MDK

Avilai Szent Teréz, gipsz

Szent József, gipsz

Szent Anna, gipsz

Műcsarnok 1940 tavaszi tárlat

Orden Antes

Avila Esent Teresa, pipes

Esent Joseef, pipes

Esent Anna, pipes

Orbán Antal

~~Fesulköda~~

Nőiakt c. nobsa kitüntető elismerést kapott a műcsarnok aktkiállításán

(elmélet)

Magyarság 1925 XII. 16.

Orbán András

nehány

l.

Lykanemzromantika

254. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Orbán Antal szobrász

Szerepel az Emericana

művész Cék Betlehemes

kiállításán

Nemzeti Újság 1937 I. 26.

Orbán Antal

Szerepel az Emericana

Gettelemes tiállításón

Neuretilyság 1937 II-9

ciek gondoztak, ez a terció donátor csakis elszt el lehetett, ...
buzgó és mecénás-hajlam...
Borghese az alsó kápoln...
és ennek építtette utóbb...

A metszet tájékozt...
művészi igazodásukról is...
kompozícióban ábrázolt...
Szent Péter, akinek a ké...
és Ghirlandaio hasonló si...
redővezetésén viszont m...

A Szent Sebestyén...
képtípust követi (S. Sel...

[3] *Panciroli, O.:* I t...
II. kiadás. Roma, 1625. p...
tione.")

[4] *Panvinio:* Op. ci...
arca di marmo, che serui...
spatio profondo auanti ...

[5] *Panvinio:* Op. c...

[6] *Bode, W. von:* E...
landajo. Leipzig, 1897. S...

[7] *Knapp, Fr.:* An...

[8] *Hadeln, D. von:* ...
italienischen Malerei. Str...

Orbán (Urbanus)
Kőfaragó mezetes
1529 Kolozsvár
1.
Makkvásár Kolozsvár
62.1.

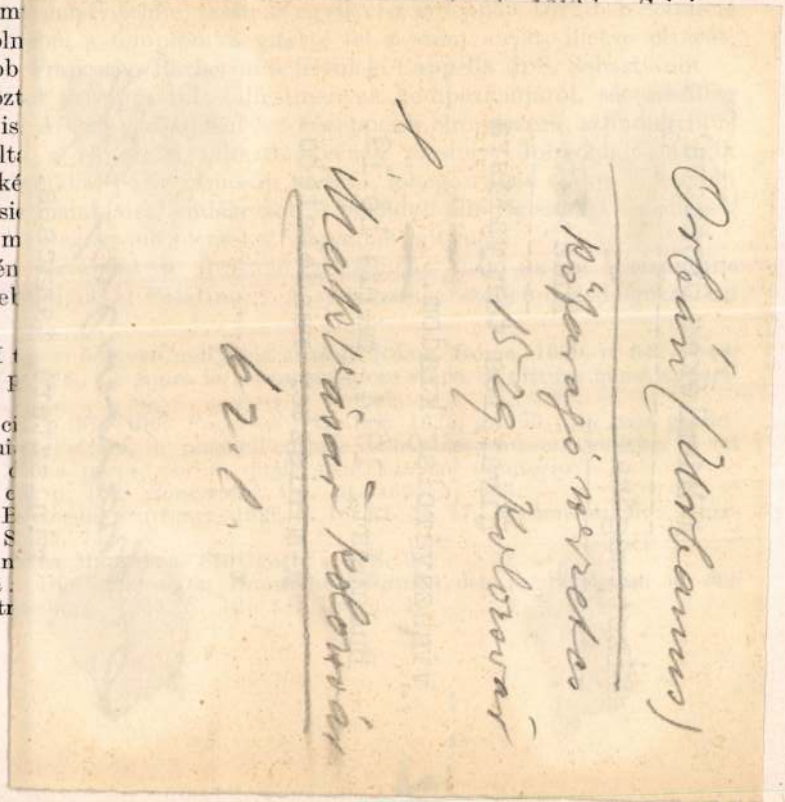

rajukhelyezett lenfátos tekercsekkel. A témák szokatlan együttese mindjárt a metszet rendeltetését is megmagyarázza: a római S. Sebastiano-bazilika zarándok-emléklapja volt. Ebben az ősi templomban őrzik mind a mai napig a régi követ Krisztus lábnyomaival[2] és ugyancsak hozzátartozott a közeli Domine quo vadis-kápolna (S. Maria ad Palmas). A S. Sebastiano-bazilika ősidőktől fogva egyik főszentélye a kereszténységnek: az alatta elterülő katakombákban volt Szent Péter és Szent Pál első nyugvóhelye és rajtuk kívül még számos nevezetes vértanút temettek el ide. A templom rendkívül sok ereklyével és rendkívüli búcsúkkal dicsekedhetett, tehát természetesen mindig központja volt a római zarándoklatoknak. Metszetünket nyilván az odasereglő

[7] *Weber:* Kunst der Hethiter, Orbis Pictus 9.
[8] *Delaporte:* La civilisation des hittites et des mitenniens.

[1] Lt. sz. 5042. (Az Esterházy gyűjteményben: E. N. 35., 7.) Méretei: 300 × 415 mm. Vízjegye: *Briquet, C. M.:* Les filigranes. III. Paris, 1907. Nr. 10.719. (A legközelebb áll ehhez a vízjegyhez, amelyet Rómában is használtak.) Irodalom: *Meller S.:* XV. századi fametszetek a Szépművészeti Múzeumban. Művészet 1914. 448. l. és 14. kép (Római fametszet a XV. század végéről).

[2] A középkorban a bazilika közepén álló „altar reliquiarum"-ban volt elhelyezve. (*Panvinius, O.:* De praecipvis vrbis Romae sanctioribusq; basilicis, quas Septem ecclesias uulgo uocant, Liber. Romae, 1570. p. 99.) A S. Sebastianora vonatkozólag v. ö.: *Panvinio:* Op. cit. p. 96—100; *Panciroli, O:* Tesori nascosti dell'alma città di Roma. Roma, 1625, p. 663—664; *Felini, P.:* Trattato Nuovo delle cose maravigliose dell'alma città di Roma. Roma, 1625, p. 25—26. (A régi bazilika fametszetű képével); *Grisar, H.:* Die römische Sebastianuskirche. Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und für Kirchengeschichte. IX. 1895. S. 409—461.

Orbán, könyvkötő

(Urbanus ligator librorum) XV. sz.

1.

Arch. Kód. 1877. XI. k.

1. füzet. 47. l. - 48. l. 50. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
44/1912.
ért: I. 25.

Orbán

Könyvkötő

1506. Buda

l. Römer Flóris

A régi Pest.

Pp. 1873. 163. l.

ad acta!

Bp. 1925, május 12.

L

Orbán könyvkötő

Kinek neje Varga Apollonia, ~~varga~~ Gergely varga leánya, volt 1506-ban anyósától, aki 1494-tól ~~birta~~ berelte birtokosa lett egy a budavári szent János ev. templom közelében levő háznak.

Ezt ~~[illegible]~~ 1509, mert örökberleti szerződését nem teljesítette elvettek tőle.

Patbudvár. 275. l.

...o repen			
		30.	III. sz.
...répészeknek			
		480.	IV. sz.
...e chlisdérét		1123.87	V. sz.
...el összege	3053.87	3053.87	
...is összege	3053.87		

...i hó 15. ...

Forster Gyula s. k.
másodelnök.

...teléül:

Meisznerliklós.
Fotkod

Orbán

Ltáb I. 56, 112

II. 21

IV. 34

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Orbán

ötvös

Beszterczebánya XV. A.

erod

Ipolyi, Arnold: Geschichte der Stadt Neusohl. Wien, 1875. 50. l.

WECHIAQ

Orbán könyvkötő

1506. Pest

l.

Hunyady könyvkötészet

.44.l.

aronos Kaym Or-

bán - nal.?

lásd ott

ELSŐ RÉSZ

SZEMÉLYI ADATOK

Orbán

kardcsiszár

1582-ben Győr-ny-

városban ott.

Bedy Vince: Ada-

lékok a győri ipar

történetéhez.

Győri Szemle

1941. 109. l.

Orbán, győri építőmester

Pannonhalmán a
várbeli katonaság gondat-
lansága miatt 1575-ben
borzasztó tűzvész pusztít.
Fejérkövy ~~[illegible]~~ István
püspök, kormányzó sietve
kér Miksa királytól épüld-
fát és pénzbeli segítséget
a templom újjáépítésére, de
a király majd egy évig halasztja az
ügyet s csak 1576-ban bízza
meg Orbán győri építő-
mestert, hogy fogjon négy
kőmiversel azonnal a
munkához s a költségekre

fordítás

50 forintot utalványoz,

Molnár Szulpic dr

A pannonhalmi fő-
apátság története.
IV. Bpest, 1906. 63,
497. l.

Orbán, asztalos

(Urbanus Asztalgyártho)

a bácsi püspökiéj
vészére beszedett egy-
házi tized lajstroma. 1522.

Reizner

Szeged tört.

IV k. 116. l.

15 Július

Vrban Murator

36, 45, 82,
901, 104. e

Urban Capicida

491 - 493

495 - 497, 657, 662.

Orbán

szobrász

Domokos rendi szerzetes és magyar szobrász a XVI. században.

L. Ipolyi A. A középkori szobrászat stb. 75. l.

Nagy Iván. Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850 ig. Századok. 1874 évf. 187 l.

Orbán, szerelés

(Frater Urbanus)

Kőfaragó 1529

a Kolozsvári óvári domonkosok kolostorban élt.

Balogh Kolozsvár

17 l.

4. A mult évi re
könyvtárvizsgáló-
5. A mult évi pály
pályázatnak kihir
6. Jegyzőkönyvhitele
kiküldése.
7. Alelnöknek, tizen
póttagnak választ
8. Esetleges inditvá

BUDAPEST, 1907. évi február

HAUSZMANN AL
ELNÖK

FIGYELMEZTETÉS. Az alapszabály
társaimat, hog
gyülésen szavazni, választani és tisztviselők
az előző évre eleget tettek és valamely sza

Orbán Fráter

Kőfaragó

Kolozsvár XVI-z

(Urbanus Lapicida)

Lázó

Harsányi András

A Lomonkossend

Magyarországon

a reformáció előtt.

Debrecen 1938.

301. l.

MOB kvt. 2249

Orbán kőfaragó
(Urbanus Lapicida)
domonkosrendi
frater, a kolozsvári konvent tagja
a XVI. század
első negyedében

Fabr. Zwei Fund
29. l.
Ipolyi Arnold: Adalékok a magyar domonkosok történetéhez. Magyar Sion
1867 V. évf. 595. l.
769. l.

ΑΟΕΑΒ
ΕΥΞΟΥ

Orbán fiszt

Lajos 1492 kassa

M. Königszemle

1910. 189. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Orbán

Épiró

Kassa, XV nárad végén, adólajstrom szerint fizeret 1/2 frt adót

K 272-l

Orbán (Urbán)

miniátor

Kassa 1492

l.

Gerencsér emlékkönyv

66. f 85. l.

T.92.

vett látképen a balra fekvő
létrákkal, a jobbra lévő Buda
ke elsülyedt, mig a háttér-
tok és sátraik látszanak.
k megy a THONAV FLVS-on. Fe-

Ló-Budán és

OFEN VND PEST WIE ES VON DEN
ANNO 1602.

vegnek pedig kezdete: A. Die Statt
Christen Leger.

9 cm.

16 Ritratto del figlio.
17 Marina.
18 Ritratto del figlio.
19 Maternità.
20 Marina.
21 Paesaggio.
22 Nozze rurali.
23 Paesaggio.
24 Paesaggio.
25 Un cieco.
26 La pergola.
27 Ritratti dei figli.
28 La Signora Mirella Gualino.
29 Bagnanti.
30 Pescatore.

SALA 22. (Pitt. 1-17).

PITTURE.

Capocchini Ugo.

Nato a Barberino (Val d' Elsa) nel 1901, studiò alla R. Accademia di Firenze. Espose alle Biennali di Venezia dal 1930 al 1936, alla 1ª e 2ª Quadriennale di Roma del 1931 e 1935, alla Mostra organizzata dalla Biennale a Berna del 1938. Vinse il premio per un'opera al Concorso Nazionale « R. Panerai » di Firenze, dove risiede.

1 Narciso.
2 Testa di ragazza.
3 La moglie di Putifarre.
4 Persefone.
5 Ritratto.
6 Nudo di schiena.
7 Donna dalla tenda.
8 Donna dal paravento azzurro.
9 Figura.
10 Bagnante.
11 Donna in viola.
12 Donna seduta.

Sobrero Emilio.

Nato a Torino il 10 Dicembre 1890, studiò all'Accademia Albertina. Prese parte a varie Biennali di Venezia, alla 1ª e 2ª Quadriennale romana nonchè all'estero: in Svizzera, in Olanda, in Svezia, in Francia in Germania e negli Stati Uniti d'America. Risiede a Roma.

13 Fiori (1938).
14 Ragazza dalle trecce.
15 Fiori e frutta.
16 Matilde (1933).
17 Piccolo nudo.

Orbán gönci kőfarajó

Egy levele van a bártfai levéltárban mely 1490 előtt kelt s Reich Antal özvegyéhez van intérve s egy boltozat építésére vonatkozik. Abel azt hiszi, hogy ez a levélben a Szent Agoston rendünk templomának beboltozásáról van szó, mely e szerint 1477-ben tőtént. Magáról Reich Antalnéről fel van jegyezve 1504-ben, hogy e templomot beboltoztatta. Az Abany megyei Göncz, honnan az itt közölt level kelterve van, Orbánnak rendes tartozkodási hefe volt. 1482-ben Mager Péter özvegyének költségén a templom déli oldalához épitett Sz. Maria, András és a bemenet feletti sz. Erzsébet kápolna épitését vállalta el. A szerződés szerint a „Guntz"-ben (gönc) kifejtett köveket saját költségén kellett Bartfára szállitania.

Abel Jenő. Mütörténeti adatok a XV és XVI. századból. Tört. Tár 1884. évf. 528. l. 537 l.

527-

Aujeczky Adolf

rajzoló

Orbán mester

Magister Urbanus.
1482 – 1486.
deli Egyoldák epitése
Szt Egyed kapl.
Bártfa

Cod

A Kass I. 230. l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 .....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191 .....

.....

tanu.

.....

tanu.

Orbán

czytesz

Bartfa 1482.

Egö.

Orbán Kőmüves

(Urbanus Koemyesch)

Eperjes 1512

Bal XV-XVI. mint

II. 549. l.

Orbán kőmves

(Koemyesch Vrbanus)
1512. évi eperjesi
adólajstomban említve.

Iványi Béla dr

A középkori Eperjes
magyarsága.
Szeged 1934.
28. l.

könyvkötő,
könyv- és hirlapbizományos
Balatonfüred

BUDAPEST
49 11 24-2

Érkezett 1905 nov. 29.

1058/1905 sz. (Veszprém, 1905 nov. 29. 212 sz. a.)

A veszprém vám. mûz. igazgatója kiadványai nak 50 példányát szétküldésre megküldi. (válasz I. 10.)

Orbán

kofaragó.

A bártfai sz. Egyed templomon a XV. sz. vége felé gyökeres átalakítások történtek. A déli oldalhoz egy sz. Mária, és egy sz. András tiszteletére szentelt kápolnát, a bejárat fölé pedig egy sz. Erzsébet kápolnát emeltek és végre teljesen kiépítették a tornyot is.

A kápolnákat 1482–86. Orbán nestor alkotta meg. Ő kezdte meg 1486. a tornyot is, de azt már nem ő fejezte be.

Kabdebo Gyula: Helyreállított műemlékeink. Bpesti építőmesterek stb. ipartestülete VI. évk. 1910. 114. l.

Hegyes h. m. I. 25

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélye

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása

8. sorsz. Műhelyi minta. — E

Orbán

mester

1482-ben verzódott a bártfai
st. Egyed templom déli oldalán tevő 3 kapolna és a
sorony épitésére.

irod

Tóth Sáros 690

11

Kath. I. Pius p. vt.
Prot. Lili

CSÜTÖRT.

12

Kath. Gualbert sz. J.
Prot. Izabella

PÉNTEK

13

Kath. Anaklét p. vt.
Prot. Jenő

Izr. 1. Ab Ros Khodes

SZOMBAT

14

Kath. Bonavent. pk.
Prot. Előrs

Izr. 2. S. Matoth 2. P.

28

Orbán kőfaragó

Az augustinusok bártfai Ker. Szt János-templomának boltozására 1490 előtt vállalkozott.

Div Kassaidóm 49. l.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Orbán Kőfaragó

1482. Bártfa

irod

Tóth Sarós 720. l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifiz

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Orbán

---

epito 1482-86
Bártfa

wod

Kabdebo Gyula. A bártfai
szent Egyed templom
Magyar Epitömüvészet

1909. 12 sz. 4. l.

Orbán

epitom.

1482. Bartfa

Lásd

My Bártfa I. 18 l.

19 l

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Orbán various epitet

1482. Bartfa

Wod

My Bartfa II. 112 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műh

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ..... , 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

JEGYZ

az újraoltásra kötelezetteknek

Sorszám	Az újraoltásra kötelezettek	
	neve	életk

k	Jegyzet.
letkora	

Orbán frater XV. sz

irodalmához

Ipolyi Arnold. A besztercebanyai egyházi műemlékek története és lefre állítása. Budapest. 1878. 77. l

Orbán festő

Kassa. 1492.

Cód

Miklós festőt

Kemény 412 l.

Orbán

festő és miniátor

Kassa 1492

lásd

Berkovits-Ezerirat

Orbán (Urban moler)

Kassa 1492

M. Komposiciele 1910. 1896.

Orban ferkó

Herzog

Orban

domonkos rendi nyrelés
szobrány XV.

ivod

Fos 632

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Orbán

l

LykaMagyműI800-50

114, 161, 409.l

9

Orbán Eufarago

1486 Bartfa

Wod

2

Fol 603.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. -

Orbán Kőfaragó

1482. Bártfa

l.

Arch. Ért. 1915

314. l.
315. l.
317. l

AZ ATHENAEUM R.-T.
KÖNYV- ÉS MÉLYNYOMÁSA

Orbán

városi építőmester

Bártfai

XV. sz

l.

Szokolszky Bertalan

A bártfai sz. Egyed

templom tört és leírása.

Eperjes 1898. 11, 12. l.

Orbán

Nemzeti Szalon csendéletkiállítá-
sán szerepelt.

Pou. 932. II. 23.

Orbán.

Az Ady-emlékpályázat zsűrijének záradékul pályaműve javaslatot kapott.

Pesti Napló, 1924. febr. 12.

Orbán

A gödöllői kiállitáson hősi szobormüvét mutatta be.

M.926.aug.8.

Orbán

Művével szerepel a debreceni Városháza napterméhen rendezett képzőművészeti kiállításon.

m. 929. X1. 20

P. H. 929. X1. 20.

Orbán.

Pályamüvével részt vett az Ady-síremlékpályázaton. Müve, – melyet Weichingerrel együtt készített, – vergődő aktot ábrázol. (említve.)

Magyarság, 1928. febr. 15.

Orbán

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - s Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Esti Újság
1930.VII.11.

Orbán Áron
UTUNK KOLOZSVÁR
k
1957 JUL 4.
610

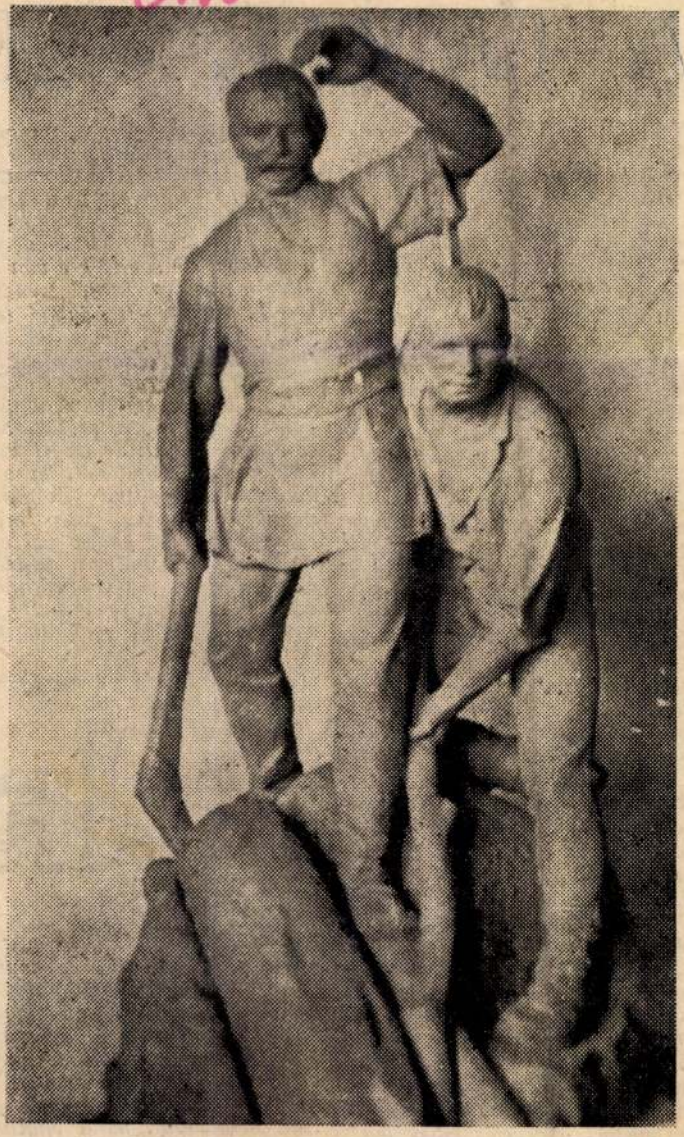

ORBAN ARON — Indul a rönk

1982 - 7 Oktat-nyomda

KOMÁROMMEGYEI
DOLGOZÓK LAPJA

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

A TANÁR TEK

ARÁNYLAG RÖVID TAPASZTALATOM alapján szeretnék szólni oktató-nevelő munkánk egy igen fontos kérdéséről.

Kormos Gyula a lap június 20.-i számában közölt hozzászólásában igen helyesen állapítja meg, hogy oktató munkánkban helyes nevelési törekvések igen gyakran helytelen gyakorlattal párosultak. Ez a helyzet sajnos nem minden tekintetben a múlté. Egyes felsőbbfokú tanügyi szerveink sajnos még mindig azt a — szerintem téves — felfogást vallják, hogy az osztály bukási százaléka minden esetben fényt derítene a tanár munkájára. Ezért a becsületes, a tanulók munkáját igazságosan biráló tanerő is, még ha meg is tett mindent az oktatás jó színvonala érdekében, sokszor kénytelen elviselni feletteseinek megróvását. Ez azonban még a jobbik eset. Rosszabb a helyzet, mikor egyes törtetők ezt a felfogást kihasználva pályáznak dicséretekre; nem kerül nagy fáradságukba, mindössze néhány tollvonásba, és céljukat elérték. Tudomásom van például olyan iskoláról is, ahol a látogatás fél éven át „100 százalékos volt". Amikor ismerősei bizalmasan megkérdezték az igazgatót, hogyan éri el ezt, ravasz mosollyal igy felelt: „ügyesen kell csinálni. Miért «csépeljenek» engem minden rajoni értekezleten, hogy igy a «beiskolázás», meg úgy a «beiskolázás»...". Elérte célját. Dicséretben részesitették. Még sok más példával mutathatnám be, hogyan ártanak az üres adatokat, zengzetes jelentéseket hajhászó ellenőrző szervek. Ezt pedig oktató-nevelő munkánk színvonala sinyli meg — és elsősorban a nevelői tekintély, amelyet a nevelés egyik leglényegesebb tényezőjének tartok. Erről azonban sokszor és sokan megfeledkez-

felelősségteljes tevékenységükre. gyakorlati végrehajtás során azo a helyi szervek ezt nem mindig v tekintetbe. Nem hiszem, hogy olyan nevelő, ki ne kapcsolódné szivesen a község művelődésének nyitásába. De segitségre van szük mert a munkát oktatói teendőin kell elvégeznie. Jóindulatú támo nélkül nem tud iskolánkivüli fe tainak eleget tenni, és ezt a művelődési forradalom sinyli m

Nevelői munkánkban nagy se get nyújthatnak a szülők. Menn eredményesebben érünk el valam célt bármely tanulónál, ha a szü karöltve irányitjuk „közös tan nyunkat"! Mennyi szép eredm sorolhatnók fel ennek az együ ködésnek! De milyen meddő é kertelen lesz próbálkozásunk, h szülő túlzottan elfogult gyer iránt, nem akarja meglátni gyer

esetleges gyengéit, és a nevelőt g lázva valóságos „hadjáratot" fol az iskola ellen. Vajon gyermeké lesz-e ezután bizalma tanárában, f ja-e teljesiteni útmutatásait? Les előtte tekintélye a tanárnak —, a kor a szülő azzal biztatja gyerek „Ha megbuktat, majd ellátjuk a j ját! Még helyeztek el tanerőket ezér De lesz-e tekintélye a tanárnak egész osztály előtt, ha a gyereb

Orbán mester

— Elbeszélés —

Irta: **Pekár Gyula**

I.

Homály dereng a mágus-szoba füstös boltívei alatt. A tapogatódzó világ bágyadtan csillogtatja a zsúfolt falak lombikjait, üstjeit, bűvös kemencéit s titkolódzóan villan meg a sarokban vigyorgó csontváz fogán... Csak itt a pulpituson oly vakítóan éles a brassói tolvajlámpás fényköre. Az izzó kör két eres, hatalmas kézre világít rá, melyek az alkotó gyöngédségével fognak egy alig kétaraszos tömzsi bronzcsövet: remekbe csinált sokabroncsos ágyúminta ez, melynek vaskos agyán e vésett szavak állnak: *sum Magnifici Joannis Domini de Hunyad,* — „a nagyságos Hunyadi János úré vagyok", — *et dabit mihi vitam Urbanus magister Siculus,* — „és éltet adand nekem a székely Orbán mester." — A hatalmas kéz épp a dátumot karcolja még rá: *Anno Domini 1452,* midőn könyökével véletlenül meglöki a brassói lámpás fortélyos rézsisakját.

A fény nyomban magasabbra szökik, fel a kézről a karra, a széles vállra s a pulpitus előtt ülő mágus egész tagbaszakadt alakját megvilágítja. Fekete talároS óriás, — övig érő szakálla kissé őszbe csavarodik már, de a sasorrára hajló szkolasztikus föveg alatt annál fiatalosabb a lángész és akarat tüze. Ő az, a hires és félelmes székely ezermester, a fizikus, medikus, kémikus és asztrológus Orbán, kinek csak a keresztnevét tudják, de annak hallatára aztán mindenek keresztet vetnek itt Kincses Kolozsvár városában. Pedig ingyen és bizton gyógyítja ő a népet, ám mégis rossz bűzben van a lakosság előtt, mert, hír szerint, ..az olvasztott ércek démonaival játszik" s „robbanó füstöket" kever. „Eh, az ördöggel cimborál!" szavalnak a szájasok, de az óvatosak rendesen csitítva intik le őket:

— Vigyázz, komám, mert éppúgy cimborál ő a mi Hunyadi nagyurunkkal is! Avagy nem ő-e a János urunk tűzmestere, ágyúöntője? Manapság már nem a kard virtusa, hanem az ágyú tűze, kőgolyója számít. S ehhez ért Orbán. A Nagyúr az ő ágyúival győzött Szendrőnél, igen, az Orbán-tűzzel pörkölte halálra Mezid bég seregét Szebennél, meg Szahibeddin basát a hunyadi Vaskapunál. Pedig egyszerű székely parasztfi ez az Orbán, János urunk úgy talált rá abban a csíki faluban, el is küldte hamarosan Itáliába, Franciaországba tanúlni, aztán idetelepítette a nagykapu külső bástyája alá, abba a boszorkánykonyhába . . .

A kincses város magyarjai bólogatva bújnak össze a viharos őszi estén:

— Ma éjjelre is idevárják Hunyadi Nagyurunkat. Már gyúlnak is a fáklyák ott a nagykapu alatt. Halljátok? Épp most eresztik le az emelcsős hidat . . .

*

Lódobogás, fegyvercsörgés, már nyílik is a bástyaszoba döngő ajtaja. A mágus talpra szökik és térdreborúl a homályban megálló szikár, magas alak előtt. Földig érő, egyszerű, fekete darócpalást van János úron, de nyílásán át elől mellvért villan, sőt a fejre vont kámzsa alól is sisakvas csillan elő. Árkolt öreg arc, indulatos és kemény, de szeme jóságos, — konyuló nagy sörtebajusza olyan, mintha ezüst szálakkal kevert vasdrótból fonták volna . . . Bólintva lép elő, hanyatt veti hollós sisakjáról a kámzsát s belezörren a pulpitus foliánsokkal bélelt karosszékébe. Nézi a kis bronzcsövet. Orbán nagy alázattal, súgva magyarázza:

— Imhol Nagyuram, kész az ágyúóriás, melyet Nándorfehérvár védelmére rendeltél nálam. Itt kicsiny, ám a valóságban nagy lesz, akkora, amilyet se Kelet, se Nyugat nem látott még. Három nagy titkom van benne: az erősebb új bronzkeverék, a robbanóbb új lövőpor s az én titkom még az az új keveredésű anyag is, melybe ezt az ércóriást önteni kell. Hetvenhét láb hosszú lesz a cső, kerülete kilenc láb s akkora kőgolyó jár bele, melynek kerülete nyolcvannyolc hüvelyk, súlya pedig ezernyolcszáz font. Naponta tizet, éjente hármat lehet lőni vele s minden golyója egy mérföldről egy-egy sereget söpör el, akár Babylon falait is halomra dönti. Nosza, menjek-e Vajda-Hunyadra, az öntéshez hozzáfogjak-e? Ahogy parancsoltad: e cső Nándor ormáról nemcsak Magyarországot, de egész Európát megvédendi a török ellen.

A Nagyúr háborodottan sóhajt fel:

— Európa? A pogánynál pogányabb, hálátlan Európát emlegeted, Orbán? A nyugati fejedelmeket, kik csak igérnek, de se pénzt, se katonát sohse adnak, galádul mindig cserben hagynak? Lator és istentelen mindahány és mi istenes balgák, továbbra is egymagunk vérezzünk érettük?

Orbán csak hallgatja, ámúl s ajkára indulatos, torz mosoly költözik. Ujjongva bólogat, de János úr nem veszi észre s keserűen tovább borong:

— Avagy segítettek-e nekünk, mikor én a kardommal s a te ágyúiddal kivertem a törököt Rác- és Bolgárországból? Akkor jelentkeztek, mikor a vert Murad szultánnal, az ő kérésére, megkötöttem a szegedi békét, rám jött a pápa követe, Cesarim és tiltakozott, hogy mertem a nyugati fejedelmek beleegyezése nél-

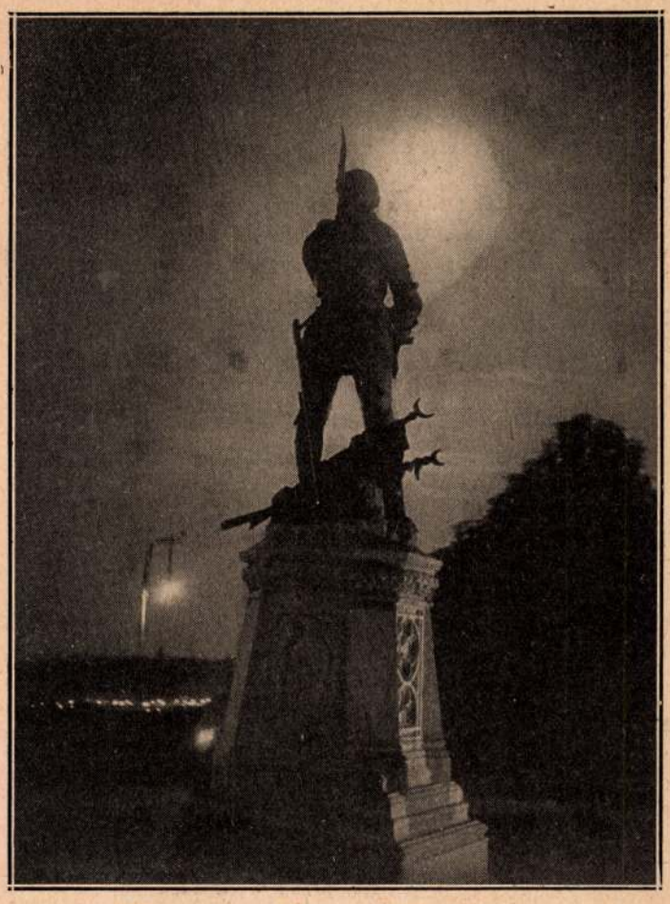

Budapest tereinek szobordíszei. Hunyadi János szobra a Halászbástyán. Tóth István alkotása. Dulovits Jenő fényképe.

Uj Idők 1929. 48 sz.

kül békét kötni? Előbb verjem ki a törököt Európából... És tovább hajszoltak és mi az ígért segítség híjján persze elvesztettük Várnát, el a királyt, el utóbb a rigómezei csatát is...

Hunyadi János egybefonja vaskesztyűs kezét s a magasba tekint:

— Szent királyom, Jézus, ki vagy a magasban, te segíts, hogy ekkora földi galádságra meg ne rendüljön hitem! Bomlik minden... a magyar urak, akár csak a hóhérok Krisztus palástját, máris ötfelé hasítanák Mária országát... A király nem rám, arra a gaz Czilleire hallgat, — én meg látok mindent: a mindent elöntő török árban utolsó szigetként már csak Konstantinápoly áll, az is elmerül, ha meg nem segítjük. Ám, hogyan segítsük? Ezért jövök, Orbán fiam.

Csend. Orbán keze ökölbe szorúl. Nehezen tör ki indulata:

— Oh, nagy, jó uram, beh szívemből, és beh sok jó magyar szívből beszélsz! Igazad van, arany a szavad: vége legyen egyszer már ennek a vérünket pazarló balgaságunknak! Békét a törökkel, igaz békét és szövetséget és velük menjünk a hálátlan nyugati fejedelmek ellen.

A Nagyúr oroszlánszemmel riad:

— Mit beszélsz, te ember...

— Azt Nagyuram, hogy minek legyünk mi keresztényebbek azoknál a pogánynál pogányabb hitegető és minket örökké cserbenhagyó nyugati fejedelmeknél? Vélük csak a hitünk egy, de ősi hagyományaink szerint a török a mi vérünk! Az, uram és mi nekünk Bizánc? Mi ne a török ellen, hanem véle szövetkezzünk.

János úr elképpedve emeli buzogányát:

— Soha! Bennem vihar a keserűség, de azért az igaz Isten katonája maradok! Pusztulj ördöngős!

Orbán térdre borúl:

— Üss, de hallgass meg uram. Jusson eszedbe, annak idején a tatár is mint atyafi üzent ránk és csak akkor pusztította el az országot, mikor megtagadtuk. És mi, most a másik atyafival, a törökkel ugyanazt ujra kezdjük? Az én ágyúm erős, de...

A Nagyúr talpon zörren. Szeme villám s a buzogány is villan vaskesztyűs kezében:

— Ha ez a te ágyúd nem lenne, buzogányvom itt mentem halállal büntetne vakmerőségedért. De megbocsátok neked, mert érzem, mint mágust, azok a démonok tévesztenek meg, akikkel együtt dolgozol. Megbocsátok... de esküdj meg nekem e buzogány nyelének szent feszületére: ágyúddal együtt ti ketten teljesítitek parancsomat.

A székely mágus térden küszködik, zihálva viaskodik meggyőződésével. Végre megadja magát, a buzogány nyelére teszi a két ujját:

— Esküszöm... teljesítjük.

János úr ünnepélyesen markolja fel a pulpituson levő kis bronz ágyúcsövet:

— Ezzel te most mindjárt, még ma éjjel útrakelsz, de nem Nándorfehérvárnak tartasz, hanem átallopva magadat az ostromra zárúló török seregeken, Bizáncba mégysz, — itt a kész hollós pecsétes levelem Konstantin császárhoz, azonnal eléje járulsz s nevemben titkaiddal együtt felajánlod neki ágyudat az Istentől védett város védelmére. Ott minden rendelkezésedre áll: megöntöd az óriási csövet s megállítod véle a pogányt Európa kapujában! Isten áldása rajtad, Jézus segedelme véled s a Szentlélek ereje benned...

II.

Ezer veszély, kaland, törbeesés és sebesülés, majd fogság, álruha s menekülés... denikve hosszú hetek kínos viszontagságai után Orbán mester a talárja alá rejtett kis ágyúremekkel kettesben mégis csak belopta magát az Istentől védett város falai mögé, a bizánci pompa ragyogó mindenségébe. A székely ezermester holtfáradtan, tátott szájjal állt meg a cifra utcák százynyelvű cifra népének a szédítő forgatagában: a fogukat fenő török százezrek ott künn már körülzárják Konstantinápolyt s itt benn nyoma sincs aggálynak, magábaszállásnak, utcahosszat továbbra is kacaj a léha tündérség muzsikája, — Bizánc nappal is, a gyönyör, a mámor ezeregyéjszakája.

Orbán mester leül a koldusok közé a tér sarkára s onnan nézi a csillogó örvényt; az élcelő csőcseléken át minduntalan aranypáncélos és fehérlovas scholiárius gárdisták vágtatnak tova, hogy helyet csináljanak valamely sebastos fenség vagy patricius biborfogatának, esetleg egy-egy hízott császári eunuch gyaloghintójának. Majd harsány zeneszó hangzik fel, jön a kék-párt aranyorgonája s vele szemben fenyegetően érkezik a zöld-párt ezüstorgonája... hamar kész az utcai zenebona, ám ugyan mi felett vitáznak? Oh, nem a török ostrom, egészen más valami: két versengő cirkuszi kocsis a vitájuk tárgya...

De tovább! Zsolozsmás kórusi ének zendül, kámzsás barátsereg vonul fel, — no, gondolja Orbán, ezek tán mégis csak a török veszedelemre, magábaszállásra fogják inteni a népet. Dehogy is! A bizánci barátokat nem a szultán ostroma, hanem százszorta fontosabb theológiai vita foglalkoztatja — a keresztfel hadonászva, dühödten tiltakoznak Róma s a firenzei zsinat ellen, mely a nyugati s a keleti egyház egyesítését mondja ki: „Nem egyesülünk Rómával!" — ordítja most már a csőcselék is, — „menjünk a császárhoz, tagadja meg Rómát!

A székely mágus elképpedve kérdően fordul szomszédjához. Ezerfoltos talárban egy hosszú őszszakállas koldus gubbaszt mellette s épp szórakozottan nézi az Orbán köntöse alól előkandikáló bronzágyúcskát. Hamar eszmél s a tömegre mutatva, vállat von:

— Hja, Isten védi városunkat s mi hiszünk benne. Mohamed hiába erőlködik...

Nem folytathatja, a tömeg őket is tovasodorja a császári palota felé. Orbán nem bánja, hisz neki amúgy is sürgősen a basileus elé kell járulnia.

*

A handabandázó tízezrek árja dagadó folyóként viharzik el a Szent Szófia falai alatt s onnan az Augusteum terén át toronyiránt hömpölyög neki a hippodrom mellett fehérlő és aranyló Palota márvány homlokzatának. Mielőtt a gárdisták észbekaphatnának, a barátsereg csőcselékével együtt máris áttör a Chalke ércfolyosóján, hogy onnan a Legszentebb Daphne-szárnyba hatoljon be. Ekkorra végre előkerülnek s ércfallá tömörülnek a belső testőrök. Előttük aranybogarakként hemzsegnek az ijedt kamarások s legelől mint a belső palota legfőbb ura, a sziporkázó palástban pöffeszkedő főruhatáros, a hízott eunuch Protorestiarius hadonász.

A barátok súlyos ezüstfeszületekkel fenyegetőznek, midőn a székely ezermester eléjük furakodik s magasra tartva bronzágyúcskáját, hevülten dörgi:

— Emberek, bizánciak, kaputok előtt a török s ti még most is hitcikkelyek felett vitáztok?! Félre, papok, itt az ágyúm, ezzel én még megmenthetlek, eressz a császárhoz, én megvek be előbb!

A tömeg ámúl, röhög, majd dühödten tiltakozik:

— Hallgass, őrült, Isten az első és Isten védi a várost! Ki beszél veszedelemről és ki ez a bolond óriás? Hahaha.... és ezzel a kis rézcsővel akarod megmenteni Konstantin városát...?!

— Emberek, ordít a sértődött székely, — hisz ez

csak a minta, ez a valóságban hetvenhét láb hosszú lesz, a cső kerülete kilenc láb s ezernyolcszáz fontos kőgolyó jár bele, — emberek, te főudvarnok, ide hallgass: ilyet még nem látott a világ . . .!

Szegény Orbán a feltaláló naiv hitével izzadva darálja a tolongásban ágyuja méreteit, de bizony szava újabb röhögésbe fúl és senkise hallgatja. Az egy mellette szorongó vén koldús figyel csupán, óh nagyon érdeklődik s bólogatva, motyogva ismételgeti magának a méreteket. Eszelős agg, hol az ágyúcskát, hol a gúnyolódó arcokat nézi, majd a fejét csóválja s méltatlankodó furcsa mosolyt bűjtat az ősz szakállába . . .

Orbán a végén, más híján, már csak hozzá beszél, neki magyaráz, elönti a keserűség: ime, nyílik az aranyajtó a szerzetesek előtt s ő nem mehet be a császár elé, őt lándzsafokkal döfölik hátra. Tántorogva lobogtatja a Nagyúr pecsétes levelét:

— Be kell mennem, engem a dicső és hős magyar Hunyadi Gubernátor küld a császárhoz . . .

Mohó mosoly az eunuch vénasszony-képén. Súgva inti magához a magyar mágust:

— Vagy úgy? Be fogsz jutni, de ha dupláját adod ide a taksapénznek, hamarabb fogsz bejutni a császár legszentebb jelenléte elé.

— Mit? — hördül a székely, — még én fizessek azért, hogy megmentelek?

— Barbár paraszt, hát nem tudod, hogy nekünk, a szent ruhatár, a szent hálószoba, a szent fürdő s a szent trónterem őreinek tizenháromféle taksa jár azért, hogy beeresztünk? Én vagyok a legfőbb, mondom, add ide nekem a marék arany dupláját és . . .

— Mit? — lázad Orbán, — hisz kiraboltak, egy aranyam is alig van már . . .

— No, akkor várhatsz, gúnyolódik a főruhatáros, — add ide azt a levelet, várj, jelentkezz és ujra várj, hahaha . .!

*

Napok telnek, — a székely szívós türelemmel vár, pedig a kevésbbé türelmes erszénye hovatovább ijesztően ürül s lakása sincs már. Ott hál a koldusok közt a téren, de ott is híven megosztja utolsó rézgarasait a filozóf vén koldussal, ki legalább meghallgatja, ha ágyujáról beszél, sőt kérdezősködve érdeklődik annak minden részlete iránt, naphosszat együtt járják körül Bizánc körfalait; hol is ezeknek a leggyöngébb pontjai, hová is kellene azt a védő ágyúszörnyet felállítani?

Az öreg koldus tudja a járást és rámutat e pontokra: a drinápolyi és a Szent Románosz kapu, meg ott a Márványtenger melletti sarok . . . Sokat tanakodnak e felett s végre is megállapodnak, hogy a Szent Románosz kapu a leggyöngébb pont, oda kell az Orbán-ágyút felállítani. A székely az öregre néz s nevetve csap a vállára:

— Te tán valamikor katona is voltál?

— Nem én, — mosolyog a vén koldus, — csak nagyon szeretem ezt a szép várost . . .

*

Végre itt a nagy pillanat! Orbán mestert beeresztik s nagy ünnepélyességgel, de különös, szinte gúnyos mosollyal kalauzolják végig a Daphne és Trikonche arany és ezüst káprázatú márványfolyosóin a Chrysotriklinos trónterem tündérségébe. A székely a szemét dörzsöli s csak mint egy sziporkázó álomban látja maga körül a vérbeli hercegek bíboros, drágaköves jelenését, látja a magisterek, patriciusok, domesztikoszok vakító sorát s látja, hogy ott szélről a tengernagy mellett villogó kék vértben Bizánc génuai olasz parancsnoka: Giustiniani áll.

Epés, gúnyos mosollyal nézi a kezében tartott levelet. Orbán felszisszen: nini, hisz ez az ő hollós pecsétes Hunyadi-levele! . . . De nem ér rá tanakodni. Himnusz zendül s a mennyezet biborkárpitjából színes tömjénfüst közepette égi jelenésként ereszkedik alá a széles trónemelvény. Középen szoborként ül a trónon a gyöngykoronás basileus s egyénileg teljesen belevész rubintos bíborpompájába, jobbra-balra tőle egy-egy csodásmívű aranyfa pompázik, melyeknek drágakövekből formált színes madarai egyszeribe repdesni és csicseregni kezdenek. A Megadomesztikosz koppant a birodalmi szent karddal, mire a trón előtt álló aranyoroszlánok üvöltésre tátják a szájukat . . .

Egy herold meglöki Orbánt s ő beszédébe fog. Hévvel adja elő a Nagyúr üzenetét s mentő ágyúja szerkezetét, aztán a császárra néz. Ám a császár, mint égi lény nem beszél, helyette a zsoldos vezér Giustiniani lép elő. Hanyagúl veszi kezébe a kis bronzcsövet, megvetően nézegeti. Hangja nyers, szava maró:

— Legszentebb felség, bocsáss meg nekünk, hogy egy eszelős bolond gyerekes hóbortjáért égi magasságodból ide le a földre fárasztottunk. Mi nevetjük azt a török veszedelmet, mellyel e bolond rémítget s kijelentjük: szánandó agyrém e terv, ily ágyút, ekkora csövet nem lehet önteni! Ha lehetne, megöntöttük volna mi, Nyugaton. De nincs is szükség rá. Isten védi Konstantin városát s utána ez a génuai kéz . . . s ez a kéz szemétre veti az efféle ostobaságot!

A zsoldos vezér a márványra dobja a kis bronzcsövet. A cső csengve gurúl odább, vissza Orbán felé, de ő nem kaphat utána, a kamarások és varang óriások máris kifelé nyomják. A mágus elképpedve viaskodik s még visszakiált:

— Én a szent császártól kérek választ, uram: a dicső, hős Hunyadi Gubernátor üzenetére . . .

Ám a néma basileus helyett ismét csak a génuai felel:

— Ki az a Hunyadi? Az, aki elvesztette a várnai, a rigómezei csatát? Hahaha . . .

— Nem! — hördül a legszentebb érzésében megbántott Orbán, — az, aki Szebennél, Szendrőnél, a Vaskapunál győzött, az, aki Rác- és Bolgárországból kiverte a törököt, hogy titeket megmentsen, az, akit Nyugat és Kelet, még ti Bizánc is gyáván cserbenhagytatok Várnánál is, a Rigómezőn is! Ti rothadt gőgök, száz a nyelvetek, de egy a hazug lelketek: veszszetek, vesszen Bizánc, vesznie kell, ti akarjátok!

Igy még halandó nem mert szólni a császár legszentebb jelenlétében. A testőrök vont karddal rontanak rá, hogy levágják, de Giustiniani közbedörög:

— Hagyjátok, hisz bolond... De ki vele a városból!

A varang-gárda gót óriásai megragadják a mágust és szégyenítő durván tuszkolják ki a palotából; Orbán kábultan támolyog ki a röhögő tömeg közé; megőle a márványlépcsőről az eunuch főruhatáros kacagva hajítja utána a kis ágyúmintát. Ő észre se veszi, őt már egy szakasz vörös vardarióta veszi át, hogy a város Romanosz-kapujához kísérjék.

De valaki mégis sebesen felkapja azt a kis bronzcsövet.

Az öreg koldus.

Rongyai alá rejti s a köpködő, gúnyolódó csőcseléken át a lándzsások után lopódzik. Megy a menet, valóságos vesszőfutás ez Bizánc utcáin át. Nyílik az óriási érckapu, szűk résén át egetverő röhejjel lódítják ki a mágust. De a kicsi résen a vén koldus azért utána siklik. Orbán dülöngőzve indúl meg a poros drinápolyi országúton, jó messzire bandukol, aztán eszméletlenül rogyik össze.

III.

Mire feleszmél, lobogó tüzecskét lát ott az árokparton maga mellett. A guggoló vén koldus valami pecsenyés nyársat tart a lángok fölé. A székely felordít: „És a mintám, hol a kis bronz ágyúmintám?!"

Az öreg csitítja: „Ne félj, itt van nálam. Egyél." Némán falatoznak. A koldus a mágusra néz:

— Lám, a szégyen, a gyaláztatás éhessé tesz... bosszúra éhessé, ugy-e? A bosszú a legkedvesebb falat. Izes és tápláló, jóllakat és erőssé tesz...

— Ki vagy te? — ámul Orbán. — Szakács tán?

— Eltaláltad. Szakács vagyok a végzet konyháján. És már meg is gyújtottam azt a tüzet, melyen a történet pecsenyéje sül. Nos, ízlik-e a neked szánt bosszú-falatom? Ad-e erőt, elég erőt arra, hogy bosszút állj e rothadt Bizáncon a magyar hazádat ért megszégyenítésért? Balga magyarok ti, hát nem eleget ontottátok véreteket a hálátlan Európáért?

A koldus szava különös erővel cseng s ahogy felkelnek a tűz mellől, eddigi görnyedt alakja szinte magasabbnak látszik. Mosolyogva forgatja a rongyai alól elővont kis ágyúmintát.

Orbán komoran mered maga elé. Aztán dacosan toppant: régi meggyőződése győz indulatai csatájában. Imhol eleget tett esküjének, felajánlta ágyúját s Bizánc kiebrudalta. Most szabad. És már is dönt. A koldusra mered:

— Hová mégysz?

— Ahová te. És te arra Drinápoly felé, a török tábornak tartasz... A szultánhoz, Mohamedhez, úgy-e?

A mágus küszködve áll meg. A koldus mosolyog:

— Jer. Majd én kalauzollak. Tudom a járást.

— Messzire van?

— Közelebb, mint Bizánc gondolja... A török már is ide, a Város közvetlen közelébe lopta magát, — ott a dombon túl, az már mind turbános előőrs, látod?

— Látom. De vajjon áteresztenek-e?

— Csak bízzad rám...

Mennek, mendegélnek. Orbán kábul, olyan ez neki, mint valami csudás álom: a rejtelmes koldus egyre nő, egyre fürgébben lépked s intésére a janicsárok szalutálva eresztik át kettejüket. Felmennek a városka félholdas, lófarkaktól őrzött palotájába s ott is nyilik minden ajtó. Megállnak a szőnyeges díszteremben. A székely mágus suttogva, illetődötten forgolódik:

— Hát hol a felséges nagy Mohamed szultán?

— Nézz ki az ablakon, mosolyog a koldus, — arról jön a téren át, mindjárt itt lesz!

Mire Orbán megfordul, az ősz álszakáll s a koldusrongyok már a szőnyegen hevernek s közülök szultáni gyémántforgós turbánnal fején egy villogó szemű daliás ifjú magaslik ki. Tapsol és tapsára rettegő vezérei suhannak be. A baljában tartott ágyúmintára mutat és szól:

— Itt van Mohamed, itt vagyok. Orbán szolgám, mától fogva top-basám, ágyú-basám! Minden kincsem a tied, csak öntsd meg ágyúdat nekem.

— Egy feltétel alatt, felség, — emeli szavát a székely mágus, — ha magyar hazámmal szövetkezel.

A szultán felsóhajt:

— Igen, csak aztán ők is szövetkezzenek velem... Rajta, Orbán basám, munkához lássl

*

Két hónapig önti a székely ezermester az ágyút s a harmadik hóban százhúsz pár ökör vontatja Bizánc alá a hetvenkét lábas bronzszörnyet. Oda állítják fel arra a helyre, ahol a kis tüzecske mellett Orbán a koldussal falatozott. Onnan indul meg az ezernyolcszáz fontos gránitgolyókkal a pergőtűz, melyre agyagjátékként omlanak le Bizánc babyloni falai. Most végre kettős töltéssel a döntő lövés a Romanosz-kapura, — a golyó talál, de az ágyúszörny felrobban s szörnyű halállal temeti maga alá Orbán mestert. Utolsó szava: „Ha vétkeztem, megbünhődtem..." Tetemén Mohamed szultán ugrat keresztül s a török százezrek a magyar ágyú törte résen át beveszik Konstantin ezeréves városát.

Kis Tárca

Zsuzsi, a világkép

A világ már felette igen nagyon gömbölyű lett: mentül messzibb megy az ember rajta, annál közelebb jut vissza. Ezt a geométerek mindig mondották a gömbről, de csak most lett igazán igazuk. Zsuzsi például még álmában sem álmodta volna, hogy életének görbéje (ahogy a művelt szociológusok mondani szokták), összefüggésbe kerülhet Chicagóval és New-Yorkkal.

Pedig úgy történt.

Mert a gabona-ügynök, akinek hatszobás lakását Zsuzsi takarította, Chicagó krachja után eladta az autóját, New-York krachja után a hatszobás lakást lépte le, végül pedig leépítette Zsuzsit.

Aki egészségesen, bár szomorúan távozott.

Zsuzsi, aki monori agrár-körökből került ki, nem tehetett egyebet, mint hogy indusztrializálódott (ahogy a művelt szociológusok mondani szokták), azaz egy kefegyár sörte-osztályozó alosztályában fejtette ki közgazdasági tevékenységét.

Arról fogalma sem volt, hogy ezt a társadalmi emelkedést Chicagónak és New-Yorknak köszöni. Zsuzsi csak annyit tudott erről a két névről, hogy az egyik valahol a Keleti pályaudvaron túl terül el és különféle veszedelmeket rejt magában, a másik pedig egy kávéház az Erzsébet-körúton, amelytől nem messze megáll a 6-os villamos. Miközben a sörteszálakat hosszúság szerint rakosgatta a lakkozott tálcákon, elmélázgatott azokon a pirosbőrű monori malacokon, amelyeknek éppen ilyen szőke volt a sörtéjük s amelyek ritmikus csámcsogása egykor-hajdan oly sokat igért a karácsonyi disznótorra.

A honvágy felélesztésére nem sok kell, mert az mélyen szendereg minden szív kamráiban. Csak egy semmiség: felriad és eget kér.

A szendergő Csipkerózsikát egy királyfi ébresztette fel aléltságából: Zsuzsit egy szőke malacsörte.

Mire az őszi alföldi szél befútta az első száraz katángkórót a monori rétekről a fővárosba: Zsuzsi már cók-mókostul künn termett szülő-homokján.

Visszatért oda, ahonnan jött. Amit a geométerek mindig mondogattak a gömbről, az beteljesült Zsuzsi világ-gömbjén is.

A történet tele van ilyen Zsuzsival.

Európa meghódította Amerikát, most Amerika hódítja meg Európát. Hasonlót hasonlóval gyógyítani, mondották a homöopaták, nagy kerülő után visszatértünk hozzájuk és szérumokkal gyógyítunk. A hosszú szoknyát felváltotta a rövid: már kezdik a rövid ellen kijátszani a hosszút. A kőkorszakban nyersen ették meg a bogyót, meg a kukacot őseink: már kezdünk visszatérni a nyers-koszthoz. A régi botbüntetésen keseregtek a jogászok: most megint törvényt faragtak róla. Régen azt mondták: az életerő minden, az anyag csak hordozója. Aztán azt mondták: az anyag minden, az élet csak az anyag jelensége. Most megint azt mondják: az anyag csak hordozója az életerőnek. Szép kereken visszatértek oda, ahonnan kiindultak. Mert a föld az gömb. S ennek megvan az az egyedülálló tulajdonsága, hogy mentül messzibb megy rajta az ember, annál közelebb jut vissza.

Igy lett Zsuzsi, anélkül, hogy a monori homokon sejtené, világszimbolummá. Jobb is, ha nem tudja.

Krónikás

35. SZÁM. 1901. BUDAPEST, SZEPTEMBER 1. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona, félévre 12 „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona, félévre 8 „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona, félévre 5 „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

BÁRTFA.

A FELVIDÉK ŐSRÉGI, a múlt sok százados emlékeiben bővelkedő városa Bártfa, közelebb mozgalmas napokat élt át, midőn a természettudósok és orvosok tartották ott XXXI. vándorgyűlésüket.

A történeti nevezetességű városnak — hol egykor a Thökölieknek, Rákócziak, Lorántffyak, Zrinyiek oly gyakran és örömest tartózkodtak, — régi hatalmát, fényét ma már nagyobbára csak romok hirdetik. Körfalai ugyan — bár erősen romladozva — még állanak, meglevő hét bástyája közül öt meglehetős épségben van, sánczai, előfalai is, valamint a főtéren XV—XVI. századból való házai, ősrégi főtemploma, remek renaissance-gót stilű városháza nagyjából még most is egy középkori város festői képét mutatják. A főtemplom, a városháza rengeteg műkincseivel valóságos múzeum számba megy, mint általában Sárosvármegye e zugában minden lépten-nyomon a múlt emlékeivel találkozunk. Bártfa még romjaiban is elárulja a régente hatalmas város fényét, egykori gazdagságát, régi patricziusi családjainak műérzékét.

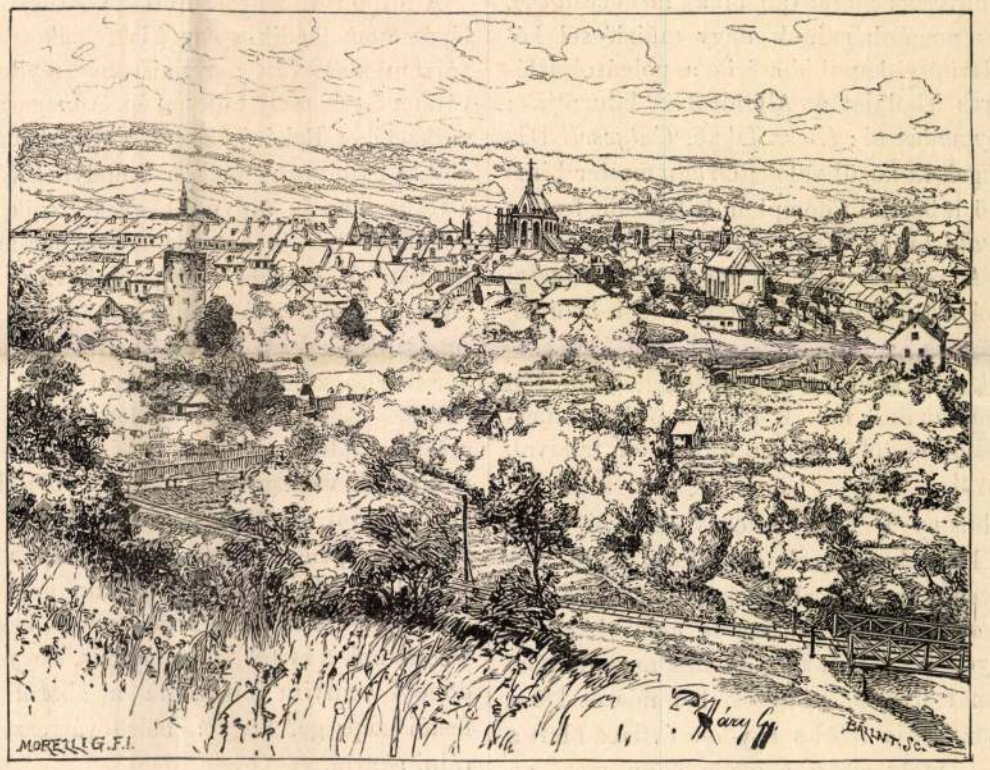

BÁRTFA. Háry Gyula rajza.

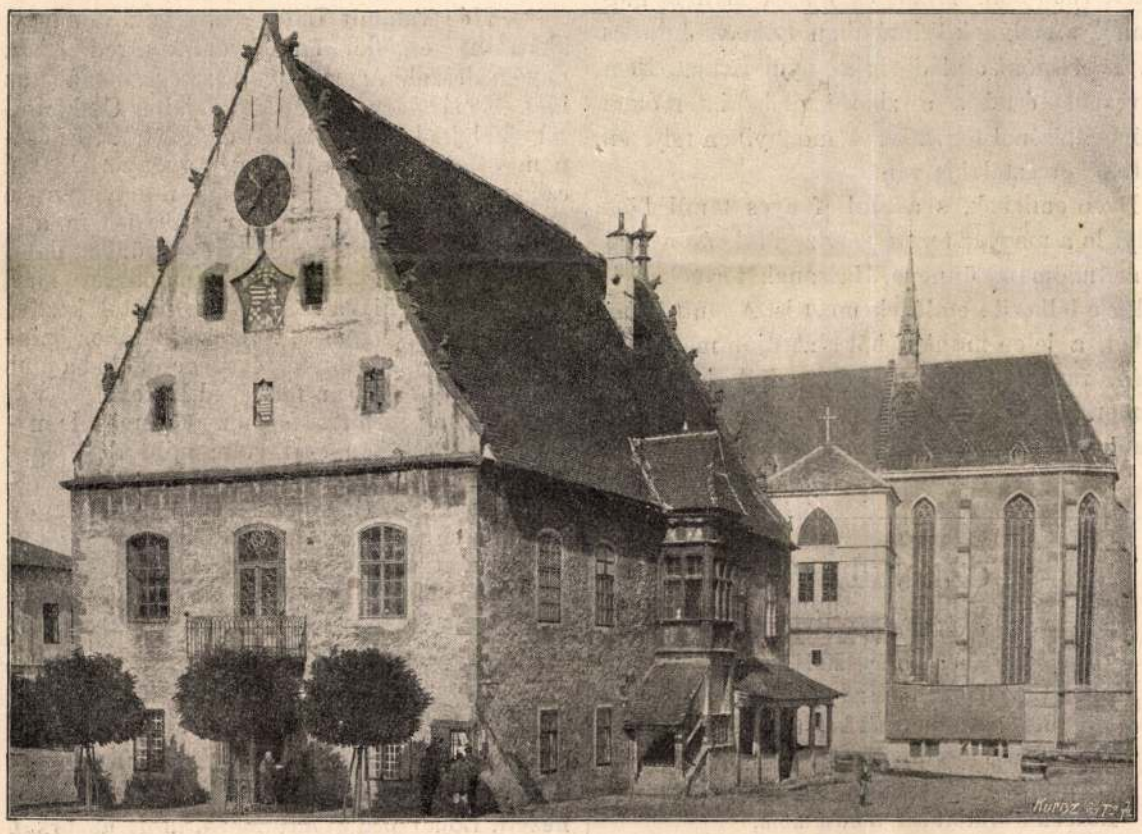

A BÁRTFAI VÁROSHÁZ.

IV. Béla király már 1247-ben megemlékszik Bártfáról, mint cziszterczita telepről, a melynek tőszomszédságában a járhatatlan rengetegben az ország gyepűje = határ-erődítménye volt, hol a betörő ellenséget iparkodtak feltartóztatni. A «via regalis»: a Lengyelországba vivő út kiépítése után az Anjouk felismerték a város kereskedelmi fontosságát, szabadalmakkal halmozták el. 1376-ban Bártfa már jelentékeny erősség, mint ilyet Nagy Lajos Buda és Kassa szabad királyi városok rangjára emeli, s ugyanazon jogokat biztosítja neki, mint ennek a két régi hires városnak.

Hogy mily kiterjedt kereskedést űztek a bártfaiak, bizonyítja az a körülmény is, hogy a szerencsétlen várnai csatáról is a bártfai kalmárok hozták meg az első hirt. Mily vagyon volt itt felhalmozva, mutatja az is, hogy egyik polgára, Heyd Pál egymaga 150 aranyat adott a templom építésére, a mi abban az időben egész vagyont képviselt. Mager Péterné a bártfai biró özvegye három kápolnát építtetett a templomhoz, a város pedig a koronának Frigyes császártól való kiváltására Mátyás király kezéhez 2000 arany forintot fizetett. A reformáczió korát bátran nevezhetjük Bártfa fény-

BÁRTFA: A KÖRBÁSTYA.

korának: egyformán szolgál az ország kereskedelmének, a tudományoknak, művészetnek; a régi művészet maradványainak megbecsülése, a város magánházainak nagy műizléssel készült diszítései kapui dicsérik a polgárok izlését; hires iskoláját az Alföldről is látogatják; hires nyomdászai: *Klösz* Jakab, *Gutgesell* Dávid a legelsők közül valók; *Orbán* mester hires műépítő, a bártfai főtemplom befejezője, festői: *Grünwald* János, *Krausz* János kiváló tehetségek. A régi emlékek e megbecsülése teszi lehetővé azt is, hogy Bártfán a régi képirás, fafaragás és szobrászat fejlődését a XIV. századtól kezdve századokra terjedőleg egy helyen tanúlmányozni lehet. E nagy művészi kincsnek méltó keretét képezte a város ódon falaival, bástyáival.

De bizony a mult érdekes emlékei egyre jobban kopnak, fogynak, a korral változó izlés s igények nem egyezhetnek már meg a régi homályos előszobákkal, rácsos ablakokkal, faragványos ódonságokkal; az unalmas, de több kényelmet nyújtó építkezés, berendezés kerekedik már itt is felül s egy-két évtized alatt a város, — mely eddig a maga ódon mezében nevezetes látványosság számba ment s hires fürdőjével az idegenekre nagy vonzerőt gyakorolt, — teljesen átalakúl.

Rajtunk török, tatár járt, német dúlt, régi emlékeink tömegestől pusztultak el; még Bártfa őrizte meg legjobban régies szinét, multunknak, művelődésünknek tisztes emlékeit. Bár minél teljesebb mértékben fentarthatók s az utókor számára megmenthetők lennének legalább azok, a melyek eddig még a pusztulást elkerülték!

Ime most az ódon Bártfa falai között megjelentek a mai kor tudósai s e romok közt is érezniök kellett azt a nagy igazságot, hogy a virágzó jövő csak a múlt hagyományainak tisztelete, megbecsülése alapján következhetik be.

A tapolyi völgy éjszaki vadregényes hegyén túl, szűk fenyves völgyben a Kőhegytől elzárva az éjszaki szelektől, terül el Bártfa-fürdő, a mint régen nevezték, a «Savanyó»-viz. A fürdőnek már a XV. században nyoma van, 1505-ben a forrást három magyar forintért bérbeadták. A XVIII. században már számosan látogatják. Első nagyobbszerű épülete a «Görög fogadó» volt, s a XIX. század első felében érte el fénykorát, mikor a lengyel s magyar főuraknak volt találkozója. A szabadságharcz idején romhalmaz, de azóta évről-évre emelkedik.

A fürdőn túl a hosszúréti szűk völgy lépésről-lépésre emelkedik, s egy kis fensikon a *zborói* várrom alatt van a renaissance stylben épült várkastély, a mely teljesen ép. A magasan fekvő várkastély a Rákócziak kedves tartózkodási helye volt. A gyönyörű fensikon, a melynek végét már a Galicziába is átnyúló hegyek szegik, terül el a kastély parkja a hires «száz hársfá»-val, a honnan Rákóczi György, Makovicza ura és Sárosvármegye örökös főispánja «datum sub centum tiliis» keltezett leveleit irta volt. Maga a vár már csak festői rom. Zrinyi Ilona idejében Schultz császári tábornok leromboltatta, de a százados falmaradványok mai napig is daczolnak az idő vasfogával. Hatalmas romjai a magas hegyről Bártfáig ellátszanak. Az Erdődy grófok idegeneknek adták el a hirneves Rákóczi uradalmat, de *Straetz* Hermann gróf, a mostani tulajdonos és tisztjei nagy kegyelettel viseltetnek e birtok iránt. Hirlik, hogy a tulajdonost annyira elragadta a zborói várrom festői szépsége, hogy a belső várrészt restaurálni akarja.

A várkastély udvarán van a kéttornyú renaissance templom, melyet I. Rákóczi Ferencz építtetett 1660-ban. Tiszta és remek kivitelű műemlék, a melynek kriptájában Rákóczi Julia és az Aspremont-család tagjai nyugosznak. Nem kevésbbé értékes a zborói plébániatemplom már építésénél fogva is, a mennyiben teljesen kettős keresztalakja van.

Ilyen emlékek, s a múlt fényes tanúi közt folyt le a magyar természetvizsgálók és a magyar tudomány ünnepe. Hassanak termékenyítőleg e lelkesítő emlékek most is. A múlt hatásából, a jelen munkájából alakúljon meg az a szép, ragyogó jövő, a mely minden magyar embernek legszebb álma, s a melyért minden magyar embernek dolgozni kötelessége.

Gyöngyösy László.

A CZENKTETŐN.

Köröskörül erdős hegyek mélán állnak,
Távol fehérlenek havas sziklaszálak,
A hegyek aljában messze nyúló róna.
Mintha zöld bársonyból készült dolományon
Ezüst vitézkötés diszitésül volna:
Fehér út kigyózik a széles lapályon.
Közben learatott sárga buzatábla,
Reszket fölötte a reggeli kék pára.
Lent a város barna, vörös födelei,
Ébresztő sugárban verőfény fürdeti.
Ősrégi templom áll komoran magába',
Viharos időkre hogy emlékeztessen.
Mintha volna régi, el nem muló gyásza,
Szomorun, hallgatag áll, fekete mezben.
De sok apróbb, újabb templomoknak tornya
Messziről felcsillog, vidáman mosolygva.

Nem szállong a füstje gyárak kéményének,
Robotló munkások pihennek szegények.
Vasárnap reggel van, harangok csendülnek.
Megenyhül a lélek az imádság szárnyán,
Lázongó érzések le is csendesülnek,
Nyugalmasb jövendőt reményelvén, várván.
S jönnek az erdőbe, természet ölére,
Ott van a szabadság, elringató béke.

Fenn a hegytetőn, hol elmerengve állok,
S nézem az alattam nyüzsögő világot,
Magas, karcsú oszlop, ezredév emléke.
Legcsúcsán honszerző Árpádnak alakja,
Néz rónára, bérczre, távol messzeségbe.
Leeresztett pajzsra ereszkedik balja,
Magasra emeli jobbjában a kardot,
Víni készen tovább azt a nagy, nagy harczot.

Ne is tedd hüvelybe! Édes pihenésnek,
Csöndes nyugalomnak ideje nem tért meg,
Nincs még meghódítva, oh nincs Magyarország!
Mikor szivben, nyelvben, mikor gondolatban
Mind egyek leszünk majd és fennen harsogják:
Ez az áldott haza egy, megbonthatatlan,
Csak a szeretetben áll viadalt, harczot:
Akkor tedd hüvelybe a hadverő kardot!

Versényi György.

CSUDRA MAKAR.

Irta *Gorkij* Maxim. (Vége.)

Orosz eredetiből fordította **Ambrozovics** Dezső.

— Sok derék legényt láttam már, de te testben, lélekben szebb és vakmerőbb vagy náluk. Valamennyi leberetválná a bajuszát egy pillantásomra, és a lábaimhoz rogynék, ha akarnám. De mit érnének vele? Hiszen amúgy se valami nagyon vakmerők, én meg egészen pulyává tenném őket. Kevés igazán vakmerő czigány van már a világon, Lojkó, nagyon kevés. Soha, senkit sem szerettem Lojkó, de téged szeretlek. De azért szeretem a szabadságot is. A szabadságot, Lojkó még jobban szeretem, mint téged. Nélküled azért még sem élhetek, valamint te sem élhetsz nélkülem. Így hát akarom, hogy testestől-lelkestől az enyém légy, hallod? — Lojkó elmosolyodott.

— «Hallom! Örvendező szívvel hallottam, a mit mondtál! Nocsak, mondj még valamit!

— Még valamit Lojkó; nos hát, mindegy, akármint vergődöl, én legyőzlek téged, és az enyém leszel. Azért ne is vesztegesd hiába az időt — már várnak reád a csókjaim. Csókjaimtól elfelejted majd szabad életedet . . . és csapongó dalaid, melyekben úgy gyönyörödnek a czigányok, nem fognak többé fölhangzani a pusztaságon — ezután már csak nékem, a te Raddádnak fogsz szerelmes és gyöngéd dalokat énekelni . . . Azért hát, mondtam már, ne vesztegesd hiába az időt, holnaptól kezdve követni fogsz engem . . . Az egész tábor színe előtt meghajolsz előttem, és megcsókolod a jobb kezemet — s akkor a feleséged leszek!

«Lám, miben főtt a feje az ördöngös leánynak! Ez hallatlan eset volt; mint az öregek mondják, csak a csernagorczok közt fordúlt elő hajdanában, a czigányok közt soha! Vajjon tudnál-e ennél furcsábbat kieszelni? Akár egy esztendeig törhetnéd a fejedet, és még se tudnál!

«Lojkó elugrott, és akkorát ordított, hogy visszhangzott bele a puszta. Radda összerezzent, de nem árulta el magát.

— Nos hát Isten veled holnapig; holnap pedig megteszed azt, a mit parancsoltam neked. Hallod Lojkó!

— «Hallom! Megteszem, — sóhajtott föl Zobár és kezet nyújtott neki. A leány rá se nézett, Lojkó pedig megingott, mint az orkán által kettétört fa, és zokogva rogyott a földre.

M

Orbán
festő

Miltalás.

Horváth Béla: Egny József ismeretlen rajza Matisse-ról
Művészet, 1966. március - 15 lap

Orbán

A III. Nemzeti Képzőművészeti kiállításon szobor művével szerepelt.

Új Magyarság, 1935. März, 24.

Orbán M.D.K.

Művek a kiállitáson

Perneczky Géza: A Nyolcak és aktivisták köre
Kiállitás Székesfehérváron
Magyar Nemzet 1965. október 23. 4.l.

MDK

Orbán építész

A székesfővárosi árubódék tervpályázata.
Magy.Építőművészet 1912. 5-6.sz.

Orbán MDK

Kassai festő, neve 14831487-ben fordul elő.

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.87.l.

MDK

Az Iparművészeti Iskola reprezentativ kiállitása

Orbán

Pesti Hirlap 1935.jul. 17.

Táblakép. „Gyárváros," Orbán

Pesti Hirlap. 1925. okt. 18. 39

Lázár Béla: Tűzfal és naplemente

Orbán (?)

festő

XX. a.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 243. l.

Új képek kiállítása Könyves Kálmánnál.

MDK

Orbán, 19. sz.

Férfiarckép, fm.

Ernst Múz. 46.sz. aukc. 1931. 32 l.

le. D. V.

ORBÁN

A "Nyolcak" művészcsoport tagja

Dutka Mária: A Nyolcak és az aktivisták
Grafikai kiállítás a Nemzeti Galériában
Magyar Nemzet 1962. február 4. 9.l.

Orbán

MDK

Lengyel G: Berlini kiáll. mérlege. Nyugat, 1910. ápr. 1. 440-4. o.

MDK

Orbán

A külföldi kiállitások ügye. Képzőművészet 1928. 1o. sz. 116.1.

Orbán,

a "mü-kitétel" kiállitója. Hunyadi-t és egyéb bibli
ai festményeket mutatott be.

B .J.: Az első mü-kitétel Pesten 1834-ben.
Művészet.1963. 328-330.l.

MDK

Orbán ács

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk.1954-55. Bp.1957. 54,61.l.

Orbán

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban tájképe szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Orbán

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Az Est 929. X. 20.

Orbán

Alkotását nyereménytárgynak vásárolták meg,
a Munkácsy Céh sorsjátékkal egybekötött kiállí-
tásán.

P.H.932.IV.14.

СЛУЖЕБ

Orbán

Első nemzetközi Alpin kiállításon
tájképeivel szerepelt.

NU-930-III-30

Orbán, festő

Honmüvész, 1834. 428.429.

Pesti vizsgáló

Orbán

Orbán Antal

Iparművészeti Iskola jubilaris kiállítá-
sán növendékei kerámiai munkákkal
szerepeltek.

M.930.XI.15.

Orbán tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán növendékei kerámiával szerepelek.

8.ÖU.930.X.16.

Orbán

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - képével vesz részt.

Pesti Napló
1930.XI.9.

Orbán Antal

festőművész

Munkácsy - céh kiállitása - az Ernst Muzeumban - képével szerepel. Több érdekes képpel.

Uj Nemzedék
1930.XI.9.

Orbán Antal

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán kerámikus csoportjával szerepelt

PH. 930. XI. 15.

Orbán Antal

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán növendékeivel szerepelt.

UN. 930. XI. 16.

Orbán Antal

festőművész

Munkácsy-ősh kiállitása - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Nagyobb kollekcióval szerepel, képei igy együtt még jobban bizonyitják egészséges t rmészetlátását és alkotó kedvét.

Nemzeti Ujság
1930. VI. 13.

Orbán

festőművész

Munkácsy-cím kiállítása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Nagyar Hirlap
1930.XI.8.

Orbán Antal

Iparművészeti Iskola jubiláris kiállításán tanítványai kerámikus munkaikkal szerepeltek.

Újság 930. XI. 15.

Orbán Aubal tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán kerámikai szakosztályával szerepelt.

PN. 930. XI. 16.

Orbán Antal szobrász

A hűnaznok Szent István kiállításán szereplő „Prohászka Ottokár ismerlék" Ráth György díjat kapott (emlitve)

Nemzeti Ujság 1938 VI. 19

Orbán Antal

Fényes István arcmása.....
a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

MDK

Orbán , ágyuöntö.
székely mester.

Uj idök. 1929. nov.24. 48.sz.

Orbán

— **Ligeti Miklós nyerte a Tűzér Emlékmű pályázatot.** A Tűzér Emlékmű Bizottság által kiírt pályázatra 56 pályamű érkezett be a zsűrihez, amelynek élén Kozma Jenő tábornok állott. A bizottság Ligeti Miklós monumentális szoborművét első díjjal kivitelre elfogadta. A második díjat Orbán és Siklódy, a harmadik díjat Sebestyén nyerte. Megvették Görömbey Imre, Pásztor János és Szentgyörgyi István műveit is. A pályaművek a nagyközönség számára az Andrássy-laktanya nagy lovardájában vannak közszemlére kitéve és ott vasárnap megtekinthetők.

Függetlenség, 933.X.8.
Est, 933.X.8.
N.U. 933.X.8.
M. 933.X.8.

Orbán Antal

l.

Gerő Művészetéről

364, 365. l.

Il pubblico

L'INAUGURAZIONE DELL'ANNO ACCADEMICO 1938—39/XVII NELL'ISTITUTO ITALIANO DI CULTURA PER L'UNGHERIA

Orbán Antal

Hobrán

l.

Szépművészet

1944. 338. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Orbán Antal

zobrázz

a bpesti törökori pléb-
templom keresztutját,
mely a kalocsai kiállí-
táson díjat nyert, s
mely a városmajori
templomban lévőnek ka-
sonmása, fenti készítette

Horvtemplép

26-l.

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL
BUDAPEST. I., VÁR.

szám.

Műemlékek orsz.biz.
Budapest.
IX.Rákos u.1.

Hivatalból.
Díj átalányozva.

ker. utca sz.

Orbán Antal

vobrair

nagyatádi hősök

vobra 1924

Dönyén Miklós

Somogymegye

Trianon után –

Bp. é. n.

231. l. (képpel)

234. l.

42 VI 5 20

Orbán Antal

nobrász

Ivanyi Béla:

Orbán Antal erdélyi nobrász életéhez –

Erdélyi Muzeum

1911. 184–186. l.

Orbán Antal

Nobrusz

kerzitette a bpest-vá-
rosmajori rk. templom
keresztúti állomásait

Horvtemplép

35.6

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszt

13607 szám.

Műemlékek orsz. Bizottsága tr. Bu

BUDAPES

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

IX. Horváth Endre u

Orbán Antal

részt vett az alábbi épület szobrászati díszítéseben.

Tér és Forma

1931. 179. l.

(Az Országos Társadalombiztosító Intézet székhára.)

Orbán Antal

Nobra: Bajtársak

Wolfner díj 1917

Repr.

Lázár Wolfner

gyűjt

103. l. XXIX. t.

104. l

Minis a W.

gyűjteményben

○ ORBÁN ANTAL, 1887 ápr. 24 —

OTI székház dm-vek : Bányaszerencsétlenség és Kohászati baleset.

Tavasz, XIV., Széchenyi fürdő ivócsarnoka.

Tisza István gr. (Zala Györggyel), V., Kossuth-tér.

Zichy Nándor gr, VIII., Scitovszky-tér.

Medvey 128. l.

~~Öskori örlökö VI.14.~~

ORBÁN ANTAL
szobrász

Nagyatád

Látnivalók

TKM 389

CSOKONAI TSIKORGÓJÁNAK MODELLJE: FARKAS ANDRÁS VÁNDORPOÉTA

TÓTH BÉLA

Csokonai *Tempefői* c. drámája III. felvonásának VII. jelenésében felléptet egy Tsikorgó nevű fűzfapoétát, hogy annak primitív verseivel, melyek úgy hangzanak,

> Mint két darab üveg öszve dörgölése
> Által esett hangnak borzasztó zörgése,

jellemezze a műveletlen közönség ízlését, melynek e jelenetben Tökkolopy nevű nemes úr a képviselője, s bemutassa azt a „költő"-típust, mely pár „garajtzárért", egy darabka kenyérért űzi a verselést, hiszen — mondja Tsikorgó — az olyan versekért, amilyeneket Tempefői ír,

> . . . Kenyért sem kaphatnánk,
> Fel kopna ám azok mellett az állatskánk,
> Bezzeg nem olyanok az én verseim ám
> Tempefői Úrtól a' milyeket hallánk.
> Fel vagynak ám azok sok helyen ragasztva
> A Borbély műhelybe s osztég a malomba
> S frájok hordozzák s a kukták mindenha,
> Tiszteli betsüli a' Cavallérja 1

ORBÁN ANTAL
szobrászat

Budafok
Látnivaldk
TMK 508

2 old

„képpé" emelt holmik lennének. A különös képkivágatok, kicsit megbillentett nézőpontok, 50-es évekbeli valós és kvázi családi fotók illúzióját keltik, többnyire fekete-fehérben, de időnként rikító „ORWO"-film színeiben játszva (*Életkép*, 1979). A 70-es évek végén tematikaváltás következett: a zsidó temető sorozattal indult, majd 1980-ban az *LT (Diptichon)* című képpel, amely még fekete-fehér, vált egyértelművé ez az irány, amelyben ~ zsidó identitását a festészetben is megjeleníti. A téma kiemelkedően megoldott alkotása a *Diaszpóra* (1982), amely a fekete-fehér, fotórealista művek talán utolsó darabja, egy széttöredezett maceszt jelenít meg, utalva a széttört kőtáblára is. Az *Ünnep I-IV.* (1983) sorozatban a zsidó vallás (kegy)tárgyait szerepelteti, színesben, oldott ecsetvonásokkal előadva. 1983-85 között stilizált tájképeket fest, átmenetileg eltávolodva a konkrét, (fotóalapú) kiindulóponttól. Vörösek, feketék, fehérek és okker az uralkodó, szinte kizárólagos szín. Az évtized közepétől a tájak egyre festőibbek, egyre gazdagabban megfestettek és egyre drámaibbak. Ez a korszak kétségkívül a magyarországi újfestészet hatását is magán viseli, expresszív, érzéki és érzelmes egyszerre. (*Rekviem I.*, 1984; *Dégi táj*, 1985). Ebben az időszakban jelennek meg először az egyetlen (fehér) körvonallal jelzett figurák képein (*Cím nélkül. Dégi emlékek sorozatból*, 1985; *Vízesés*, 1986). Az 1986-os római ösztöndíj jelentős hatással volt ~ festészetére, képei színekkel teltek meg, a formák grandiózusakká váltak. (*Róma*, 1986, *Liszt Ferenc a Villa d'Este szökőkútjánál*, 1986, *Domus Aurea I.*, 1987). Ez a szemléletváltás újra kiegészült a régi családi fényképek által megjelenített

ORBÁN ANTAL
iparművész

Békéscsaba
Plébániatemp.
TKM 242

[3/groß? - **Coulin**, *Artur Gyö*
Nagyszeben (Sibiu), +9.11.191
in Budapest und Brassó (Braşo
ThB VII 572.
Vollmer V, 196
MagyKépLex, 19

[**Cousen**, *Charles*, engl. Kupfe
MagyKépLex, 19
[#? - **Cracus** Faber, Kunstschl
(Bártfa, Bardejov) urkdl. bel
K.Bieber, Ková
M.Bárány-Obers
work, Hungaria
M.Bárányné Obe
vasművesség, B
Crainville-Chotek, *Hermina* ->
Cramer (Cramerus) -> Kramer,
(Prešov) und Lőcse (Levoča)
Gy.Rózsa, Egy
században, Fol
282.
Identisch mit
P.Drehsler, Bi
Weber: Wappen
Eperjes, 1668,
- **Cramnitz**, *Gáspár*, Glocker

Orbán Antal

Erdélyi Árpád:
A Madách-szobor pályázat.
Művészet. 1938. 59. l.

Maszlaghy II., 335. szám. (Memling.) — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. (Memling.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916. 825. l. (Memling.) — Lepold—Homor 97. l. Gerevich PA, 242—243. l. (Képe 244. l.) (Memling.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. Benesch Belved. 70. l. (Memling.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Van Puyvelde (szóbelileg): Isenbrandt. — Hulin de Loo (szóbelileg): Memling. Lepold—Lippay 56. l. — Exposition Memling. Catalogue. Bruges, 1939., 72. l. (34. sz.)

MIERIS, FRANS VAN (holland festő, 1635—1681) KÖVETŐJE

Szerelmeslevél

Vászon, olaj, 40×34 cm.

Simor prímás vásárolta a brünni Volavy gyüjteményből.
Maszlaghy II., 288. szám.

Orbán Antal szobrász

A kösi emlékkiállításon a
honvéd főparancsnok díját kapta

Neumreti Ligrág 1927 VIII. 19

Orbán Antal

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Orbán Antal szobrász

kerepel a hősi emlékek kiállításán

a Műcsarnokban

Magyarország 1927 VIII. 19.

Orbán Antal

Szerepel a hősi emlékterek
ormágos kiállításán a Műnarmódban

Magyarság 1927 VIII. 19

Orbán Antal szobrász

A hőri emlékek kiállítás és a honvédfőparancsnok díját kapta

Budapesti Hirlap 1927 VIII. 19

A Mücsarnok jubileumi kiállitása

Orbán Antal szobrász

II.

A szoborcsarnok (IV. terem) régen látta ily tömeg együttesét a kiállitott szobormüveknek, ami ha nem is váik javára az összbenyomásnak, mindenesetre nagy alkotókedv és termékenység örvendetes bizonysága. *Orbán* Antal a nemrégiben leleplezett Zichy Nándor gróf-szobor monumentális alakjait állitotta ki és ismert, hellenisztikus szellemü, pompás „Tavasz" kutcsoportját. A *Siklódy—Márton* tervezte Katona József emlék Petur bán alakja a szobrászati rész egyik legérdekesebb, magyar temperamentumu darabja. Vitéz *Székely* Károly reliefszerüen, szépen komponált csoportja, *Fülöp* Elemér megkapóerejü Regőse a Blaha Lujza-siremlékről, *Vastagh* László nagyvonalu, áhitatos Szent Imréje, *Vastagh* György lovas szobrai, *Borg* Jenő Krisztus-alakja és Prohászkája kiemelendő. Igen méltányoljuk *Visnyovszky* Lajos Zsuzsannáját és *Ispánki* József leányaktját, mely kilépő mozdulatának igazságával és plasztikai felfogásával sokat igér. Megemlitjük még *Szőchy* Szilárd és *Szücs* István egy-egy női aktját. A sok portré és tanulmányfej alkotói közül csak példaképpen emlitjük meg *Berán* Lajos (235), *Damkó* József (232), *Somlá* Sári (414), *B. Hadzsy* Duci (159), *Horváth* Géza (229), *Reményi* József (243), *Szamosi Soós* Vilmos (158), *Margó* Ede (239), *Kaszab* Károly (184), *Sóstai Horváth* Etel (204), *Rajki* István (211) és *Csucs* Ferenc (246) nevét. A szoborcsarnok falán a grafikai müvek között *Márton* Ferenc szines ablakterveit, *Komjáti* Gyula drámai rézkarcait és *Lühnsdorf* Károly kitünő oroszországi hadifogoly-sorozatát találjuk.

Az V. teremben Szabó Béla Leótól látunk egy igen finom aktot. *Merész* Gyula öreg imádkozó koldusa és *Merészné Coreth* Erzsébet grófnő félaktja kitünő tanulmányok. *Kézdi Kovács* László költői tájai, *Romek* Árpád anyaghü pompás vadászcsendélete, *Bednár* János érdekes női portréja mellett *Basch* Árpád egy rajzbeli pontossággal, *Rottmann* Mozart pedig egy szinfelfogásával kiemelkedő női portréval szerepel. Emlitésre méltók *Streda* Károly és *Kövér* Gyula aktjai, *K. Kraft* Károly müteremrészlete és a szobrász *Tóth* Gyula jól megfogott férfi tanulmányfeje.

A VI. teremben is nehéz a megkülönböztetés a sok kiváló kép között. *Prohászka* József, *Brüll* Aladár, *Éder* Gyula, *Komáromi Kacz* Endre, *Kacziány* Aladár, *Kampis* János és *Boruth* Andor egyaránt kitünő portrékat hoztak. *Barkász* Lajos „Esti csendje" a tárlat egyik legszebb heroikus tájképe. A figuralisták közül *Mihalovits* Miklóst, *Kövesdy* Gézát, *Révész* Imrét, *Kunffy* Lajost, *Benkhard* Ágostot és *Czencz* Jánost kell emlitenünk. Igen finom *Pádly* Aladár szadai részlete és *Poll* Hugó francia halásza.

A VII. teremben Kárpáthy Jenő és *Katona* Nándor a tájkép, *Edvi-Illésné Karádi* Etel, *Boruth* Andor, *Gábor* Móric és *Tury* Gyula a portré, *Aradi Edvi* Illés, *Knopp* Imre és *Spányik* Kornél az interieur terén nyujtanak finomságokat. *Kacziány* Aladár Danté-je csupa költészet. *Háry* Gyula kis vizfestményportréja és *Maugsch* Gyula szomjas elefántcsoportja érdekességei még a teremnek.

A VIII. teremben Olgyay Ferenc, *Tury* Gyula, *Zombory* Lajos, *Darvassy* István, *K. Curtis* Gertrud a téjképben, *Endrey* Sándor, *Wellmann* Róbert, *Neogrády* László a portréban jeleskednek. Ritka élmény *Edvi-Illés* Aladár kis zsánerképe és finom szinek harmóniája, *Huber* István fekvő aktja. Kedvesek *K. Kacz* Endréné életképei és kitünő plasztika *Nemes* György lovascsoportja.

A IX. teremben maróthi *Major* Jenő, *Boszniay* István (451. különösen érdekes), *Gaál* Ferenc (457.), *Horváth* Béla tájképei; *Huber* István, *Prohászka* József, *Basch* Árpád, *Udvary* Pál, *Benkhard* Ágost, *Vig* Bertalan és

Magyarság
1930.XII.21.

Neogrády László figurálisai a főbb állomások. *Márton* Ferenc markáns Doberdója drámai emléke a véres napoknak. Finom szinfantázia *Sz. Gyenes* Lajos zöld csendélete.

A *X. teremben Rökk* Károly rajzos télihangulata, *Juszkó* Béla ködös estje, *Kiss* Kálmán sejtelmes erdője, *Gimes* Lajos tabáni impresszióján kivül *Mérő* István régi kitünő figurálisai, *Müller* Ágota és *Szánthó* Mária portréi, *Kövér* Gyula aktja, *Bardócz* Dezső és *Berkes* Ili zsánerfigurái és *Heintz* Henrik mély szellemiségü hármas aktja érdemel kiemelést.

A XI. teremben, az épitészeti részben *Sándy* Gyula, *Gregersen* Hugó és *Wälder* Gyula szerepel nagyobb terjedelemben. A grafikai és vegyes részben *Kacziány* Aladár, *Fried* Pál, *Sárdy* Brutus, *Makoldy* József, *Györffy* István, *Biczó* András, *Hcssky* Iván, *Haranghy* Jenő, *Wellmann* Róbert, *Lühnsdorf* Károly, *Csizik* Gyula, *Páris* Erzsi, *Falb* Endre és *Rundschuch* Oltó müveit jegyeztük fel.

A XII. teremben Viski János csataképe tárgyánál és belső értékénél fogva példa gyanánt szolgálhatna. A főbb állomások még itt: *Nagy* Vilmos, *Mányai* József, *Asztalos* Gyula, *Brüll* Aladár, *Fayl* Frigyes, *Lengyel-Rheinfuss* Ede, *Spolarich Th.* László, *Heyer* Artur válogatott müvei.

A *kacagó asszony* szellemes szövegét *Harányi* Zsolt tollának köszönheti, aki Alfréd Sutro irását brilliánsan dolgozta át. Ezt a filmet is *Hegedüs* Tibor rendezte, stilusosan és ügyesen.

A magyar film előtt szellemes trükkfilm, egy kitünően sikerült zenekari szám: Tell Vilmos nyitánya és egy amerikai bámulatos „vasember" mutatványa szerepelt a Hirdók mellett. *(S. M.)*

Feltűnő olcsó árakon folyik a

karácsonyi occasió

Löwinger Károly

m. kir. udv. böröndösnél

most

IV., Váci-utca 3. sz.

20 évig volt a Hungária-szállóval szemben

** **Ramon Novarro szobra.** Ramon Novarro befejezte legujabb filmjét „The Singer of Seville" cimmel. A film felvételeinek befejezése után a Metro-studiók személyzete meleg ünneplésben részesitette a kitünő müvészt, akinek egy ezüst szobrot adtak át, amely a „Bajazzók"-ban ábrázolja Ramon Novarrot. A „Singer of Sevilla" egyes jeleneteiben ugyanis Ramon Novarro még egy ünneplésben részesült, amennyiben a Chinesische Theater most mutatta be „Tüzes vér" cimmel Ramon Novarro legutóbbi filmjét, amely a premiéren a müvész jelenlétében, páratlanul nagy sikert aratott.

REX ÉS TÁRSAI

IV., Váci-utca 34

KLOTILDPALOTA

Modern és stylszerű

CSILLÁROK, ÁLLÓLÁMPAK

Orbán Antal

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Orbán Antal

szerepelt a Mikosarnak Tavani tárlatán.

PH. 1930. III. 19.

Orbán Antal

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Orbán Antal
szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Esti Kurir
1930.XII.20.

Orbán Antal rovása

A Képzőművészeti Társulat
bíráló bizottságának tagja

Magyarság 1927 X. 6.

Orbán Antal
keramikus

Szilágyi Mária mestere volt
a Főiskolán

Bauer Jenő: Szilágyi Mária keramikus művésznél.
Művészet, 1971.június - 31.oldal

Orbán Antal
szobrán

A két V.H. kát kéráti Zala György

a Tina István — szobrcsoportot.

A magyarországi műv. tört. I. 496.
Corvina 1971.

ORBÁN ANTAL szobrász

A Műcsarnok őszi tárlata.

Százhatvannégy művésztől tizenkét teremben 550 műtárgy: ez a Műcsarnok őszi kiállításának anyaga. Ha ezt a számot megkétszerezzük, még mindig akad magyar művész, aki nem szerepel.

Szegény kis Csonka-Magyarország, mely enynyire tékozol művészi gazdagságban! Melynek művészeti termelése böségesen kicsordul és szerte folyik a közömbösség szikár talaján! Egy részét felszivja a külföld. Ha a távol Amerikába nézünk, ott is lépten-nyomon magyar művészt találhatunk.

Ez a tultermelés, és a vele járó pangás, — meg is látszik tárlataink szinvonalán.

Mi lelkesitse a magyar művészt, mi hevitse teremtő erejét, — ha az alkotások legtöbbje visszavándorol a mütermekbe!? Művészpártolás nélkül haldoklik a művészet, mint ahogy a természetben is csak kedvező körülmények közt nőhetnek a fák az égig. Az aszály a legszebb csemetét is kiöli.

A most kiállitott félezer mütárgy között hiába keressük a kimagasló alkotást. Mindenütt a kenyérgond leselkedik az aranykeretek mögött. És a sokatigérő, nagyszerü uj művésznemzedéken lelki csüggedést, elfásultságot, söt néhol meghasonlást látunk. Mintha maguk a művek sirnák el a panaszt: miért szülessenek különb testvéreink, mikor mi magunk is hiába jöttünk a világra!

*

Sok festmény, — kevés szobor.

A festmények sorozatában négy nagyobb s néhány kisebb kollekció.

A tárlat jóformán egyetlen kimagasló darabja: *Orbán Antal* „Tavaszi örömök" c. szobormüve, mely nemzetközi viszonylatban is kitünö. Egy amorett által vezetett kecskebak, melynek hátán bájos mozdulattal vénusi szépségü nöi akt ül. Ez a pompás dolog a Széchenyi-fürdö tulajdona.

A kollekciók közül kiválik *Bosznay István* gyüjteménye, mely a második nagy termet tölti be. A mester 80 müve, néhány szép tanulm kisebb vásári jelenet, somogyi parasztok, piac, nagyvásár, fazekasok Jászapátiból, azután kerti uzsonnázók, — de föképen változatos és komolyan megfestett tájképek, melyek az 1898-ban festett debreceni nagyerdörészlettől az 1923-ban készült és nagy aranyérmet nyert „Alkonyat"-ig, a hangulatok gazdag skáláját ölelik fel. Kiválnak ezek közt a tiszamenti, szovátai, parádi és tátrai tájrészletek. s kiállitásán 50 kifestett szines müvei töltik meg, köztük legszebb „Az aratók" c. vászna, friss vázlatokban örökiti meg a „Birkanyirás"-t, a „Krumpliszedők"-et, a teheneket az istállóban, a bivalyfogatot, a falu cigányait és a vasárnapi ünneplöket. Jó arcképet festett a mester önmagáról és *Edvi Illés Aladárról*. — Három kisebb kollekcióban szemlélhetjük: *Mérő István* olaszföldi vázlatait, szép uti emlékek Veneziából, a Riviéra és Capri partjairól; *Fried Pál* igen friss pastelljeit, egy néger-revü táncosait és a spanyol bikaviadalon készitett vázlatait. *Márton Ferenc* páratlanul finom rajzónjától Gere mama és a Reinle házaspár fejeit.

A tárlat nagy anyagában feltünö a sok arckép, jele a kenyérkereső müvészetnek. Ezekből kiválik az első teremben *Kukán Géza* életnagyságu képmása vitéz Horthy Miklós kormányzóról, mely kormányzónkat tengernagyi diszruhájában ábrázolja, amint oszlopos csarnokban, kardjára támaszkodva áll, a háttérben komor viharfelhök; karakterben igen erös a mesternek Gách Istvánról festett feje. Értékes itt *Komáromi Kacz Endre* Sipöcz polgármestert ábrázoló portraitja, rendkivüli élethüségével, *Mihalovits Miklós* Zarkóczy-képmása, *Sárkány Gyula* klasszikusan beállitott nöi arcképe, *Márk Lajos* gyöngyház-valörben festett több nöi

képmása, *Gábor Móric* Hadik-portraitja, a többi teremben *Tury Gyula* Szinnyei-képmása, *Szántó Lajostól* egy zöld selyembe öltözött finom nöi portrait, *Müller Méla* kitünö „Olasz férfi"-feje, *S. Müller Agota* karakter-feje: „Az iró" és egy müvészi tanulmányfej-vázlata, *Nádler Róbert* szép nöi képmása, *Brüll Aladár* Szvetenay-feje, *Zádor István* pompás Keszler József-portraitja, *Balló Ede* Bódy-képmása, *Szánthó Mária* frissen festett Kakujayné-arcképe, *Kunwald Cézártól* néhány igen finom kisebb képmás, *Lengyel Reinfuss Ede* Rakovszky-portraitja, *Dezséri Bachó Istvántól* Windischgraetz herceg vassisakos képmása, s az arcképek nagy sokaságából emlitendök még *Moldován Béla*, *Z. Hadzsy Olga* gyermekfejei, *Hornyánszky Miklóstól* dr. Lukács György képmása, *Hosszu Márton*, *Kemény Nándor*, *Edvi-Illés Aladárné*, *Györffy István*, *Englerth Emil*, *Rottmann Mozart* nöi képmásai, *Szokol Villibald* páter-feje, *Cserna József*, *Kézdi-Kovács Elemér*, *Királyfalvi Kraft Károly*, *Lám Ilona* arcképei, *Bardócz Dezső* és *Kallósné H. Adrienne* munkái.

A figurális müvek között két nöi akt mutatja be Vénus-t. *Bednár János* erösen érzékiesen, az anyaság felé közeledve, *Brüll Aladár* a tengerből született Vénust, szinte légiességbe enyészö, tulzott finomsággal, vijjongó sirályok között. Szép a *Vas Ferencné* nöi akttanulmánya, drámai erö van *Szánthó Mária* Cleopatra-aktjában. „Az éj" cimü misztikus kompozicióban látjuk viszont *Vajda Zsigmondot*. „Nymphatánc" cimen akt-kompoziciót mutat be *Páldy Zoltán*, élénk piros függöny elött szép aktot festett *Huber István*. A népies tipusokat *Eölvedy Gachal József* kártyavetö cigányasszonya, *Merészné Coreth Erzsébet* grófnö öreg kanásza, *Tornyai János* „Csizmahuzás"-a jól képviseli. Két élénken benépesitett keleti témával jelent meg *Tornai Gyula*, régi orientalista festönk, egészen ujonnan mutatkozik be egy buja, keleties szépséggel *Vigh Bertalan*, akinek „Tüzek" cimü képe, könnyed fakturájával és ragyogóan üde szineivel, kitünö uj müvészi értéket jelent.

A tájképek, intérieur- és csendélet-képek között elsösorban *Kárpáthy Jenő* két szép tájképét, a „Reggel Zebegényen" és az „Őszi hangulat Szepesiglón" c. müveit emlitjük, amazt finom dunai hangulatáért; *Udvary Pált* is két szép tájképe dicséri, a „Normandiai tengerpart" és az üde „Kirándulás a fontainebleaui erdöbe"; *Kiss Kálmán* „Az Ipoly Szakalnál" c. nagy tájképét meleg effektus, *Barkász Lajos*, *Aldor János László* és *Szabó Dezső* falusi tájrészleteit öszinteség teszi értékessé. *Romek* [illegible] kitünö vadászcsendélete, *Edvi-Illés Aladár*

Szövetségese volt-e Csehország

A cseh hadsereg mostani főparancsnokának véle ezred hűségéről. — „Hősiesség, tettrekészség é

Frigyes királyi herceg a cseh csapatok

— A Pesti Hirlap kiküldött munkatár

A cseh hadsereg egy részének kifogástalan magatartásáról és az osztrák ügyhöz való hűségéről a legautentikusabb bizonyitványt azok a vezérek állitották ki, akiknek parancsnoksága alatt harcoltak. A cseh csapatok tömegesen, mint már ismételten megirtuk, Komarownál kapták tüzkeresztségüket. Különösen a 19-ik gyalloghadosztály volt az, amelynek kiválóságát ismételten leszögezték a parancsnokok. Ennek a hadosztálynak állomáshelye Pilsen volt és összeállitása a háboru kezdetén a következő: 35-ik gyalogezred Pilsen (55% cseh), 75-ik gyalogezred (79% cseh), 88-ik gyalogezred, Beraun (70% cseh), 6-ik vadászzászlóalj, Pilsen (33% cseh) és 22-ik tábori vadászzászlóalj (32% cseh). Ennek a hadosztálynak magatartásáról a komarowi csatában *Auffenberg* tábornok ezeket irja emlékirataiban:

Jartzowtól délre egy terepmélységben fejlődött ki harcszerüen a hadosztály a hadtestparancsnoknak, gróf *Huyn* lovassági tábornoknak a jelenlétében és a hadosztály tüzérség támogatása mellett megkezdte az előnyomulást. Éppen amikor a legelső sor a határárkokon átjutott, erős tüzérségi össztüzet kapott. *A cseh hadosztály Slava! és Hurrah! kiáltással fogadta az ellenséges tüzet.* Ennek a lelkes pillanatnak hatása alatt kezdődött meg az egyenletes iskolapéldaszerü előnyomulás az ellenség ellen, amely egy erdő előtt huzódó terephullám mögött foglalt állást. A támadást az ellenséges hadállás előtt huzódó mocsaras terep csak pillanatokig akasztotta meg, mert a tüzérség hatalmas támogatása mellett a hadosztály benyomult az oroszok hadállásába. Ezt a támadást mindenesetre még egyszer meg kellett ismételni, hasonló sikerrel, de természetesen sokkal nagyobb veszteséggel. Az ellenségnél is sulyos veszteségeket konstatáltunk, miközben kénytelen volt nagyon sok foglyot és gépfegyvert hátrahagyni.

A cseh csapatok parancsnokainak napiparancsai közül bizonyára a legérdekesebb *Podhajsky* tábornoknak, a csász. kir. 21-ik Landwehr-hadosztály parancsnokának egyik napiparancsa. Ez nemcsak azért érdekes, mert egy cseh ezred dicsőségét hirdeti, hanem annál az egyszerü oknál fogva, *mert Podhajsky tábornok ma a cseh hadsereg főparancsnoka.* A hadosztály-napiparancs abból az alkalomból látott napvilágot, hogy a Berauni 88-ik ezred, melynek legénysége 70 százalékáig cseh volt, ki[illegible] tendő, február [illegible] sokkal, egyfolyt[illegible] *időnek a folyam kitünően, teljes oldotta meg.* A bérjait ujakkal [illegible]

A 88-ik gy amelyben öss rekészséggel Ápolta a jó l ges katonai h

Köszönetem[illegible] tudó és lovagias [illegible] őrnagynak, az összes tiszteknek, altiszteknek és legénységnek, a minden tekintetben kifogástalan és példaadó magatartásáért, amelyet amaz idő alatt tanusitottak, mig a 21-ik Landwehr-gyalloghadosztály kötelékébe tartoztak. Tolmácsolom szerencsekivánataimat az ezred szép eredményeihez. Kivánom az ezred hozzátartozóinak, hogy ezentul is kisérje őket a hadiszerencse és én, valamint a 21-ik hadosztály hozzátartozói, Isten hozzáddal és Szerencse fel! kiáltással bucsuzom ettől a derék csapattesttől.

Podhajsky vezérőrnagy.

Ez volt a véleménye egy cseh ezred hüségéről a cseh hadsereg mostani főparancsnokának.

Az ő erkölcsi bizonyitványát igazán senki sem vonhatja kétségbe, még Csehország mai vezetői sem, mert hiszen valószinüleg nem áll szándékukban megsérteni ezt a kitünő katonát, aki most arra hivatott, hogy háboru idején az egész cseh hadsereget vezesse.

Ennek az ezrednek az idők folyamán még egyszer állitottak ki nagyon szép bizonyitványt. *Hoffmann Péter* altábornagy, a Mária Terézia-rend lovagja, a 25-ik hadtest parancsnoka, 1917 szeptember 24-én a hadseregfőparancsnoksághoz küldött jelentésében többek között ezeket mondja:

..Az idő folyamán, amely alatt a 88-ik

[illegible] *sen egytől egyig valótlanok* és kénytelenek vagyunk ezeket annál is inkább visszautasitani, mert *olyan csapatokat illetnek sulyos vádakkal, amelyek hősies magatartást tanusitva harcolnak a fronton.*

Az összes cseh ezredek hüséggel és reménytelten harcolnak vállvetve a monarchia többi csapataival és a szövetséges német birodalommal

és minden törekvésük odairányul, a legjobbat teljesiteni a hatalmas ellenség legyürése céljából. *Kiválóságukról tanubizonyságot tesz a legmagasabb kitüntetések tömege,* amelyet tisztek és legénység kivivott magának.

A hadseregvezetőség sohasem került abba a kényszerhelyzetbe, hogy fegyelmi okokból a cseh csapatoknak akár legkisebb részéről is lemondjon, annál kevésbbé van szándékában egész ezredeket a belső területen parlagon hevertetni. Az ellenség bizonyára kellemetlenül konstatálhatta már a vitéz cseh csapattestek jelenlétét és kiváló magatartását a harctéren.

Tudjuk, hogy a hivatalos körök hadiérdekekre való tekintetből néha tulzásig mentek ugy a dicséret, mint a cáfolások terén. Ha azonban csak tizedrész igaz abból, amit a [illegible]

Orbán Antal

a cisztercich szent
Imre hg uti pléb-
temploma ozines,
Zománcozott és égetett
keresztuti reliefjeit
fenti mintázta.

Horvtemplép

50. l.

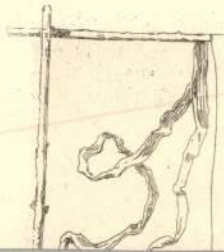

Schl

Ruhe, Süßliebchen, im Schatten
Der grünen dämmernden Nacht,
Es kräuselt das Gras auf den

Orbán Antal

az iparművészeti iskolánál rendes tanárrá nevezték ki a VII. f. o. -ba.

MAGYAR IPARMUVESZET
1937. 125. l.

Orbán Antal

tanítványainak
munkái az iparmű-
vészeti iskolában
repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 131, 132. l.

lnak

J o l s v a

Orbán Antal

Orbán Antal szobrászművész, tanár
XII. Bürök-u. 7. 353-258

Bptávb 1940 szept.

Tokaji Bor

Folyó hó 9-i leiratukra
értékes csomagban küldött értékpap
kölcsön kamatját ápr. 12-től
ma átutaltunk a Magyar Ga
mely összeget számlájuk terhére

További intézkedéseiket

Orbán Antal

1933 feb márc. kiáll.

IX. 11. Gr. Kle-
belsberg - vándordíj.

Klebelsberg emlékkiállítás Miscarnok

ORBÁN ANTAL: PETROGALLI OSZKÁR SÍREMLÉKE

KMTársz 1929. tav. kiáll

Orbán Antal

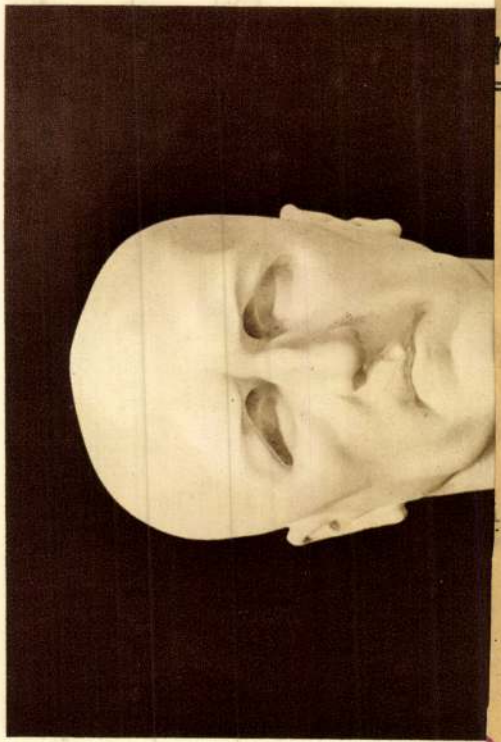

ros polgármestere

BUDAPEST

ványi Gyula festőmüvész urnak

Bpest

IX., Hőgyes Endre-u.10.

mintája 1941 — 1670

Orbán Antal

Prohászka Ottokár
siremlékе repr.

KMTárs - szent István
kiáll. tárgym. - 1938.

A 77 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ ORSZÁGOS
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
MINDEN MAGYAR MŰVÉSZETBARÁTOT
MEGHÍV TAGJAI SORÁBA

ÉVI TAGDÍJ 20 PENGŐ

Orbán Antal

Prohászka Ottokár
piremlékе c.
szobornúvel repr.

~~I. ües. [illegible] to.~~

Pipics 188. l.

Orbán Antal

Co. l.

Orbán Antal szobrászművész meghalt

Orbán Antal szobrászművész, tanár csütörtökről péntekre forduló éjjel 53 éves korában Budapesten meghalt. Az iparművészeti iskolában három évig kis-plasztikát, húsz évig kerámiát tanított, öt évig ötvösmintázást és három évig általános mintázást. Iskolai tanulmányai több esetben díjat nyertek külföldi kiállításokon is. Brüsszelben két nagydíjjal tüntették ki, itthon pedig többek között a Ferenc József-díjat is megkapta még más hét díjjal együtt. A következő nyilvános szoborpályázatokon nyert első díjat: Zichy Nándor gróf szobrával Budapesten, Tisza István gróf szobrával (Zala Györggyel együtt) Budapesten és Prohászka Ottokár emlékművével Székesfehérváron. Az egyházi művészetben szintén az élen járt. Hirtelen halála általános nagy részvétet keltett.

Uj Magyarság
1940. dec. 28.

Orbán Antal

Pesti Hírlap.
1940 dec. 31.

— **Eltemették Orbán Antalt.** Orbán Antal szobrászművészt, az Iparművészeti Iskola tanárát a művésztársadalom nagy részvéte mellett temették el a főváros által adományozott díszsírhelyre. A gyászszertartás után Szablya-Fischauf Ferenc, az Iparművészeti Iskola igazgatója méltatta Orbán művészi és tanári érdemeit. Az Iparművészeti Társulat részéről Szablya János ügyv. elnök mondott búcsubeszédet. A koporsót a Munkácsy-lepellel takarva kísérték utolsó útjára.

Orbán Antal

Uj Magyarság 1940. dec. 31

Orbán Antal temetése

Orbán Antal szobrászművészt, az iparművészeti iskola tanárát a művésztársadalom nagy részvéte mellett temették el a főváros által adományozott díszsírhelyen. A gyászszertartás után *Szablya-Frischauf* Ferenc, az iparművészeti iskola igazgatója méltatta Orbán Antal kiváló művészi és tanári érdemeit, majd *Szablya* János, az iparművészeti társulat ügyvezető elnöke s azután az iskola egyik növendéke búcsúztatta az elhunytat. A temetésen a kultuszminisztérium képviseletében *Say* Géza miniszteri osztálytanácsos vett részt, a képzőművészeti társulatot *Paur* Géza, az iparművészeti múzeumot *Kőszeghy* Elemér múzeumi igazgató, a főiskolát *Pilch* Dezső prorektor képviselte.

Orbán Antal †

Pesti Hirlap 1940
dec. 29.

— **Orbán Antal meghalt.** Orbán Antal szobrászművész, tanár, 53 éves korában Budapesten meghalt. Orbán az Orsz. Iparművészeti Iskolában három évig kis-plasztikát, husz évig kerámiát tanitott, öt évig ötvösmintázást és három évig általános mintázást. Iskolai tanulmányai több esetben dijat nyertek külföldi kiállitásokon is. Brüsszelben két nagydijjal tüntették ki, itthon pedig többek között a Ferenc József-dijat is megkapta, még más hét dijjal együtt. A következő nyilvános szoborpályázatokon nyert első dijat: gróf Zichy Nándor szobrával Budapesten, gróf Tisza István szobrával (Zala Györggyel együtt) Budapesten és Prohászka Ottokár emlékművével Székesfehérváron. Az egyházi művészetben szintén az élen járt. Hirtelen halálát általános nagy részvét kiséri.

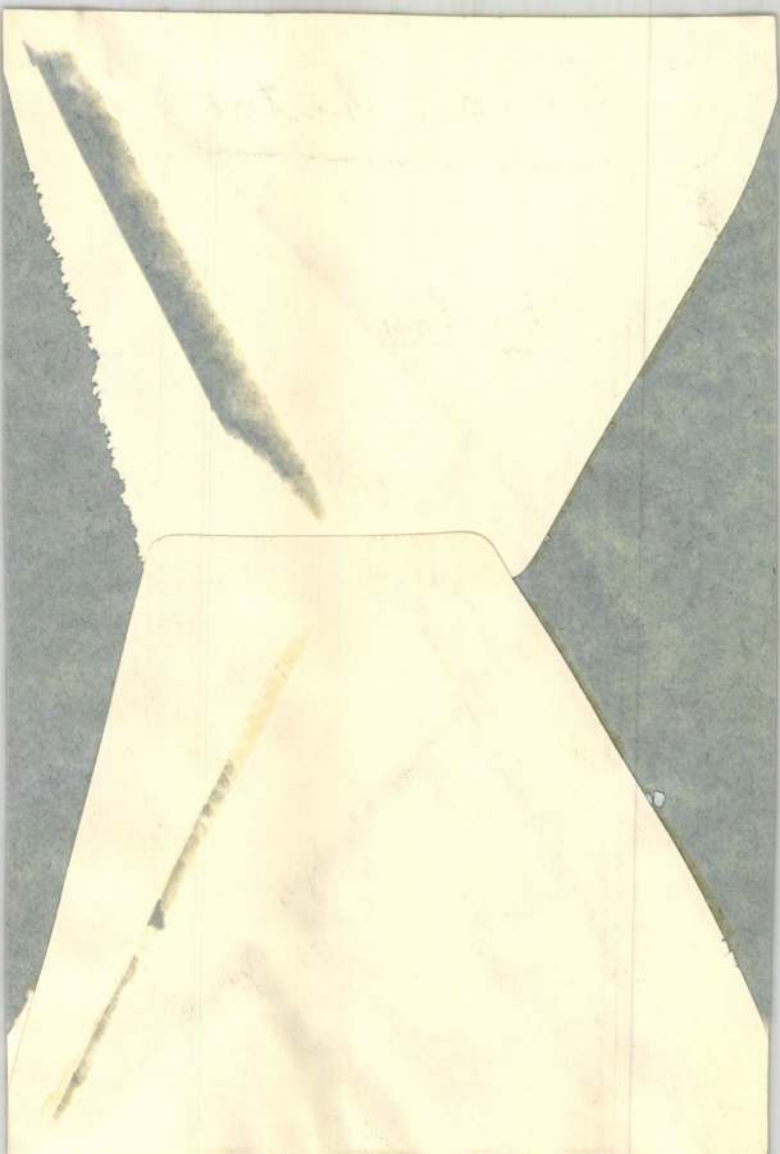

Orbán Antal szobrai. — Bildwerke von Anton Orbán. — Statues by Anthony Orbán.

Kálvária. Orbán Antal műve. — Kalvarie. Werk von Anton Orbán. — Calvary. Work of Anthony Orbán.

Orbán Antal szobrai. — Bildwerke von Anton Orbán. — Statues by Anthony Orbán.

MAGYAR IPARMUVESZET
1939.

Kerámia szoboresoport. Orbán Antal műve. — Keramische Bildwerkgruppe. Werk von Anton Orbán. — Ceramic sculpture group. Work of Anthony Orbán.

A margitszigeti hadikiállításból. A sebesült. Orbán szobrász műve

Helmeci Pál köhintett. Bizonyosan igaz, ha az anyja mondja. Elhatározta, hogy másnap szemügyre veszi Ilonkát.

A délelőttöt a nők ájtatossággal, Helmeci Pál rejtvények megfejtésével töltötték. Délben egy asztalnál ebédeltek. Paprikás csirke volt. Helmeci Pálnak valaki többször megnyomta a lábát az asztal alatt. Eleinte azt hitte, hogy Ilonka. Csak ebéd végén vette észre, hogy az édesanyja volt.

Délután a két öreg hölgy a szobába vonult vissza. „Hadd beszélgessenek a gyerekek!" — kiáltotta jókedvüen Helmeciné. Özvegy Misleiné szemérmesen bólintott.

— Hány esztendős maga? — kérdezte Pál.

Ilonka azt felelte: tizennyolc.

— Volt már szerelmes?

— Még soha.

Pál lógatta a fejét:

— Biztosan nem mond igazat, de az egészen mindegy. Úgy sem lehet olyan nőt találni, aki még sohasem szeretett senkit. Pedig én arra vágyom. Első szerelem, első gondolat, első ábránd lehetni. A többi már nem ér semmit. Vajjon megtalálom-e valaha azt a nőt, aki engem fog szeretni legelőször?

— Biztosan megtalálja.

— Miért?

— Mert úgy sem vallják be a nők, hogy már másokat is szerettek... Én nyugodt szívvel mondhatom, hogy még nem szerettem senkit.

Ezen az éjszakán holdvilág volt és Helmeci Pál éjféltájban felkelt, hogy a világos udvart nézze az ablakból. Az édesanyja megérezte, nyomban felébredt és rászólt fiára:

— Nem kell olyan komolyan gondolni azt, amit a nők mondanak. Többnyire hazudni szoktak.

Uj Idők 1917. XXIII. 40 2.

Életképek

Elbeszélés

Irta Krudy Gyula

A csodatévő-helyen, egy nyirvégi poros, akácfás, életunt faluban, ahol nyári napokon a búcsusok seprik a port és a zászlókkal együtt leng az áhítatos ének, ketten töltötték a telet az idegenek közül: Helmeci Pál és az édesanyja. A falusi vendéglőben laktak, ahonnan sohasem pusztultak ki a legyek, savanyu, sör-szaga volt a falaknak, Makart-csokrok gyüjtötték a port a szekrény tetején és oly unalmas volt az élet, mint a favágás. Helmeci ellenben jó fiú volt, nem akarta magára hagyni az édesanyját, aki meggyógyulást már csupán ezen az egy helyen remélt, ahol a kolostor falát eldobott mankók, viasz-lábszárak és gyertyának is használható, kar-alaku stearin-darabok diszitették. Az öreg hölgy botra támaszkodva naponta elment a kolostor mellett, megérintette a templom kapuját, mondott is tán néhány gyors Miatyánkot. Ámde a gyógyulása sehogy sem haladt előre. Már leesett a hó, Helmeci Pál a faluban található kalendáriumokat kiolvasta és arra gondolt, hogy többé életében nem hagyja el a Máriáról nevezett kegyhelyet.

Az öreg hölgy fiatal éveiben színésznő volt s korántsem olyan vallásos, mint később. Ellenben még most is kedvelte a tarka kalapokat, szines ruhadarabokat, furcsa kabátokat. Gummitalpas husángra támaszkodott, de cipője mindig fénylett, mert maga tisztította.

Helmeci körülbelül huszonöt esztendős álmodozó volt. Többféle pályát megpróbált. Volt kereskedő, orvosnövendék, hirlapiró. Miután apai örökségéből gondtalanul élhetett, csakhamar a semmittevést választotta foglalkozásul. Igen szerette az édesanyját. Még mindig kis gyermek volt az anya iránti tiszteletben, holott már egyet-mást tudott a nőkről. Az édesanyját nem számította a nők közé.

Egy délben, midőn Helmeci sakkrejtvényeket fejtegetett egy régi képesujság kötetéből, az udvaron végigdöcögött a mankó és az öreg hölgy megkopogtatta a vendégszoba ablakát. Vihogó szemmel intett fiának, aki gyorsan kinyitotta az ablakot.

— Vendégek érkeztek, — suttogta özvegy Helmeciné és a kapura mutatott.

Falusi szekér állt a fogadó előtt, ahonnan akkor szállott le egy karcsú, fiatalnak tetsző hölgy, akinek kis muszkasapkája alól olyant kéklett a szeme, mint a füst. Keskeny, finom, epekedő arca volt; bizonyosan sokat gondolkozott eddig, tenyerébe hajtva homlokát. A másik nő rezesarcu volt. Bizonyosan a rossz emésztés miatt látogatja meg a csodatévő helyet.

Alkonyattal már négyen együtt nézték a havazást a fogadó ama szobájából, ahol háromlábu tekeasztal állott és a parasztok csak részeg fővel mertek bejönni. Özvegy Misleiné volt a vendég, leányával, Ilonkával. Falusi, jámbor embereknek látszottak. Az özvegy a háztartása után sóhajtott, Ilonka a regényekről beszélt, amelyeket olvasott. Helmeciné dévaj színésztörténeteket mesélt az egyszerű embereknek, amelyeket a fia még sohasem hallott az anyja szájából.

— Tetszik neked a lányka? — kérdezte az anya Pált, midőn visszavonultak szobájukba s teát főztek.

Az ábrándos fiatalember nem felelt. Valóban még nem gondolt Ilonkára, nőiességére. Csendesen, időt agyonütve beszélgetett hozzá, mint egy vidéki állomáson, mikor a vonat késik.

— Úgy vettem észre, hogy a kisasszony rád meresztette a szemét.

Orbán Antal

ired

Kovács János dr.

Az Orsz. M. Kir. Iparmüvészeti Iskola munkabemutató kiállítása.

MAGYAR IPARMÜVÉSZET

1933. 134. l.
136. l.
141. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935. 253. l.

Orbán Antal

ORBÁN ANTAL MŰVÉSZETE

Érdekes és változatos fejlődésű művész. Sok irányból fonódnak együvé a szálak, melyek tudását, képességeit jelentik, éppen ezért művei is sokarcúak, meglepőek, különfélék anélkül, hogy egyéni sajátságaikat feladnák, mesterük egy voltát eltagadnák.

Székely ivadék. Fantáziáját, alkotó ösztönét részben ez határozza meg. Nehézségeket keres, megoldanivalók után kutat öröme szinte annál nagyobb, mentől több megkötöttséggel, előírással találkozik feladatai során. Ám a feladatok nehézségeit nem hagyja magán felülkerekedni. A székely ezermester ősök szelleme addig ösztökéli, míg kiesiholódik a megoldás, a könnyed, a természetes, a magátólértetődő megoldás.

Talán ez az örökség, ez a fürkészni vágyás, ez a mindent színéről-fonákáról ismerni vágyás tette őt a stílusok fölényes ismerőjévé s mind a történeti, mind pedig a modern formavilág virtuóz megjelenítőjévé. Azt mondjuk talán, mert kétségtelen, hogy a barkácsoló ezermesterségtől még hosszú az út Orbán Antal finom és elmélyült művészetéig.

Életrajza tanuskodik arról, hogy ezt az útat meg téve, fejlődésének szakasza itt oly szép mértföldjelzők díszítik, melyek csak ritkán jutnak a pályatársaknak osztályrészül.

Első művészi kiképzését az Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskolában nyerte, melyet 1907-ben hagy oda a lehető legjobb végbizonyítványokkal. Párisba, majd Bruxellesbe megy ezután néhány esztendőre s ottartózkodása alatt, mint az Academie Royale des Beaux Arts & Arts Décoratifs növendéke nemcsak tanárainak teljes elismerését vívja ki, hanem az iskola nyilvános pályázatain az összeség elől is elviszi az első díjat.

Képességeire s tehetségének sokoldalúságára vall, hogy mellékesen foglalkozván a monumentális festészet problémáival is, effajta munkáival is kitüntetéseket arat s egy évig ingyen modellt és műtermet kap az Akadémián.

Hazatérve elsőül a Főváros jubileumi Ferenc József szobrászati díját nyeri el, majd szorgalmasan dolgozva s mind a kiállításokon, mindpedig a nyilvános pályázatokon érett és súlyos művekkel jelenvén meg, birtokába jut majd minden jelentősebb szobrászati díjnak. Még 1922-ben elnyeri a Képzőművészeti Társulat nagydíját s követi ezt a Wolfner-, a Benkő-, a Jendrassik-, a Ráth György-díj s a T. E. Sz. nagy aranyérme.

A nagy világégés hősi halottainak emlékkultuszában Orbán az élen járt. Vésőjét a szekszárdi, budafoki, dunaföldvári és a nagyatádi hősi emlékművek dicsérik.

Szabadtéri monumentuma még a veszprémi Óváry-szobor s a budapesti gróf Zichy Nándor-szobor. Közösen pályázva Zala Györggyel első díjat és megbízást kap a budapesti gróf Tisza István-emlékmű kivitelére s az emlék két sokalakos oldalcsoportja Orbán kezeműve.

Műveiből az állam gyüjteményei számára is több ízben vásároltak az illetékes hatóságok. Még 1920-ban egy terrakotta tanulmánya került állami tulajdonba, 1928-ban bronz tanulmányát veszik meg s ugyanekkor a Ludovika Akadémiába kerül Bajtársak című csoportkompoziciója. 1930-ban állami rendelésre elkészíti a „Levente" bronzszobrát.

Egyházművészeti téren is sikerrel működött. A Prohászka-emléktemplom szobordísze az elhúnyt püspök barokkosan pathétikus síremlékművével együtt az ő műterméből került ki. A pesti városmajori templom s a békéscsabai róm. kat. templom számára Kálvária-stációkat készített s egy bájos, ihletetten naiv Betlehem-kompoziciója (kivitele mázas cserép) egyike legsikerültebb műveinek.

1919-ben tanára lesz annak az iskolának, amelyikből pályafutása felívelt. Tanítja az ötvösmintázást, értékesítve és továbbadva növendékeinek azokat a tapasztalatokat, melyeket maga francia és belga ezüstárugyárak számára való több éves munkálkodása során szerzett és öregbített. Tanítja az általános mintázást és a kisplasztikát. Hogy milyen eredménnyel, arra legjobb illusztráció volt tanítványainak felemlegetése, kik valamennyien nemcsak a hazai, hanem a külföldi forumokon is nagy sikereket arattak s jelentékeny díjakat nyertek el.

Szaktanára lett végül is a kerámiának s ezt a fontos helyet tölti be ma is. E ponton el kell kissé idéznünk és latra venni, mi az, amit Orbán e helyütt az iskolának, növendékeinek s rajtuk keresztül az egész magyar iparművészetnek jelent.

A kerámia edénymívesség, hatása formáinak nemességében s színes mázainak különös ingereiben rejlik. Ám mióta csak ismerjük a kerámia emlékeit, kiderült, hogy soha nem maradt meg pusztán az edények gyártásának területén, hanem sajátos értékeivel olyan területeket is meghódított, jóformán kisajátított, melyeket az ábrázolóművészetek vallottak magukénak.

A krétaiak már plasztikus állatalakokból szőtt csempedísszel borították falaikat, a görögök színes mázfestéssel díszítették edényeiket s a tanagra művészet emlegetése immár közhely.

Orbán e nemesebb és magasabbrendű kerámiának szakszerű művésze és avatott tanára. Növendékeit nem hagyja, nem engedi megmaradni pusztán edénymíveseknek, hanem művészekké neveli, sarkalja, ha kell kényszeríti őket. Keze alól minden keramikus úgy kerül ki, hogy egyben finom készültségű kisplasztikus, de olyan kis plasztikus, kinek a monumentalitás iránt is meg van az érzéke s éppen ezért a legszerényebb edénykészítési feladatot is azzal az igénnyel és készültséggel old meg, mint egy többalakos csoportkompoziciót, ám a legnagyszerűbb alakos feladat sem riasztja jobban, mint az edény vagy csempe. Aki Orbán tanítványa volt, az mind az anyagszerű, mind pedig a művészi kiképzés szempontjából a legjobb és legtöbb útravalót viszi magával az iparművészpályára.

4 / MAGYAR IPARMUVESZET 1939

Orbán ma már túl van a formai vívódások, a kifejező nyelv alakulásának korszakán. Higgadt komolyság, biztonságos tudás szilárd alapján érzi már magát, éppen ezért művészete elmélyült.

Lemond a külső részletezés csillogó és a készültséget csillogtató gazdagságáról. Mindinkább összegez, mindinkább egyszerűsödik s mindinkább a lélek mélyéből beszél.

Az anyagot érzi s az anyagban gondolkodik. Bronzművei részletezők nem fukarkodnak az anyag nyujtotta lehetőségekkel. Márványszobrai kiaknázzák a nemes anyag felületi kezelésének minden értékét. Hamvas csillogásuk, virtuóz faragási megoldások nem egyszer ejtenek bámulatba. Kőszobrai zártabbak, érdesebbek, tömbszerűek. Mázas agyagművei az anyagszerűség ez esetben igazán széles skálájának minden fokát felölelik.

Kitűnő kor és stílusérzéke van. Művészetének egyéni vonásain túl, művein könnyedén ömlenek el a történeti stílusok meghatározó jegyei anélkül, hogy bármikor szolgai ismétlésbe bocsátkoznék. A stílusok felé hajlása azonban mindíg a tervezett alkotás belső szelleméből, vagy annak leendő környezetéből következik. Éppen ezért önkéntelen s nem erőszakolt, hanem természetes.

Prohászkája szükségképen vált barokossá, más művei ugyanilyen szükség folytán követnek valamely középkori stílust.

Mégis Orbán modern művész. Nem tagadja meg korát. Sőt egyike ama keveseknek, akik a modern stílusokat éppúgy átelemezték, átfürkészték formailag és szellemileg, mint a történeti stílusjelenségeket s éppen ezért nem modernkedik szükségtelenül, de modern ott, ahol erre minden oka meg van. Nem Hamletet öltözteti frakkba, hanem az alkalomnak megfelelően maga öltözik abba.

Mindezeket összefoglalva s gondolatban végigfutva a sorokon, nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy Orbán a magyar plasztikának egyik legeredményesebb a legtartalmasabb művelője. Egyéni működésével is kiérdemelte kortársainak tiszteletét, de fokozottan juthat ez osztályrészeül, ha meggondoljuk, hogy tudását nem rejti el, nem tartja magának, hanem bőkezűen plántálja át az általa nevelt ifjúság lelkébe. A magyar iparművészetnek egyik jogos büszkesége Orbán Antal művészete s e folyóiratnak különös örömére szolgál, hogy e művésznek a fenti sorokat szemléltetően bizonyító néhány újabb művét bemutathatja.

KAMPIS ANTAL

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR 1939.

Az évenkint ismétlődő vásár mutatja reklám építészetünk fejlődését. Itt vonulnak fel újabb műveikkel az építészek, építőiparművészek, festők, grafikusok, kirakatrendezők — hivatottak, céhbeliek, de nem hivatottak, dilettánsok is. — Ismervén a magyar tervezőművészet kipróbált reklámművészeti szakerőit, azt tapasztaljuk, hogy sokan hiányoznak az idei vásárépítők együtteséből, akik itt és más helyen már bizonyítékot szolgáltattak kiváló munkájukról.

A vásár vezetőségétől nem tagadható meg az elismerés, hogy fokozatosan igyekezett a vásár külső megjelenésében érvényre juttatni a tervezőművészek befolyását. Azonban mindaddig, míg intézményesen nem lehet megoldani a vásár művészeti előkészítését — karöltve a teljes szakmai és tervszerű együttműködéssel — meg kell elégedni sokszor félmegoldásokkal, megalkuvásokkal és néha hibás eredményekkel is. Pedig manapság már hála Istennek olyan művészeti és taknikai felkészültségű építő iparművész gárdánk van, hogy a hibákat könnyen ki lehetne küszöbölni. Az idei vásár is egy művészeti megoldás, mint technikai kivitel szempontjából egészen másképen alakul, ha anyagszerűen gondolkodó és az anyag és forma összhangját szem előtt tartó vérbeli iparművészeknek nagyobb működési teret biztosítottak volna.

Vásárunk különleges fejlődése a mintavásár elvének megtartásával ideiglenes pavillonkiállításirendszer felé vezetett. Ennek előnye, hogy szabad teret ad a tervezőnek egyéni képességei bemutatására, ellenben megnehezíti feladatát az évenkint változó kiállítási anyag, hely, a kiviteli munkához való idő rövidsége és végül az, hogy lehetőleg minden évben újat kell produkálnia. Tapasztalati tény az, hogy sok kiállító későn jelentkezik, ezáltal a vásár építési irodáját és saját tervezőjét is lehetetlen feladat elé állítja. Az évenkint változó vásári alaprajz végső kialakulása mindíg a jelentkezők számától és sorrendjétől függ, így részletei még röviddel a megnyitás előtt is bizonytalanok. A nagy vonalakban kitűzött alaprajzhoz esetleg ugyan alkalmazkodnak, viszont a viaskodás a homlokzat, belső kiképzés és a kiállítandó anyag körül azután kezdődik. A kiállító vagy reklámfőnöke a kivitelező tervezővel vívja harcait rendszerint lehetetlen „eszméi" érdekében, amelyeknek végső eredménye szomszédjának — de egyúttal saját pavillonjának is az „agyonverése" és csak azután következik az alkú a vásári építésvezetőséggel, mely a vásár alaprajzához és egyéb művészeti szakmai elgondolásaihoz igyekszik idomítani a kiállító eszméit, amennyire lehet. Végül a legjobb esetekben is csak megalkuvás az eredmény.

A tavalyi vásár építészeti elrendezése a városrendezés korszerű elveit szemléltette. A bőséges kiállítási terület városnegyedekre osztotta fel, ezen belül a pavillonok kiképzésében szabad kezet adott a tervezőknek, csak bizonyos magasságot és felhőkarcolószerű homlokzatok, tornyok alkalmazását kívánta

Orbán Antal szobrai. — Bildwerke von Anton Orbán. — Statues by Anthony Orbán.

Kerámia szoborcsoport. Orbán Antal műve. — Keramische Bildwerkgruppe. Werk von Anton Orbán. — Ceramic sculpture group. Work of Anthony Orbán.

Orbán Antal szobrai. — Bildwerke von Anton Orbán. — Statues by Anthony Orbán.

Orbán Antal

Kálvária. Orbán Antal műve. — Kalvarie. Werk von Anton Orbán. — Calvary. Work of Anthony Orbán.

1

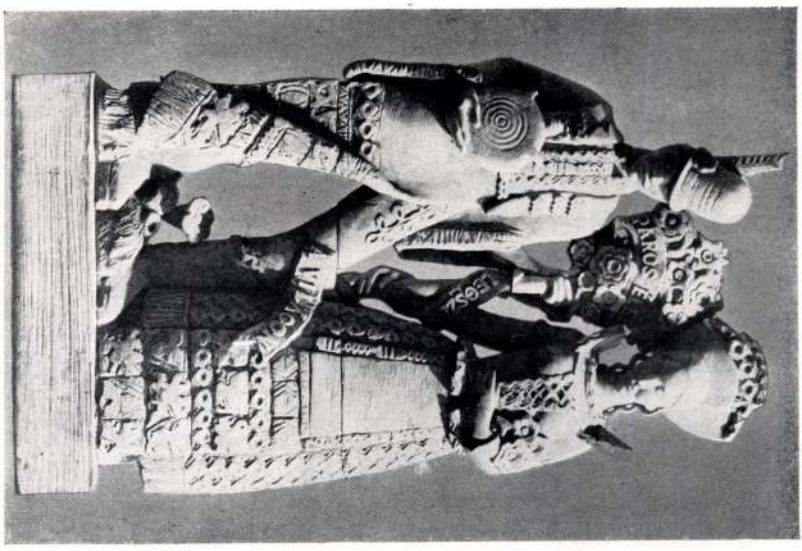

2

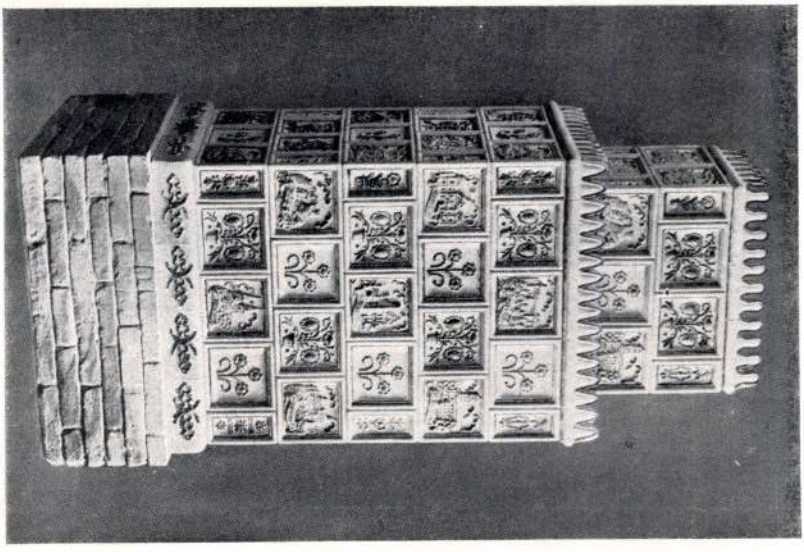

Iparmüvészeti Iskola jub. kiállítása.
1-2. Keramikai szakosztálya.
Tanár: Orbán Antal †

Szépmüvészet 1941. 9. sz.

Orbán Antal †

Szent István 969-ben született Esztergomban. Ő irta István atyja első feladatán tanulta meg a kormányzás és nemzetvezetés művészetét. Egyéniségét teljesen megtelelt annak az időnek, amelyben a középkorban az események uralkodót elvégeztek. Külföldi hírnökök és magyarországi legendák egymással versenyeznek dicsőítve benne az igazságos és kegyes királyt. Igazságos volt ők nélkül és jogtalanul nem tört senki ellen a béke fenyítelme volt. Ünnepelteket tanusított akkor is, mikor az országot megtámadó ellenséget legyőzte de seregeit nem küldte bosszúvágó hadjáratra a megvert ellenség földjére. De igazságos volt abban a tekintetben is hogy ha kellett kérlelhetetlen szigorúsággal szerzett érvényt a törvényszabályokon. Az elvégzett feladat is erős kézre vall. Hagyta fejlődni népét kellett azután új életmódnak, a keresztény szeretet és béke eszményeinek megnyerniük ímélek az uralkodói erények a szentségtől való vallásosságról eredtek. Isten kegyelméből való. Nem király volt

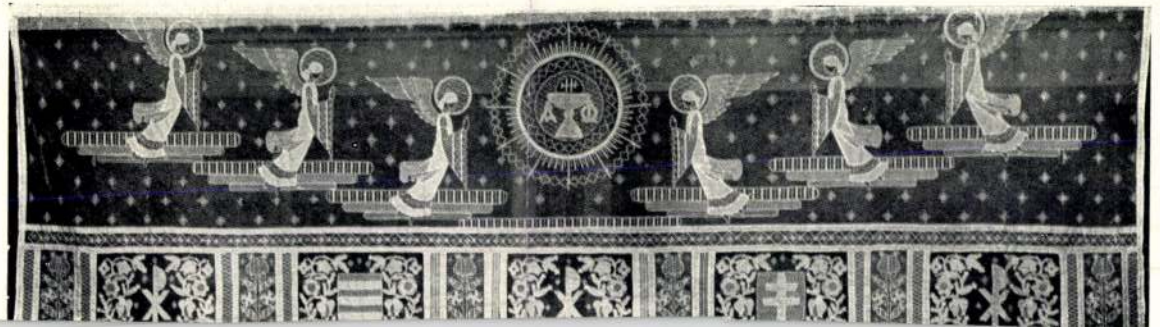

Orbán Antal

Gróf Tisza István szobor főalakja (Zala Görgyggel közösen készült)

Magyarság képes melléklete 1932 szept. 25.

U 3182

Orbán Antal

vod

Lázár Wolfner gyűjt

103, 104. l.

a nyomdák, lent a földszinten a kiadó hiva-
n ahoz az épületcsoporthoz, melyben a nappa-
való tekintettel ugyanitt voltak a fürdők
Az egykori vasuti átjáró helyén nagy állo-
yek a konferenciára jöttek, Itt voltak to-
isvasut vezetett a szálloda melletti azon é-
élyzet főzött a táborozók számára. Az ország-
lott; a balatonparti részen pedig repülőgép-
melynek végén a kikötő terült el. A moló
házak álltak, mig a molók végén trambulinok
szétnyitható tetejü, 3000 néző befogadására
pes előadásokat s leadni a hiradókat és a
na közelében található a villanygyár, mely
t ellátja villannyal. Az idő rövidsége miatt
megtekinteni, egyébként elismerését fejez-
erelésü városrészt nem igen látott külföl-
sietett, hol 5 perc mulva kezdődött az utol-
z előadás müsorát, az egyes számokat és azok
nikában fogjuk ismertetni. Hölgyeim és Uraim,

GYEN!!!

Viktória-nyomda.

Orbán Antal

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 47, 260

Feladó

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Orban Antal

erdélyi nobrait

laid okv

Erdélyi Muzeum

1911. 184. l.

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

ORBÁN ANTAL

az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanára, szül. P.-Kalánban, 1887. Tanulmányait Bpesten, Münchenben, Párisban és Brüsszelben végezte. A világháborúban a fronton fejtett ki művészi tevékenységet, a lembergi hadikiállítás anyagának feldolgozása körül. Munkáira a brüsszeli akadémián nyolc első díjat és a Grand Prix-t, a Műcsarnokban a Képzőművészeti Társulat nagydíját és számos kisebb díjat nyert. Több hősi emlékművet készített és meg-

ORBÁN ANTONIO

professore della Scuola di Arte Industriale, nato a Kalán, nel 1887. Svolse i suoi studi artistici a Budapest, Monaco, Parigi e Bruxelles. Durante la guerra mondiale, svolse attività artistica anche al fronte, ordinando il materiale dell'Esposizione di guerra di Leopoli. Con le sue opere vinse otto primi premi ed il Grand Prix all'Accademia di Bruxelles, al Salone delle Esposizioni a Budapest il gran peremio della Società delle Belle Arti e numerosi altri premi minori. Ha eseguito moltissimi Monumenti ai Caduti ed ha avuto l'incarico di eseguire le statue che

Czóbel M

Orbán Antal

2 tervvel

Résztvett a bpesti Madách-nobor első pályázatán 1938 febr -

303. Osztrák festő XVIII. sz: Szent Jeromos. Fa, olaj, 18×13 cm.

nyek világában...

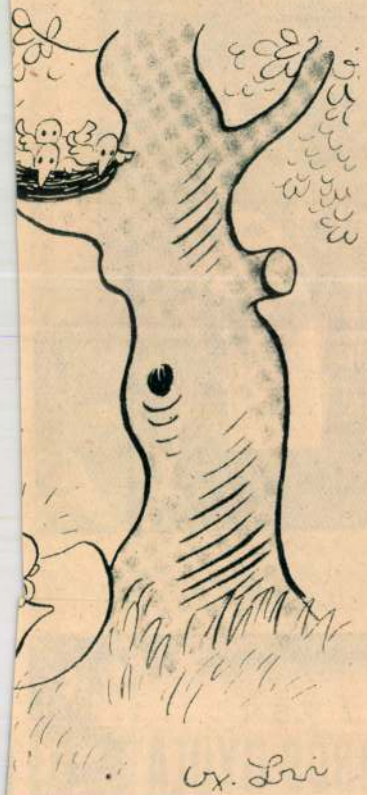

Orbán Antal

KÉPES PESTI HIRLAP

LX. ÉVFOLYAM, 102. SZÁM

1938 JUNIUS 3. PÉNTEK

Prohászka Ottokár püspök hamvait szerdán helyezték örök nyugovóra a székesfehérvári Prohászka-emléktemplomban. Fent: Serédi Jusztinián hercegprimás a templom oszlopcsarnokában az utolsó beszentelés szertartását végzi. Baloldalon: a márvány szarkofág.

A háborúval fenyegetőző CSEHORSZÁG

1.

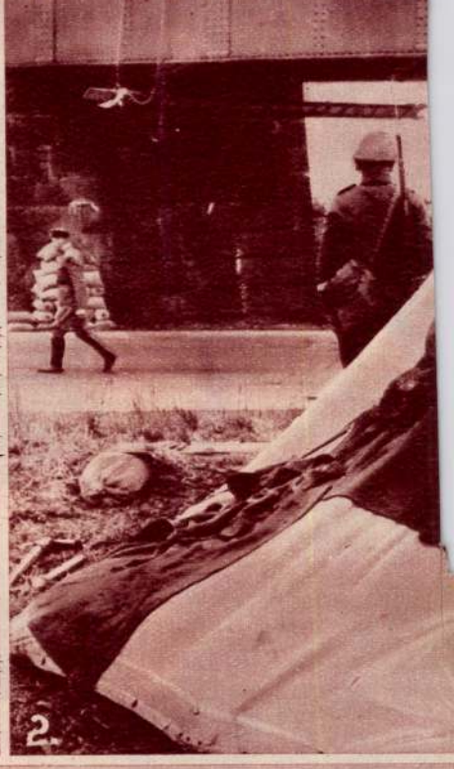

2.

3.

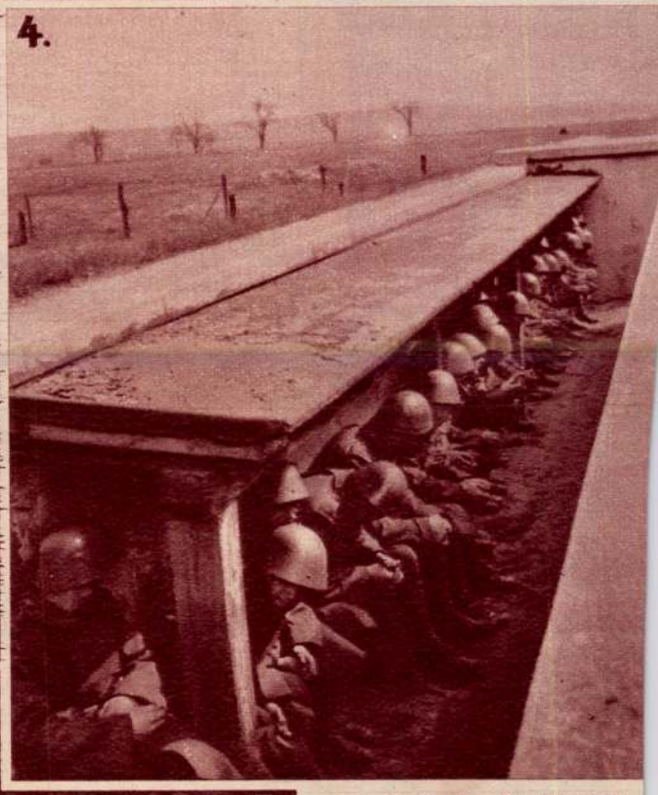

4.

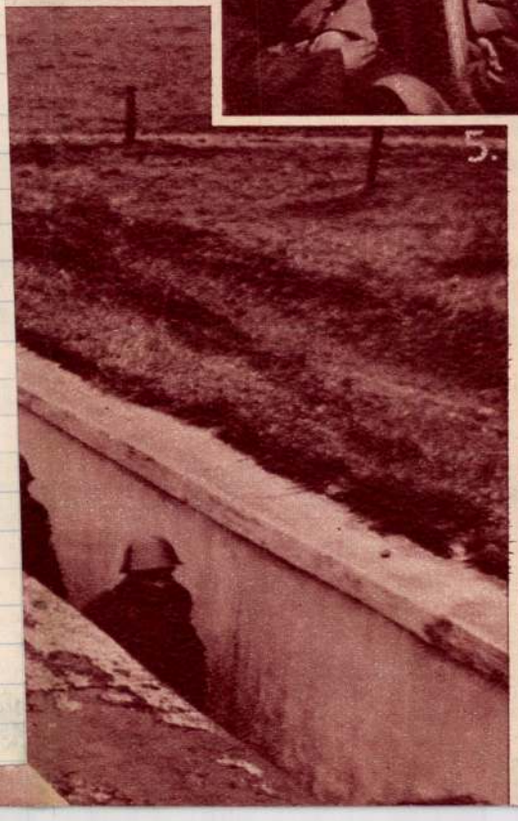

5.

1. Cseh páncélvonat
2. A cseh-német határvidéke hidak alá deszkára erősített namitot helyeztek el
3. Uttoriasz Schneeberg hatá rosnál
4. Cseh katonák srapnellbi fedezékben
5. Cementfalas futóárok
6. Keresztfolyosók a cement futóárokban

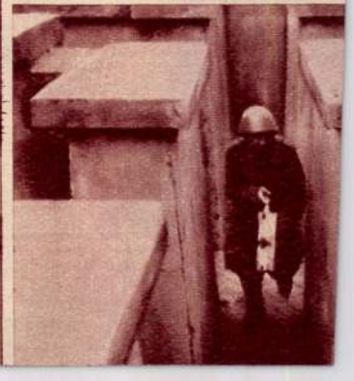

A székesfehérvári Prohászka-síremlék
(ORBÁN ANTAL SZOBORMŰVE)

VASÁRNAPI ÚJSÁG

AZ ÚJ MAGYARSÁG KÉPES MELLÉKLETE

Orbán Antal.

Pesti Hirlap 1938 jún. 2.

Nagy ünnepélyességgel helyezték örök nyugalomra Székesfehérvárott Prohászka Ottokár püspök hamvait

Szerdán délután Székesfehérvár egész népének jelenlétében ünnepélyes keretek között helyezték véglegesen örök nyugalomra a város nagy püspökének, *Prohászka Ottokárnak* hamvait a Prohászka-emléktemplomban. A koporsót kora délután ünnepélyes menetben vitték ki az egykori Szent István-bazilika helyén kialakított romkertbe és Szent István koporsója közelében hatalmas katafalkon helyezték el. A gyászszertartást *Shvoy Lajos* székesfehérvári püspök végezte. Amig a szertartás tartott és még utána is órák hosszat, hosszu menetben vonultak fel a romkerten keresztül az egyházközségek küldöttségei, az iskolák növendékei, leventék, lövészek, cserkészek és áhitattal hajtottak térdet a néhai püspök koporsója előtt.

A romkertből késő délután indult el a gyászmenet a Prohászka-emléktemplom felé. Az utvonalon végig órási tömegekben álltak sorfalat a gyászolók. A koporsó után a Prohászka-család tagjai haladtak, *Nagyné Prohászka Irma, Sándor Stefánia, Dembinszky Gyula* kamarai igazgató és *Glatz László* plébános. Ott voltak a gyászmenetben a délelőtti Szent Jobb-ünnepségen felvonult külföldi és magyar püspökök és főpapok, valamint a világi előkelőségek, *Hóman Bálint* és *Mikecz Ödön* miniszterek, *Kornis Gyula*, a képviselőház elnöke és még igen sokan mások a polgári és katonai előkelőségek közül.

A Prohászka-emléktemplom előtti hatalmas teret teljesen megtöltötte a gyászoló közönség. A koporsót először az oszlopcsarnokban felállított ravatalra helyezték és *Serédi Jusztinián* hercegprimás elvégezte az utolsó beszentelési szertartást. *Glattfelder Gyula* csanádi püspök pedig megindító gyászbeszédet mondott. A székesfehérvári egyházközségek elnökei vették vállukra a koporsót és a főpapok imája közben be-

lyeztek el a márvány szarkofágban, amelyen ez a felirat áll: „Episcopus Ottcarus Prohászka, Apostolus et Praeceptor Hungariae, 1858—1905—1927."

A közönség ezrei itt ismét elvonultak a szarkofág előtt és percek alatt a koszoruk és virágok halma boritotta el a szarkofág márványlépcsőjét.

Orbán Antal

Gróf Tisza István
szobra, Zalával,
repr.
Képzőművészet
1934. 97. l.

Orbán Antal

novét a brüsszeli Akadémia magyar hallgatói között említi

Sprenger Mária: A Bruxelles-i Academia magyar kapcsolatai. - Művtört.Írt. 1970. 4.sz. 291-295. l.

ORBÁN I. *Antal*, szobrász, * Pusztakalán 1887 ápr. 24. Budapesten, Münchenben, Párizsban és Brüsszelben tanult, azután Zala György műtermében dolgozott három évig. Ezután külföldi ezüst- és kerámia gyárakban évekig mint tervező és mintázó működött. 1917. Bajtársak c. művével (Ludovika Akadémia) a Wolfner-díjat, 1921. a Jendrassik-díjat, 1922. a társulati díjat, majd a Ráth-, Benkő- és Ferenc József jub. díjat nyerte. 1919 óta a budapesti iparművészeti iskola tanára. O.-tól való a veszprémi Óváry-szobor, a szekszárdi, budafoki, dunaföldvári és nagyatádi hősi emlékek, gróf Zichy Nándor bpesti bronzszobra, a bpesti városmajori templom kálvária domborművei, stb. 1929—34-ig Zala Györgyel együtt készítette a bpesti gróf Tisza István-szobrot. Portréi közül említésre méltók IV. Károly király és Auguszta főhercegnő szobrai.

Lg. II. 1341

Pisztoly, Kovás VIII. 60

Orbán Antal

irod.

Petrovics Elek: Visszapillantás hat én magyar szobrászatára

Budapesti Szemle. 1929. 303 l. febr.

Fig. 5.

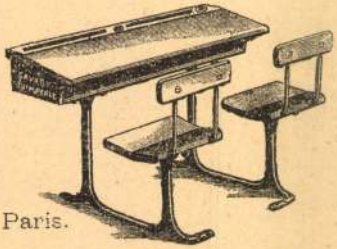

Paris.

Fig. 6.

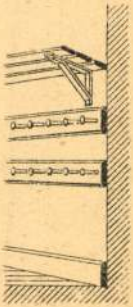

Fig. 8.

Belgien.

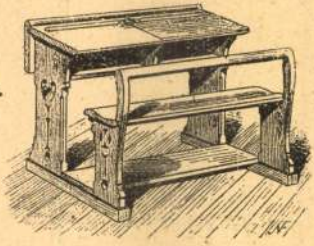

Mädchenabtheilung.

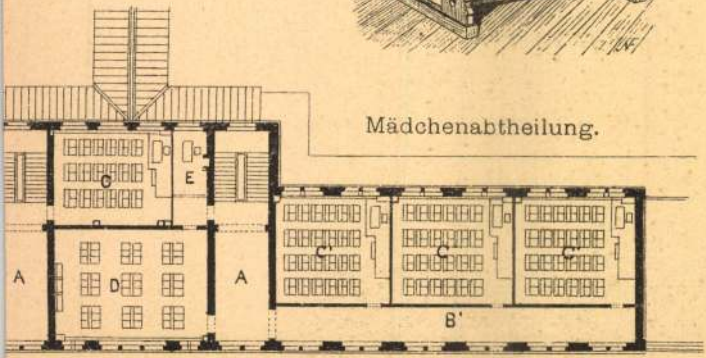

ridor, C = Classen, D = Arbeitsclasse, E = Director.

Orbán Antal

Geboren am 24. April 1887 zu ~~Pusz~~ Pusztakalász. Wurde nach Absolvierung der Kunstgewerbeschule zu Budapest sieben Jahre lang Schüler der Academie Royale des Beaux Arts in Bruxelles. Seine Meister waren György v. Zala, Lajos Mátrai, Charles van der Stappen, Victor Rousseaux, Paul Dubois, Constantin Montald etc. Seine Studienreisen führten ihn nach München, Wien, Stuttgart, Paris, Holland und Belgien, Gewinner von 8 ersten Preisen, des Grand Prix der Akademie, der grossen Vereinsmedaille in Budapest, des Kohner-Benkö-Jendrassik-Wolfner-Preises, des Akt-Preises etc, ist O. Monumental- und Kleinplastiker sowie Keramiker; mit der Medaillenkunst befasst sich O. nur ausnahmsweise.

6 nuwe fels.

Hu Pressagyérem 314 l.

Hadsereg

Hidász.

Az előtért szelő folyón e
át, ki jobb lábával a csajka
tözete: háromszögletü kalap, p
ső kabát, dolmány és térdig é
harisnya és magas szárú csizm
a kép fölött: Die k.k. o
és az alatt: Pontonniers.

Szines kny., mér. a vk. 16.

Szn. 176-904-1
634-904-77

Orbán Antal

Bajtársak c.
nobra repr.
Vas. Ujs. 1917. 741. l.

853. J. F. Goez.

Sz. Nagyszebenben 1754 feb
16-án.

~~853. Goez Ferencz József.~~

Saját arcképe.

Mellig, jobbra fordul, de
szőke, szeme kék, bajusza és szakál
nyakkendője fehér, mellfodra magas,
a mellyen a csontgombok nag
sorban: J. F. de Goez 1785. nat. 175

Vörösréz, méretei 65: 49
Festette: J. F. Goez 1785-
Vétetett Parniczky Edéné
Elszámoltatott 1899: IV.
Az elszámolást tudomásul
rat (597/99).

904: V. 3.

Orbán Antal

iród

Hu Prmagyęcín

XLIII, tábla

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

—

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam szemb
mely a mai veszedelmes külpolitikai he
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a képv
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább kü
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, am
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizm

„Istenért, Ki

Orbán Antal

életrajz.

wod

Csókássy 27. l.

vül. P. Kalán 1887. Bpest, München, Paris, Brünnel.

Képzőmův. Társulat nagy díja.

Gróf Tisza Istvan wobra felavál.

Gróf Zichy Vándor wobra.

3067

6. Szilassy ~~Győző~~ Géza:

1857 után

(Sz. 1820. körül. + ~~50 [illegible]~~

Dryope és Apol

A hegyes
ben Nymphák
előtérben bálra
~~[illegible]~~ s egyet.
Előtök Dryope
ja van, melyt
Csak az arany
huzódik vissza.
Hor legelteti ke
besiél s balkez
plom bontakozi
„Sz. d'après C

Vászon
M. K. 11
Markó
Uj. 71.
VIII: 6.

⊥, kik zöld ~~és~~ rózsa s megyszi-
nű ruhát viselnek,

⊥ mi körben különféle mor-
dulatokat tesznek kezeikkel.

VIII: 345.

Orbán Antal

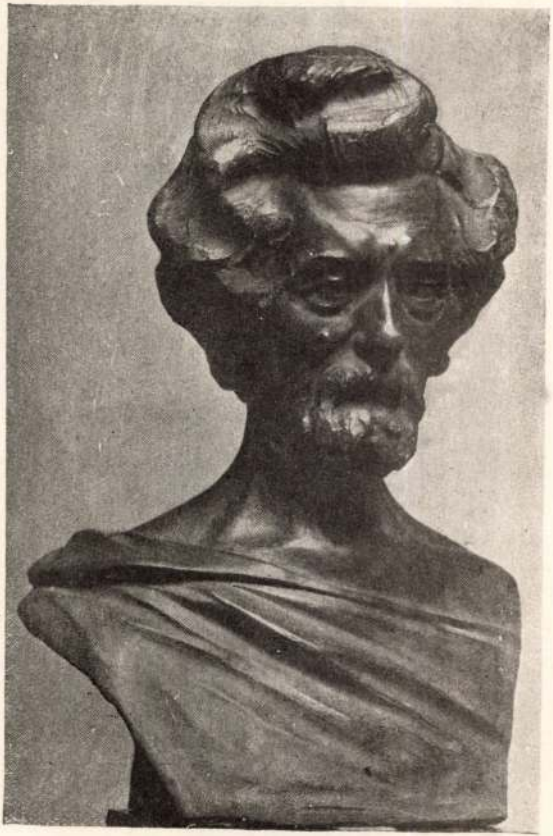

Művészet 1918 8sz.

ORBÁN ANTAL ZÖLDI M. TANULMÁNYFEJ

Orbán Antal

Bajtársak c. nobrunne
regr.

Művészet 1917 81. l.

Orbán Antal

Kiritette gróf Zichy Nándor bronzszobrát, mely a Pesti Scitovszky-tren áll.

Leleplezték gróf Zichy Nándor szobrát. Pesti Napló 1930. nov. 18.

U. 3005.

Orbán Antal

szobrász

Kezdette a hősök emlék-szobrát Nagyatádon, Szekszárdon és Budafokon.

A legutóbbit 1925 őszén fogják leleplezni.

A Nép 1925. III. 28. 4.

XIX. **Ipolyság:**
25. Honti Múzeum ~~Ipolyságon~~ (Honti vármegye tulajdona.)

I. 56.

1905 november 16.

A borsodmiskolci Közmüvelődési és muzeumi egyesület elnökségének

Az elszámolást sudomásul veszi a főfelügyelőség, Balázs Béla úrnak elismerését kifejezve és kéri a sivolddaróci ásatások folytatását. (916/1905)

Orbán Antal, szobrász

a nagyatádi, szekszárdi,
budafoki hősi emlékek

Asztalákor
döntendő el
bevesszen-e?

MÁJUS

14

Orbán Antal, szobrász, szül.
1887 IV. 24. Pusztakalánban
Tanulmányait Budapesten, München-
ben, Párisban és Brüsszelben
végezte, azután három évig Zala
Szörcz mintermében, majd ~~[illegible]~~
évekig külföldi erdőt és Erdmiai
gyárakban mint tervező és mintázó
dolgozott. ~~[illegible]~~ 1919
óta a bpesti szabadi. Szkola tanárt.
Művei: Bajtársak, Római itjú, a
veszprém Óváry szobor, a szek-
szárdi, budafoki, dunaföldvári
és nagyatádi hősi emlékek.

Orbán Antal

Műcsarnok

1917–18. téli kiáll. – 417

1918–19. téli kiáll.

1920–21. téli kiáll. 36, 122, 125, 138

1922. jub. kiáll. 98, 146, 210

1923. tav. kiáll. 134, 200, 219

1924. tav. kiáll. 160, 187

1925–26. akt. kiáll. 115

1926. angol-magy. kiáll. 174

1926. téli kiáll. – 165

1927. tav. kiáll. 226

1927. őszi kiáll. 175

1928. tav. kiáll. 224

Parados ut, Művészbelep

1928/29. téli kiáll. 180.

1929. tav. kiáll. 163, 164, 264

~~Aggaytaiqy, Brouzon IV. 131.~~

Orbán Antal

Magyar dísznek
1926. 47. 260

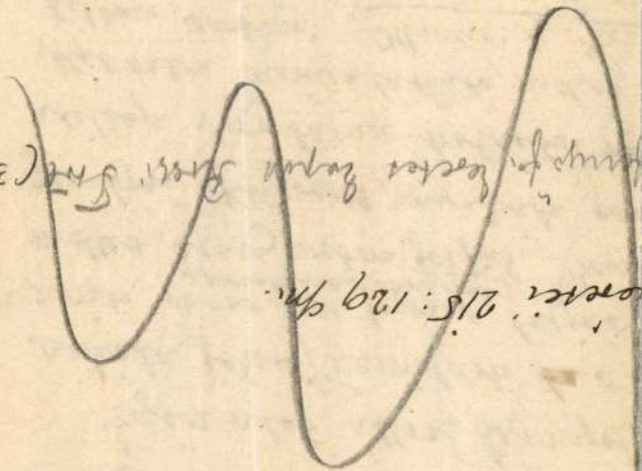

Esterházy Miklós:

Egész alak, állva, hétnyol
szakála fekete s szemöldöke ~~[illegible]~~ s
szorító piros övet fogja s balját
mellett aranyzsebóra (s prémkalpag boglárral) fekszik. Prém
gombjai ékkövesek, nyakába vet
atillója vörösbarna brokátból va
Alól balra czimer látható, melyet
kilenci sorban: „Illmus: Ac: Exc
Nicolavs: Este
Galanta: Perp
Hvn: Palat: T
Velle: Eqves: Co
Zolie: Et: De: B
Caes: Rqz: Mis:
Et: Per: Hvn:
Anno: 1645. A

s alól a rojtos zöld asztalterito

Fvndavit
Templvm

Orbán Antal

Műcsarnok Brüszel

1913-14 téli tárlat - 363

Szalatna völgye III. 213

Orbán Antal

1917–18. Wolfner dij.
Bajtársak c. szobor-
csoportjaert –
Művészet 1918. 32

Katonai Kincstár, cs. és kir. IX. 88.

Orbán Antal

U. 4147

Neugebauer, Rudolf - Orendi, Julius: Handbuch der orientalischen Teppichkunde (Könyvism.) III. 224–225.

Orbán Antal

Wolfner díj 1917

Jeindrassik díj 1921.

Társulati díj 1922.

Orbán Antal

U. 4334

~~Agyagkorsó, római V. 200.~~

Orbán Antal

U. 4263.

[illegible]

80 [illegible]

III

696 (1860).
810 (44).

ó sirja felett.

ok csoda esvén, a ~~sirja~~ felette való es-
~~x~~ Előtérben ez ~~hamis esküt tett~~ főúr teteme
llét kerek ezüstpajzs fedi; ~~a~~ lüzje hát~~térben~~ rább jobbróe
vádolt szolga lép egyik lábával a sír diszes
~~téve és~~ esküszik. balról, pedig az ősz szakállú
ósszú pálczát és baljában irattekercset
~~éper csoport~~ az körülöt ~~egy~~ világi pap, ~~a másik~~ egy
éz" harczos, fején sisakkal és kezeiben lo-

n.
escójának eredeti terve.
erjesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978 sz.
98). ~~a vételár~~ Elszámoltatott 1899: XI. 22-én
III. 4-én a 2075 sz. fogadta el (111/900)
00: XI. 5-én (550/900)

84

Orbán Antal

U. 4272/130

sz. 57. — Vétetett Horovitz Lajostol 1880. október 15-én 25 írton (50 K-án.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884: IV. 57. — 1894: VII. 255.

M. 388.

Orbán Antal

Kobzos

Magyar Művészet.
II. 1926. 266. l.
Magyar Iparművészet
XXX. 1927. 24. 37. l.

melyeket a most itt lévő országos művészek képkiállitásán bemutattam, ahol azt mondottár, hogy a festmények XVI-ik századból valók és azt ajánlották, hogy Nagyságodhoz forduljak, aki mint szakértő megtudja állapitani azok értékét.

Kérem sziveskedjék velem közölni, mi volna a teendőm, hogy Nagyságodtól a szakvéleményt megkaphanam.

Nagyon köszönve Nagyságod szives fáradozását maradtam

Kiváló tisztelettel

Szombath Ferenc
ny. áll. elöljáró

Nagyaróvár 933. nov. 6.

Orbán Antal

A Prohaszka-szobor pályázaton felhívták részvételre, és művét 2000 pengővel jutalmazták. Az I. díjat Fülöp Elemér nyerte.

Magyarország 1929

okt. 3.

U 3150

KÖNYVTERMÉS

KÖNYV — ZENEMŰKIADÓ ÉS TERJESZTŐ
BUDAPEST, VI., Ó UCCA 27. — TELEFON: 16-1-16, 16-9-76.

UTAZÁSOK
UTIKALANDOK

Modern világjárók kalandjai, hat világrész csodáin keresztül, az utazók eredeti felvételeivel.

Nagyságos
Méltóságos

dr. Szentiványi Gyula

főkapitány

urhölgynek
urnak

Horthy M. út 104

Orbán Antal

A hősi emlékmű pálya-
terokiállitáson 1927-ben
a honvédfőparancsnok
díját nyerte

Képzőművészet

1927. 3. 7.

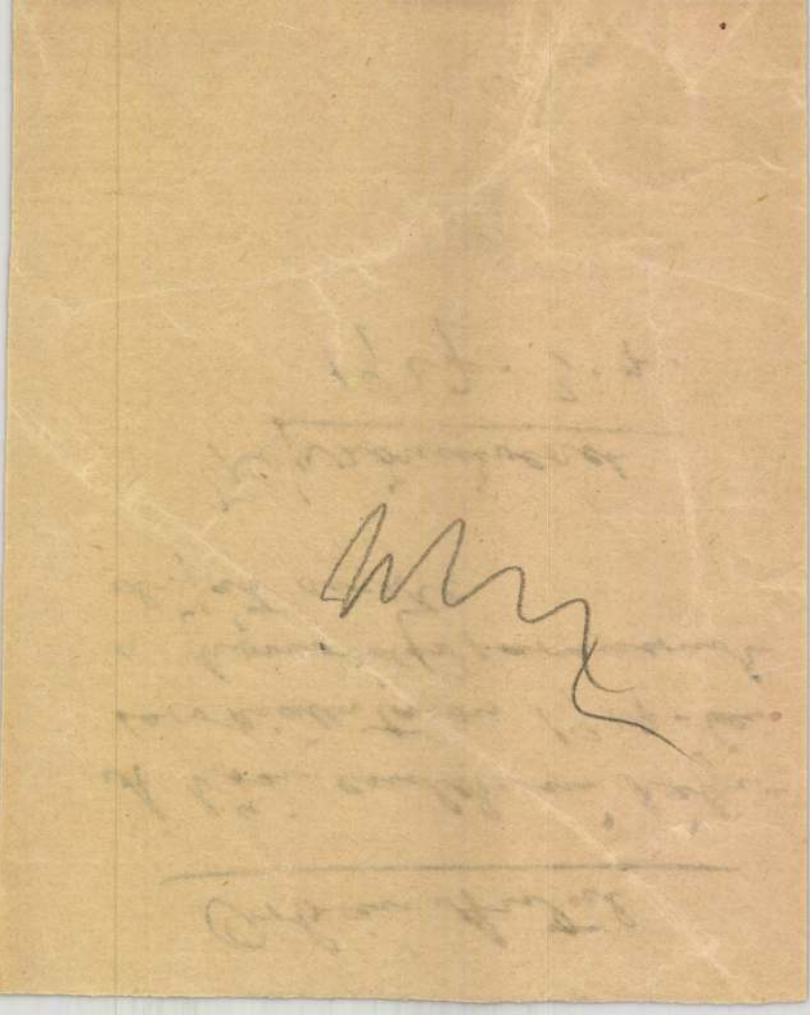

NU.929.X.5.

Senki sem kapott megbízást a Prohászka-szobor kivitelére

A zsüri egyhangu határozattal egy pályaművet sem tartott kivitelre közvetlenül alkalmasnak — A pályamunkák a Műcsarnokban vannak kiállitva

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) A Prohászka-emlékszobor pályázatra beküldött munkákat pénteken mutatták be a Műcsarnok IV. számu termében a sajtó képviselőinek. A bemutató megtörtént, de a szoborpályázat zsürijének határozata ma délben sem volt ismeretes, téves, vagy felelőtlen értesülések alapján, hol azt híresztelték, hogy a zsüri még nem is döntött, hol már arról is tudtak, hogy melyik pályázó kapta a megbizást a szobormű elkészitésére. A *Nemzeti Ujság* most beavatott és illetékes helyen szerzett értesülése alapján megállapithatja a történeti igazságot, amely abban foglalható össze, hogy a *Prohászka szobor-bizottság zsürije titkos szavazással egyhangu határozattal egy pályaművet sem tartott kivitelre közvetlenül alkalmasnak.* A zsüri tehát minden ellenkező híreszteléssel szemben, senkinek sem adott megbizást a szobormű elkészitésére, hanem a megbizás tárgyában *később fog határozni.* A zsüri egyébként arra a meggyőződésre jutott, hogy a pályázaton résztvevő szobrászok általában derék és müvészi munkákkal vettek részt a nemes versengésben, de vagy történeti hüség, vagy müvészi felfogás dolgában olyan uton kereste k a megoldást, amely a zsüri meggyőződése szerint egyik müvet sem tette alkalmassá arra, hogy örök időkre hü és méltó hirdetője legyen azoknak a kivételes testi és lelki értékeknek, amelyeknek *Prohászka* Ottokár püspök volt hordozója. Mi magunk is tudjuk és cikkeinkben vallottuk, hogy Ottokár püspök emlékszobrának megalkotása tulnő a müvészi feladatok öncéluságán, annak a szobornak az a hivatása, hogy *Prohászka* püspök felejthetetlen emberi szépségén és egyéni varázsán kivül szerte árassza azt a szónoki erőt, lenyügöző szuggesztibilitást, az elektromosságig feszült fennköltséget, amely már puszta megjelenésében is éreztette a zsenialitás isteni adományát. Ezért mondottuk akkor és bizonyosodik be most álláspontunk helyessége, hogy ennek a nagyszerü feladatnak az elvégzésére tárt kapukkal kell fogadni minden magyar müvészt, aki erőt, tehetséget és ihletet érez a feladat elvégzésére. S ha akkor nem hirdettek nyilt pályázatot, csak helyeselni tudjuk a zsürizés szigoruságát, hiszen a pályázaton résztvevő s egyébként nagyszerü magyar müvészeknek is az az érdekük, hogy tehetségük legjavával és legszebb müalkotásukkal állitsanak szobrot a kivételes nagy embernek s ezzel szerezzenek dicsőséget önmaguknak.

A pályaművekről egyébként csak hiányos beszámolót adhatunk, mert a beküldött sok szoborhoz még nincsen katalógus, leirás se mindegyikhez van, legtöbbnél csak a portamenre szögezett névkártya jelzi az alkotó müvész nevét. Az általánosságban értékes szobrok között leginkább Orbán, Horvay, Szentgyörgyi, Zsákodi Csiszér, Fülöp Elemér, Kisfaludy-Stróbl, Sidló-Pogány, Pásztor János és Rajcsetz Maugsch, Sztankó müvei vonják magukra a figyelmet.

Orbán szószéken szinte a halálos megdicsőülés pillanatában mintázza meg a szivéhez kapó Ottokár püspököt, amint utolsó nagy beszéde lendületében szivéhez kapva érzi meg a halált. A szép kivitelü szobor diszitésekkel, dekorációkkal gazdagon ellátott barokk stilü munka.

leg a hagymát ne sujtsák magas
azonkivül járuljon hozzá a kormány
hagyma márkázásához. *Szontagh J*
triai tapasztalatait mondta el ezzel a
kapcsolatban. Nem tartják az osztr
helyeken a magyar sárgadinnyét, r
szul van csomagolva, pedig a magy
dinnye összehasonlithatlanul jobb a
De 8—10 napig is eltart, amig exp
ményként elér a dinnye Ausztriáb
Emil arra kérte az igazgatóvál
hogy a makói hagyma márkázásána
ben ne hozzon döntést, hanem adja
mányozásra először az illetékes al
mert meg kell állapitani mindazoka
ket pontosan, a honnan származó
makói hagymaként lehet márkázni
László gróf bejelentette, hogy min
kérdésekről értesitik az Export In
lamint a kereskedelmi minisztérinn
is felhivják arra, hogy a szerződé
tésénél az itt elhangzott szempont
gyék figyelembe.

A svájci tenyészállat
vásárlás beszü

A svájci tenyészbikavásárról
Thege Sándor számolt be és az
latot tette, hogy a *magyar kor*

szép szólamokkal és agitációval
teni a sulyos bajokon.

— Először önönmagát képezte s mivelte ki mind-
addig, amig széles látóköre és tudása meg-
adta neki az önbizalmat a cselekvésre. Ekkor
aztán életrekeltette mindazokat az intézmé-
nyeket, amelyeknek segitségével függetleniteni
akarta a gazdatársadalmat attól a fojtogató
gyürütől, amely részben befelé, részben ki-
felé tette lehetetlenné a boldogulást. Teljesen
önerejéből küzdötte fel magát arra a magas
polcra, amelyet közgazdasági életünkben el-
foglalt. Fanatikus cselekvésvágya, szives
akaratereje jellemezte, amelynek eredménye
volt nagy agilitása a szervezésben. Ama ritka
egyéniségek közé tartozott, akik magukban
egyesitették az elméleti tudást, a gyakorlati
hozzáértéssel. Mezőgazdasági fejlődésünk és
boldogulásunk alapját a mezőgazdasági szak-
értelem fejlesztésében látta. Meggyőződése
volt, hogy *a tudásnak be kell hatolnia a leg-
kisebb viskóba*, fényt, világosságot árasztva
az ott uralkodó sötétségbe, hogy a nyugati
gazdasági versenyét csak a nyugati civilizá-
ció és kultura erőteljes fejlesztésével lehet le-
győzni. *Főtörekvése volt a gazdatársadalom
megszervezése, minden árnyalatának egyesi-
tése*, leomlasztani azokat a válaszfalakat,
[illegible]

PROHÁSZKA OTTOKÁR PÜSPÖK SZOBRA,
amelyet Székesfehérvárott fognak felállítani.
(Orbán Antal díjnyertes műve.)

PAPEN, A VOLT NÉMET ALKA NCELLÁR, tegnap Budapestre érkezett és magyar barátaihoz vadászatra utazott. Kíséretében van Max von Tschirsky követségi titkár (jobboldalt)

BERNARD BARUCH, a híres newyorki pénzember (a jobboldali), akit Roosevelt elnök az NRA új vezetőjéül szemelt ki. A képen láthatóan optimista kedvvel beszélget Roosevelt és Baruch

JULIANNA HOLLANDI TRÓNÖRÖKÖSNŐ
Zeeland tartomány meglátogatására utazik. A trónörökösnő az induló hajó fedélzetéről búcsút integet az üdvözlő gyerektömegnek

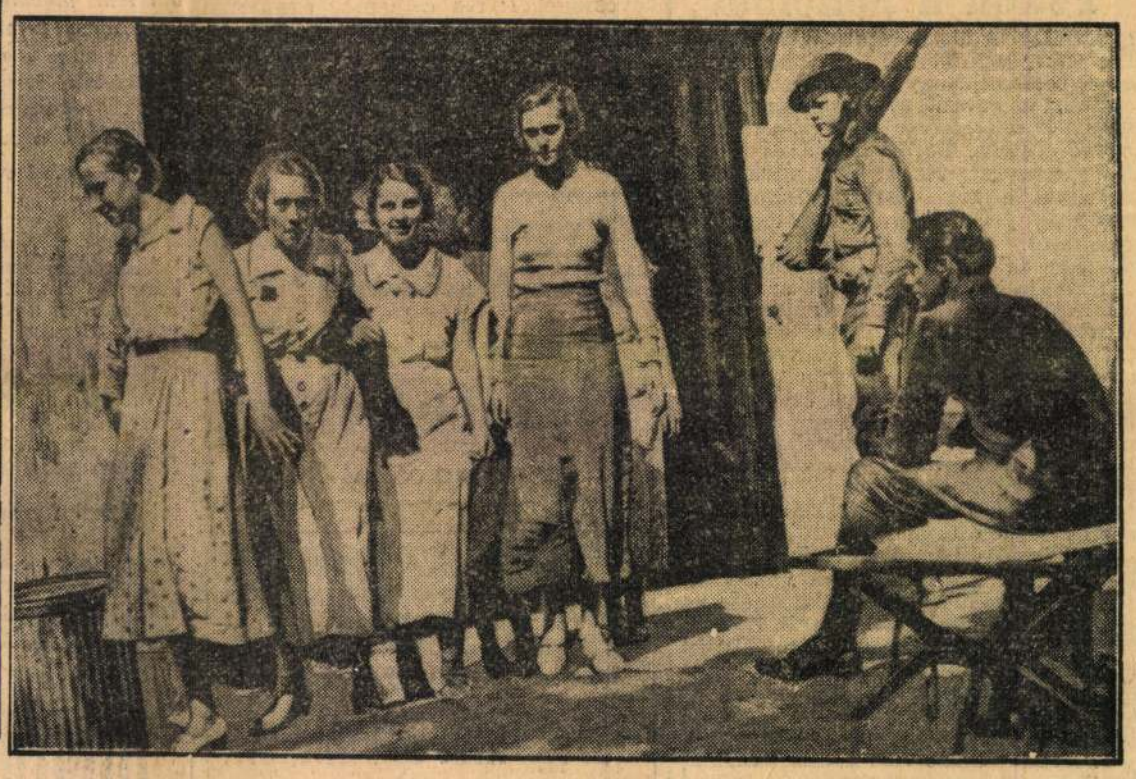

AZ AMERIKAI TEXTILSZTRÁJK VÉGE:
a sztrájkban résztvett textilmunkásnőket a Fort mcpherson koncentrációs táborba kísérik

SZÍNHÁZ

A magyar történelem

gyönyörű ajándéka író számára Sopron hetedfél század előtti krónikája, de drámaíró eddig nem viszonozta méltón az ajándékot a magyar irodalom számára. Vitéz *Somogyváry* Gyula a »Hűség«-ben megérzi a régi soproni tanács királyhűsége és a túszul ejtett kisdedek élete közt választó emberi tragédiát, sőt a mult és jelen izgató találkozásában az igazi történelmet. Az alkalmi darabok forró levegője viharzik át a színpadon. Csak a dráma várat magára, még mindig késik, végül egészen elmarad. S a felizgatott képzelet kénytelen beérni egy besurrant szerelmi történet lendületes szóáradatával. A *Nemzeti Színház*, mint minden nemzeti színház, tanszék, szószék, könyvtár, régiségtár, — de színpad is. Ma tulontúl színpad. Orgonabúgás kongja túl az emberi hang rezgéseit s az előadás áriákká hólyagosodó dagálya szárnyalja túl harangok zúgását. Kiss Ferenc hiteles, művészi képet ad a soproni városbíró drámai alakjáról. (H—ó.)

Színész volt

a »Hajszá«-nak, a *Belvárosi Színház* mai ujdonságának szerzője, *Nyiri* Tibor fiatalkorában, illetve zsenge fiatalkorában, mert hiszen ma is fiatal. Nyilván innen származik az a tapasztalata és meggyőződése, hogy a színpadon a fordulatosságnak, a változatosságnak, a színességnek, sőt tarkabarkaságnak mindig esélye van a sikerre. Ebben a darabjában is egyesit egy bűnügyi históriát, egy érzelmes szerelmi drámát s egy nagy adag miszticizmust. Legjobb eleme ennek a koktélnek a bűnügyi történet. Ez hatásos, ügyes, fordulatos. Az ilyesmi kipróbált, mindenkori színpadi érték, amelyért a szerző és Bárdos igazgató, aki rendezte a darabot, megérdemlik a sikert. Beregi, aki egy bölcs öreg franciát mesterien játszik, nagy darabrészleteken át vállán hordja az egész darabot: ilyenkor ez szilárdan is áll. Nagy György a fiatalember nem túlságosan hálás szerepében kiváló tehetséget mutat; Baló egy nyomoralakot alakit kiválóan; Szigeti egy pesti bankemberből csinál kabinetfigurát; Végh Sári a szükséges női forróságokkal fűti át a különben is hatásosan kiállított darabot. sz. z.

Feljön a pokolból

a szegény ördög a földre, hogy a nőket tanulmányozza. A kirándulás alatt beleszeret egy szép lányba, mint amikor a kutató orvos maga kapja meg a kórokozó bacillust. Ez a meséje *Emőd* Tamás, *Török* Rezső és *Komjáti* Károly zenés színjátékának, amellyel a régi Király-színház ma este megnyitja új évadját és legújabb rezsimjét. Az ujdonság elmés párbeszéde, sok verse és ízléses művészi muzsikája jóval felette áll az átlagoperettnek. Fájdalom, a terjedelme is. Horváth Árpád, a szerencsésen bemutatkozó új operett-rendező vegye elő a vörös ceruzát és alaposan rövidítse meg főkép a kabarészerű jeleneteket, hogy ne tartson a premier is éjfélig, mint a főpróba. Amennyivel rövidebb lesz a darab, annyival hosszabb ideig fogják adni. Teljesen megértjük a bolondoskedvű fiatal ördögöt, aki beleszeret Titkos Ilonába és miatta magát az ördögök fejedelmét is a pokolba kívánja. A primadonna vonzó játéka és tobzódó humora a koronája az előadásnak, amelynek sikerét Zágoni Margit, Medgyasszay Vilma, Delly Ferenc, Komlós Vilmos, Solthy György (meglepően érdekes az alakítása), Szőnyi Lenke és Faragó Panni jeles együttese szolgálja. s. a.

Bármilyen szépirodalmi, tudományos és műszaki
könyvet
a legolcsóbban és leggyorsabban
Az Est könyvesboltjában, Erzsébet körút 20, vásárolhat

Beszélgetés egy pesti főpróbán a Paramount európai dramaturgjával

A Király-színház tegnapesti főpróbáját *Roboz* Imre páholyából végignézte egy markánsarcú, elegáns *amerikai úr*, akinek neve a nemzetközi filmvilágban közismert: Frank *Farley*, a Paramount igazgatója és *európai dramaturgja*.

— Ma délután érkeztem Budapestre, — mondotta — Berlinen, Prágán és Bécsen át *Párizsból*, ahol állandóan tartózkodom, mint a Paramount európai központjának vezetője. Minden évben kétszer *európai körútra megyek*, hogy az új színdarabok közül kiválogassam azokat, amelyek alkalmasak film céljára. Ebből a szempontból *igen fontos számunkra Budapest*, ahol már többször jártam és ahonnan még alig mentem el üres kézzel. *A rendkivül fejlett magyar színpadi irodalom* termékeiből van mit merítenem. Önöknél szinte tolongnak a tehetségek.

— Legutóbb is két magyar darab film-jogát vásároltuk meg: az egyik »A becsületes megtaláló« volt, amelynek filmváltozatát *Lubitsch* rendezésében már mindenfelé, így Budapesten is bemutatták; a másik pedig a »Kozmetika«. Remélem, hogy most, rövid budapesti tanulmányutamról is — hétfőn már vissza kell térnem Párizsba — megint *legalább két új magyar darab filmjogát vihetem magammal*.

Mr. Farley ma este a »Hajsza« bemutatóját nézi meg a Belvárosi Színházban, holnap délután »Az orvos« előadását a Vígszínházban, amelyről — mint mondja — a szerző: *Kingsley* mesélt neki sokat és este *végigjárja az összes pesti színházakat*. Megnéz mindenütt egy fél felvonást, hogy tájékozódjék az új szezón darabjairól.

Filléres vonaton

utazik Nizzába egy gazdag budapesti úr, hogy leányának megmutassa a Cote d'Azur pompáját. A leány megismerkedik egy elegáns úrral. (Szerelem.) Kiderül róla, hogy szobapincér. Pesten pedig a leányról derül ki, hogy egy hotelportás leánya. Majd ismét kiderül, hogy a szobapincér — gazdag báró. Mindezt humoros, fordulatos jelenetek során mutatják be ma este a *Pesti Színházban Harmath* Imre új operettjében, amelyben *Földes* Ferenc, egy új komponista, zenéje kellemesen hangzik. A versszövegek kitűnőek. »Önagysága nem hajlandó«, mondja az operett címe, de a közönség bizonyára hajlandó lesz megnézni a vidámságot árasztó, táncos Orosz Vilmát, a finom megjelenésű Raffay Erzsit, Kertész Gábort, Sziklai Józsefet és az új együttes többi tagját. (K.)

* **Csak egy premier lesz a jövő héten.** A színházi évad startja enged hevességéből: ma este még egyszerre négy ujdonság ostromolja a közönséget, de a jövő héten már *csak egy bemutató* lesz. A Nemzeti Színházban lesz ez a premier: pénteken, október 5-ikén kerül bemutatóra *László* Miklós »A legboldogabb ember« című színjátéka.

Király Színház
A szegény ördög
Bemutató ma este 8 órakor

BUDAI SZÍNKÖR
Olty Magda
Budapest új és ünnepelt fiatal primadonnájának felléptével
Dorozsmai szélmalom
Szombaton este 8, vasárnap d. u. 4 és vasárnap este 8 órakor.
Hihetetlenül olcsó helyárak!
Legdrágább jegy P 1.80, legolcsóbb hely 20 fillér.
Jegypénztár telefon: 514-50

„Én csak lovon tudok énekelni", mondotta Bécsben „Rökkchen, a húszévevés csodagyerek"

Rökk Marika, mint a világjáró sztárok, ha új városba érkeznek, sajtófogadást rendezett megérkezése után *bécsi* hoteljében. Teára invitálta meg a lapok tudósítóit, akik mind szeretetreméltóan írtak róla annak kapcsán, hogy *október 8-án* bemutatkozik a bécsieknek is »A cirkusz csillagá«-ban.

Egyik nagy bécsi lap munkatársa olyan kedvesnek és bájosnak ítéli, hogy tudósításában, amelyben elmondja *»a húszéves csodagyerek«* élettörténetét, *Rökkchen*nek becézi. Még a papájáról is megemlékszik, aki persze ott asszisztált leányának a bécsi tea-délutánon is.

Marika *kis beszédet* is intézett a bécsi sajtó képviselőihez. Németül kezdte: *»Ich bin sehr glücklich...«*, de e néhány szó után *angolul folytatta*, mert bevallotta, hogy csak a szerepét tudja németül. Végül kérlelni kezdték, hogy *énekeljen valamit*. Az ingyen-koncert elől azonban kitért ezzel a tréfával:

— Én csak lovon tudok énekelni...

* **Eredeti magyar bemutató Rómában.** A *római* Teatro Olympiá-ban tegnapelőtt eredeti *magyar bemutató* volt: *minden más színpadot megelőzve* először került színre *Fodor* László »Dsungel« című drámája, amelyet a magyar író egy *Maugham*-novellából írt. Carmine *Melato* játszotta a főszerepet és Lombarto *Picasso* rendezte az izgalmas darabot, amelyet a római közönség élénk tetszéssel fogadott.

Már csak néhány napig
fogad el előjegyzéseket a páratlan sikerű
filléres bérletre
a Vígszínház Gazdasági Hivatala

Vaszary és Eisemann zenés bohózata lesz az Andrássy-úti Színház következő ujdonsága

Az Andrássy-úti Színház azt a tervét, amelyről tegnap hírt adtunk, hogy legközelebbi ujdonságul Hans *Járay* színészíró »Ist Geraldine ein Engel?« című vígjátékát fogja bemutatni, *elejtette*. Lemondott a bécsi darabról részben *szereposztási nehézség miatt*, részben pedig azért, mert az előadási jog *más színházé* és a megszerzése bonyodalmasnak igérkezett.

A színház következő ujdonsága *Vaszary* János *új bohózata* lesz, amelynek egyelőre »Leányálom« a címe és amelyhez *Eisemann* Mihály írt *tiz zeneszámot*. Az ujdonságból tegnap már meg is tartották az első próbát; főszereplői *Gombaszögi* Ella, *Fejes* Teri, *Járay* Julia, *Ráday* Imre, *Kertész* Dezső és *Boross* Géza lesznek.

„Maya", a magyar operett a Theater an der Wienben

A bécsi *Theater an der Wien* karácsony előtt készült bemutatni *Kálmán* Imre »Sing-Song-Girl« című új operettjét, de a bemutatót a szerző kívánságára a szezón második felére halasztotta el.

Más ujdonságról kellett tehát *Marischká*-nak, a bécsi operett-színház igazgatójának gondoskodnia és tegnapelőtt úgy határozott, hogy legközelebbi ujdonságul *Harmath* Imre és *Fényes* Szabolcs *»Maya« című operettjét mutatja be*, amelyet nálunk a Fővárosi Operettszínházban játszottak, címszerepében *Honthy* Hannával. A darab budapesti kiadója tegnap Bécsbe utazott, hogy a szereposztás részleteit megbeszélje.

Értesülésünk szerint a »Maya« címszerepét Bécsben Rita *Georg* fogja játszani, a tenor-főszerepben pedig operaénekes fog fellépni: Karl *Kullmann*. A darabot, amely október végén vagy november elején kerül bemutatóra, *Schanzer* és *Wellisch* fordította németre és előadását valószínűen *Préger* Miksa rendezi.

* **Éjjeli főpróba a parlament előtt.** Tegnap este háromnegyed tizenegy órakor kezdték meg *József Ferenc* főherceg »Columbus« című drámai költeményének főpróbáját a Dunán. A parlament előtt, reflektorok fényében, ott állott a »Santa Maria« és szelid hullámok himbálták meg néha kékkeresztes vitorláit... A drámai költemény, amelyet annakidején a Belvárosi Színházban játszottak slőezőr, majd ugyanezen a hajón Baján és Győrött is, a háromárbocos hajón jobban és hatásosabban érvényesül, mint a színpadon. Hangszórókon át szólalnak meg a szereplők és a festői csoportok túl a hajó korlátján igazi illuziót keltenek.

* **Krauss mégis megy; utóda: Busch.** *Prágából* jelentik: A *Prager Tagblatt* tegnap *határozott formában* közli bécsi tudósítója hírét, amely szerint Clemens *Krauss*, a bécsi Staatsoper igazgatója *a legközelebbi időben megválik állásától* és valószínű utóda Fritz *Busch*, a drezdai operaház volt igazgatója, akinek jelöltségéről *Az Est* már néhány nappal ezelőtt hírt adott.

ALPÁR GITTA
DUBARRY
A Nemzeti Munkahétre október 7-ig
PROLONGÁLVA
Alpár Gitta egyetlen délutáni fellépése vasárnap, okt. 7-én d. u. ½4-kor mérsékelt helyárakkal – DUBARRY

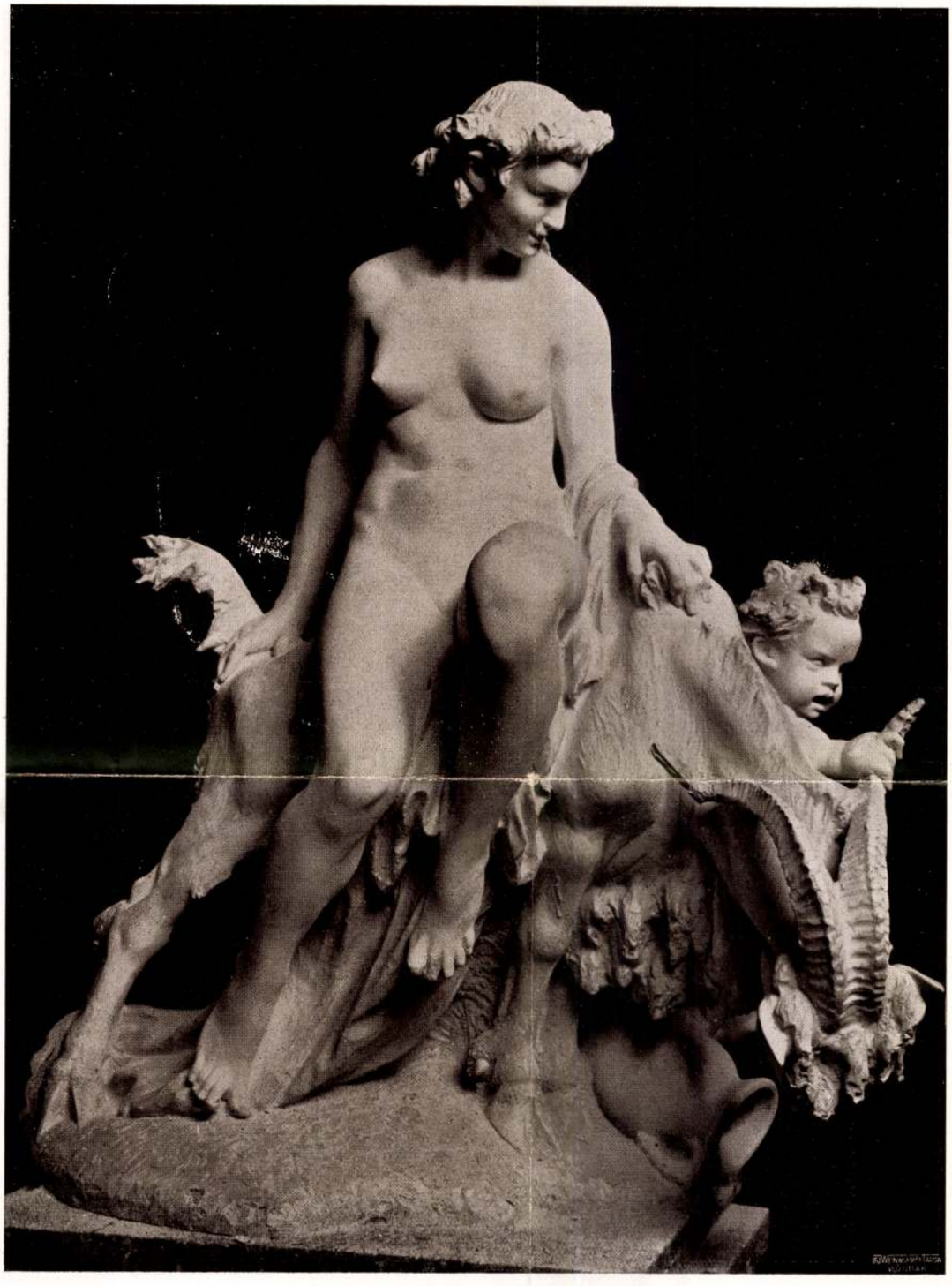

Orbán Antal: A Széchenyi-fürdő részére készült bronz vízköpő mintája. — Modell einer bronzenen Wasserspeiel-Gruppe für das Széchenyi-Heilbad, Budapest. — Modell of a fountain group to the Széchenyi therapeutical bath, Budapest.

Magyar Iparművészet
1930. 1–2. f.

Részletek az Iparművészeti Múzeumban rendezett virágkiállításról. Fönt kaktuszok csoportja, lent japán kert. — Aus der im Kunstgewerbemuseum veranstalteten Blumenausstellung. Oben: Kakteengruppe; unten: japanischer Garten. — Scenes from the flower-exhibition, arranged in the Museum of Arts and Crafts, Budapest. Above: a group of cacti. Below: a japanies garden.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Pénteken megegyezéssel végződött a Községi Takarék ügye. A két kormánypárt és az ellenzék egyformán osztoztak. Előbbiek az állásokban, utóbbiak — a tiltakozásban.

Párizsban egy közepes francia futballcsapat megverte a szovjetcsapatot. Elmondhatjuk, hogy gyenge a szovjet.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Svájcban nehéz fizetési zavarokkal küzd egy százéves bankház.« »Csodálatos dolog. A bankházak életében rendesen csak az első száz esztendő nehéz.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon Lindbergh megjelenése Angliában jó propaganda az amerikai közbiztonság mellett?«

A nap hőse: a közlekedési bíróság, amely rövidesen meghozza első ítéleteit. Külön kartotékot vezetnek a visszatérő bűnösökről, akik nem respektálják az uccán a vörös lámpát. Szinvakság enyhítő körülmény.

Rendőrkisasszonyokat alkalmaztak Varsóban. Ezt kapták a gonosztevők újévi ajándékul.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Rakétapostát szervez egy francia mérnök.« »Nagyon helyes. Ugylátszik náluk is nagyon lassan érkezik a rendes postától várt pénzküldemény.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Miniszteri köszönet gróf Esterházy Móricnénak.** *Hóman* kultuszminiszter — mint a közoktatásügyi minisztérium hivatalos közlönye jelenti — őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította gróf *Esterházy* Móricnénak, azért, mert a sashalmi barakklakók iskolásgyermekeinek felruházási és tanítási költségeire évről évre összesen mintegy *ötezer pengő adományt* juttatott.

— **Cím és jellegadományozás.** A kormányzó a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter előterjesztésére a minisztérium államépítészeti hivatali mérnöki személyzetének létszámában *Kutassy* Ferenc kir. műszaki főtanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget, *Gadits* Béla és *Hanzély* János kir. műszaki tanácsosoknak a műszaki főtanácsosi címet és jelleget, *Bényei* Alajos, *Emeritzy* Zoltán és *Follmann* Ferenc kir. főmérnököknek a kir. műszaki tanácsosi címet és jelleget, *Schmid* Antal, *Valasek* Ernő és *Morschhauser* Nándor kir. mérnököknek a kir. főmérnöki címet és jelleget; a minisztérium egyesített kezelési létszámában *Bata* László irodafőtisztnek a segédhivatali igazgatói, *Nándasi* László irodatisztnek az irodafőtiszti címet és jelleget, végül dr. *Kacsóh* Bálint jogakadémiai nyilvános rendkívüli tanárnak a miniszteri titkári címet adományozta.

— **Református egyházi beiktatások.** Január 5-én délelőtt 10 órakor iktatják hivatalába a Baross téri (Thököly úti) református missziói egyházközség új lelkipásztorát, *Szőke* Imrét és vitéz *Csécsi Nagy* Imre főgondnokot az egyházközség templomában. 6-án a budapesti református egyházmegye új gondnokát, *Tasnádi Nagy* Andrást installálják. A beiktatás délelőtt 10 órakor a református püspöki székház dísztermében lesz.

— **A Kisfaludy Társaság ülése.** A Kisfaludy Társaság január 8-án, szerda délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia heti üléstermében rendes havi ülést tart, amelyen *Rédey* Tivadar, *Falu* Tamás és *Kéky* Lajos olvas fel.

— **Az EKE jéghokkicsapata győzött Bukarestben.** *Bukarestből* jelentik: A bécsi Engelmann jéghokkicsapata pénteken a bukaresti Telefon Club jéghokkizói ellen *3:1-re győzött*. Harmadok: 0:1, 2:0, 1:0. A játék helyenként eldurvult és többek között megsérült *Ilbater*, a nemrégiben Bukarestbe szerződött kanadai jéghokkitréner is. A mérkőzést több mint ötezer főnyi közönség előtt játszották.

— **Országos konferenciát rendez Pápán a Református Élet.** *Ravasz* László püspök vezetésével a *Református Élet* január 10-étől 12-éig *országos konferenciát rendez Pápán »A bibliás magyar« címmel.* A nők megbeszélését *Ravasz* Lászlóné irányítja. A konferencia előadói között szerepel *Balogh* Jenő, *Medgyasszay* Vince püspök, *Tasnádi Nagy* András államtitkár, *Szabó* Imre esperes, *Kováts* J. István és *Győry* Elemér.

— **Zilahy Lajos és Arady Zsolt előadása a Századok Társaságában.** *Zilahy* Lajos »Új szellemi front« és *Arady* Zsolt »Fiatal Európa« címen tart előadást január 7-én, kedd este 9 órakor a Dunapalotában a *Századok Társaságának* heti összejövetelén.

— **Megkezdik az angyalföldi csatornaszivattyútelep ötmilliópengős építkezését.** A főváros út- és csatornaépítési szakbizottsága pénteki ülésén megadta az engedélyt, hogy az 1936. évben előirányzott útburkolási költségeket felhasználhassák. *A főváros nagyobb útburkolási kölcsönt is fel akar venni és ha ez sikerül, a gyalogjárókat lehetőleg mindenütt aszfaltozzák.* Elhatározták a tizenegyedik kerületi Tömös ucca és Muskotály ucca csatornázását. A 21 milliós beruházó kölcsönből 5.100.000 pengőt kihasítottak az angyalföldi csatornaszivattyútelep megépítésére. A gépi berendezések elkészítésére és felszerelésére nyilvános versenytárgyalást hirdettek. Az egyik versenytárgyalást a bizottság az ügyosztály javaslatára megsemmisítette, míg három másik versenytárgyalásnál a munkákat az ügyosztály által javasolt cégeknek vállalatba adta.

— **Vadőrök és orvvadászok harca.** Mezőberény község határában, a gróf Merán János nagybirtokos fácánosában *Tóth* Imre és *Bögre* József vadőr tettenérte *Bartyik* József, *Liska* Pál, *Schäfer* József, *Tóth* Pál és *Lénárt* János orvvadászokat. A vadőrök fegyvereik letételére szólították fel az orvvadászokat, mire azok a vadőrökre lőttek. A lövéseket a vadőrök is viszonozták és az orvvadászok közül Lénárt János mezőberényi lakost *súlyosan megsebesítették*. Lénárt Jánost a gyulai kórházba szállították. Az orvvadászok ellen a csendőrség nyomozást indított és ellenük emberölés kísérlete miatt a gyulai ügyészséghez feljelentést tett.

— **Megveszett egy kecelhegyi földműves.** *Kaposvárról* jelentik: *Uj* János kecelhegyi földművest néhány nappal ezelőtt *megmarta a veszett kutya*. Nem törődött a sebbel, mely rövidesen begyógyult. Már-már úgy látszott, hogy nyomtalanul megússza a balesetet, amikor csütörtökön délelőtt *kitört rajta a veszettség és néhány órai borzalmas kínlódás után meghalt*. Hozzátartozói csak akkor hívtak orvost, amikor a szerencsétlen ember már dühöngött. Az ügyészség elrendelte a boncolást.

— Akinek hashajtóra van szüksége, Artin hashajtó dragéet vegyen.

— **Lemondás a Turistaszövetségben.** Dr. *Gerlóczy* Endre, a Turistaszövetség ügyésze lemondott tisztségéről, miután az Ügyvédi Kamara alelnöki teendőivel járó elfoglaltsága őt tisztének betöltésében akadályozza. A szövetség elnöksége január 10-én foglalkozik Gerlóczy lemondásával.

— **Kéthetes sítúra a Turracherhöhe-re.** A Magyar Turista Egyesület síszakosztálya január 16-ától február 2-áig kéthetes sítúrát rendez a Turracherhöhe-re. Bővebb felvilágosítás *Szél* László vezetőnél. (Telefón: 259—44.) Jelentkezés január 12-ig.

— **Névmagyarosítás.** A belügyminiszter megengedte *Goldberger* Tibornak, hogy családi nevét *Gárdos*-ra változtassa.

— **A Lipótvárosi Társaskör gyermekelőadása.** A Lipótvárosi Társaskör szombat délután 4 órakor gyermekelőadást rendez, melyen *Pécsi* Gizi gyermekprimadonna szerepel, *Oszkár* bácsi mesél.

BÁLI ÉJSZAKÁK

Szombati, vasárnapi és hétfői báli naptár

I. 4. Felvidéki bál (Gellért).
Reform Szövetség bálja (Pannonia).
BYC tea (Britannia).
Vívó és Atlétikai Club bálja (Vigadó).
I. 5. Piarista teaestély (Hungária, este 8 órakor).
I. 6. MAC estély (Dunapalota, este 9 órakor).

BÁLI HIREK

A már megindult báli évad kimagasló eseményének ígérkezik a *Mimózabál*, amelyet január 11-én rendeznek a pesti Vigadóban. A bál jövedelme az Orsz. Izr. Leányárvaház javára szolgál. Az estély attrakciója lesz a »Régi bálok, régi táncok« címen bemutatásra kerülő korszerű táncképek, amelyeket az előkelő társaság fiatal lányai adnak elő. Báliroda: Dessewffy u. 41. Telefón: 131—66. — A Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesülete dr. *Winchkler* István kereskedelmi miniszter díszvédnöksége mellett január 18-án a Gellért-szállóban **Cipősbált** rendez. Báliroda: Király u. 82. Telefón: 114—87. — Január 18-án a Kereskedelmi Utazók székházában (Jókai u. 4.) rendezik a hagyományos **Illatszerészbált.** Báliroda: Rákóczi út 44. Telefón: 370—29.

A Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Lengyelbarát Egyesülete január 15-én a Pannonia-szállóban rendezi a **Magyar-Lengyel bált.** Báliroda: Géza ucca 4. Telefón: 274—90. — Február 15-én a fővárosi Vigadóban rendezik a **Vasutasbált,** amelynek kiemelkedő eseménye a bálkirálynővválasztás lesz. Meghívóigénylés: Kenyérmező ucca 6. Telefón: 452—51. — **A Goldberger Sport Egyesület** január 11-én rendezi báljá**t a Gellért-szálló márványcsarnokában.**

— **Megtalálták az Egyiptomban eltűnt két francia repülőt.** *Párizsból* jelentik: *Saint-Exupery* és *Provost* francia repülőket Kairótól keletre 150 kilométerre *egészségesen megtalálták*. A repülők úton voltak Saigon felé, de 30-ára virradó éjszaka az alacsonyan szálló gép *egy dombba ütközött és összetört*. Egyikük sem sebesült meg, gyalog vágtak neki a sivatagnak és beduinok találták meg őket.

— **Meghalt Jules Destrée.** *Brüsszelből* jelentik: Jules *Destrée* volt miniszter, képviselő 77 éves korában meghalt. Destrée a háború alatt Olaszországban előadásokat tartott, hogy Itáliát rábírja a háborúban való részvételre. 1917-ben szentpétervári belga nagykövet volt.

— **Megkötözött őz a debreceni rendőrségen.** *Debrecenből* jelentik: A rendőrség központi ügyeletére *megkötözött őzet vittek* és a kapu alatti folyosókon helyezték el. A rendőri jelentésből ugyanis kiderült, hogy a megriadt állatot kóbor kutyák hajszolták ki az erdőből és menekülés közben futott be a Csapó uccára a Kassa úton át. A nagy város forgalmában még jobban megrémült, úgyhogy *Szabó* Zsigmond nehezen tudta elfogni. Közben a menekülni akaró őz úgy *megsúgta a fülét*, hogy felszakadt a bőre és elöntötte a vér. A rendőrkapitányság intézkedésére az őzet átadták az erdőigazgatóságnak, ahonnan azután kivitték az erdőbe és *szabadon engedték* a veszedelmes kalandokon átesett őzikét.

— **Megszűnt a NIRA.** *Washingtonból* jelentik: *Roosevelt* elnök rendeletet adott ki, amely szerint a *NIRA*, az újjáépítési program január 1-én *megszűnik*.

— **Beszüntették a magyar nyelvoktatást a nagyszőlősi rutén iskolában.** *Prágából* jelentik: A nagyszőlősi rutén polgári iskolában szeptemberben *bevezették a magyar nyelv tanítását*. Az iskola körülbelül 400 növendéke kevés kivétellel jelentkezett a magyar órákra. Karácsony előtt a nagyszőlősi tanfelügyelőség utasítására a magyar nyelvórák tartását *beszüntették*. A szülők az ungvári tartományfőnökségtől kérik a magyar órák visszaállítását.

— **A rigai Lett-Magyar Egyesület alakuló közgyűlése.** *Rigából* jelentik: Pénteken tartották meg a *Lett-Magyar Egyesület* alakuló közgyűlését. A tizenegytagú vezetőség elnökévé *Virzát*, a közoktatásügyi minisztérium művészeti és kulturális osztályának vezetőjét választották, alelnök *Lapsins*, a belügyminisztérium sajtóosztályának főnöke, pénztáros pedig Rolf *Krause*, a Magyar Távirati Iroda rigai levelezője lett. A közgyűlés üdvözlő táviratokat intézett *Gömbös* Gyula magyar és *Ulmanis* lett miniszterelnökhöz. *Seebergs* magyar főkonzul üdvözölte az új egyesületet.

— **A hullámokhoz vágódott a riodejaneiroi kikötőben egy óriásrepülőgép.** *Rio de Janeiróból* jelentik: Az itteni légikikötőben a *Brazilian Clipper* óriásrepülőgép leszálláskor olyan erővel csapódott a hullámokhoz, hogy *a gép műszerésze lábát törte és több utas könnyebben megsebesült.*

— **Harmincezer háztartási alkalmazott lett munkanélküli Németországban január 1-én.** *Londonból* jelentik: A Daily Express szerint újévkor *az új zsidótörvény életbelépése miatt 30.000 német háztartási alkalmazott vált munkanélkülivé*. Az új törvény szerint ugyanis zsidó háztartásban nem szolgálhat 45 évnél fiatalabb árja cseléd. A munkanélküli háztartási alkalmazottakat egyelőre barakokban helyezik el. Méltányos esetekben hatósági bizottság megengedi, hogy a cselédek megtarthassák állásukat, de előbb megállapítják, hogy *a cselédszoba nem fekszik-e túlközel a család tagjainak szobáihoz*, ami erkölcsi szempontból veszélyes lenne.

— **Meggyilkolta és kirabolta idős barátnőjét Nizzában egy fiatalember.** *Nizzából* jelentik: Letartóztattak egy Robert *Egender* nevű fiatalembert, akinek foglalkozása nincsen s akit azzal gyanúsítanak, hogy *megölt és kirabolt egy idősebb hölgyet, akinek holttestét egy kofferben eltüntette*. A hölgy, Marie-Anne *Arbel*, Nizzában lakott és nagy tétekben hazárdul rulettezett. Az egyébként is gazdag asszony nagy szerencsével játszott. Megismerkedett a 23 éves Egenderrel és ezentúl vele járta a kaszinókat. Egy napon Egender *hatalmas szekrénykoffert vásárolt, majd ő és az asszony eltűntek*. Mikor néhány nap mulva az asszony lakásába behatoltak, *vérfoltokat találtak a bútorokon és a földön*. Egendert néhány nap mulva egy razzia alkalmával sikerült Nizzában elfogni. Azt állítja, hogy mikor az asszonyt legutóbb hazakísérte, utoljára látta és nem tudja, hova lett. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy Egender meggyilkolta az 50 éves asszonyt, kirabolta és holttestét a bőröndbe rejtve vasúton feladta, vagy a Földközi tengerbe dobta.

— **Házasság.** Dr. *Frey* András és *Rudas* Klára házasságot kötöttek.

Eichhorn Mancikát (Eger) eljegyezte *Guttmann* Miklós (Polgár).

Szemerédy-Szembrátovits Szilárd ny. iskolaigazgató és felesége *Földessy* Jusztin szombaton ünneplik Nyíregyházán házasságuk ötvenéves fordulóját. Tizenkét gyermekük közül tíz volt fiú, hét volt egyszerre a világháborúban, egyikük hősi halált halt, egy fiú súlyosan sérülten került orosz fogságba. Az aranylakodalmon hét fiú és tizenkét unoka vesz részt.

Blokmalt
csak eredeti zacskóban valódi.
30 fillér

— **A Mentők kérelme.** Szilveszterkor kezdték meg a mentők gyüjtésüket. A gyüjtést a házfelügyelők útján gyüjtőíveken végezték. Minthogy a családi házakba és villákba, ahol rendszerint házfelügyelő nincsen, *nem küldtek gyüjtőíveket*, arra kérik a lakókat, *kérjenek levelezőlapon, vagy díjmentes telefónhivás útján — 04 —* gyüjtőívet, vagy postai befizetési lapot.

— **30.000 lengyel fogoly amnesztiát kapott és elhagyta a börtönt.** *Varsóból* jelentik: A közkegyelmi rendelet alapján pénteken *30.000 fogoly*, közöttük kisebb politikai vétségek elkövetői, *elhagyta a fogházat.* A kiszabadulók lakóhelyükig érvényes vasúti jegyet kapnak. Azoknak, akiknek más reményük elhelyezkedésre nincs, emberbaráti egyesületek szereznek munkát.

— **Széttéptek a vadállatok egy idegbajos hadirokkantat.** *Egerből* jelentik: Szilveszter napján két szomojai földmüves Eger határában *egy férfifejet talált.* Azonnal megindult a nyomozás. Egy barlangban, amely a lelettől mintegy 300 méterre volt, *fejnélküli holttestet találtak, amelyet a vadállatok jóformán teljesen szétmarcangoltak.* A szörnyű lelet hírére kiment a barlangba *Bene* Lászlóné földmüvesasszony, akinek férje november 11-én eltűnt hazulról. Az asszony a holttest ruhadarabjainak foszlányairól *felismerte férjét. Bene László súlyos idegbajjal* tért haza a harctérről s időnként *kóborlási hajlam fogta el.* Ilyenkor eltűnt hazulról és addig járta a környéket, míg kimerülten össze nem esett.

— **Négyes ikrek születtek Németországban Szilveszterkor.** *Berlinből* jelentik: Csak most vált ismeretessé, hogy Szilveszter estéjén az oberfrankeni Kronach községben *Zimmerlin* asztalosmester felesége *négy gyermeknek adott életet.* A négy leányka kitűnő egészségnek örvend. Frick belügyminiszter a házaspárnak szerencsekívánatait nyilvánította, egyben nagyobb összegü pénzjutalmat utalt ki számára.

— **Földrengés Franciaországban.** *Chaumontból* jelentik: Haute-Marne megye egész területén *földrengés volt érezhető.* Coiffy le Hautban több gazdasági épület összeomlott.

— **Öngyilkos lett egy könyvelő.** A Vilmos császár út 15. számú házban levő lakásán megmérgezte magát *Martos* Zoltán 36 éves könyvelő. Felesége, egy egyetemi tanár asszisztense, délután félhétkor ment haza. A lakást zárva találta, a lakásból gáz ömlött. *Ijedten feszítette fel az ajtókat, sietett be a fürdőszobába, ahol holtan találta a férjét.* Martos tökéletesen elreteszelte a fürdőszobát. Gézzel és rongyokkal tömte be az ajtók és ablakok nyílásait, majd *Evopint* vett be és azután kinyitotta a fürdőszoba gázkályhájának csapjait. A gáz megölte. A rendőrségről bizottság vonult ki, a vilmosicsászárúti házba és Martos holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. Búcsúlevelet nem találtak, de valószínű, hogy Martos öngyilkos lett. Négy éve állás nélkül volt és gyógyíthatatlan betegségben szenvedett.

— **Belső-Mongólia önkormányzatot kap.** *Tokióból* jelentik: Pekingi jelentés szerint *Csangcsicsung* tábornagy, a csahari tartományi kormány elnöke és *Linsinsin* tábornok között barátságos megegyezés jött létre a keleti Jehol és a csahari határ mentén fekvő hat kerületről. Linsinsin csapatait Belső-Mongólia hadseregével egyesítenék és a tábornok Csangpaisienben tartaná főhadiszállását. Eszerint *Belső-Mongóliának önkormányzati rendszere lenne.*

— **Betörés az Andrássy úton.** A főkapitányság központi ügyeletén özvegy *Azok* Vendelné magánzónő bejelentette, hogy az Andrássy út 48. számú házban levő lakásán *betörők jártak* és körülbelül háromezer pengő értékű ruhaneműt és értéktárgyat loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást a betörők kézrekerítésére.

— **Reklámcélból raboltatta el magát az amerikai textilkirályfi-filmszinész.** *Newyorkból* jelentik: Kiderült, hogy Caleb *Milne*, a textilkirályörökös filmszínész, akinek elrablása és megkerülése egész Amerika szenzációja volt, *álgengszterekkel raboltatta el magát.* Mikor egész Amerika rendőrsége kereste, összekötözve kitétette magát az országútra. Milne bevallotta, hogy *reklámcélokból rendezte a rablási komédiát.* A hatóságok *letartóztatták és zsarolás címén vádat emeltek ellene* a családjának írt zsarolólevelek miatt. A hatóságok szerint ugyanis mindegy, hogy a zsarolóleveleket tréfából vagy komolyan írták.

— **Bajtársi összejövetel.** A volt m. kir. budapesti 29. honvédgyalogezred bajtársi köre összejövetelét szombat este hat órakor tartja az Ybl Miklós téri *Várkert*-kioszk kávéházában.

— **Megoldódott a buzaui bankrablás rejtélye.** *Bukarestből* jelentik: A buzaui bankrablás ügyében meglepő fordulat történt. A bank pénztárosa és egyik főtisztviselője bevallotta, hogy az egész rablás nem egyéb *kitalálásnál* és a 130.000 leies összeget *valójában ők vitték el.* A sikkasztásokat már évek óta rendszeresen üzték és amikor látták, hogy a hiányokat többé már nem tudják leplezni, akkor eszelték ki a rablási történetet.

— **Irók és művészek előadóestél a PTOE-ban** (V., Mérleg u. 2. félem. 8.). Fél 7 órai kezdettel vasárnap, január 5-én fellépnek: dr. Káldor György, Devecseri Gábor, Török Erzsébet (Kodály-dalokkal), Haj u Henrik, Vas István, Görög Ilona, Pártos Ödön hegedűművész, Illyés Gyula. Graber Margit művészetét ismerteti dr. Gombosi György művészettörténész. Horváth Árpád, a Magyar Színház főrendezője beszél. Előadás után tánc. Belépődíj nincs.

— **Jász-Nagykun-Szolnok megye új tiszteletbeli főügyésze.** *Szolnokról* jelentik: *Roffi Borbély* György, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja dr. *Molnár* Ákos ügyvédet, az Országos Stefánia Szövetség ügyészét és ügyvezető főtitkárát vármegyei tiszteletbeli főügyésszé kinevezte.

— **Súlyos balesetet okozott az orvosságcsere.** *Pestszentlőrincen*, a Gróf Tisza István ucca 26. számú házban orvosságcsere súlyos balesetet okozott. *Somogyi* János magántisztviselő 25 éves felesége orvosság helyett véletlenül kámfort vett be. Súlyos állapotban szállították Somogyinét a mentők a Horthy Miklós kórházba.

— **Monumentális szoborcsoportozatot állítanak Prohászka Ottokár szarkofágjára.** *Székesfehérvárról* jelentik: *Prohászka* Ottokár budapesti szobrának költségei *nem emésztették fel az erre a célra előirányzott összegeket.* A szoboralap tekintélyes része *megmaradt* és ezért a főváros úgy határozott, hogy a maradványból a nagy püspök szarkofágjának díszéül *nagyméretü szoborcsoportozatot készittet* és ezt az emlékművet a székesfehérvári Prohászka-emléktemplomnak ajándékozza. Az emlékműre kiírt pályázatot *Orbán* Antal budapesti szobrászművész nyerte el, aki most készítette el az emlékmű gipszmodelljét. A síremlék hat méter magas és két és fél méter széles. Prohászka Ottokár életének utolsó mozzanatát örökíti meg, amikor az egyetemi templom szószékén utoljára szólott híveihez. A gipszmintát hat darabra fürészelték és úgy szállítják Székesfehérvárra, hogy ott ruskicai márványba faragva felállítsák.

— **Meghalt Pausinger ismert osztrák festő.** *Bécsből* jelentik: Szívgyengeség miatt 81 éves korában pénteken *meghalt Klemens Pausinger* ismert festőművész. Pausinger az impresszionista iskola híve volt.

— **Micsicsák bokszbajnokot elütötte egy lovaskocsi.** Az Aradi ucca és a Jókai ucca sarkán egy egyfogatú lovaskocsi, amelyet *Supel* István 26 éves kocsis hajtott, elütötte *Micsicsák* Sándor 26 éves bokszbajnokot, aki néhány évvel ezelőtt még többször szerepelt Magyarország legjobb ökölvívóinak sorában. Micsicsákot a mentők súlyos állapotban az uzsokiuccai kórházba szállították.

— **Alkoholmérgezésben meghalt egy 11 éves fiú Dédesen.** *Debrecenből* jelentik: Dédesen az orvos rendelőjében meghalt *Vass* Lajos 11 éves János nevü fia, akiről a körorvos megállapította, hogy *alkoholmérgezés okozta halálát.* A vizsgálat szerint Vasséknál disznótor volt, mely alkalommal a gyenge termetü fiú igen sok bort ivott, majd pedig elvesztette eszméletét. Szülei azonnal elvitték az orvoshoz, aki azonban már nem tudott rajta segíteni.

— **Felakasztotta magát egy kaposvári úrlasszony.** *Kaposvárról* jelentik: *Langsfelder* Mórné 53 éves magánzó lakásába a takarító asszony reggel nem tudott bemenni. A házmester kinyitotta a lakást. Amikor bementek a szobába, a hármasszekrényben *felakasztva, holtan találták* az életunt asszonyt, aki már napok óta szótlanul járt-kelt és olyan gyanúsan viselkedett, hogy a takarító asszony figyelni kezdte. Az öngyilkosság okának kiderítésére megindult a nyomozás.

— **A Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskolát Végzett Tanulók Szövetségének** budapesti csoportja legközelebbi rendes havi összejövetelét szombaton, január 4-én este 9 órakor tartja meg az oktogonteri Savoy-kávéház emeleti különtermében, müsoros est keretében. Vendégeket is szívesen látnak.

— **Az ötvenéves Katolikus Szemle** jubiláris száma most jelent meg s a nívós kiállítású, majdnem százoldalas folyóirat eleven és érdekes tartalommal tesz bizonyságot jelentős szerepéről, melyet a magyar szellemi életben betölt. *Turi* Béla szerkesztőbizottsági elnök bevezető cikke után sorra közli a jubiláris szám *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprímás, *Hóman* Bálint kultuszminiszter, *Szmrecsányi* Lajos egri érsek, gróf *Zichy* Gyula kalocsai érsek, *Berzeviczy* Albert, *Breyer* István győri püspök, *Czettler* Jenő, *Glattfelder* Gyula csanádi püspök, *Hanauer* Á. István váci püspök, *Hász* István tábori püspök, *Kelemen* Krizosztom pannonhalmi főapát, *Kornis* Gyula, gróf *Mikes* János szombathelyi püspök, *Rott* Nándor veszprémi püspök, *Shvoy* Lajos székesfehérvári püspök, *Virág* Ferenc pécsi püspök, *Werner* Adolf zirci apát, *Viszota* Gyula és mások üdvözlő írásait, *Mihályfi* Ákos és *Tóth* László pedig a Katolikus Szemle ötven évére vetnek visszapillantást. *Szirák* Ferenc irodalmi tanulmánya, *Huzella* Tivadar és *Horger* Antal cikkei, *Boldizsár* Iván érdekes írása, mely a magyar értelmiség eszmevilágában mutatkozó törésekről szól, valamint *Mihelics* Vid cikke, tartalmas szemlerovat és külföldi anyag avatja a *Katolikus Szemle* jubiláris számát valóban a magyar folyóiratkultúra egyik jelentős tényezőjévé.

— **Csökken Lengyelország zsidó lakossága.** *Varsóból* jelentik: A legutóbbi népszámlálásnak eddig közölt részleteredményei arról tesznek tanuságot, hogy egész Lengyelországban *jelentékenyen csökkent a zsidó lakosság.* Különösen feltűnő ez 6 kelet- és középlengyelországi vajdaságban, ahol 1921-ben még 12.5% volt a zsidó lakosság száma, 1931-ben pedig már 9.5%-ra csökkent. *(T.)*

= **Makacs székrekedés,** vastagbélkatarus, aranyeres csomók eseteiben a természetes »Ferenc József« keserüvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — **rendkivül becses háziszer.**

— **Megindultak a jelentkezések a Nemzetközi Vásárra.** Mint ismeretes, az 1936. évi Nemzetközi Vásárt *május 8—18-ig* rendezik meg. A 31. évfolyamába lépő vásár iránt — különösen a magyar nagyipar részéről — *igen erős érdeklődés* nyilvánul meg. Ez az érdeklődés részben a magyar gyáriparosok szervezetének a vásár rendezésébe való intenzív bekapcsolódásával függ össze, részben pedig az 1935. évi vásár kedvező üzleti eredményeinek a következménye. *A vásárra jelentkezni február közepéig lehet, de a január 25-ig jelentkező cégek* — a miniszterileg jóváhagyott szabályzat értelmében — *10 százalékos helydijkedvezményben részesülnek.*

— **Meghalt Hattala István.** Csütörtökön meghalt *Hattala* István, az Egyesült Államok budapesti konzulátusának főtisztviselője. Hattala, aki a háború előtt évtizedekig newyorki és csikágói lapok szerkesztője és kiadója volt, a háború után lépett amerikai állami szolgálatba. Szombaton félnégykor temetik a kerepesiúti temetőben.

— **»Kunmadaras főjegyzőjét felfüggesztette a belügyminiszter«** címmel lapunk december 24-iki számában hírt közöltünk, amely azt mondotta: »A felfüggesztés oka, hogy néhány héttel ezelőtt a Kunmadarasi Takarékpénztárban nagyobb arányú visszaéléseket fedeztek fel.« Dr. *Kulcsár* Samu ügyvéd, a Nagykunmadarasi Takarékpénztár Rt. ügyésze most arra hívja fel figyelmünket, hogy a kérdéses bajok a *Kunmadarasi Községi Takarékpénztárban* fordultak elő, nehogy a viszonyokat nem ismerő publikum ezt a takarékpénztárt összetévessze a *Nagykunmadarasi Takarékpénztár Rt.*-vel, amelynek a hírben tárgyalt ügyhöz természetesen semmi köze sincs.

— **A gödöllői római katolikus plébánia kettéosztása.** *Hanauer* István váci megyéspüspök a gödöllői római katolikus plébániától Máriabesnyőt ez év január elsejétől kezdődő érvénnyel elválasztotta és a máriabesnyői új önálló plébánia vezetését a kapucinus-rendre, illetve annak főnökére, Pater *Erdész* Istvánra bízta.

— **Meghosszabbitották a franciat-szovjet kereskedelmi szerződést.** *Párizsból* jelentik: A francia-szovjet kereskedelmi szerződést, amelyet 1935 januárban egy évvel meghosszabbítottak, a francia kereskedelmi minisztérium épületében a két kormány képviselői *pénteken az 1936. évre parafálták.* Az új szerződés a régi szerződéssel szemben bizonyos módosításokat tartalmaz, amelyek mind a két ország részéről *megkönnyítik az árucserét.*

— **Agyonverte az intézőt az összeszidott béres.** *Debrecenből* jelentik: *Köpeczi* Nagy Zoltán szatmármegyei uradalmi intéző a karácsonyelőtti napon összeszidta *Kavardi* György bérest és felmondott neki. A béres két fiával együtt rátámadt az intézőre és úgy agyba-főbe verte, hogy *Nagy* Zoltán, akit a mátészalkai kórházba vittek, csütörtökön *meghalt.* A debreceni származású *Köpeczi nagy* Zoltán holttestét Debrecnebe szállították és itt temetik el. *Kavardi* György bérest és két fiát *letartóztatták.*

— **Vasárnapokon és Szent István napján élő és jegelt halat is szabad árusitani.** A fővárosi vásárok és vásáresarnokok igazgatósága értesíti a közönséget, hogy a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendelete értelmében vasárnapokon és Szent István napján reggel hét órától délelőtt nyolc óráig élő és jegelt halat is szabad árusítani.

— **A szarvasi öregdiákok századik összejövetele.** *Raffay* Sándor püspök elnöklete alatt 4-én este félnyolckor a Tisztviselő Kaszinóban tartja *100-ik összejövetelét a Szarvasi Öregdiákok Szövetsége.* A megnyitót Raffay püspök mondja.

— **A Diplomások Önsegitő Szövetkezetének** százszemélyes Otthona megnyilt. A rászorultak beköltözésre jelentkezzenek délelőttönként 10-től 1-ig a DÖSz központjában, Kertész ucca 24.

— **Negyvenéves jubileum.** Működésének nevezetes fordulatához érkezett el a hirdetési szakma közismert reprezentánsa, a *Tenzer Hirdetési Iroda*, mely most töltötte be fennállásának 40-ik évét. A millenniumi Kiállítást megelőző nagy gazdasági erőkifejtés hozta létre 1895-ben a vállalatot, mely széleskörű tevékenységével és abszolut korrekt üzleti elveivel egyik úttörője volt az ujsághirdetések fontossága gondolatának és így joggal érdemelte ki úgy a hirdető közönség, mint a lapkiadók elismerését és szeretetét. A jelenlegi tulajdonost, *Tenzer* Emilt ugyanezen szellem vezeti működésében, s így méltán keresték fel őt szerencsekívánataikkal a társadalom minden rétegéből.

— **Búvárok hozzák felszinre a tengerbe zuhant angol repülőgép áldozatait.** *Alexandriából* jelentik: Búvároknak sikerült behatolniok a tenger fenekén fekvő *City of Khartum* repülőgép utasfülkéjébe. *Négy holttestet hoztak felszínre.* Közülük háromnak sikerült a személyazonosságát megállapítani.

— **A kettős ünnep egyházi zenéje.** A koronázó templomban vasárnap d. e. 10-kor Demény Dezső: Szegedi miséje, hétfőn Sztojanovits Jenő: F-dur miséje; a rádió is közvetíti. — A bazilikában vasárnap Beliczay Gyula: F-dur miséje, hétfőn Sztára József: Karácsonyi miséje. A 12 órai mise alatt Egerszegi Gitta szólót énekel. — A belvárosi templomban vasárnap d. e. 10-kor Bibl: F-dur miséje, hétfőn Beliczay: F-dur miséje. — Vasárnap a várplébániatemplomból 11-kor egyházi éneket közvetít a rádió. Az erzsébetvárosi templomban vasárnap déli 12-kor Seyler: B-dur miséje, hétfőn 12-kor Huber: G-dur miséje, Váradi Ferenc operaénekes C. Wolf: O salutaris-át énekli. — A ferdinándtéri templomban vasárnap d. e. 10-kor Kempter: Pastoral-miséje (G-dur). A 12 órai mise alatt Fenyéry Teréz énekel szólót. Hétfőn d. e. 10-kor Haller: G-dur miséje. A fé. 12 órai szentmise alatt Takácsy Dénes énekel

PASSIÓ

Orbán Antal szines kerámiái a békéscsabai templomban

„Feszitsd meg!"

„Ne sirjatok, Jeruzsálem leányai!"

Citenei Simon átveszi a keresztet

Jézust megfosztják ruháitól

Jézust keresztre feszitik

A keresztfán

Jézust leveszik a keresztről

A sirbatétel

Orbán Antal

A BERLINI NAGY ESKÜVŐ

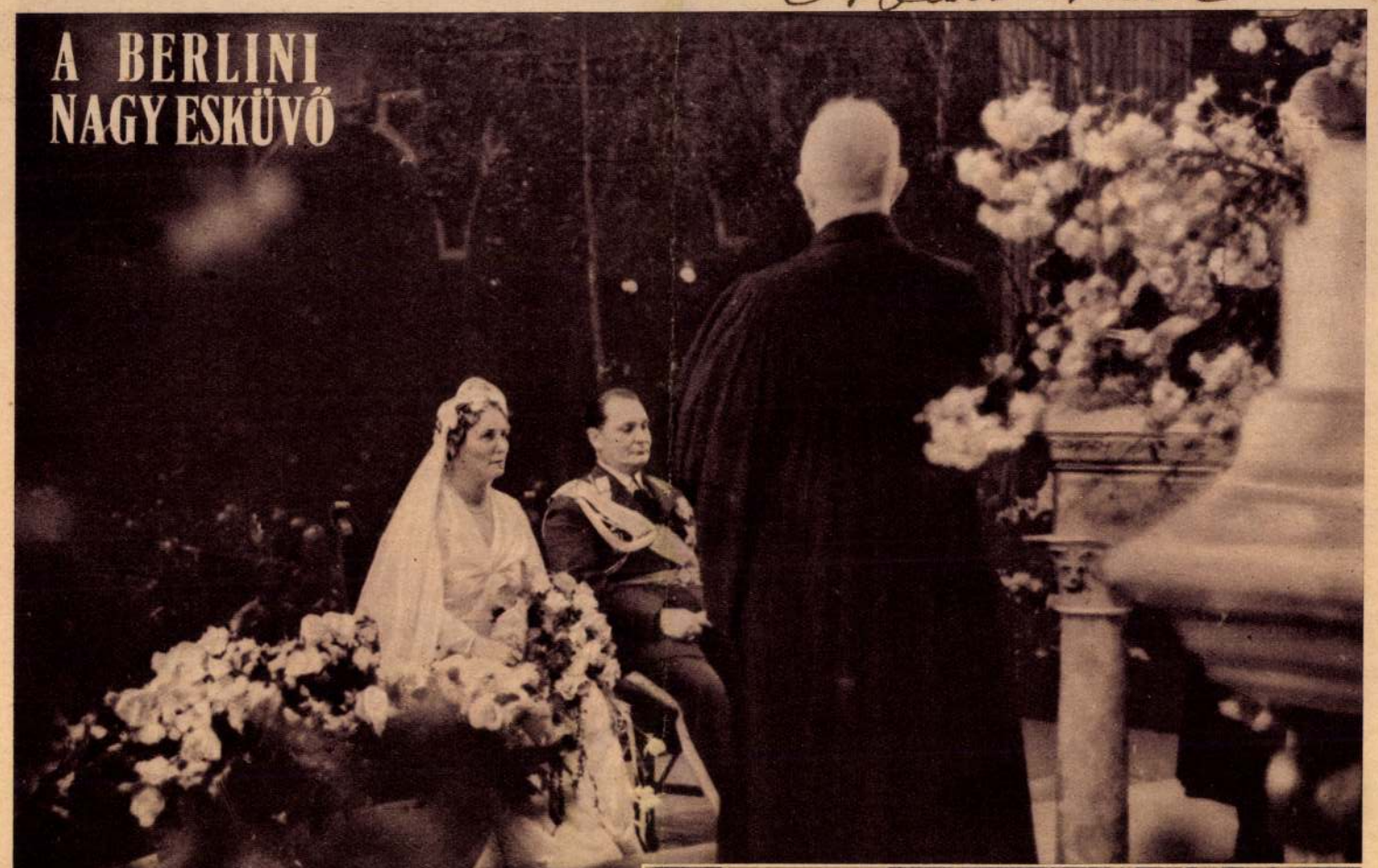

Göring porosz miniszterelnök és Sonnemann Emmi esküvőjén a berlini dómban Müller birodalmi püspök végezte az egyházi szertartást

Az esküvői ebéd; balról jobbra: Hitler kancellár, Göringné, Göring

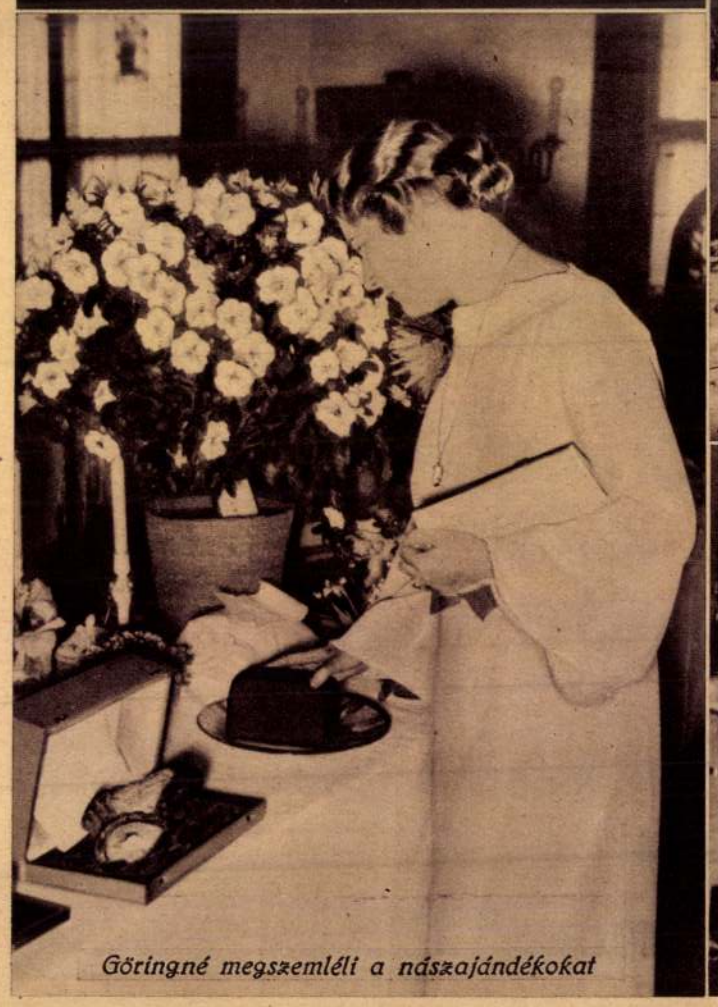

Göringné megszemléli a nászajándékokat

Esti szerenád Göringék tiszteletére a berlini opera előtt

BUDAPESTI HIRADÓ

Rákos István megnyitja a magyar tanítóság IX. egyetemes nagygyűlését

Popovics Sándor, a Nemzeti Bank ny. elnöke meghalt

Lett diákok érkeztek Budapestre

Frontharcosok, cserkészek és leventék az országzászlónál rendezett Rákóczi-ünnepen

A TESz Rákóczi-ünnepétől; balról jobbra: Zadravetz István püspök, Baross Gábor, Szendy Károly polgármester, Liber Endre alpolgármester, Kenyeres Balázs, az egyetem rektora

Alja Rachmanova, a híres orosz írónő előadást tartott Budapesten; balról jobbra: Rachmanova férje, Zichy Rafaelné grófné, Rachmanova asszony és a fia

Uj Magyarország Husvétja 1935 apr 21.

Orbán Antal

Új Magyarság Vasárnapja

1935. nov. 3

A Magy. Kir. Honvéd Gépkocs
karpaszományos iskola 1935 noven
hó 6-án, szerdán este 7 órai kezd
a Lloyd-palota dísztermében (V., M
Valéria-u. 12) Cseh György tánctá
vezetésével 3 hónapos zártl

TÁNCTAN

rendez, melyre tisztelettel meg

A tanfolyam díja P 14·—

A meghívó a beiratkozásnál felmutat

Pesti Lloyd nyomda.

XXXII. évfolyam, 26. szám

Budapest, 1926. junius 27.

UJ IDŐK

SZERKESZTI
HERCZEG FERENC

A Szépművészeti Muzeum szobortáráből: Orbán Antal: Tanulmányfej

Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-út 16. sz.

Ára 7000 korona

Orbán Antal

IRODALMI LEXIKON

Az IRODALMI LEXIKON

betürendbe szedett cikkekben kiterjeszkedik *az irodalom minden ágára és tárgykörére*, az irodalom jelenségeit oly módon csoportositva, hogy az olvasó minden idevágó kérdésre azonnal világos, érdekes, de amellett alapos és kimeritő választ kap.

Az IRODALMI LEXIKON

tartalmazza *minden kor és minden nép* irodalmának összefoglaló főcikkekben való ismertetését, továbbá külön cimszavak alatt *az egyes irók életrajzát, müveik jellemzését, irodalmi munkásságuk esztétikai méltatását*, müveik jó kiadásainak, magyar forditásainak és a reájuk vonatkozó fontosabb irodalomnak felsorolását, mindenütt részletesen kiterjedve *a ma irodalmára* is. De irók és nemzeti irodalmak az irodalom területének csupán külső *terjedelmét* fogják át, *mélységét* csakis az

IRODALMI LEXIKON

által oly bőven ismertetett *esztétikai, dramaturgiai, poétikai, stilisztikai, nyelvészeti fogalmak, irodalmi tipusok, irányok, stilusok, korszakok* meritik ki.

Az IRODALMI LEXIKON,

mely a minden müvelt ember számára nélkülözhetetlen tudnivalók hihetetlen tömegét adja, egyben a legérdekfeszitőbb, legélvezetesebb olvasmány is, mert a legelvontabb, tudományos tárgyu cikket is bárki számára könnyen érthetővé teszi annak könnyü és vonzó előadásmódja.

Ehhez járul a páratlanul gazdag *képanyag*, az irók arcképeit, diszes, régi cimlapokat, mestermüvek kiváló, egykora illusztrációit ábrázoló, mintegy

1000 kép,

mely amellett, hogy a könyv külső és belső értékét lényegesen emeli, nagy mértékben hozzásegit a szöveg maradéktalan megértéséhez.

A *munkatársak* névsora, mely a magyar irodalomtörténetirás legragyogóbb neveit foglalja magában, valamint a hatalmas mű tartalmához méltó, kivételesen gazdag, müvészi kiállitása kellő biztositéka annak, hogy

Az IRODALMI LEXIKON

mindenképpen megfelel korszakos jelentőségü hivatásának.

Az IRODALMI LEXIKON

hófehér, famentes papiron, dusan aranyozott egész vászonkötésben, mintegy *1200 oldal terjedelemben* jelenik meg.

Az IRODALMI LEXIKON

ára megjelenésig **375.000** korona = **30** pengő s e kedvezményes árban az „Uj Idők" olvasói *részletfizetésre* is megrendelhetik. Az előzetes megrendelés alkalmával **75.000** korona fizetendő, a fennmaradó összeg *a könyv tényleges átvételétől kezdődő* 5 havi, **60.000** koronás részletekben egyenlitendő ki.

Megjelenés után az Irodalmi Lexikon ára **450 000** korona = **36** pengő.

Megrendelhető:

az UJ IDŐK könyvosztályában,

Budapest, VI., Andrássy-ut 16.

új regénye **Az Egyetemes Regénytár** *új regénye*

Braddon: Boszorka

Az angol irodalom kiváló alkotása! A regény 27 iv terjedelmü és az Uj Idők olvasói, az Egyetemes Regénytár-ra való előfizetés utján 33.000 koronáért jutnak a hatalmas munkához!

Az Egyetemes Regénytár előfizetési dija az Uj Idők olvasói részére: félévre . . . . . 50.000 korona

---

A KÖNYVPIAC UJDONSÁGAI:

A MAGYAR IRODALOM ESEMÉNYE

Hegedüs Lóránt: A HALHATATLANOK ÚTJA

„A halhatatlanok útján bolyongok ebben a könyvben és jönnek velem azok a magyar lelkek, akik nem akarják látni a mai halandóságot Ez az az út, amelyen lelkem járt s mennél több magyar jön velem ezen a nyomon, annál inkább hihetünk a feltámadásban" *(Hegedüs Lóránt)*. Ára . . . . . **45.000 K**

Karinthy Frigyes: KI KÉRDEZETT?

Elmés és mély, eredeti és érdekes, mulattató és elfeledhetetlen könyv Ára . . . . . **55.000 K**

ÉRDEKES, UJ, SZÉP REGÉNYEK

Benes Klára: TAVASZI VIHAR

Hangulatos, finom szerelmi regény. Hivatott költő munkája. Ára . . . . . **40.000 K**

Zádor-Stettner Tamás: SZENT MILLIÁRDOS

A fiatal iró egyik legszebb munkája. Z. Stettner Tamást irodalmi működésének elismeréseül most iktatta tagjai sorába a Petőfi-Társaság. Ára . . . . . **37.500 K**

SZÓRAKOZTATÓ OLVASMÁNYOK

UJ COURTHS-MAHLER REGÉNY!

ÁTOK. (A népszerü irónő egyik legérzelmesebb, legszebb regénye.) Ára . . . . . **40.000 K**

Eschstruth: TÜNDÉRKIRÁLYNŐ

Egy bájos finom leányalak érdekesen megirt, érzelmes története. Hamarosan éppen olyan népszerü lesz, mint a szerző többi munkája. Ára . . . . . **20 000 K**

Gyp: NAPOLEONETTE

A nagy francia háboru idején szövődik ez a bájos szerelmi történet, amelynek hőse Napoleonette, a kedves francia kislány. Ára . . . . . **37.500 K**

Megrendelhetők kiadóhivatalunkban!

Orbán Antal

Elek Artur:

Tisza István gróf a Magyar Művészet

1934. 169. l.

Orbán Antal

1919-től a kerámiai szakosztály vezetője, kisplasztika

Éimisk 1930, 78. l.

Archive Notes

1919–1921 – Documents
Manuscript research file
Clarendon

Printed 1930 pp. 1

Orbán Antal

Bpest. Zichy Nándor gróf.
Sedlovszky-tér

Liber Bpest szobrai

381.

Orbán Antal

. szobrász

1.

Révai XXI. 657. l

Orbán Antal

Szód

Magyar Iparművészet

1927. 24. l.

Orbán Antal

cikk

Elek Artur. A magyar
iparművészet jubileuma
Magyar Iparművészet

1930. 201, 206. l.

Nagy Antal ckeuror levelei

VI. 145.

Megmászták a csigalépcsőt, s kiértek a terraszra. Az asszony lemutatott a tündéri tájra s így szólt:

— A hazám ez: Hessen.

Lábuk alatt kis faluk fehérlettek, apró vonatok futottak, pöttöm-szekerek döcögtek, cseppnyi lovak ügettek. Mint megannyi játékszer egy behavazott, óriási karácsonyfa alján.

S ők elgyönyörködtek a Werra folyó ezüst szalagjában, a Meissneren, amelynek csúcsán Frau Holle lakozott egykor és bazalt-barlangjaiban tanyáztak a törpék, s a Hanstein romjain. Négy ország határa ért itt össze: Szászországé, Thüringiáé, Hannoveré és Hessené.

A férfi megragadta Helga kezét s megcsókolta:

— Oly gyönyörű itt minden, — mondotta, — hogy megértem: első útja miért ide vezetett.

Az asszony nem felelt. Csak elnézett a táj felett s úgy érezte, hogy a hó, amely elborította az erdőket s a mezőket, a hegyeket és a völgyeket: szemfedél a Múlt koporsóján, egyetlen nagy fehér árkus, új lap az élet könyvében, új fehér lap, amelyen új mese veszi kezdetét.

Keresni kezdték a menedékház gazdasszonyát, de nem találták.

— A gazdasszony Grossalmerodeben lakik, — mondotta Helga. — Tudom, még leánykoromból. S téli napokon csak akkor jön fel ide, ha a kasseli vonat délben kirándulókat hoz. Be kell tehát várnunk a kirándulók megérkezését.

— De addig megfagyunk, — vélte a férfi. — Foglaljon helyet kérem, tüstént segítek a bajon.

Széket állított a jéghideg kályha mellé, arra leültette Helgát, betakarta télikabátjával, azután elindult tüzelőt keresni. Nem keresett hiába. Nagy köteg ággal tért vissza öt-hat perc multán és alaposan begyújtott a kandallóba. A két vándor boldogan, lehunyt szemmel hallgatta a tűz duruzsolását s a következő félóra alatt teljesen kipihente az út fáradalmait.

Félóra múltán nagy csapat kiránduló érkezett a menedékházba. A kasseli vonattal jöttek. S nyomukban feltűnt a várva-várt gazdasszony is. Csakhamar sonkás rántotta és meleg grog került az asztalra s a vidám társalgásban résztvett Helga és Marschall is. Az asszony úgy felelt a városi társaság hozzá intézett kérdéseire, mintha ő maga a természet gyermeke lenne s azért tartózkodnék a toronyban, hogy a turisták kíváncsi érdeklődését kielégítse.

Egészen belepirult a sok beszédbe s Marschall megfogadta magában, hogy soha, soha nem fogja engedni, hogy Helga arcán a rózsák elhervadjanak és szeme csillogása, fénye megtörjön.

A turisták, miután megvillásreggeliztek, búcsut mondtak a menedékháznak és Rossbachon át Witzenhausen felé vették utjokat. És Marschall meg Helga is megindultak hazafelé.

Szót sem szóltak. Csak néha-néha összevillanó tekintetük árulta el, hogy jól érzik magukat. A csuszamlós helyeken Marschall karjába fűzte a Helga karját és együtt siklottak alá a tündöklő havas pályán

A téli nap mintha veres üveget tartott volna képe elé. És lángba borította az eget. A fák s a mezők fehér alsóruhájukra rózsaszín selyemleplet öltöttek.

Helga megállt és az izzó égboltozatot nézte.

Marschall várta, hogy megszólaljon.

— Tudja-e, mit gondoltunk gyermekkorunkban, ha így lángba borult a téli égbolt?

— Mondja . . .

— Azt gondoltuk, — persze csak az ádventi hetekben, — hogy most süti Jézuska a karácsonyi kalácsot. Dobogó szívvel néztem ilyenkor az égre s egyre csak az járt az eszemben: vajjon a sok között ott van-e az enyém is?

— Most is közeledik már a karácsony . . . Gondoljon erre!

— Ó, sokat gondolok rá — felelte az asszony s hangjába mintha visszatért volna a mélabú.

— És ott fenn, a magas Égben süti már a Jézuska a karácsonyi kalácsot . . .

— Évek óta nem ettem belőle . . .

— Annál nagyobb örömmel kell várnia rá az az idén. Nézze, hogy ízzik, hogy lángol az égi búbos kemence. Extra-kalács készül ott a maga számára.

— Ugyan miért készülne? S mihez kezdenék véle egymagamban?

— Ki mondja, hogy egyedül lesz, egymagában, karácsony szent estéjén?

— Én mondom.

A lángoló, havas erdőszélen ibolyaszín csíkok tüntek fel.

— Már pedig ebben téved. Nem adom beleegyezésemet ahoz, hogy egyedül töltse a karácsonyt.

— Hiába! Tavaszig itt maradok, fenn az erdészlakban.

— S azután?

— Ó, addig bizonyosan visszanyerem lelki egyensúlyomat, amire olyan nagyon szükségem van . . .

— Ne higyje, hogy helyesen cselekednék, ha megtenné, amit tervbe vett. Az egyedüllétben elvesztené a dolgok mértékét. Ha félesztendőt töltene itt, egymagában, jobban eltávolodnék a világtól, az igazi élettől, mint valaha. Hiányoznék a valóság cenzurája, nem tudná mivel összemérni gondolatait s a vége az lenne, hogy ismét csak egy álomvilágot, gondolatpalotát építene magának és annak a mélyére húzódnék, eltávolodva a valóságtól, eltávolodva az élettől.

— De hát hová menjek?

— Ki az életbe! Amilyen gyorsan csak viszi a lába: az életbe ki!

— Onnan, az életből menekültem ide. Fáradtan. Leverten. Meghajszoltan. S új erőre kell szert tennem, ha új életet akarok kezdeni.

— Helga asszony! Lehet, hogy kemény beszéd az, amit most mondok, elmondom mégis, mert barátja vagyok és önzetlenül akarom a javát. Öt esztendő állt az ön rendelkezésére avégből, hogy megerősödjék. Hogy erőt gyüjtsön az élethez. Öt hosszú esztendő. Az élet kapuja most — ime! — kitárult. Be kell lépnie rajta. Vonakodni, késlekedni gyávaság lenne. S azt, hogy ön gyáva: nem tételezem fel.

Az asszony nem felelt.

Marschall feléje fordult:

— De, az Isten szerelmére, mi baja van? Ó, én ostoba . . .

Helga határozott, biztos léptekkel haladt a férfi jobbján. De a szeméből patakzottak a könyek. Azokból a szemekből, amelyeket Marschall sohsem látott sírni.

— Helga asszony — kérlelte — ne sírjon! Szót sem szólok többet. De ne sírjon, ne sírjon. Nem nézhetem, ha sír. Én soha, soha sem sírtam, de tüstént rákezdek, ha nem hagyja abba.

— De amikor olyan jó... olyan nagyon jó sírni...

— Hogyan is lehettem ilyen ügyetlen . . .

— Kedves, jó barátom . . . Hiszen örökké hálás vagyok érte önnek . . .

— Hálás? A kiméletlenségemért? Inkább szidjon ki, de alaposan!

— Tudom, hogy ön megért engem. Ön akkor is megértett, amikor én magam sem értettem meg magamat. Öt esztendő óta nem tudtam sírni. Utoljára

Dr. Plank Bella táncmester
VII., Király ucca 103. Telefon: József 52—93.

servesen elverték és a dutyiba zárták, ahonnan hajnaltájban megugrott az ipse. Igy jár, aki álmodozik, ábrándozik. Tündérekről álmodik és arra ébred, hogy egy csavargó meglopja. S a manókról kiderül, hogy civilben facér iparoslegények.

— Ki tudja? — kérdezte Marschall elgondolkodva, — aki csak úgy megugrik a tömlöcből, az aligha közönséges csavargó. Lehet az erdei manó is — álruhában, emberalakban.

— Gyermekálmaimat akarja visszaadni?

— Szeretném, ha tudnám.

Tisztásra értek, hegytetőre. Köröskörül havas hegyhátak görnyedeztek, amelyekben tüzes, veres tócsákban futott össze a téli nap fénye.

A levegőben, kitárt szárnnyal ölyv lebegett. Az éjszakai hóesésen ő is szerfelett elcsodálkozott s most feszült figyelemmel kémlelte a fehér mezőt: nem tünik-e fel rajta magányos nyúl, balsors vezérelte fogoly?

— Mire gondol Helga asszony?

— Egy régi kirándulásra. Évek előtt... akkor is az erdőt jártam...

— Ha csúf, rossz, kellemetlen emlék, felejtse el.

— Nem az.

A szemébe nézett.

— Emlékszik még rá, amikor meglátogattuk az édesapját, a Taunusz mélyén, ott, abban a kis faluban? Elfeledhetetlen az a nyári nap! Ó, gondolatban hányszor éltem át azóta. Akkor is olyan fenséges és ünnepi volt az erdő csöndje, mint itt s ez a csönd akkor éppen úgy kiváltott a lélekből minden rejtőző, lappangó hangot, mint ma. Délután a templomba mentünk, az édesapja az orgonához ült.

— És én, zsebemben a weimári főigazgató levelével, amely első operám elfogadásáról értesített, a fujtatón táncoltam...

— Én pedig énekeltem.

— A Messiásból. A Megváltó-áriát. S az én áhítatos, öreg édesapám ekkor beleszeretett egy kis énekesnőbe...

— De este...

Az asszony elhallgatott.

És elhallgatott Richard Marschall is. De csakhamar összeszedte minden humorát, hogy áthidalja a beszélgetésükben támadt tátongó szakadékot. Hiszen azért volt ő hidépítőmester! S mintha csak valami vidám epizódról lenne szó, úgy folytatta:

— Bizony, este olyan zivatar kerekedett, hogy a Taunusz fái megvesszőzött iskolásgyerekek módjára valósággal meggörbültek a szélvész és a zápor csapásai alatt. S amikor a Jóisten számba vette az okozott kárt, kiderült, hogy a zivatar tönkresilányította a kalapomat is és alaposan megmosta a fejemet. A fejmosásnak valóban olyan volt a hatása, mint amilyent a fejmosószerek reklámcéduláí igérnek: felfrissítette a fejbőrt és elmúlt tőle a szédülésem csakúgy, mint a fejfájásom. A fő, hogy megúsztuk azt a vihart egészségben. Ez pedig itt már a Bilstein, Helga asszony. Megérkeztünk.

— Adja a kezét!

— Szívesen.

— Nem neheztel rám érte?

— A zivatarért? Látja, az ott a kilátótorony. Ha sietünk, tíz perc alatt odaérünk.

— Nem neheztel érte?

— Ugyan! Az a fejmosás éppen kapóra jött. De most aztán szedjük a lábunkat. Következik a finish.

— Ne alakoskodjék! Ne titkolja! Kérem, nézzen a szemembe! Neheztel?

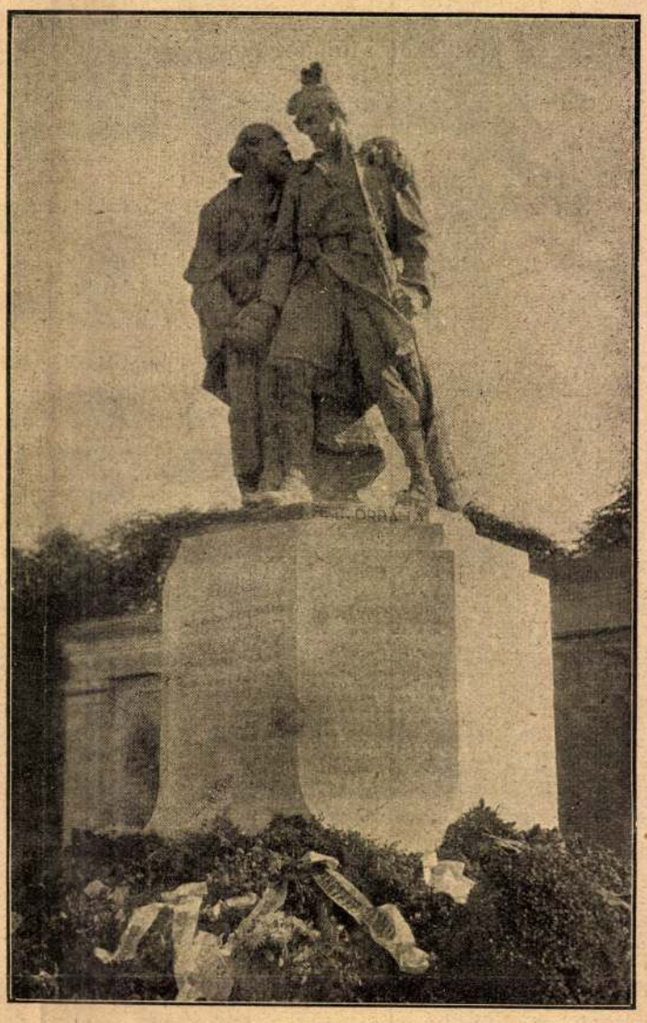

A nagyatádi hősök emlékszobra. Mintázta Orbán Antal

A férfi most szembefordult véle. A szeme először megrebbent. De azután nyílt lett és nyugodt a tekintete. S így kérdezte az asszonytól:

— Meg van vélem elégedve?

— Ez feküdt a szívemen, ez az emlék, egész nap. Mint valami lidérc. De most már elmult. És ugye, most már semmi, de semmi üröm nem vegyül a barátságunkba?

— Semmi...

Olyan vidáman mondta, hogy belefájdult a szíve.

— Kedves jó barátom. Ha önre nem számíthatnék...

Belenézett az asszony csöndes, hittel, bizalommal teli, reménykedő arcába, azután felkiáltott:

— Juhhé! A Histhorn is kibúvik a ködből. Juhhé! Soha még ilyen szép nem volt a kilátás, mint ma a Bilsteinről. Hahó! Kocsmáros! Foglyot piríts a nyárson! Csapláros! Hozz bort a pincéből! S leányka, tölts a pohárba!

A vidám kiáltás úgy hangzott, mintha szomjuság fojtogatta torokból tört volna elő. De Richard Marschall torkát nem a szomjuság fojtogatta.

Azután nekivágtak az utolsó magaslatnak. Mire felértek: a vér ismét gyorsabban keringett az ereikben, kipirultak, a lélegzetük hevesebb lett s a tekintetük csillogóbb.

Helga meg akart állni a kilátótorony ajtajánál, de Marschall nem engedte.

— Innen még nem szabad körülnézni. Csak fentről. A torony tetejéről.

Uj Idők 1924. XXX. 43. sz.

Orbán Antal

Az 1940. év karácsonyának szent és bensőséges ünnepeit

Orbán Antal

szobrászművész, kerámikai szakosztályunk vezető tanárának tragikus hirtelenséggel támadt betegsége és halála tette számunkra fájdalmassá és szomorúvá.

Elhunyt kiváló kartársunk Pusztakalán, Hunyad megyében született, 1887. április 24-én, ősrégi székelycsaládból. Középiskolai tanulmányainak befejezése után elvégezte a székelyudvarhelyi állami agyagipari, ezt követően pedig az Iparművészeti Iskolát, majd ezután Münchenben, Párisban és Brüsszelben bővítette tanulmányait. Hazatérve éveken át dolgozott Zala György műtermében, majd tudásvágya ismét külföldre vitte, ahol ezüst- és kerámikai gyárakban működött. Művészi értékét és munkásságát igen sok és előkelő (Wolfner-, Jendrassik-, Iparműv. Társulati-, Ráth-, Benkő-, és Ferenc József-, stb.) díj elnyerése fémjelzi. Művészi képességeit ezeken kívül nagyon sok hősiemlék és szobor hirdeti, melyek közül általános elismerést és megbecsülést szerzett művészetének gr. Zichy Nándor budapesti bronzszobra és a Zala Györggyel együtt készített gr. Tisza István-emlékmű. Az 1919/20. tanévben nyert tanári meghívást intézetünkhöz s ez időtől kezdve haláláig kivételes szaktudással, nagyszerű pedagógiai felkészültséggel és érzékkel vezette kerámikai szakosztályunkat; külföldi tanulmányai során szerzett elméleti- és gyakorlati ismeretei, valamint kiváló művészi képességei nagyarányú fejlődést biztosítottak ennek a szakosztálynak. A fiatal magyar kerámikus nemzedék legkiválóbbjai kerültek ki keze alól.

1940. december hó 27-én éjjel 1 órakor halt meg, mélységes gyászba borítva tisztelő és szerető híveinek nagy számát. Az iskola részéről az igazgató búcsúzott a kiváló tanártól és baráttól.

*

ORBÁN ANTAL.

Iparművészeti Iskola
Évkönyve
1880-1941. Bp 1942

jelesebb művelői között. Mint az iparművészeti
kérdések lelkes megértője, az ifjú művész-

Orbán Antal

Gyümölcstartó dombori-
tott czustból,
repr.

Magyar Iparmuvészet
1910. 324. l.

Orbán Antal

arck. repr.

Lex Magy Tars

56. tábl.

Die Neue Folge der

Beschreibenden Darstellung

der älteren

Bau- und Kunstdenkmäler

der

Provinz Sachsen

und angrenzender Gebiete

Orbán Antal

nobrány

l.

Lex Magy Társ

417. b. l.

Orbán Antal

ivod

Ki-Kinoda?

606. l.

A m. kir. vallás- és köz

14530 szám.

A Müemlékek

tek. Elu

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Orbán Antal

Orbán

Reivai XX. 726. l.

Orbán Antal

Hobrász

Műcs. kiáll, 1913 tól

Pipics 118. l.

Orbán Antal

vid

Fejérmegyei Naplo

1935. aug. 22

(Elkészült a Prohaska szakofáig modellje.)

fenti unive

Pontos cime: .....

E megrendelőlappal előfizetési dij nem vehető fel.

Ezen megrendelés csak akkor bír érvénnyel, ha a kiadóhivatal elfogadta.

Fizetések csakis hivatalos nyugta ellenében eszközöltetnek.
Szóbeli igéretek és megállapodások érvénytelenek.

Kelt .....

Tudomásul veszem, hogy a fenti megrendelés vissza nem vonható

.....
a megbizott aláirása.

.....
a megrendelő aláirása.

Küldendő kedvezmények: *(részletezve kiirandó)*

Kezelési szám

.....

.....

Orbán Antal

Loránfi Antal helyére kinevezték az Iparmüvészeti Iskolához 1919. szept.

Magyar Iparmüvészet 1919. 106. l.

BUDAPEST, AZ A
NYOMDAI RÉSZVÉ

LYAM 1919
EST
GOS MAGYAR
I TÁRSULAT

Orbán Antal

100 K államsegély

Eötimisk 1906/7

16. l.

Orbán Antal

a Tarján-cégnél van alkalmazva

Értimisk 1907/8. 21. l

Orbán Antal

szobrász

végbiz. nyert jóles eredm.
és „képesítő" oklevelet
Értimisk 1906/7. 19. l.

KIR. MAGY. ÉGYETEMI NYOMDA

Szállítottunk Műem

a mai napon:

H/32386 n. M

könyvküldemé

Budapest, 1936 VII/8 hó

Orbán Antal

keresk. min.-től 1500 k
külföldi öntöndij
Értimisk 1908/9. 14. l.

Ó-Buda.

Az előtért L´Isola di S:
NVBIO tulsó partján pedig az ó
fekvő nehány épület romjait sz
ere di S.A.E. di Baviera és di
rábbl csapatok állitvák hadiren
ként vannak megnevezve. Felira
alól balra: L´ACCAMPA-
MENTO DEG
Eserciti
a di
bre dell
fölül jobbra: 14.

La

Rm., mér. a rl. 2

198-91-2

EBÉDEL A FRONTON·GRAZIANI TÁBORNOK, a szomáli front győzelmes hadvezére: trópusi sisakja az asztala

ANITA LOUISE, a szép, fiatal hollywoodi filmcsillag új hajviseletet hozott divatba: hátul kontyszerűen felfésült frizuráját máris sokan utánozzák a filmvárosban

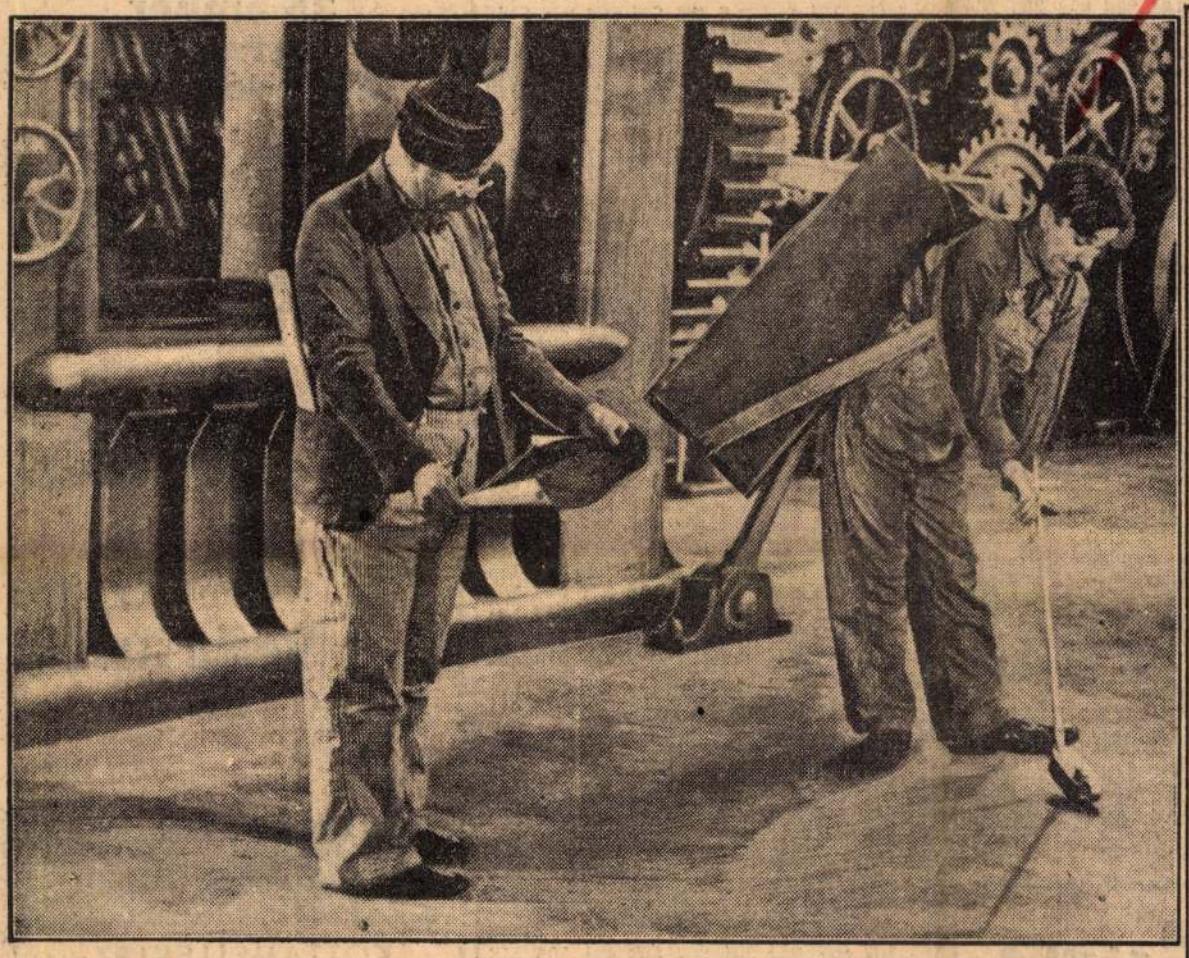

CHAPLIN ÚJ FILMJÉNEK, A »MODERN IDŐK«-NEK EGYIK JELENETE: Charlie és partnere, Chester Conklin, az óriási gyárban, ahol Chaplin az olajozóval golfozik

A SZÉKESFEHÉRVÁRON FELÁLLÍTANDÓ PROHÁSZKA OTTOKÁR-SZOBOR, amelyet Orbán Antal szobrászművész készített

— **Eltűnések.** Ma délelőtt a főkapitányságon a következő eltűnéseket jelentették be: *Schrifl* Ferenc 45 éves tisztviselő Angyal ucca 4. alatti lévő lakásáról tűnt el. Eltűnése előtt gyakran beszélt környezetének arról, hogy öngyilkosságot fog elkövetni.

Ugyancsak öngyilkossági terveiről beszélt tegnapi eltűnése előtt *Demeter* János 42 éves társadalombiztosítóintézeti altiszt, aki Futó ucca 28. alatt lévő lakásáról tegnap elment s azóta nem adott életjelt magáról.

Mokrovics József 28 éves asztalossegéd Herrád ucca 28, *Drávicz* Anna 10 éves elemiiskolai tanuló Szekszárdi út 28. alól tűnt el. A kislányt szüleinek bejelentése szerint két kis barátnője csalta el. *Preil* Ferenc 16 éves péktanonc Kemény Zsigmond ucca 3. alól tűnt el. Az eltűnteket a rendőrség keresi.

Ma délelőtt a főkapitányság radiogramot kapott az egri rendőrségtől, amelyben értesítik a budapesti rendőrséget arról, hogy *Gáspár* Gyula 13 éves tanuló még január közepén eltűnt szüleinek egri lakásáról és azóta nem adott életjelt magáról. Az eltűnt kisdiákot az országban mindenfelé keresik.

— **Menelik császár igazolványa Rimbaud számára.** Egy párizsi könyvkereskedő árlejtésre bocsátott egy ócska igazolványt, amely valamikor Arthur Rimbaudé, a nagy francia költőé volt. Ez az elsárgult papírlap fantasztikus áron kelt el; olyan áron, amelynek töredékét sem érte el soha a költő egyetlen eredeti kézirata sem. A keletafrikai háború aktualitása verte fel ennek az igazolványnak az árát. Az igazoló írást ugyanis Menelik abesszín császár írta alá, aki szívélyes vendégszeretetébe ajánlja vele »kedves látogatóját, Arthur Rimbaudot« minden abesszín hatóságnak. A halhatatlan francia költő ugyanis nagy barátja volt Abesszíniának. Mint kereskedő, sokat utazgatott a keletafrikai császárságban, jól ismerte az országot és népét. Menelik császár barátságba fogadta és azért állított ki neki igazolványt, hogy semmi baja ne eshessen országában. *(T)*

— **Brazíliai orvostanár Budapesten.** Tegnap érkezett Budapestre Prof. *Donato di Donato* ismertnevű délamerikai orvostanár, aki a budapesti gyógyfürdőkben alkalmazott reumakezelést tanulmányozza.

— **Ma halászlé,** csőbensült hal: Metropole.

— **Betörés Rickett lakásán.** *Londonból* jelentik: Tegnap éjjel betörők jártak *Rickett*-nek, a híres pénzembernek, az abesszíniai olaj-koncessziók megvásárlójának lakásában. A betörők elvitték Rickett feleségének bundáit és ékszereit, körülbelül 2000 font (több mint 50.000 pengő) értékben.

— **Hashajtónak** Artin-dragéet használjon.

— **Budapest Fürdőváros film sikere Norvégiában.** *Oslóból* jelentik: Előkelő, meghívott közönség jelenlétében folyt le tegnap Oslo legnagyobb filmszínházában a »Budapest Fürdőváros« film bemutatóelőadása. Az előadáson P. M. *Röwde* oslói magyar főkonzul ismertette Budapest Fürdőváros jelentőségét. A film, amelyet 2000 főnyi közönség tekintett meg, nagy tetszést aratott.

— **Tüzes tűvel akartak megölni egy kislányt.** *Kiskunfélegyházáról* jelenti tudósítónk: *Tóth* József 25 éves tanyai napszámos másféléves lánykáját, Marikát, súlyos sérülésekkel a kiskunfélegyházi kórházba szállították. Itt megállapították, hogy *a kislány mellébe egy vastag, tüzes tűt szúrtak, amely majdnem átfúrta a szivet.* Marika állapota életveszélyes. Letartóztattak egy férfit, akit alaposan gyanusítanak a gyilkossági kísérlettel.

---

x **Makacs székrekedés,** vastagbélkatarus, aranyeres csomók eseteiben a természetes »*Ferenc József*« keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszer.

Népszerű
orvosi könyvek
közönség számára minden betegségre
legnagyobb választékban kaphatók
Az Est könyvkereskedésében, VII., Erzsébet körút 18-20
Kimerítő szakjegyzéket ingyen küldünk!

AZ EST

OSZTÁLYSORSJÁTÉK GYORSLISTÁJA

A 35. osztálysorsjáték V. osztályának főhúzása, 4. nap.

Délelőtt ½9—10-ig

a következő számokat húzták ki:

3000 pengőt nyert: 11589
2000 pengőt nyertek: 10795 22004 67306
1000 pengőt nyertek: 18874 41854 51501
800 pengőt nyertek: 11491 39870 60528 83595
600 pengőt nyertek: 8354 25144 53441
500 pengőt nyertek: 4019 5090 12535 12553 15862 17218 46397 52924 73309
400 pengőt nyertek: 2042 9821 13517 18220 18269 27159 27682 28361 30539 34145 37419 38250 38908 45930 47607 59248 68809 73141 73323 77273
300 pengőt nyertek: 1626 4511 10692 11883 13785 15003 18083 19128 21109 21785 22755 23476 23894 23937 24278 24560 36281 36972 37923 38513 38860 41779 42959 42174 42588 47277 48699 52508 53028 57435 60771 65687 70052 71348 74045 75823 76281 78132 79518 80210 82900
150 pengőt nyertek:
0097 396 475 587 693 783 852 898 986 1020 126 271 368 383 448 522 590 2098 194 337 348 374 419 537 560 584 662 756 758 878 905 907 915 3035 094 239 245 287 347 387 396 649 831 4057 181 341 421 440 534 587 594 609 650 752 822 851 988 5142 316 319 432 561 772 996 6021 116 145 224 431 536 550 626 658 791 972 992 7023 024 067 112 156 162 179 236 320 326 354 444 474 527 625 640 662 685 800 836 905 8018 028 043 086 296 356 426 481 634 680 893 9014 124 242 267 349 520 539 573 628 818
10260 270 614 643 669 710 725 758 771 11059 066 105 142 262 487 517 562 566 586 630 843 862 12069 089 121 181 188 347 454 489 533 808 847 849 13018 049 080 130 134 411 539 618 886 14165 264 430 468 524 599 601 657 716 801 844 989 15106 223 230 275 284 324 351 389 436 524 678 693 700 749 758 800 925 16023 087 224 273 380 498 551 555 800 17032 068 141 169 250 256 340 420 511 604 627 824 846 18136 412 861 992 19247 263 294 373 389 683 713 975
20072 093 185 187 207 322 363 399 598 734 744 845 21059 137 605 684 796 814 880 976 22021 231 431 440 601 777 854 955 972 981 23191 240 269 271 312 371 385 407 594 608 646 711 954 24026 032 334 340 392 539 679 698 712 748 806 848 967 25031 039 078 164 236 298 300 405 408 429 491 538 624 627 630 750 787 833 26036 131 365 436 511 533 791 827 987 27029 090 183 233 274 443 528 671 709 835 28032 181 342 805 29063 104 274 306 394 460 951
30096 245 280 361 452 545 587 605 621 666 734 786 986 31040 174 308 348 507 510 610 788 832 851 856 946 950 32460 525 646 656 771 776 798 821 895 897 923 33180 230 378 477 562 745 773 847 906 966 988 34030 047 085 109 196 409 411 421 430 512 595 647 698 728 886 892 932 35017 062 175 606 732 752 816 818 851 920 36026 047 075 170 201 395 439 634 648 691 906 919 949 37103 203 292 345 365 472 532 541 613 755 913 915 978 38018 138 242 412 500 526 530 673 730 816 39020 033 270 300 413 744 762 796 934 940
40031 152 190 192 342 399 405 485 495 651 656 691 742 754 950 983 41048 118 175 384 397 489 530 849 888 927 42298 326 335 353 478 561 628 646 947 43122 189 194 408 628 642 822 834 839 868 976 44167 430 466 512 658 673 833 881 973 45132 253 308 416 510 547 586 643 678 987 46255 389 408 510 543 624 736 740 771 798 810 817 887 924 47004 128 220 324 389 565 48065 120 219 228 311 661 683 839 881 939 941 49068 073 114 149 235 237 313 373 394 489 605 817
50016 295 400 519 754 822 51069 089 135 141 168 191 213 352 548 562 655 763 947 52011 036 042 080 163 164 197 223 275 359 362 406 419 488 551 568 576 700 827 841 878 950 53134 146 178 192 193 558 680 921 982 54163 250 289 351 405 816 55064 235 269 362 513 941 991 56099 102 364 541 686 803 818 57158 289 318 552 656 772 800 849 871 889 964 975 58282 424 432 445 468 474 515 526 585 829 918 940 59271 294 384 413 468 537 608 642 670 749 765 890
60060 100 132 152 233 309 437 665 759 803 988 61007 052 113 291 436 651 781 884 958 980 62228 263 309 402 544 655 711 736 755 63039 138 231 302 366 695 765 768 833 919 64039 053 187 237 240 303 314 324 348 431 563 618 691 786 847 996 65063 198 380 483 499 570 645 700 66024 287 317 564 608 691 701 784 955 67033 066 087 180 385 942 68048 109 134 147 197 542 646 701 703 69155 408 421 439 740 811
70053 260 280 372 391 487 496 623 689 725 972 71007 026 136 158 317 494 813 863 968 995 72000 211 379 417 545 607 809 851 861 895 940 73015 140 186 392 445 454 484 611 809 846 894 74011 296 363 564 726 797 816 75049 105 239 313 437 449 619 657 725 764 782 842 859 76056 124 194 308 353 420 448 453 484 503 525 598 711 974 988 77016 113 125 200 461 475 620 645 651 78017 091 145 239 339 369 468 543 545 585 735 840 853 866 923 79167 225 294 300 365 380 406 415 425 562 572 594 687 817 997
80078 151 190 193 213 283 369 447 539 698 733 855 81402 419 580 590 664 713 915 82011 104 117 170 219 228 288 344 357 83040 131 413 557 594 604 610 696 810 824 891 969

Délelőtt 10—11-ig

15.000 pengőt nyert: 65219
1000 pengőt nyert: 82039
600 pengőt nyertek: 6435 7246 31002 65319
500 pengőt nyertek: 4305 8620 23416 38603 43826 54107
400 pengőt nyertek: 21404 25989 27657 31408 41654 47501 47586 58278 77204
300 pengőt nyertek: 1475 2854 4454 10985 16510 18061 28627 34089 35722 35837 36364 36764 36113 38357 39431 40409 41242 43292 44662 47003 48906 53721 54336 57354 58076 58090 58149 60263 62169 66891 70117 71766 78241
150 pengőt nyertek:
0008 013 146 282 370 390 420 531 533 568 574 701 717 749 752 942 1343 408 550 618 765 830 861 899 991 2040 096 256 410 489 504 520 557 581 624 668 671 676 709 779 3001 014 045 158 364 369 374 470 585 666 681 703 738 829 833 877 970 4005 204 269 375 443 503 614 623 645 667 728 868 883 5093 095 131 227 396 406 605 826 842 6148 172 187 195 339 390 420 631 721 751 805 905 7280 353 386 552 579 889 948 8248 253 260 313 338 389 569 602 604 635 760 770 899 945 9194 221 274 450 597 695 760 774 951
10127 246 262 294 297 328 379 622 655 975 11110 203 238 321 421 484 615 659 741 743 756 871 949 963 975 983 12006 122 149 200 431 657 795 799 830 893 13261 206 351 903 943 944 14050 052 195 581 731 775 851 864 980 15020 052 144 157 190 393 778 973 16006 159 242 316 655 17119 221 376 550 652 681 728 960 18073 087 102 116 119 125 235 285 320 507 583 635 858 881 890 903 19055 096 170 312 425 469 554 586 605 811 914 917
20011 040 081 435 535 809 21123 180 221 234 343 542 604 696 711 918 936 948 22121 124 170 250 277 280 337 371 567 652 742 749 765 810 947 23037 065 073 108 123 148 173 183 187 213 218 229 246 278 287 314 466 611 654 805 834 880 907 969 24089 096 182 350 397 417 463 643 719 842 872 916 918 25113 125 216 344 354 406 433 650 681 737 796 819 827 863 868 984 26034 097 133 306 534 662 732 826 898 27032 158 246 250 363 396 448 576 616 766 931 994 28097 258 309 310 384 442 570 582 618 745 755 792 29025 198 264 317 339 358 462 660 680 850 871 884 939
30007 180 241 329 541 670 806 31001 088 315 363 442 482 529 555 643 735 771 816 891 898 32115 289 349 445 595 679 695 759 804 951 954 33084 130 318 505 542 585 782 871 927 34004 049 142 311 339 391 422 448 549 607 617 626 734 792 889 978 35108 197 236 314 505 576 578 622 642 937 938 982 36083 146 227 270 300 497 506 514 553 601 858 930 37118 129 157 227 242 301 307 338 421 503 558 594 645 704 737 777 38028 156 173 223 315 429 478 563 946 986 39124 127 237 319 322 356 660 896 978
40169 455 457 728 806 987 41044 289 337 420 480 595 664 704 792 900 923 42016 270 448 538 562 633 659 667 685 690 735 760 772 978 43151 181 286 339 346 463 552 559 656 687 842 887 900 992 44059 074 120 337 358 526 542 560 631 651 827 45062 215 453 506 549 645 663 686 870 890 895 942 46030 079 216 226 241 260 293 566 583 47078 105 157 583 769 783 839 968 48179 210 257 802 804 842 870 936 49007 118 300 403 413 477 478 523 571 654
50144 151 311 366 567 598 789 845 859 933 51007 067 698 796 864 884 909 52047 050 256 363 373 452 554 573 757 760 854 890 933 53018 027 083 165 243 351 484 649 730 732 806 904 993 996 54043 092 284 320 482 528 654 863 892 55112 176 200 259 301 306 384 474 497 532 553 575 697 753 795 854 930 953 965 987 56000 006 009 050 115 193 250 307 341 624 685 693 757 782 824 830 842 907 57067 187 463 481 515 548 562 590 598 906 58198 260 336 352 374 465 500 713 772 891 942 58067 099 159 197 208 219 472 498 595 739 867 927
60209 509 563 596 626 782 789 793 937 61176 306 308 311 374 561 604 626 799 62040 191 202 223 667 691 776 970 988 63042 085 221 304 312 347 527 562 590 598 689 724 841 846 850 64090 096 119 177 201 370 681 744 796 829 948 65066 142 194 213 325 343 354 688 770 66033 063 123 231 457 744 806 886 915 988 67026 039 125 237 274 307 310 513 528 718 721 886 917 68060 191 323 410 550 624 715 795 859 868 69001 005 098 158 250 322 429 786 787 825
70028 074 230 234 251 278 313 438 670 71059 207 216 224 313 389 459 569 597 605 679 717 929 947 72112 139 198 201 241 307 335 352 363 899 73095 131 259 269 418 493 714 723 743 807 817 841 921 74079 105 151 271 308 476 618 647 662 700 731 927 984 75043 066 161 246 253 463 475 532 678 729 931 76094 284 399 450 570 624 677 724 772 808 77056 158 215 266 305 439 540 623 801 809 811 967 78086 286 320 447 479 482 615 777 869 79828 948 957
80021 221 230 310 442 457 477 505 508 743 808 991 81024 241 386 422 536 541 579 847 82258 550 599 771 802 83019 023 049 148 306 355 367 394 404 514 527 576 694 714 834 856 899 973

*

Minden felelősség nélkül.

*

Az Est gyorslistáját, amely a ma kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzásteremben összeállította a Glória ker. rt. osztálysorsjegy főárusítása, Budapest, VI. ker., Andrássy út 16. Telefon: 189—99.

*

A húzás folytatása 17-én, hétfőn.

---

35 ember megfagyott Macedóniában

Athén, február 14

Az északgörögországi hóvihar halálos áldozatainak végleges számát még nem állapították meg, de annyi bizonyos, hogy a nagy vihar igen sok ember életébe került. *Macedóniában harmincöt ember fagyott meg.*

Ivókúrára
Hunyadi János
a megbízható gyógykeserűvíz

KOTTAMELLÉKLET:
BROADWAY MELODY
268 oldal ára 60 fillér

Művészet

A jubiláló Képzőművészeti Társulat

Csütörtökön jubiláris kiállításra nyitotta meg fényes kapuit a Képzőművészeti Társulat s ezzel kívánta megünnepelni hatvanéves fönnállását. A mi művészeti viszonyaink közt ez nem csekély időt, nem kis munkát jelent. S mindjárt elmondhatjuk azt is, hogy a Társulat az adott körülmények közt valóban sokat tett. Nemcsak a kiállítások rendezése s ezzel a művészet népszerűsítése terén, mert hisz ezt a feladatot vállalta s valamiképpen megoldotta volna talán más fórum is. Érdemeit inkább oly cselekedetekben látjuk, amelyek túlmennek a kiállításrendezés sablónos munkáján, de amelyekről éppen azért alig tud valamit a nagyközönség.

Ezek közé tartozik legelső sorban az a hű gond, amelylyel a fiatal kezdő-tehetségeknek kezére igyekezett járni. Ha egyebet sem tesz a Társulat, mint hogy két nagy művésztehetségnek, Munkácsy Mihálynak és Izsó Miklósnak zsenge korában útját egyengeti s tekintélyével mellékük áll: már ezzel is nagyot cselekedett. Mert nem a tömegtárlatok s nem a tömegprodukció segíti talpra egy nemzet művészetét, hanem a vérbeli tehetségek fejlődésének biztosítása. Egykor erről meg volt győződve mindenki, a hamisan értelmezett demokrácia és a művészet szakmává minősítésének hamis elve azóta, sajnos, elhomályosította e még ma is helytálló igazságot. A Társulat azonban megértette s szolgálatába szegődött s az idézett két művésznév fényéből ily módon kijut a Társulatnak is egy meleg sugár.

Másik valóban művészeti jelentőségű érdeme volt, hogy elősegítette, sőt intézményessé tette — legalább egy időre — a művészeti elvekből kiinduló bírálatot. Ma, amikor minden közepes festő vagy szobrász szinte jogot formál az ünnepeltetésre, abból indulván ki, hogy művészetet képvisel, a Társulat e régi szokása, amelyet évkönyveiben honosított meg, szinte elképzelhetetlen. A Társulat ezzel útját kívánta egyengetni annak, hogy mintegy különbség tétessék a szakmaszerű festő meg szobrász és a vérbeli művésztehetség közt. Semmi sem mutat jobban arra, hogy akkoriban igazán emelkedett szinten állónak kívánták felfogni a művészetet, kár, hogy ez az arisztokratikus szellem azóta felette meghigult mindenfelé. A Társulat e kezdeményezése mindenesetre erkölcsi értéket jelent. Épp oly érdeme az a lépése, amelyet ismét csak ifjú tehetségeink érdekében tett 1866-ban, amidőn felhívta az országgyűlést, hogy művészeti tanintézetet létesítsen. Ennek meg is lett eredménye.

Voltak a Társulatnak szociális vonatkozású alapításai is, amelyeket nagy érdeméül kell betudnunk. Ezek egyike a művészek nyugdíjalapjának megteremtése, amelyhez nagy stílusban járult hozzá a Társulat, a másik a Műteremház felépítése, amellyel egy időre megoldotta a budapesti műteremhiány teremtette krizist. Mindezek önzetlen, személyi érdekeltségtől, személyi hiúságtól ment cselekedetek voltak s ma annál nagyobb elismerésben részesítendők, mentül ritkábbá lett az az észjárás, amelyből ily gondolatok fakadnak. Főképp egy valóban nemes léleknek, a Társulat egyik régi igazgatójának, Benkő Kálmánnak érdeme ez, aki széles látókörének és mély művészetszeretetének azzal is jelét adta, hogy nagy fáradozással hozta létre első képzőművészeti folyóiratunkat, a Művészetet.

A jubiláló Társulat, mint minden egészséges organizáció, szerény keretek közt kezdte meg munkáját 1861-ben. Eleinte hajléktalan volt. Első kiállítását 1863-ban a mai Deák Ferenc-utcának egy bérházában, annak első-emeleti szobáiban rendezte. 1865-től fogva a Tudományos Akadémia bocsátott rendelkezésére néhány helyiséget. 1877-től fogva az Andrássy-úti régi Műcsarnokban szorongott, míg a millenáris év végre meg nem hozta mai díszes hajlékát, az új Műcsarnokot.

Mostani jubiláris kiállítása alkalmából arra szorítkozunk, hogy a derék Társulat érdemeire a széles nyilvánosság figyelmét felhívjuk. Kívánjuk, hogy mentül kevesebb akadály gördüljön jövendő feladatainak megoldása elé.

A Műcsarnok jubiláris kiállításából. Orbán Antal: Bajtársak

A ködfal

— Mese —

Irta: Tábori Piroska

Napsütötte virágos tavasz volt, mikor elindultak kézenfogva, az asszony, meg az embere. Künn találkoztak az erdőszélen, — minden csoda az erdőben történik, — s a május, fák, ég, virágok varázsa összefonta kezüket. Elindultak a nagy útnak, keresztül az erdőn. Madárdal, patakcsobogás zenéje kisérte őket s egymáshoz simultak, mint a folyondár kusza ágai, amik egymásba bocsátják gyökereiket. Mindenik a másik szivének lüktetését érezte, s egymás lelkén át gyönyörködtek az erdő magános szépségeiben, a csönd lelkében, amit az erdő őriz, az időben, aminek az erdőn nincs mulása s egymásban, hogy vannak, élnek, ketten: egy-emberek.

De véget ért az erdő s eléjük tárult a gazdag, színpompás mező. Minden tágasabb lett s új, az erdőben ismeretlen csodát kapott a lelkük: a messzeséget. Elindultak feléje, virágot szedve, lepkét kergetve. Néha el-elbocsátották egymás kezét, egyik jobbról, másik balról tépett virágot, más-más lepke után indultak, egymásnak szedett bokrétájuk egyre nehezebb lett, már csak a vállukkal simultak össze, de így is érezték egymás szivének lüktetését.

Véget ért a mező is, a messzeség kitárta titkát: hatalmas hegy állotta útjukat, tetején felhőkoronával. Megindultak fölfelé, az ellankadt mezei virágokat lassan elhullatták, de a kezük üresen sem fonódott többé egybe, oly nehéz volt az út, a kövek, a sziklák kö-

Uj Idők 1922. XXVII. 20-27

zött, a néma, daltalan csendben. Most már mindenik csak a saját lihegését hallotta. Beszélni nem lehetett, a köd felfogta a hangot; már alig látták egymást; az asszony néha csüggedten megállt, de a férfi dacosan törtetett előre, hát ő is utána. Az eddig emelkedő út ereszkedni kezdett. A köd nem maradt el. Már leértek a hegy lábához, újból virágos rét terült a lábuk elé, de a ködfal csak nem maradt el, s ahogy egymás felé nyújtották kezüket, csak ködöt markoltak, vastag, szürke ködöt. Előbb szeliden hívták, majd sikoltva, sírva keresték egymást, de hiába. Próbáltak előre, majd visszahaladni, de hát visszafelé soha sincs emberi út. A sok keresésben az emlékek is megkoptak, a köd azt is elhalványította, egymás arcát is elvesztették. S menni kellett, pihenés nélkül, előre, a változatos úton. Már csak néha emlékeztek egymásra, arra, hogy valamikor párosan jártak. Aztán ez is elmaradt. S rájuk szakadt az egyetlen igaz fájdalom: a lélek magánossága. Aztán ez is elkopott. Csak mentek, falon innen, falon túl, két kopott ember, akiknek már a magánosság se fáj.

Egyszer aztán véget ért az út. Meg kellett pihenniök. Ledőltek hát szépen, egymás mellé, két idegen ember. A szürke fal nem volt már köztük, eloszlott, elszállt valamerre, de most már mindegy is volt. Ott állott köztük a magános, társtalanul megtett út minden emléke.

S a két sírnak ott, egymás mellett, egymáshoz semmi köze sem volt.

Igy találtam meg Scott kapitányt . . .

A Déli Sark hősének utolsó levele

Az életben sohasem találkoztam vele, mégis ismertem őt teljes valójában. Shackleton és Edward Evans mindég róla beszéltek és szavaik nyomán elém rajzolódott egész egyénisége, erős jelleme, nagyszerű alakja. Az ő lelkét is egy vágy hevitette; felkutatni az Antarctic-ot, ezt a nagy sarki szárazföldet és a déli-sarkra feltüzni az angol lobogót! És Scott Róbert elérte célját, de nem élte túl. Óriási életcéljának dicsőségét nem élvezhette, mert hazatérő útjában, ott fagyott a sarkon. A sark hidege rátette kezét és megdermesztette, az elszánt férfit, aki fel merte lebbenteni a sark misztikus világáról az ismeretlenség fátyolát.

De az én szavam helyett hadd szóljon Evans hadnagy ékes beszéde, mely a küzdő emberiség egy nagy halottjának és egy nagy tragédiának adta örökké élő leirását. Evans 1912-ben volt nálunk és akkor a Casinó sárga szobájában egy sarokban beszélgettünk Scottról.

Én elmondtam neki, hogy Shackleton azt akarta, hogy Scottnak Cadixból induló hajójához csatlakozzam és részt vegyek az expedicióban. Én gyenge fizikumomra hivatkoztam, hogy azért nem megyek. Nem negyven fok fölötti, de a húsz fok alatti hideget sem birom. Evans fejével bólintott:

— Jól tette, hogy nem ment, óh az rettenetes...!

— Ön tehát nem tér vissza többé az Antarctic-ra?

— Soha, soha, soha, — felelte.

— De — mondom — Shackleton ujra indult.

— Kedves uram — válaszolt Evans — Sir Ernest a legérdekesebb emberek egyike, ő szomjuhozza a sarkvidéket, annak a borzalmasan rejtélyes birodalomnak nagy ismeretlensége úgy vonzza őt, mint a mágnes a vasat. Ő megint el fog menni, azután megint . . . ameddig a sark egyszer majd ott marasztalja! De én uram, én láttam a borzalmat, én láttam Scottot és társait éhenhalva, megfagyva a sátrakban, nekem elég volt! Istenem, ha meggondolom, ha nincs az a borzasztó vihar és Scott még húsz kilométert tud menni, ott van a depôt-nál és most élvezi egy hatalmas élet és órási akarat dicsőségét és mindazt a hirnevet, amelyet kivivott a maga számára és mindazt az eredményt, amelyet az emberiség javára elért — és ahelyett én vagyok itt helyette és elmondom az embereknek, hogy mint lelte meg őt Atkinson, a társam. — Elhallgatott. Ránéztem. Mélységesen szomorú! Erre Evans kis szünet után igy folytatta: — Alig húsz kilométerre az egytonnás depôt-tól kellett szegényeknek éhen megfagyni. Jóformán határai menetelés sem volt hátra és ők mentve vannak; övék a dicsőség és övék — az élet! De négy napig borzasztó vihar volt és ők nem tudtak előrehaladni. Élelmük elfogyott — megfagytak! Egy sátorban találta Atkinson meg őket, ott feküdtek egymás mellett Wilson, Bowers és Scott. Csonttá fagyva aludták örök álmukat. Scott arcát sokáig elnézte, olyan markánsak, elszántak voltak vonásai, mint az életben, ugy hatott, mintha most jelentést tenne valamely titokzatos nagy fejedelemnek és közölné vele, hogy megfejtette a nagy rejtélyt, amely a dél-sark misztikus világáról szárnyra kelt. A sátorban voltak felszereléseik, mérő-eszközeik és leveleik, amelyeket magammal hoztam a Antarctic-kel. Őket letakarta Atkinson a sátortetővel és hóval födte be őket az örök enyészet elől. Sirjukra jelt tett, keresztet és az Union Jacket — azután visszatért hozzám és expediciómmal a hajóra!

Elhallgatott, egy ideig csend volt a teremben, oly mélyen hallgattunk mind a ketten, mintha az Antarctic borzalmas világa költözött volna bensőnkbe.

Megkérdeztem: És a levelek?

— Azok nálam vannak! Egyik gyönyörübb, mint a másik. Ő irta őket Wilson feleségéhez és Brovers anyjához, egypár ismerőséhez, saját anyjához és feleségéhez. Lelkének nagyszerü vonala teljes valóságában tükröződik előttünk e sorokból és úgy áll előttünk, mint egy mesebeli hős, aki az egész emberiség számára megvivott egy nagy csatát, amelynek halhatatlan emlékét, most ő — lelkének erejével — a túlvilágról hirdeti!

Ezzel olvasni kezdte Scott levelét, melyben feleségétől bucsuzik:

. . . Isten elszólitott. Érzem, borzasztó csapást mér rád. A sok fájdalom és szenvedés után, amit megértél életedben. Vigasztaljon az a tudat, hogy a világgal és magammal megbékélve, fájdalom nélkül halok meg. Valóban egészen kivételesen üldözött a balsors, — a kockázat, amit vállaltam, sohasem tünt föl előttem tulságosnak. El akarom beszélni, hogy menekülésünk oly vékony szálon fordult meg, mely igazolja a kockázat vállalását... Végre is a haláért áldoztunk, — megtettük a leghosszabb utat, ami eddig ismeretes és mi voltunk a legelső angolok, akik megfordultak a déli sarkon.

... Te meg fogod érteni, sokkal hidegebb van, hogysem többet irhatnék.

... Kár, hogy a szerencse elfordult tőlünk, mert fölszerelésünk minden részlete megfelelő volt.

... Nem fogok szenvedni. Egyenesen munkámból megyek át a halálba, jó egészségben és életerőben.

... Átvágtuk volna magunkat, de rémséges vihar tartóztat, immár négy napon keresztül. Azt hiszem, vége mindennek! Elhatároztuk, nem öljük meg magunkat, küzdünk a végsőkig a depôért...

— **Milyen a Queen Mary, az óceán legújabb óriása?** Az angol király holnapután tekinti meg Clydebank kikötőjében a Cunard-White Star új óriáshajóját, a *Queen Maryt.* Mint ismeretes, másfél évvel ezelőtt bocsátotta vízre az óriási óceánjárót Mary királyné. Akkor *csak a hajó teste* volt kész, belső berendezése még nem. Most már tökéletesen kész az új hajó, mely *valóságos csodája a modern technikának és iparművészetnek.* A legkitünőbb művészek készítették a hajó különböző helyiségeit díszítő *falfestményeket és domborműveket.* A luxushelyiségek felülmúlják az eddig ismert hajók legszebb termeit. A hajó tervezői különlegesen gondoskodtak *a hajón utazó állatok kényelméről.* Külön *kutyafedélzet* van, melyen a hajó személyzete a négylábú utasokat sétáltatja. Ugyanitt megfelelő hely van arra is, hogy az utasok kiakaszthassák levegőzni kalitkájukban *papagájaikat és kanárimadaraikat.*

Egészen meglepő, új technikai berendezésekkel gondoskodnak arról, hogy *a hajó tisztjei kényelmesen és szabatosan láthassák el feladatukat.* A parancsnoki hidat újszerűen rendezték be. A híd két végén egy-egy üvegezett házikó áll ki négyméternyire a hajó testéből. A híd többi exponált helyén a parancsnok ki volna téve a szél, az eső és a hó támadásainak. Ezt legfeljebb *üveggel* lehetne kivédeni, akkor azonban *a csapadék rárakódna az üvegre* és a parancsnok nem látna tisztán. Ezért a parancsnoki hidat állandó *sűrített levegőfüggöny* veszi körül. Ez a sűrített levegő olyan erős, mint valami fal: *megtöri a szelet, visszaveri az esőt és a havat.* Ezenkívül van még egy nagy előnye: *láthatatlan.* A parancsnok tehát láthatatlan fal védelme alatt áll. A kormányterem is teljesen újszerű. A hajónak négy turbinája van, melyek innen külön kezelhetők, úgy, hogy ha egyik vagy másik elromlik, ez nem hátráltatja a hajó haladását. Van egy »gépkormányos« is. Ha egyszer a hajó megfelelő irányát és sebességét beállították, akkor a »robotkormányos«, ez a rendkívül intelligens gép, *maga vezeti tovább a hajót a kijelölt úton,* tévedhetetlenül.

Ezen a hajón senkinek sem kell nagy viszontagságok közben felmászni az árbocra. A hatalmas árboc *belsejében* lehet közlekedni kényelmes létrákon. Fent a magasban az árbockosár is kényelmes. *Villanyfütés van benne, teteje van és üvegfalai.* A matrózoknak nem kell odafent fagyoskodniok.

Huszonnégy óriás mentőcsónaka van a hajónak. Minden mentőcsónak 124 utas befogadására alkalmas, tehát több ember fér el benne, mint a *Cunard Line első óceánjáró hajóján, a Britannia-n,* mely *1840-ben épült.* Ezek a világ első motoros mentőcsónakai. A motor *vízhatlan szekrényben* van, úgy, hogyha a hullámok átcsapnak a csónakon, ez sem árt meg a motornak.

A Queen Mary fedélzetén bevezették a legújabb szállodák újrendszerű *»levegőszabályozó« berendezését.* Ennek a berendezésnek segítségével a kabinokban és egyéb helyiségekben állandóan szabályozni lehet a levegőnek *nemcsak hőfokát, hanem sűrűségét és páratartalmát is.*

— **Egy intézeti fiú borzalmas öngyilkossága.** *Székesfehérvárról* jelentik: *Bokmayer* György 15 éves fiú nemrégiben megszökött a székesfehérvári fiúnevelő otthonból. Polgárdin elfogták. A fiú kijelentette, *hogyha visszaviszik az intézetbe, öngyilkos lesz.* Be is váltotta igéretét, *darabokra tört egy zsilettpengét, amelyet tűkkel és apró szegekkel együtt lenyelt.* A szerencsétlen fiú a *Szent György-kórházban* rettenetes szenvedések után meghalt.

Jöjjön 5 órai teára a
SUSOGÓBA
VI., Andrássy út 36
Minden délután DARVAS BOBBY zongorázik.
Este BENYOVSZKY MARION
GRABER-TRIO zenekara
(Hajnalban leveskülönlegességek)

Tavaszi férfidivat 2036-ban

Ötpercenként induló rakéta-propelleren érkeztünk a tavaszi bolygóközi űrhajóversenyre. A *»Hemisphere Navigation Club«* ködösítő gépekkel sűrű fátyolt huzatott a pálya fölé, hogy a nap melegétől megóvja a versenyzőket. A föld légköréből pedig vacumturbinákkal enyhén ozonizált kontinensi levegőt árasztott a helyben lebegő tribünökre.

Mialatt a luxus ür-yachtokon érkező közönség elhelyezkedett a tribünök páholyaiban, elég alkalmunk volt a 2036. év tavaszi divatjának tanulmányozására. A szebbnél-szebb ruhák közül különösen az *electro-irritációs* tejgyapjúszövetekből készült zakóöltönyök ragadták meg figyelmünket. A derékig érő rövid kabáthoz sokan fenyőág-selyemből vagy lágyfogású *üvegszál-oxfordból* szött, gyönyörű esésű »Short«-ot viseltek. Ezek az új nadráganyagok olyan finom szálakból készültek, mint amilyenekből száz évvel ezelőtt a tündérmeséket fonták.

Az új divatszínek közt vezetett a *delejszürke,* második helyen állt a *titanoziddal regenerált kék,* míg a nemrég divatba jött, *tört sugáron át előhívott zöldszínű* öltönyt még alig viselték. Fiatalemberek a *»Cella«* bettétesgallérú *üveg-poplin,* vagy az *alluminiumizált pókháló-batisztinget* favorizálták, míg idősebb urak a *minesotatengeri* rostjából szött inget kedvelték, de voltak olyanok is, akik *nehézvízpárlattal fénytelenített ducobatiszt* ingben jelentek meg. A puha *»Cryolit«,* üvegből préselt, zsebredugható kalap igen sok úr fején volt látható. Nagy sikere volt a *platinafényű, villámvonalas fémgallérnak,* mely újdonságot, a tavasz elején megtartott gallérszépségversenyen *»Col Univers«*-nek nevezték el.

Nagy feltűnést keltettek a *pengeacélforgácsból* gyártott, újfajta gyürhetetlen nyakkendők és az önműködő *»Polus«* nyakkendő-tű, *melynek elektromos szikráin cigarettára lehet gyujtani.*

Szépek továbbá a *fénybomba* és *alfacsősugár* mintájú, árvalányhaj-selyem csokor nyakkendők. Említésreméltó még a *Jupitervállú, szabályozható ú. n. Kalória felöltő* és az *atmoszférikus nyomással töltött, balontalpú félcipő,* melynek célszerűsége minden eddigi légtipró cipő felett áll. Az űrhajóverseny káprázatos szépségét és az érdekes bolygóközi mérkőzést az otthonmaradtak *televiziós vibró-rádiók ultrasugaras tükréből* követhették, hol plasztikusz színes képekben bontakozott ki szemük előtt a verseny nagyszerűsége és legapróbb részlete. A légi versenytér visszhang megafonjaiból pedig tisztán lehetett hallani a rádióhallgatók hangos tetszésnyilvánítását.

Mangold Béla Kolos

Székrekedés?
DARMOL
a kedvelt és bevált hashajtó

— **Tűzoltók kezelik a newyorki lifteket.** *Newyorkból* jelentik: A házialkalmazottak sztrájkja következtében La Guardia polgármester *kivételes állapotot* rendelt el, mert különösen a liftboyok munkabeszüntetése érzékenyen károsítja az üzleti életet. A polgármester elrendelte, hogy hatemeletesnél magasabb házakban *tűzoltók kezeljék a liftet,* főleg ha az illető épületekben *áruházak* vannak. *(T)*

— **Életveszélyes motorbaleset a Pasaréti úton.** Súlyos közlekedési baleset történt ma reggel a Pasaréti út 22. számú ház előtt. A Bp. 748 rendszámú motorkerékpár, amelyet *Trohovszky* Viktor 37 éves fővárosi adótiszt vezetett, eddig ismeretlen körülmények között *beleszaladt az 501. számú 5-ös jelzésű autobuszba,* amely *Budapest* felől sebesen haladt az úton. Az összeütközés következtében *a motorkerékpár csaknem darabokra tört s romjai alól több sebből vérezve,* összetörve emelték ki az adótisztet. *Életveszélyes* sérüléseket szenvedett. A mentők a Szent János-kórházba vitték.

Asszonyom

bizonyára Önt is érdekli:

hogy Rómában drágább a narancs, mint Budapesten, mert a budapesti fogyasztók rögtön beszüntetik a narancsvásárlást, amint az Olaszországban drágább árat fizető kereskedők itt is emelni akarják az árakat;

hogy a nagykereskedőknél a legdrágább tojás is csak 6.6 fillérbe kerül. Indokolatlan tehát, ha egyes csemegekereskedők 8.5 fillérnél többet kérnek egy tojásért;

hogy a vásárcsarnokokban ma a zsírszalonna 1.26—1.52, a sertésháj 1.60—1.68, a sertészsír 1.52—1.68 pengőbe kerül;

hogy ismét árulják a külsőre legszebb amerikai almákat 2.00—2.40 pengőért, de a közönség, amely szivesebben veszi a jóizű almát, inkább azoktól az árusoktól szerzi be szükségletét, akik magyar Jonathánt adnak 2.10—2.40 pengőért, vagy svájci Parment 1.20—1.50 pengőért;

hogy a kertészek már kiültetik a szabad földbe a melegágyi salátákat.

— **Pakson felépítik az ország egyik legszebb kálváriáját.** *Paksról* jelenti tudósítónk: Az ország egyik legfestőibb vidékén emelkedik a paksi Kálvária-temető, amelynek stációi azonban már rossz állapotban vannak, úgyhogy *Gadl* paksi plébános mozgalmat indított, hogy a Kálváriát építsék újjá. A mozgalom és gyüjtés sikerrel járt és ebben az évben *Orbán Antal* szobrászművész tervei szerint és kivitelezésében megépítik a Kálváriát, amely az *ország legszebb kálváriája lesz.*

— **A közigazgatási bírósági törvény magyarázata** címen dr. *Vörös* Ernő, a közigazgatási bíróság ítélőbírája és dr. *Lengyel* József, a közigazgatási bíróság tanácsjegyző két vaskos kötetet adott ki. A 2362 oldalas mű a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozó minden egyes kérdést gyakorlati szempontból áttekinthető módon csoportosítva tárgyal és rámutat az itt-ott jelentkező ellentétes gyakorlatokra s ezeket kritikai méltatásban részesíti. A kitünő munkához *Puky* Endre, a közigazgatási bíróság elnöke írt előszót. A két kötet ára 60 pengő, *megrendelhető Az Est könyvkereskedésében.*

A kiejtés megjelölésével idegen nyelveket egyedül a legjobban tanulhat
SCHIDLOF
1000 szó módszeréből
Angol nyelvtan..... ára fűzve 4.—, kötve 6.—
Francia nyelvtan ára fűzve 4.—, kötve 6.—
Olasz nyelvtan..... ára fűzve 6.—, kötve 8.—
Német nyelvtan ... ára fűzve 4.—, kötve 6.—
Spanyol nyelvtan ára fűzve 6.—, kötve 8.—
Ungarisch (németnek magyarul) ára fűzve 6.—, kötve 8.—
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 20

JÓ HÍREK

A lakosság összeírása során megállapították, hogy Kecskemét legöregebb lakosa *Begidsán* Kristófné, aki éppen az összeírás napján ünnepelte *103. születésnapját.* Erdélyből került Kecskemétre. Amikor megkérdezték tőle, hogy miben látja hosszú életének titkát, ezt felelte: *»Egész életemen át dolgoztam,* minden reggel korán keltem. Fiatal koromban Erdélyben éltem, ahol a hegyek között pompás a levegő. Családunk legtöbb tagja igen magas életkort ért meg, *nem egy elődöm túlhaladta a 100 évet.« Begidsánné* sohasem volt súlyos beteg, szemüvegre sincs szüksége, életkedve ma sem hagyta el.

Pesti avantgardista vicc:

— Szeretsz?

— Szeretlek!

— Beszélj homályosabban, mert nem értelek.

— Nem tudok.

— Köszönöm. Mindent tudok.

A kanadai hatóságok statisztikája szerint a mult év utolsó négy hónapjában 200.000 idegen turistát vonzottak Ontarióba a híres ötös ikrek. A kis *Dionne*-gyerekek több mint hétmillió dollárral gazdagították olymódon rövid idő alatt Ontario államot. A gyermekek apja egy év alatt 10.000 dollárt keresett a gyermekeket ábrázoló levelezőlapok eladásával.

Ujabban egyre több külföldi regényben fordul elő Budapest és Magyarország. Valahogy divatosak lettünk az irodalomban is, jó hasonlat vagyunk, de szakértők szerint elsősorban idegenforgalmunk fellendülésének köszönhetjük, hogy francia, angol és német irók nemcsak személyesen utaznak Pestre, hanem a regényhőseiket is ide küldik.

Robog az autó a szegedi országút pompás betonján. Fehér juhászkutya sütkérezik az út kellős közepén, háttal az autónak. A kocsi vezetője *dudál.* A kutya lassan feláll és anélkül, hogy egy pillanatra is hátrafordulna, *lesétál az aszfalt szélére.* Az embernek önkénytelenül eszébe jutnak gyermekkorának falusi kutyái, amelyek száz és száz méteren csaholva követték nemcsak az autót, hanem a városi kocsit is. Hiába. Huszadik század van a kutyák világában is.

ÚJ CAPRI
márciusi műsorában
Esta & Nick
akrob. táncospár
Verseczi Lenke
a magy. kir. Operaház v. szólótáncosnője
Barlangban:
Csákvári-duó
Budapest kedvencei

A DUCE
beszél az abesszíniai háborúban hősi halált halt katonák emlékünnepén. A felső képen az olasz király és a trónörökös Mussolinival együtt a gyászünnepségen

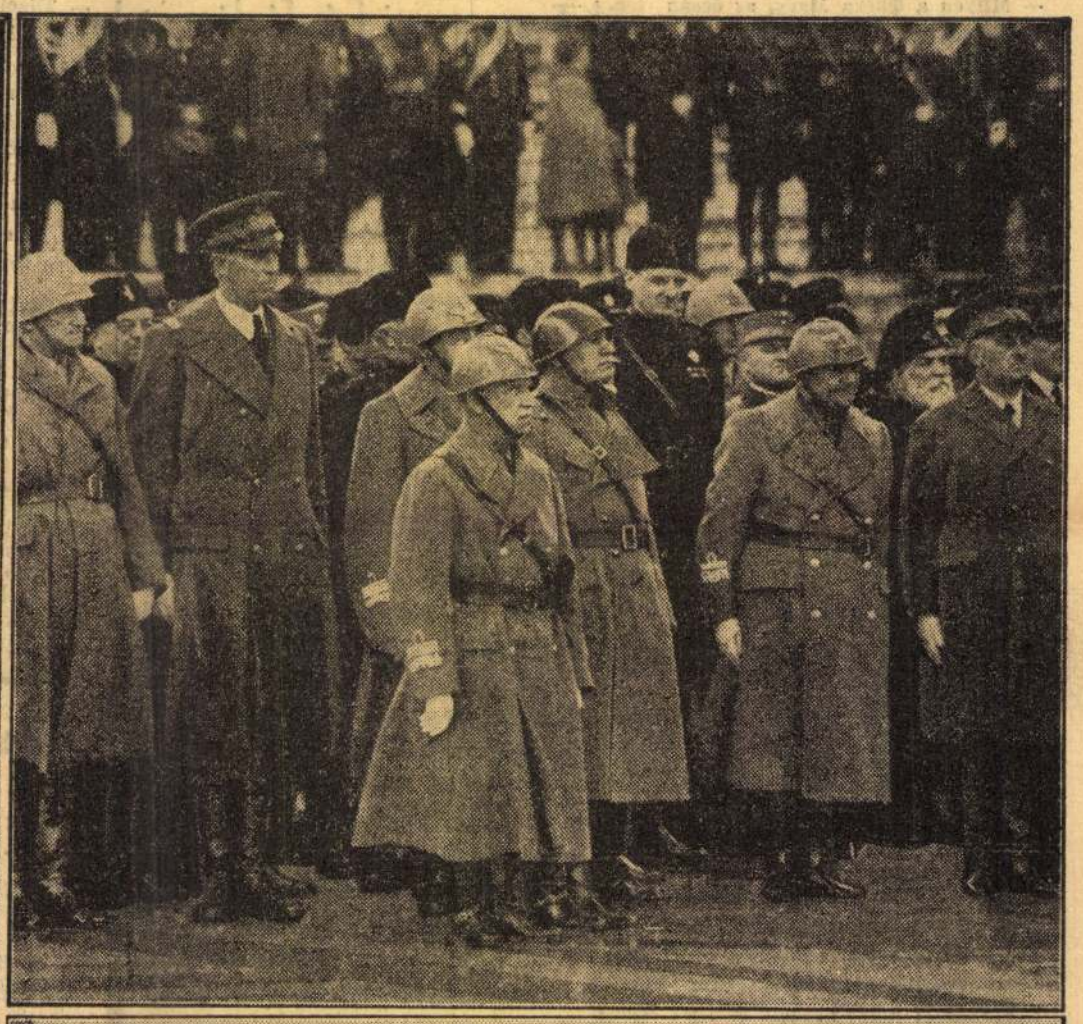

A BUDAPESTI »ZANZA«, amelyet Lóczy Lajosné hozott délamerikai tudományos útjáról. A zanza a délamerikai indiánok titokzatos eljárásával zsugorított emberfej. A budapesti példány narancsnagyságúra aszalódott össze, de az arcvonások teljes épségben megmaradtak. Ez a zanza körülbelül 12 centiméter széles

ENNEK AZ ÖT BABÁNAK csak minden negyedik évben lesz születésnapja. Látjátok gyerekek, így jár az, aki szökőévben, február 29-én születik

Kozmetika

A szeplőről

A bőr festékezettségének azt a hibáját nevezzük szeplőnek, amikor a festék (az ú. n. pigment) a hámrétegben olymódon szaporodik meg, hogy az a bőrön gombostűfejnyi vagy alig nagyobb sárgás-barnás foltocskák alakjában tünik fel, mely foltok a bőrt egészen símára hagyják, miután annak nívójából nem emelkednek ki. Leggyakrabban az arcon, nyakon és mellen jelentkeznek, de nem ritkák a test egyéb részein sem.

A szeplőképződésre való hajlam lehet veleszületett, amint nem egyszer látunk olyan családokat, melynek minden egyes tagja egyformán szeplős. Feltünő azonban, hogy az első szeplők késő tavasszal, vagy nyáron, napsütéses időben szoktak fellépni, majd ősszel és télen elhalványulnak, esetleg egészen el is tünnek, hogy a következő nyáron még intenzivebben jelentkezzenek. Ez a körülmény is bizonyítja, hogy a szeplők — legalább is túlnyomórészt — a napfény hatására képződnek. Ez a felismerés teszi lehetővé, hogy a szeplősödés ellen védekezzünk, azt meg is akadályozhassuk. Hosszas kísérletezések és vizsgálódások eredményezték, hogy ma már olyan kenőcsök, rázókeverékek és púderok állanak rendelkezésünkre, melyek a napfényt olymódon szürik meg, hogy annak szeplőtokozó részeit (az ibolyántúli sugarakat) visszaverik. Ezek a szerek *„fényvédő"* krém, puder stb. néven vannak forgalomban s igen jól használhatók, különösen olyan összetételben, mely az arc egyébkénti állapotának (pl. zsíros, vagy száraz arc stb.) is megfelel. Éppen ezért nagyon helyes, ha olyan helyen szerezzük be ezeket, ahol elkészítésüknél az ilyen egyéni szempontokat is helyesen tudják figyelembevenni.

MEGSZÉPÜLHET
HUSZÁR ANTALNÉ
gyógyszerész
kozmetikai intézetében
Telefon: 45-0-33. VIII., József-körút 36.
Tanítványok kiképzése

A fényvédő szereket kora tavasztól az ősz kezdetéig, napsütéses időben, szabadban tartózkodás alatt minden alkalommal használni kell mindenkinek, akinek bőre szeplősödésre hajlamos, így elsősorban finomabb, világosabb bőrűeknek és a vöröshajúaknak. Fontos tudni továbbá, hogy téli kirándulások alkalmával magasabb hegyeken és hómezőkön a napsütés s az inszoláció még intenzivebb lehet, mint nyáron és ezért ilyen kirándulásokon ugyanúgy kell gondoskodnunk a fényvédelemről, ha azt akarjuk, hogy kirándulásunk emlékét ne az arcunk szeplői őrizzék meg.

A tapasztalat bizonyította be, hogy a fényvédő-szerek használata alatt általában újabb szeplők nem jelentkeznek s így ez a legmegbízhatóbb és legegyszerűbb fegyverünk az arcot annyira elrútító szeplők ellen. Előfordul azonban, hogy valamilyen okból — legtöbbször indolencia miatt — a gondos védekezés nem vihető keresztül, esetleg valamilyen alkalomra sürgösen akar valaki szeplőitől megszabadulni. Ennek is meg van a lehetősége, de a követendő eljárás megválasztása annyi körülménytől függ, hogy annak részletezése igen messzire vezetne. A rövidebb eljárások s az arc teljes rendbejöveteléig 1—2 hét időt kívánnak s csak elvétve fordul elő olyan eset, hogy pár nap alatt érhetünk már célhoz. A kifejlődött szeplők teljes eltávolítása nehézkesebb és sokkal körülményesebb eljárás, mint az egyszerű védekezés. Enyhébb esetekben azonban, amikor a szeplők száma nem túlnagy, színük pedig halványsárga, — sokszor egyszerű házikezelés is eredményes olyan formában, hogy naponta kétszer citromlével dörzsöljük be a szeplős területet. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy az ilyen kezelést nem mindenkinek a bőre türi el és ezért ajánlatos, ha az otthoni kezelésre vonatkozóan is szakértő kozmetikus tanácsát kérjük ki.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a szeplők különféle kezelésekkel eltüntethetők, de sokkal egyszerűbb a szeplők képződését fényvédő szerek alkalmazásával megakadályozni. Mindkét cél elérésére alkalmas kombinált eljárások igénybevehetők, melyeknek segítségével igazán szépen szabadulhatunk meg a szeplős arc keserűségeitől.

Huszár Antalné dr.-né

A ROVATVEZETŐ ÜZENETEI.

Csúnya. A szemölcs és ugyanakkor a benne nött szőrszál is egyszeri kezeléssel véglegesen eltávolítható. Utókövetkezményektől nem kell tartania.

Tiszti asszony. A közölt kísérlet elvégzéséről lebeszélem, mert jóvátehetetlen elváltozásokat okozhatna az arcán. Tessék minden tünetet részletesen megírni s felbélyegzett, megcímezett válaszborítékot küldeni, akkor szívesen szolgálunk megfelelő tanácsokkal.

Nincs más út. Elkeseredése indokolatlan, mert arca biztosan rendbehozható. A kezelés körülbelül két hónapig tartana, eleinte hetenként kétszeri, később ritkábban végzendő arcápolásokkal. Ugyanakkor az otthoni ápolást is elő lehetne írni.

Veszély, Sáfrány, Fehérbőrű, Nehézkes jeligékre a kérdések kényesebb természete miatt csak levélben válaszolhatunk. Kérünk **pontos címet és válaszbélyeget.**

Napihírek

Kincseket találtak a kassai régi pénzügyigazgatóság pincéjében

Kassa, augusztus 24.

A kassai régi pénzügyigazgatósági épületet lebontják és a pénzügyigazgatóságot új épületben helyezik el. Az épület egy szárnyát műemléknek nyilvánították, mert kassai tartózkodása alatt abban szállt meg II. Rákóczi Ferenc, majd Mária Terézia. A bontási munkálatok alkalmával a munkások a pincében vörösréz ládikát találtak, amely színültig volt arannyal és ékszerekkel. Azonnal bizottság szállott ki a helyszínre, amely megállapította, hogy a ládikában 2796 darab aranytallér van, a XV—XVIII. századig. Találtak ezenkívül egy 59 dekás aranyláncot is, amely az ötvösművészet remeke. Az egyes láncszemek drágakövekkel vannak kirakva. A hivatalos jegyzőkönyvet még nem vették fel, így a többi ékszer hozzávetőleges értékét sem lehet megállapítani.

— **Címadományozások.** A kormányzó a vallás-- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Brunner* Antal nyugalmazott miniszteri számvevőségi II. osztályú főtanácsosnak a miniszteri számvevőségi I. osztályú főtanácsosi címet, *Hofbauer* F. Aladár nyugalmazott miniszteri számvevőségi II. osztályú főtanácsosnak a miniszteri számvevőségi I. osztályú főtanácsosi címet, *Bruck* Ferenc budapesti VII. kerületi állami Madách Imre-gimnáziumi nyugalmazott rendes tanárnak a gimnáziumi igazgatói címet adományozta.

— **Kinevezések.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Folkmann* Ervin miskolci királyi katolikus gimnáziumi rendes tanárt és *Timkó* Károly tatai kegyestanítórendi katolikus gimnáziumhoz beosztott királyi katolikus középiskolai rendes tanárt 1935 július 1-től számított hatállyal a királyi katolikus középiskolai tanárok létszámába, az állami középiskolai és a velük egy tekintet alá eső többi tanár részére megállapított és az állami rendszerű VI. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő 10. fizetési fokozatba előléptette.

— **Kormányzói elismerés.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Garzó* Béla dr. kecskeméti református gróf Tisza István reálgimnáziumi igazgatónak, nyugalombavonulása alkalmából, a tanügy terén szerzett érdemeiért elismerését tudtul adják.

— **Rendkivüli egyetemi tanári kinevezés.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Somogyi* István dr. budapesti Pázmány Péter tudományegyetemi adjunktus, egyetemi magántanárnak, a tudományos szakirodalom művelése és az orvosképzés terén szerzett érdemei elismeréseül az egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta.

— **Végetért a homeopata orvoskongresszus.** A homeopata kongresszus szombaton záróelőadások hangzottak el. Az első előadó Nedor Kala Palita hindu főorvos volt, aki érdekes előadást tartott arról, hogy Indiában a homeopatiával milyen nagy eredményeket értek el. Wilhelm *Gutmann* dr. professzor a kininlázról beszélt, *Godofredo* Jonas dr. (Argentinia) előadása elmaradt, helyette *Schilling* Árpád dr. román tanár tartott előadást *Fotokémiai kisérletek a homeopathiás gyógyszerformákkal* címmel, majd a kiváló bécsi professzor, *Paar* dr. klimatológia és a homeopathia kapcsolatairól értekezett. *Macskássy* Ferenc dr. (Budapest) volt az utolsó előadó, aki francia nyelven beszélt arról, hogy mit nyujt a homeopathia a modern sebészetnek. A kongresszusi tanácskozások után a külföldi és hazai tudósok a Szent Gellért-szálló márványtermében ünnepi összejövetelt tartottak, amelyet felhasználtak arra, hogy Magyarországon szerzett tapasztalataikat egymással közöljék. Az összejövetel keretében elsőnek Schmiert Gusztáv dr., a kongresszus elnöke közvetlen szavakkal mutatott rá, hogy Magyarország a kongresszusi tagok szívét meghódította. A homeopathia liga jelentősége a Budapesten lefolyt tanácskozások és a tudományos ülések révén nagymértékben emelkedett. A következő felszólaló Assmann dr., a liga elnöke volt, aki után felszólaltak még Bastanier berlini tanár, *Roy* Upham newyorki professzor, *Voorhoeve* (Utrecht), *Renard* dr. (Levaloa), *Mattoli* (Firenze), *Vinyals* (Barcelona), *Godofredo* Jonas (Buenos Ayres), *Pahud* (Lausanne), *Rasiklal* Thakar (Bombay), *Cooper* tanár (London), *Tuinzing* (Rotterdamó professzorok, végül pedig *Balogh* Elemér, a Hangya elnöke köszöntötte a külföldi vendégeket, akiknek egy része szombaton délután elutazott a fővárosból, de többen ittmaradtak és megtekintik a Balatont, s kirándulásokat tesznek vidékre.

— **Gyakorlati tanácsok a takarmányhiány enyhítésére.** A tejtermelők budapesti szövetsége rendszeresen megjelenő tájékoztató körlevelével kapcsolatban szakmellékleteket is szokott adni, amelyekben legkiválóbb szakembereink tárgyalják a tejtermelő gazdák széles körét érdeklő fontosabb kérdéseket és több irányban nyujtanak érdekes felvilágosításokat és tanácsokat. A szövetség augusztus havi körleveleinek a melléklete *Zajtay* Artur dr. ny. kísérletügyi főigazgatónak *„Mit tehetünk a takarmányhiány enyhítésére?"* cimü igen érdekes és gyakorlati tanulságokban gazdag tanulmánya, amely a takarmányhiány enyhítésére alkalmas, a gazdák által megvalósítható eljárások hosszú sorát ismerteti és sok hasznos útmutatást nyujt arra, hogy a gazdák szükös takarmánykészletek ellenére állatállományukat nagyobb veszteségek nélkül hogyan menthetik át a jövő esztendőre. Ezt a tanulmányt a tejtermelők budapesti szövetsége (IX., Köztelek-utca 8) érdeklődő gazdáknak készséggel megküldi.

Társaságban

mindenki szórakozni akar. De mily gyakran megakadályozza ezt a fáradtság és kimerültség! Ilyenkor **Kobona** segít. Mintha ujjászületne az ember. Gyógyszertárban kapható.

— **Krippel Móric egyetemi nyilvános rendes tanár.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Krippel* Móricnak, a volt soproni Erdészeti és Bányászati Főiskola nyugalmazott tanárának a főiskolai oktatás és a tudományos szakirodalom terén kifejtett munkássága elismeréseül az egyetemi nyilvános rendes tanári címet adományozta.

— **Keményfy Kálmán Dániel meghalt.** Az esztergomi egyházmegye papságának egyik kiváló tagja, *Keményfy* Kálmán Dániel plébános szerdán, 65 éves korában váratlanul elhúnyt. Az ősz papot tudományos, tanári és lelkipásztori munkája révén egyházmegyéje határain túl is ismerték és tisztelték. Történelmi és egyházpolitikai kérdésekkel foglalkozott, s ebből a tárgykörből több értékes könyve s számos kisebb tanulmánya jelent meg. Élénk publicisztikai munkát fejtett ki. 1895-ben Csernoch Jánossal és Prohászka Ottokárral együtt megindította az *Esztergom* című politikai lapot. A közszeretetben és köztiszteletben álló elhúnyt papot általános részvét mellett pénteken temették el az esztergomi belvárosi temetőben.

— **Megjelent a Hungária új száma.** Bő terjedelemben, gazdag tartalommal jelent meg *Nyul* Gyula dr. felelős szerkesztő irányításával, *Fels* Ervin szerkesztésében, a *Hungária Magyar Tehnikusok Egyesülete* nívós lapjának augusztusi, kettős száma. A lap vezetőhelyen üdvözli *Bornemisza* Géza kereskedelemügyi minisztert, mint a Hungária volt primuszát, foglalkozik a magyar tehnikai életnek, az új ganaráció közreműködésével, megoldásra váró feladataival, s közli azoknak a Hungaristáknak hosszú névsorát, akik az új iparügyi minisztériumban beosztást nyertek. Közli a lap *Winkler* Jenőnek, a mosonmegyei diákszövetség díszgyülésén megtartott, mélyenszántó beszédét, foglalkozik a Hungaristák részvételével a falumunkában, részletesen számot ad a Hangária legutóbb lezajlott plenárisáról és ismerteti a Hungária elkészült és illetékeseknek átadott *telepítési tervezetét.* Az egyesületi hírek között hírt ad a lap az *V. Masztaba*-csoport újból megrendezésre kerülő művészeti kiállításával, közli a *XXIII. Concordia*-csoport fénykép- és rejtvénypályázatának eredményét s beszámol a *II. Holló*-csoport nagysikerrel lezajlott hajókirándulásáról.

Nemzetiségi kisebbségi konferencia Svájcban

Genf, augusztus 24.

Az európai nemzetiségi értekezlet végrehajtóbizottsága, amely Európa különböző részeinek és államainak kisebbségi népcsoportjait foglalja magába, az ezidei nagygyűlést szeptember 2-től 4-ig terjedő időre tűzték ki Genfbe. A legutóbbi három évben az üléseket Bernben, illetőleg Bécsben tartották. A határozat, amely ismét Genfbe hívja össze az értekezletet a szerződésekben lefektetett fennálló nemzetjogi kapcsolatok nagy veszélyeztetettségére vezethető vissza. A tárgysorozaton többek között a következő pontok szerepelnek: Egyes államok egyre növekvő türelmetlensége a kisebbségekkel szemben és a veszélyeztetett nemzetiségi jogok; a nemzetiségek helyzete a tekintély elvén felépült államban, az anyanyelvű helységnevek és más földrajzi elnevezések használatának elnyomása; az államok felett álló népközösség határai és veszélyeztetettsége; a hágai törvényszék működésbe helyezése a nemzetiségi jogok terén. A küszöbönálló nemzetiségi nagygyűlésen Európa majdnem valamennyi nemzetisége felelős kiküldöttekkel vesz részt.

ELTÖRPÜL
mindenfajta világítás az
Aladdin
petróleumgáz-lámpa
fényével szemben
ALADDIN, Budapest, Rákóczi-út 32
(szemben a Rókussal)

Elkészült Orbán Antal székesfehérvári Prohászka-siremléke

A székesfehérvári *Prohászka*-emléktemplomban a baloldali oltár előtt állítják fel *Orbán* Antal szobrászművész díszes kidolgozású, remekművű, ruskicai márványból készült szarkofágját, amelyen a művész már az utolsó simításokat végzi. 1936 április 2-ára, a nagy püspök halálának kilencedik évfordulójára akarják áthozni Ottokár püspök hamvait a csendes Szentháromság-temetőbeli kriptájából *a Prohászka Ottokár-emléktemplomba.*

— **Holtigtartó életjáradékot** (nyugdíjat) biztosít állami tisztviselő olyan idősebb egyénnek, aki ingatlanvételhez 12.000 pengőnyi összeget tud adni, első helyen való bekebelezésre és lakpénzlekötés mellett. **Ajánlatokat:** „Havi 100—150-ig" jelige alatt a kiadóhivatal továbbit.

Simán zajlik le a szerb kormányválság

Belgrádból jelentik: A kormány folyamatban lévő átalakításáról eddig semmiféle hivatalos közleményt nem adtak ki. Mindössze annyi köztudomású, hogy Jankovics minisztert a kormányzóherceg ma délelőtt fogadta a szlovénországi Behinjeben. Kormánykörökben kijelentik, hogy minden rendesen halad előre és Sztojadinovics a legnagyobb valószínűség szerint egynemű kormány élén fog állni, amelyből a nézetek szétágazását teljesen kiküszöbölték.

— **Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél,** melyeket romlott ételek okoznak — tehát főleg húsmérgezés vagy gombamérgezés előfordulásakor — a gyorsan ható természetes **„Ferenc József"** keserűvíz azonnali használata rendkívül fontos segédeszköz.

Házasság

Iritz Klára és *Boskovitz* László (Budapest) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kund Atala és *Gronovszky* Iván dr. jegyesek.

Stentzer Lajos nagybérlő leányát, *Mädyt* (Kaposszéplak) f. hó 25-én eljegyezte nemes *Szathmáry* Lajos dr. ügyvédjelölt (Kaposvár).

Lippay Babát, Lippay István dr.-nak, az IPOK h. igazgatójának leányát Keszthelyen eljegyezte *Szabó* Károly (Celldömölk).

Dapsy Valéria és *Juhász* János dr. ügyvéd augusztus 24-én tartották esküvőjüket Szolnokon. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kiskun szabadtéri lovasjátékok Kúnszentmiklóson.** Az országos magyar Bokréta szövetség kunszentmiklósi bokrétája, öt vendégbokréta, valamint a Kiskunság és Bugac pásztornépének közreműködésével szeptember 8-án, Kisasszonynapján a kunszentmiklósi Epreskertben egésznapos programmal nagyszabású ünnepségeket rendez. Az ünnepségeket délelőtt 10 órakor hatalmas felvonulás vezeti be, amely átvonul a községen s amelyen résztvesznek az összes bokréták, lovascsoportok, pásztorok, körülbelül 250 résztvevő, gyalog, lóháton, hatökrös szekerekkel és szamárkordékon. Délután 2 órakor kezdődik a juhászok és gulyások terelő versenye, a nyergelés és szamárverseny. Három órakor bemutatásra kerül a *Betyár csókja* című nagy szabadtéri lovasjáték, amely *Basky* Gyuri kunszentmiklósi hires betyár életéből vett jelenetet mutat be több mint száz lovassal. Délután fétöt órakor szabadtéri színpadon bokrétaelőadás, bokrétásdalokkal, táncokkal és népszokásokkal, ezen hat bokréta, valamint kiskunsági és bugaci pásztorcsoportok vesznek részt. Az Epreskertben egész napon át cserenyék, karámok, szárnyékok mellett a négy pásztornemzetség az ősi pásztorételeket eredeti módon maga főzi. Ugyanezen a napon van a szőlősgazdák és gyümölcstermelők kiállítása, borkóstolója és vására. A Frontharcos szövetség dísztáborozása, a környékből sorozott ezredek bajtársi találkozója, az elemi iskolákban pedig TESz munkanap és kiállítás. A napot hatalmas szabadtéri pásztorbál fejezi be. A vasútállomáson autobuszok, bérautók és szekerek állanak a közönség rendelkezésére. Az étkezés az Epreskertben 12 csárdában és a pásztoroknál történik. Jó borok a borkiállításon és a termelők alkalmi kiméréseinél is kaphatók. A MÁV legalább 500 utas jelentkezés esetén a kunszentmiklósi ünnepségekre Kultúrvonatot indít, a vonat szeptember 8-án reggel 8 órakor a Keleti-pályaudvarról indul.

„Szabadalmazott virág" egy londoni kiállításon

Londonból jelenti az Uj Magyarság tudósítója: Ma nyílt meg a *Királyi Virágkertészeti Társaság* egyik londoni kiállítása, amelyet kizárólag a *gladiola* kultuszának szentelnek. Anglia, Hollandiával együtt a virágkertészet hazája, a *park* és az *angolkert* szavak nemcsak a magyar nyelv vendégszavai, hanem polgárjogot nyertek majdnem minden európai nyelvben is. Az angol virágkultuszt mi sem mutatja jobban, hogy a nagy, *Chelsea*-beli virágkiállításoktól függetlenül, szinte minden hónapban kiállítás nyílik meg az angol fővárosban, amelyet kizárólag egy virágfajtának szentelnek. A nagy népszerűségnek örvendő rózsa- és szekfűkiállítások után, most a *westminsteri Horticultural Hallban* külön gladiola-kiállítás nyílik meg.

A hatalmas termeket szinte zsúfolásig megtölti az itt kiállított, nem kevesebb, *mint kétszázötvenezer darab* „kardvirág", amelyek legnagyobb része angol kertekből származik, de a kiállítók között szép számmal akadnak német, amerikai és hollandi amatőrök is.

Minthogy a gladiolát eddig csak sárga és vörös színben ismerték, az angol kertészek már évek óta azon igyekeznek, hogy valami módon végre kék gladiolát is elő lehessen állítani. A mai napig, a kék színhez legközelebb, csak a lilával jutottak el.

Egy amerikai kertésznek sikerült a sárga gladiolából aranyszínt kitermelni és a példányok olyan jól sikerültek, hogy ezt az *Arany Istennő* (Golden Goddes) nevű variációt az Egyesült Államokban szabadalmaztatták is, mintha egy ujonnan feltalált borotvapengéről, vagy cipőpasztáról lenne szó. Mi elmaradt európaiak még nem jutottunk el a virágok szabadalmaztatásáig.

Különös érdekessége a kiállításnak, hogy, a katalógus szerint, a kiállítók között nagy számmal szerepelnek a nyugalmazott angol katonatisztek. Azt Angliában mindig tudtuk, hogy a penzionált hajóparancsnokok és ellentengernagyok szabad idejükben tulipánokat keresztezneznek és rózsákat nyesegetnek, de az öreg tábornokok ilyen sportjairól nem volt értesülésünk. Modern pszihológusok bizonyára könnyen érthetőnek találják a tudatalatti kapcsolatot, hiszen a latin *gladius* szó, amelyből a virág neve származik, magyarul *kard*-ot jelent.

Az angol férfi keresete

Irta: Hegedüs Ádám

London, augusztus.

Alig néhány hete, hogy cikket irtam az angol asszonyok keresetéről s most ismét leveleket kapok, hogy irjam meg a cikknek a pandantját, vagyis irjak az angol férfiak keresetéről. Ebből a kérésből azt a nem túlságosan messzemenő következtetést vonom le (amit már régen gyanítottam is), hogy az embereket az egész világon, körülbelül a másik ember pénze és kereseti viszonyai érdeklik legjobban.

Ezt a témát sokkal nehezebb megírni, mint az angol asszony kereseti viszonyairól szólót. Angliában férfiakkal pénzről általában nem beszél az ember. Kérdezni anyagi természetű dolgot nőktől sem illik. Ez igaz, de nem is szükséges...: *a nők elmondják.* A férfiak azonban ilyen dolgokban nagyon tartózkodók. (A férfiak nem mondják el.)

Arra például habozás nélkül meg tudnék felelni, hogy mennyi a miniszterelnöki fizetés Angliában, mert ezt majdnem mindenki tudja. Azaz ezt sem merném határozottan állítani. A legtöbb angol halandó rendszerint nem tudja, hogy *Baldwin miniszterelnök hivatala után egyáltalában nem kap fizetést.* Elődjei sem kaptak. Anglia tudniillik imádja a tradiciót s azokból egy betűt sem enged, legfeljebb megkerüli őket, ha kell. A tradíció pedig az angol Premierrel szemben az volt, hogy *Walpole* és *Pitt* idejében a miniszterelnöki állás olyan *honoris causa* foglalkozás volt, mint nálunk például negyvennyolc előtt az alispánság. Az angol miniszterelnök állása abból a körülményből fejlődött ki, hogy első György angol király hannoveri létére egy kukkot sem tudott angolul s kénytelen volt a kormányzást egy angolul tudó ember segítségével végezni. Ez volt Anglia első miniszterelnöke.

Az elmúlt száz év alatt azonban megváltozott ez a viszony. A 19. század miniszterelnöke már nem volt gazdag ember, a huszadik századé pedig éppen nem, így aztán, hogy a premier éhen ne haljon, adtak neki egy másik állást is: kinevezték az államkincstár első lordjává s ilyen módon ötezer font évi fizetest húz. (Ezért van az, hogy a Downing Street tizesszámú, egyszerű kis polgári házon, fakult réztábla hirdeti: *„First Lord of The Treasury".* A tábla mögött a miniszterelnök lakik.)

Ebből az ötezer fontból a premier nem nagyon nyujtózkodhat. *Oliver Baldwin* barátom nem egyszer jegyezte meg, hogy az apjának majdnem az egész vagyona rámént a hivatalára s még emlékezünk arra a körülményre, amikor a háborúutáni évek egyik miniszterelnökét egy vagyonos barátja autóval lepte meg a születésnapján. A premier az ajándékot szépen megköszönte és elfogadta.

*

Ilyen körülmények között aztán a bársonyszék jelentősége Angliában nem olyan nagy, mint képzelné az ember. Ismeretes, hogy *Birkenhead lord,* aki mint ügyvéd évi negyvenezer fontot keresett, kézzellábbal kapálódzott azon megtiszteltetés ellen, hogy a lordkancellári méltóságot jelentő gyapjúzsákra ültessék. Ilyen módon éppen harmincezer fonttal keresett kevesebbet, mint azelőtt. A lordkancellár tudniillik tízezer fontot húz évente.

Ugyanez történt *Simon* mai belügyminiszterrel, aki mint barrister (ügyvéd) harmincezer fontot keresett s mikor 1931-ben kinevezték külügyminiszternek, le kellett mondjon huszonötezerről. Még pedig örökre, mert Angliában a volt miniszter nem teheti ismét fel az ügyvéd parókáját.

Ezzel megérkeztünk az ügyvédi foglalkozáshoz. Nehány *„sztár"* megkeres évi negyvenezer fontot (vagy négyen vannak ilyenek), de az angol átlagügyvéd örül, ha évi nyolcszáz fontot kereshet s London tele van nyomorgó fiatal ügyvédekkel.

Az orvosok helyzete sem rózsásabb. A *Harley Street,* a drága specialitások negyedében, van néhány orvos (nem *„tanár"*, mert a professzor Angliában kizárólag tanítással foglalkozik s praksszist nem folytat), aki évente száz-százötvenezer pengőnek megfelelő összeget keres, de az átlagorvos ennek egytizedét sem keresi meg. A helyzet az ügyvédekkel szemben csak annyival előnyösebb, hogy *„orvosnyomor"* Angliában nincsen, mert a fiatal doktor, ha minden kötél szakad, elmehet a gyarmatokra.

*

Az angol hivatalnok fizetésére vonatkozólag, bár a kíváncsiság itt engem éppen úgy izgat, mint olvasóimat, sajnos, hat év alatt sem sikerült kimerítő információt szerezni. Az ilyesmi Angliában nem *„köztudomású"*, mint nálunk, az angol állami tisztviselő pénzügyeit jobban titkolja, mint a hivatalos titkot.

A magántisztviselők fizetése foglalkozási ágak szerint erősen változik: a könyvkiadók például sokkal rosszabbul fizetik az alkalmazottaikat, mint a tőzsdebizományosok. Az átlag angol magánhivatalnok azonban általában kétszer-háromszor annyit keres, mint pesti kollégája, ugyanakkor, amikor az angol élet a nagy átlagban csak hatvan-hetven százalékkal drágább, mint a miénk.

Ezek után, sajnos, át kell térnünk a „sztárfizetésekre", amelyről aztán már alaposabb információ áll rendelkezésünkre. Itt vannak például a hivatásos sportemberek. *Jack Petersen,* a híres nehézsúlyú bokszoló például két évvel ezelőtt ötezer fontot kapott, amikor „nokautolta" *Jack Doyle*-t. Azóta nem kevesebb, mint tizennyolcszor kereste meg ezt az összeget. Igaz, hogy nem négy perc alatt, mint a *Petersen—Doyle*-mérkőzés alkalmából. (Itt említem meg, hogy *Tunney* Amerikában kétszer kétszázezer fontot kapott *Dempsey* legyőzéséért. Ennél többet még senki sem keresett félórai munkáért.)

Ted Kid Lewis, aki néhány évvel ezelőtt a *MAC* trénere volt Pesten, hosszú karrierje alatt vagy hatvanezer fontot öklözött össze. Igaz, hogy sokat vesztett azóta.

A zsokék már kevesebbet keresnek. A kezdő zsokénak rendszerint három fontot adnak egy futamért. Ha nyer, az összeg többszörösen megduplázódik, mert azonkívül, hogy még külön két font tiszteletdíjat kap, a nyereségből is tíz százalék illeti. A sztárzsokék évente gyakran megkeresik az ezer fontot, és *Gordon Richards,* napjaink leghíresebb zsokéja, ebben az évben tízezer fontot keresett.

*

Walter Hagen, a legismertebb hivatásos golfjátékos ma is megkapja az évi tízezer fontot, de a trénereket is jól fizetik. Annakidején *Nortchliffe lord* évi kétezer fontot fizetett a saját privát golftrénerjének, ami jóval több, mint egy angol egyetemi tanár évi fizetése; napjainkban pedig az *Aga Khán* évi ezer font fizetést ad *George Duncan* nevű trénerjének.

Nagy meglepetést fog Pesten okozni, hogy az angol futballistákat aránylag milyen rosszul fizetik. Angliában kétféle futballt játszanak: *„rugger"-t* és *„soccer"*-t. Az előbbi a *„rugby-football"* szavak összevonása. Ezt ovális labdával játsszák és Pesten még nincs bevezetve. A *„Soccer"* viszont az *„Association Football"* szavak összevonása. Ez az a játék, amit mi Pesten *„labdarúgás"* név alatt ismerünk.

A hivatásos futballista átlag nyolc fontot kap hetenként s még két fontot, ha megnyerték a meccset. Ilyen körülmények között a sztárok nem kereshetnek többet, mint évi ötszáz fontot. Az ilyesmi természetesen nagyon keserves dolog, ha meggondoljuk, hogy egy-egy ismert futballsztárért tíz-tizenötezer fontot is kifizet az egyesület (amiből a sztár egy pennyt sem kap) és még keservesebb lehet a sztárnak arra gondolni, hogy egy-egy mérkőzést száz-százhúszezer ember néz végig.

A krikettereket valamivel jobban fizetik, mert a legjobbak heti húsz fontot kapnak a szezón alatt, de ebből az összegből költségeiket is fedezniök kell.

Az angol hivatásos tenniszsztárok, birkózók, atléták számára nem jelent sok előnyt, feladni az amatőr jelleget, mert *Suzanne Lenglent* kivéve, egyik tenniszbajnok sem keresett jelentékeny összeget, a birkózás pedig Angliában csak most kezd lassan divatba jönni.

*

Annál jobban keresnek a jazz-band karmesterek. Ezek között még mindig *Ambrose* tartja a rekordot. El lehet képzelni, mit kereshet, ha tudjuk, hogy nagyobb az évi jövedelme, mint *Jack Paynenek* és *Jack Hylton*-nak, akik egyenként huszonöt-harmincezer fontot keresnek évente tisztán. Ismerek egy szakszofonjátékost, aki évi négyezer font után fizet jövedelmi adót.

Mint ujságíró, keserű szájízzel vettem tudomásul, hogy a sztárkarrikatúristákat nemcsak a sztárujságírónál fizetik jobban, hanem annak a lapnak a szerkesztőjénél is, ahova dolgoznak. Igy például *Strube,* a *„Daily Express" „kartunistája"*, évi tízezer fontot keres nagyszerű és gyakran hallatlanul mulatságos ötleteivel. Ugyanakkor a *„Daily Express"* szerkesztője csak hétezer font évi fizetést kap. (A háborúutáni *„prosperity"* alatt előfordult, hogy az egyik londoni estilap szerkesztője évente huszonötezer font fizetést húzott, de erre azóta se volt példa. Még Amerikában sem.)

Strube azonban nem az egyetlen karrikatúrista, aki tízezer fontot keres. Ennyit fizet állítólag *„Low"*-nak is az *„Evening Standard"* és Tom Websternek a *„Daily Mail".*

*

Az írói jövedelmekről már régen tudtam, hogy nem olyan jelentékenyek Angliában, mint az Egyesült Államokban. (Valahányszor íróbarátaimmal összeakadok, rögtön a viszonyokat kezdik szidni!) Azok az idők, amikor *Galsworthy* harmincezer fontot keresett évente, már bizony messze vannak. A fantasztikus előlegek kora is lejárt. Ma alig van két-három olyan angol író, akinek egy elfogadott munkájáért kétezer font előleget adnak. A kezdő író általában harminc font előleget kap egy elfogadott regényért.

Az angol festők már egy évtized óta panaszkodnak. *László Fülöp, Augustus John, Glyn Philpot* igaz, hogy többet kapnak egy portréért, mint ezer fontot, de az átlag angol festő úgyszólván folyton *„ráfizet"* a mesterségére és azok, akik nem csinálnak plakátot, nem illusztrálnak könyvet és nem terveznek díszletet, bizony elég gyakran nyomorognak.

Kiásták a berlini alagutbeomlás három halottját

Berlin, augusztus 24.

Szombaton este kiásták a göringstrassei alagútbeomlás első három halottját. A három áldozat hét méter mélységben feküdt a beomlott alagút alján. A kiásott holttesteket Göring miniszterelnök közelben fekvő házának kertjébe vitték és ideiglenesen ott ravatalozták fel. Daluege tábornok rendőrkapitány a holttestek átszállításának tartamára ötperces munkaszünetet rendelt el. Most már bizonyosra vehető, hogy a többi eltünt tizenhét munkás is életét vesztette, de még napokig tarthat, amíg valamennyien felszínre kerülnek. Hozzávetőleges becslés szerint még legalább tízezer köbméter földet kell eltakarítani, amíg a beomlott alagutat fel tudják szabadítani. Az eltemetett munkásokra öt méteres homok és törmelék zuhant. Tizenkétezer köbméter föld mozdult meg a katasztrófánál s kétségtelen, hogy *mindnyájukat halálrazúzta.* A birodalmi vasútigazgatóság közlése szerint az eltakarítási munkálatok legkésőbb egy héten belül befejeződnek, azután folytatják az összekötő vasút alagútjának építését.

Ausztria vezet a kerékpáros verseny első napján

A Magyar Kerékpáros Szövetség szombaton este rendezte a Millenáris-versenypályán a magyar-osztrák kerékpárversenyt első részét. A magyar csapat már a felállásnál elvesztette a versenyt, amennyiben *Orczán* László és *Pelvássy* Ferenc minden indokolás nélkül távolmaradt. A szövetség a példátlan sportszerűtlenséget bejelenti az Országos Testnevelési Tanácsnak.

A versenyek első része a flyer-verseny, amelyben mindkét nemzet négy-négy versenyzőt indít.

A magyar Győrfi mindkét futamát megnyerte, a többi hat futam az osztrákok zsákmánya lett. Ausztria este 10 órakor már 14 : 10 arányban vezetett. Eredmények:

I. forduló: 1. futam: 1. Magerer Ausztria, 2. Németh Magyarország. Utolsó 200 m: 13.2 mp. — 2. futam: 1. Győrfi magyar, 2. Kotzourek osztrák. Utolsó 200 m: 12.4 mp. — 3. futam: 1. Mohr osztrák, 2. Schmidt magyar. Utolsó 200 m: 12.6 mp. — 4. futam: 1. Duschika osztrák, 2. Budai magyar. Utolsó 200 m: 12.8.

II. forduló: 5. futam: 1. Győrfi magyar, 2. Schmaderer osztrák. Utolsó 200 m: 13.6 mp. — 6. futam: 1. Mohr osztrák, 2. Bodai magyar. Utolsó 200 m: 13 mp. — 7. futam: 1. Duschika osztrák, 2. Schmidt magyar. Utolsó 200 m: 13 mp. — 8. futam: Kotzourek osztrák, 2. Németh magyar. Utolsó 200 m: 13 mp.

Tíz óra tájban került sor az 1000 méteres időversenye, amelyben az osztrák Mohr győzött 1 p 16 mp idővel s ezzel beállította a pályarekordot. További helyezések: 2. Németh, Magyarország 1 p 16.2 mp, 3. holtversenyben Kotzourek Ausztria és Győrfi Magyarország 1 p 17.6 mp, 5. holtversenyben Duschika Ausztria és Schmidt Magyarország 1 p 17.8 mp, 7. Schmagerer Ausztria 1 p 19 mp, 8. Bodai Magyarország 1 p 20 mp. Az időtartamverseny pontversenyében Ausztria győzött 19 ponttal, 2. Magyarország 17 ponttal.

Az első versenynap pontozása szerint Ausztria vezet 33 : 27 pont arányban.

nagyvilágban

A berlini Sportpalastban Streicher, a „frankvezér" beszél a zsidók ellen

Sztalin Dimitrovval, aki ellen a Internacionálé ülése után perényletet követtek el

Az amerikai zsidóság háború- és fascista-ellenes tiltakozó tüntet Hitler és Mussolini ellen

Zeneszó kíséretében szedi be a szovjet a földmivesek termékeit

A szovjet „gazdalovasai" 6000 kilométerről lovagoltak Moszkvába

MAGYAR HIRADÓ

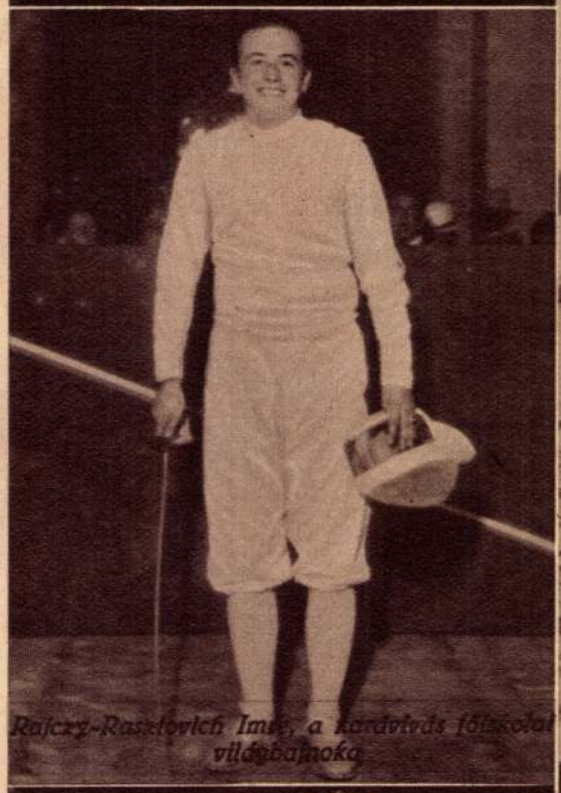

Rajczy-Raszlovich Imre, a kardvívás főiskolai világbajnoka

A győztes magyar nyolcas, a grünaui evezős európabajnoki küzdelmek után

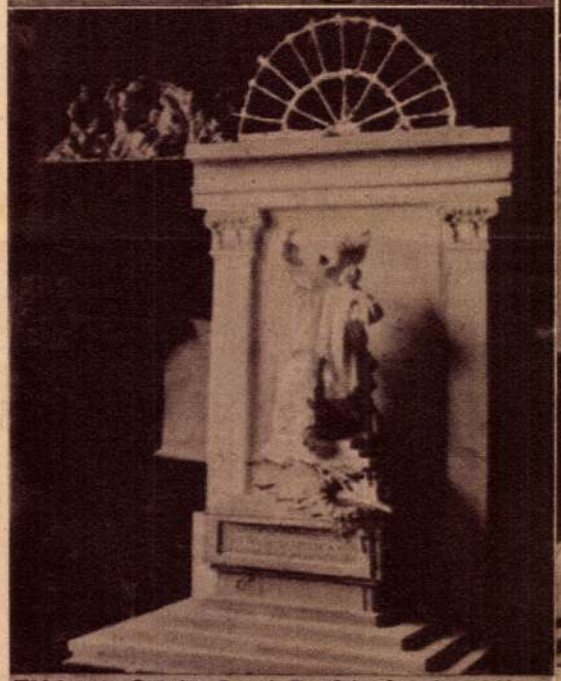

Elkészült Orbán Antal Profiászka-siremléke a székesfehérvári emléktemplom részére

A szarvasi mezőgazdasági iskola növendékei befejezték a nyári gazdasági munkákat

Sikeres rozs-műtrágyázási kísérlet

Buza-műtrágyázás eredménye

1935. aug. 25.

Országos Antal

Prohászka Ottokár
körlevele
Rep.
Székesfehérvár
(Prospektus)
H. és Cs. n.

Orbán Antal

l. [Iparm.Isk Évk

1930-34. 15 l

43. l.

Orbán Antal

1929-30

l. Éimúk 1930

91. l.

TATÁSÜGYI MI

Ug

~~osztálytanácsos~~

A hivata

A M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM

m

Orbán Antal

U. 3934

Tanulmanytej, repr.

Nemzeti Újság Egyes

Mell.

1927

márc. 6.

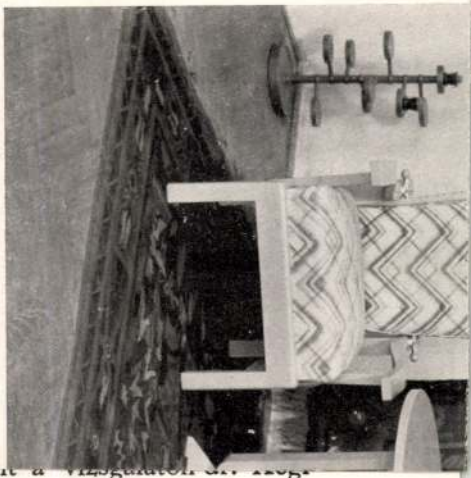

KER

volt jelen. Megjelent a vizsgálaton dr. Hegi

Jutalmak, o

Budapest székesfőváros Polgármesterének
dása minden évben lehetővé teszi, hogy az is
a tanév végével részint pénzjutalomban, rész

A Polgármester Úr Őméltósága ezidén i
összegből a következő növendékeinket jutalma

50 pengő jutalomban részesült: *Frisch I*

20 pengő jutalomban részesültek: *Szóra*
Varga Magda s. I., *Grivnyik Emilia* rt. IV.,

10—10 pengő jutalmat kaptak: Koczkás
József df. I., Schin József df. II., Décsey Iv
S/II., Henter János S/II., Edvi Illés György ö
Rt/III., Szeitz Gizella Rt/III., Wondruska E
Mária T/I., Erdős Katalin T/II., Tarr Ann
Románszky Miklós alakrajz III., Garay Ferenc
Faip., Greskovics Árpád kk., Molnár Sarolta
Rt/III., Antal Sándor ötv., Farkas Sándor,
Hanula Pál soksz., Darvas Róbertné textil, S
folyami növendékek.

5—5 pengő jutalmat kaptak: Scenszni
növendékei.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkam
a nőiruhatervező szakosztály jelesen végzett n

699. CUKORTARTÓ KOSARKA, porcellán, szines virágokkal. Herend, 8.—

7 gokkal. Herend, XIX. sz. 20.—

7 kal. Holics, XVIII. sz. m. f. 8.—

7 s, 1810 k. 5.—

7 KÉSZLET, porcellán, Zwiebel- cukortartó, két csésze aljjal. 60.—

7 porcellán, oldalán „Schwarzlot" k. 15.—

7 zobrocska. Meissen, 1770 k. 20.—

7 ELLSZOBROCSKÁJA, biscuit. 8.—

7 brocska. Bécs, 1840. 12.—

7 REL, szines porcellán. Meissen, 40.—

7 cserép, zöld és piros domboru ét csésze aljjal. Angol, empire. 30.—

Orbán Antal
szobrász

U. 4263

Neuzeti Ujság
1926. dec. 18. (Elké-
szült O. bekescsabai
14 stációja.)
Az ottani kálvária
részére

terrakottából készüt-
tek és stilusos fakeretben
vannak

678. TIZENEGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, domboru virágos és szines gyümölcsdiszitéssel. Herend, 1858—62. 40.—

679. FEKETEKÁVÉS-KÉSZLET, porcellán, szines virágokkal: két kanna, cukortartó és öt csésze aljjal. Drezda, XIX. sz. y. 20.—

680. HAT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros rózsákkal. Német, 1900 k. 10.—

681. BONBONIÉRE, szines porcellán, Capo di Monte stilusában. XIX. sz. 2.—

682. TEATARTÓ VÁZA, porcellán, szines diszitéssel. Japán, XIX. sz. 8.—

683. KIS VÁZA, porcellán, máz alatt virágdisszel. Japán, 1900 k. 4.—

684. KÉT KIS VÁZA, porcellán, virágdiszitéssel. Kopenhága, 1900 k. 3.—

685. KÉT KIS PALACKVÁZA, porcellán, piros-arany diszitéssel. Japán, XIX. sz. 4.—

686. PORCELLÁNSZELENCE, kék és arany diszitéssel. Sévres, XIX. sz. 5.—

687. KRINOLINOS HÖLGY, szines porcellánszobrocska, C T jeggyel. Német, XIX. sz. 5.—

688. FEKVŐ LEOPÁRD, szines porcellán. Ludwigsburg, XVIII. sz. m. f. 150.—

Orbán Antal

sobrán

ired

Hanseregyházkörs.

118. l.

kápolnaalakú gombbal. — Magyar munka 149
körül, a gomb alatti rész XVI. századi, végül
trébelt nyolcszögű gomb XVII. századi. A
eredeti rész magassága 37, az egészé 187 cm.

Először az 1528-as leltárban.

Maszlaghy Ferenc: Levelek a bécsi kiáll
tásról. Új Magyar Sion, IV., 1873., 948. l. -
Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárla
nak magyarországi tisztelőinek régészeti os
tálya. Bp. 1875—1876., 188. l. — Eszte
gomi kincsek. Esztergom, III., 1876., 2
szám. — Árvízkárosultak, 1876., 45.
1495. szám. — I. A.: Magyar mű- és tört
neti emlékek kiállítása. Századok, X., 187
511. l. — Dankó 83—84. l. (Képe XX
tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergo
főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 289.
— Irodalom. Egyházművészeti Lap,
1880., 363—365. l. — Martinov: Le trés

Orbán Antal

nobrán

készítette a szentkereszt
úti reliefeket a törökőri
Kis Szent Teréz egyház-
körség pléb. temploma
részére, melyekkel
Kalocsán nyert díjat.

Wód
z

Hausereggyházközi

250 l.

magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 185. l. — Dankó 118—120. lap. (Képe XV. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV., 1880., 272., 286—287. l. — A kehely. Egyházművészeti Lap, I. 1880., 115—116. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 350. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue l'art chrétien. XIV., 1881., 164. l., XV., 1881., 207. l. — Czobor: Mathias Literatus kelyhe. Egyházművészeti Lap. V., 1884., 5—13. l. — Tört. Főcsoport 1578. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 57. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 285. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 154. l. (Kép.) — Gerevich PA, 188. l. (Képe 193. l.) — Lepold: Adatok 25. l. Mihalik, Alessandro: Il calice ungherese della cattedrale di Monza. Róma, 1929., 6. l. (Képe 5. tábla.) — Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Katalógus, 26. sz.

FILIGRÁNOS KEHELY,

aranyozott ezüst, fehérezüst részletekkel. Gótstílű. Talpperemén alul: Joan. Card. Simor acquisivit et restauratum dd. Basilicae Strigon. 1890. — Mag. 20·8 cm. — Magyar munka 1480 körül. Paténája római, 1820 körül.
A pobedényi Szent Mihály-templomból vásárolta Simor prímás, 1890.
Gerevich PA, 188. l. — Lepold Katalógus 28. sz.

Orbán Antal

Készítette az alábbi templom 14/ keresztúti domborumvét (terra-kotta)

Erod

Szőnyi városmtempl

20. l. 24. l.

28, 29, Képekkel

30, 31, 32. l.

Ez a sorozat a Műcsarnok téli tárlatán volt ki állítva s ott a nagy díjat nyerte

Orbán Antal

Tisza István szolva

vid

Jbl Szemle

1934. 682. sz.

363, 364 l.

ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

401/1907.szám.

A Vasvármegyei Kultur-Egyes

Bizottságunk "Ki
szerencsénk a vasvármegyei

Budapest, 1907 julius 16.-án

Orbán Antal

l.:

Magy. Ipam

1938. 119. l.

131. l.

Stent Eligius VI. 291, 293.

Orbán Antal

l.

Magy. Ipars
1941. 88. l.
89. l.
101. l.

11. Vajdahunyadi városi vill. m
felszerelésekért

VIII. 1. Magyar Józsefhek végzett ács
mint részletfizetés

1. Boldin Jánosnak kémények hel
állitásáért

Összese

Budapest, 1914. december 31

Orbán Antal

Augusta főhercegnő
nobra
repr.

Józseferdélyi kiáll

48. l. 49. l.
51. l.

KLADEK JÁNOS

Orbán Antal

l. Liber Baptizatorum

381, 382. l. – 438. l.

A Magánfelek terhére k

megtéritésének alakulása az 1935.év

Év	közcső	ös
1935.	63.7o7.21	1o
1936.	:87.477.87	11
1937.	129.486.73	17
1938.	114.726.o4	18
1939.	124.725.33	13

6.Rovat. Különfélék.

Több: 229.o18.o3 Pvel.

Orbán Antal

szód
2

Hlusolsó 69. l.

Titeli lelet VII. 245.

Orbán Antal

l.

La Roche

88. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Orbán Antal

l

La Rosée

45. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Orbán Antal

nobrát

lvéd

e

Farkas Zoltán

Budapesti levél.

Forum. 1934. 181. l.

Rajacsics József:

Lázítja a szerb népe

A szürke lo
és feszülettel baljá
szerb lakosságot és
gyarok elleni harc
lovagol, míg az előtérb
puskát (magához)
tartja a kétfejű sa
sorban:

„

Seine heiligkeit der Pa
tär zum Kampfe d

„Nѣioba свѣтосм
pia бои народъ

s legalól körépütt: „Li
gasse No 827 in W

s jobbra: „mit Vorbeha

Könyomat,
Ltpa 8

Orbán Antal

Thieme Becker

XXVI. 37. l.

Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Orban Antal nobran

Kázados ut Műveritelep. Műcsarnok

1930. tav. Kiáll 21, 22.

1930. kl. Inne Kiáll 78, 215

1930/31. jub. Kiáll 190, 190/a, 259

WGy, JJ, BK, KE, KAD

Siklován György, múzeumi szolga

IX. 123.

Orbán Antal

nobrán

l.

Lykaakskiáll

136. l.

M E G H

az Istitutó di Ştudi Romani Ma
Országos Bizoţtsága / IX.Hőgyes Endre,
f.év junius 26.napján d.u.
a l a k u l ó k ö z

Tárgysorozat:

1. Az előkészitő bizotts
2. A tisztikar és a vála
3. Esetleges inditványok

Orbán Antal

nobrán

1904–1906.

Éimisk 1930

87. l.

Tavarnok h. m. X. 216.

Csont, állati I. 183

1904. augusztus 11. 415

Mihalik Józefnek: a Forgach József által vételre felajánlott könyvek és régiségek a könyvtári és ipar művészeti segély térhére megvásárolhatók (608/1904.)

Orbán Antal

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XII.21.

Orbán Antal

szobrász

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - emberrel szerepel.

Patetikus, hatalmas kompozicióí mellett néhány szeretettel megmunkált portré előtt kell még megállnunk.

Uj Nemzedék
1930.XII.21.

Orbán Antal.

Ady-szivemlékpályázaton pályanüvével részt vett. Müve aktot ábrázol. (szulítva.)

Magyarság, 1928. febr. 14.

Orbán Antal.

A fővárosi tanács Ady Endre
szeremlék-tervpályázatán részt
vett művével.

Magyarság, 1924. dec. 8.

Orbán Antal.

Részt vett az Ady Endre-
emlékek pályázatán.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Orbán Antal.

Részt vesz az Ady Endre-szobor elhelyezésének pályázatán.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Orbán Antal.

Az Ady-síremlékpályázaton vezet vez pályanűvével, mely férfiaktot ábrázol, a kétségbeesés kifejezésével. (említve.)

Magyarság, 1928. febr. 12.

Orbán Antal.

Az Ady-emlékpályázat zsüri-jének megnyerte tetszését pálya-műre.

Pesti Napló, 1928. febr. 12

Orbán Antal szobrászmüvész

Szoborvándordijak készitésére kapott megbizást.

M.U.931.V.21.

Orbán Antal.

Az Esztergomban megnyílt egyházművészeti kiállításon szobor-művével szerepelt.

Magyarság, 1928. Nov. 10.

Orbán Antal.

A Műcsarnok téli tárlatán sobra szerepel.

Ujság, 1928 dec. 16

Orbán Antal.

A Wiesenthal-féli tárlatán pobra
resepel.

Vizsa, 1928 dec. 16

Orbán Antal.

Síremlék-műve szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (említve.)

Magyarság. 1928. dec. 16.

Orbán Antal.

A Műcsarnok téli tárlatán „egy építész síremléke" c. műve szerepel.
(kvalitas.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Drbán Antal.

A Műcsarnok téli tárlatán „hogy épi-
tér nisemlékre" c. mire rosepel.
(Emlékre.)

Tenti Hirlap, 1928. dec. 19.

Orbán Antal MDK

Szent Anna, márvány

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Orbán Antal

MDK

Szent Teréz, márvány

Miccarnok 1939 Téli tárlat

Orbán Antal

Női fej, kerr. 35 cm. J.n. M.N.G.
Ltn.: 5549.

Szárados úti művéntelep ziállítása.
Katalógust összeáll. Gap Erzsébet,
Eliséhet Brigitta. Ap. 1965.

52.

Orbán Antal

szobrán művész

1887 ben Punkelalán mél. és 1939-ben halt meg Bp. Párisi, München, Brüssel-ben tanult, majd itthon Zala Gyöngyi műtermében dolg. 1917-ből nevezett a harai ziáll. 1919-ből az Iparm. Iskola tanára. Portrékat, épületplanlizárat, köztéri szobrokat készített. (Óvárg Ferenc, Veszprém; I. világháb. emlék, bronz, 1926. Budafok; bronz. 1927, Dunaj éldvár, stb.) 1927-33 között dolgozott a házados úti műv. telepen.

Szárados úti művésztelep ziállítása. A zát. összeáll. Sap Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965

21

Orbán Antal (1887 -)

Öreg paraszt. (1930.) Bronz, 46 cm.
Szerepelt a kiállításon.

Munkásélet. Kiállitás. Legujabbkori Történeti Muzeum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959., 48 l., ill.

(8. l.

Orbán Antal

MDK

A világháboruban elesett honvéd orvosok hősiemlék pályázatának terve

Műcsarnok 1939 téli tárlat

Orbán Andal
festőnő

Kiállít a Téli Tárlaton

N. U. 1939. I. 28.

Orbán Antal

A Nőcsarnok 1927-es
tavasri tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. ?

MDK

Orbán Antal

Mai magyar kerámia kiáll.Siklósi várban,1968.
Janus Pannonius Muz.füzetei 14.

Orbán Antal

Pusztakaláu született 1887-ben, Budapesten és külföldön tanult, majd Zala György munkatársa volt, jelentősebb vidéki közterületi művei: „Óváry szobor" (Veszprém).

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 431.

Orbán Antal

Hősi emlékek (Szekszárd, Dunaföldvár, Nagyatád) zala Györggyel közösen képítette Tisza István lebontott budapesti emlékművét. Zichy Nándor szobrát ugyancsak eltávolitották.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 431.

Orbán Antal

„Hősi emlékmű", XXII. ker (Budafok)
Hősök tere, 1926-ban állítottak fel;
bronz, mészkő talapzattal, 2,50 m
magas, alapzaté 3,50 m. Budafok
község kezdeményezésére állítottak fel.

Gádor E.: Budapest szobrai, Buda-
pest, 1955. 43 l.

Orbán Antal: Három királyok

elei

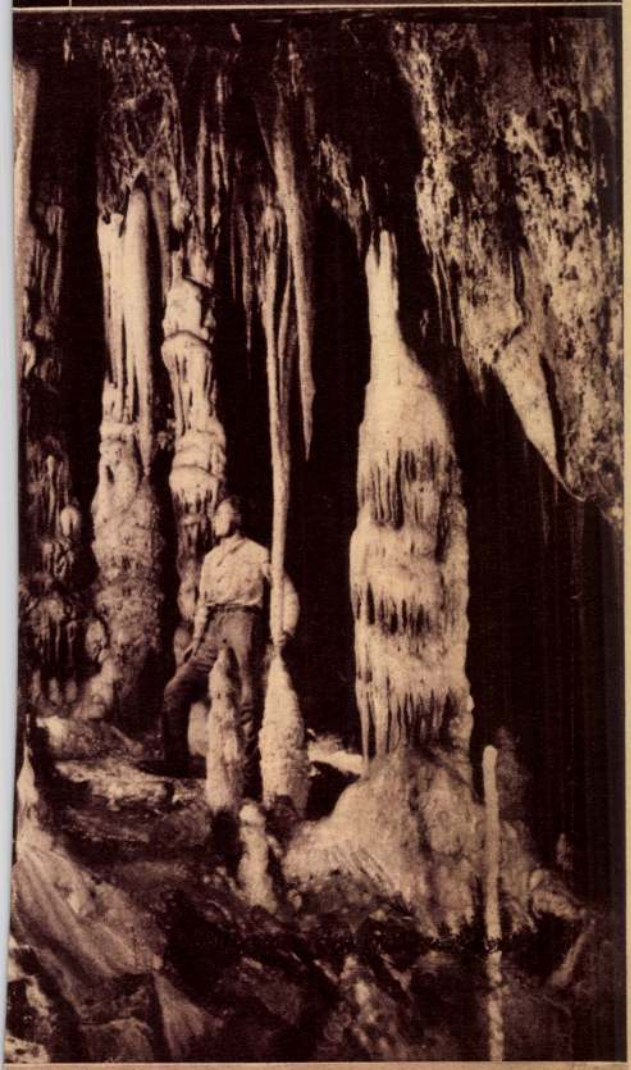

kaszból

A férfiak
formaruhája

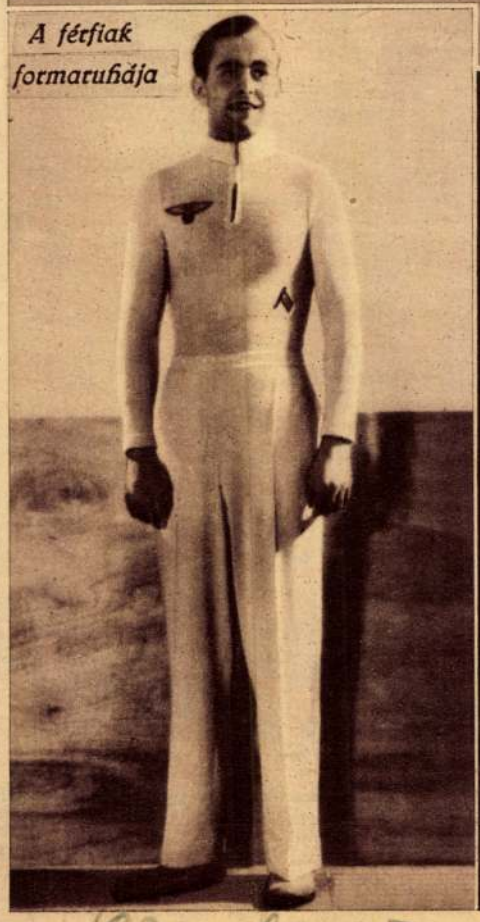

A ber

Uj Magyarság Karácsonya. 1934. dec. 25

Orbán Antal, nobrán növendék M.D.K.

dolgozó parasztokról készített kompozíciót állítatta ki a kolozsvári Képzőművészeti Intézet növendék-kiállításán

Igazság - Kolozsvár, 1955, aug, 7.sz.

Orbán Antal MDK

Dr. Kiss János, bronz

Mücsarnok 1935 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.III.

MDK

Orbán Antal - Zala György

Tisza István, szob., repr.

Képzőművészet 1929. 21. sz. 133 l.

MDK

Orbán Antal szobrász

Eltemették Tóth István szobrászt. Uj Magyarság, 1934. dec. 16. 2o l.

Orbán Antal

MDK

Klebelsberg Kuno-vándordij

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Orbán Antal

MDK

Stációs képek, bronz

Műcsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzm. Kiáll.

Orbán Antal MDK

Stációs képek, bronz

Mücsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Orbán Antal

MDK

Stációs képek, bronz

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Orbán Antal MDK

Stációs képek, bronz

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Orbán Antal MDK

Prohászka Ottokár siremléke, gipsz

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Orbán
zobrán

Tavassi Tárlat - Műcsarnokban - zobrával
szerepel

Pesti Napló

1929 III. 3

Orbán Antal
szobrai

A Műcsarnok tavaszi tárlata.

(Befejező közlemény.)

A szoborcsarnokban.

Ötven szobrászati alkotás van ezuttal a szoborcsarnokban. Ez a kiállitási terem is olyan, mely égetően sürgeti a Műcsarnok kibővitését, amikor intimebb plasztikai udvart kell beékelni az uj termek közé, ahol a kisplasztika finomságai élvezhetők. Olyan hatalmas szoborcsarnokról persze, mint pl. a párizsi Grand Palais helyisége, ahova négylovas kocsik viszik be a monumentálisabb szobrokat, — nálunk álmodni sem szabad.

De maradjunk csak a Műcsarnokban, ahol a szobrászat legvaskosabb darabjait megint a hősi emlékművek képviselik. Ilyen *Orbán Antaltól* a tolnai hősi emlék, *Homonnay Jenőtől* a csepeli emlékmű s két dombormüves részlet a székesfehérvári honvédemlékről, melyeket *Halmágyi István* igen mozgalmas kompozicióban tár elénk. Ide sorozzuk dittrói *Siklódy Lőrinc* igen poétikusan elgondolt siremlékét is, mely Hanzély főhadnagy, a hősi életmentő tragikumát örökiti meg.

Még ujabb szép siremlék: *Orbán Antaltól* Petrogalli Oszkár, a jeles sportsmann emlékére, azután a *Damkó—Hikisch*-féle Haggenmacher siremlék művészi becsü szobor alakja Damkó mestertől. Egyházi vonatkozásu emlékműveket is látunk itt, *Markup Béla* barokkos elgondolásu Máriaszobrát, amely a szegedi polgári iskola Boldogasszony-kutjának főcsoportja s behizelgően finom kompozició, — azután *Bory Jenőtől* a székesfehérvári püspöki-kut történelmi alakjait tiszta, korhü

877
18 m
4 cp

Pest. Hirlap
1929 III. 3 T.

Szövetség-Társaság.

Tiz szereplő. Köztük *Unghváry Sándor* a legmagasabbra törekszik: fresko-festő. De a helyzethumortól eltekintve is a nagy stylus embere. Ezt bizonyitja „Várakozó szüzek" c. műve és két aktjának tanulmánya. Komoly törekvés vezeti *Kacziány Aladárt* és *Kampis Jánost*, két erősebb fiatalt. Amaz a „Forrásnál", ez a „Cassandra" c. művén és jó képmásokkal demonstrálja erejét. Mindig érdekes *Rakssányi Dezső*, aki szereti a klasszikus idők, főleg a régi Róma épitési kereteit s ezekbe illeszti figurális kompozicióit. *Éder Gyulától* az „Apage Satanas". *Boruth Andortól* a „Sielők". *Edvi-Illés Ödöntől* a „Zuzmara" c. jó téli táj és *Telsóori Fülöp Elemér* szobrásztag szép siremléke és *Tóth Gyula* érem-kollekciója kivánja még itt a fölemlitést.

Benczur-Társaság.

Tizenegy szereplő, főleg a fiatalabbak közül. Ez uttal mégis az idősebb *Knopp Imre* a legfiatalabb, „Filmstar" c. női szépségének vakoló-kanállal felrakott friss szinábrázolásával. *Tolnay Ákos* is még fiatal ambicióval festi hangulatos besnyői tájrészleteit. Poétikus szépség árad *Áldor János László* „Szürkületi csend"-jéről is. Élénken benépesitett jó vászon *Gy. Sándor József* „Hetipiac"-a, élénken szinesek *Gimes Lajos* és *Frank Frigyes* művei. Friss erő jellemzi *Udvary Pál* „IV. Béla menekülése" c. történelmi vázlatát és a szürke tónusok előkelősége az ő „Akt"ját és vadász-képmását. *Heintz Henrik*, az ifjabb generáció egyik tehetséges tagja, a „Leány fehér ruhában" c. képmásán mutatja be érzésbeli finomságait. *Jeges Ernő* pedig „Bethsabe" c. vásznán az élénk szinek szeretetét.

Orbán Antal
rozsban

Prohánka Ottokár aulák biztosság zár + körű
nályázatra hívta meg. –

Kementi nyság

1928 XI.25

Orbán Antal

Zala György

Ced

Épitő Ipár – Épitő Művészet

1929. 101. l.

K

Orbán Antal

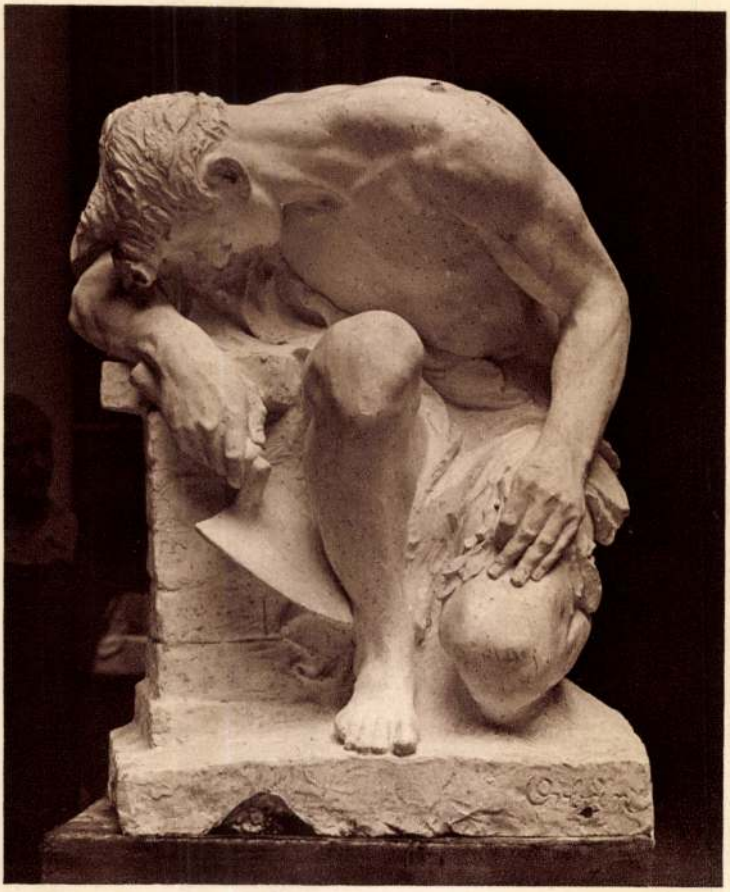

ORBÁN ANTAL: SÍREMLÉK

VI.

~~Fülöp Elemér~~

FELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR: MAYER EDITH

K.

KMTársa 1928/29. téli kiáll

Orbán Antal

MDK

Életöröm, repr.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Orbán Antal
szobrász

1929-ben Orbán Antal műtermében vállalt munkát Dabóczi Mihály.

IV. Penzes Éva: Dabóczi Mihály
Művészet, 1965. aug – 29 lap.

Orbán Antal MDK

Petrogalli Oszkár siremléke, repr.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Orbán Antal MDK

a gr. Zichy Nándor szobor mellékalakjai, gipsz

gr. Zichy Nándor szobra, gipsz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Orbán Antal

MDK

Tavasz, gipsz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Orbán Antal [redacted]

A gr. Zichy Nándor-szobor mellékalakjai, repr.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Orbán Antal MDK

Prohászka Ottokár

Mücsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

MEK

Orbán Antal

Problémaeke Ubokér

Miscarnok 1930 Szent Imre emlékkiállítása

Orbán Antal

MDK

Betlehem, kerámia

Műcsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállítás

MDK

Orbán Antal tanár

M.K.Iparművészeti Iskola.Két kisebb szobor.
Kerámiai szakosztály.Tanár: Orbán Antal.
Repr. 148.l.

Magyar Iparművészet, 1925. 148.l.

KÖVÉR GYULA: *Felhők*

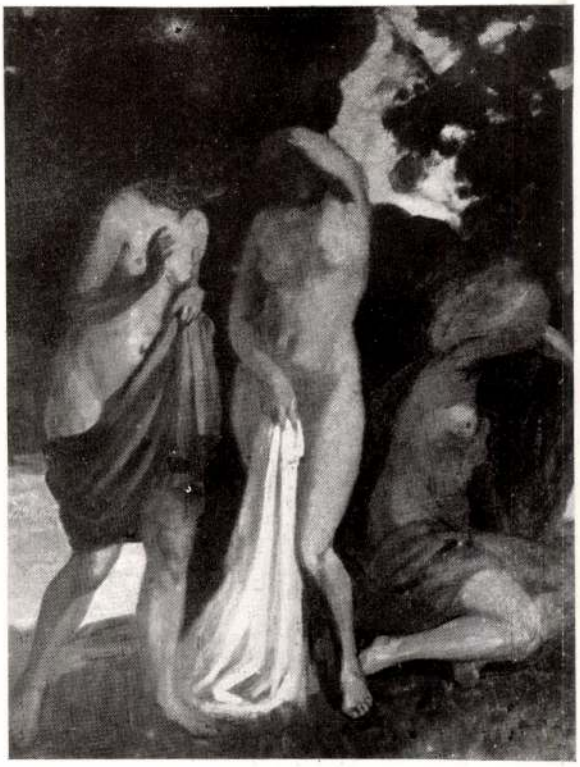

BORSZÉKY FRIGYES: *Aktkompozició*

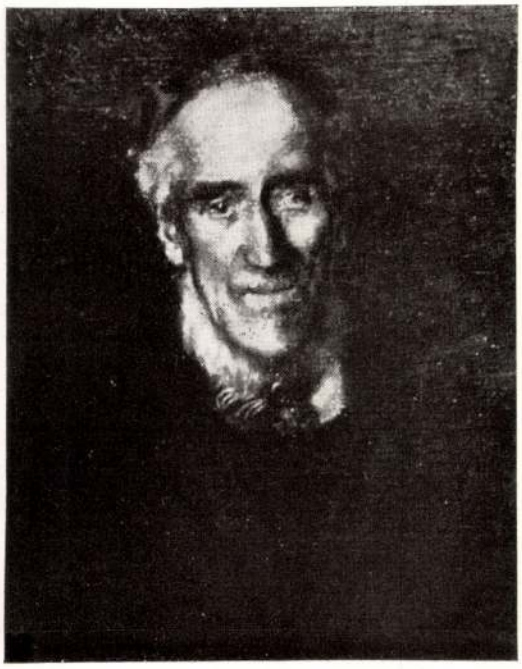

SENYEI JÓZSEF: *Öreg tengerész*

Orbán Antal

A MŰCSARNOK ŐSZI TÁRLATÁRÓL

Képzőművészet
1927. 4. 7.

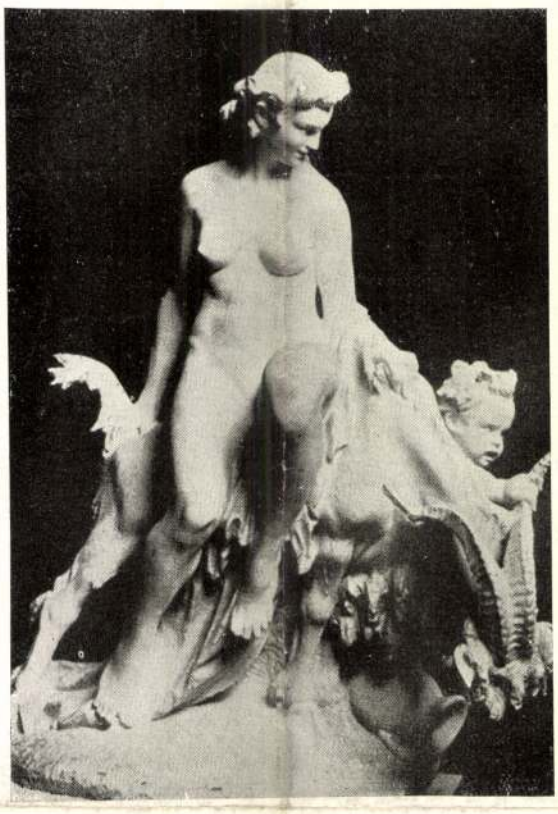

ORBÁN ANTAL: *A Tavasz örömei*

BURGHARDT REZSŐ: *Tabán*

UDVARY GÉZA: *Rouge*

mint
cédulásra.

Orbán Antal

417 Orbán Antal: Bajtársak. (Katonai síremlék.)

Képzőm. Társ. 1917/18.
sélí Kiáll Ezt

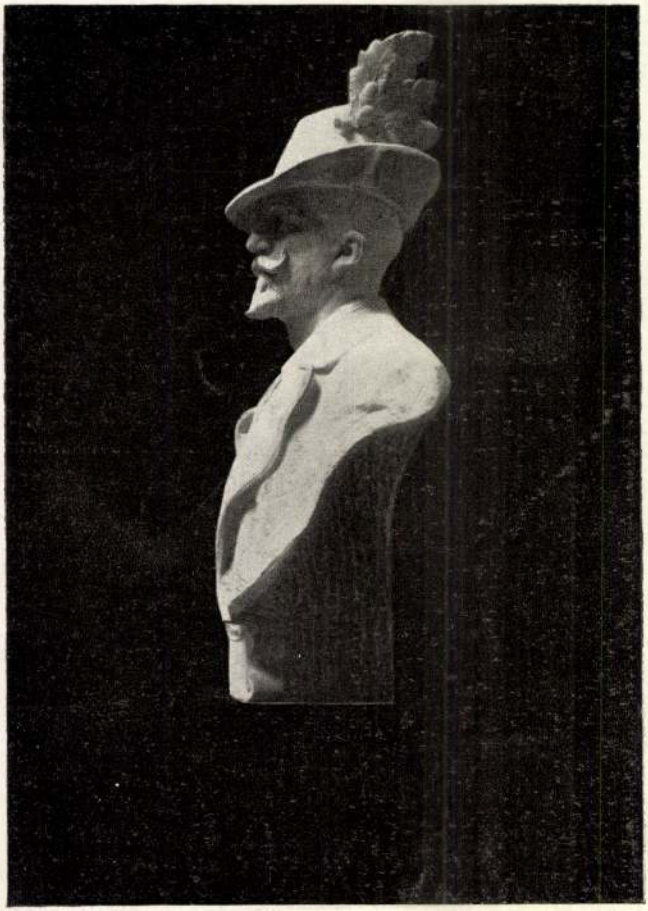

86 Liptóújvári Ströbl Alajos: József főherceg.

Magyar Müvészet 1926.260.o. Kerényiné

Orbán Antal:Fejtanulmány.
Terrakotta.

Orbán Antal

ORBÁN ANTAL: A GR. ZICHY NÁNDOR-SZOBOR MELLÉKALAKJAI

Műcsarnok 1930/31. jub. Kiáll.

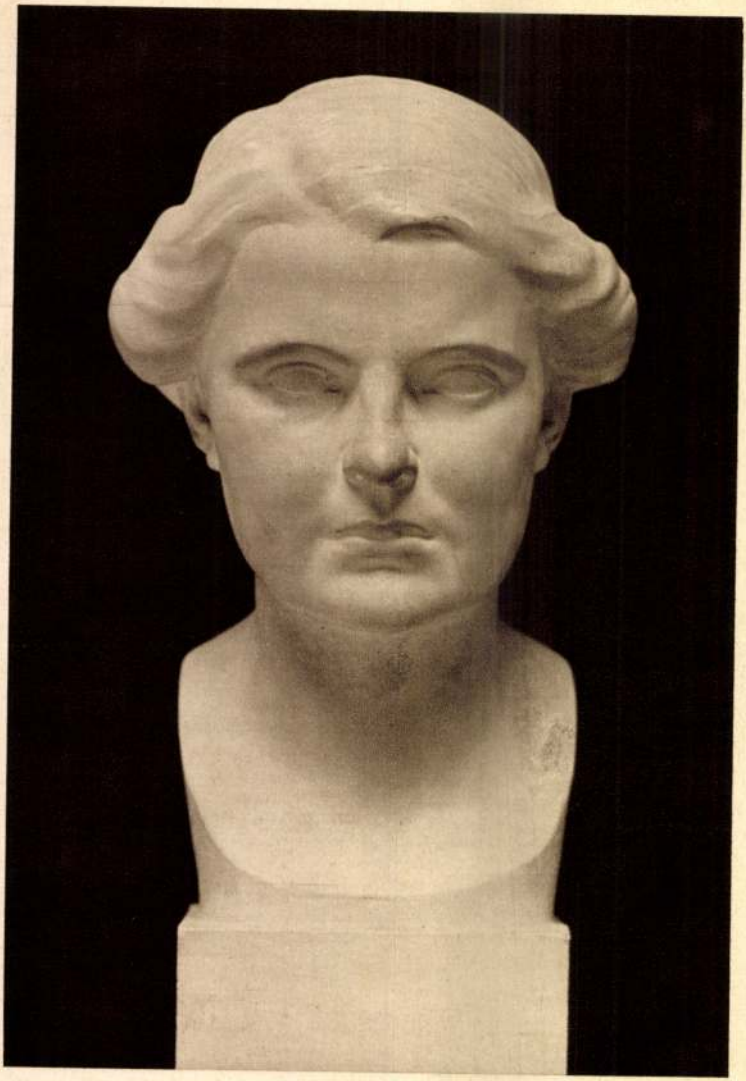

BERÁN LAJOS: FELESÉGEM

Orbán Antal

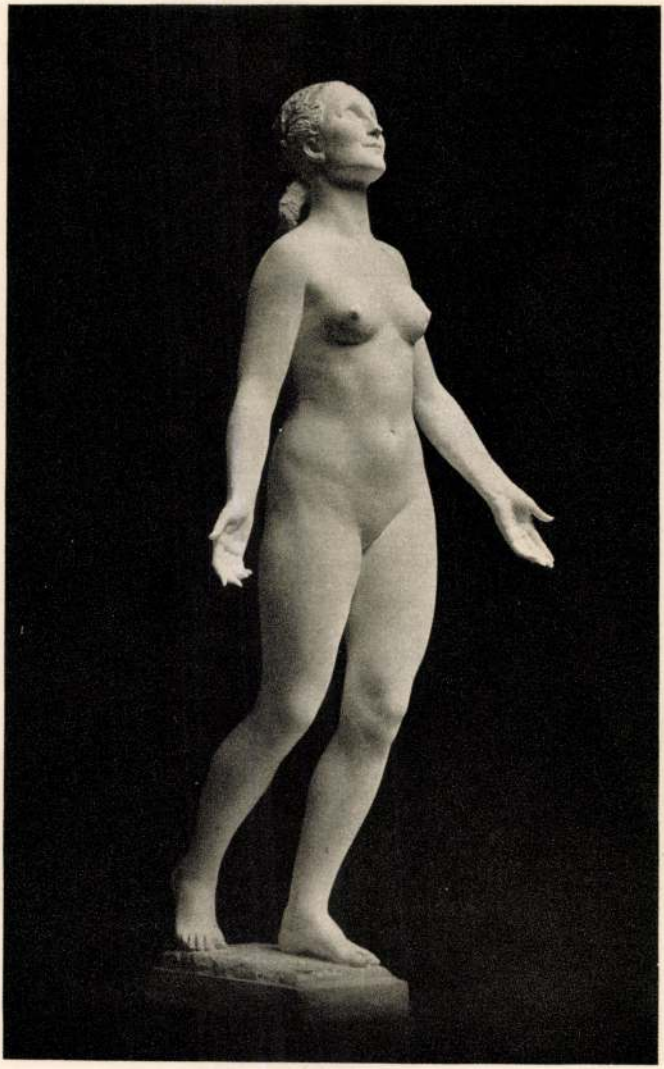

ORBÁN ANTAL: ÉLETÖRÖM

KMT 1928. tav. Eiall

BELÁNYI VIKTOR: NŐI ARCKÉP

Orbán Antal

ORBÁN ANTAL: TAVASZI ÖRÖMÖK

KMTárs. 1927. őszi kiáll.

SZŐDY SZILÁRD: KORNIS GYULA DR.

Orbán Antal

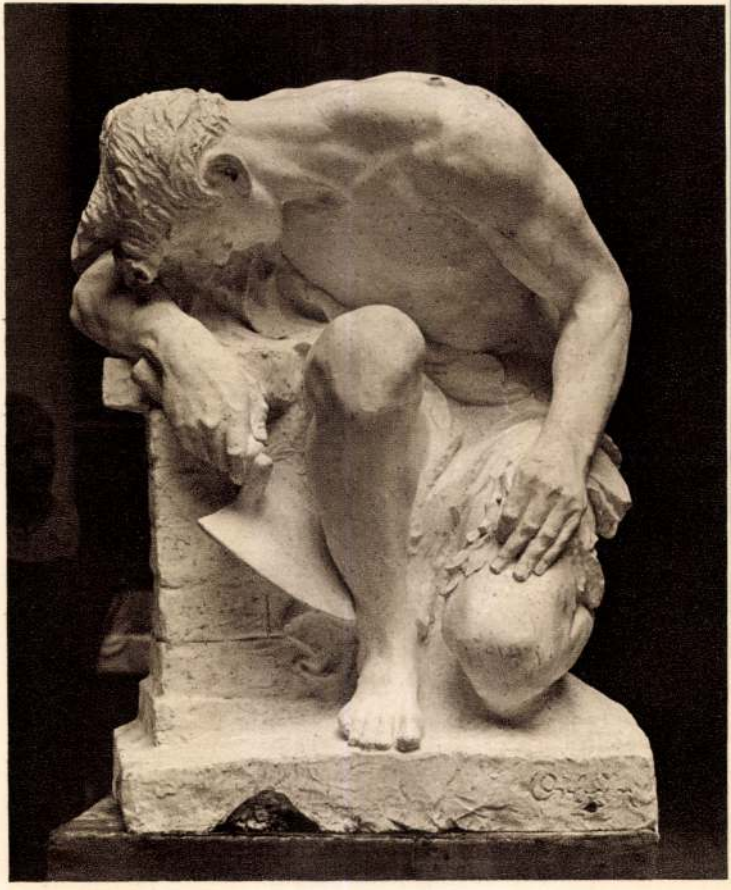

ORBÁN ANTAL: SÍREMLÉK

KMTársi 1978/29. téli kiáll

FELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR: MAYER EDITH

~~Görömbey Imre~~

nobrász

kitüntető elismerés és megvétel

Orbán Antal (tévesen Ferenc) és

Siklódy Lőrinc

közös terve II. díj

Pásztor János

kitüntető elismerés és megvétel

Sebestyén M. J.

nobrász III. díj

Szentgyörgyi István

megvétel és kitüntető elismerés az első világháború hős tüzérei emlékmobrának pályázatán.

Az Est. 1933. okt. 8.

(A tüzér-emlékmű pályázat.)

Tovább

4

4895

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom főhomlok-zata

Orbán Antal

A plasztikai részben figyelemre méltó alkotásokkal szerepelnek a Műcsarnok kiállitásán: Medgyessy Ferenc, Siklódy Lőrinc, Orbán Antal, Kümendi-Frim Jenő, Andrejka József, Zilzer Aranka, Horvay János, Essö Erzsébet művészek, akiket kiemeli Tövis a tárlatról szóló kritikájában.

A HÉT, Bp. 1917. nov. 18.
XXVIII. évf. 46. sz. 732-733. lap.

ORBÁN ANTAL, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművészektől megrendelte önarcképüket 100+100 mm.plaketten.-A gyüjt.a MNM.-ban van. 116.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:

ORBÁN ANTAL.-Felirat:ORBÁN ANTAL.-MNM.-98+98 mm.-Leirás HP. 3778. 31.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975.-1.- Bp. 1975

ORBÁN ANTAL, iparművész keramikus
-1-

Vincze Pál szobrászművész, éremművész 1907-ben született augusztus 15-én Galgagyörkön. 1921-ben beiratkozott az újpesti Faipari Szakiskolába, ahol Szentgyörgyvári Gyenes Lajos grafikus volt a rajztanára. -1925-től az Iparművészeti Főiskola kerámia tanszakán Orbán Antal növendéke volt. 58.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX. századi magyar éremművészek külföldön 58.old

A Magyar Numizmatikai Társulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

Orbán Antal, keramikus

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanárai,tanársegédei,/segédtanárok/,-Orbán Antal,-1919.-1940.-Keramiai szakosztaly vezetője,kisplasztika. 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola /1880-1944/ oktatasi rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Írt. 1975. XXIV. 1.sz. 8p

I/ Orbán Antal, szobrász

Müvészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iaprmüvészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896 és 1919 köz Orbán Antal, szobrászat, diszitőszobrászat 54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Orban Antal, keramikus

ő növendékeit nem hagyja nem engedi megmaradni pusztán edénymiveseknek,hanem művészekké neveli sarkalja,ha kell kell kényszeriti őket.-irta róla egy kritikusa.
51.old.

Mezei Ottó: Az Orsz.M.kir.Iparművv.Iskola/1880-1944/ oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Orbán Antal

A szobrászok közül a legkomolyabb müvészeket sorolja fel Fóthy János: "A Mücsarnok téli tárlata" c. kritikájában, melyet a Müvészet c. rovat hoz a lapban:
Orbán Antal, Lányi Dezső és Pongrácz D. Szigfried.

Orbán Antal két férfifejet ábrázoló alkotását külön kiemeli.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 15.
XXXI. évf. 37. sz. 574. lap.

Orbán Antal
naivjairól

Orbán Antal szerepelt a Nemzeti
Galéria naivtárlatán. Most a
Ferencvárosi Pincetárlat mutatta
be műveit.

Sz.J.: Naiv művészek m.
Művészet, 1973.május - 25.oldal

Orbán Antal

1937-1938-ban készült Orbán Antal Prohászka emlékműve.

V. Kovalovszky Mária: Székesfehérvár, 1938.
Művészet, 1977. december - 16. lap.

Orbán Antal

Ambrózy Sándor tanítómestere volt.

Kokai Imre: A szobornak nemcsak szép-ségevan

Országos-Világ 1968/6 27 old

ORBÁN ANTAL, szobrász

Vincze Pál, aki 1907-ben Ujpesten született, 1925-ben beiratkozott az Iparmüvészeti Főiskolára és ott Orbán Antal szobrászmüvész növendéke volt. 216.old.

SZIGETI ISTVÁN: Vincze Pál szobrászmüvész érmei és plakettjei 216.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XXI. 1965. 31-32.sz. Bp.

ORBÁN ANTAL, szobrász

Szentesy Hiesz Géza szobrászművész, aki Bpesten 1896-ban született, az Iparművészeti Főiskolán Orbán Antal és Simay Imre tanítványa volt. 17/233/.old

SZIGETI ISTVÁN: Szentesy Hiesz Géza szobrászművész érmei és plakettjei 17/233/.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
XVI. 1960. 14.sz. Bp.

ORBÁN ANTAL, szobrász

Cserenyei Kaltenbach István szobrászmüvész 1929-ben végezte el az Iparmüvészeti Főiskolát. Itt Mátrai Lajos, Orbán és Simai Imre voltak a tanárai.
4/132/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Cserenyei Kaltenbach István szobrász müvész érmei 4/132/old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- [illegible]-V. 19[illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible].

ORBÁN ANTAL, szobrász

Técsy László, szobrászművésznek, aki 1892-ben született Gulyán tanára volt az Iparművészeti Főiskolán 1913 után. 5/133/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Técsy László szobrászművész érmei és plakettjei 5/133/.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIV.1958. 9.sz. Bp.

Orbán Antal szobrászművész

A kerámikai szakosztály vezető tanára.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyvei 1930–34; 43. l.

Orbán Antal tanár

A kerámikai szakosztály (nöcendéki) munkáiból.

Az O.M.K. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934; 39-40. l.

Orbán Antal tanár

Kerámikus szakosztályának anyaga szerepelt az iskola jubileumi kiállításán (1930).

Az O.M. Kir. Iparrajziskolai Iskola évkönyve 1930-1934; Bpest 1934, 63. l.

Orbán Antal

A jubiláris kiállítás kapcsán a vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerésében részesült.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934; Bpest 1934, 15. l.

Orbán Antal

A Szépművészeti Muzeumban rendezett Képzőművészeti Társulat kiállitásán szereplő művészek munkáját Margitay Ernő méltatja s felsorolja a kivételesen jókat:

Edvi Illés Aladár borjukat ábrázoló akvarellje:

Koszta József: "Kukoricatörés" csupa művészet c. vászna,

A szobrok közül:
Orbán Antal: "Bajtársak" c. katonai siremléke "csupa erő és csupa érzés"

Medgyessy Ferenc: "Fiatal anya" c. szobra.

Fenti kritikában szereplő teljes művésznévsort lásd: Koszta József nevénél.

Élet, Bp. 1917. dec. 2. IX. évf. 48. sz. 1171-1172. lap.

Orbán Antal

"A keresztut" c. szobormüvét bemutatja a lap. Repr.

Amon Vilmosné: "Orbán Antal" cimmel folytat beszélgetést a müvésszel, de cikkében sem a müvészetről, sem a müvészről konkrét adatok nincsenek.

Élet, Bp. 1923. dec. 2. XIV. évf. 24. sz. 527, 542. lap.

Orbán Antal

Az Iparmüvészeti Iskola saját épületében kiállitást rendezett növendékeinek ezévi munkáiból. Mátrai Vimos több kiállitást ismertet: a Képzőmüvészeti Főiskola és a Müegyetem jövendő müvésznemzedéke a Nemzeti Szalonban mutatta be müveit.

Az Iparmüvészeti Iskola tanára kara:

Sándor Béla és Ujváry Ignác a festészetben, Mátray Lajos, Orbán Antal és Simay Imre a szobrászatban, Udvary Géza, Márton Ferenc, Stein János és Szent-Istvány Gyula a figurális rajzban vezetik az ifjuságot.

A Mátrai-kritikában felsorolt összes müvésznevet lásd: Márton Ferenc festőmüvész nevénél.

Élet, Bp. 1923. juli. 1. XIV. évf. 13. sz. 309. lap.

Orbán Antal

Karlovszky Bertalan, Hosszu Márton, Sándor Béla kiválnak az arcképfestők között,-irja Mátrai Vilmos a Tavaszi Tárlatról szóló kritikájában. Glatter Gyula és Kiss Rezső "inkább külsőségekkel hatnak." Márk Lajos müvei gyöngék. Mihalovits Miklós: "Krisztus sirbatétele" kiváló munka. Kövesdy Géza: "szépen halad, de szinei még nem elég átlátszóak", Zombory Lajos és Juszkó Béla kiváló állatfestők. Bosznay István "igazi, magyaros, aranyfényü napsütéses müvei kiemelkednek a többi közül, Orbán Antal és Damkó József elsőrendü portrészobrászok, Berán Lajos finom érzésü plakettmüvész,-mondja a felsorolt müvekről a kritika. A teljes müvésznévsort és a tárlatról szóló részletes beszámolót lásd: Barabás Miklós nevénél. Élet, Bp. 1923. május 6. XIV. évf. 9.sz 213-214.lap.

nem

Orbán Antal

A jubilári Tárlatról a lap bemutatja:

Orbán Antal: "Bajtársak" c. sulyos sebesültet támogató magyar honvédet ábrázoló festményét,

Kárpáthy Jenő: "Hóolvadás" c. müvét,

Merész Gyula: Virrasztók" c. alkotását.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1922. junius 11. XIII. évf. 12. sz. 279, 287, 292. lapokon.

Orbán Antal

Stróbl Alajos kifejező márványportréja ihletett alkotás, Kisfaludi Stróbl Zsigmond "Gyik" c. szobormüve elsőrangu munka, Pásztor János nagy dijat nyert -"Bucsuzkodás" c.- szobrával remekel,- mondja kritikájában dr. Szemes Miklós: "A Képzőmüvészeti Társulat 60 éve a Mücsarnokban" cimmel a jubiláris tárlatot ismertetve.
Megdicséri Knoppné Curtis Gertrud vizfestményeit, majd felsorolja a legrangosabb müvek alkotóit: Szentgyörgyi István, Rápolthy Lajos, Gách István, Somogyi, Sidló Ferenc, Orbán Antal. Ligeti, Lux, dr. Szemess Miklós beszámolójában feltüntetett valamennyi müvésznevet lásd: Stróbl Alajos nevénél.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII. évf. 11. lap. 269-270. lap.

ORBÁN ANTAL

Prakfalvi E.: Röm. kat. templ.

2003.

12.o.

a Maiestas-téma olyan megfogalmazást nyert, 1304, 1306
ítélő Krisztus alakjával komponálta egybe.
ábrázolása a kupola passió-képei által nyert

okkal körülvett Maiestas dominija az oldalfalak (602/1a),
om által képviselt kanonikus szentélyprogram 1368–1369
a mennyekben trónoló Úr alatt a földi egyház
Az Úr *Pantokrator*-típusa és a boltozat másik
nnak apokaliptikus jelleget kölcsönöz. Így az
válnak. A szentély nyugati falának *Mennyei*
e.
angyal kezébe adott „Gloria in excelsis deo"- 721–726
lagja: „Omnes sancti orate pro me..." a betű
alfalainak alsóbb zónáitól a szentélyboltozat
birodalom részesei. Az egyház földi megvalósító-
kon át az ószövetségi hírnökökön, a prófétákon
boltozatra, ahol angyalok és evangelisták, az Úr
mandorlában trónoló Krisztust és a Bárányt.
not fejtik ki a szepességi *Podolin* és *Lőcse* 690, 694–696

estas-program áttételesen van jelen. A szentély (602/2), 1331,
glalják el, a diadalív béllete a próféták helye, az 1334,
vermeksége jelenetei következnek. A fenségesen 1336–1340,
elenetei és szentjei, a boltozat szereplői mind rá 1345

ozíciókban megfogalmazott maiestas-típusai is
da apszisának egyik félgömbjében a Maiestas (194/1),
Úréhoz hasonlóan megfogalmazott *Maiestas* 1722–1723
410-es évekre keltezhető *cserényi* szentélyben a (602/3a),
pozíciója Máriának a megváltásban és ennek 1349–1352

Orbán tartal

A szóbrok lebi

Magyar Nemzet 1985. 11. 22.

Orbán

Nyolcak és az aktivisták cimmel tárlat nyilt
a római Berberini palotáhan, melyen a müvész
alkotása is szerepelt

Magyar Hirlap 1980/6/26/8

~~Foerk Ernő~~

épitészeti rész

tovább Orbán Antal és

Zala György

vod U. 3257

Képes Pesti Hirlap.

1932. dec. 14 - (A Tisza-

István - zobor szerelése.)

Képpel.

K.

3.)

yában;

us 12-én kelt 51.464/1943.-III.sz.és

/1943.-III.sz.alatt megsürgetett rende-

olikus templom helyreállitása tárgyában.

évi julius hó 28-án.

A miniszter rendeletéből:

dr.vitéz Haász Aladár s.k.

miniszteri osztályfőnök

zágos Bizottságának

Budapest.

MDK

Orbán Antal

Jezsuita fráter festi a szegedi gyöngyutcai templom freskóját. Az Est 1938. okt. 25. 11.l.

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1934 április 29-i számához. (17.)

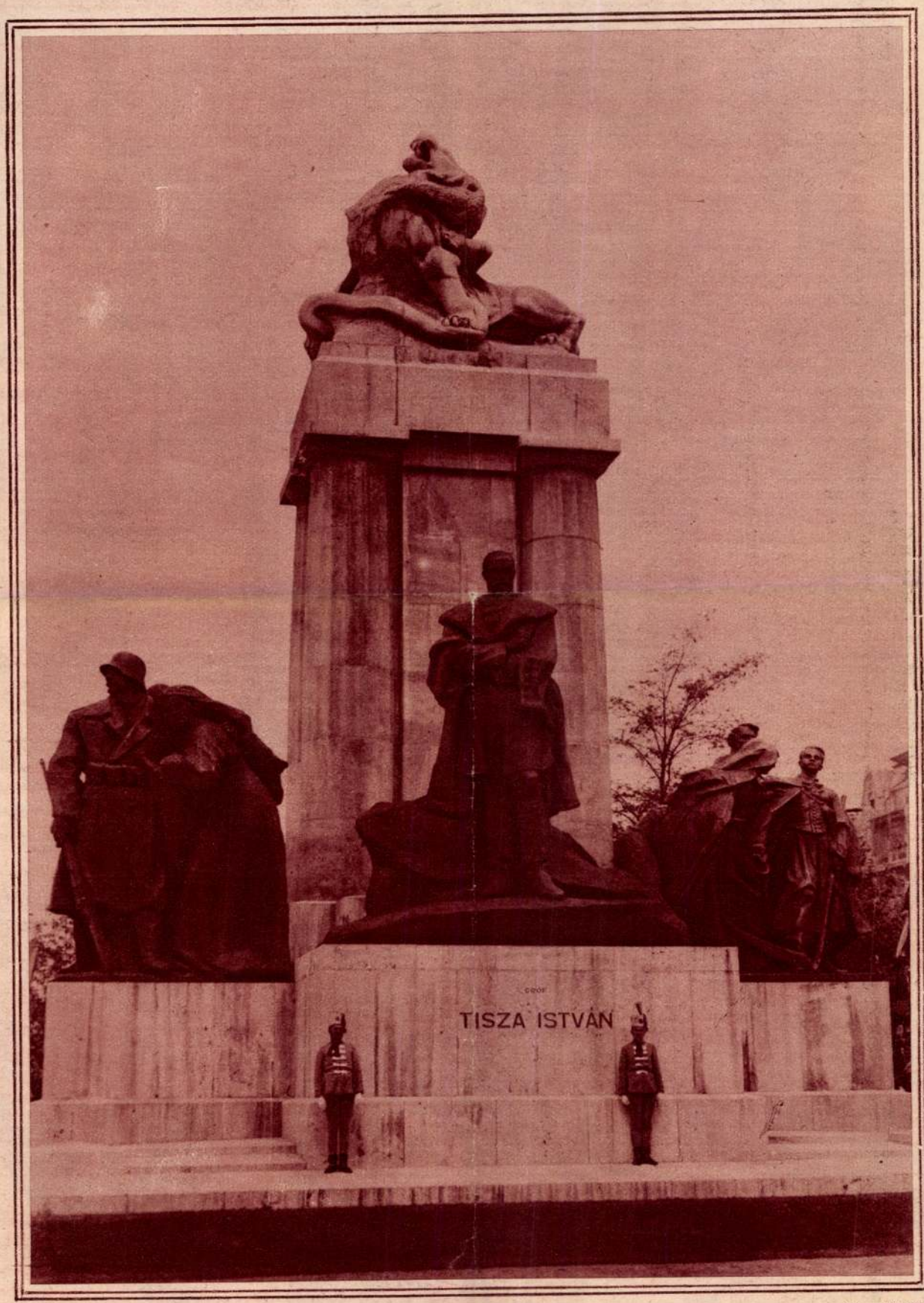

(Foto Schäffer)

GRÓF TISZA ISTVÁN SZOBRA

(Zala György, Orbán Antal és Foerk György alkotása)

Musanov bolgár miniszterelnök megérkezése Budapestre. Mögötte a budapesti bolgár kolónia küldöttségének hölgytagjai állnak nemzeti öltözetben, akik a miniszterelnököt gyönyörü rózsákkal fogadták

RINAGL MAGDUSKA, a párisi magyar kolónia igen érdekes és tehetséges kis csodagyermeke, aki még csak 8 éves és legutóbb április 13-án a Párisi Magyar Házban, a követség részvételével adott hangversenyt, amelyen Chopin, Mozart, Paderewski müveit adta elő nagy sikerrel. Legközelebb Budapestre szándékozik jönni, hogy a magyar közönségnek bemutatkozzon

RAJZ KÁROLY, a m. kir. Államvasutak uj pénzügyi igazgatója

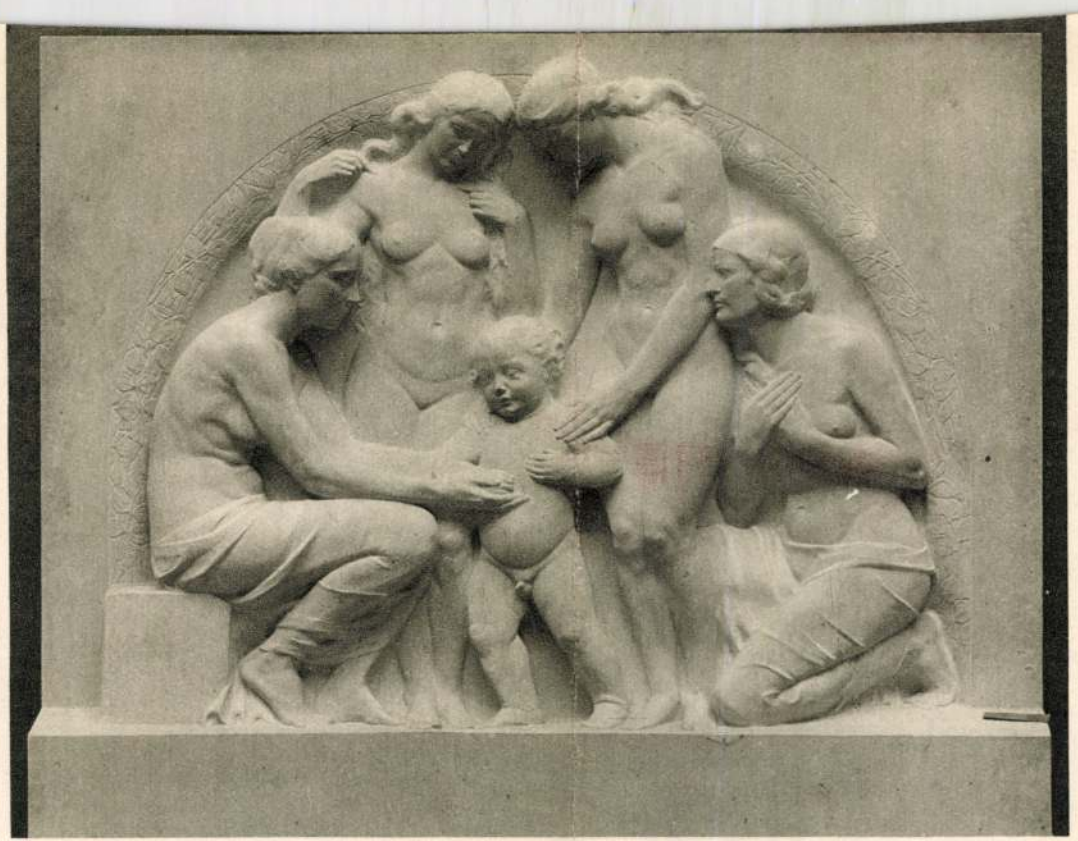

SÁMUEL KORNÉL (1883—1914): SZERETET. Márványrelief

ORBÁN ANTAL: FEJTANULMÁNY. Terrakotta

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szerdán megállapították, hogy hiába emelkedett a burgonyatermés, az árakat nem engedték le. A burgonyakartel tehát máris jelentős eredményt mutat fel.

Főzőversenyt is rendeznek a Munkahéten. A jelentkező hölgyek figyelmébe ajánljuk, hogy a zsűritagokat csak étellel lehet »főzni«.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Tíz pengőre ítéltek egy fiatalembert, aki gombostűvel telefonált.« »Tíz pengő egy beszélgetés? Mindig panaszkodtunk, hogy Budapesten drága a telefón!«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a magyar rizskartel előbb volt meg, mint a magyar rizs?«

A nap hőse: a szovjet, amely máris vezető helyet kapott a Népszövetségben. Ő is derekasan fegyverkezik a világbéke érdekében.

Havanában kihirdették az ostromállapotot. A helyzet még mindig nagyon veszedelmes. Több havana-szivar meggyulladt.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Londonban divatba hozták az ősz hajat.« »No végre egy divat, amit bizonyára nem az ifjúság talált ki!«

Mindenben első a Pesti Napló

További ötmillió pengő a tatarozási hitelakció folytatására

A Budapesti Közlöny csütörtöki száma közli a Lakásépítési Állandó Bizottság hirdetményét a tatarozási hitelakció folytatásáról. E szerint a folyó építkezési idényben már folyamatban volt tatarozási kölcsönakció folytatásaképpen a Pénzintézeti Központ tagjai sorába tartozó pénzintézetek a kormány kezdeményezésére *a bérházak és családi lakóházak tulajdonosait ezeknek a házaknak tatarozására és átalakítására további 5 millió pengő hitel keretében kölcsönben részesítik,* ha erre irányuló kérelmüket legkésőbb 1934 október 31-éig előterjesztik.

— **A tót nemzeti párt hivatalos lapját félévre betiltották.** *Prágából* jelentik: A Túrócszentmártonban megjelenő *Narodny Noviny* című napilapot, a tót nemzeti párt hivatalos közlönyét *hat hónapra betiltották.* A *Poledny List* című lap ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy *a tót ujság 50 évig jelent meg a magyar uralom alatt és ez alatt egyszer sem tiltották be.*

— **Megismétlődött Nápolyban Szent Januárius csodája.** *Rómából* jelentik: Nápolyban szerdán 21 ágyúlövés jelezte *a Szent Januárius-csoda megismétlődését.* A vértanunak több évszázaddal ezelőtt kiontott vére ugyanis, amelyet a nápolyi székesegyházban kehelyben őriznek, szeptember 19-én, a szent ünnepén, minden évben *folyékonnyá válik.* A szentmisén, amely alatt a csoda megismétlődött, hatalmas tömeg vett részt.

— **Orbán Antal nyerte a székesfehérvári Prohászka-templom emlékműpályázatát.** *Székesfehérvárról* jelentik: A Prohászka-templom falába felállítandó emlékműre pályázatot hirdettek, melynek eredményét szerdán hirdették ki. A bizottság egyhangúlag *Orbán* Antal szobrászművész tervét fogadta el. Második lett *Damkó* József, harmadik pedig *Horváth* Adorján pályázata. Ezenkívül több pályázatot dicsérő elismerésben részesítettek.

— **Betörtek egy nagykereskedő lakásába.** Szerdán betörők jártak a *Wesselényi* ucca 10. számú házban *Süszmann* Adolf nagykereskedő lakásán. A Wertheim-szekrényből *1280 pengőt és ékszereket zsákmányoltak.* A rendőrség keresi a betörőket.

Dr. HORVÁTH szanatórium és penzió ABBAZIA Közvetlen a tengerparton. Kifogástalan ellátás. Saját park. **Meleg tengerifürdők,** kúrák, diéták **felár nélkül. — Mérsékelt utószezónárak!** Budapesten **Dr. HORVÁTH-iroda: ASTORIA szállodában** d. e. 11—5-ig. **Telefón: 87—8—40**

— **Kereskedők a kereskedelmi miniszternél.** Hetek óta folyik az akció a kereskedőknek a Nemzeti Egység Pártja keretében való megszervezésére. Szerdán este *Temesváry* Imre és *Magyar* Bertalan vezetésével küldöttség jelent meg *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszternél. A küldöttség szónoka, *Magyar* Bertalan kifejtette, hogy a magyar kereskedők, érdekképviseleteik mellett, a nemzeti egység pártjában igyekeznek megvédeni a kereskedelem jogos érdekeit. Támogatni akarják a kormányt célkitűzéseiben, de ugyanekkor a kormánytól is támogatást kérnek.

Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter válaszában üdvözölte a kereskedők kezdeményezését. Ő maga kereskedőnek érzi magát, az ország legnagyobb *nehézségekkel és felelősséggel terhelt kereskedőjének, akinek a legsúlyosabb viszonyok között kell kereskednie.* Egynek érzi magát a kereskedők társadalmával és csak *helyesli, ha ez a társadalom politikai téren is igyekszik érdekeit megvédeni.* A kereskedő ne bántson senkit, *de önérzetesen védje meg érdekeit és különösen: tisztességesen kereskedjék.* Olyan históriai időket élünk amikor *a teljes nemzeti összetartásra van szükség.* Ezért üdvözli a magyar kereskedők bejelentett kezdeményezését.

— **Találkahellyé züllesztette a kaldarusani kolostort az erkölcstelen sztarec.** *Bukarestből* jelentik: Mint ismeretes, néhány nappal ezelőtt a hatóságok letartóztatták a *kaldarusani* kolostor vezetőjét, *Filaret* sztarecet, mert megnemengedett üzelmek révén vagyont gyüjtött és a kolostorban erkölcstelen életet türt. A vizsgálat kiderítette, hogy *Filaret sztarec a barátok celláit idegen férfiaknak és nőknek egyes napokra, sőt órákra is bérbeadta és ilymódon nagy vagyont gyüjtött.* Az a leány, akit a szarec szobájában az ágy alatt találtak, mint kiderült, csakugyan unokahúga a kolostorfőnöknek, de ottlétéről semmi elfogadható magyarázatot nem tudott adni. *(T.)*

— **Pierre Cot egy órája Mátyásföldön.** Pierre *Cot* volt francia légügyi miniszter szerdán délben a mátyásföldi repülőtérre érkezett *Bibesco* herceg, a francia légiforgalmi vállalat elnöke társaságában. Cot Görögországból érkezett és egy óra mulva már *tovább is repült Párizs felé.* Rövid itttartózkodása alatt meleg hangon nyilatkozott budapesti emlékeiről és gróf *Apponyi* Albertről, akinek nagy tisztelője volt.

— **Megkezdődött a Dunántúli Evangélikusok zalaegerszegi tanácskozása.** A dunántúli evangélikus egyházkerület Zalaegerszegre hívta össze ezévi rendes gyüléseit. Kedden *Kapi* Béla püspökkel élén megérkeztek az evangélikus egyház hivatalos képviselői. A bizottsági ülések után szerdán a Dunántúli Evangélikus Lelkészegyesület nyitotta meg az egyháztársadalmi szervezetek beszámoló és programadó gyüléseinek sorát. Ezt követte a Dunántúli Evangélikus Tanítóegyesület, a Dunántúli Lutherszövetség, majd a Dunántúli Gusztáv Adolf Gyámintézet gyülése. Az egyházkerület törvényszéke számos közigazgatási ügyet tárgyalt. Este a lelkész és polgári vezetők a csütörtöki közgyülést előkészítő megbeszélésre jöttek össze. Csütörtökön tartják meg ugyanis a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület rendes évi közgyülését.

— **Az IOKSz-ügy a Baross-Szövetség ülésén.** A Baross-Szövetség szerdán tartotta első őszi tanácsülését *Ilovszky* János elnök vezetésével. Több fontos kereskedelmi és ipari kérdés letárgyalása után az *IOKSz nagy vihart felvert ügyére került a sor.* A kormánybiztos megigérte, hogy meghallgatja az iparosság tanácsait, de ez nem történt meg és így az IOKSz *súlyos helyzetbe került. Csődbe került a szövetkezet és az iparosságot sokezerpengős veszteség érte.* Több izgatotthangú felszólalás után a szövetség elhatározta, hogy az IOKSz-ügyben felír az illetékesekhez.

— **Méreg és borotvapenge.** Szerdán több öngyilkossági kisérlet történt a fővárosban. A Klauzál ucca 31. számú házban megmérgezte magát *Schif* Alfréd magántisztviselő 30 éves felesége. — A hűvösvölgyi villamosvégállomásnál mérget vett be *Mosolygó* Antalné, aki a Ferenc ucca 41. számú házban lakik. — A pesterzsébeti mentők Dunaharasztiról a fővárosba hozták *Palicska* Béla cukrászsegédet, aki szintén megmérgezte magát. — Ugyanekkor a budapesti mentők székházába támogatták a járókelők *Szatmári* Kató 23 éves leányt, akiről csak annyit tudnak, hogy Rómaifürdőn lakik és a Vilmos császár úton lett rosszul. Ő is megmérgezte magát, mint ahogy ismeretlen mérget vett be a Sándor tér 2. számú házban *Kökényi* Júlia 23 éves cselédlány. — A Bezerédi ucca 8. számú házban borotvapengével felvágta ereit *Krinyák* Oszkár 18 éves kereskedősegéd. Az életuntak a Rókus-kórházba kerültek.

— **Szép arcbőrt megőrízni** sokkal könnyebb, mint tönkrement arcbőrt szépíteni. A Dr. med. László-féle különleges kozmetikai készítmények külön készülnek a száraz, zsíros, vagy a normális arcbőr részére. Kapható: Múzeum-gyógyszertár, IV., Kossuth Lajos ucca 22. Romániában: Nagyvárad, Farkas, Apolló-drogéria.

= **Soha sincsen semmi bajom, ha néha Igmándit iszom, Gyomrom-belem kitisztítom, ráadásul jól is alszom.**

= **Vér-, bőr- és idegbajosok** igyanak hetenként többször, reggel felkeléskor egy pohár természetes *»Ferenc József«* keserűvizet, mert ez mindig alaposan kitisztítja és méregteleníti a gyomorbélcsatornát s ezenkívül az emésztést és az anyagcserét is jótékonyan befolyásolja.

= **Kellemetlen** szájíz és szájszagnál azonnal segít a pompásan üdítő Chlorodont fogkrém. Próba meggyőz. Tubusa —.54 és —.90 P.

KÓLA-CSOKOLÁDÉ Fáradtság ellen Kobona GYÓGYSZERTÁRBAN DOBOZ P 1.40

A PESTI TŐZSDE új számának főbb cikkei:

Balogh Elemér a szövetkezetek londoni konferenciájáról. Dr. Ulain Ferenc az állatexportőrök ellen megindított vizsgálatról. Fellner Alfréd az Operabarátok terveiről és az Operabálról. Dr. Egger Iván a magyar gyógyszeripar fejlődéséről. A Wiener Bankverein és magyarországi érdekeltségeinek eladása. Politzer Sándor az új liszt-tőzsdéről. Gazdát cserélt a Fővárosi Sörfőző és a Pannonia Sörgyár. Egy magyar gépgyárat és egy textilgyárat visznek ki Kínába. Mi ujság az áru- és értéktőzsdén. Uj export- és kompenzációs lehetőségek. Változások a németországi árukivitel terén.

Érdekes textil, biztosítási, vas- és gépipari, vegyészeti, vidéki hitelélet-rovatok.

Egyes szám ára 40 fillér
Főszerkesztő: KALLÓS JÁNOS

— **Pap József nem vállalja tovább a Budapesti Ügyvédi Kamara elnökségét,** erről közöl tudósítást a *Pesti Napló* mai melléklete, a *Jogi Napló,* amely beszámol arról, hogy a budapesti ügyvédek körében már megkezdődött a *küzdelem a kamarai választásokra.* Érdekes elvi jelentőségű ítéleteket is közöl a *Jogi Napló* mai száma biztosítási, végrehajtási, hitelezési csalási bűnperekben hozott figyelmet érdeklő döntésekkel. *Halmi* Bódog járásbíró *a bírák helyzetével* foglalkozik cikkében a pestvidéki ügyészség egyik tagjának kölcsönügyével kapcsolatban. A készülő *országos ügyvédértekezletekről,* az ügyvédi közmegbizatási rendelet meghosszabbításáról és egyéb közérdekű jogi kérdésről közöl még cikket a *Pesti Napló* mai melléklete, a *Jogi Napló.*

— **Sztalin beteg.** *Párizsból* jelentik: A Rádió ügynökség jelenti Moszkvából, hogy *Sztalin* gyomorfekélyben megbetegedett. *(T.)*

— **Megszünik a szombati este féltiz óráig való friss hús árusítása.** A székesfővárosi vásárok és vásárcsarnokok igazgatósága értesíti a közönséget, hogy szeptember hó 22-től kezdve szombati napokon a vásárcsarnokokban, a nyilt élelmiszerpiacokon és a nyilt árusítási üzletekben a friss húsfélék és hentesáruk este fél 10 óra helyett este 8 óráig árusíthatók és vásárolhatók.

— **Agyonlőtte a betörőt a rendőr.** Szerda hajnalban a Gellért téren a Centrum fogyasztási szövetkezet üzletébe tört be két betörő. *Magyar* Kálmán rendőrfőtörzsőrmester vette észre a betörőket, mire azok futásnak eredtek. Az egyiket megközelítette a rendőr, erre ez hatalmas vésővel támadt Magyarra, aki *revolverrel agyonlőtte a betörőt.* A halottról ujjlenyomatot vettek, így állapították meg, hogy *Ember* Sándor a neve, *rovottmultú betörő, aki az alvilágban Hentes Sanyi néven volt népszerű.* A 23 éves ember már siheder kora óta sűrű vendége a főkapitányságnak. Apró tolvajlásokon kezdte, majd kirakatfosztogatáson keresztül a betörői pályára lépett. Legjobb barátja *Till* János, akivel együtt tört be hajnalban a Gellért téren. *Szerda délben Tillt is elfogták és letartóztatták.*

— **Az őszi munkaünnepek.** A *TESz* által rendezett *Magyar Munkahét* a magyar *mezőgazdaság, az ipar és a szellemi munka* hármas egységének *ünnepi hete.* Az ősz viszont a termés betakarításának ideje. A Természet, ez a nagy gazda, gondoskodott fiairól, akik most betakarítják a csűrbe a magyar szérű kincseit. Ősi szokás, hogy az őszt az ember bizakodó, reménykedő ünneppel köszönti és tulajdonképpen ez a lényege a Nemzeti Munkahétnek is. Ezen résztvesz a *legrégibb magyar ipar, a magyar serfőzés* is, melynek története Ázsia pusztáiig nyúlik vissza. A serfőzőknek ősi idők óta az ősz a munkahete. Az új árpatermés és a komló már be van takarítva, kilenc évszázadon át ősszel szegődtek be a serfőző inasok és legények és ősszel volt a legényszabadítás. Ősszel voltak az ősi sernyitó ünnepélyek, amikor a tápláló duplasereket verték csapra nagy ünnepségek keretében. Az örömben részt vett az egész város, a serfőzőcéh öreglegénye az első korsót a hazára, a városra és a tisztes iparra köszöntötte. Most az egész Nemzet Munkájának őszi ünnepét fogja köszönteni a serfőzők ősi serlege, melyben a *Haggenmacher Őszisör* fog gyöngyözni.

— **Dr. Schlimpert német követségi tanácsost,** aki *Mackensen* budapesti követ állandó helyettese volt, a montreali (Kanada) főkonzulátushoz helyezték el.

KÖCZÉ ANTAL külföldről visszatért, zenekarával mától kezdve egész télen naponta **GUNDEL-GELLÉRT** éttermében muzsikál

2 és 3 szobás lakás
udvari és utcai, olcsó bérrel, teljes komforttal, békebeli méretek **KIADÓ** Autobusz, villamos a kapu előtt. Nyugatitól 1 kisszakasz. Budapest, V, Váci út 34. Krayer-ház. Telefon: 905—73

— A Temps a dunai utódállamok együttműködéséről. *Párizsból* jelentik: A *Temps* szerdai vezércikkét az osztrák függetlenség kérdésének szenteli és felsorolja azokat a megoldási terveket, amelyek eddig felmerültek: 1. Kölcsönös megsegítési szerződés valamennyi úgynevezett utódállam között. 2. Olaszország, Franciaország és Angolország együttesen biztosítják Ausztria függetlenségét. 3. *Olyan genfi megegyezés, amely valamennyi népszövetségi tagállamra kiterjedne.* »Úgylátszik, mondja a *Temps* vezércikke, jelenleg ez a legutóbb említett megoldási módozat bír legtöbb kilátással arra, hogyha formája teljesen kiforrott, megvalósulásra kerül. Ez a megoldási mód nem akadályozná meg azt, hogy a dunai utódállamokat még szorosabb szerződésben is össze lehessen fogni, ami *nehezen valósítható meg addig, amíg bizonyos tisztán politikai kérdések választják el a kisantanthatalmakat és az olasz-osztrák-magyar blokk államait.*«

— Uj elöljáróhelyettesek az V. és IX. kerületben. A polgármester szerdán délelőtt rendeletet adott ki, melyben *Günther* Tivadart, a főpolgármesteri hivatal volt vezetőjét a II. ügyosztályhoz helyezte és *Király* Kálmán tanácsnok jogi helyettesítésével bízta meg. Ugyanebben a rendeletben *Unger* Ferenc főjegyzőt, *Király* tanácsnok eddigi helyettesét a IX. kerületi elöljárósághoz osztotta be, ahol Unger *Muzsikó* István tanácsnok állandó helyettese lesz. A IX. kerület helyettes vezetőjét, *Benedek* Szabolcs főjegyzőt az V. kerületi elöljárósághoz helyezte át a polgármester azzal, hogy ott Ujlaki-Holtzspach tanácsnok és *Battlay* Imre főjegyző helyettese legyen. Tekintve azt, hogy *Benedek* főjegyző tulajdonképpen létszám felett került az V. kerületbe, valószínű, hogy a legközelebbi közgyűlésen nyugdíjba menő *Muzsikó* István IX. kerületi elöljáró helyére az V. kerület mai vezetői közül kerül valaki.

— Fráter László bihari alispánt nyugdíjazták. *Berettyóujfaluról* jelentik: Bihar vármegye mai közgyűlése *Szilágyi* Lajos főispán elnökletével a fegyelmi eljárás alatt álló és felfüggesztett *Fráter* László alispánt *146 szavazattal 9 ellenében* nyugdíjazta, illetőleg nyugdíjazását kéri a belügyminisztertől. Fráter alispán ellen *többrendbeli hivatali szabálytalanság* miatt indult fegyelmi eljárás. A közgyűlés iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg, mert *a kényszernyugdíjazásról szóló 1934. évi I. tc.-nek vármegyei tisztviselővel szemben való alkalmazásáról ezúttal volt első ízben szó.*

— Őrizetbe vettek két autótolvajt. Két héttel ezelőtt a *Falk Miksa* ucca 3. számú ház elől ellopták egy részvénytársasági igazgató Tátra autóját, amelyet néhány nap mulva *Fót* határában találtak meg a csendőrök teljesen leszerelve. Még a kerekek is hiányoztak róla. A főkapitányságon az autólopással kapcsolatban széleskörű nyomozás indult és az a feltevés alakult ki, hogy *az utóbbi időben elkövetett autólopásokat szervezett banda követi el.* A gyanú szerint *egy dunaparti vendéglős, aki volt autószerelő, a banda feje.* Ezt a vendéglőst mindenfelé keresik. Szerdán sikerült két társát elfogni. *Rákospalotán* az *Imre* ucca 120. számú házban lakik *Teichner* János lakatossegéd és *Kreskó* István munkás. Velük együtt a detektívek *behozták a részvénytársasági igazgató autójának egyes alkatrészeit,* amelyeket a rákospalotai ház pincéjében gyaluforgács között rejtettek el a tolvajok, akiket őrizetbe vettek.

— Vasárnap nyílik meg a kaposvári Virágos Hét. *Kaposvárról* jelentik: A *Kaposvári Virágos Hét* szeptember 23-án reggel hat órakor zenés ébresztővel nyílik meg. A megnyitás ünnepségére *Lázár* igazságügyminiszter is megérkezik, aki résztvesz *nagyatádi Szabó* István szobrának leleplezésén. Az első napon nyílnak meg a kiállítások. A Virágos Hét műsorán nagyszabású sportversenyek, felvonulások, kongresszusok, előadások, összejövetelek szerepelnek.

— A volt 1-es honvédek jubiláris ezrednapja — komisz menázsival. A volt 1-es honvédek és népfölkelők szeptember 23-án, vasárnap délelőtt tartják meg *a hadbavonulás huszadik évfordulóján* különös ünnepélyességgel szokásos *ezrednapjukat* a népligeti laktanyában. Az ünnepségen, melyen *József* főherceg is megjelenik, leleplezik az ezred két háborús parancsnokának, *Reviczky* Lászlónak és *Bartha* Lajosnak arcképét. Az ünnepélyt a népligeti vendéglőben *közös bajtársi ebéd* fejezi be, melyen a szövetség húsz fillérért ad ebédet — *komisz menázsit* — a jelentkező bajtársaknak.

— Egész Angliára kiterjesztették a csendrendeletet. *Londonból* jelentik: Szeptember 19-étől kezdődőleg az éjjeli csendrendeletet, amely eddig csak London központi részeit érintette, egész Anglia területére kiterjesztették. Éjjel féltizenkettőtől reggel hét óráig az angol városok összes uccáin és minden emberi lakásokkal szegélyezett úton tilos az autóvezetőknek hangos jelzéseket (autótülök, sziréna) leadni.

ILKOVITS J.
Központifűtés- és vízvezetéki vállalata
I., ATTILA UCCA 29
Telefón 53-0-69

Szerdán délelőtt vette át Szendy alpolgármester a főváros nevében az új Attila-gyógyforrást, amelyet a Hungária-forrás mellett építettek az Erzsébet-híd budai hídfőjénél. A képen: nagy nézőközönség jelenlétében folyik az átadási ünnepély

— Mária román anyakirályné Ileana hercegnővel átutazott Budapesten. *Mária* román anyakirályné, valamint lánya, *Ileana* hercegnő és annak férje, *Habsburg* Antal főherceg szerdán reggel *Budapesten át utazott Bécsbe.* A pályaudvaron *Grigorcea* román követ szállt be a lefüggönyözött termeskocsiba s rövid látogatást tett az uralkodócsaládnál.

— Belgrádban 1:0-ra kikapott az Ujpest—III. ker. vegyescsapata. *Belgrádból* jelentik: Az Ujpest és a III. ker. vegyesvándorcsapata szerdán a jugoszláv fővárosban mérkőzött a Beogradski SC csapatával. A mérkőzést az ottani szokások szerint villanyfényvilágításban késő este játszották. A Beogradski SC *1:0 arányban győzött,* miután már a félidőben is 1:0-ra vezetett. A mérkőzést 2000 főnyi közönség előtt játszották Peic bíráskodásával.

— Egy orvosról, aki nincs. A *Pesti Napló* szeptember 11-i számában megjelent ilyen című cikkemre dr. *Koller* Károly zirci körorvos úr az alábbi nyilatkozatot küldi be:

1. A zirci orvosi körben nem *egy,* hanem *hat* diplomás orvos lakik Zirc székhellyel.

2. A bakonybéli látogatás díja nem húsz, hanem tizenöt pengő, miből tizenkettő a fuvardíj, akár lófogat, akár autóval, tehát az orvos díja *három pengő.*

3. 1928-ban már egy évig lakott orvos Bakonybélben a gazdák részére konjunkturális időben, ki akkor sem tudta a legminimálisabb igényeit kielégíteni s egy év után elment.

4. A község a körorvos után ráeső részt körülbelül havi nyolcvan pengőt is alig tudja befizetni, néha félévig is hátrálékban van.

5. Ha a beteg bejön Zircre, vagy behozzák, vagy a szokásos körnapon vizsgáltatja magát, ha szegény egy fillért nem fizet, de a legmódosabb is csak kettő, illetve három pengőt fizet.

*

Tudomásul veszem dr. *Koller* Károly körorvos úr nyilatkozatát, annál is szívesebben, mert cikkem állásfoglalását nem érinti. Csak fel akartam hívni a figyelmet arra, hogy az 1500 főnyi lakosságú Bakonybélhez a *legközelebbi orvos 17 kilométerre lakik. A bakonybéliek nagyon szeretnék, ha saját orvosuk volna.* 1500 ember kívánságáról van szó. Cikkemben kiemeltem, hogy a kétszer 17 kilométeres útért, *amelyben a fuvardíj is benne van, nem sok a 20 vagy 15 pengő, csakhogy a nép olyan szegény, hogy megfizetni nem tudja.* (p. á.)

— Az ősz elhozta mára *Brammer* őszi hirdetését, amely minden évben az őszi szezón ujdonságait jelenti be. Megérkeztek *Brammer* Ödön üzletébe a francia és angol divatszenzációk, új kelmék, selymek és bársonykülönlegességek. A mai hirdetés elmondja a részleteket.

— Lefejezte feleségét egy őrült újvidéki kereskedő. *Újvidéki* tudósítónk jelenti: *Vaszilievics* Vladimir, egykor dúsgazdag újvidéki kereskedő néhány évvel ezelőtt tönkrement és meg is őrült. Hosszú ideig kezelték az őrültekházában, majd néhány hónappal ezelőtt elbocsátották. Kedden kitört rajta az őrültség és bezárkózva a szobájába, *egy éles bárddal valósággal lemetszette felesége nyakát.* A borzalmas jelenetet látta a házaspár 12 éves leánya, akinek segélykiáltozásaira beszeladtak a szomszédok, de már nem segíthettek, az asszony halott volt, az őrült pedig a legnagyobb lelkinyugalommal sétált a ház előtt. Amikor kihallgatták, semmire sem emlékezett. Visszaszállították az őrültekházába.

— A Pesti Tőzsde új számában *Balogh* Elemér, *Fellner* Alfréd, *Politzer* Sándor a tőzsde alelnöke, *Egger* Iván, *Ulain* Ferenc és mások nyilatkoznak.

— Beküldött hírek. *Csütörtök:* Előadások. A Magyar Földrajzi Társaság a tudományegyetemen. 6 órakor előadnak *Bodnár* Lajos és vitéz dr. *Temesy* Győző. — A Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete a Tisztviselő Kaszinóban, d. u. ½5. — A Magyar Elektrotechnikai Egyesületben d. u. 6-kor *György* Vilmos mérnök ad elő.

Az idő *(A zivataros esőfront Bajorországon át közeledik felénk.)* Az ország időjárása csak annyiban változott, hogy a légáramlás délkeletire, illetve délire fordult. Eső nem volt, azonban a felhősödés különösen a délutáni órákban megindult és nyugaton az ég már jobbára borult volt. A hőmérsékleti viszonyokban sem mutatkozott változás és a nappali felmelegedés az ország délkeleti részein a 25—26 fokot érte el, nyugaton ellenben csak 23—24 fokot mértek. Az esőfront, amelyről már megemlékeztünk, a reggeli órákban a Rhone völgyétől kissé visszahúzódott Franciaország nyugati felére, azonban közben felfelé terjeszkedett Dánia felé. Napközben újból keletnek indult, elére az Alpeseket és az esti órákban már a münchen—genovai vonalon volt. Útközben mindenütt igen bőséges esőzéseket, sőt helyenkint felhőszakadást idézett elő és különösen Franciaország északi részein, valamint Németországban és Dániában erős zivatarokkal járt. Emögött az esőfront mögött Angliában élénk szél uralkodik, amely ezúttal még nem hoz hideg légtömegeket, mert ez a levegőtömeg az Óceán délibb tájairól származik. Így tehát az esős időjárás beköszöntével lényegesebb hőváltozást még nem várhatunk. Egyáltalában, ha ez az esőzés a csütörtöki nap folyamán el is éri országunk határát, csak a Dunántúl lesz érezhető, az ország keleti felén még kitart a túlnyomóan derült, száraz időjárás. Dr. *Massány Ernő* m. kir. főmeteorológus.

A Meteorológiai Intézet jelenti szeptember 19-én este 10 órakor:

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Déli, majd délnyugatira és nyugatira forduló légáramlás. Nyugatról a felhőzet erősebb terjeszkedése és a Dunántúl esetleg zivataros eső. A hőmérséklet a nyugati megyékben kissé süllyed.

ORBÁN Antal

Orbán A. - Zala Gy. - Foerk Ernő: Tisza István emlékmű

PÓTÓ János: Emlékmüvek, politika, közgondolkodás. Bp. : MTA Törttud.Int., 1990

22. p., 67. p

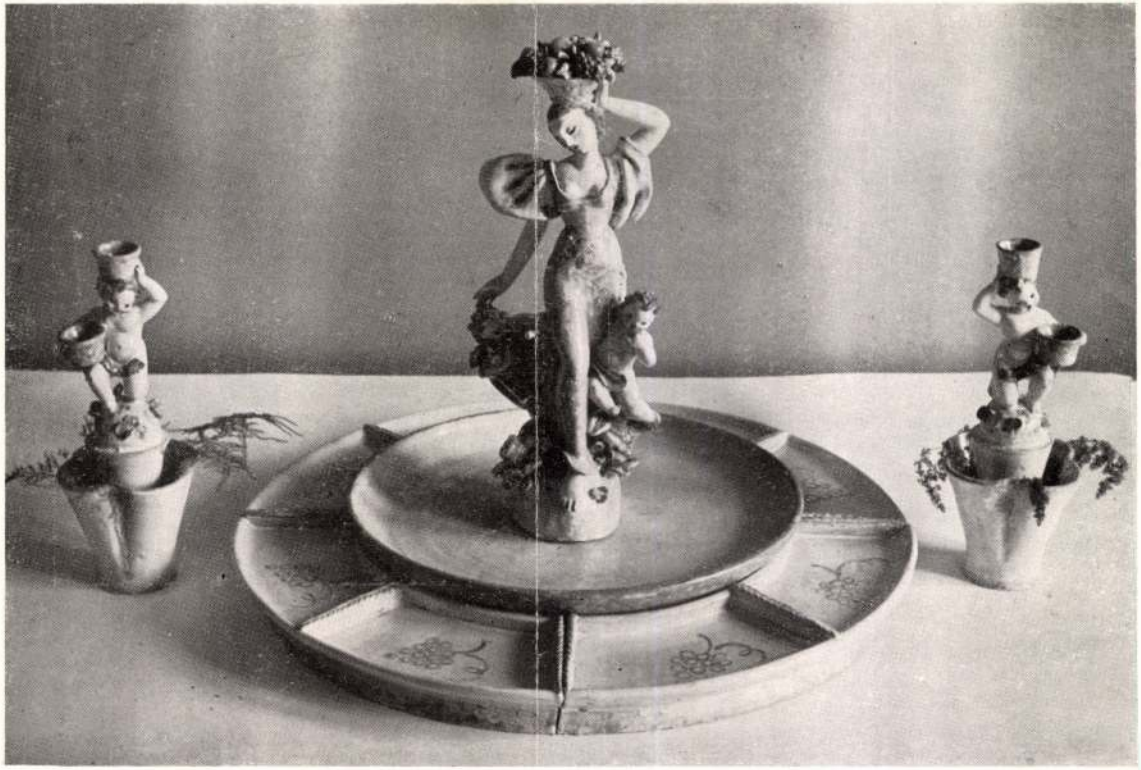

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. ~~Fent balra : Kút terve. Készült Mátrai Lajos tanár osztályán. Fent jobbra : Terrakotta figura. Készült Lux Elek tanár osztályán.~~ Lent : Kerámia asztali készlet. Készült Orbán Antal tanár osztályán. — Von der Jahreschluss-Arbeitsschau der Kön. Ung. Landes-Kunstgewerbeschule. Oben links : Entwurf eines Brunnens. Klasse Prof. L. Mátrai. Oben rechts : Terrakotta-Figur. Klasse Prof. E. Lux. Unten : Tischgerät, Keramik. Klasse Prof. A. Orbán. — From the year's end work show of the R. H. School of Applied Art. Above to the left : Design of a well. Made in the class of Prof. L. Mátrai. Above to the right : Terracotta figure. Made in the class of Prof. E. Lux. Below : Table-set, ceramics. Made in the class of Prof. A. Orbán.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Fent balra és jobbra : Plakettervek. Készültek Reményi József tanár osztályán. Lent balra és jobbra : Dekoratív szobrok. Készültek Simay Imre tanár osztályán. — Von der Jahreschluss-Arbeitsschau der Kön. Ung. Landes-Kunstgewerbeschule. Oben links und rechts : Plakettentwürfe. Klasse Prof. J. Reményi. Unten links und rechts : dekorative Statuen. Klasse Prof. I. Simay. — From the year's end work show of the R. H. N. School of Applied Art. Above left and right : Plaquettes. Made in the class of Prof. J. Reményi. Below left and right : Decorative statues. Made in the class of Prof. I. Simay.

Szemelvények a m. kir. Iparművészeti Iskola agyagipari szakosztályának évvégi kiállításából. Tanár Orbán Antal. Művezető Klaczig Mihály. — Schülerarbeiten d. keramischen Klasse der Königl. Kunstgewerbeschule, Budapest. — Ouvrages de la classe de céramique. École royale des Arts décoratifs, Budapest.

Magyar Iparművészet
1928.

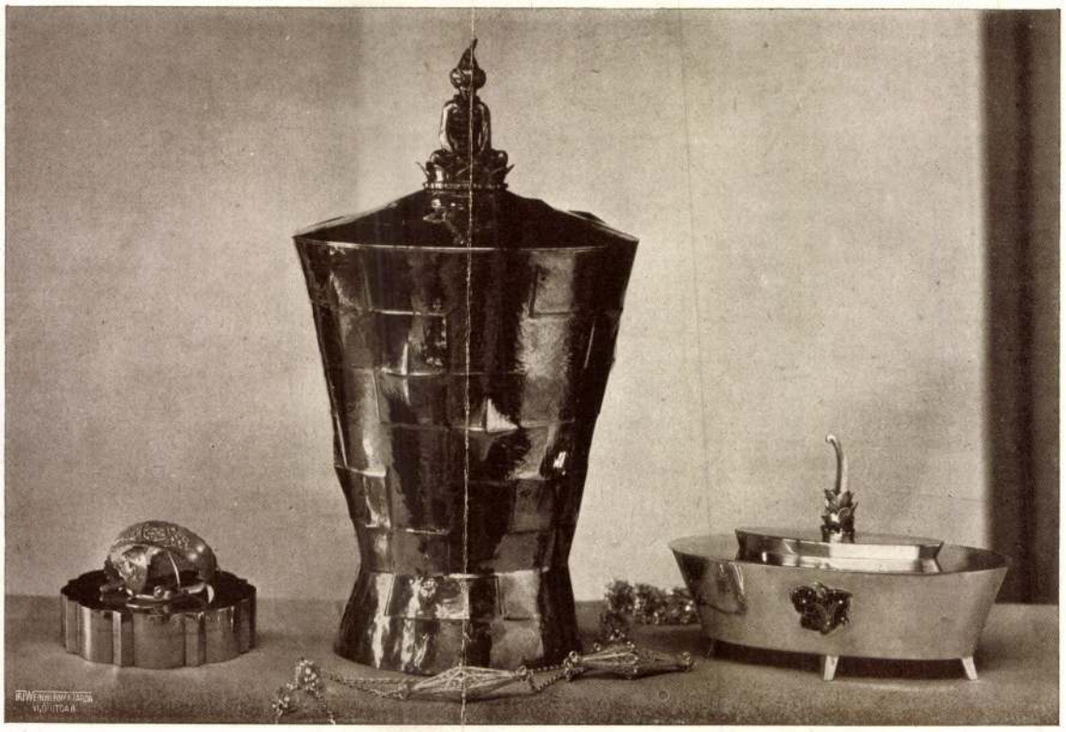

Szemelvények a m. kir. Iparművészeti Iskola ötvös-ékszerész szakosztályának évvégi kiállításából. Tanár Csajka István. — Schülerarbeiten der Fachklasse für Edelmetallarbeit der Königl. Kunstgewerbeschule, Budapest. — Ouvrages de la classe d'orfévrerie. École royale des Arts décoratifs, Budapest.

DÍSZÍTŐ FESTÉSZETI SZAKOSZTÁLY.
SECTION DE PEINTURE DÉCORATIVE.

269.

269. TERVEZTE: SZOBOTKA IMRE. TANÁR: FEICHTINGER J. GY. SEGÉDTANÁR: SÁNDOR BÉLA.

PROJETÉ PAR ÉMÉR. SZOBOTKA. ÉLÈVE DE J. G. FEICHTINGER. PROFESSEUR ADJ. BÉLA SÁNDOR.

ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY.
CLASSE PRÉPARATOIRE.

270.

270. BEKÖTÉSI TÁBLA. TERVEZTE: ROSNER IMRE. TANÁR: GRÓH ISTVÁN.

RELIURE. PROJETÉ PAR ÉMÉRIC ROSNER. ÉLÈVE DE ETIENNE GRÓH.

271.

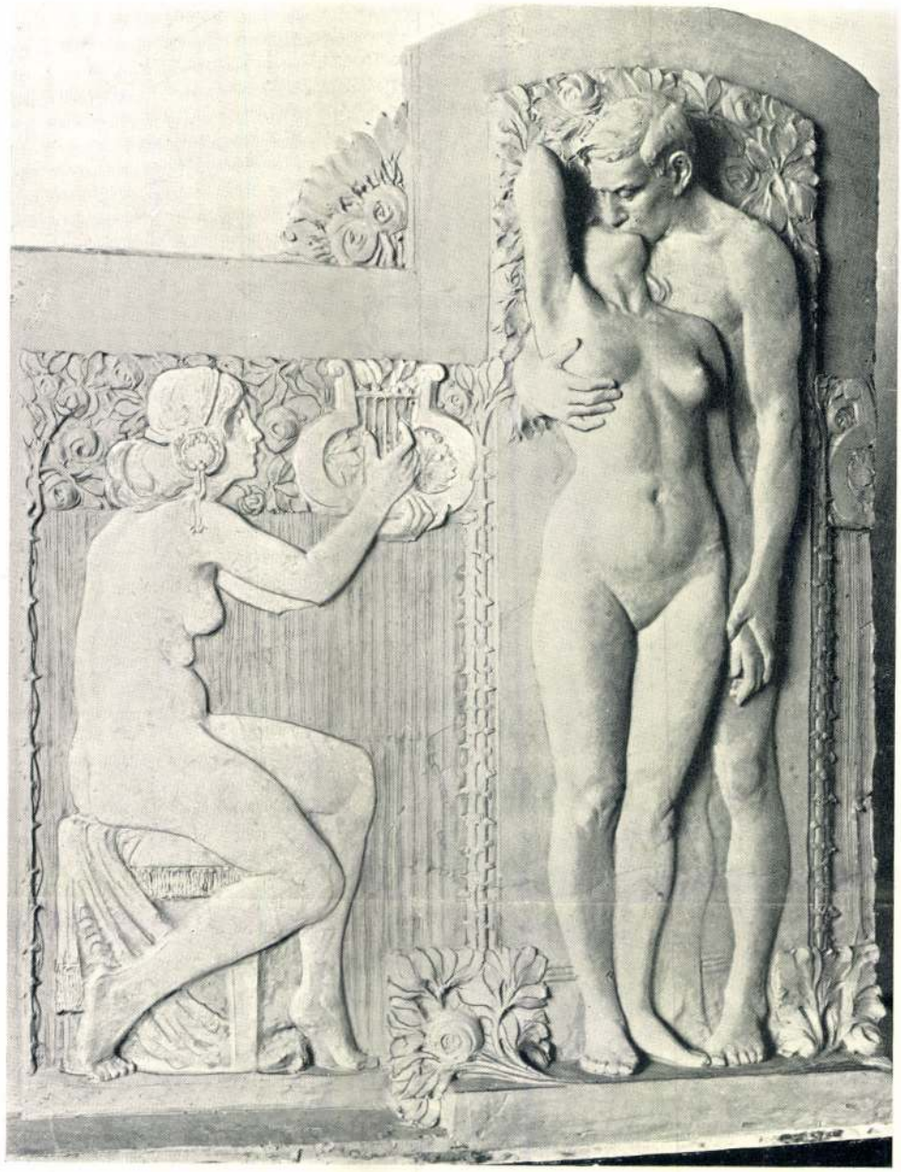

272.

271., 272. KANDALLÓ
ÉS RÉSZLETE.
TERVEZTE ORBÁN ANTAL.

CHEMINÉE ET PARTIE
DÉTACHÉE.
DESSIN D'ANTOINE ORBÁN.

Magyar Iparművészet
1907. 208. l.

— **Lord Rothermere cikke a Pesti Hirlapban.** Csütörtöki számunkban Nagy Emil beszámolt lord Rothermere-nél Glen Islandon tett látogatásáról és bejelentette, *hogy a lordtól átvette a Pesti Hirlap számára irott cikket* és azt postára tette. A lord cikkének kézirata azóta meg is érkezett hozzánk és *a cikket vasárnapi számunkban fogjuk közölni.* Lord Rothermere minden megnyilatkozása a legnagyobb érdeklödésre tarthat számot Magyarországon. Különös érdeklödést fog kelteni azonban a vasárnapi közlemény, amely nem nyilatkozat, hanem cikk, mit a lord *egyenesen egy magyar lapnak, a Pesti Hirlapnak irt.* Tehát a jelentösége sokszoros, annál is inkább, mert hiszen a lord hosszabb idö óta nem hallatta szavát. A vasárnapi cikkében lord Rothermere az angol választások által teremtett helyzetet mérlegeli, végtelenül érdekes nézöpontból és rendkivül értékes megállapitásokat tesz. Megkülönböztetett örömmel adjuk olvasóink elé a lord cikkét, amelyet — mint mondottuk — a nála vendégségben levö Nagy Emil utján *egyenesen és kizárólag a Pesti Hirlapnak szánt.*

— **Gróf Andrássy Gyula temetése Polgárdiban.** Csütörtökön este tiz órakor érkezett meg Polgárdiba a gróf Batthyány-kastély elé Andrássy Gyula koporsóját vivö autó. A kastély mellett lévö üvegpavillonban a koporsót már készen várta a ravatal, amelyre még az éjszakai órákban elhelyezték. A gyászoló család tagjai gróf *Andrássy Gyuláné*, gróf *Batthyány Lajos* és felesége, gróf *Batthyány Gyula* és felesége, gróf *Batthyány Bálint*, örgróf *Pallavicini György* és felesége, herceg *Hohenlohe* és felesége, herceg *Odescalchi Károly* és felesége, gróf *Ciráky József* és felsége, gróf *Zichy Béla*, az éjszakai órákban szintén megérkeztek Polgárdiba, ahol pénteken délelött tizenegy órakor volt a temetés. Gróf *Károlyi Mihály* felesége, *Andrássy Katinka* grófnö, aki engedélyt kapott, nem érkezett meg a temetésre. A kastély udvarán a gyászoló család tagjain kivül csak a Batthyány-uradalom feketébe öltözött gazdatisztjei és a községbeliek állták körül a koporsót. Tizenegy órakor megérkezett a gyászszertartást végzö gróf *Mikes János* szombathelyi püspök. A szertartás után a polgárdii grófi kastély parkjában hatalmas tölgyfák között ásott sirban helyezték nyugalomra gróf Andrássy Gyula koporsóját, addig, amig a Batthyány-sirbolt elkészül vagy pedig elszállithatják Andrássy földi maradványait a töketerebesi Andrássy-kriptába.

— **Zala György és Orbán Antal nyerte meg a Tisza-szoborpályázatot.** A gróf Tisza István szobrára benyujtott tervezeteket felülbiráló bizottság pénteken délután tartotta meg a Mücsarnokban a Tisza-szoborpályázat elbirálására vonatkozó döntö ülését. Az ülésen az elnöki tisztet *Berzeviczy Albert*, az Országos Tisza-Bizottság elnöke, töltötte be, az eloadó pedig *Daróczy Aladár* miniszteri tanácsos volt. A bizottság szótöbbséggel kimondta, hogy a pályaművek között talált kivitelre alkalmas alkotást. Ugyancsak szótöbbséggel határozta el a bizottság, hogy *Zala György és Orbán Antal együttes pályamüvét tartja a kivitelre a legalkalmasabbnak és ezt a pályamüvet fogadja el a kivitel alapjául.* A bizottság egyébként a pályázat feltételei értelmében a pályázatra felhivott müvészek között több jutalmat osztott ki és pedik: 3000 pengös jutalmat itélt a következö müvészeknek: *Pásztor János, Ligeti Miklós, Kisfaludi-Strobl Zsigmond, Szentgyörgyi István, Sidló Ferenc* és *Telcs Ede;* 2000 pengös jutalomban részesültek az alábbi müvészek: *Beck Ödön Fülöp, Damkó József, Horvay János, Kallós Ede, Margó Ede* és *Róna József.* A megnyilatkozott óhajtásokra a birálóbizottság azt is elhatározta, hogy a felhivás nélkül pályázott müvészek közül egyesekre vonatkozóan olyan értelmü javaslatot terjeszt a szoborbizottság elé, hogy ezeket a müvészeket a bizottság méltányos jutalomban részesitse. A pályázati hirdetmény feltételei értelmében ugyanis a pályázatra fel nem hivott müvészek jutalomra nem tarthatnak igényt. Az önként pályázott müvészek közül az alábbiak számára javasolt jutalmazást a bizottság: *Vastagh György, Cser Károly, Horvát Géza, Lux Elek, Moiret Ödön, Ruff Andor* és *Vass Viktor.* A nagyközönség számára a pályaműveket kiállitják és ez a kiállitás vasárnap délelött nyilik meg.

— **Uj magyar diszitések.** E cimmel diszes könyvben adja ki *Gróh István*, az orsz. iparmüvészeti iskola nyug. igazgatója, legujabb magyar stylus-tanulmányait. 170 motivumot mutat be a szerzö. Fantasztikusan szép, szines kompoziciókat látunk, melyeken szinte álomszerü viziókban jelenik meg a Kelet ornamentikája, mely a magyar stilust az öshazából. Ázsia szivéből hozza el. Gróh ezuttal éppen arra törekedett, hogy a szokásos népies diszitö elemek helyett felidézze a régi magyar urimépek finomabb izlését és Közép-Ázsia ornamentikájában megkeresse a magyar izlés ösi forrásait. Munkájában harminc tanitványa müködött közre, ezek közt fömunkatársai: *Lauer Mária, Olty Emmi* és *Szalay Márta.* Külön dicséret illeti meg a bemutatott uj stilus-tanulmányok páratlanul finom szinharmóniáit.

— **Elhájasodásnál, köszvénynél és cukorbetegségnél** a természetes „Ferenc József" keserüviz javitja a gyomor és a belek müködését és elömozditja az emésztést. Az anyagcsere-bántalmak gyógyitó eljárásainak több kutatója megállapitotta, hogy a **Ferenc József** viz-kura nagyon szép eredményre vezet. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

JÖJJÖN VELÜNK!

25% vasuti kedvezmény

Siófokra,
Abbáziába,
Lauranába,
Portorose-be,
Lido-Velencébe.

15% szállodai kedvezmény

INDULÁS: 1-sö csoport: junius 29, 2-ik csoport: julius 7.

Egyéni utazások, tetszés szerinti hosszabb és rövidebb időre is lehetségesek.

SIOFOK: 7.50 P-től 14 P-ig. Ebből levonásra kerül a P. H. előfizetőit megillető 15% kedvezmény. Kiszolgálás és gyógydij külön fizetendő!

ABBAZIA (Laurana): 8 P-től 15 P-ig. Ebből levonásra kerül a P. H. előfizetőit megillető 15% kedvezmény. Kiszolgálás és gyógydij külön fizetendő!

PORTOROSE: 9.40 pengő. Ebből levonásra kerül a P. H. előfizetőit megillető 15% kedvezmény. Kiszolgálás, kurtaxa, fürdőkabin, összes adók beleértve!

LIDO-VELENCE: 9 P-től 15 P-ig. Ebből levonásra kerül a P. H. előfizetőit megillető 15% kedvezmény. Kiszolgálás és gyógydij külön fizetendő!

A PESTI HIRLAP A FENTI SZÁLLODAI ÁRAKBÓL 15%-OS ÁRMÉRSÉKLÉST NYUJT OLVASÓINAK,

továbbá csoportos utazással, az **egész** utvonalra szóló **25%-os vasuti kedvezményt.**

Felvilágositásokkal a szállodákra és penziókra nézve (különböző osztályokra) a

PESTI HIRLAP UTAZÁSI- ÉS FÜRDÖOSZTÁLYA SZOLGÁL

V., Vilmos császár-ut 78. I. em.

Reggel 9—2, délután 3—6-ig.

A Pesti Hirlap t. Utazási- és Fürdőosztályának

15/6

Budapest.

Sziveskedjenek felvilágositást adni és prospektust küldeni ----------

---------- fürdőről.

Név: ----------

Pontos lakhely. Város ----------

Utca ---------- házszám -------

Kivágni és levelezőlapra ragasztva beküldeni.

LEGUJABB.

Az orosz betörés Kinába.

Pekingben és Shanghaiban nem hiszik a betörést.

London, jun. 14. Sanghajból és Pekingből ideérkezett távirati jelentések szerint ott nem hisznek abban, hogy szovjetorosz csapatok betörtek Mongolországba és Mandzsuriába. *Kinai forrásból ily betörésről nem érkezett hir Pekingbe és Tókióba sem érkeztek ilytartalmu hivatalos vagy más jelentések.*

Japánban még nem erösitették meg hivatalosan a csapatmozdulatokat.

Tokió, jun. 14. (Havas.) Hivatalos vagy egyéb forrásból még nem erösitették meg azt a hirt, hogy szovjetorosz csapatmozdulatok történtek Mongoliában és Mandzsuriában.

— **A Liechtenstein-expedició megérkezett Kairóba.** A bécsi Steier autógyárhoz érkezett távirat szerint a Liechtenstein-féle sivatagi gépkocsiexpedició teljesen kimerülten, de épen Kairóba érkezett.

— **A párizsi érsek agg nővére a patakba fulladt.** Párizsból jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: *Dubois* párizsi érsek 67 esztendös növére *Leman* községben egy pallón át akart menni a falubeli patakon, megcsuszott és beleesett a vizbe. Mivel nem tudott fölkelni, *megfulladt.* Az érseket rögtön értesitették a katasztrófáról.

— **Uj kiállitás a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalonban folyó hó 16-án délelött 10 órakor nyilik meg a Nemzeti Szalon tavaszi tárlata. A kiállitás naponta megtekinthető 9—2 óráig.

A népszövetségi tanács ülése.

Madrid, jun. 14. A népszövetségi tanács ma délelött nyilvános ülést tartott, amelynek során szóvátette a pénzügyi bizottságnak az aranyvásárlásokra, a görög-bolgár menekültekre, *a magyar kölcsön maradványára,* az észtországi jegybankra, a danzigi városi kölcsönre és a görög-bolgár kivándorlásra vonatkozó jelentését. A tanács szerencsekivánatait fejezte ki a görög és bolgár megbizottak előtt, amiért a két ország között létrejött a pénzügyi megegyezés a kivándorlás kérdésében. A tanács elhatározta, hogy olyan államoknak, amelyek nem tagjai a Népszövetségnek, figyelmébe ajánlja azt az egyezményt, amelyet huszonnégy állam irt alá és amely a pénzhamisitás meggátlására és büntetésére vonatkozó intézkedéseket tartalmazza.

Stresemann pillanatnyilag ismét szőnyegre hozta a kisebbségi kérdést egy felsőszileziai kisebbségi panasz kapcsán, amelynek alapján a német kormány kéri, hogy függesszék föl a felsőszileziai német javak likvidálását.

Zaleski azzal válaszolt, hogy igen meglepi az a tény, hogy a német kormány alig huszonnégy órával a nagy kinnal létrehozott kisebbségi megegyezés után ismét közvetlenül a tanács elé terjeszt egy hasonló kérdést és minden jog ellenére a likvidációs kérdést és a kisebbségi kérdést egy kalap alá vonja. Zaleski egyébként nem ellenzi azt, hogy a német kérelmet a rendes eljárás során intézzék el.

Véget ért Magyarországon a népszövetségi megbizott működése.

Madrid, jun. 14. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A Népszövetség tanácsa elfogadta a pénzügyi bizottság jelentését, amely többek között megállapitja, hogy *e hó végén lejár Royal Tylernek, a Magyarország pénzügyi szanálására kiküldött népszövetségi megbizottnak müködési ideje. Hevesy* követ, magyar megbizott kijelentette, hogy a magyar kormány mindig hálásan fog megemlékezni Tyler müködéséről.

Pond's Vanishing & Cold Creams

A női szépség ápolására és megőrzésére!

Kapható: drogériákban gyógyszertárakban és illatszertárakban vagy a főraktárban Feruda Kándor, Kossuth Lajos-u. 10

10933

— **Hősök emléke.** Az Országos Társadalombiztositó Intézet vezetősége a világháboruban elesett tisztviselőinek és más alkalmazottainak nevét méltóképen kivánja megörökiteni. Az intézet vezetősége megbizta Sidló Ferenc szobrászművészt, aki az emlékművet el is készitette. A felavató ünnepség junius 15-én, szombaton délután 5 órakor lesz a Társadalombiztositó Intézet Fiumei-ut 19/b. számu székházában, a vezetőség, a tisztviselői kar és a nagyközönség jelenlétében. Az emlékbeszédet az intézet elnöke, Huszár Károly mondja, akitől Balogh Andor vezérigazgató veszi át az emlékművet. — A Szeged felsőtanyai mezőgazdasági egyesület vasárnap tartja a hősi halottak szobrának leleplezési ünnepélyét. A nagyszabásu ünnepségen a kormányzó képviseletében gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter jelenik meg. A szoboravató beszédet József főherceg tartja, a szobrot pedig Glattfelder Gyula megyéspüspök szenteli fel.

— **Életunt főjegyző.** Fekete János nagyszokolyi főjegyző revolverével agyonlőtte magát. Hátrahagyott levelében a háboruban szerzett betegségével okolja meg tettét.

— **Madárvédelem a székesfőváros parkjaiban és ligeteiben.** Az Országos Állatvédő Egyesület elnöke, Follért Károly ny. h. államtitkár beadványt intézett a székesfőváros tanácsához, amelyben egy régen nélkülözött hiány pótlására hivta föl a főváros vezetőségének figyelmét. Ellentétben a külföld nagyobb városaival, Budapest parkjaiban és ligeteiben alig látunk madárfészkelő odukat és etetőket. Az Országos Állatvédő Egyesület elnöke arra kérte a tanácsot, hogy sétatereit, parkjait, fasorait, ligeteit fészekodvakkal és etetőkkel szerelje fel. Az alig számbajövő költség, amennyiben egy-egy fészekodu alig pár fillérbe kerül, eltörpül amellett a haszon mellett, amit a kártékony rovarok pusztitásával lakóik okoznak. A fészekodvak és etetők gondozását iskolákra lehetne bizni, ami erkölcsi tekintetben jó hatással volna ifjuságunkra és természetrajzi tudásukat is bővitené.

— **Kapi Béla püspök a napokban fejezi be egyházlátogatói körutját.** Sopronból jelentik: Az utóbbi napokat *Kapi Béla* dunántuli evangélikus püspök a városban töltötte és nagyszabásu programmot bonyolitott le. Az Eggenberg hercegi, többszáz éves ház hires kőszószékéről prédikált, megszemlélte a népiskolát, ellenőrizte *Ziermann Lajos, Hanzmann Károly, Budáker Oszkár* lelkészek és vallástanárok hitoktatását, meglátogatta a nőegyesületet, gyámintézeti nőegylet és leányegyesület helyiségeit, az Erzsébet-kórházat, a törvényszéki fogház evangélikus rabjait, az árvaházi iskolákat, árvaházat és diakonissza-állomást és megbeszéléseket vezetett. Mindvégig kiséretében voltak *Scholtz Ödön* v. nemzetgyülési képviselő, a soproni felsőegyházmegye esperese, dr. *Schindler András* polgármesterhelyettes, egyházmegyei főjegyző, *László Miklós* püspöki titkár és *Ziermann Lajos* vezetőlelkész, az Evangélikus Egyetemes Gyámintézet egyházi elnöke is. A püspök tiszteletére a Soproni Magyar Dalkör és a gazdaifjak dalárdája, *Peschko Zoltán* tanár vezetésével szerenádot adott. Csütörtököt Harka községben töltötte Kapi püspök, pénteken a sopron-kőhidai fegyintézetben raboskodókat látta el lelki vigasztalással.

— **Titokzatos gyilkosság szerelemféltésből.** Rózsa András királyhalmi legényt, aki a szegedalsóközponti bálból tért haza, utközben az egyik tanyánál egy ismeretlen legény megállitotta és fültanuk szerint ezt kiáltotta feléje: „Megdöglesz, kutya, mert elszeretted tőlem az Örzsit.“ Azután zsebkését markolatig beledöfte Rózsa mellébe. A kés a legény szivébe hatolt és rögtön megölte. Rózsa holttestét másnap találták meg a bálból hazatérők. A rendőrség megkezdte a kihallgatásokat abban az irányban, hogy kik voltak a meggyilkolt haragosai. Délelőtt egy gyanusitottat bekisértek a rendőrségre, de miután alibit igazolt, elbocsátották.

— **A Die Drau régi eszéki napilap megszünt.** Az Eszéken félszázadon át megjelent Die Drau cimü napilap csütörtöki számában közölte olvasóival, hogy megjelenését beszünteti.

— **A kerékpár nekiment az országuton a szénásszekérnek.** Pénteken hajnalban 4 óra tájban Váczi Károly 24 éves jegyzőgyakornok motorkerékpáron Kiskunlacháza felől Soroksár felé haladt és motorkerékpárjával nekihajtott egy szembejövő szénásszekérnek. Az összeütközés következtében Kovács Mária, aki a motorkerékpár oldalkocsijában ült, a jobblábán sulyosan megsérült. A fiatal leányt a pesterzsébeti mentők a Rókus-kórházba szállitották.

— **Egyesületi hirek és előadások.** A Magyar Nemzeti Irodalmi Társaság az 1848/49-i szabadságharc 80-ik évfordulójának emlékezetére junius 16-án, vasárnap d. e. fél 11 órakor Pestvármegye közgyülési termében (IV., Városház-u. 7.) ünnepi felolvasó ülést tart. Az elnöki megnyitót mondja *Koroda Pál, Pázmándy Dénes* „Áruló volt-e Görgey“ c. tanulmányát olvassa fel. Felolvas még: *Kornai István* Bem tábornokról és dr. *Deák Imre* Petőfiről ujabb adatokat a bécsi állami levéltárban végzett kutatásaik alapján. Dr. *Lendvay Béla* az egyetemi ifjuság nevében beszél, *Gárdos Kornélia* szaval.

A *Magyar Székely Egyesület* elnöksége tisztelettel kéri azokat az erdélyi egyleteket, amelyek elnökségei az *Erdélyiek Egyletei Elnöki Tanácsa* junius 17-i ülésére a nyilvántartás hiánya miatt meghivót nem kaptak, ezen az ülésen (VI., Vilmos császár-ut 55. sz. d. u. 5 óra) magukat elnökkel és titkárral képviseltessék. A gyülés fontos tárgya: Az erdélyiek egyletei összemüködését illető tervezet bemutatása és megvitatása; az Erdélyiek Egyletei tisztelgése és koszoruletétele Bem József hamvai hazaszállitásánál.

A KÜLFÖLD HUMORA

— Állandó rovat. —

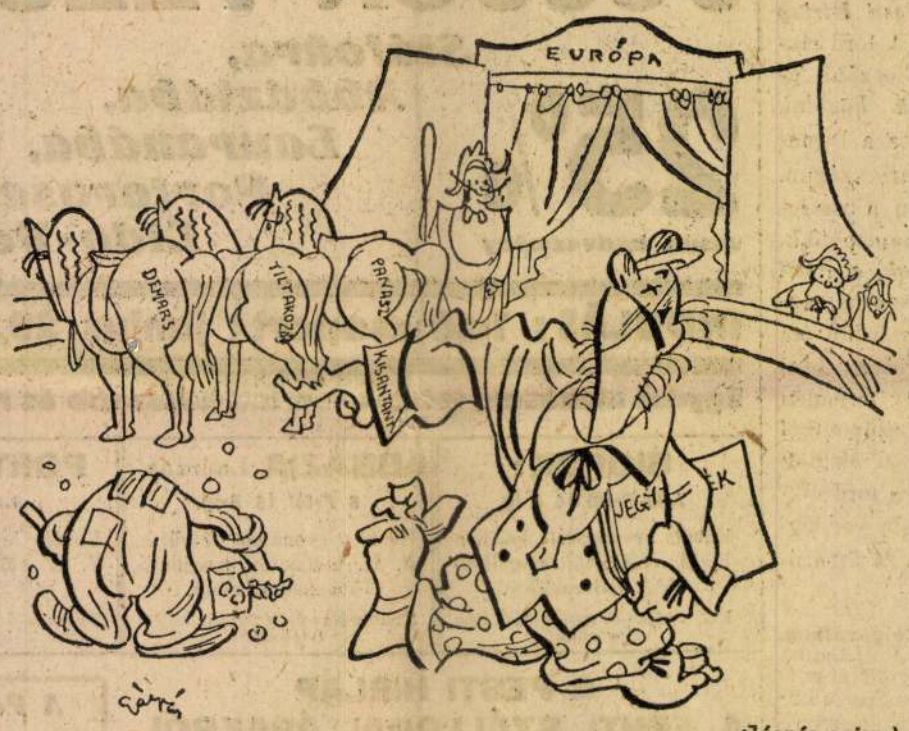

Gáspár rajza.)

(A népszövetség sivár üléseinek föllrissitése és a savanyu nemzetközi kedélyek némi derüvel való ellátása céljából elhatározta a kisantant diplomácia szerződtetését.) ELSŐ JELENET.

— Kérek egy lovat! Még egy lovat! No még egy lovat! Köszönöm, vissza az egész! Csak be akartam bizonyitani, hogy nem hagyom ugratni magamat. Igaz, hogy nem is tudok lovagolni s lovat sem ismertem eddig — csak részletekben.

— **Hétfőn délben indul Belgiumba a Gyermekvédő Liga gyermeknyaraltató-vonata.** Az Országos Gyermekvédő Liga ebben az évben is többszáz gyermeket küld ki a vendégszerető külföldi államokba a nyári vakációra. Az első gyermekvonat, amely az apróságokat Belgiumba viszi vakációzni, hétfőn, junius 17-én délben fél 12 órakor indul a budapesti keleti pályaudvarról.

— **Egyházi zene.** Junius 16-án, vasárnap d. e. 10 órakor a budavári Mátyás-templom ének- és zenekara Sugár Viktor karnagy vezénylésével Beethoven C-dur miséjét adja elő Griesbacher betéteivel. — A belvárosi főplébániatemplom ének- és zenekara vasárnap d. e. 10 órakor König Péter Missa solemnisét és Göller aznapi offertóriumát adja elő. A déli 12 órai misén a következő szerzeményeket éneklik: Liszt Ferenc: Gloria, Palestrina: Sanctus, Caldara: O sacrum convivium és Szent Erzsébet asszonyról szóló magyar egyházi éneket Molnár Antal feldolgozásában. — A terézvárosi plébániatemplom énekkara vasárnap d. e. 10 órakor Kunst Frigyes karnagy vezénylésével Griesbacher: Missa Stella Maris-át adja elő. Az Árpádházi Boldog Margit (lipótváros-lőportárdülői) egyházközség vegyeskara vasárnap tartja szokásos évenkénti zarándoklását Máriaremetére, ahol a szentbeszédet Zaymus Gyula lőportárdülői plébános mondja: Az énekkar Felber: Missa in honorem Reginae pacis-át adja elő orgonakisérettel. Vezényel Jambrik Lajos karnagy.

— **A gázoló kerékpáros — a rendőrt is elgázolta.** Dániel Károly 17 éves tanuló pénteken délután 2 óra tájban az Apponyi-tér és a Veres Pálné-utca keresztezésénél kerékpárjával elütötte az uttesten áthaladó László Károly kereskedőt. A fiatalember a gazolás után gyorsan elhajtott. A kereskedő azonban, aki csak könnyebben sérült meg, fölugrott és kiáltozni kezdett, hogy a kerékpárost fogják el. A kiabálásra figyelmes lett Székely János rendőrtörzsőrmester, aki a Veres Pálné-utca 24. számu ház közelében elébe állt a biciklistának, akinek intett, hogy álljon meg. Dániel Károly azonban nemcsak hogy nem állt mge, hanem biciklijével egyenesen nekihajtott a kötelességét teljesitő rendőrnek. A kerékpár a rendőrt elütötte, de a közönségnek sikerült a tanulófiut elfognia. Dániel Károlyt bekisérték. Székely János rendőrtörzsőrmester sebeit pedig, aki mindkét karján és baltérdén szenvedett sérüléseket, a Mosonyi-utcai rendőrkórházban részesitették orvosi segitségben.

— **Bikavadászat Brüsszelben.** A brüsszeli vágóhidnegyedben pénteken délelőtt izgalmas bikavadászat játszódott le. Az egyik bika kiszabadult a vágóhidi istállóból, végigrohant a városnegyeden, elgázolt egy asszonyt, egy tisztviselőt pedig, aki meg akarta fékezni, felöklelt és több méterre dobta el. A bika ezután átrohant a Senne folyó hidján és tovább száguldott a monsi országuton. Behatolt a közeli Saint Pierre-iskola épületébe, ahol a gyerekek épen az udvaron tartózkodtak. Az igazgató azonnal elrendelte, hogy valamennyi gyermek az első emeletre vonuljon vissza. Rendőri segitséget kértek a bika megfékezésére. Az egyik rendőrtiszt rálőtt a bikára és sikerült megsebesitenie. A bika azonban ettől csak feldühödött és rárohant a rendőrtisztre. Ez ismét rá akart lőni, de egy ügyetlen mozdulat következtében a saját lábába lőtt. Ezután a csendőrséghez fordultak segitségért. A csendőrök a házak tetejéről karabélyval lőtték le a megvadult bikát.

— **Ittas ujoncok véres garázdálkodása.** Varsóból jelenti a *Pesti Hirlap* tudósitója: A Délkelet-Lengyelországban levő *Zaleszczyk* községben 50 ittas ujonc megtámadta és kifosztotta az üzleteket. A kereskedők védekeztek, ugyhogy valóságos ütközet támadt, amelynek során többen sulyos sérüléseket szenvedtek. A rendőrség nem birt a zavargókkal és katonaságot kellett segitségül hivni, amely lefegyverezte és elfogta a garázdálkodó ujoncokat.

— **Az egyiptomi király németországi körutja.** A berlini egyiptomi követségen adott diszebéddel és fogadással véget ért az egyiptomi király tartózkodásának hivatalos programmja. A látogatás hivatalos részének lebonyolitása után Fuad király még 12 napot tölt Németországban, hogy meglátogassa a fontosabb kereskedelmi és ipari központokat, Hamburgot, a Ruhrvidéket, Hallet és Münchent.

— **Az osztrák közoktatásügyi miniszter elutazása.** Dr. Czermak Imre osztrák közoktatásügyi miniszter és felesége pénteken délelőtt visszautazott Bécsbe. Bucsuztatására megjelent a pályaudvaron gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter Haász osztálytanácsos kiséretében, valamint gróf Calice osztrák követ és az osztrák követség személyzete.

— **A bulgáriai utlevelek.** A belügyminiszter körrendeletet adott ki a Bulgáriába szóló utlevelek kiállitása dolgában. A belügyminiszter márciusban kiadott körrendeletében vázolta a Bulgáriába kivándorolt magyar munkások helyzetét és utasitást adott az utlevélkiállitó hatóságoknak arra, hogy mily előfeltételek mellett s milyen figyelmeztetés mellett állithatnak ki kivándorlás cimén odaszóló utleveleket. Időközben beérkezett információk szerint tudomására jutott, hogy az idézett rendelete kiadásának alapjául szolgált panaszok nem általánosithatók, azok csak egyes üzemeknél fordultak elő és a bolgár kormány erélyes intézkedéseket helyezett kilátásba, hogy a bajok orvosoltassanak. Ennélfogva épugy, mint a legtöbb európai külállamokba kivándorolni szándékozó munkások utlevélkérelmeinek elbirálásánál, a Bulgáriába kivándorlók utleveleinek kiállitásánál is elégségesnek tartja, ha az illetőknek a szófiai magyar királyi követség által láttamozott munkabérszerződés vagy felfogadólevél birtokukban van. Akiknek a nevezett követség által láttamozott ily okmány birtokukban van, azoknak ottani megfelelő elhelyezése és megélhetése biztositottnak tekinthető és igy esetleges veszélyekre való figyelmeztetésük fölösleges.

— **Kommunisták megzavarták a bécsi rendőrök jubileumi ünnepét.** Bécsből jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: A bécsi rendőrök pénteken este kilenc órakor a bécsi rendőrség hatvanéves fennállásának évfordulója alkalmából fáklyás felvonulást rendeztek a nagyköruton át a rendőrfőnök tiszteletére. Miközben a járókelők Schobert éljenezték, a mellékutcákban meghuzódó fiatalkoru kommunisták Schobert abcugolták és a proletárdiktatúrát éljenezték. A rendőrség hamarosan helyreállitotta a rendet és a késő esti órákig komolyabb zavar nem fordult elő.

— **Pusztitó tüzvész Filipopolban.** Szófiából jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: Csütörtökön reggel Filipopolban nagy tüz támadt egy kalapgyárban. A tüzoltóság vizhiány miatt nem foghatott az oltási munkához. A tüz igy csakhamar átterjedt a szomszédos épületekre is, amelyek mind elpusztultak. Leégett a szociáldemokrata párt otthona is. A kár meghaladja a 20 millió levát.

— **Bekormozott arcu banditák rablógyilkossága.** A zemplénmegyei Kolonica községben 3 bekormozott arcu rabló behatolt Grünberger Ignác kocsmáros házába. A rablók 30.000 koronát követeltek a kocsmárostól, aki azt mondta, hogy nincs pénze. A rablók egyike erre boxerrel leütötte a kocsmárost és azután két lövéssel agyonlőtte.

— **Exotikus vendég a Városmajori Müvésztelepen.** Csöndben, reklám-dob nélkül, de a hozzáértők elismerése közben működik a Városmajori Művésztelep plein-air akt-tanfolyama műpártolók segitségével. Ez már az ötödik tanfolyam, amely a Képzőművészeti Főiskolára készit elő fiatal festőket és Közép-Európában az egyetlen. Most exotikus vendége van az Alma-utca 5. szám alatti művésztelepnek: *Campbell Ragnhild* festő Kelet-Afrikából. Rajta kivül németországi és sok megszállt területi fiatal festő dolgozik a telepen.

— **A prágai Kereskedelmi Bank párizsi fiókja csődbe jutott.** Párizsból jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: A prágai Kereskedelmi Bank párizsi fiókja ellen csütörtökön elrendelték a csődöt. A kereskedelmi biróság lefoglalta a bank könyveit, amelyekből kitünik, hogy a pénzintézet hiánya meghaladja a kétmilli frankot. Valentini, a bank igazgatója, megszökött.

— **A „Lingua szakszótárak“** sorozatában megjelent dr. *Révész Vilmos* magyar-angol kereskedelmi és jogi szakszótára. E hézagpótló szakmunka az angol nyelvterülettel, Amerikával és a tengerentuli összeköttetést fenntartó érdekelt szakköröknek kézikönyvül szolgál.

— **Furcsa itélet egy nagy bünpörben.** Varsóból jelenti a *Pesti Hirlap* tudósitója: Nagyarányu bünpör folyik magasrangu lengyel vasuti tisztviselők ellen, mert különböző csalásokkal és hivatali visszaélésekkel az államot kerek egymillió dollárral megkárositották. A bünösségre vonatkozó kérdések oly bonyolultak voltak, hogy az esküdtek a megfelelő jogi kioktatás után sem tudtak azokra válaszolni. Az egyik esküdt lemondott, egyesek pedig tartózkodtak a szavazástól, ugyhogy *Pavlovicz mérnök fővádlottat és társait a bünösség kimondásához szükséges kellő számu szavazat hiányában felmentették.* Az ügyész jogorvoslattal élt. Hir szerint az *esküdtek egy részét megfélemlitették* Pavlovicz magas összeköttetései.

— **Felrobbant gyorsforraló.** Pénteken reggel 9 óra tájban *Gugyik Istvánné*, kávéházi felirónő, Kőbányai-ut 59. szám alatti lakásán, reggelifőzés közben a gyorsforraló felrobbant. A kicsapódó lángok a felirónőt az arcán megsebesitették. Gugyi Istvánnét a mentők sulyos égési sebekkel a Kun-utcai dologkórházba vitték.

egyetem művészettörténeti tanszékének betöltése is. Ebbe a fontos pozícióba most Felvinczi Takács Zoltán dr. került, aki eddig a pécsi, majd a szegedi egyetemen adott elő műtörténetet. A kiváló tudós, kit folyóiratunk munkatársai sorából is előnyösen ismer a nagyközönség, új működési helyén nemcsak a művészetek egyetemes történetét fogja előadásaiban felölelni, hanem Erdély különleges művészetét is, beleértve építészetét és népművészetét is.

EGY ÉRDEKES HŐSEMLÉK. Münchenben a „Keresztény művészeti társaság“ kiállításán sokféle érdekesség között egy művészies hősi emlékcsarnok terveit is bemutatták. A tervet Eibl tanár, a bécsi egyetem filozófiai professzora készítette, még a világháború idején. A művészi érzékű filozófus már egyetemi évei alatt művésziskolákat is látogatott. Ez a terve a hősi halottakra való emlékezést az életbe vetett hittel kívánja összekötni. Egy templomszerű nagy csarnok, csúcsíves megoldásokkal és nagyszerű antik meg romantikus tárgyú festett üvegablakokkal szolgálja ezt a célt, olymódon, hogy ott nagyarányú zenei bemutatásokat is lehesen tartani. Színesen rajzolt szép tervei nagy tetszéssel találkoztak.

VÁROSSZÉPÍTÉS VIDÉKEN. A nehéz gazdasági viszonyok ellenére is dícséretes mozgalmak észlelhetők vidéki nagyvárosainkban a városképek művészi irányú fejlesztésére. A belső vendégforgalom s az idegenvonzás emelése is közrejátszik ebben a törekvésben. Elől halad ebben Szeged városa, mely e tekintetben méltó folytatója néhai Klebelsberg Kunó gróf városfejlesztési célkitűzéseinek. A pompás Fogadalmi-templom a közeljövőben új művészi elemmel gazdagszik. A templom egyik tornyának falában helyezik el Szent Antal kútját, melynek szobrászati részét Erdey Dezső, építészeti keretét pedig Sebestyén Ernő építész valósítja meg. A szép kivilágításra is alkalmas kút egy hagyaték szellemében készül. Egyébként a szegedi múzeum is szép adományokkal gyarapodott Bárdos Béla főjegyző hagyatékából. Egy sereg ősnyomtatvány, sok brokát, egy eredeti Corvina és egy olasz barokk kelengyeláda gazdagítja gyüjteményeit. Sőt egy állítólagos Leonardo de Vinci-kép is van a hagyatékban. Szentes városa is példaadó módon veszi ki részét a város szépítéséből. Megvásárolt és felállította Borbereki Kovács Zoltánnak, a kiváló fiatal szobrásznak híres művét a „Kubikos-“-t. Annyi külföldi kiállításon szerepelt kitüntetéssel ez a szép szobor, hogy végre méltó helyén, az alföldi kubikos-városban fogja hirdetni a magyar munka dicsőségét. Szombathely városa a püspökkerti régészeti ásatások folytatásaival, Rimaszombat pedig a gömöri táj stílusában építendő munkáslakóházak létesítésével szolgálja az okos városfejlesztést.

A FÖLDGÖMB, MINT DÍSZTÁRGY. Németországban most nagy az érdeklődés a földgömbök iránt. Egész sereg cég hirdeti a „remek talapzaton, tájolóval, fényezett egyenlítővel felszerelt“ földgömböket. Ez adott alkalmat a belső építészeknek is arra, hogy a földgömböt a lakásdekoráció hasznos eszközei közé vegyék fel. Különösen szálloda-hallokban, utazási irodákban s egyéb idegenforgalmi helyeken lehet találkozni velük. A terem közepén álló, embermagasságú állványzat és gömb már impozáns méreteivel is magára vonja a figyelmet. Az effajta földgömb persze úgy van megszerkesztve, hogy belülről kivilágítható és este még hatásosabb „bútordarab“.

• KIÁLLÍTÁSOK •

A PÉCSI MŰVÉSZETI HETEK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSA. Ritka és felemelő örömökben volt azoknak része, akik a Pécsi Művészeti Hetek ünnepélyes megnyitásán részt vettek. A Művészeti Hetek jelentőségét vezércikkünkben méltatjuk. Itt csak azokról az eseményekről akarunk beszámolni, amelyek az ünnepélyes megnyitással voltak kapcsolatosak. De mielőtt ezt megtennők, külön kell megemlékeznünk arról a hatalmas szervező munkáról, amelyet a Pécsi Művészeti Hetek megrendezésével kapcsolatosan a Kultuszminisztérium művészeti ügyosztálya, de különösen dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnök és dr. Say Géza miniszteri osztálytanácsos fejtettek ki, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanácsnál pedig annak elnöke, dr. Ugron Gábor v. b. t. t., igazgatója, dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsos és dr. Krehnyay Ede titkár. Ki kell emelnünk azt a meleg szeretetet, amellyel Nikolits Mihály és dr. Blaskovich Iván főispánok és dr. Esztergár Lajos polgármester igyekeztek a Művészeti Hetek ügyét diadalra vinni. A polgármester és kiváló munkatársai, akik közül dr. Zádor Imre főjegyzőt kell külön megemlíteni, akik az éjjeleket is nappallá téve igyekeztek Pécs város közönségének az érdeklődését e kiváló kultúrteljesítmény irányában felkelteni. A Szépművészeti Múzeumra bízott feladatot Csánky Dénes főigazgató, az Iparművészeti Múzeumra bízott részt dr. Kőszeghy Elemér igazgató és dr. Romhányi Gyula, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat feladatait pedig Szablya János ügyvezető alelnök és Richter Aladár, a kiállítási bizottság elnöke kiváló munkatársaikkal egyetemben igyekeztek eredményesen elvégezni.

A Művészeti Hetek négyhetes programmját január 4-én nagy irodalmi est vezette be. A színházat megtöltötte a város előkelősége és a Budapestről érkező művészek, újságírók, vendégek. Harsányi Zsolt beköszöntője után az erdélyi írók: Tamási Áron, Kemény János báró, Asztalos István, és fővárosi színművészek Lukács Margit, Orsolya Erzsébet, Táray Ferenc novellákkal, költeményekkel mutatták be Erdély lelkét. Mintegy kiegészítette a lélekbemarkoló műsort a dunáltúli papköltő, Kocsis László mély gondolataival.

Az irodalmi est után a város polgármestere estebédet adott a fővárosi vendégek és a megyei, városi előkelőségek tiszteletére a Mecsek-szálló nagytermében. dr. Esztergár Lajos polgármester köszöntötte a kultuszminiszter képviseletében megjelent dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnököt és dr. Ugron Gábor v. b. t. t. tanácsost, az Országos Irodalmi és Művészeti

Tanács elnökét. Köszöntő szavaiban kihangsúlyozta, hogy nemzetünk művészete nem idegen vándorutak kölesönvett emléke, hanem a nép, a nemzet egyetemessége önállóan belső vágyból, belső szükségérzetből teremtette meg évezredes, jellegzetes művészetét. dr. Ugron Gábor nagy beszédben válaszolt és Pécs szerepét emelte ki a nagy magyar élet évezredéből. Dicső volt multja, ma sem tagadja meg küldetését, míg a világ lángokban küzd egy szebb, boldogabb jövő reményében, Pécs a Muzsák előtt tiszteleg. Tettével megcáfolja az antik világ szentenciáját: Inter arma silent musae! A fegyverek csattognak bár köröttünk, Quinque Ecclesiae a tudománynak, művészetnek hódol.

Január 5-én délelőtt 11 órakor nyilt meg a nagyszabású képzőművészeti és kerámiai kiállítás a Baranya Vármegyei Múzeumban. A város polgármestere fogadta dr. vitéz Haász Aladár miniszteri osztályfőnököt, a kultuszminiszter képviselőjét, aki városaink áldozatosságát méltatta. Városaink a művészet minden területén kivették részüket a munkából, adakozásból. A pécsi kiállításnak különös jelentősége az erdélyi szellem, amely méltóan jut szóhoz évtizedes elnyomatás után.

A képzőművészeti kiállítás jórészt korunk festészetét, szobrászatát tárja elénk, de a XIX. század sem hiányzik, mivel Munkácsy, Lotz, Székely, Madarász, Pécs művelődéstörténetében örökös díszt jelentenek. A kerámia is méltó helyen mutatja be négy évszázad történetét, hiszen a Zsolnay-gyár híre, értékes nemzeti munkálkodása megérdemli, megköveteli, hogy otthonában történjék az első lépés egy nagyméretű, általános kerámiai kiállítás megrendezésére.

Előkelő közönség hallgatta a megnyitó beszédet: megjelentek Virág Ferenc megyéspüspök, Nikolits Mihály és Blaskovich Iván főispánok, Gorondi Novák László és Horváth László altábornagyok, Tóth Zsigmond dr. egyetemi rektor, Gaul Károly min. tanácsos, az iparügyi miniszter képviseletében, Fischer Béla felsőházi tag, dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsos, dr. Say Géza min. osztálytanácsos, Szablya János kormányfőtanácsos, Dömötör János tábornok, Angyal László orsz. gyűlési képviselő, vitéz Zádor Imre dr. városi főjegyző, Vörös Márton dr. főlevéltáros és a város és megye számos előkelősége.

A lelkes rendezők által rendkívül rövid idő alatt végzett nagy munkát, fáradságot méltó siker és érdeklődés hálálta meg és a pécsi Művészeti Hetek remek emlékkönyve mindenkinek kedves és hasznos kalauza lesz jelenben, jövőben egyaránt.

A TÁRSULAT 1940. ÉVI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSA 1941. évi január hó 6-án délben zárult, s örömmel állapíthatjuk meg, hogy dacára a rendkívül nehéz viszonyoknak, igen jó eredményt hozott. A háborús anyaggazdálkodás miatt nem csinált a társulat gazdag installációt, hanem arra fektette a fősúlyt, hogy a célszerűen elrendezett vitrinekben ízlésesen tálalja a közönségnek több mint kétszáz, magyar iparművész és műiparos legjava munkáit. A kiállítás rendkívül tetszett a közönségnek, amit az is bizonyít, hogy az anyagi eredmény jóval felülmúlta a tavalyit.

AZ ERDÉLYI NÉPMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁSRÓL szóló cikkünket és illusztrációkat technikai okokból legközelebbi (2.) számunkban adjuk közre.

• TÁRSULATI • • KÖZLEMÉNYEK •

A TÁRSULAT KEBELÉBEN FOLYTATOTT MUNKA fontosabb eseményeiről alábbiakban számolunk be.

1940. december 2-án a bíráló bizottság Helbing Ferenc elnökletével tartott ülést. Elnök a megjelentek üdvözlése után bejelentette, hogy a mai ülés tárgya a társulat ezévi hagyományos karácsonyi kiállítására beküldött anyag bírálata. Megemlítette, hogy a mai súlyos viszonyok következtében nagyszabású installációt nem csinálhatott a társulat, azonban a helyzethez mérten a legjobbat adja. Felkérésére a bizottság tagjai megtekintették az installációt és a beküldött anyagot és megállapították, hogy a kiállítás elrendezése teljes mértékben megfelel. A beküldött anyag általában véve nagyon jó. A nem megfelelő tárgyakat kiselejtezte a bizottság, gondos és körültekintő munkával. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

• IN MEMORIAM •

ORBÁN ANTAL MEGHALT. Nagy gyász érte a magyar művészeti életet. Orbán Antal szobrászművész távozott el az élők sorából. Halálával komoly értéket veszített a magyar művészet és a művészeti oktatás, társulatunk pedig régi kedves tagját gyászolja. — Orbán Antalért korán, ötvenhárom éves korában jött el a halál, hogy megszakítsa sokoldalú művészi tevékenységét. Pusztakalán született 1887-ben. A székelyudvarhelyi állami agyagipari iskola elvégzése után iskoláit Budapesten, Münchenben, Párisban és Brüsszelben végezte. Éveken át dolgozott Zala György műtermében és éveken át dolgozott külföldi keramikai ezüst gyárakban. Művészi munkásságával sok díjat nyert. Igen sok hősi emléket mintázott, nagyobb munkái közül kiemelkednek gr. Zichy Nándor szobra és a Zala Györggyel együtt készített gr. Tisza István emlékmű. Több mint húsz éven át tanított az O. M. Kir. Iparművészeti Iskolában s sok éven át volt vezetője a keramikai szakosztálynak, s mint tanár kiváló eredményeket ért el. A fiatal magyar keramikusok legjobbjai kerültek ki a keze alól. Művészi munkásságát a „Magyar Iparművészet“ hasábjain dr. Kampis Antal méltatta az 1939. évi 6. számban. A sok koszorúval borított ravatalnál az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola nevében Szablya Frischauf Ferenc igazgató, az Iparművészeti Társulat elnöksége nevében Szablya János ügyvezető alelnök búcsúztatták a magyar szobrászat és keramika egyik legkiválóbb művelőjét.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc. 36.052. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F: Thiering Richárd.

Orbán Antal

cd

A kiállításnak értékes csoportját alkották a betlehemes vonatkozású kisebb szobrászati és kerámiai munkák. Orbán Antal iparművészeti iskolai tanárnak a Három királyok imádását ábrázoló kompozíciója finomságával és ornamentális gazdagságával tűnt fel. Ugyanez mondható tehetséges tanítványának Szarvady Amáliának hasonló témájú munkáiáról.

Molnár Ernő dr

Betlehemes kiállítás

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937. 95. l

ORBÁN ANTAL: PETROGALLI OSZKÁR SÍREMLÉKE

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Párisi útja óta olyan színorchester zsong ennek a mesternek keze alatt, amilyenre ma alig találunk példát. Palettájáról teljesen eltünt a fekete. Keresetlen friss színek, főleg a pirosak, tüzet sugárzó foltjai csillognak szokatlan fénnyel. A Suhajda telep, a Pannonia-utca, s az itt meglátott uj romantika, valamint az ismét uj forrást igérő portré tanúlmány egyenesen a tárlat össznivójának értékét jelenti. *Gimes* Lajos a tél romantikájáról ad két finom szövésü naturalistikus költeményt. A tárlat egyik legszebb téli tájképe a 308-as alkotása. *Jeges* Ernőn valami modorosság érzik, talán a tárgya befolyásolta. *Heintz* Henrik fehér színproblémáját igen jól oldja meg. *Udvary* Pál ezúttal is tudja érezteti a korai renaissance hangulatot, amely annál

Képzőművészet
1929. 18. sz. K.

mutatja, úgy, hogy teljes képet kapunk a grandiózus műről. Markup Béla pompás tehetségét a főcsoport reprezentálja, mely a mintázás gyöngédségével és a komponálás bensőségével tesz mély hatást. Alpár Ignác emlékének szánt szobra is finom, lelkes munka. *Orbán* Antal temperamentumos művészetét a tolnai hősi emlék és a felvidéki magyarság nagy halottjának, Petrogally Oszkár dr.-nak szép megoldású síremléke képviseli. *Siklódy* Lőrincnek az önfeláldozó Hanzély Árpád fő-

MOLDOVÁN BÉLA:

A Műcsarnok Tavas

hadnagy emlékére készített szobra drámai erejű, vonalvezetése töretlen. *Gách* István aktja szépen és szobrászi elgondolásban rajzolt. *Szamosi Soós* Vilmos két karakterben jól felfogott fejet állított ki. *Szödy* Szilárd portréinak is éppen a karakterérzés főerősségük. *Mátray* Lajos nagy akttanulmánya formagazdag. *Martinelli* Jenő kis aktszobraiban a a mozgás lüktető élete és a mintázás könnyed bája az érték. *Horváth* Géza „Regősök" c. kompoziciója komoly ambició eredménye, művész munkája. *Sz. Poór* Lilly torzójában sok a finoman mintázott részlet. Kedves *Horváth* Etel tanulmányfeje és monumentalitásra törekvő *Löte* Éva Andrássy Géza grófról mintázott arcmása. *Técsy* László, *Jálics*

ORBÁN Antal

N.KÓSA Judit: Szborállitgatás [gr.Zichy Nándor szobra, Bp.,VIII. Lőrinc pap tér]. = Népszabadság, 1992. dec.18. VI.

→ Nebenügyel!

Náhrobné kamene z cintorína vo Veľkom Šariši

Šarišské Lúky — Šebeš

Táto židovská náboženská obec je jednou z najstarších v šarišskej župe. Šebeš leží pri ceste Budín — Krakov, v minulosti veľmi frekventovanej, a len asi 2 km od slobodného kráľovského mesta Prešova. Je pravdepodobné, že pred 18. storočím tu už bývali židia. MARCUS HOLLÄNDER, ktorý roku 1789 ako prvý žid býval v Prešove, pravdepodobne išiel ta bývať zo Šebeša. V 18. storočí tu židia asi vlastnili mnoho nocľahární a krčiem, ktoré boli takmer v každom druhom alebo treťom dome. Nocovali tu najmä kupci, keď išli na trh do Prešova. Prešovské cechy urobili všetko, aby sa židia nemohli usadiť v meste. Pomoc našli židia len u šľachty, najmä u vysokej, ktorá ich potrebovala. Takto sa stalo aj v Šebeši, kde vtedy žila rodina grófa Hallera. Gróf bol medzi šebešskými židmi veľmi obľúbený. Za revolúcie v roku 1848 organizoval aj medzi nimi honvédov a osobne ich execíroval. Jeden z honvédov sa nikdy neobrátil na povel „hatraarc" (čelom vzad). Gróf Haller podišiel k nemu a povedal: „Reb Mojše, seit mojchel und verdreit ach".

ORBÁN Antal szoban

M. G.: A gróf visszatért. [Ticky Nándor szobra].
= Népszabadság, 1993. febr. 11. 9. ll

Bp. VIII Lőrinc Pap tér

BUDAPEST GALÉRIA
1056 BUDAPEST V., SZABADSAJTÓ ÚT 5.
1364 BUDAPEST PF. 157
TELEFON: 117-1321, 118-8097, 117-2616
FAX: 117-1001

DÍJELŐLEGES

NYOMTATVÁNY

MTA MŰVÉSZETTÖRTÉNETI INTÉZET
könyvtára

BUDAPEST
Úri u. 49.
1014

ORBÁN ANTAL szobrász

NAGYATÁD ,

(Somogy m.)

Hősök emlékszobra

HORVÁTHNÉ Gréczi Mária: Nagyatád, Látnivalók. Bp. : TKM, 1990. - (Tájak, Korok, Muzeumok kiskönyvtára ; 389.)

6.p.

1924-ben készült

Lexikon

3.8.90

475/1990

ORBÁN ANTAL

Mr. Edward Orban
90 Thorncliff Lane
Kirkwood, Missouri 63122
USA

Sehr geehrter Herr Orban!

Wir haben Ihren Brief erst Ende Juli erhalten, ich beantworte ihn kurz, da Sie nach Budapest kommen. Eine Liste der Werke von Orbán Antal gibt es nicht, man kann aber die wichtigsten Angaben erfahren teilweise aufgrund der Sammlungen und der Dokumentation der Ungarischen Nationalgalerie, teilweise mit der Hilfe der sg. Lexikon-Dokumentation unseres Institutes, welche eine vollkommene Sammlung der Presseauszüge ist.

Ich hoffe Ihnen helfen zu können.

With best regards

Nora Aradi
Direktor

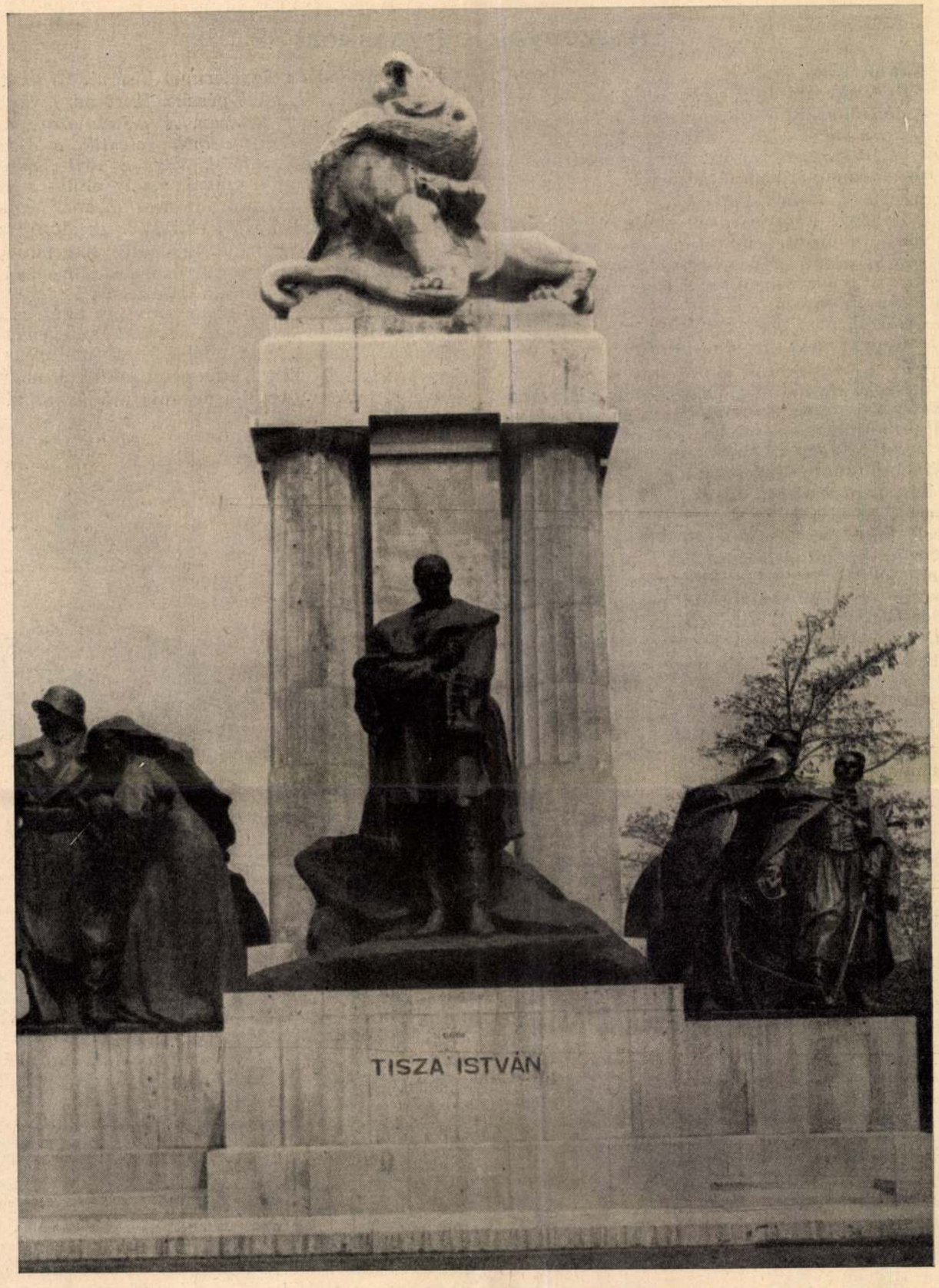

Tisza István gróf szobra, amelyet az Országház északi homlokzata előtt állítottak fel s április 22-én lepleztek le. Zala és Orbán szobrászok műve

a mai naptól kezdve ugyanolyan joggal nevezhető *agrárállamnak.*

*

Eddig tartott Baur professzor nyilatkozata, amely, azt hisszük, rendkívüli érdeklődésre tarthat számot. Most mindjárt felvetjük a kérdést: vannak-e a münchebergihez hasonló intézmények Magyarországon? A válasz, fájdalom az, hogy ha hasonló munka folyik is nálunk, az oly szűk keretű és oly nevetségesen szerény támogatásban részesül, hogy egészen elvész a németországi, oroszországi és amerikai mellett. És ha ez a helyzet megmarad, akkor Magyarország feltétlenül háttérbe szorul a nemzetek gazdasági versenyében.

BERENDI PÁL

Uj Idők 1934. ápr. 29. 18

Asszonyok egymásközt

— Szép ruhád van.

= Nem annyira szép, mint jó.

— Mondd, sokba kerül egy ilyen ruha?

= Az a kérdés, hogy mire gondolsz, ha sokat mondsz. Pénzre, vagy másra? Mert pénzbe, nem került sokba, de annál több fáradságba.

— Hogyan, magad varrtad?

= Dehogy! Nem is tudok gépen varrni. Időm sem volna rá. Aztán meg nem volna szép tőlem, hogy egy szegény, úgynevezett „kis varrónőtől" elvegyem azt a pár pengőt, ami egy ilyen, szaladóruha fazóndíja volna.

— Szóval, nem nagy szalónban varrattad?

= Engedd meg, hogy nevessek.

— ?

= Na jó, engedd meg, hogy mosolyogjak ezen a harmatos naivságon. Nagy szalón és én? Mai, középosztálybeli ember, boldog, ha egyszer egy esztendőben varrathat nagy szalónban ruhát. Többnyire egy jó délutáni ruhát, vagy kosztümöt. Ezt aztán fizeti egy évig, hordja alakítás nélkül két évig, olcsó ruháit erről másolja, aztán a harmadik szezónban fájó szívvel átalakítja. Egy ilyen, igazi, nagy szalónban varrt ruha értékes elegánciatőkét jelent. Hogy pénzben mit jelent? Szégyelem kimondani. Ülj le előbb, kedvesem. Legalább háromszáz pengőt. Már most mondd, hogy bírná el azt az ember ma, Budapesten titkos aranybánya vagy maharádzsa-nagybácsi nélkül, hogy minden ruhája nagy szalónban készüljön?!

— Mégis jólöltözött vagy. Hogy csinálod ezt? Tudod, hogy én vidéken élek s a kisvárosban, ahol lakom, mindenki ismeri egymást, mindenki számontartja mindenki ruháját. Fontos volna, hogy legyen elég ruhám. De ehhez nincs elég pénzem. Azt az egy jó ruhát minden évben esetleg én is megvarrathatom, de aztán csak nagyon kevés pénzem marad ruhára. Holott szeretnék friss és divatos lenni. Elsősorban az uram, másodsorban magam és a társaságom miatt. Azelőtt, amikor a földbirtokosok még jól álltak, édesanyám kisegített. A pesti szalónban megvarrattam azt, ami kellett. A próbakisasszonyok elvonultak előttem mindenféle ruhákban, én pedig kiválasztottam azt, amire éppen szükségem volt. Egy-két háziruhát, pongyolát megvarrt a házi varrónő, otthon. A régi jó ruhák még megvannak, de azokat alakítani nehéz.

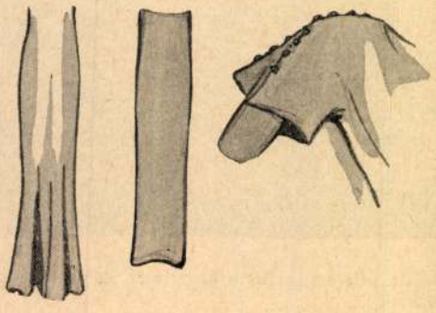

= Persze, hogy nehéz. Jól öltözködni pénz nélkül lehetetlen. De kevés pénzzel és sok ötlettel, lehet. Csak meg kell tanulni. Ne gondold, hogy én rögtön tudtam ezt. Évekbe került, amíg beletanultam. Kezdetben tele voltam adóssággal, drága és finom ruhákat tettem tönkre a mindennapi munkában és mégsem voltam divatos. Hiszen Pesten a divat rettenetesen gyorsan változik. Lépést kell vele tartani. Állandóan figyelemmel kísérni. És ez több leleménybe kerül, mint pénzbe. Mert nagy változások nem történnek gyorsan. *A díszek, övek, apró, lényegtelennek látszó dolgok jelentik a divatot.* Mint most a kék gallérok vagy a rövid, hasított ujjak vagy például a glokni, amely eltünt a szoknyákról. Ezt észreveszem, de nem rohanok egyenes szoknyát szabatni, hanem előveszem meglévő szoknyáimat és a vonalukat egyenesre veszem. Azaz vetetem. Mert van egy varrónőm, aki megérti és megcsinálja, amit akarok. Persze, az is időbe és fáradságba kerül, amíg olyan varrónőt talál az ember, *„aki együtt érez vele"*. A mai, leszegényedett világban azonban lehet találni ilyen intelligens és ügyes úriasszonyt, aki szívesen „alakít". A nagy és kis divatszalónok vezetői ugyanis utálják az alakítást.

— És ha megtaláltad?

= Ha megtaláltam, szezónonként sorra veszem vele minden ruhámat és megtárgyaljuk, melyikkel mit lehetne tenni. Dehát ez így csak elméleti vita. Vegyünk sorra néhány ruhát. Emlékszel arra a fekete ruhámra, amelyet két évig hordtam piros-fehér zsinórdíszítéssel? Lehetett hordani, a zsinórdíszítés nem volt mostanában általános; apart-ruha volt. Az idén azonban már divatját multa. A gloknit kivettük belőle, az ujját könyökig érőre vágtuk, a nyak kivágását kitoldtuk, hogy egészen zárt legyen. Egy régi gyapjú-csipkeblúzomat feláldoztam, minthogy nem volt ujja az árvának és plisszirozott zsabót, nyakfodrokat és ujjfodrokat raktunk belőle a ruhára. Az övek most szélesek. A fekete ruha levágott ujjmaradványából széles, „steppelt" övet csináltunk nagy csontcsattal. Senki sem ismeri meg a régi fekete ruhámat. Amellett a plisszirozott csipkedísz a legújabb ötlet. Nézd meg a francia divatlapokat.

— Jó, ez csak egy ruha, de neked van legalább — újnak ható — 8—10 ruhád. Például ez a pepita.

= Igazad van. A pepita most „nagy divat", viszont előrelátható, hogy rövidesen általános lesz és nem lesz elegáns. Most azonban még az. Tehát: olcsó anyagot vettem. A magyar selymek szépek és olcsók. Ennek 4 pengő volt métere. Négy métert vettem. A szoknyát egyenesre varrtuk, mert a gyűrődő

1021

Szekszárdi szobrok

Orbán Antal: BAJTÁRSAK

Fotó: Bakó Jenő.

Viola portréfilm. 21.05: T
adó. 2. 21.25: Az arany
Francia dokumentumfilm.

JUGOSZLÁV TV

17.40: Magyar nyelvű tv-
18.15: Az állatok csodálat
lága. — Népszerű-tudom
film. 18.45: Fiatalok fiatal
20.00: Május 25. megünnep
külföldön dolgozó jug
munkások körében. 20.5
ciók: Önkéntes véradók.
Melankolikus történetek. -
land játékfilm.

II. MŰSOR

18.45: Uj jugoszláv r
19.00: Nevetés a rácsok
Humoros sorozat. 20.00: A
let rabja. — Tv-dráma. 20.55: Hu-
szonnégy óra. 21.15: Muppet-
show. — Szórakoztató zenei adás.
21.45: Tudományos műsor.

Szerda

KOSSUTH RÁDIÓ

8.26: Giordano: André Chénier. Négyfelvonásos opera. Közben: 9.00: Katedra. 9.30: Az operaközvetítés folytatása. 10.05: Zenevár. 10.20: Népművelők fóruma. 10.35. Az operaközvetítés folytatása. Közben: 11.16: Válaszolunk hallgatóinknak. 11.31: Az operaközvetítés folytatása. 11.49: Farkas Ferenc: Kárpáti rapszódia. 12.35: Tánczenei koktél. 13.20: Brigádnapló. 13.40: Lakatos Sándor népi zenekara játszik. 14.13: Kempelen, a varázsló. Szalatnai Rezső regénye. II. 15.10: Ezeregy délután. 15.35: Magyar muzsika. 16.10: Bemutatjuk új felvételeinket. 16.44: Bogár István fúvósműveiből. 17.07: Hurrá nyaralunk! 17.32: Éva. Részletek. 18.15: Hajnal Anna: Ének a síkságon. 19.15: „Akarom: tisztán lássatok". Műveltségi vetélkedő Ady Endréről. 20.45: Muszorgszkij: Borisz Godunov — Borisz halála. 20.55: Kis magyar néprajz. 21.05: Slágermúzeum. 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: Nóták. Közben: 22.45: Lehet-e kellemes a foghúzás. 23.00: A nóták folytatása. 23.25: Zenekari muzsika. 0.10: Operettdalok Johann Strauss műveiből.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Mezők, falvak éneke.

...zetközi temszverseny. Nor egyes
elődöntő. 18.05: Az Országházból

TOLNA MEGYEI NÉPŰJSÁG
1977 JUN 25
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

16.15: Vízilabda. 17.15: A jugoszláv néphadsereg 30. sportbajnoksága, ünnepélyes megnyitó. 18.15: Kis világ. — Gyermekhíradó. 18.45: Népi muzsika. 19.15: Zöld jelzés. 20.00: Szabad szerda: Gyermekfesztivál. — Sibenik.

II. MŰSOR

18.45: Rajzfilm. 19.00: Művelődési adás. 20.00: Don Juan. — Francia játékfilm. 21.25: Huszonnégy óra. 21.40: Joca Pajtasev üdvözlete.

Csütörtök

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Lakmé. Részletek. 9.00: Katedra. 9.30: Nóták. 10.05: A fűrészmalom titkosz lakói. 10.20: Zöngészde. 10.40: Nyári munkások. 10.55: Zenekari muzsika. 11.45: Az eltűnt miniatűr, avagy egy érzőlelkű hentesmester kalandjai. Erich Kästner regénye. VII. 12.35: Melódiakoktél. Közben: 13.15: A színháztörténész mondja. 13.30: A melódiakoktél folytatása. 14.03: Mindenki Könyvtára. 14.33: Gaál Jenő műveiből. 15.10: Egy bihari nótafa: Kerti Józsefné Balla Erzsébet. 15.20: A Szovjet Állami Trimitasz fúvószenekar játszik. 15.28: Ezeregy délután. 16.10: A természet hangjai. 16.44: Szatmári-Szatyi Sándor dalaiból. 17.07: Körmikrofon. 17.35: Népzenei magazin. 18.15: Kritikusok fóruma.

Orbán Antal

kert aratott.

— **A Mücsarnok Szent István-kiállítására** a *Képzőművészeti Társulat* által kitüzött dijak birálóbizottsága most tartotta döntő ülését. A bizottság a báró *Forster* Gyula által alapitott *Vaszary* Kolos-dijat *Rálssányi* Dezső *„Attila látomása"* cimü kompoziciójának, az *Ipolyi* Arnold püspök által alapitott dijat *Komáromi Kacz* Endre *„Látomás"* cimü olajfestményének, *Ráth* György diját *Orbán* Antal szobrászmüvész *Prohászka* Ottokár-siremlékének és a *Rökk* Szilárd-dijat *Merész* Gyula „Uram, add, hogy lássak!" cimü müvének itélte oda.

Nemzeti Ujság

1938 jun. 19.

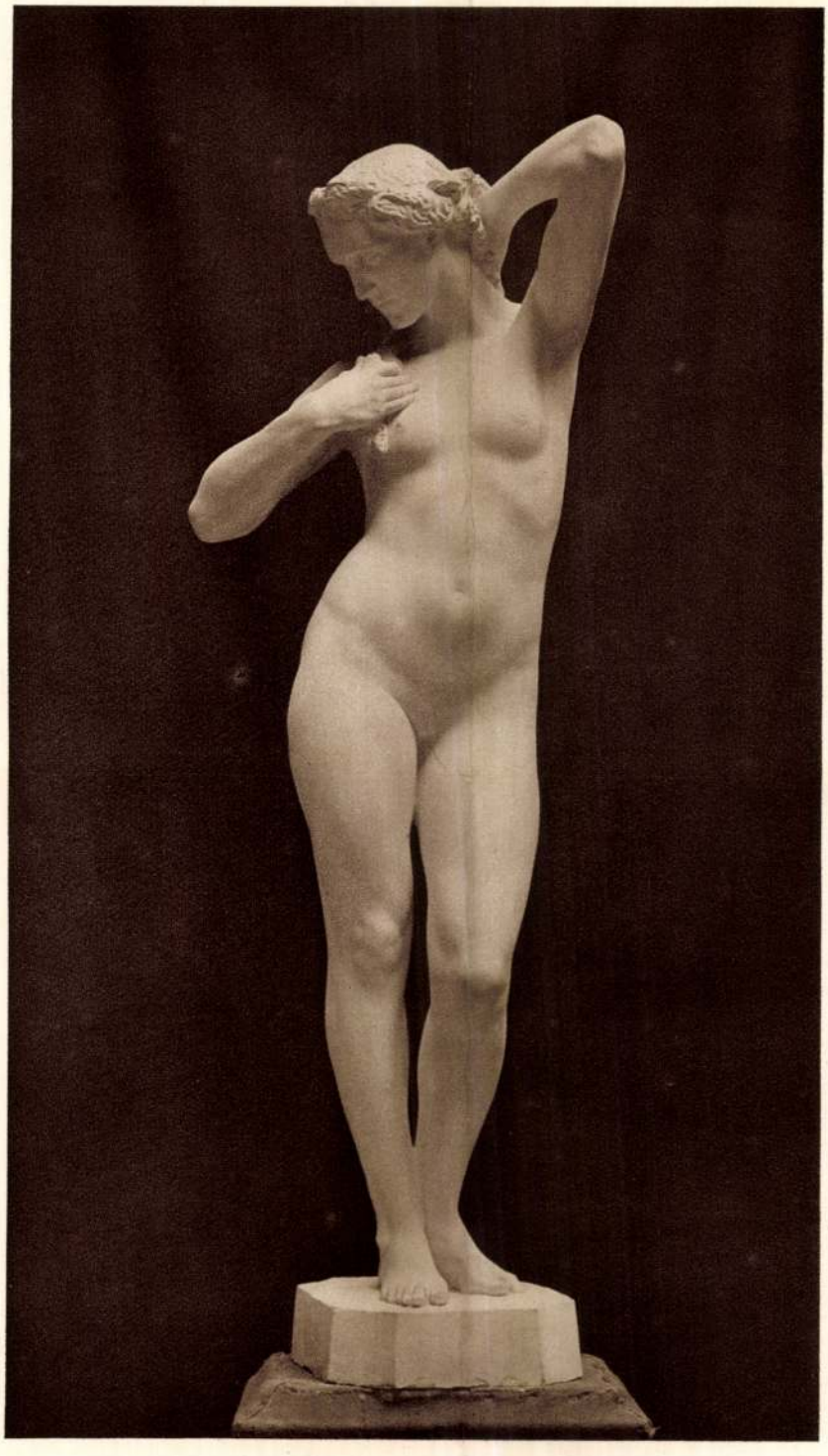

ORBÁN ANTAL: TOILETTE.

Éva Kut. 1928.

zött nagyhírű budapesti gyüjteményéből. A rajz határozottsága itt még több részletezéssel, de már több keresettséggel is párosul. Érezzük, hogy van der Goes egy nemzedékkel később élt Rogernél. A Brugesben működő *Hans Memling* két férfiképmása — az egyik a brüsszeli múzeumból, a másik Niccolo di Sforzore Spinelli érmész arcképe az antwerpeni képtárból — szintén azt bizonyította, hogy a XV. század végén már mind erősebb hidat vertek Flandria és Itália között. Nemcsak a Flandriában járt Antonello da Messina, hanem szinte Perugino neve is eszünkbe juthat e hihetetlenül gondosan festett, a finom részleteket kitünően egybefoglaló képmások előtt.

Még Roger van der Weyden előtt kellett volna beszélnünk az úgynevezett *Flémallei mesterről,* akit régebben *Jacques Daret*val, most pedig *Robert Campin*nal azonosítanak. Egyike a legproblematikusabb mestereknek. Legjellemzőbb képeit sokan egyszerűen Roger ifjúkori műveinek tartják. De a Flémallei mester típusai nem olyan ösztövérek, mint Roger emberei, vonalvezetésük kevésbbé szögletes, néha nagyvonalúan monumentálisak. A tárlaton egy melódikus szépségű, két zenélő angyallal körülvett, templom szentélyében álló *Madonnáját* láthattuk.

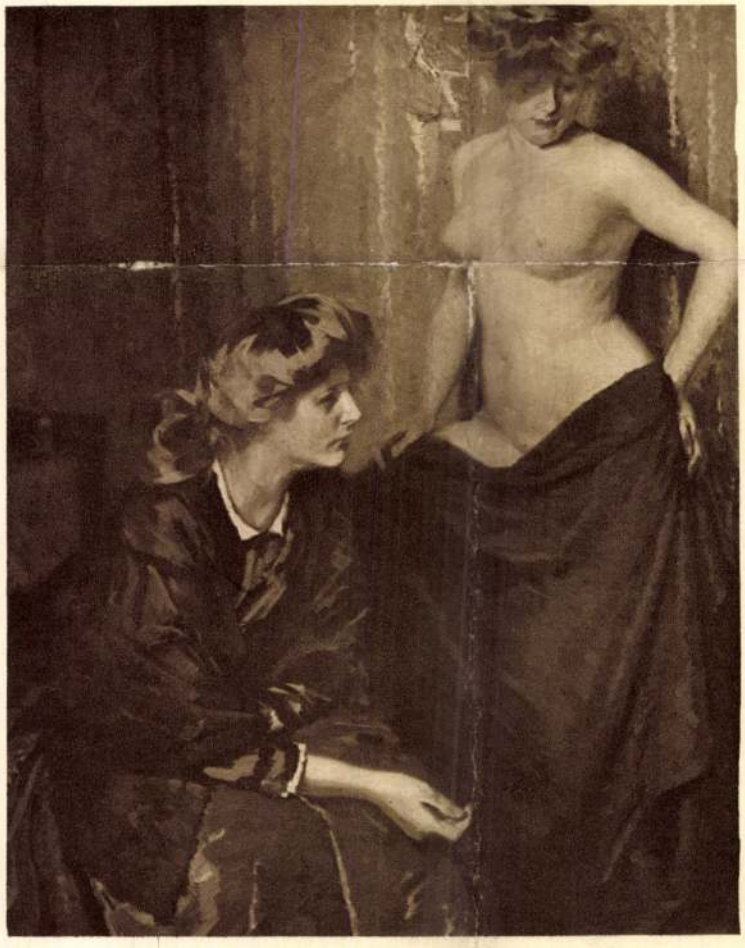

STROBENTZ FRIGYES: MODELLEK.

Meleg tónusok csillannak fel *Gerard*

Orbán Antal

Zala György

tovább

a budapesti Tisza István szobrot lebontották. A szobor oromdiszét, a kiszóval kiszdő oroszlánt a budai régi tabáni temetőben az 1848-49. Budavár bevételeinél elesett honvédek sírjára helyezték. (Ezt én láttam itt nincs megírva.) A lebontott Tisza-szobor köanyagát a kerepesi úti temetőben lévő

tovább

Kossuth-mauzoleum, mely az ostromban erősen megsérült,

helyreállitásával han-
nálták fel-

Borb-Fabr.

41. l.

K.

Plasztika, Rákosi Jenö szobrát

készitette Orbán Antal.

Katol. Szemle. 1931. I. 128-35. l.

Orbán Antal szobrász

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 175–179. o.

Az Országos Társadalombiztosító Intézet nékhára.

Brüsszel (Orbán Antal a grand brixet nyeri itt)

Pásztortűz, 1925. XI. évf.

134. l.

Szokolay Béla: Orbán Antal szobrász mű vész

Orbán Antal épitész.

Akad.Értesitö.1934.94.1.

Orbán Antal, szobrász

Pásztortűz, 1926. 3 sz.

70. l.

Szoholay Béla: A budapesti akt kiállítás

Orbán Antal Sobrán

Magyar Művészet, 1926

46-47. o.

A legyőzö művészeti Társulat.

Orbán Antal szobrász

Pásztortűz, 1927. 17 sz.

401. l.

Szokolay Béla: Erdélyi lélek a magyar hipszörmű vészetben.

Orbán Antal szobrász

Pásztortűz, 1927. 23 sz.

548. l.

Hosszú Márton: A budapesti műcsarnok őszi tárlatáról.

Orbán Antal szobrász.

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Orbán Antal szobrász.

Katol.Szemle.1929.929-36.1.

Orbán Antal

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Orbán Antal szobrász.

Katol.Szemle.1930.1o11-18.l.

KUNFFY LAJOS: ARATÓK.

szebbet produkálni annál, ami már régen ki van találva, vagyis a perzsaszőnyegnél.

Mi lesz a fejlődés útja ?

Ki tudná megmondani ?

A szigorú építészeti formák hatalmasodnak-e el? Jön-e valóban egy neoklasszicizmus ? Vagy valami egyéb, amit nem is sejtünk még ? Nem tudom.

Egy azonban bizonyos : azok az utak, amiket a mai modernek követnek, nem vezetnek sehová.

Mindezek az új irányok nem egyebek többé-kevésbbé jóhiszemű blöfföknél, amelyek, mint az eddigi példák mutatják, nem is élnek tovább, csak rendesen addig, amíg egy-egy új blöff el nem homályosítja, avultakká nem teszi őket.

ORBÁN ANTAL: MEMENTÓ.

Evk Kmt. 1928.

MDK

Orbán Antal

Anonymus, terr.

Római ifju, "

Fej, br.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. M. Szal. 1922. máj.

18.1.

MDK

Orbán Antal

Toilette, gipsz

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 14. 1.

EDK

Zala György és Orbán Antal szobrászok mintázták a szobrot közösen.

A Tisza István-szobor szereléze. Képpel.

Pesti Hirlap Képes Melléklete.1932.dec.14.

MDK

Orbán Antal szobrász

Zichy Nándor szobra

Képzőművészet 1931. 42.sz. 156. o. Képek

MDK

Orbán Antal

Tavasz a művészetben. /Epest,194e/.

MDK

Orbán Antal szobrászművész

A honvédfőparancsnok díját nyerte a hősi emlékek pályatervkiállításán.

Epitő Ipar - Epitő Művészet 1927.szept.1.
132.1.

MDK

Orbán Antal, szobrász

Mementó. Szobormü. Repr.

Evk. KMT. 1928. 17o. 1.

MDK

Orbán Antal, szobrász
/1941 ben már nem élt./

a kerámikai szakosztály tanára.

Az ipaművészeti iskola jubiláris kiállitása.

Szépmüvészet. 1941. 9.sz.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

Toilette. /Akt/. kepr.

EVKM KMT. 1928. 85.1.

MDK

Iparmüvészeti Isk.személyzete 1934-35-35-36.

Orbán Antal szobrász

Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936.

MDK

Urbán Antal nyilatkozata

Zala György nyilatkozatára.

/A szobor baloldali csoportozatának talapzatára ez van irva:"Zala Gy. Urbán A."
Zala Gy. nyilatkozatában "Munkatárs"ról szól.
Ez ellen tiltakozott U.A. : éppen annyira alkotója, tervező művésze a T.-szobornak mint Z.Gy.
Közösek a kiadások, s egyenlő arányban osztják el a munkáért járó 2lo,ooo pengöt.
U.A. ennek ellenére büszke arra, h. Z.Gy.-el dolgozhatott.

Pe-A :
Lehull a lepel a Tisza-szobro müterem titkairól.
Az Est. 1934. ápr. 28. 7.old.

MDK

Orbán Antal szobr.

Képzőművészet 1931. 37.sz, 42.l. kép

MDK

Urbán Antal nyilatkozata

Zala György nyilatkozatára.

/A szobor baloldali csoportozatának talapzatára
ez van irva:"Zala Gy. Urbán A."
Zala Gy. nyilatkozatában "Munkatárs"ról szól.
Ez ellen tiltakozott U.A. : éppen annyira alkotója, tervező müvésze a T.-szobornak mint Z.Gy.
Közösek a kiadások, s egyenlő arányban osztják el a munkáért járó 21o,ooo pengöt.
U.A. ennek ellenére büszke arra, h. Z.Gy.-el dolgozhatott.

Pe-A .

Lehull a lepel a Tisza-szobor müterem titkairól.
Az Est. 1934. ápr. 28. 7.old.

M. D. K.

ORBÁN Antal szobrász

1887 – 1936

1259. Terracotta fejtanulmány

Lsz.: 5549.

A M. N. Galéria álla gjegyzéke T./B. rész

Bu. 1959. 85. l.

Orbán Antal és Zala György szobrászok MDK

Epitö Ipar. -Epitö müvészet. 1929. lol.l.

MDK

Orbán Antal és Zala György, szobrászok.

Ybl Ervin: A Tisza-szobor pályamunkái. Bp.Hirl. 1929. jun.16. Képek.

MDK

Orbán Antal, szobrász

Fejtanulmány. Terrakotta.

Petrovics Elek: A Szépm.Muz. modern magyar szobrai.- Magyar Müvészet. 1926. 26o.l.

MDK

Urbán Anta l, szobrász-tanár

Szemelvények a m.kir. Ip.m.Isk. ag yagipari szakosztályának évvégi kiállitásából. képekkel.

Magyar Iparmüvészet. 1928. 153.154.l.

MDK

Urbán Antal, szobrász
tanár
osztályán készült:

Kerámi asztali készlet. Képpel.

Az O.M.Kir. Ip.m. Isk. évvégi munkabemutató kiállításáról.

Magyar Iparművészet. 1935. 157-158.l.

Orbán Antal, szobrász.

meghalt 53 éves korában. 1941.
sokoldalu művészi tevékenysége korán megszakadt.
Pusztakalán született 1887-ben.
Székelyudvarhely áll. agyagipari iskolája el-
végzése után iskoláit Budapesten, Münchenben,
Párisban, Brüsszelben végezte.
Éveken át dolgozott Zala György mütermében.

Magyar Iparmüvészet. 1941. 1.sz.

MNK.

Urbán Antal, szobrász

szül.1887,megh.1941.

Sok dijat nyert. Igen sok hösi emléket mintázott. Nagyobb munkái közül kiemelkednek:
gr. Zichy Nándor szobra.
Zala Györggyel együtt készitett: gr. Tisza István emlékmü.
Több mint 2o éven át tanitott az O.m.Kir. Iparmüv. Iskolában. /A keramikai szakoszt.-t sok éven át vezette./

Magyar Iparmüvezet. 1941.1.sz.

MDK

Orbán Antal, szobrász,
sz.1887- megh.1941.

1939 évi 6.sz.-ban dr.Kampis Antal méltatta a "Magyar Iparmüvészet" hasábjain O.A. müvészi munkásságát. A magyar szobrászat és keramika egyik legkiválóbb müvelöjét az O.M.Kir.Ipam.Isk. nevében Szablya Frischauf Ferenc igazgató , az Iparm. Társulat nevében Szablya János ügyv. alelnök bucsuztatták.

Magyar Iparmüvészet. 1941.1.sz.

MDK

Orbán Antal, szobrász

Három királyok imádásának kompoziciója finom, ornamentálisan gazdag.
Tehetséges tanitvanya Szarvady Amália.

Molnár Ernö dr.: Bethlehemes kiállitás.
Magyar Iparmüvészet.1937. 95.l.

Orbán Antal MDK

szobrász, II. dij

Az Est. 1933. okt. 8.
/A tüzér-emlékmü pályázat.

Urbán Antal, szobrász MDK

Bethlehem. Szines plasztika. Repr.

Magyar Iparmüvészet. 1929. 137 -138.l.

MDK

Orbán Antal, szobrász

dr. Petrogalli Oszkár síremléke. Repr.
/a felvidéki magyarság nagy halottja/.

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról.

Képzőművészet. 1929. 18. sz.

MDK

Orban Antal szobrasz
mo
temparamentus müvészetét még a telnai hösi emlek is képviseli.

A Mücsarnok Tavaszi Tárlatáról.

Képzömüvészet. 1929. 18.sz.

MDK.

Orbán Antal:"Prohászka Ottokár siremléke"
szobrászmüvész

Mücsarnok Szent István kiállitásán
Ráth György dijat kapott.

Nemzeti Ujság 1938. jun. 19.

MD K

Orbán Antal,
ip.r.isk. növ.

271.,272. Kandalló és részlete.

Az orsz.iparművészeti iskola pályázatai.

Magyar Iparművészet. 1907. 208.l.

Медал Прилепчанец, 1967, 100 г.

НДК

MDK

Orbán Antal

Avilai Nagy Szent Teréz. Gipsz.

Szent József. Gipsz.

Szent Anna. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 16.1.
Mücs.

Orden Antes

Avilas Nagy Szent Terés. Ciper.

Szent József. Ciper.

Szent Anna. Ciper.

Mica.

MDK

Orbán Antal

Mementó! bronz

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 14 l.

MDK

Orbán Antal, szobrász

Orsz.Társ.XXXX Bizt. Int.közp.épületének dombor-
művei és szobrai között ő is képviselve van művével.

1913-31

Bajó Gyula:Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 64.1.

MDK

Orbán Antal, szobrász

Széchényi-fürdöt az ö diszitö szobra is ékesiti.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 63. l.

Urbán Antal MDK

Fényes Istvánné, terrakotta

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Orbán Antal, szobrász

Névtelen. Terrakotta.
Férfifej. "
Elöörs. Gipsz.

Budai Vigadó. -Képzöm. kiáll. 1921. okt. Kat. 13.1.

ORBÁN ANTAL szobrászművész

a Prohászka-siremlék pályázaton I.dijat kapott.

Pesti Napló, 1934.szept.25. 8.oldal

ORBAN ANTAL

Siremlék.

KMTárs.1928/29.téli kiáll.

ORBAN ANTAL

Tavaszi örömök.

KMTárs.1927.őszi kiáll.

ORBÁN ANTAL

Életöröm.

KMT 1928.tav.kiáll.

ORBÁN ANTAL

A gr.Zichy Nándor-szobor mellékalakjai.

Műcsarnok 1930/31. jub.kiáll.

ORBÁN ANTAL

Bajtársak. /Katonai siremlék./

Képzőm.Társ.1917/18.téli.kiáll.kat.

ORBÁN ANTAL

A Tavasz örömei.

A Műcsarnok őszi tárlatáról.

Képzőművészet 1927.4.sz. 13.old.

MDK

Orbán Antal, szobrász

Siremlék. Repr.

KMTárs. 1928/29 téli kiáll.

ORBÁN ANTAL

Prohászka Ottokár siremléke.

Km.Társ.Szent István kiáll. tárgym.1938.

MDK

Orbán Antal

1919- kerámikai szakoszt. vez, kispalsztika

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói...1880-1936.
Az Iparmüv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936. 46 l.

MDK

Urbán Antal szobrászm.

Ipm Isk. személyzete 1936-7.-1940-41. Ipm. Isk. évk. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30 l.

MDK

Biró János cikke a kolozsvári új hadtestparancsnoki székházáról. Keleti Újság, 1941. okt. 26.

Orbán Antal
zsobrász

Tavassi kiállítás - Műcsarnokban - zsobrával
szerepel

Az Est

1929 III.3

Orbán Antal

MDK

Madách, gipsz

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MUK

Orbán Antal, Bp. X.Százados-ut 3-13. Müvésztelep

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Orbán Antal
W.Irénke, tanulm. Márv.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 2o 1.

Orbán Antal

~~xxxxxxxxxxxx.~~

Zöldi M. Tanulmányfej, gipsz

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 18 1.

MOK

Orbán Antal rajzai

Toilette. Rep.: 136.

A magyar art-kiállítás albuma. Önmeáll. Lyka-Majovszky-Petrovics. Bp. 1926. 136, 162.

Orbán Antal szobrász

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II.évf. 1.sz. 75-77 l.

MUK

Orbán Antal

kitüntető elismerés és öntési költségek

Toilette

Kézdi Kovács László: A Mücsarnok kiállításai.
Évk. KMT. 1928, 60 l.

MSK

Orbán Antal

Kampis Az Az Ipm. Isk. jub. kiáll.
Szépművészet, 1941. 9.sz. 225-26 l. képekkel.

Orbán Antal - Siklódy Lőrinc

Prohászka szobor terv pályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

M. 929. X. 6.

Orbán Antal – Siklódy Lőrinc

Prohászka szobor terv pályázatán a Művészetben szerepel.

A közösen pályázó *Orbán* Antal és *Siklódy* Lőrinc az egyetemi templom szószékén — szent munkahelyén — ábrázolják barokkos hevülettel az Ur által magához hivott püspököt.

M. 929. X. 6.

Orbán Antal

Műcsarnok őszi tárlatán szerepelt

Az őszi tárlaton kerülnek bemutatásra a *Prohászka Ottokár*-szobormű-pályatervei is. Tizenöt pályázó műveit látjuk. És, sajnos, a legtöbb műben hiába keresünk magasabb értéket. A mesterek többnyire a szónokló Prohászka száraz szónoki pózát állítják elénk. Néhol több ihlettel a fejben, vagy mellékalakokkal fejezve ki a szenvedők vigasztalóját. Feltűnően szép csak két pályamű: az egyik *Orbán Antal* barokkos műve, mely a nagy püspököt pompásan kiképzett barok szószéken ábrázolja s ihlettől teljes alakja fölött angyal lebeg. Ez az egyetemi templomba stílszerűen illenék bele.

PH.929.X.5.

Orbán — Siklódy

Prohászka szobor terupályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

8 ó u. 929. X. 6.

Orbán – Siklódy

Prohászka szobor tervpályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

8ó4. 929. X. 6.

Orbán Antal – Siklódy Lőrinc

Műcsarnok őszi tárlatain a Prohászka szobor tervpályázatán szerepelt.

BH. 929.X.6.

Orbán Antal – Siklódy Lőrinc

Műcsarnok őszi tárlatán a Prohászka szobor tervpályázatán szerepelt.

állíthatnák fel. Milyen jól illenék a templom és az egyetem közötti sarokra, ahová az egyetemi hallgatók hősi emléke került, melyet még nem lepleztek le.

A Prohászka-emlékszobor pályamunkái között azok a legsikerültebbek, amelyek a nagy püspököt kinyilatkoztatásszerű szent hevületben, a földöntúli igazság hirdetésének tűzében, vagy az ige apostolának áldozata gyanánt ábrázolják. Ilyenek *Orbán* Antal és *Siklódy* Lőrinc, továbbá *Kisfaludi Stróbl* Zsigmond és *Sidló* Ferenc munkái. Kár, hogy az utóbbinál a különben ízléses talapzat nincs összhangban a mozgalmas körvonalú alakokkal. Az Orbán—Siklódy-féle terv megvalósítására különösen akkor kellene gondolni, ha a szobrot nem szabad-téren, hanem az Egyetem-templom homlokzatába illesztve, félig dombormű gyanánt

BH.929.X.6.

Orbán Antal

Kozámiával nezepel az „Emericano-hűvész Céh" Betlehemes kiállításán a városmajor kulturházban

Magyarország 1937 I. 24

Orbán – Siklódi

Műcsarnok őszi tárlatán a Prohászka szobor terepályázatán szerepelt.

MH. 929. X. 6.

Orbán - Siklódi

Műcsarnok őszi tárlatán a Prohász-ka szobor tervpályázatán szerepelt.

MH. 929. X. 6.

Orbán Antal, Kohner Adolf-dij
Memento, szobormü

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 1.

Orbán Antal
Porcellán- és fayance-tárgyakkal

Magyar Iparmivészet 1935. 3.sz. 71 l.
/A magyar népmivészet és iparmiv. ünnepnapjai Bécsben/

MDK

Orbán Antal szobrász, a honvédfőparancsnok dija

A hősi emlékek pályatervkiállitásának dijnyertesei.

Épitő Ipar-Épitő Müv. 1927. szept. 1. 132 l.

MDK

Orbán Antal

részt vett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-síremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Orbán Antal

Árkay Aladár emlékplakett

Mücsarnok 1932. őszi tárlat

M.D.K.

Orbán Antal. 1 szobrász

Siklódy Lőrinccel és Weichinger Károllyal közös pályamunkája 1500 p-ös második díjat nyert a pécsi hősi emlékmű pályáraton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. LII. évf.

jun. 10. sz. 5. old.

Orbán Antal

MDK

Czizevszky Margit, terrakotta

Műcsarnok 1922. Jubileumi kiállitás

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

Bethlehem.

Szines plasztika.
Kép 137.1.

Magyar Iparmüvészet. 1929.

MDK

Orbán Antal

1917-ben a Wolfner-dijat "Bajtársak"c.szobormüvéért kapta Orbán Antal.

Lázár Wolfner gyüjt.103.lap

Orden Antal

Ict7-ben a Wolfner-díjat "Antiszemita" c. szo-
bormüvészi kapta Orbán antal.

Dezsö Wolfner Gyujt.103.tab

MDK

Orbán Antal

Épitő Ipar - Epitő Művészet, 1929. 101.lap

MDK

Orbán Antal

Mementó, repr.

Évk. KMT. 1928. 17o.l.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

a Kisplasztika termében szerepelt műveivel.

Az Iparm.Társulatnak az Iparm.Muz.-ban rendezett
50.éves jub.kiállításának résztvevői .
Magyar Iparművészet.1935. 264.1.

MDK

Orbán Antal

Toilette. Gipsz.

Műcsarnok, 1925/26. okt.kiáll. 14.lap

Orden Antal

Toilette. Diplex.

Mascarrnok. 1925/26. okt.Kiell. 14.Iap

Orbán Antal MDK

Dr. Kiss Menyhértné, terrakotta

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Orbán Antal

MDK

Ifju római, terrakotta

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Orbán Antal

MDK

Anonymus, terrakotta

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Orbán Antal MOK

Prichardni, bronz

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Ofbán Antal, keram.

az élö magyar müvészetet képviseli egy gyönyörül.
kerámiával, Betlehem c. alkotásával.

Egyházmüvészeti kiállitások.
Mücs.-Szent Imre-kiállitás.
Képmüvészet. 1930.32.sz. 168.1.

MDK

Orbán Antal

Toilette c. szobormű.Repr.

Evk.KMT. 1928. 85.1.

MDK

Orbán Antal

Bajtársak. /Katonai siremlék/, repr.

Műcsarnok 1917/18. téli kiáll. kat.

MDK

Orbán Antal

Dr.Kiss János. Bronz. Mgt.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 8.1.

MDK

Orbán Antal

Ma leplezik le Tisza István szobrát. Pesti Napló 1934. ápr. 22. 4.l.

MDK

Orbán Antal és Zala György

A Tisza-szoborpályázat pályanyertes szobormüve, repr.

Uj Idők 1929. jun. 23. 791.l.

Orbán Antal MDK

Bajtársak, /Katonai siremlék/, gipsz

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Orbán Antal MDK

Bajtársak, repr.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Orbán Antal

Szigethy E.: Látogatás a 7o éves Zala Györgynél.
Nemzeti Ujság 1928. ápr. 21. 5.l.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

épitészsiremléke eröteljes szimbolum.

/gy./:A Műcsarnok téli tárlata. -Szobormüvek. Képzőmüvészet. 1929. 15.sz. 25-28.l.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

18c. Egy épitész siremléke.

MTárs. 1922/23. téli kiáll. Kat. M.1.

ORBÁN ANTAL

M.D.K.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyűjteményünk

(Illusztrációkkal.)

Az az óriási lendület, mellyel a magyar művészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tízezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőművészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépművészeti Muzeum e kívánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 műdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan működő magyar szobrászművésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as éveknek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogy a bécsi művészeti akadémia érmetező osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb alkotá-

sai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másodpéldányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a müvésszel 1847-ben. Pompás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István müvészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arckép-szobrán és a müvészet keletkezéséről regélő ő genre-jén érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Dosnay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akiknek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és Münchenben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásában magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést kelmtett és Izsó keresett müvész lett; egyremásra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genreszobrait. Táncoló parasztalakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlat-kollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar

szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egyik momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és diszе a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb művészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Ströbl Alajos, Róna József és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emlékmü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott van a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompoziciója, amely mesterének minden művészi jellegzetességét elénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli: Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "Halál angyala" reprezentálja. Ströbl Alajos művészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz"

című portréjával. Róna József művészetét pedig barokhatásu Bacchus-szobra és reliefszerüen komponált, kissé diszharmonikus "Zsuzsanna és az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a művészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan művészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, míg a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar művészet egy-egy kiemelkedő eseménye.

A második terem a modern művészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay Imre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalagjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymusa, Damkó József remekbe készült "Definitor" című terrakotta portréja, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronz-genreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölő"-je, Moiret Ödön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" című

híres magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom márványreliefje és a "Menekülő" cimü bronzszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck O.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, szákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szoborgyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festő portréja, az "Ébredő ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej,nagyszerü életnagyságu dokkmunkása és több kisebb bronz-szobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szoboranyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak, akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos művésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra. Továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai stb.

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban

irtunk és akinek özvegye, férje gazdag művészi hagyatékának birtokában az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, Maugsch Gyula, Kéviczky Hugó, Szamossi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklódy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedi, értékes művészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben művészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi művészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő műanyag gazdagsága, szépsége és a elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépművészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

Orbán Antal: Betlehem. Színes plasztika. — Bethlehem. Farbige Plastik. — Bethléem. Plastique colorée.

Magyar Iparművészet

1929.

Szalmásy Sándor: Faragott körtefa-dohányszelencék és kulacs. — Geschnitzte Tabaksdosen und Feldflasche. — Tabatières et flacon en bois sculpté.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

A diszitö szobrok mellett kivette részét a föváros emlékszobrok felállitásából. is. A föv.hozzájárulásával és országos gyüjtésből állitották fel

Zichy Nándor szobrát.

Jajczay Nándor dr.- Gyöngyösi Nándor dr.: Budapest szobrai az utolsó tiz évben.
Képzömüvészet.1931. 42.sz. 155-156.l.

MDK

Orbán Antal

Évk. KMT. 1929.

Orbán Antal,szobrászm.

Kampis A tal egyet.m.tanár emlékezett meg a közgyülésen kegyeletes szavakkal elhunyt művésztagról.

Az Iparművészeti Társulat közgyülése.
Ujság. 1941.máj.8.

Orbán Antal

MDK

Tanulmány, gipsz

Műcsarnok 1913-14 téli kiállítás

MDK

Orbán Antal

Országraszóló ünnepi pompával leplezték le Tisza István szobrát. Az Est 1934. ápr. 24. 3,5.l.
Repr.

MDK

Orbán Antal

Többezer főnyi közönség jelenlétében leleplezték gróf Tisza István szobrát. Pesti Napló 1934. ápr. 24. 4-5.l.

MDK

Orbán Antal és Zala György

pályamunkájuk I. dijat nyert

A Tisza-szobrok. Az Est 1929. jun. 16. 5.l.

MDK

Orbán Antal

Szobormü, repr. 1919-ben Wolfner-dijat nyert.

Lázár Wolfner gyüjt. XXIX.

MDK

Orbán Antal

Zala György, Tisza Istvan szobrat, Orban Antallal együtt alkotta.

bimk: Meghalt Zala György.

Esti Kurir, 1937.aug.1. 11.l.

Dear Mrs.

Many thanks for your kind letter, and the
material enclosed herein.

P.S.: Regret late reply.

Best wishes, Sincerely, M.J.

MDK

Orbán Antal

Orbán Antal volt egyik munkatársa Zala György nek, a Tisza-szobor elkészítésénél.

Pe-A.: Ünnepélyes keretek közt leplezik le holnap a Tisza-szobrot.

Az Est, 1934.apr.22. 3.l.

MDK

Orbán Antal

Zala György és Orban Antal: Gr. Tisza István emlékszobra. A kivitelre kerülő mű. Repr.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 132.l.

MDK

Orbán Antal és Zala György

Gróf Tisza István szobra, repr.

Az Est 1934. ápr. 20. 5.l.

Órbán Antal

MDK

Dunaföldvári hősi emlék, gipsz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Orbán Antal, ip.m. isk. tanára
szobr.

Három királyok imádása. Kompoziciója finomságával és ornamentális gazdagságával tünik fel.

D. Molnár Erno

Müvészcéh.- Bethlehem kiállitás: Magyar Iparmüvészet. 1937. 4.sz. 95.l.

MDK

Orbán -Siklódy, szobrászm.-k

Az őszi tárlat számottartó része a Prohászka-emlékmű pályázatok kiállítása.

Az Orbán Siklódy pályamű érzékelteti leginkább Prohászka Ottokár lendületes, szép megmozdulásait.

Rozványi Vilmos: Az Őszi Tárlat.
Képes Krónika, 1929. 42. sz. 18.1.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch 82. 1.-ó

Orbán Antal szobrász tanár az Iparmüv Isk-ban.

Szentesy H.Géza kikérdezése.

jegyezte Sóos Gyula.

MDK

Orbán Antal

Prohászka Ottokár-siremléke c. munkája Ráth György diját kapta

A Műcsarnok Szent István-kiállitásának dijai. Pesti Hirlap 1938. jun. 19.

MDK

Orbán Antal

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.l.

Orbán - Zala

MDK

Orbánxáxexorbánx

Tisza-szoborterv

Képes Pesti Hirlap 1929, LI. jun. 16. 1. o.

Orbán Antal

MDK

Vadas Zoltán

Fekete Lajos

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Orbán Antal

MDK

Siremlék, repr.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Orbán Antal

MDK

Betlehem, kérámia

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Orbán Antal

MDK

Petrogalli Oszkár siremléke, gipsz

A tolnai hősiemlék, gipsz

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Orbán Antal

MDK

Egy épitész siremléke

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Orbán Antal MDK

Életöröm, gipsz

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Orbán Antal

MDK

Tavaszi örömök, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Orbán Antal

Tavaszi örömök

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

M.D.K.

Orbán Antal, (?)

és Zala György közös pályamüve nyerte el a kivitelre szóló megbízást a Tisza István szobor-pályázatoni

Vállalkozók Lapja. Bp. ~~1929~~ 1929. L. évf.

jun. 19. sz. 4. old.

MDK

Orbán Antal

A Hősi emlék I. pályaterv-kiállitásán résztvevő művészek. Képzőművészet 1927. 2. sz. 3.l.

Orbán Antal, szobrász M.D.K.

volt társa Zala György-nek a Tisza-István szobor megmintázásában, melyet nagy ünnepségek keretében leplezter le a Parlamenttől északra fekvő parkterületen.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

ápr. 25. sz. 4. old. + 1 fk.

Orbán Antal

MDK

Zöldi M. tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Orbán Antal és Zala György

Gr. Tisza István emlékszobra /oldalnézet/. Repr.

Képzőművészet 1929. 21. sz. 132.l.

Orbán Antal

MDK

W. Irénke, tanulmány, márvány

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Orbán Antal MDK

Tanulmány I-II, terrakotta

Mücsarnok 192o. tavaszi tárlat

Orbán Antal, szobrászm. MDK

"Bajtársak" c. síremléknek készült szoborcsoportjáért kapta a Wolfner-díj /4000.korona/ egyik felét, 2000 koronát./A másik 2000 K.-t Kosuta Jótsef, festőm.kapta.

Kitüntetések. - Mücs. 1917-18. téli kiáll.
Művészet.1918.1.32.

MDK

Orbán Antal

Férfifej, br.

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

Orbán Antal

MDK

Józsa Bandi, gipsz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Orbán Antal

Magyar Iparművészet 1925. 150.l.

MDK

Orbán Antal

Memento, szobormü /Kohner Adolf dij/.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 130.1.

MDK

Orbán Antal

Toilette, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

134

Orbán Antal

Szerepel a Műcsarnok tavaszi kiállításán.

Az Est, 1926. V. 16.

47.

T 15 –

MDK

Orbán Antal

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 12.l.

Orbán Antal MDK

Bajtársak, gipsz

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Orbán Antal

A Tavasz örömei, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 13.l.

MDK

Orbán Antal és Zala György

A pályadijnyertes Tisza-szobor, repr.

Magyar Uriasszonyok Lapja 1929. 2o. sz. 11.l.

MDK

Orbán Antal

Magyar Művészet 1926. 47.l.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

11. Gr. Klebelsberg Kunó-vándordij.

Klebelsberg emlékriáll. Tárgym. 1933. 31.1.

Orbán Antal,szobrászm.

látjuk vallásos kompozicióit.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat.-MÜcsarnok.

Uj Magyarság.1939.jan.29.

MDK

Orbán Antal

Tanulmány. Gipszszobormű.

Képzőm.Társ. 1913/14.téli kiáll.kat.51.lap

Orbán Antal MDK

Három plakett, bronz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Orbán Antal

MDK

Ecce homo, gipszrelief

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Orbán Antal

MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Orbán Antal MDK

II. sátció, gipszrelief

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Orbán Antal

MDK

Fust Róbert arcképe, gipsz

Műcsarnok 1924 tavaszi tárlat

Orbán Antal MDK

14 stáció, kerámia

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

224. Életöröm. Gipsz.

MNT. 1928.tav.kiáll. Kat.13.1.

Orbán Antal

MDK

Mare Barat, gipsz

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

MDK

Orbán Antal

Zala György és Orbán Antal: Gr.Tisza Istva
emlékszobra. A kivitelre kerülő mű. Repr.

Képzőművészet, 1929. 132-136.l.

MDK

Orbán Antal

Az 1925-26.évi Akt-kiállitáson kitünteté elismerésben részesült Orbán Antal "Toilette" c. szoborművével.

Évk. KMT. 1928. 60.l.

MDK

Orbán Antal

Képmás szobormüve a Műcsarnok kiállitásán.

Művészet, 1918. 53-54.l.

Orbán Antal

MDK

Memento! A budafoki hősök emléke, bronz

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Orbán Antal MDK

Toilette, gipsz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Orbán Antal

Cikk: A Magyar Képzőművészek Egyesülete a Képzőművészeti Főiskola megreformálását követeli.

Magyarság, 1923.okt.21. 4.lap

MDK

Orbán Antal

Betlehem. Kerámia

Szent Imre emlékkiáll. kat. Műcsarnok.1930. 15.l.

Orbán Antal, szobrászm. MDK

A mücsarnok még mindég hadikróház, a Szépmüvészeti Muzeum az előcsarnok s
három termében van a kiállitás.

A legtöbb szobor ezuttal is a Szépm.Muzeum belépöjé
ben van.
O.A . nagyméretü katonai siremléket állitott ki.

Szépm.Muzeum. -
~~XXXXXXXXX~~, Képzöm. Társ. 1917-18.

Téli kiállitás.
Müvészet. 1917. 49.1.

MDK

Orbán Antal, szobrász.

Tanulmányfej. Gipsz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 14.1.

MDK

Orbán Antal, szobrász

II. stáció.	Gipszrelief.
Ecce Homo	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 19.1.
2o.1.

MDK

Orbán Antal, szobrász

178-179. Stációs képek. Bronz.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. Bp. 1937. ápr. 29.-jun. 20. Kat. 11.1.

Orbán Antal M.O.K.

Bp. X. Szárados-ut. kuvésztelep.
1919- tól a Fészek club tagja.

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke. Bp. 1929
47

MDK

Orbán Antal, szobrász

142-143 .	Stációs képek.	Bronz.
148-149.	Stációs képek.	Bronz.
172-173.	Stációs képek.	Bronz.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 1o.1.

M.D.K.

Orbán Antal /1887-193..

856. Bajtársak.Gipszszobor. 256.cm.

műtárgy/
Háborus/veszteség- jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 93. l.

Orbán Antal
ipanművész

M.D.K.

Kiss Roóz Ilona tanára volt
az Ipanművészeti Iskolan

P. Brestyánszky Ilona: Kiss-Roóz Ilona
Művészet, 1961. április – 28 lap.

M.D.K.

Orbán Antal.

És Zala György szobrászmüvész megmintázták Tisza István gróf szobrát, amelyet az Országháza előtt állitottak fel és születésnapján ápr.22-én lepleztek le.

Városok Lapja. 1934. XXIX.évf. 8.szám. Hivek 225.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

a szobrászati részben "Tavaszi örömök" c. kompozicióját a XVIII.századi Franciaországban bizonyára megdicsérnék.

Siklóssy László: A budapesti Mücsarnok Öszi Tárlata. Müvészeti Szalon. 1927. nov. II.évf. 2.sz. 1-2.l.

MDK

Orbán Antal, szobrászm.

szobraiban szertelenül dühöng, viharzik az erő. Nagy kiálló pofacsontu bakák verekszenek; összekelyv szenvedélyek viharoznak.

?: Az ország hősi emlékeinek seregszemléje a Gödöllői kiállításon. - Magyarság. 1926. aug.8. /Premontrei gymn. tornatermében. 9.l.

MDK

Orbán Antal

Prohászka Ottokár siremléke, gipsz

KMTárs. Szt. István kiáll. 1938.

MDK

Orbán Antal

Madách, gipsz

KMTárs. Szt. István kiáll. 1938.

MDK

Orbán Antal tanár **keramikus**

Ipm. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 37, 38 l.

képek

MDK

Orbán Antal

Pécsi egyházm. kiáll. Dunántul, 1929, jun. 12. 5.l.

M.D.K.

Orbán Antal szobrászmüvész

A Ferenc József-dijjal tüntették ki, irja a lap "A Ferenc József-dij kitüntettjei" cimü közleményben. Megjegyzi még a müvészről, hogy "a legeredetibb magyar talentumok egyike Fadrusz óta..."

Szinházi Élet. Bp. 1918. juni. 9.-16. VII. évf. 24. sz. 30. l.

M.D.K.

Orbán Antal: Bajtársak c. szobormüve.

Mélynyomás, -- szobra után.

Panoráma. Bécs. 1922.nov.12. 44.sz. 8.p.

Orbán Antal

MDK

Józsa Bandi, gipsz

Műcsarnok 192c. tavaszi kiállitás

Orbán Antal NMK

Tanulmány I-II, terrakotta

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállítás

Orbán Antal

MDK

Szent Anna, márvány

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Orbán Antal

MDK

Szent Teréz, márvány

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Orbán Antal MDK

A világháboruban elesett honvéd orvosok hősi-
emlék pályázatának tervei

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Orbán Antal MDK

14 stáció, kerámia

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Orbán Antal MDK

Fust Róbert arcképe, gipsz

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Orbán Antal MDK

W. Irénke, márvány

Mücsarnok 1918-19. téli kiállitás

M.D.K.

ORBÁN Antol
(1887 -
Tisza István emlékmű (Zala Györgyggel

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945
p. 1958. 273, 379,

M.D.K

ORBÁN Antal szobrász

(1887–)

Tisza István - emlékmű Zala

Györgyggyel (azóta lebontva

Gnethen-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.
Bf. 1962. 271. 37 J

MDK

Orbán Antal, Siklódi Lörinc es
szobrászok
Weichinger Károly bp.-i epitész

közös pályamunkája II. dijat nyert.

Hösi emlékmü tervezése Pécsett.
ÉI-ÉM. 1931. jun.15. 94.1.

M.D.K.

Orbán Antal

A Mücsarnok tavaszi tárlatán kiállitó müvészek arcképei között szerepel a müvész arcképe.

Cserna Andor: A Szinházi Élet Tavaszi Tárlata c. Szinházi Élet. Bp. 192o. május 9-15. IX. évf. 19. sz. 29. lap.

Orbán Antal szobrász

Fényes Istvánné

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Orbán Antal MDK

Zöldi M. tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Orbán Antal MDK

Prichardni, bronz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Orbán Antal MDK

Ifju római, terrakotta

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Orbán Antal MDK

Kiss Menyhértné, terrakotta

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Orbán Antal MDK

Anonymus, terrakotta

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Orbán Antal

A Tisza-szoborpalyazat palyanyertes szobormüve. Zala György és Orban Antal alkotása. Repr.

Uj Idők, 1929.Jun.23. 26.sz. 791.lap

MDK

Orbán Antal

Zala György és Orbán Antal terve alapján kerül kivitelre Tisza István szobra.

(gy.): A Gróf Tisza István emlékszobor pályázat.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 142.l.

MDK

Orban Antal

Zala György és Orban Antal terve alapjan
Kerül kivitelre Tisza Istvan szobra.

(gy.): A Gróf Tisza Istvan emlékszobor
palyazat.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 142.l.

Orbán Antal
szobrász

Tisza-szobor tervei - Mücsarnokban - pályadijnyertes és elfogadott - Zala Györggyal közös pályamüve - tultengő architekturájával.óriási sebzett oroszlánjával, jobbról-balról felvonuló népi csoportjával - amely mind csak pótléka a valódi monumentalitásnak,meglehetősen elhasznált szobrászi közhelyek gyüjteménye.

Pesti Napló
1929.VI.16.

Orbán Antal
szobrász

Tisza-szobor pályadijnyertes müve : Bár ugy a talapzat kiépitésében, mint a figurális részletekben a pályamunka további érlelésre szorul, mégis kétségtelen, hogy Zala Györggyel közös munkájukban ők oldották meg eszmeileg és formailag legmegfelelőbben a problémát.

Budapesti Hirlap
1929.VI.16.

Orbán Antal
szobrász

A Tisza István grófszobrára benyujtott szoborterv-
vek közül a szoborbizottság Zala Györggyal közösen
benyujtott pályamüvét tartotta a kivitelre a legal-
kalmasabbnak és ezt a pályamüvet fogadja el a kivi-
tel alapjául.-

Magyarság
1929.VI.15.

Orbán Antal
szobrász

Tisza István szobrának pályatervei - Mücsarnokban. Zala Györggyal közös tervén Zala őstehetsége, mély tudása a fiatal müvésztanár ösztönös, temperamentumos plasztikus formalátásával egyesül. Alapfelfogásukat a monumentalitás gondolata jellemzi, amely megfelel az Országhoz-tér impozáns arányainak és kevés változtatással méltó emléke lesz Tiszának.

Magyarság
1929. VI. 16.

Orbán Antal

szobrász

Tisza István szobor pályaművek kiállitása - Műcsarnokban - tervével szerepel. Zala György kőrös pályaműve: az egyszerűen s monumentálisan felépitett talapzaton a halálra sebzett, fájdalmasan felordító hatalmas ovoslánt látunk, alatta oszlatalapzaton áll Tisza István alakja díszmagyarban, dacos mozdulattal. Kétoldalt ugyanolyan hódoló magyarok s hat kisebb relief. Az egész emlékmű felfogása nagyszabásu, figurális része nagy mesteri tudást hirdet.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Orbán Antal
szobrász

Tisza-szoborpályázatot Zala György szobrásszal benyujtott együttes pályamüve nyerte s a közös pályamüvet fogadta el a kivitel alapjául.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.15.

Orbán Antal
szobrász

A Tisza-szoborpályázat felülbiráló bizottsága Zala Györggyel együttesen benyujtott pályamüvét tartja a kivitelre legalkalmasabbnak és ezt a pályamüvet fogadja el a kivitel alapjául.

Pesti Hirlap
1929.VI.15.

Orbán Antal
szobrász

A Tisza-szoborpályázaton a pályanyertes Zala György szobrásszal közösen benyujtott pályamüve, amely mint megoldás igen artisztikus és monumentális.

Nemzeti Ujság
1929.VI.16.

Orbán Antal
szobrász

Tisza-szoborpályázat - Műcsarnokban - Zala György szobrásszal együttesen benyujtott pályamü nyerte az első dijat.

Ujság
1929.VI.16.

Orbán Antal
szobrász

Tisza - szobor - Zala Györggyal közösen beküldve s a bizottság döntése értelmében pályanyertes müvében mesteri vonások vannak,de az épitészeti rész iszonyu sulyos tömeg,tetején óriási nagy a szimbolikus sebezett oroszlán s a főalak elvész a mellékalakok között, mert éppen akkora,mintazok.Természetesen szépek az oldalba elhelyezett szimbolikus csoportok.-

Az Est
1929.VI.16.

Orbán Antal

Zala György

wód

Ybl Ervin: A Tisza-szabor pályamunkái. Budapesti Hirlap 1929 jun. 16. Kepjet

K,

A m.kir.vallás- és köz
III.főosztály szám alatt a ke
Csekkosztályhoz intézett rend

Utasitom, hogy a Müemlél
takarékpénztárnál vezetett 16.
ság 1934.évi szeptember havi
sége mellett a következő össze

I.) A 122.623.számu csel

Tiszteletdijakra 3

II.) A 127.688.számu cse

Beszerzési költsége

Orbán Antal

szobrász.

vód

2

Az Est.

1934. ápr. 28.

(Pę-A.: Lehull a lepel a Tisza-szobor műterem-titkairól. Orbán Antal nyilatkozata Zala György nyilatkozatára.)

BUDAPEST
939 MÁJ. 13.23.
LTd

Orbán Antal

Gy. N. A gróf Tisza István emlékszoborpályázat tanulságai. Képzőművészet 1929. 131. l.

(Gy.) A gróf Tisza István emlékszobor pályázat. (Képzőművészet 1929. 132, 133. l. (A gróf Tisza István emlékszobor terve, képekkel.) 142. l.

Orbán Antal I.

irod

(K. s. i.) Orbán Antal.
Szinházi Élet. 1924. 32.
nam. (Képekkel.)
U. 2322

Az Iparmüvészeti Iskola elvégzése után 1907. München be ment, majd Párisba. Majd Brüsszelben telepedett le, ahol Russeaux-nál és Konstante Montaldnál tanult. Hét évig élt Brüsszelben. Itt 8 kitüntetése kapott, köztük egy Grand Prix-t. fordits

1914 – ben harajott s. 3 évig
Zala Györgynél dolgozott.
Azután a hareterre lett
s itt mintázta meg az
arató katona szobrát,
majd a hiressé vált
Bajtársakat. Harom
díjat, egy állami vásár-
lást és Szekszárd meg-
rendelését kapta ezért a
szoborért. 1924 szept. 1.
leplezték le ezt a szobrot
Szekszárdon. Tőle a
nagyatádi hősi emlék,
meget 1924, szept 20-án
leplezték le. Sorra
nyerte ezután a Wolfner
díjat, a Képzőművé-
szeti Társulat nagy
díját, a Ráth –, a

Orbán Antal II.

Jendrassik, a Ferenc József- és a Benkő-díjat. Ez utóbbit a Műcsarnok 1924. évi tavaszi tárlatán kiállított Kálvária-jával, mely 14 plásztikai mű a Városmajori templomot diszíti. 1919 óta tanára az iparművészeti iskolának. Niepmuntasta annak idejen IV Károly király és Augusta főhercegnő szobrát is.

MDK

Orbán Antal

P.Z: Zala György. Magyarország képes melléklete, 1932. szept. 25.

ÖRBÁN Antal szobrász

1936-ban majolika stációt ajándékoz a Kassai-kápolnának – téri templonak

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
87.

Orbán Antal: A békéscsabai r. k. templom részére készült kálvária-domborművek. ✦ Reliefe für Kalvarienstationen. Reliefs d'un Calvaire.

Magyar Iparművészet
1927. 37. l.

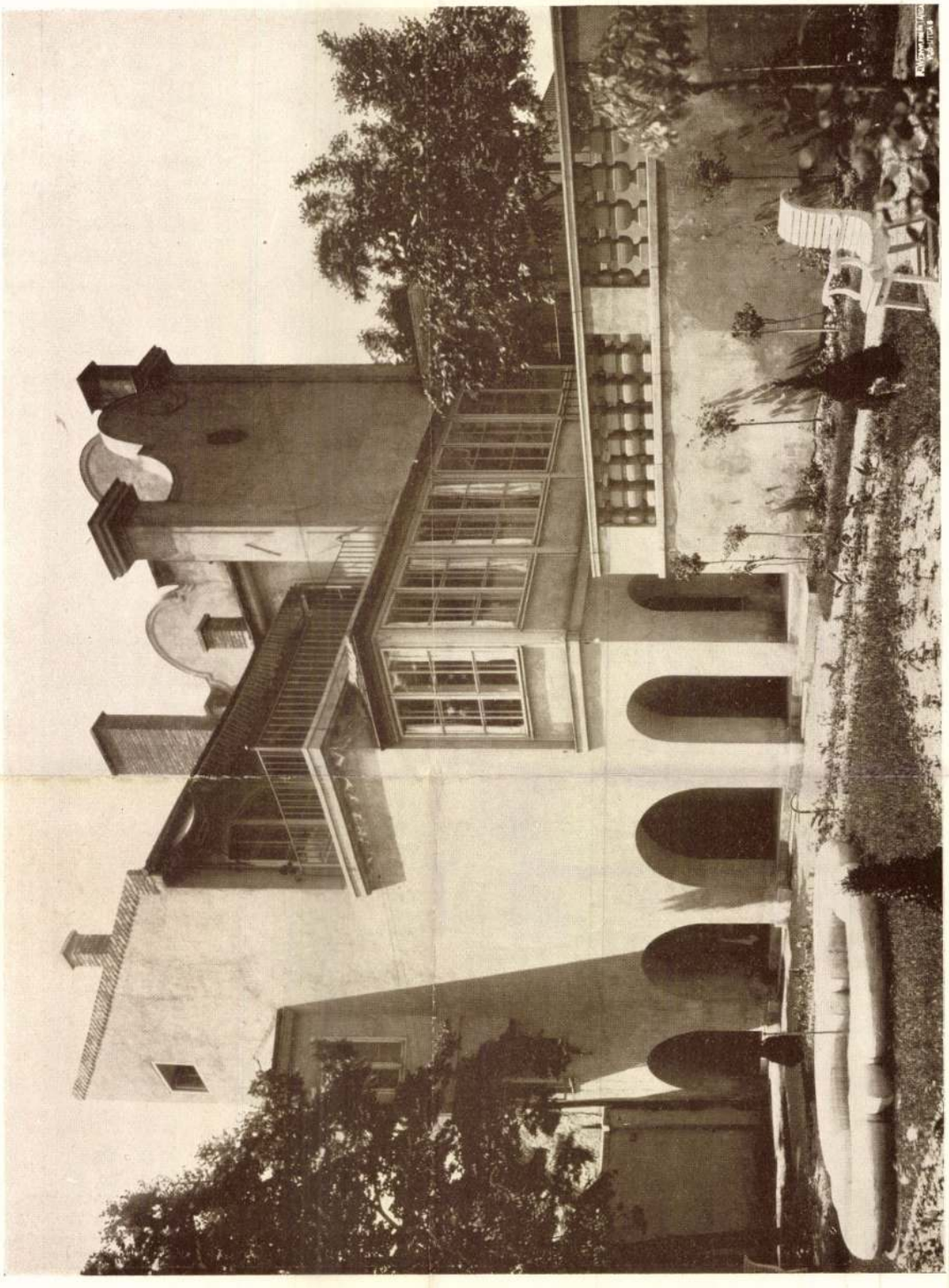

38 Kozma Lajos: Egy budapesti átépített villa udvari látképe. ✦ Hofansicht einer umgebauten Budapester Villa. ✦ Villa à Budapest vue de la cour.

LEHULL A LEPEL A TISZA-SZOBOR MŰTEREM-TITKAIRÓL

Orbán Antal nyilatkozata Zala György nyilatkozatára

Orbán Antal

Zala György

— Az Est tudósítójától —

A művészek társadalmában sokat beszélnek róla az utóbbi napokban, hogy a Tisza-szobor két alkotója, *Zala* György és *Orbán* Antal között *komoly nézeteltérés* támadt. Az ellentétet, mint hírlik, az a nyilatkozat pattantotta ki, amelyet *Zala* György a szobor leleplezését megelőző napon *Az Est* tudósítójának mondott tollba s amelyben az ősz mester »*munkatársaként*« emlékezett meg *Orbán* Antalról.

Emiatt került szembe a két művész.

A szobor baloldali csoportozatának talapzatára ez van írva: »*Zala Gy. Orbán A.*«

Szombaton *Zala* Györggyel beszéltem. Ma az Iparművészeti Főiskola tanári szobájában kerestem fel a másik alkotót, *Orbán* Antalt.

Mit mond Orbán Antal?

Az őszhajú, borotvált arcú tanár úr fehér munkaköpenyében ül dolgozó asztalánál. Ceruza a kezében, de *nem rajzol. Idegesen dobol vele*.

— Igaz-e, kérem, hogy ön *megnehezteli Zalára* szombati nyilatkozata miatt?

— *Hát hogyne nehezteltem volna meg,* — válaszol gyorsan Orbán — mikor engem *csak úgy emleget, mint munkatársát.* Én nem munkatársa voltam Zalának, nem fizetett alkalmazottja, hanem

éppen annyira alkotója, tervező művésze

a Tisza-szobornak, mint ő.

— Hát akkor miért nyilatkozik Zala úgy, ahogy nyilatkozott?

— Miért?... *Nem szívesen beszélek erről...*

Orbán tanár a homlokát simítja, gondolkodik.

— *Összekülönböztünk.*

— Hogyan került össze a tanár úr Zalával?

— Öt évvel ezelőtt felkeresett Zala György s *felkért, hogy a készítendő Tisza-szobor pályázatát*

együtt adjuk be

és ha megkapjuk a munkát, készítsük el közösen. Nekem tetszett az ötlet, hát hogyne. Nagy kitüntetés Zalával együtt dolgozni. Megállapodtunk.

— Mi volt a megállapodás önök között?

— Közösen vállaltuk a szobor elkészítésével járó kiadásokat, de megállapodtunk abban, hogy a *munkáért járó 210.000 pengőt*

egyforma arányban

osztjuk el. Később ezt a szerződést *megváltoztattuk.*

— Hogyan?

— Zala elvállalta a szobor elkészítésével járó összes költségek fedezését s ezért úgy változtattuk meg megállapodásunkat, hogy *ő 75 százalékot kap, én 25 százalékot kapok a munkadíjból.*

Az oroszlán

— Négy és félévvel ezelőtt fogtunk hozzá a munkához. Két hétig vitatkoztunk azon, hogyan fogjuk megoldani a Tisza-szobrot. Mikor az elgondolásban megállapodtunk, elkészítettük a szobor első rajzát. *Ebben a tervben*

szó sem volt oroszlánról.

Nagy fejtörést okozott mindkettőnknek, hogyan helyezzük el Tiszát? Szó volt arról, hogy *egy korinthosi oszlopra* tesszük, aztán később elvetettük az oszlop tervét és a talapzaton helyeztük el Tiszát. De ezt sem találtuk jónak.

— A rajzokat ki készítette?

— *A vázlatokat majdnem mind én csináltam.* Zala is rajzolt. Különben *ő vetette fel az oroszlános megoldás tervét. Én elleneztem,* de Zala ragaszkodott hozzá. Ő közvetlen Tisza hátamögött akarta elhelyezni a kígyótól megmart, ordító oroszlánt. Ezzel akarta jelképezni, hogy gróf Tiszát

az álnokság

taszította le a tragikus végzetbe.

— Ön miért ellenezte az oroszlánt?

— Sok vita volt közöttünk, mert én ugyan *elfogadtam később az oroszlán alakját, de nem ezt az oroszlánt, hanem a megnyilazott egyiptomi oroszlánt akartam* a dór oszlop tetejére mintázni. Véleményem szerint *ez* fejezte volna híven ki Tisza tragikumát. De hát nem akartam folyton vitatkozni. Egy szép napon azt mondtam Zalának: Nézze, Mester, hallgasson rám. Ha már ragaszkodik az oroszlánhoz, akkor *ne Tisza háta mögött* helyezzük el, hanem az oszlop tetejére és két oldalán helyezzük el a csoportokat. *Ebbe ő is belenyugodott.*

— A csoportozatot is ön tervezte?

— *Igen.*

Én rajzoltam, én mintáztam,

Zala minden munkámat átnézte és természetesen *az ő kitünő ízlésével és nagy szaktudásával hozzájárult az alakok és Tisza elhelyezéséhez.*

— Hogyan mintázták a főalakot? Fendrich volt a neve a modellnek?

— Hát kérem, *erre vagyok a legbüszkébb: a főalakot is én mintáztam* és a mellékalakokat is. *Nekem csak az oroszlánhoz nincs semmi közöm.* És ezért nem is mondom, hogy azt én csináltam.

— Zala nem is dolgozott Tisza alakján?

— *De igen.* Mikor én az első tervet elkészítettem, akkor a csoportok megmintázásához fogtam. Ez alatt az idő alatt Zala dolgozott *Tisza gipszalakján.*

„Nem akarok mellékalak lenni"

— Szóval a tanár úr ragaszkodik ahoz, hogy Ön ép annyira alkotója úgy a szellemi munkának, mint a kivitelinek, mint Zala?

— *Természetesen.* Művészember vagyok és ha már dolgoztam, küzdöttem négy és fél évig, akkor nem akarom, hogy mint

mellékalakot

emlegessenek egy olyan munkával kapcsolatban, melyben nekem ép annyira részem van, mint annak, aki mellékalakot csinált belőlem nyilatkozatában.

Orbán tanár maga elé néz, percekig nem szól egy szót sem, aztán önmagával vitatkozik.

— Munkatárs? — kérdezi magától. — Nagyon jó! Hát ha tudni akarja, *éppen a fő alakot, amivel a munkát magkaptuk, a kis mintát, — azt is én csináltam* — mondja dühösen. — Az öreg, mikor elkészültem a kis gipszmintával, azt átfestette. Nahát!

Ki volt a „munkatárs?"

— Kétszer beteg lettem munka közben. állványról le, állványra fel. Ha egy szemet kellett megrajzolnom, mindig lemásztam.

Belebetegedtem

a munkába. Pedig a munkatársak nem nagyon szoktak megbetegedni.

— Szóval tanár úr méltatlankodik, hogy Önt *munkatársai* sorában említette meg Zala.

Orbán tanár elmosolyodik, aztán így válaszol:

— Ott nem volt munkatárs. Egy szobrásznövendék segített a munkáknál, aki a *gipszöntést végezte. És volt egy mindenes.* De ha ezeket Zala munkatársainak tekinti, akkor tényleg nagyon sokan dolgoztak a Tisza-szobron. Amit ezek a munkatársak végeztek, az *fizikai munka* volt és nem művészet.

— Zala mit csinált?

— *Átkomponálta a csoportokat, az elhelyezésbe beleszólt.* Én nem akarom Zala érdemeit és munkásságát kétségbevonni, kicsinyíteni, sőt! Be kell vallanom, hogy *büszke vagyok arra, hogy vele dolgozhattam. Sokat tanultam tőle a négy és félév alatt.* De művészember vagyok és féltékenyen ragaszkodom a munkámhoz. És annyit megérdemlek, hogy ha dolgoztam, *ne tagadjanak le.*

Igy áll a Tisza-szobor ügye most, amikor országos nagy ünnepségen lehullott róla a lepel... Pe—A.

Háromnegyedmillió Filléres Klasszikus Regény

Jön a kilencedik kötet: L'abbé Prévost: Manon Lescaut

A *Filléres Klasszikus Regények* sikere mindent felülmúl, ami Magyarországon a könyvkiadás történetében előfordult. Nyolc kötete jelent meg eddig a sorozatnak, amely a *Pesti Napló* és *Az Est* előfizetői részére készül, *ez a nyolc kötet ott van jóformán minden magyarországi könyvtárban, könyvszekrényben, könyvespolcon.*

Több mint háromnegyedmillió kötetet kapkodtak szét

a sorozat gyönyörű köteteiből. Mindegyik könyvből tíz és tízezreket kellett nyomatni az első híradás után.

Ugyanez fog történni előreláthatóan a kilencedik kötettel is. Ez most szombaton fog megjelenni.

L'abbé Prévost világhírű regénye, a »Manon Lescaut«

lesz a *Filléres Klasszikus Regények* kilencedik kötete. *Salgó* Ernő fordította magyarra. Szombattól kezdve 90 fillérért kapható a szokott helyeken. Előfizetőink szelvény nélkül, példányvásárlóink négy szelvény bemutatása ellenében kaphatják meg.

Tíz évvel hosszabb lett az emberi élet

London, április 27
(Az Est külön tudósítójától)

Sir Thomas *Oliver*, London egyik legtekintélyesebb orvosa, a Higiéniai Intézet vezetője, előadást tartott, amelyben kijelentette, hogy *az átlagos életkor egy évszázad óta 10—12 esztendővel emelkedett.* Ma sokkal több a százévesek száma, mint azelőtt, az egészségügy előrehaladása következtében pedig összehasonlíthatatlanul több a 60 és 70 évesek száma, akik teljes egészségben

ugyanolyan munkateljesítményt

tudnak végezni, mint életük delén. A nehéz testimunka-határ, igaz, Oliver szerint is 60 esztendő, a szellemi munka terén azonban a 60 évesek is *friss szellemről* tesznek tanuságot. Az angol lapok az előadáshoz vitatkozó megjegyzéseket fűznek. Utalnak arra, hogy még a régi nemzedék nyugdíjba vonulása sem biztosít elég munkaalmakat a fiatalságnak. Azt fejtegetik, hogy még a konzervatív Angliában is ideje, hogy *a háborús nemzedék* foglalja el a parancsnoki hidakat. Csak egyetlenegy tekintetben helyeslik az idősebb munkaerők alkalmazását, még pedig

a fiatal és megvesztegetően kedves titkárnőket

kívánják komolyabb és tartalmasabb negyvenévesekkel kicserélni. Azt mondják, hogy ez a folyamat Amerikában erősen terjed, mert megfigyelték, hogy ez az előrehaladottabb, noha még mindig nem előrehaladott korú titkárnői nemzedék *kevesebbet törődik a flörttel és jobban összpontosítja figyelmét a munkára.*

VAN OTTHON DIANA SÓSBORSZESZE?

TÁVIRAT - DAN, DOROTHEAGASSE 1. BUDAPEST LEIPZIG 138, 10, 15, 1726 = SILBERFUECHSE 20% HOEHER ALS ZULETZT. ...ennek el'enére remek ezüstrókáim árai régiek. Dán Fülöp, Dorottya ucca 1. Gerbeaud

HÍREK

Előfizetési árak:

1 hóra . . . . . 3 P
3 hóra . . . . . 7 P

— **Közös náci vallást követel egy német püspök.** *Berlinből* jelentik: Feltünést keltő beszédet tartott a napokban *Sasse* thüringiai evangélikus püspök a »német keresztények« weimari gyülésén. A német keresztények *az evangélikusok legszélsőbb nemzeti szocialista szárnyához tartoznak* és náci elvek szerint akarják átalakitani az evangélikus egyházat. A püspök kijelentette beszédében, hogy *az egységes német keresztény nemzeti egyházat kell megteremteni.* Ez az egységes egyház nem tűrhet meg más egyházat Németországban és ezért a németországi katolikus egyháznak is be kell olvadnia az egyesített nemzeti szocialista vallásba.

— Mindaddig, amíg Németországban külön katolikus és külön protestáns egyház van, nem lehet egységről beszélni, — mondja a püspök — a nemzeti szocializmus eszméje azonban előre fog törni és ki fogja kényszeríteni az egységet.

— **Cigánymuzsika a templomban.** *Marosvásárhelyről* jelentik: A marosvásárhelyi cigányok elhatározták, hogy a római katolikus templomban a vasárnapi miséhez *ők szolgáltatják a zenei kiséretet,* hogy nyilvánosan és ünnepélyesen is bizonyságot tegyenek katolikus hitükhöz való ragaszkodásuk mellett. Nagy zenekarba tömörültek és szépen összeállított műsorral kisérték végig a tíz órai szent misét. Mise kezdetére Mendelssohn nyitányát játszották, majd Schubert és Gounod Ave Máriá-ja, Mascagni Siciliana-ja s Verdi Trubadur-ja következett. A cigányhegedű a templom több száz főnyi közönségére *lebilincselő hatással volt.*

— **Szomorú razzia Szabadkán.** *Bajáról* jelenti tudósítónk: Szabadkán, az egykor virágzó bácskai fővárosban megdöbbentők az állapotok. A városban csapatostól kóborolnak részben elhagyott, gondozás nélküli, részben hazulról elcsavargott gyermekek. A rendőrség a mult éjjel raziát tartott, amelynek során *300 fiatalkorú,* nagyobbrészt feslett életet élő leányt talált az uccán. A gyerekek elmondották, hogy nincs senkijük; ha élnek is szüleik, képtelenek eltartani őket. A kisebb fiuckák elmondották, hogy iskola helyett már évek óta koldulni járnak. A leánygyermekek közül igen sokat *kórházba kellett utalni,* mert fertőző betegek.

— **Vörösszínű autobuszokat kap Berlin.** *Berlinből* jelentik: Nemsokára új színben futnak a berlini autobuszok. Eddig *sárgák* voltak, most azonban hazafias köntösbe öltözteti őket a berlini közlekedési vállalat. Alapszínük *vörös lesz,* fekete-fehérpiros csikokkal. Hatalmas *horogkeresztesjelvényeket is ráfestenek* a kocsik oldalaira. A »Völkischer Beobachter« szerint az autobuszok ilyen módon a hazafias szellemet fogják szolgálni.

— **Ki mennyi tagdíjjal tartozik a Népszövetségnek.** Az angol kormány hivatalos statisztikát adott ki arról, hogy az *egyes államok mennyi tagdíjhátralékkal tartoznak a Népszövetségnek.*- A hátralékok összesen 1,700.000 fontot tesznek ki. *Vezető helyen áll Argentina,* amely 269.602 fonttal tartozik. *Magyarország hátraléka 31.941 font.* Kina 141.000 fonttal tartozik, San Domingo 800 fonttal, Abesszinia 870 fonttal, Panama 4600 fonttal, Jugoszlávia 46.240 fonttal, Németország 82.830 fonttal adósa a Népszövetségnek.

— **A világ legkisebb könyve.** *Newyorkból* jelentik: Henry H. *Chamberlain* amerikai költő az oxfordi híres könyvtárnak példátlanul értékes ajándékot juttatott: a *világ legkisebb könyvét.* Ez alig 6.3 milliméter hosszú és 4.5 milliméter széles, vörös marokkóbőrbe van bekötve és 34 oldalon *egy keleti iró művét* tartalmazza. A liliputi könyvet két esztendővel ezelőtt *Worcester* massachussetsi városkában *az államnyomda állította elő.* A munka olyan kényes volt, hogy a szabad szemmel alig látható betüket csakis éjszaka lehetett szedni, amikor *a gépek nem működtek* és az uccai forgalom is szünetelt, úgyhogy se mozgás, se rezgés nem zavarta a szemet. A kicsinyítés világrekordjának létrejöveteléig a világ legkisebb könyve az új-testamentum új angol kiadása volt, amelyet 1895-ben Glasgowban nyomtak, valamint egy német-angol szótár: mindkét könyv 1.3 négyzetcentiméter helyet foglal el, tehát valósággal óriás az Oxfordnak jutott könyvvel összehasonlítva.

— **Gyilkos testvérharc.** *Győrből* jelenti tudósítónk: A vasmegyei Kenyeri község birája, *Tóth* Dénes és testvére, *Tóth* István, apjuk halála után együtt örökölték házát és 30 hold földjét. Mindketten megnősültek és ettől kezdve *állandó lett a perpatvar* köztük. Tóth Dénes egy kocsi fát szállított haza az erdőből és az udvar egyik sarkába rakta le. Öccse, István, kifogásolta, hogy miért nem *a kert végébe rakta a fát.* Ezen összevesztek. A fiatalabbik Tóth *vasvillával támadt bátyjára.* Vad dulakodás kezdődött köztük, melynek zajára mindkét testvér legényfia is az udvarra sietett és apjuk védelmére kelt. A dulakodás hevében István úgy fejbecsapta Dénest, hogy az összeesett. Egy rúgásra azonban magához tért, felkapott egy husángot és fejbevágta öccsét, Tóth Istvát, aki szétloccsant koponyával holtan terült el a földön.

— **Házasság.** *Liber* Erzsébet és *Görgényi (Gerzanits)* László m. kir. tüzérfőhadnagy e hó 28-án, szombaton este fél 7 órakor tartják esküvőjüket a belvárosi róm. kat. főplébánia templomban.

— **A női arcbőr szépségét** finoman lehet hangsúlyozni a dr. med. László-féle Száraz vagy Zsíros Arcruzzsal, Szájrúzzsal és a jól tapadó Arcpúderrel. Minden színben kapható: Múzeum Gyógyszertár, IV. Kossuth Lajos ucca 22. Postai csomagok utánvéttel. Romániában Nagyvárad: Farkas. Apollódrogéria.

— **Öngyilkosok.** *Szalai* Teréz 20 éves munkanélküli háztartásbeli az Andrássy út 102. számú ház előtt ismeretlen méreggel megmérgezte magát. A mentők a Rókusba vitték. — *Zsarnóczky* Pál 43 éves kocsis a megyeri csárdánál a Dunába ugrott. Kimentették és a Gróf Károlyi-kórházba vitték.

— **Az ideiglenes műszaki tisztviselők küldöttsége a polgármesternél.** A főváros ideiglenes műszaki tisztviselői régóta panaszkodnak amiatt, hogy *az előléptetéseknél őket mellőzik* és olyan állásokra is mérnöki képesítésü tisztviselőket neveznek ki, amilyen állásokra egyszerűbb műszaki képesítés is elegendő. Ma délben *Schodits* Lajos bizottsági tag vezetésével küldöttségben keresték fel *Sipőcz* polgármestert, akitől sérelmeik orvoslását kérték.

— **Adomány.** *Udvary* Ferenc IBUSztisztviselő 20 pengőt küldött szerkesztőségünkbe Pataki Vincéné és gyermekei részére. Az adományt továbbitottuk.

— **A Szekeres leányliceum matinéja.** A *Szekeres Margit leányliceum* ifjúsági vöröskereszt csoportja vasárnap délelőtt előadást rendez a Zeneművészeti Főiskola kistermében. Az intézet növendékei érdekes egyfelvonásosokat játszanak.

x **Dugulás és aranyeres bántalmak,** gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori feltolódása, hát- és derékfájás ellen a természetadta *»Ferenc József«* keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyujt.

NEM PRÉDA

A tanítóknak beszélt és mégis nem csak a tanítóknak beszélt Sipőcz polgármester, amikor az ő közgyülésükön állapította meg fájdalommal, hogy közéleti vezető férfiak egymás ellen vannak és intrikálnak, ahelyett hogy együtt dolgoznának. A város polgármestere a városi közéletről és amit mondott, éppen olyan igaz, mint amilyen szomorú. Egymás ellen... De engedelmet: Budapest nem konc. Budapest az újraéledő és mennyire éppen fővárosában újraéledő ország fővárosa. Ez a város tehát a városé és ugyanakkor az országé, a lakosság összességeé és a nemzet egyetemességeé, de semmiesetre sem pártoké és frakcióké, kerületi kluboké és törzsfőnököké. A város nem lehet osztalékos préda a pártok számarányában, sem érvényesülés lajtorjája, nem lehet intrika-bánya és protekciós-tanya, ezen a városon ma Európa szeme és itt dolgozni kell a munka és az egység szellemében és az összefogás és az együvétartozás jegyében. Egység, igenis egység. Nem a juhászkodás és a hunyászkodás, nem az általános alkalmazkodás és egyenlő behódolás, de a munka, az alkotás, a szeretet, a sorsközösség egységére van itt szükség. De ha szükség van rá, legyen is meg. Budapest nem préda. Sem házai, sem emberei, sem a város, sem lakossága nem préda.

— **Gyujtogatók garázdálkodnak Sopron megyében.** *Sopronból* jelenti tudósítónk: Az utóbbi időben súlyos tüzvészek pusztitottak a vármegyében, amelyek gyujtogatásokra engednek következtetni. Igy egy hét alatt tüz volt *Kapuvárott, Beleden, Nemeskéren, Dénesfán, Gyóron,* egymásután két éjjel *Csepregen* ahol az éjszaka *újból három cseréptetős ház égett le.* Megállapitották, hogy ezt a tüzet kétségtelenül *gyujtogatás okozta.* A megyében alig egy hét alatt több mint 100.000 pengő kárt okozott a tüzvész.

— **Gyászrovat.** *Klein* Simon ismert hirdetőirodatulajdonos hosszú szenvedés után 47 éves korában elhúnyt. Ma déli 12 órakor temették a rákoskeresztúri temetőben.

Matzner Sámuelné szül. Moskovics Irén e hó 24-én Kassán hosszas szenvedés után elhúnyt.

— **Báró Vay Miklós rövidesen felgyógyul.** A napokban megirtuk, hogy báró *Vay* Miklós országgyülési képviselőt a Hármashatárhegyen baleset érte egy motornélküli repülőgép startjánál. A Fasor-szanatóriumba vitték, ahol *Ádám* professzor műtétet hajtott végre rajta.

Ma délelőtt érdeklődtünk Vay képviselő állapotáról. Azt a felvilágositást kaptuk, hogy *az éjszakája jó volt, láztalan és minden remény megvan arra, hogy nemsokára elhagyhatja a szanatóriumot.*

— **Savanyú az új egres.** A gyümölcstermelők sem akarnak elmaradni az új főzelékeket idő előtt piacra hozó *kertészek* mögött. Az első gyümölcs *az egres,* amelyből ma két mázsányit kináltak eladásra a nagyvásártelepen. *Aprószemű, vadzöld színű és kétségbeejtően savanyú* és az első szállitmány, úgyhogy a hajnalban kért 80 filléres árról *50 fillérre esett, de még így sem fogyott.* Kár volt sietni, kár volt leszedni, mert hiszen 2—3 napos meleg időjárás elég lett volna ahoz, hogy teljesen beérjen és duzzadtszemű, édes, élvezhető gyümölcs váljék belőle.

— **Letartóztatták a dalszinházuccai rablás tetteseit.** A *dalszinházuccai* színlelt rablótámadás ügyében a rendőrség befejezte a kihalgatásokat. *Szabó* Jánost és *Szappan* Margitot ma délben *előzetes letartóztatásba* helyezte.

Az angol posta nagy üzleti hirdetései a napilapokban

— Az Est tudósitójától —

Az angol közintézmények nagy sikerének és népszerüségének titka mindig az volt, hogy ezeket az intézményeket *a kereskedelmi vállalatok szellemében vezették* és jelszavuk ez volt: *jól kiszolgálni a közönséget.* Gyakran fordul elő, hogy az állam intézményei ujsághirdetéshez is folyamodnak, úgy, mint a kereskedelmi cégek. Most például *az angol posta tesz közzé nagy hirdetéseket az angol lapokban.* A feltünő hirdetés fényképet közöl, melyen egy postást látunk, amint éppen kiürit egy postaszekrényt. A hirdetés szövege ez:

Százmillióval több

A mult évben a posta százmillióval több levelet kapott, szortirozott és kézbesitett, mint az előző évben. Összesen 6600 millió küldeményt kézbesitett, körülbelül 150.000 tonna súlyban. Ennek ellenére késedelmek csak igen szórványosan fordultak elő. Ez a magasnivójú, gyors és pontos kiszolgálás az ügyes és modern szervezés eredménye. A posta állandóan kiterjeszti működését. Csakis a posta tisztviselőinek és mechanikusainak ügyessége és lankadatlan gondossága teszi lehetővé, hogy a hatalmas szervezet nap-nap után csalhatatlan pontossággal működjék. A posta állandóan új üzleteket és könnyitéseket vezet be. A válaszos üzleti levelezőlapok és levélborítékok, valamint a COD csomagszolgálat tartoznak a legujabban bevezetett ujitások közé.

Vegye nagy mértékben igénybe a posta szolgálatait!

Igy dolgozik az angol posta, amely pedig nem az utolsó intézmény a világon.

— **Megmérgezte magát egy 70 éves asszony.** Az Ó ucca 4. számú házban özvegy *Grünhut* Ignácné 70 éves asszony ismeretlen méreggel *megmérgezte magát.* Rendkívül súlyos állapotban volt, amikor a mentők a Rókusba vitték.

— **Lázár Miklós előadása.** *Lázár* Miklós főszerkesztő, országy. képviselő római útjáról hazatérve, hétfőn este fél 9 órakor a Royal szálló különtermében *Forum Romanum* címen előadást fog tartani a *Hétfői Társaságban.*

Magyar-osztrák teniszmérkőzés
péntek, szombat, vasárnap d. u. 3 órakor a margitszigeti Center Court-ön

Máris **bridzselhet**
a „DUNACORSO" elkülönített virág-teraszán.
Bridzs **szabad ég alatt**
Valamennyi kártyajáték! Dr. Molnár Harry

ORBÁN ANTAL MŰVÉSZETE

Érdekes és változatos fejlődésű művész. Sok irányból fonódnak együvé a szálak, melyek tudását, képességeit jelentik, éppen ezért művei is sokarcúak, meglepőek, különfélék anélkül, hogy egyéni sajátságaikat feladnák, mesterük egy voltát eltagadnák.

Székely ivadék. Fantáziáját, alkotó ösztönét részben ez határozza meg. Nehézségeket keres, megoldanivalók után kutat öröme szinte annál nagyobb, mentől több megkötöttséggel, előírással találkozik feladatai során. Ám a feladatok nehézségeit nem hagyja magán felülkerekedni. A székely ezermester ősök szelleme addig ösztökéli, míg kicsiholódik a megoldás, a könnyed, a természetes, a magátólértetődő megoldás.

Talán ez az örökség, ez a fürkészni vágyás, ez a mindent színéről-fonákáról ismerni vágyás tette őt a stílusok fölényes ismerőjévé s mind a történeti, mind pedig a modern formavilág virtuóz megjelenítőjévé. Azt mondjuk talán, mert kétségtelen, hogy a barkácsoló ezermesterségtől még hosszú az út Orbán Antal finom és elmélyült művészetéig.

Életrajza tanuskodik arról, hogy ezt az útat meg téve, fejlődésének szakasza itt oly szép mértföldjelzők díszítik, melyek csak ritkán jutnak a pályatársaknak osztályrészül.

Első művészi kiképzését az Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskolában nyerte, melyet 1907-ben hagy oda a lehető legjobb végbizonyítványokkal. Párisba, majd Bruxellesbe megy ezután néhány esztendőre s ottartózkodása alatt, mint az Academie Royale des Beaux Arts & Arts Décoratifs növendéke nemcsak tanárainak teljes elismerését vívja ki, hanem az iskola nyilvános pályázatain az összeség elől is elviszi az első díjat.

Képességeire s tehetségének sokoldalúságára vall, hogy mellékesen foglalkozván a monumentális festészet problémáival is, effajta munkáival is kitüntetéseket arat s egy évig ingyen modellt és műtermet kap az Akadémián.

Hazatérve elsőül a Főváros jubileumi Ferenc József szobrászati díját nyeri el, majd szorgalmasan dolgozva s mind a kiállításokon, mindpedig a nyilvános pályázatokon érett és súlyos művekkel jelenvén meg, birtokába jut majd minden jelentősebb szobrászati díjnak. Még 1922-ben elnyeri a Képzőművészeti Társulat nagydíját s követi ezt a Wolfner-, a Benkő-, a Jendrassik-, a Ráth György-díj s a T. E. Sz. nagy aranyérme.

A nagy világégés hősi halottainak emlékkultuszában Orbán az élen járt. Vésőjét a szekszárdi, budafoki, dunaföldvári és a nagyatádi hősi emlékművek dicsérik.

Szabadtéri monumentuma még a veszprémi Óváry-szobor s a budapesti gróf Zichy Nándor-szobor. Közösen pályázva Zala Györggyel első díjat és megbízást kap a budapesti gróf Tisza István-emlékmű kivitelére s az emlék két sokalakos oldalcsoportja Orbán kezeműve.

Műveiből az állam gyüjteményei számára is több ízben vásároltak az illetékes hatóságok. Még 1920-ban egy terrakotta tanulmánya került állami tulajdonba, 1928-ban bronz tanulmányát veszik meg s ugyanekkor a Ludovika Akadémiába kerül Bajtársak című csoportkompoziciója. 1930-ban állami rendelésre elkészíti a „Levente" bronzszobrát.

Egyházművészeti téren is sikerrel működött. A Prohászka-emléktemplom szobordísze az elhúnyt püspök barokkosan pathétikus síremlékművével együtt az ő műterméből került ki. A pesti városmajori templom s a békéscsabai róm. kat. templom számára Kálvária-stációkat készített s egy bájos, ihletetten naív Betlehem-kompoziciója (kivitele mázas cserép) egyike legsikerültebb műveinek.

1919-ben tanára lesz annak az iskolának, amelyikből pályafutása felívelt. Tanítja az ötvösmintázást, értékesítve és továbbadva növendékeinek azokat a tapasztalatokat, melyeket maga francia és belga ezüstárugyárak számára való több éves munkálkodása során szerzett és öregbített. Tanítja az általános mintázást és a kisplasztikát. Hogy milyen eredménnyel, arra legjobb illusztráció volt tanítványainak felemlegetése, kik valamennyien nemcsak a hazai, hanem a külföldi forumokon is nagy sikereket arattak s jelentékeny díjakat nyertek el.

Szaktanára lett végül is a kerámiának s ezt a fontos helyet tölti be ma is. E ponton el kell kissé idéznünk és latra venni, mi az, amit Orbán e helyütt az iskolának, növendékeinek s rajtuk keresztül az egész magyar iparművészetnek jelent.

A kerámia edénymívesség, hatása formáinak nemességében s színes mázainak különös ingereiben rejlik. Ám mióta csak ismerjük a kerámia emlékeit, kiderült, hogy soha nem maradt meg pusztán az edények gyártásának területén, hanem sajátos értékeivel olyan területeket is meghódított, jóformán kisajátított, melyeket az ábrázolóművészetek vallottak magukénak.

A krétaiak már plasztikus állatalakokból szőtt csempedísszel borították falaikat, a görögök színes mázfestéssel díszítették edényeiket s a tanagra művészet emlegetése immár közhely.

Orbán e nemesebb és magasabbrendű kerámiának szakszerű művésze és avatott tanára. Növendékeit nem hagyja, nem engedi megmaradni pusztán edénymíveseknek, hanem művészekké neveli, sarkalja, ha kell kényszeríti őket. Keze alól minden keramikus úgy kerül ki, hogy egyben finom készültségű kisplasztikus, de olyan kis plasztikus, kinek a monumentalitás iránt is meg van az érzéke s éppen ezért a legszerényebb edénykészítési feladatot is azzal az igénnyel és készültséggel oldi meg, mint egy többalakos csoportkompoziciót, ám a legnagyszerűbb alakos feladat sem riasztja jobban, mint az edény vagy csempe. Aki Orbán tanítványa volt, az mind az anyagszerű, mind pedig a művészi kiképzés szempontjából a legjobb és legtöbb útravalót viszi magával az iparművészpályára.

MAGYAR IPARMŰVESZET 1939.

Orbán ma már túl van a formai vívódások, a kifejező nyelv alakulásának korszakán. Higgadt komolyság, biztonságos tudás szilárd alapján érzi már magát, éppen ezért művészete elmélyült.

Lemond a külső részletezés csillogó és a készültséget csillogtató gazdagságáról. Mindinkább összegez, mindinkább egyszerűsödik s mindinkább a lélek mélyéből beszél.

Az anyagot érzi s az anyagban gondolkodik. Bronzművei részletezők nem fukarkodnak az anyag nyujtotta lehetőségekkel. Márványszobrai kiaknázzák a nemes anyag felületi kezelésének minden értékét. Hamvas csillogásuk, virtuóz faragási megoldások nem egyszer ejtenek bámulatba. Kőszobrai zártabbak, érdesebbek, tömbszerűek. Mázas agyagművei az anyagszerűség ez esetben igazán széles skálájának minden fokát felölelik.

Kitűnő kor és stílusérzéke van. Művészetének egyéni vonásain túl, művein könnyedén ömlenek el a történeti stílusok meghatározó jegyei anélkül, hogy bármikor szolgai ismétlésbe bocsátkoznék. A stílusok felé hajlása azonban mindíg a tervezett alkotás belső szelleméből, vagy annak leendő környezetéből következik. Éppen ezért önkéntelen s nem erőszakolt, hanem természetes.

Prohászkája szükségképen vált barokossá, más művei ugyanilyen szükség folytán követnek valamely középkori stílust.

Mégis Orbán modern művész. Nem tagadja meg korát. Sőt egyike ama keveseknek, akik a modern stílusokat éppúgy átelemezték, átfürkészték formailag és szellemileg, mint a történeti stílusjelenségeket s éppen ezért nem modernkedik szükségtelenül, de modern ott, ahol erre minden oka meg van. Nem Hamletet öltözteti frakkba, hanem az alkalomnak megfelelően maga öltözik abba.

Mindezeket összefoglalva s gondolatban végigfutva a sorokon, nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy Orbán a magyar plasztikának egyik legeredményesebb a legtartalmasabb művelője. Egyéni működésével is kiérdemelte kortársainak tiszteletét, de fokozottan juthat ez osztályrészeül, ha meggondoljuk, hogy tudását nem rejti el, nem tartja magának, hanem bőkezűen plántálja át az általa nevelt ifjúság lelkébe. A magyar iparművészetnek egyik jogos büszkesége Orbán Antal művészete s e folyóiratnak különös örömére szolgál, hogy e művésznek a fenti sorokat szemléltetően bizonyító néhány újabb művét bemutathatja.

KAMPIS ANTAL

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR 1939.

Az évenkint ismétlődő vásár mutatja reklám építészetünk fejlődését. Itt vonulnak fel újabb műveikkel az építészek, építőiparművészek, festők, grafikusok, kirakatrendezők — hivatottak, céhbeliek, de nem hivatottak, dilettánsok is. — Ismervén a magyar tervezőművészet kipróbált reklámművészeti szakerőit, azt tapasztaljuk, hogy sokan hiányoznak az idei vásárépítők együtteséből, akik itt és más helyen már bizonyítékot szolgáltattak kiváló munkájukról.

A vásár vezetőségétől nem tagadható meg az elismerés, hogy fokozatosan igyekezett a vásár külső megjelenésében érvényre juttatni a tervezőművészek befolyását. Azonban mindaddig, míg intézményesen nem lehet megoldani a vásár művészeti előkészítését — karöltve a teljes szakmai és tervszerű együttműködéssel — meg kell elégedni sokszor félmegoldásokkal, megalkuvásokkal és néha hibás eredményekkel is. Pedig manapság már hála Istennek olyan művészeti és taknikai felkészültségű építő iparművész gárdánk van, hogy a hibákat könnyen ki lehetne küszöbölni. Az idei vásár is egy művészeti megoldás, mint technikai kivitel szempontjából egészen másképen alakul, ha anyagszerűen gondolkodó és az anyag és forma összhangját szem előtt tartó vérbeli iparművészeknek nagyobb működési teret biztosítottak volna.

Vásárunk különleges fejlődése a mintavásár elvének megtartásával ideiglenes pavillonkiállításirendszer felé vezetett. Ennek előnye, hogy szabad teret ad a tervezőnek egyéni képességei bemutatására, ellenben megnehezíti feladatát az évenkint változó kiállítási anyag, hely, a kiviteli munkához való idő rövidsége és végül az, hogy lehetőleg minden évben újat kell produkálnia. Tapasztalati tény az, hogy sok kiállító későn jelentkezik, ezáltal a vásár építési irodáját és saját tervezőjét is lehetetlen feladat elé állítja. Az évenkint változó vásári alaprajz végső kialakulása mindíg a jelentkezők számától és sorrendjétől függ, így részletei még röviddel a megnyitás előtt is bizonytalanok. A nagy vonalakban kitűzött alaprajzhoz esetleg ugyan alkalmazkodnak, viszont a viaskodás a homlokzat, belső kiképzés és a kiállítandó anyag körül azután kezdődik. A kiállító vagy reklámfőnöke a kivitelező tervezővel vívja harcait rendszerint lehetetlen „eszméi" érdekében, amelyeknek végső eredménye szomszédjának — de egyúttal saját pavillonjának is az „agyonverése" és csak azután következik az alkú a vásári építésvezetőséggel, mely a vásár alaprajzához és egyéb művészeti szakmai elgondolásaihoz igyekszik idomítani a kiállító eszméit, amennyire lehet. Végül a legjobb esetekben is csak megalkuvás az eredmény.

A tavalyi vásár építészeti elrendezése a városrendezés korszerű elveit szemléltette. A bőséges kiállítási terület városnegyedekre osztotta fel, ezen belül a pavillonok kiképzésében szabad kezet adott a tervezőknek, csak bizonyos magasságot és felhőkarcolószerű homlokzatok, tornyok alkalmazását kívánta

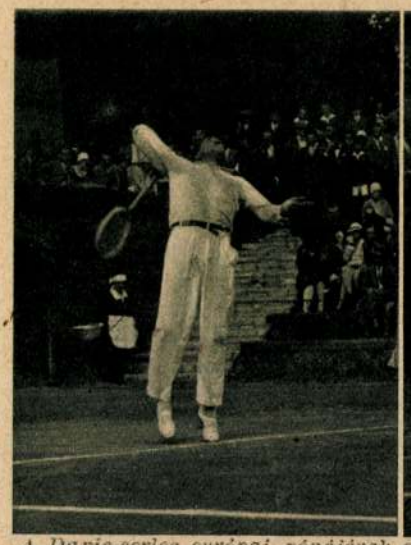

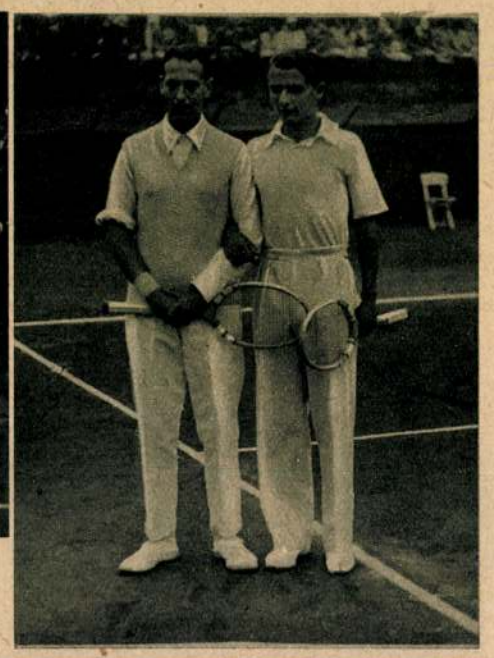

A Davis-serleg európai zónájának elődöntő mérkőzése pénteken kezdődött meg Budapesten Magyarország és Anglia válogatott tenniszezői között. Baloldali kép: Kehrling szerviroz; középső kép: Gregory kezdő ütése; jobboldali kép: Takáts (baloldalon) és legyőzője, Austin angol bajnok.

Gregory bravuros leütése.

Gregory (baloldalon) üdvözli legyőzőjét, Kehrlinget, aki mellett Vásárhelyi Jenő, a magyar csapat kapitánya áll.
(Palásti László felv.)

Hoover, az Egyesült Államok elnöké szenvedélyes horgász; hétvégi pihenőit az elnök mindig viz mellett tölti. Képünk: Hoover térdig vizben állva lesi a zsákmányt.

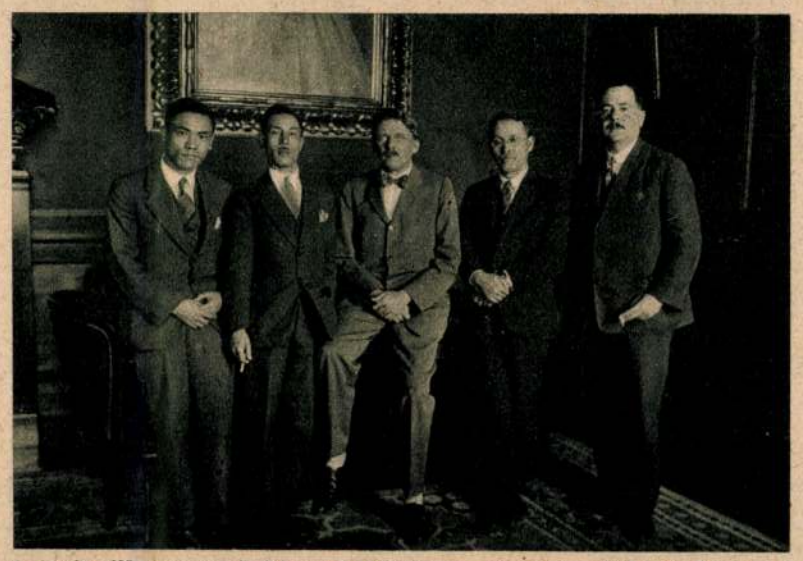

A japán államvasutak három kiküldöttje európai utja során most Magyarországon tanulmányozza a vasutak helyzetét; balról jobbra: Chovi, a japán államvasutak építészeti igazgatója, Suzumura, a japán vasutak kereskedelmi igazgatója, Herrmann Miksa kereskedelmi miniszter, Sarkamoto, japán vasuti műszaki igazgató, Reitzer József, a budapesti japán konzulátus titkára. (Labori felv.)

Zala György

Orbán Antal

1.9.2.9 JUNIUS 16 VASÁRNAP

KÉPES PESTI HIRLAP

ÖTVENEGYEDIK ÉVFOLYAM 133. SZÁM

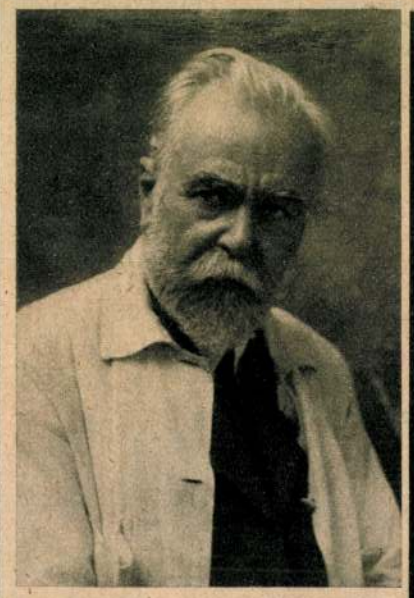

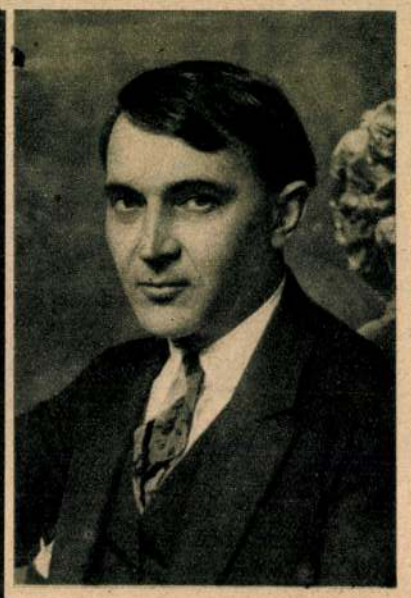

Zala György

*

A gróf Tisza István szobrára hirdetett tervpályázat eredményét pénteken hirdették ki. A bizottság Zala György és Orbán Antal együttes pályaművét találta a legalkalmasabbnak és fogadta el kivitelre.

Orbán Antal

*

Középső kép: a Zala—Orbán-terv főalakja; lent a győztes teljes szobortery.
(Erdélyi felvételei.)

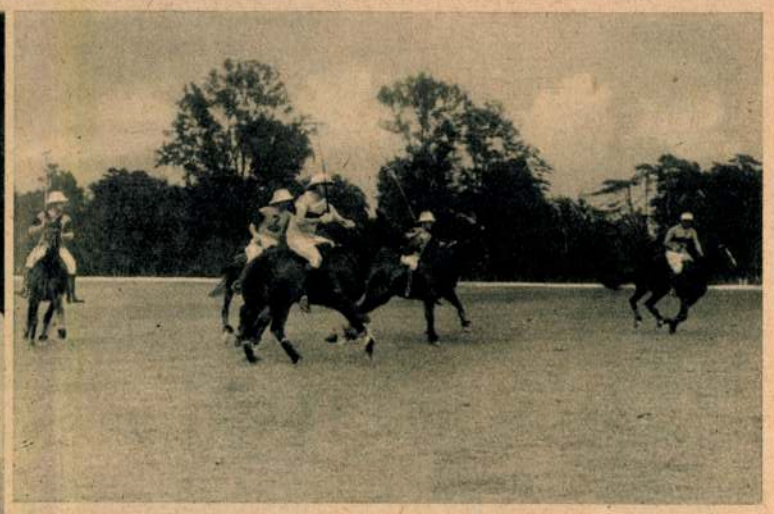

Newyorkban junius 5-én leégett a város szivében levő Bowery-Theater, a város egyik legrégibb színháza. Eddig ötször pusztított tűz a Bowery-Theaterben; ezuttal azonban a színház teljesen leégett.

*

Jobboldali két kép: pénteken kezdődött a nemzetközi lovaspóló-mérkőzés a Margitszigeten a Nemzetközi kupáért. A magyar csapat a frankfurti Blue Boys csapattal mérkőzött eldöntetlenül (jobboldali felső kép). A harmadik menetben Sorg Jenő magyar játékos lovával felbukott és percekig eszméletlenül feküdt. Jobboldali alsó kép: a szerencsétlenül járt Sorgot kiviszik a pályáról.

A Nyomorék Gyermekek Otthona javára szombaton gyüjtést rendeztek a főváros utcáin. A Magyar Ujságrajzoló Művészek Egyesülete eredeti stílusu sátrakat állitott fel, ahol a művészek rajzokkal és karikaturákkal ajándékozták meg az adakozókat. Képünk: legnépszerübb sátor Gáspár Antalnak, a Pesti Hirlap kiváló rajzolóművész-munkatársának a Piarista-ház előtti sátra volt. Az asztal mellett ül Gáspár; őt rajzolja Madaras; a rajzolók csoportjában Sz. Markos Böske, Pérely Imre, Georg, Handk József, Forray Zoltán, Pesthy István.

Lakos István ceglédi lovas-levente, aki a most megtartott országos kisgazda és levente lovasversenyen „Magyarország legjobb lovasa" cimet és vele a vándorzászlót nyerte.

(Ceglédy Sándor felv.)

Lord Rothermere nyaralója Glen Island-en, a Themse partján. Itt látta vendégül Nagy Emilt s itt irta a lord a Pesti Hirlapnak szánt cikkét, amelyet mai számunkban közlünk.

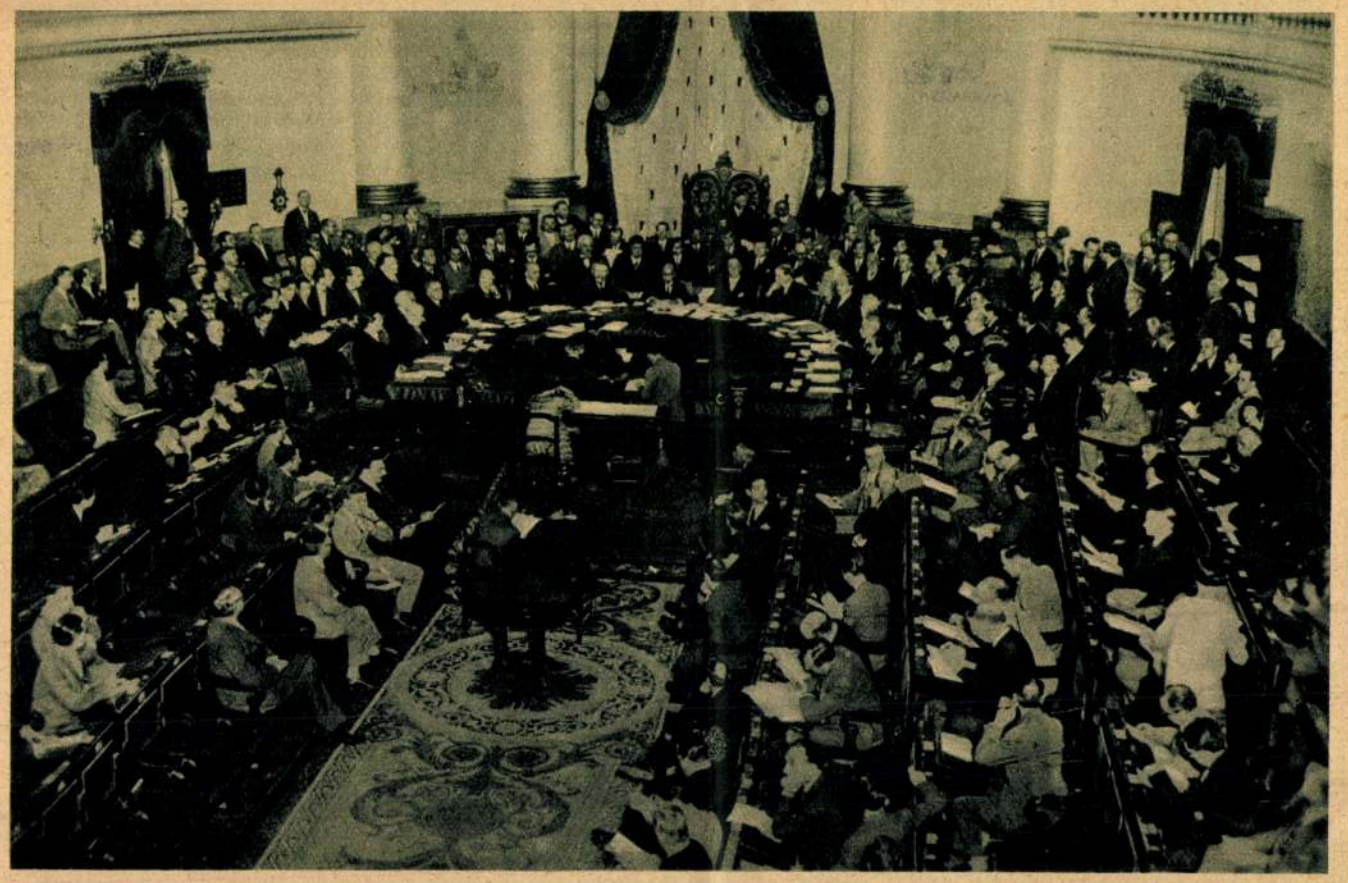

A Népszövetség teljes ülése Madridban. A patkóalaku főasztalnál középen ül a japán Adatci, az ülés elnöke; jobbra tőle Drummond „a Népszövetség főtitkára, mellette a madridi angol követ, a követ mellett Zaleski lengyel külügyminiszter. Az elnöktől balra Briand, az olasz Scialoja, a német Stresemann. Elől jobbra és balra az ujságirók padsorai.

ORBÁN Áron szobrász

Csomakáci, K. Csoma S. szobra, 1969.
(már 1958-ban kérvolt)
Szegkefürdő, Orbán Balázs síremlék, 1969.
Földrajzi Múzeum Tanulmányok, 11. (1992) 47.
50. Ill

különböző helyszínek
el a szakosztály többsége műkedvelőkből
a puszta véletlennek köszönhetjük, ~~hogy~~ ha
unk, ki a nagygyűlésen megjelenik, az eléje
képes ex tripode értekezni ...".[84] Mi lenne
ıdata? Föl kellene minden gyűlés előtt
koznak egyik vagy másik megyében vagy
épesek és kik hajlandók kinyomozni, hogy
en pénz, fegyver, érem vagy más
valahol érdekes levéltári anyag, családi
tészeti emlékek érdemlik meg a helyszíni
csek ilyen összefogással történő fölkutatása
é az Akadémia Archeológiai Bizottságának
n a hazánkban elszórt régészeti emlékek
mányos földolgozásával foglalkozik. A

Orbán Áron
szobrász

1955-ben végzett a Kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán. Székelynóvarhelyen telepedett le.

Gazda Bíset: Új művészeti központok Kosunk, Kolozsvár 1959 XVIII. VI. sz. 900.

ORBÁN Áron *127, 135, 136*
Felsőboldogfalva, 1927. augusztus 8.
IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász

Banner Erdély

Ostokovits Kálmán

Műcsarnok őszi tárlatán szerepel.

Ezzel szemben *Ostokovits Kálmán*, az ifjabb nemzedék egyik legkitűnőbb grafikusa (aki gyakran Rembrandtot juttatja eszünkbe), most egy termet nagyhangu festményeivel tölt meg. E festményekben nincs semmi Rembrandt-i érték. Pa[illegible]ikus, szinpadi effektusokat kereső nagy vásznak, főleg tájképek. Erőszakolt szinfoltjaik egészen természetellenesek. A „Szent Endre" és a „Viharos Duna", bár valószinüleg napsütésben készültek, mélységes éjjeli akkordokat zengenek. Nagy kompozíciója: „*Az aranyborju imádása*" részleteiben érdekes, de kompozícióban szétesik. Kisebb vázlatában sokkal szebb, mert közelebb esik a grafikához.

PH. 929. X. 5.

ORBÁN ATTILA

Az Eötvös József Alapitvány 1991. junius 18.i kuratoriumi ülésén támogatásban részesitett pályázatok. - ÉS 1991. aug. 9. 12.p.

Orbán Attila
„Imaginatív" képek létrehozásához 50 000 Ft

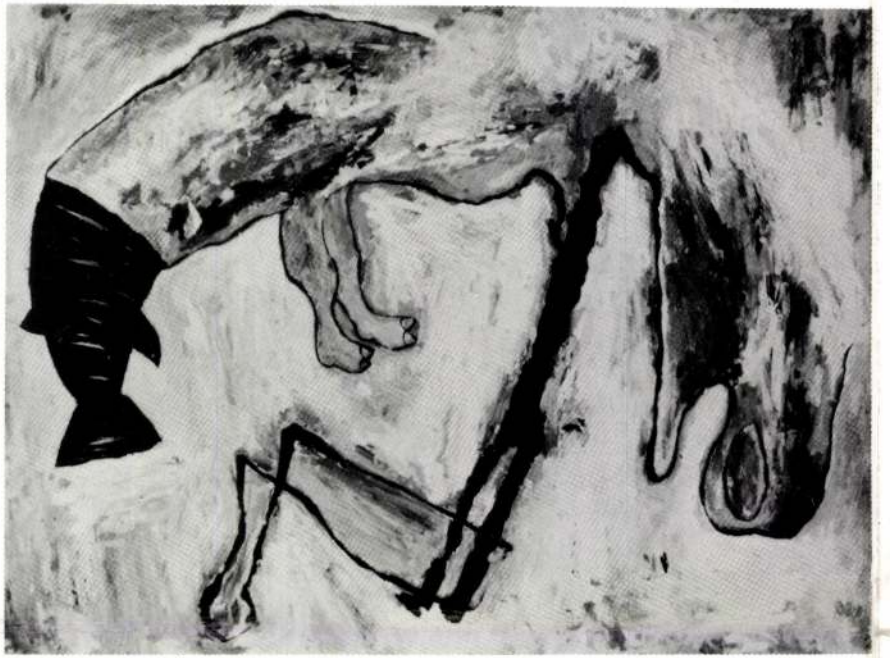

PRIMORDIÁLIS ALAK
FIGURE PRIMORDIALE

ORBÁN ATTILA KIÁLLÍTÁSA /EXPOSITION D'ATTILA ORBÁN/ • FRANCIA INTÉZET GALÉRIÁJA /GALERIE DE L'INSTITUT FRANÇAIS/ • BUDAPEST VI., SZEGFŰ U. 6. • 1992. JAN. 27.—FEBR. 14. /27. JANV.—14. FEV. 1992/

ORBAN Attila

ORBÁN ATTILA
BUDAPEST, 1134 APÁLY U. 2/C.
TEL.: 149-1428

1958. DECEMBER 24-ÉN SZÜLETTEM KISKUNFÉLEGYHÁZÁN. 1988-TÓL TAGJA VAGYOK A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK, 90-TŐL A MŰV. ALAPNAK; 1991-TŐL A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK. ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK: 1988 – FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA BP., 1989 – STÚDIÓ GALÉRIA BP., 1991 – FMK BP., 1992 – FRANCIA INTÉZET GALÉRIÁJA BP. CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK: 1989 – IV. SZEGEDI FESTÉSZETI BIENNÁLÉ, 1989 – BARTÓK'32 GALÉRIA BP., 1990 – BUDAPEST–BÉCS–KÖLN, 1990 – VAJDA PINCE GAL. SZENTENDRE, 1990 – STÚDIÓ'90 ERNST MÚZEUM BP., 1991 – BUDAPEST ART EXPO, 1991 'ADER PICARD TAJAN PÁRIZS, 1991 – KATZ GALÉRIA PÁRIZS, 1992 – JEUNE PEINTURE, GRAND PALAIS PÁRIZS. DÍJAK: IV. SZEGEDI FESTÉSZETI BIENNÁLÉ: MUNKAJUTALOM FKS SZAKMAI ÖSZTÖNDÍJA 1990., STÚDIÓ'90 ERNST MÚZEUM: STÚDIÓ DÍJ, 1991 – MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM EÖTVÖS ÖSZTÖNDÍJA.

NE LE 24 DECEMBRE 1958 A KISKUNFÉLEGYHÁZA, ATTILA ORBAN EST DEPUIS 1988 MEMBRE DU STUDIO DES JEUNES ARTISTES ET DU FONDS DES ARTS. DEPUIS 1991, IL EST MEMBRE DE L'ASSOCIATION DES ARTISTES HONGROIS. EXPOSITIONS INDIVIDUELLES: CLUB DES JEUNES ARTISTES 1991 BUDAPEST – GALERIE STUDIO 1989 BUDAPEST – CLUB DES JEUNES ARTISTES 1991 BUDAPEST – GALERIE DE L'INSTITUT FRANÇAIS 1992 BUDAPEST. EXPOSITIONS COMMUNES: IV-EME BIENNALE DES PANNEAUX A SZEGED 1989 – GALERIE BARTOK'32, 1989 – BUDAPEST–VIENNE–COLOGNE 1990 – BUDAPEST ART EXPO 1991 – MAISON ADER PICARD TAJAN 1991 PARIS – GALERIE KATZ 1991 PARIS – LA JEUNE PEINTURE AU GRAND PALAIS 1992 PARIS. PRIX: LA IV-EME BIENNALE DES PANNEAUX A SZEGED ATTRIBUE AUX OEUVRES. BOURSE PROFESSIONNELLE DU STUDIO DES JEUNES ARTISTES 1990. STUDIO '90 AU MUSÉE ERNST, PRIX DU STUDIO. BOURSE EÖTVÖS ATTRIBUE PAR LE MINISTERE DE LA CULTURE EN 1991.

INSTITUT FRANÇAIS EN HONGRIE

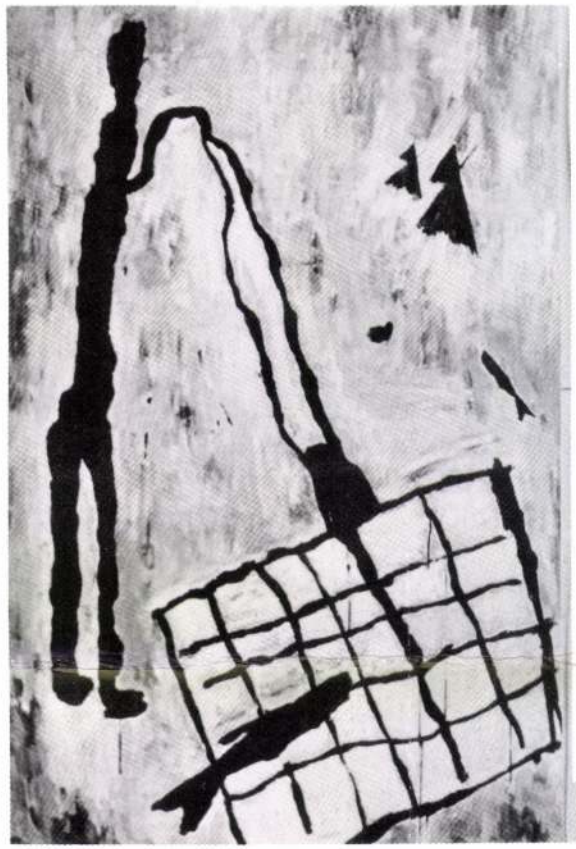

HÁLÓT TARTÓ
PORTEUR DE FILET

Orbán Árdu
Körösi Csoma szobrai

Magyar Nemzet 1985. IV. 6.

Orbán Attila, grafikus

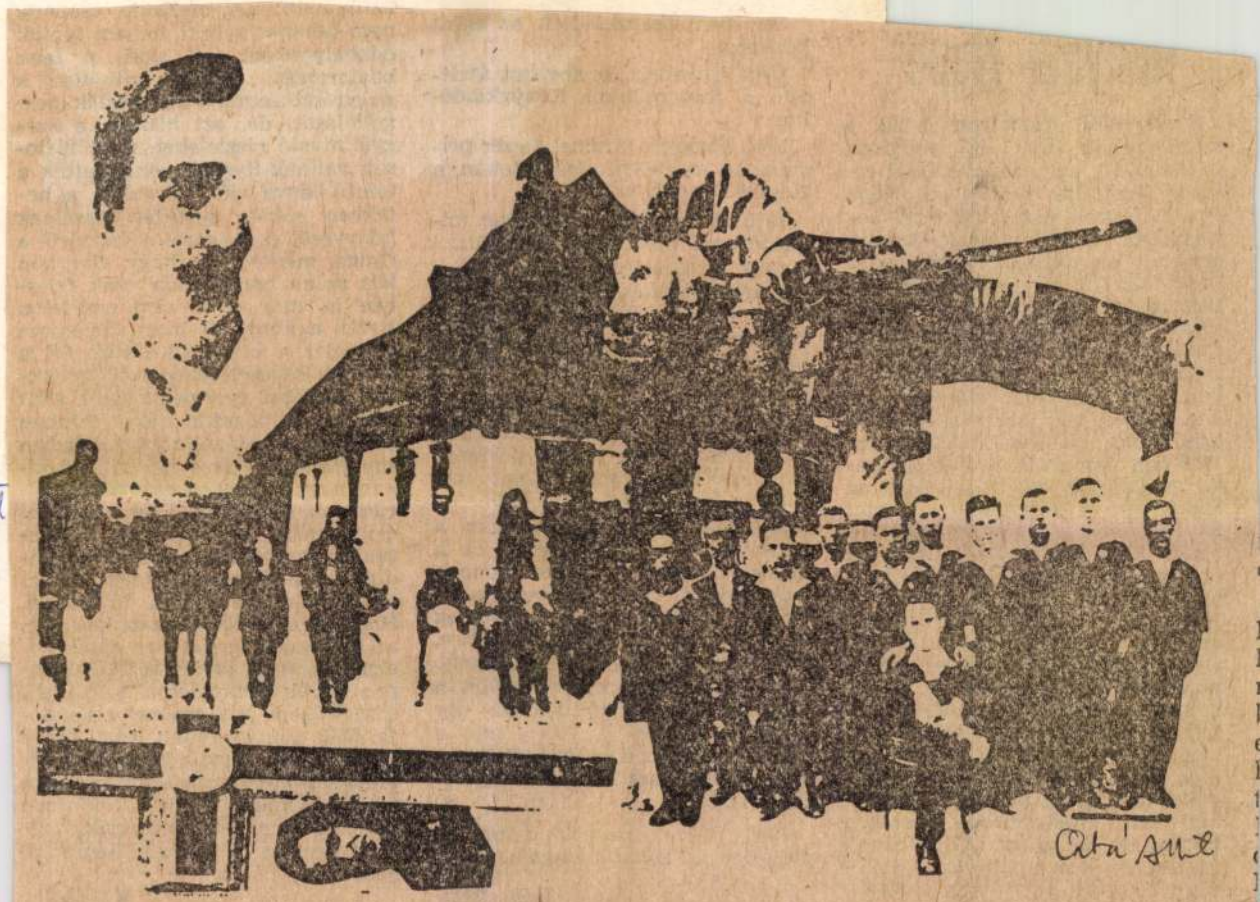

Orbán Attila: Telepítések népe

Orbán Att

Élet és

Hunyadi Népe

Szerkesztői üzenetben közl
szerkesztőség (Élet és Iroda
október 31.), hogy munkatársai
hasem hallottak a Hunyadi N
című, Jánoshalmán megjelenő
riodikáról. Szülőfalumnak val
hetilapja (Jánoshalmi Újság, n
Felső-Bácska), sőt születésem
ján, másfél éven át irodalmi
társadalmi folyóirata (Bác
Élet) is volt. Most havonta egy
megjelenő, de újságalakú lapja
dult, Hunyadi Népe címmel.

A község mai nevét csak 1
ben kapta; 1580-ban Jankószá
1718-ban Jankovác, 1750-ben
ko cumanicalis néven szerepe
iratokban, a hagyomány sz
nevében őrizve földesurának,
nyadi Jánosnak emlékét. Ezér
új lap címe. Természetesen a
ségi politika uralkodik benn
Jókai meg a Haladás termelő
vetkezetek gazdálkodása, a kis
rosok tisztújító taggyűlése, a tele-
pülésfejlesztési verseny, a kéles-
halmi elöljáróság bemutatkozása
satöbbi. Beszámoló a Radnóti gim-
názium új tanévének terveiről; a
mezőgazdasági szakmunkásképző
diákjainak nyári üdüléséről, NDK-
beli nyári gyakorlatáról — ezek a
kulturális élet hírei. Akad benne
bírálat is: nem tették vissza a föl-
újított utakon a csatorna fedőlap-
jait — balesetveszélyes.

ezért újra eltanácsoltak közlésétől.

1984. *Sirató* címmel leadtam a Szépirodalmi Könyvkiadónak egy kötetnyi elbeszélést. Ekkor már a kiadói bátorság elég erősnek bizonyult a kérdéses novella megjelenéséhez.

1986. Végre megjelenhetett az 1962-ben írt Hosszú árnyak.

Zimre Péter

ciográfia írója azt is közli, miképpen került kapcsolatba a faluval: újságíróként lett gyakori látogatója. Még csupán annyit, hogy falusi lévén biztos vagyok benne: az őshonosság a megszólaltatáshoz nem jelentett volna előnyt. Különösen nem, ha az asszonyok tudják, hogy történeteiket könyvben nyomtatják ki.

Kör Pál

Orbán Attila, grafikus

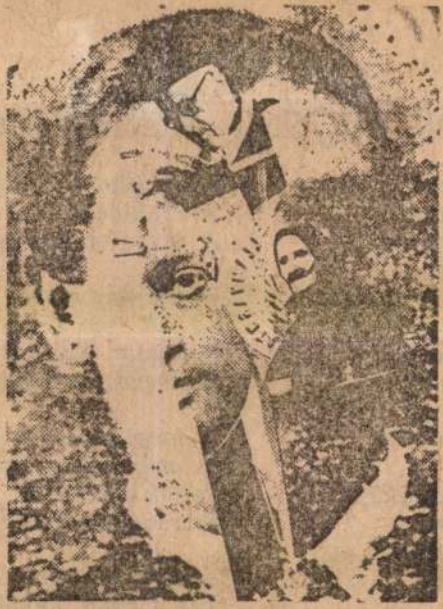

Orbán Attila kollázsa

Orbán Attila

Élet és Ir... aug. 29. XXX/35

4
18

k, *Örökifju, tangveto h*
könyeknek, *A harangok zúgása*

INSTITUT
FRANÇAIS
EN HONGRIE

A FRANCIA INTÉZET IGAZGATÓJA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT 1992. JANUÁR 27-ÉN HÉTFŐN 18 ÓRÁRA ORBÁN ATTILA KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA. A KIÁLLÍTÁS FEBRUÁR 14-IG 15 H-TÓL 18 H-IG TEKINTHETŐ MEG, SZOMBAT, VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL. FRANCIA INTÉZET GALÉRIÁJA, BUDAPEST VI., SZEGFŰ U. 6. MEGNYITJA: L. MENYHÉRT LÁSZLÓ MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ.

INSTITUT
FRANÇAIS
EN HONGRIE

LE DIRECTEUR DE L'INSTITUT FRANCAIS EN HONGRIE VOUS PRIE D' ASSISTER LE 27 JANVIER 1992 A 18H AU VERNISSAGE DE L'EXPOSITION DE ATTILA ORBAN. JUSQU' AU 14 FEVRIER TOUS LES JOURS DE 15H A 18H SAUF SAMEDI ET DIMANCHE. GALERIE DE L'INSTITUT FRANCAIS BUDAPEST VI. SZEGFÚ U. 6. INAUGURE PAR: L. MENYHERT LASZLO HISTORIAN D'ART.

ORBÁN Attila festő

KÉT MŰTEREM

A DUNA GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT 1992. ÁPRILIS 30-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN, 17 ÓRÁRA

ORBÁN ATTILA
FESTŐMŰVÉSZ

MATA ATTILA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA. MEGTEKINTHETŐ: ÁPRILIS 30-TÓL MÁJUS 24-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT. BUDAPEST XIII., PANNÓNIA (RAJK LÁSZLÓ) UTCA 95. MEGNYITJA: HAJDÚ ISTVÁN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

ORBÁN ATTILA 1134 Budapest Angyalföldi u. 24/b.

1958. december 24-én születtem Kiskunfélegyházán.
1988-tól tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, 1990-től a MK Művészeti Alapjának.

I was born on December 24, 1958 in Kiskunfélegyháza.
I've been a member of the Studio of Young Artists since 1988.

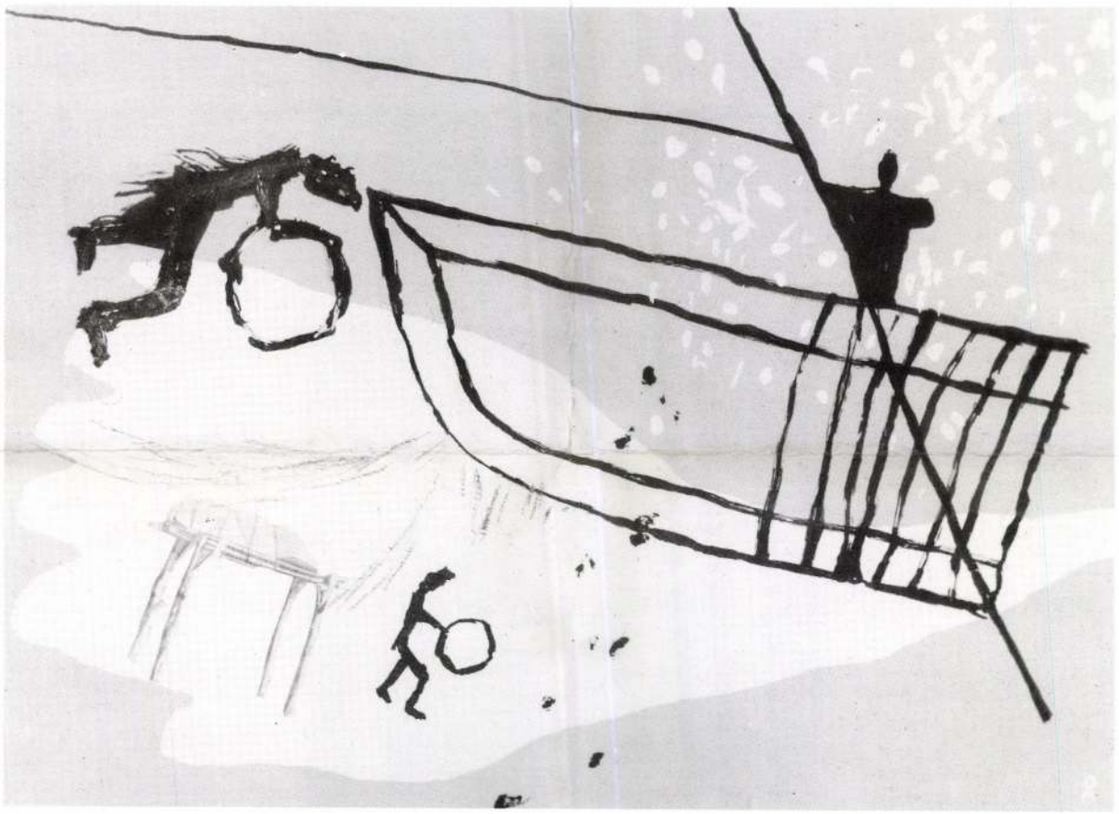

Önálló kiállítások/Individual Exhibitions:

1987. Józsefvárosi Művelődési Ház, Budapest
1988. Vizivárosi Galéria, Budapest
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1990. Stúdió Galéria, Budapest

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1989. III. Nagykőrösi Grafikai Tárlat
IV. Szegedi Táblakép-festészeti Biennálé, Szeged
Bartók 32 Galéria, Budapest
Margitszigeti Thermál Szálló, Budapest
1990. Vajda Lajos Stúdió Pincegaléria, Szentendre
Budapest – Bécs – Köln Stúdió vándorkiállítás

Díj/Awards:

Munkajutalom, IV. Szegedi Táblakép-festészeti Biennálé

ORBÁN SÁNDOR 2400 Dunaújváros, Hámán K. u. 5.

1956 augusztus 22-én születtem Vásárosnaményban.
Autodidakta képzőművész vagyok.
1988-tól tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1989-ben a Stúdió szakmai ösztöndíjában részesültem.

I was born on August 22, 1956 in Vásárosnamény.
I'm a self-taught artist.
Since 1988 I've been a member of the Studio of Young artists.
In 1989 I was granted the scholarship of the Studio.

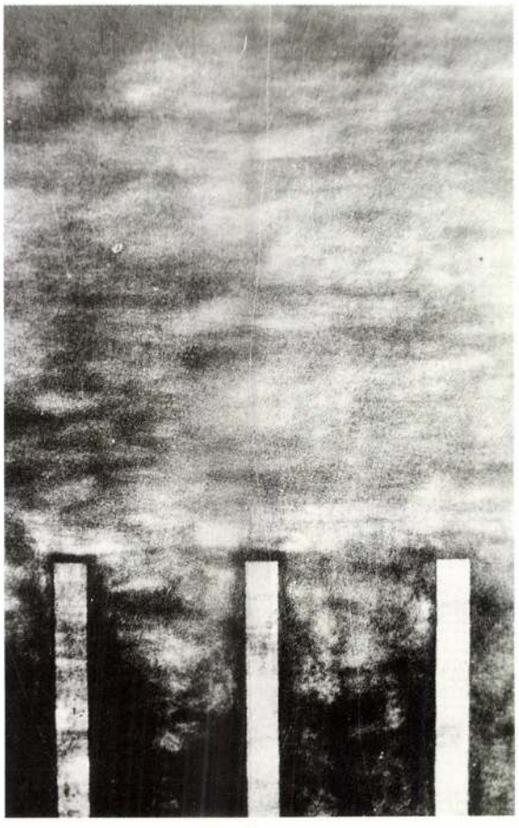

Szupremácia, 70x50 cm, akvarell, 1990

Eddigi fontosabb csoportos kiállításaim/
The Most Important Group Exhibitions:

1989. Dunaújvárosi Tárlat '89., Uitz Béla Kiállítási Terem, Dunaújváros
IV. Szegedi Táblakép-festészeti Biennálé, Móra Ferenc Múzeum képtára, Szeged
Fejér Megyei Őszi Tárlat '89, Uitz Béla Kiállítási Terem, Dunaújváros

ORBÁN ATTILA

A Mexics gyűjtemény

Kaposvár, 2002

Az érintésközelbe kerülő mitikus királynő a szépség és az emberi

Nefertiti Vel

A több mint háromezer éves mellsz

ORBÁN Attila festő

abó Tamás és Pongrácz Tibor kinevezése

Egységes privatizációt

) A miniszterelnök előter-
e dr. *Szabó* Tamást tárca
niniszterré, dr. *Pongrácz* Ti-
énzügyminisztérium politikai
kárává nevezte ki tegnap a
sági elnök.

*

bből az alkalomból tartott saj-
tatóján dr. Szabó Tamás több-
ött kifejtette, hogy a közeljövő
sabb feladata az intézményes,
telek kialakítása amihez a kor-
ő kerülő privatizációs törvény-
jelentősen hozzájárul . A pri-
ós ügyekkel foglalkozó új tárca
miniszter a bankprivatizáció
lásához elengedhetetlennek
ormányon belüli koordinációt,
z Állami Vagyonügynökség, a
minisztérium és a Bankfel-
előzetes egyeztetését, valamint azt, hogy a tulajdonnal kapcsolatos törvényeket a parlament végre megalkossa. Fontosnak tarja azt is, hogy a kormány világos elvek alapján döntsön a tartós állami tulajdonban maradó vállalatok köréről, illetve arról, hogy mely cégek tartozzanak az Állami Tulajdonosi Részvénytársasághoz. De tudomásul kell venni, hogy a döntés nem végleges, mivel elképzelhető: a privatizáció előrehaladtával egyes, korábban többségi állami tulajdoni részt később mégis privatizálnak.

Szó esett még az ÁVÜ és az Állami Tulajdonosi Részvénytársaság (ÁTRt.) közötti munkamegosztásról. Szabó Tamás ezzel kapcsolatban közölte: e területen először is a szervezetek portfólióját kell meghatározni. Ehhez ugyancsak megfelelő jogi keretet ad a majdani privatizációs törvénycsomag.

Aschner Lipót-díj

g is minden év elején értékel-
lőző évet, ám mára ez kiegé-
zal, hogy egyes szervezetek,
nyok megválasztják az „év
", és valamilyen módon jutal-
is őket.
udja, hány „1991 menedzse-
kélkedhet ezzel a címmel kis
an; kevés viszont az olyan
amely valóban mérvadó sze-
gek javaslata alapján oszt ki
at.
egyikét, az *Aschner Lipót*
nyt 1989-ben a *Magyar Hi-*
s a Tungsram Rt. hozta lét-
nillió forintos befektetéssel
gy a névadó születésnapján
pesti és egy vidéki kiválasz-
talmazzanak 100-100 ezer
Tegnap harmadszor került
z aktusra, ez alkalomból az
Takarékpénztár székháza-
alapítvány kuratóriumának öt tagja – az OTP, az MHB, a BME, a Tungsram vezetői és az izraeli Merihar Rosenbaum, aki Aschner Lipót leszármazottja – mintegy tizenöt jelöltből választotta ki *Brun Józsefet*, a Baranya Megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat vezérigazgatóját, valamint a fiatal *dr. Szendrő Istvánt*, a Mikrovákuum Kft. igazgatóját.

Mindkét díjazott nemcsak a tavalyi eredményeiért kapta az elismerést, hanem egész életművéért. Mindkét vezető tevékenysége illeszkedik ahhoz a szemlélethez, amelyet Aschner Lipót képviselt egész életében – mondta *Gábor* András, a Tungsram igazgatótanácsának elnöke, egyben kuratóriumi elnök, méltatva a két menedzser munkáját. A díjra, amelynek célja a menedzseri munka ösztönzése, dolgozó kollektívák nyújthatják be pályázatukat jövőre is.

P. K. A.

Ma: üzleti reggeli

Fórum a téeszek átalakulásáról

Nincs mese, cselekedni kell!

A szövetkezeteknek, mint történetük során mindig, alkalmazkodniuk kell, most éppen a két szövetkezeti törvény előírásához, azokhoz a cikkelyekhez is persze, melyeket e kör másképp szeretett volna viszontlátni. De nincs más lehetőség, mint végrehajtani az új jogszabályokban rögzített feladatokat – e szavakkal nyitotta meg *Horváth* Gábor, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) megbízott főtitkára azt a tegnapi konzultációs fórumot, melyre szövetkezeti vezetőket hívott meg az érdekképviseleti szervezet.

A tanácskozáson a földművelésügyi és az igazságügyi tárca, illetve a Kárpótlási Hivatal vezető munkatársai igyekeztek egyértelmű, tömör, precíz válaszokat adni, mert – mint e dispután is kiderült – sok még a fehér folt, a félreértés, számos részletkérdést egészen másképp látnak a földközelben dolgozók, mint a jogszabályalkotók. De azzal a pulpitus mindkét oldalán ülők egyetértettek: az új jogszabályokat csak egymást kölcsönösen segítve lehet betartani, s különösen nagy feladat hárul a vidéki értelmiségre, a téeszek vezetőire, mert aktív, jószándékú közreműködésük nélkül a törvény betűje csak írott malaszt marad.

Bártfai Béla, az IM helyettes államtitkára a szövetkezetek átalakulásának menetrendjét, tennivalóit foglalta össze, hangsúlyozván, hogy azt a téeszt, amely a jövő év január 31-ig nem jegyezteti be a választott új formát a cégbíróságon, törlik a nyilvántartásból, vagyis a gazdaság jogutód nélkül megszűnik.

Az FM államtitkára, *Raskó* György szerint az átalakulási törvénynek nem a kárpótlási, hanem a gazdasági jegyei a meghatározóak, most lehetőség van arra, hogy a szövetkezet a valódi tulajdonosok kezébe kerüljön. Az átalakulás elkerülhetetlen velejárója lesz, hogy növekedni fog az agrár-munkanélküliek tábora, számuk valószínűleg hamarosan eléri majd a 150 ezret. Ám a munkanélküliség elleni harc nem a gazdaságok feladata, miképp az egyéb szociális problémák orvoslása sem.

A kormányzat – folytatta az államtitkár – a gazdálkodási formaváltást több módon és eszközzel kívánja segíteni. Várható, hogy részleges adósságelengedéssel könnyítenek 100-150, likviditási gonddal küszködő téeszen. A reorganizációs program olcsó hiteleket – 14-15 százalékos kamat – kínál az átalakult gazdaság állóeszközeinek hatékonyabb hasznosításához, ugyancsak az indulást, a fejlesztést könnyíti a garancialap (a felvett hitelek 50 százalékára az állam vállal garanciát) is. Raskó György szerint viszont zsákutcába vinne, ha sok téesz számtalan magángazdasággá hullana szét, jelenleg ugyanis a társas vállalkozásokon kívül nincs olyan forma, amely garantálhatná a mezőgazdasági termelés mai szintjét. Persze – tette hozzá – ez nem jelenti azt, hogy ne alakuljanak farmergazdaságok, de rájuk ugyanúgy áll, mint a nagy gazdaságokra, hogy csak azok számíthatnak támogatásra, kedvezményekre, melyek bizonyítják életképességüket.

Tütős Sándor, az Országos Kárpótlási és Kárrendezési Hivatal elnökhelyettese az időpontok, a határidők pontos betartására hívta fel a figyelmet; a nagy „menetelés" február 14-én, a kárpótlási igények összesített aranykorona értékének megküldésével kezdődik meg. És mivel a kárpótlási jogszabály is igen szoros határidőket ír elő, vélhetően konfliktussokkal terhes időszak vár a téeszekre, amit azonban el lehet, de el is kell viselni.

(h. l. i.)

Akár egymilliárd dollár is lehet

Magyar segélyszállítmányok

(MTI) Akár egymilliárd dollár is lehet idén az az összeg, amit a volt Szovjetunió köztársaságainak szánt nyugati segélyek beszállítójaként Magyarország kaphat – mondotta *Bogár* László az NGKM államtitkára. Az Egysült Államok 645 milliárd dollár értékben juttat el segélyt, az Európai Közösség pedig 1,5 milliárd dollárt ajánlott föl. Ez utóbbi összegnek a feléért a közép-kelet-európai térség országai szállíthat-

hogy Magyarország körülbelül 200 millió dollár értékben élelmiszereket, 150 millió dollárért pedig gyógyszereket és egészségügyi berendezéseket szállíthat. Ezen kívül várhatóan részt vehetünk abban a programban is, melynek alapján a volt szocialista országokból hazatérő több száz ezer katona lakáslehetőségét biztosítanák. Miután a hadiipar visszaszorulása a volt Szovjetunió térségében körülbelül 20-30

lőre még nem alakult ki pontosan, hogy ki, miből és mennyit szállít. Az országok közötti árversenyt különböző eszközökkel mérsékelni fogják. A magyarországi lehetséges szállítók között a belső versenyeztetést a segélyeket koordináló tárcaközi bizottság végzi. Az államtitkár tájékoztatása szerint Jelcin orosz elnök jelzése szerint az eddig felajánlott összes segély a volt Szovjetunió

RÖVIDEN

A GÉPKOCSI-IMPORT engedélyre szóló kérelmeket tegnaptól lehet benyújtani a külgazdasági minisztériumban. Mint ismeretes, ez év első felében hatvanezer darabban maximálták a Magyarországra importálható személygépkocsik számát. Tavaly összesen háromszázezer autó behozatalára kértek engedélyt a forgalmazók, de mindössze kétszázezret hoztak be az országba.Idén az első félévre megszabott hatvanezres kvóta nem jelenti azt, hogy a második félévben is ugyanennyi autó behozatalára lesz csak lehetőség, bár egyelőre úgy látják, hogy meglehetősen sok az eladatlan gépkocsi. Nemcsak a mintegy 500 importőr telepén állnak a gazdára váró autók, hanem a többezer használt autókereskedő sem tud könnyen megszabadulni a fölgyülemlett járművektől. A behozatali kvóta meghozatalánál szempont volt az is, hogy Magyarországra minél több működő tőke jöjjön be külföldről s ennek segítségével valósuljon meg a hazai autógyártás és az ehhez szükséges alkatrészgyártó háttér.

VÁRHATÓAN FEBRUÁR utolsó napján jelennek meg az egzisztencia-hitel és a privatizációs hitel új feltételei. Eszerint az eddigieknél olcsóbban juthatnak a kedvezményes hitelekhez az igénylők. Arról még nem született döntés, hogy mekkora lesz a kamat nagysága. Két változat ismeretes: az egyik szerint a refinanszírozási kamatalap 50 százaléka, a másik szerint 60 százaléka lesz. Jelenleg a jegybanki, azaz a refinanszírozási alapkamat háromnegyede e hitelek alapja, amihez hozzá kell adni a bankok kamatrését. Az egzisztenciahitelre a kölcsönvevő jelenleg 20,5 százalékos kamatot fizet évente. Az MNB-nél tovább vizsgálják a hitelek visszafizetésével kapcsolatos kamatpolitikát és elképzelhető, hogy kedvező irányú változások történnek.

OSZTRÁK TŐKÉVEL FEJLESZTIK tovább a Dunai Vasmű hideghengerművét, amely a Voest-Alpin Stahl AG-vel alapított vegyesvállalatot. Az osztrák cég a vegyesvállalat alaptőkéjéből jelenleg 30 százalékban részesedik és bizonyos társasági kölcsönt is nyújt

Orbán Attila a Francia Intézetben

Orbán Attila festőművész képeit mutatja be az a kiállítás, amely a Budapesti Francia Intézet galériájában nyílt meg hétfő délután. L. Menyhért László művészettörténész szavai szerint „Orbán Attila azon kevesek közé tartozik, akik fiatal koruk ellenére már induláskor egyéni, sajátos hangvétellel jelentkeztek a fiatal hazai művészeti közéletben. Művei egyszerre idézik az archaikus idők formavilágát, csakúgy, mint a XX. század végének új, expresszív vonulatát, de úgy, hogy egyszersmind az emberiség örök kérdéseivel foglalkoznak."

A festőművész 1958-ban született Kiskunfélegyházán. 1988-tól tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, 1990-től a Művészeti Alapnak, 1991-től a Magyar Képzőművészek Szövetségének.

Eddig három önálló kiállítása volt (1988, 1991 Fiatal Művészek Klubja, 1989 Stúdió Galéria) és csoportos kiállításokon is bemutatkozott. 1989-ben a IV. szegedi táblakép-festészeti biennálén, a Bartók „32" Galériában; 1990-ben a szentendrei Vajda Pince Galériában, a Budapest–Bécs–Köln vándorkiállításon s az Ernst Múzeumban. Egy-egy műve eljutott Párizsba is, 1991-ben a Katz Galériába, 1992-ben a Grand Palais-ban megrendezett *Jeune peinture* kiállításra.

A IV. szegedi festészeti biennálén munkajutalmat, az Ernst Múzeum-beli kiállítás után Stúdió-díjat kapott. 1991-ben Eötvös-ösztöndíjas volt.

Táblaképeit február 14-ig, szombat és vasárnap kivételével délután három és hét óra között nézheti meg a közönség a Budapest VI., Szekfű u. 6. szám alatti kiállítóteremben.

(ferch)

A nemzeti alaptanterv

Hol marad a ház alapozása?

„NEMZETI *(az alaptanterv) abban az értelemben is, hogy a politikai érdekek fölött állóan a közös nemzeti érdeket szolgálja."* E megfogalmazás, majd az ezt hamarosan követő: *„...az iskolákban a nevelést és oktatást a különböző világnézetek szellemében lehet megszervezni"* jellegzetesen az átmeneti koré, mely riadtan óv a politikától mint afféle úri huncutságtól, szorongva inti a matematikatanárokat és az első osztályos tanítónőket: bármely világnézet talajáról taníthatják az egyszeregyet, a betűvetést. Az oktatási tárca, illetve a tanterv szerzői és szerkesztői látszólag mindent megkíséreltek, hogy a parlamentben a nemzeti alaptantervről tényleges szakmai vita folyjon. Szakmai vitára természetesen alkalmas a dokumentum.

Legfőbb újdonsága, hogy nem tantárgyakat, hanem műveltségi területeket határoz meg. A tíz műveltségi tömb különböző változatokban szerkeszthető tantárgyakká. Ugyan a tömbök között nincs alá- és fölérendeltségi viszony, mégis jelent valamit, hogy az első helyen az anyanyelv, a másodikon az idegen nyelvek, a harmadikon a matematika szerepel, jogosan, hiszen e tárgyaknak kell végigkísérniük a tanulókat tíz éven keresztül. *Meglepetést okoz viszont az, hogy a nemzeti identitástudatot leginkább formáló tárgyak, az irodalom és a történelem, bekerült a művészetek, illetve az ember és társadalom tömbbe.* Nyilván a nyugati tapasztalatok alapján történt ez így. Azt azonban már a külhoni gyakorlat sem indokolja, hogy a negyedik tömb, a vizuális kommunikáció elváljon a képzőművészettől, tárgykultúrától és a filmtől. Talán nem véletlen, hogy ehhez a tömbhöz készült egyedül bonyolult, nyilakkal sűrűn ide-oda utaló ábra.

A VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ *kifejezéssel el is jutottak a NAT legsúlyosabb fogyatékosságához.* Nyilván a megrendelő, de talán a szerzők akarata ellenére vált ez a dokumentum a különböző szakterületek legújabb vagy legdivatosabb eredményeinek összegzésévé, az egyes tudományágak szakszókincsének gyűjteményévé. Sajnos szembeszökő a fiatal szaktudományok önigazolási szándéka. *A negyedik tömb címe egyetlen magyar szót sem tartalmaz:* vizuális kommunikáció, tömegkommunikáció, informatika. A tömb követelményeit legjobb az *Idegen szavak és kifejezések szótárával* felfejteni. *A stílus és a nyelvezet itt már multatságos, másutt csak bosszantóan nehézkes.* A NAT jelenlegi formájában kimeríthetetlen példatárat nyújt a különböző nyelvművelő műsoroknak, cikkeknek. Ugyan mi indokolja, hogy a könyvtár megismerését a „dokumentumtípusok a forrásközpontban" kifejezéssel helyettesítsék, hogy az anyanyelvre vonatkozó fejezetben olyan megfogalmazások szerepeljenek, mint „kommunikációs első és második személy", „szövegfókusz", „grammatikai ismeretek", „kohézió".

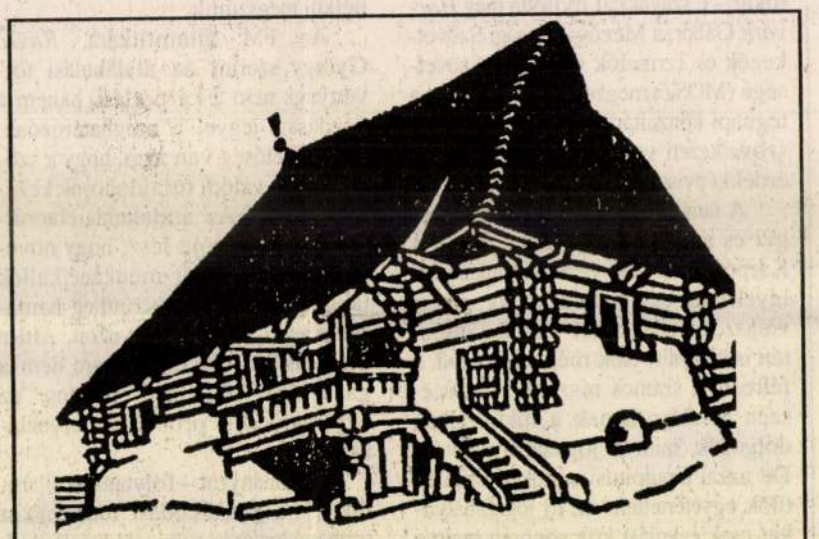

Kós Károly metszete

A nyelvi-stilisztikai hibák sürgős kijavítása után – a *Magyar Nemzet* a NAT ilyen szempontból legjobban megformált részét közölte – az *Országgyűlés* minden bizonnyal némi módosítással elfogadja a dokumentumot, amely szinte a lehetetlent kísérli meg: *meghatározza 6-tól 16 éves korig az elsajátítandó tananyagot, követelményrendszert (enélkül a legliberálisabb oktatási rendszer sem működik.)* Ezek után meg kell mondanunk, hogy a NAT három változatának elkészítése, a parlamenti jóváhagyás csupán könnyű kezdet, az igazi gondok ezután jönnek. Nem véletlenül fogalmaz olyan óvatosan a tevezet a NAT életbe léptetéséről, annak feltételeiről: *„szabad tankönyv-, taneszköz- és tanításiprogram-piac, értékelési és vizsgarendszer; a tanítók és tanárok felkészítése..."* Ugyan mikor válnak magától értetődővé ezek a feltételek?

AZ OKTATÁSI TÖRVÉNY és a NAT vitája során a rádió és tévé jórészt ugyanazt a tíz–tizenöt tanárt szólaltatta meg, akik akár már holnap készek lennének a NAT-ot elvetve, esetleg elfogadva a mai kor kívánalmai szerint magas szinten tanítani. *Még véletlenül sem jutott szóhoz az a több ezer, szakmailag részint önhibájából bizonytalan pedagógus (hetven százalékuk nő), aki napi négy-öt óra leadása, a kötelező dolgozatok kijavítása, a kikerülhetetlen adminisztráció után fáradtan, fizikailag is képtelen a legújabb szakirodalom tanulmányozására, most anyagi gondjai nem engedik a könyv és folyóirat vásárlását. Ő egyvalamit vár: gyors segítséget. Tanítható tankönyveket, világos módszertani útmutatást: mikor, mit, miért, hogyan.* Ha nem fognak össze a felsőoktatás szakemberei, a különböző kutatóintézetek munkatársai egy, a mainál jobb, hatékonyabb tanári munkalehetőségnek a megteremtéséért, akkor az új oktatási törvény s a hozzá kapcsolódó nemzeti alaptanterv átmeneti korunk szomorú dokumentuma marad csak, hibáival, erényeivel együtt.

Osztovits Szabolcs

*

TOVÁBB FOLYTATÓDIK a vita a közoktatási törvénytervezetről. Tegnap Budapesten *Szöllősi* Istvánné, a *Pedagógusok Szakszervezetének* főtitkára székházukban tartott sajtótájékoztatóján súlyos vádakkal illette a tervezetet és annak készítőit. Ezek szerint a minisztérium célja az állam számára legolcsóbb oktatási rendszer létrehozása, az állami felelősség teljes lecsökkentése.

Állásfoglalásuk szerint szükség lenne a köz-, a felső- és a szakoktatást egyaránt magába foglaló oktatáspolitikai elgondolásra, melyet szakmai és társadalmi egyetértéssel kell kialakítani. Ezért a közoktatási törvényt a parlamentnek kétharmados többséggel kellene e
A tervezet nincs összh
nemzetközi egyezségokr
és az alkotmányunkban
alapvető gyermeki jogok
lyek előírják: minden gy
joga az ingyenes alapfok
ban való részvétel lehet
esélyegyenlőség alapján.
lami garanciája az önkorm
bevételeinek esetlegesség
nem biztosított. Úgy látják
tervezet szétzilálja a megl
tási intézményhálózatot.

A FŐTITKÁR a terve
vető hibájának tartja, hogy
dáztatást csak ötéves kor
kötelezőnek és ezáltal ingy
hogy a szövegben nincs s
köziotthonokról, a szakkö
korrepetálásról, hogy a diák
kat szociális juttatásként
Nem tisztázott a *Területi Központok* felügyeleti sze
elfogadhatatlannak tartják,
költségvetésből negyedmil
rintot különítettek el ezek
sára. A tervezetben felbukk
napos tanítási hét visszaál
gondolata, hiszen évente k
nítási napról beszél. Többe
erről is meg kellett volna k
szülőket. Veszélyt jelent a
gustársadalomra, hogy n
rendelet vizsgálja felül a k
óvónőképző és tanítóképz
tekben végzettek oklevelé
lyakezdő tanároknak egy é
időt akar bevezetni a mini
amely ellentmond a kés
munka törvénykönyvnek.

A Pedagógusok Szaks
lényegében megfelelőnek
1985-ös oktatási törvény
például kimondja, hogy h
az oktatás ingyenes. Szer
ben a törvényben csak
megváltoztatni, ami *kimer*
ból. Arra a felvetésre, me
az *Oktatáskutató Intézet* l
közvélemény-kutatási e
több helyen ellentmondan
zetük elképzeléseinek,
nem tudott válaszolni.

„Kevesen eszmélnek föl rá manapság, hogy létezik festészet (pedig soha ilyen elementáris formában még nem létezett)".

Amit Christian Dotremont 1954-ben írt, ma fokozottan igaz. Elveszítettük a színek és jelek látásának képességét.

Különös kontraszt. Soha az emberre a szín- és képi hatásoknak ilyen özönvízszerű áradata még nem zúdult. Formatervezett tárgyakkal zsúfolt lakásainkban harsogóan színes textíliák és szőnyegek, ruhaneműk és könyvek, képes magazinok és reprodukciók veszik körül életünket, és televíziókészülékeink előtt félig vakon, félig hipnózisba zsibbadva tűrjük, hogy lelkünkbe épüljenek a színek és formák emészthetetlen képi mérgei. De miközben világunk minden zugát átitatja a professzionális dizájn, az ember egyre tompultabb és lefokozottabb tudattal, egyre idegenebbül szemléli léte archetipikus szimbólumait, egyre értetlenebbül és zavartabban áll az őt szólító jelek, saját sorsa iránymutatói előtt.

Mert az igazi kép útjelző. Minden igazi kép szellemi energiák hordozója. A kép, ha kép, a szellem finomabb, de valósággal és léttel intenzívebben telített dimenzióira nyit ablakot. Az igazi festészet ezért alkímia, ahogy a költészet és zene, a szó és a hang művészete is az. A rangra, hogy ablak legyen, nem minden festmény, és az alkímia rangjára nem minden festészet méltó, hanem csak az, amely meg tudja nyitni és fel tudja oldani a tér-időbe zárt világ burkát, rést tud ütni a fizika törvényeinek sziklafalán, és irányt tud mutatni a végleges otthon felé.

Orbán Attila festményei a fény alkímiai műveletei. A tér, amelyben egy ősi látásmód alapjelei megjelennek, súlyos és telített. Ez a tér olykor mintha a tundrák széláramaiból, olykor mintha tengervízből, de még gyakrabban mintha lávából lenne: izzik és sisteregve forr, mint az alkimisták *sulphur*ja, és ez a tűz – mint Hérakleitosz tüze – „mértékre fellobban, és mértékre kialszik"...

Orbán Attila spirituális dimenziók szólítója. Az ember néha úgy érzi, a kép témája és a háttér egymással szerepet cserélt. A háttér nem szolgál, és megjelenítő ereje a téma motívumaival legalábbis egyenrangú. Nem mintha az előtér többnyire fekete figuráinak bármelyike elhanyagolható lenne. Mint magyarországi nagy elődei, Bartók a zene forrásmotívumainak és Hamvas Béla a szó primér logosz-erejének felkutatói, Orbán Attila is az után az ősi és elementáris jelnyelv után nyomoz, amelyben a megidézett szellemi energiák évezredek távlatából romlatlanul megőrződtek. Ez a nyelv egyetemes. Mindegy, hogy a lét alapszavai egy észak-amerikai indián ajkáról hangzanak el, vagy az ural-altáji tundrák vadásza mondja ki, és nincs jelentősége annak, hogy valamely visszatérő motívumhoz egy ősi afrikai maszk vagy egy szibériai barlang grafittije szolgált alapul. A fontos csupán, hogy önismeretünk milyen tudásszintjére nyit ablakot. Ma, „az apokalipszisnek ebben a kései, előrehaladott állapotában" (Hamvas Béla) a művészi hitelesség kritériuma: milyen tisztító erőket képes a tudatfelszín dimenzióin túlról megidézni, és ezeknek az erőknek segítségével milyen intenzitású felriasztó erőt közvetít.

Orbán Attila, úgy vélem, pályája első szakaszát már bejárta. E szakaszban a hiteles megszólalás kritériumai ellen soha, egyetlen ecsetvonással sem vétett. Képeiből azonban a jövő ígérete is tisztán kibomlik. A megtisztítás, minden salak kiégetésének alkímiai művelete az, ami felé első korszakának íve mutat. Nem tudhatjuk, lesz-e elég ereje bejelentett igényét a korszellem ellenáramlataival szemben végigküzdeni. – De a tűz, íme, izzik.

Dúl Antal

TRÓFEA, 1994 TROPHY, 1994
akril, vászon, 115x88 cm Acrylic on canvas, 115x88 cm

HÁROM ALAK, 1995
akril, vászon, 120x74 cm

THREE FIGURES, 1995
Acrylic on canvas, 120x74 cm

ORBÁN ATTILA

Született: 1958-ban Kiskunfélegyházán.
Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének.
1990 Eötvös József Alapítvány ösztöndíja.
1994 -től a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Derkovits-ösztöndíjasa.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK
1989 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1991 Stúdió Galéria, Budapest
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1992 Francia Intézet, Budapest
Duna Galéria, Budapest
1994 Notre Dame de Grace, Montréal
1995 Dorottya Galéria, Budapest
Galerie Sebestyén, Aachen

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK
1989 Nagykőrösi Tárlat
IV. Szegedi Festészeti Biennále
Bartók '32 Galéria, Budapest
1990 Budapest – Bécs – Köln
Kilátó Galéria, Budapest
Stúdió '90, Ernst Múzeum, Budapest
1991 Art Expo, Budapest
Ader – Picard – Tajan, Párizs
„20x20", Katz Galéria, Párizs
1992 Jeune Peinture Grand Palais, Párizs
Art Expo, Budapest
„20x20", Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Stúdió '92, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1993 Imatra – Nurmes – Kuopio, Finnország
Stúdió '93, Ernst Múzeum, Budapest
Szegedi Nyári Tárlat
„Analóg", Budapest Galéria, Budapest
1994 Stúdió '94, Budapest Galéria
Vigadó Galéria, Budapest
„Artéria", Activ Art Galéria, Szentendre
1995 Art Expo, Budapest
Erlin Galéria, Budapest

DÍJAK
IV. Szegedi Festészeti Biennále
Stúdió '90, Ernst Múzeum – Stúdió-díj

MUNKÁK GYŰJTEMÉNYEKBEN
Galerie Sebestyén, Aachen
Kiscelli Múzeum, Budapest
Roland Riz szenátor, Olaszország
Montreal város gyűjteménye

Műterem: 2000 Szentendre, Nyár u. 4.
Tel.: 06-26-315-735, Fax: 06-26-311-338

Born 1958, Kiskunfélegyháza (Hungary).
Member of the Union of Hungarian Creative Artists and the Association of Hungarian Fine Artists.
1990 Eötvös József Foundation Scholarship.
1994 Derkovits Scholarship of Ministry of Culture and Education

SOLO EXHIBITIONS
1989 Club of Young Artists, Budapest
1991 Studio Gallery, Budapest
Club of Young Artists, Budapest
1992 French Institute, Budapest
Duna Gallery, Budapest
1994 Notre Dame de Grace Gallery, Montreal
1995 Dorottya Gallery, Budapest
Galerie Sebestyén, Aachen

SELECTED GROUP EXHIBITIONS
1989 Exhibition of Nagykőrös
4th Painting Biennial of Szeged
Bartók '32 Gallery, Budapest
1990 Budapest – Wien – Cologne,
Kilátó Gallery, Budapest
Studio '90, Ernst Museum, Budapest
1991 Art Expo, Budapest
Ader – Picard – Tajan, Paris
"20x20", Katz Gallery, Paris
1992 Jeune Peinture Grand Palais, Paris
Art Expo, Budapest
"20x20", Club of Young Artists, Budapest
Studio '92, Hungarian National Gallery, Budapest
1993 Imatra – Nurmes – Kuopio, Finland
Studio '93, Ernst Museum, Budapest
Summer Exhibition of Szeged
"Analóg", Budapest Gallery, Budapest
1994 Studio '94, Budapest Gallery
Vigadó Gallery, Budapest
"Artéria", Activ Art Gallery, Szentendre
1995 Art Expo, Budapest
Erlin Gallery, Budapest

AWARDS
4th Painting Biennial of Szeged
Studio '90, Ernst Museum – Studio Prize

WORKS IN COLLECTIONS
Gallery Sebestyén, Aachen
Kiscelli Museum, Budapest
Roland Riz Senator, Italy
Collection of Montreal

Studio: 2000 Szentendre, Nyár u. 4. Hungary
T.: 00-36-26-315-735, F.: 00-36-26-311-338

A katalógust támogatta a Nemzeti Kulturális Alap / The catalogue sponsored by the National Cultural Found

A Horváth & Lukács Galéria

szeretettel meghívja Önt, családját és barátait

ORBÁN ATTILA

festőművész

PRE - EXISTENCIA II.

kiállításának megnyitójára

1998. május 15-én, 18 órakor.

Nagycenk, Kiscenki út 47.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Tatár György

Magyarország Ausztriai Követe

A kiállítás megtekinthető:

Hétfő - Péntek: 8-17 óráig, Szombat: 8-13 óráig, Vasárnap: zárva

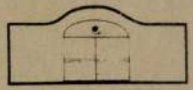

A Szt. Flórián Galéria tisztelettel meghívja Önt

ORBÁN ATTILA

festőművész

Új képek

című kiállításának megnyitójára.

1999. május 7-én. pénteken 17 órára Szentendre, Római sánc köz.

Beszédét elmondja:

L. Menyhért László
művészettörténész.

A kiállítás megtekinthető május 28-ig mindennap 9 - 18 óráig

Tárgy: Új Színház és a RadaR decemberi kiállítása
Feladó: "RADAR ART" <radarart@mve.hu>
Dátum: Tue, 4 Dec 2007 14:54:29 +0100
Címzett: <galavics@arthist.mta.hu>, <boreczk@arthist.mta.hu>, <orsi@arthist.mta.hu>, <david@arthist.mta.hu>, "Horvathne Acs Kato" <acs@arthist.mta.hu>, <teresia@arthist.mta.hu>, <isoram@arthist.mta.hu>, <nha@arthist.mta.hu>

Az Új Színház–Volksbank Galéria és a RadaR közös kiállítása
2007. december 5-től egy hónapig az Új Színházban

ÚJ SZÍNHÁZ NEW THEATRE

MEGHÍVÓ
Az Új Színház–Volksbank Galéria és a RadaR (Európai Kortárs Művészetért Egyesület) **meghívja Önt és kedves Partnerét**

Orbán Attila festőművész kiállítás megnyitójára 2007. december 5-én, szerdán 17 órára az Új Színházba.

A kiállítást megnyitja:
Hangyel Orsolya művészettörténész és
Márta István zeneszerző, az Új Színház igazgatója

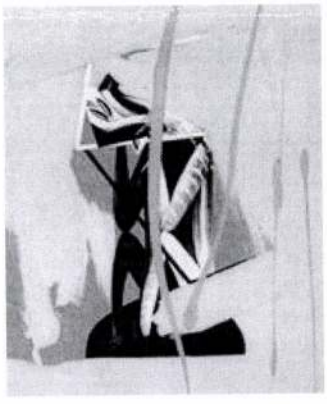

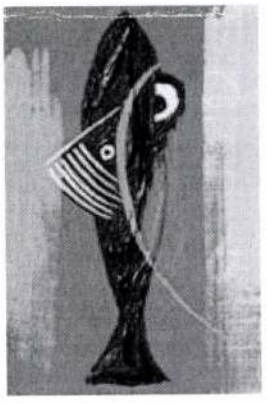

A festészet története nagyjából háromféle faktúrát ismer: homogén felületet, melyen el vannak tüntetve az ecsetvonások, formakövető festéknyomokat és az absztrakt expresszionizmus vagy az informel teljesen szabad, spontán festékáramlásait.
Orbán Attila egy egyéni festék- és ecsetkezelés kialakításán fáradozik, melynek során az irányított gesztus ereje ugyan szabálytalanul bontakozik ki, de a képtérben feszültséget okoz. Ez a feszültség hivatott a festőben és a nézőben egyaránt „magasabb tudatállapotot" előidézni. (Beke László)

A kiállítás megtekinthető 2008. január 9-ig minden nap 10 órától 18 óráig és az előadáso valamint a szünetekben.

Új Színház – 1061 Budapest, Paulay E. u. 35. (az Operával szemben)
ujszinhaz@ujszinhaz.hu; www.ujszinhaz.hu; +36/1 269-6021

Orbán Attila

SYMBOL ART GALÉRIA
Harasztÿ-terem

A Symbol Art Galéria tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

ORBÁN ATTILA

festőművész

kiállításának megnyitójára

2008. június 4-én, szerdán 18 órára.

A kiállítást megnyitja: GELLÉR KATALIN, művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2008. június 12-ig
minden hétköznap 12-19 óráig

SYMBOL ART GALÉRIA, 1036 Budapest, Bécsi út 56.
Támogató: Töreki Művésztelep

www.symbolbudapest.hu
www.torekimuvesztelep.hu
www.orbanattila.com

PUSKÁS PANCHO SPORTPUB - CAFÉ & LOUNGE - ITALIANFUSION RESTAURANT
220 ÉVES PINCE ÉTTEREM - LIVEMUSIC CLUB - GALLERY & EVENTHALL

Látogatási szándékát - a kiállítás időtartama alatt - egyéb rendezvények miatt - szíveskedjen egyeztetni a 06 30 816 3102-es telefonszámon.

Orbán Attila: Nagyvárosi maszk II., 2008, akril, vászon, 120x160 cm

Orban Attila

DÍJ HITELEZVE PF. 76

ESZKÖZ URA, 2000 – AKRIL, VÖRÖSRÉZLAP, 50x70 CM

TIMAR ARPAD

BUDAPEST
Tárogató út 60.
1 0 2 1

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT **ORBÁN ATTILA** FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
A MŰCSARNOK KISGALÉRIÁJÁBA 2000. OKTÓBER 13-ÁN, PÉNTEKEN 18 ÓRÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: DÚL ANTAL ▪ MŰCSARNOK – BUDAPEST, HŐSÖK TERE
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 2000. OKTÓBER 29-IG. HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

MŰCSARNOK
KUNSTHALLE

ORBÁN Attila

Budapest, Apály u. 2/c. H-1134

1958-ban született Kiskunfélegyházán
1988-tól tagja Fiatal Képzőművészek Stúdiójának,
a Művészeti Alapnak és a Képzőművészek Szövetségének

Egyéni kiállítások:

1989 Stúdió Galéria, Budapest
1991 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1992 Francia Intézet, Budapest
1991-ben megkapta az Eötvös ösztöndíjat

born in 1958 in Kiskunfélegyháza
1988 became the member of the Young Artists' Club, the Art Foundation and the Association of Hungarian Artists.

Solo exhibitions:

1989 Studio Gallery, Budapest
1991 Young Artists' Club, Budapest
1992 French Institute, Budapest
He got Eötvös Scholarship in 1991

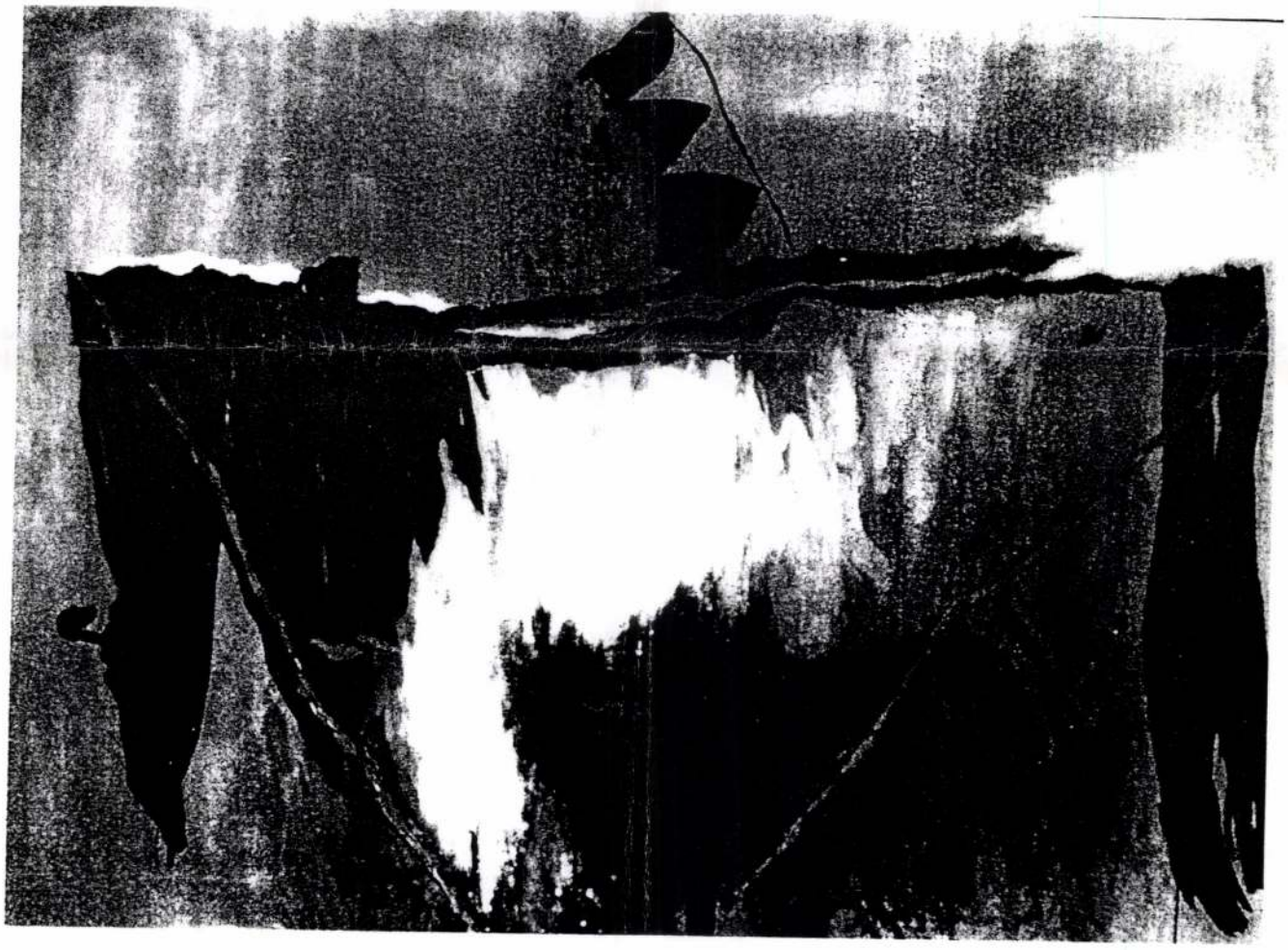

ORBÁN Attila

NAGY Zoltán: Művészeti időgép. = Uj Magyarország, II. évf. 123.sz. 1992. május 26. 10. p. ill.

Duna ill.Fészek Galéria kiáll.
1992

Mata Attila szobrász
Orbán Attila festő
Koncz András festő

ORBÁN Attila

KÉT MŰTEREM

A DUNA GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT 1992. ÁPRILIS 30-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN, 17 ÓRÁRA

ORBÁN ATTILA
FESTŐMŰVÉSZ

MATA ATTILA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA. MEGTEKINTHETŐ: ÁPRILIS 30-TÓL MÁJUS 24-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT. BUDAPEST XIII., PANNÓNIA (RAJK LÁSZLÓ) UTCA 95. MEGNYITJA: HAJDÚ ISTVÁN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

DUNA GALÉRIA

ORBÁN Attila

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE:

OROSZ PÉTER

ORSZÁGOS GRAFIKAI MŰHELY
VÁC

ORBÁN ATTILA KIÁLLÍTÁSA /EXHIBITION OF PAITINGS BY ATTILA ORBÁN/ • FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA / YOUNG ARTISTS CLUB/ • BUDAPEST, ANDRÁSSY U. 112. • 1991. SZEPT. 11. – 30./ SEPT. 11. – 30.

1991

KÉT ALAK /TWO PERSONS/

ORBÁN Attila

KÉT MŰTEREM

A DUNA GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT 1992. ÁPRILIS 30-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN, 17 ÓRÁRA

ORBÁN ATTILA
FESTŐMŰVÉSZ

MATA ATTILA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA. MEGTEKINTHETŐ: ÁPRILIS 30-TÓL MÁJUS 24-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT. BUDAPEST XIII., PANNÓNIA (RAJK LÁSZLÓ) UTCA 95. MEGNYITJA: HAJDÚ ISTVÁN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

DUNA GALÉRIA

ÚJ BARLANGRAJZOK

Orbán Attila festményei

Orbán Attila a Fiatal Művészek Klubjában kiállított festményei a lascaux-i és altamirai barlangok sziklarajzainak formavilágát idézik fel. Mivel az őskori művészet képalkotási mintái a természetből erednek, itt elénk tárul az a kor, mikor még a művészet fogalmának ismeretéről nincs tudomásunk. Művein keresztül egyrészt dokumentálni kívánja azt a kezdeti ártatlanságot, amikor még a rajz, a kép önmagáért van, célja és oka tisztázatlan még. Másrészt olyan rítus ez, ami ezeket az ősi és elementáris formákat a misztérium szintjére emeli.

Képeinek festési módja is figyelemre méltó. A háttér visszafogott érzékenységében az ősi falfelület festői lenyomatait fedezhetjük fel. A síkszerű ábrázolással kívánja jelezni, hogy „ez csak egy kép", ami a formák megfigyelése és tudatosítása által, gondolati elvonatkoztatás útján jött létre. Az ábrázolás életszerűségénél fontosabb számára a festőiségen túlmutató ösztönös erő. A formákat jelként használja, erre utalnak a körvonallal jelzett állatformák, a pálcikaember vonalrajzra emlékeztető festési módja.

Képein mindig történik valami, de ezeket a történeteket nem az ábrázolás hatására, hanem a misztérium nyelvén érthetjük meg. A mese a háttér érzékenységében és a vonal egyszerűségében van elrejtve.

Orbán Attila olyan képalkotási módszert, olyan kifejezési módot talált, amely őt további keresésre és elmélyülésre ösztönözheti.

(Fiatal Művészek Klubja, 1991. szeptember)

MOLNÁR MÁRTA

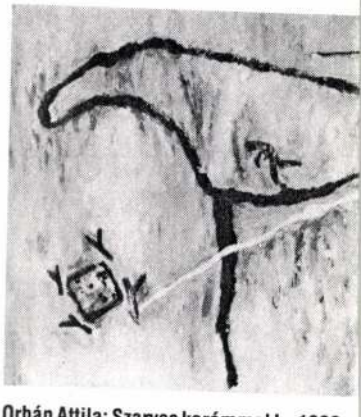

Orbán Attila: Szarvas karámmal I., 1990, tempera, 170 x 120 cm (Fotó Orbán Attila)

Róma egy, Róma kettő...

Gergely Nóra kiállítása

A kiállítás létrejötte egy kicsit mindig lezár egy korszakot. A művek magukba zárják a tolongó gondolatokat, könnyedén elhagyják a tenni vágyó kezet, a művész mintha túladna vágyain.

Így nyelik el, emésztik meg egy római út élményeit, hogy azután szerves részként illeszkedjenek egy életműbe *Gergely Nóra* legújabb alkotásai is.

A kicsiny terem „valóban" befogadja, a félkörívben elrendezett képek szinte magukba zárják a látogatót. Besüppedünk egy világba, mely barnás-fehér foltjaival, szögletes idomaival kavargó hangulatot idéz. E világ uralkodói a kövek. E kövekre a római barangolások során bukkant rá az alkotónő. Különös érzés lehetett műértőként megfigyelni az egymásra „épült" kultúrák kövületeit. Ezt az érzést osztják meg egymás között és persze az alkotások nézőivel a *Róma egy, Róma kettő...* címmel készült festmények és az ezektől eltérő – xerox – technikával készült *Képek*.

Eleinte természetes alaktalanságában, később szabályos formában jelenik meg a kő, olykor mindkét módon egyszerre. A kő-

ORBÁN Attila

Új M. 1992/2.

Sarkis: Az éjszaka és a nappal színképei: A Cigány Szűz Sarkis világító kiállítás-cégérei előtt táncol, 1989

Sarkis: Az éjszaka és a nappal színképei: A mázoló éjszakai és nappali szerepe, 1980 (Fotók: Pascal Jouneno és Jérome Manoukian)

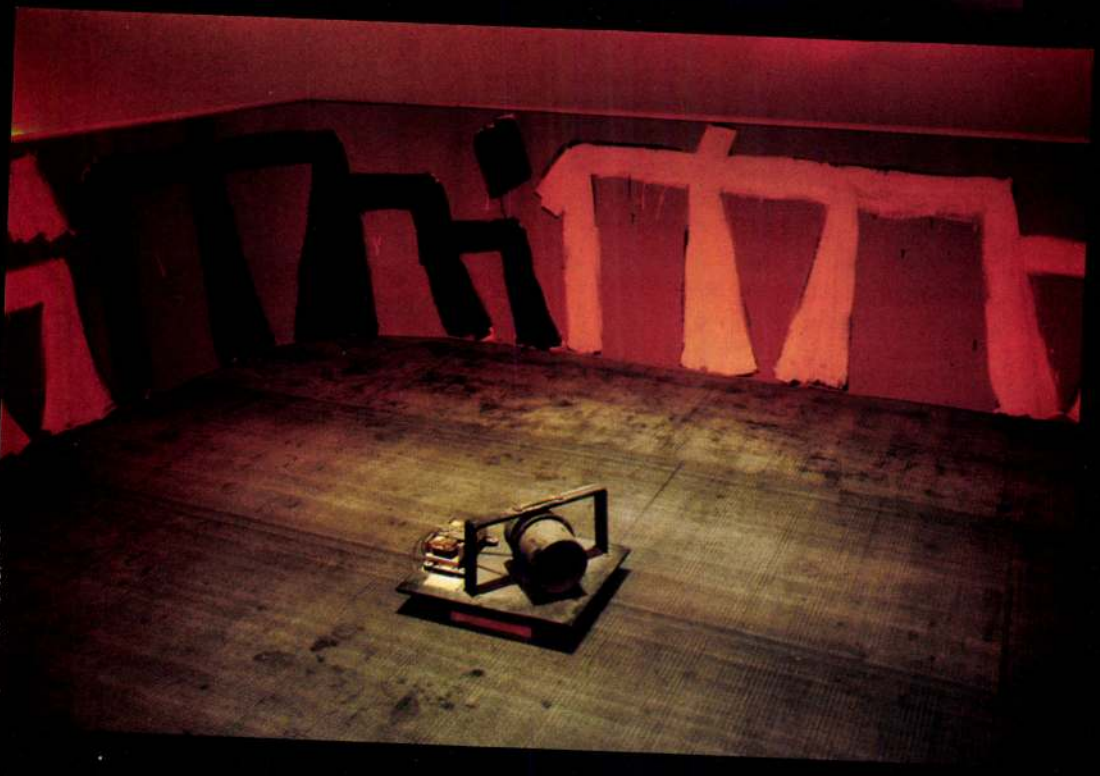

ORBÁN Attila

Ujv. M. 1992. 7.

TENYÉRNYI KÉPEK

Lóska Lajos

Orbán Attila: Cím nélkül, 1992, vegyes technika, 20 × 20 cm

Olivier, Deck: Cím nélkül, vegyes technika, 20 × 20 cm (Fotók Tahin Gyula)

Az idén tavasszal tekinthettük meg a *Fiatal Művészek Klubjá*ban a *Jeune Peinture 20 sur 20* című kiállítását. A felvonultatott anyag úgy született, hogy ennek a Fiatal Képzőművészek Stúdiójához hasonló szervezetnek a vezetősége azt javasolta tagjainak, készítsenek olyan 20 × 20 cm nagyságú munkákat, mini ars poeticákat, amik bemutatják egyéniségüket, tükrözik stílusukat. Erre a felhívásra készült el az a majdnem kétszáz alkotás, amely 1991 januárjában a *Katz Galéria*ban Párizsban, majd ugyanitt a *Grand Palais*-ban és több más francia városban is bemutatásra került. Sőt mint afféle jól csomagolható, könnyen szállítható anyagot, számos helyre — Olaszországba, Afrikába — utaztatták. Így került egy része Budapestre is. A kollekció jó vándorkiállításhoz illően egy lelakatolt, nagy, kék ládában érkezett a helyszínre, az Andrássy út 112-be. Ezt a csinos fémdobozt látva, a hajdan oly divatos postaművészet vagy küldeménymővészet analógiájára el is neveztem packet artnak, csomagművészetnek. A megnyitó napján azután az is kiderült, mit rejt a láda. Francia kiállításról lévén szó, meg kell említenem, hogy bár a résztvevők zöme francia, külföldi alkotók munkáival is találkozhattunk a tárlaton. Szerepeltek a kollekcióban skandináv művészek képei, ismerkedhettünk japán, dél-koreai, ausztrál, valamint közép-kelet-európai, román, szerb, horvát képzőművészek alkotásaival is. Örömmel fedeztem fel hét fiatal magyar művész — *Barkóczi József, Gaál Tamás, Gerbes Gábor, Kácser László, Menesi Attila, Orbán Attila és Pacsika Rudolf* — kis remekeit is. A tárlatot nézve nem túl látványosnak, sőt kicsit monotonnak tűnt a mini képek sokasága, annak ellenére, hogy megszokhattuk ezt a méretet, nemrég láthattunk még ezektől is apróbb műveket — igaz, jobban installálva — a Small and Beauty Galériában. Mégis úgy gondolom, napjaink kiállításlátogatója elsősorban a falnyi méretű festményekhez és szobányi installációkhoz szokott, ezek nyűgözik le. Konkrét példával élve, bizony a bemutatón szép számmal található expresszív gesztusfestmények mintha szétfeszítették volna ezt a pinceablaknyi méretet. Ha viszont a praktikum felől nézzük a dolgot, szállítani kétségtelenül ügyesen lehet a kis képeket.

Természetesen pozitívumai is voltak a bemutatónak. Megtudhattuk, mi foglalkoztatja a század utolsó évtizedében a fiatal francia művészeket. A tárlat stíluskavalkádja azt bizonyítja, minden népszerű az újhullámtól az újkonceptig és az újgeometriáig, nincsenek tehát kiemelt irányzatok, legalábbis a Jeune Peinture válogatásában. Mindent lehet csinálni, ami meggyőző, ami mond valamit. Mint a szép kivitelezésű vaskos katalógus egyik szövegírója, *Jean-Yves Beaujean* megállapítja, „...az intim művek összpontosítják a figyelmet, hangsúlyozzák a felfogások, a technikák sokféleségét; a szabadságot." Nem lenne szerencsés ebből a szám szerint tetemes és többékevésbé egységes színvonalú anyagból bárkiét is kiemelni. Az viszont tény, hogy azon művészek munkái voltak a legérdekesebbek, akik saját stílussal rendelkeznek, és ezt érzékeltetni is tudták a két tenyértől nem sokkal nagyobb, négyzet alakú felületen. *(Fiatal Művészek Klubja, 1992. III. 11—30.)*

ORBÁN Attila

Új Művészet 1992. 9

Varázsjelek Orbán Attila és Mata Attila kiállítása

Két műterem címmel együtt állította ki műveit egy festő és egy szobrász. Közös, műfajtól független sajátosságuk, hogy szobraikat és képeiket az ősművészetre, primitív népek varázsjeleire legalább annyira építik, mint a modern művészetre. A modern művészetek egyik forrását pedig éppen az ősművészetek formái és tartalma jelentették. Hagyományosan a Tahitin dolgozó *Gauguint* és a párizsi etnográfiai gyűjteményeket csodáló szürrealistákat, az automatikus rajzolás felfedezőit tartjuk számon az egész huszadik századon átvonuló művészetalakító áramlat elődeiként. Gauguin *Zöld Krisztusa* és *Breton Kálvária* című, a vallásos áhítatot őserejében megmutató műveit szoktuk említeni. *Kandinszkij* 1912-ben írta alapművét *A szellemiről a művészetben* címmel, éppen abban az időben festette előbb tisztán improvizatív, majd egyre inkább geometrikus képeit. *Kazimir Malevics* 1915-re fejlesztette ki a tiszta geometriát lágy eszményekként megfogalmazó szuprematista képi világát. A pszichoanalízis, a szellemtudományok és az összehasonlító néprajztudomány felismerései olyan absztrakt művészetet eredményeztek, amelyet a szélesebb közönség hosszú időn át értetlenül elutasított, a művészek egy része pedig kész alkotópirulaként, gondolatkonzervként vett be.

A koncept művészet az elmúlt két évtizedben a szélsőségig vitte a gondolat kultikus-kulturális vonulatát. Utána olyan új festőiség jelentkezett, amely visszanyúl a művészet lélekidéző funkciójához, a műveknek varázserőt tulajdonít, a tárgyaknak pedig tulajdonságokat, polinéziai szóhasználattal: *manát* ad. Ezt azonban csak kivételes emberek tudják átadni az állatnak, a növénynek, a holt tárgyaknak. *Orbán Attila* képei ilyen manákat sugároznak. *Szarvas ka-*

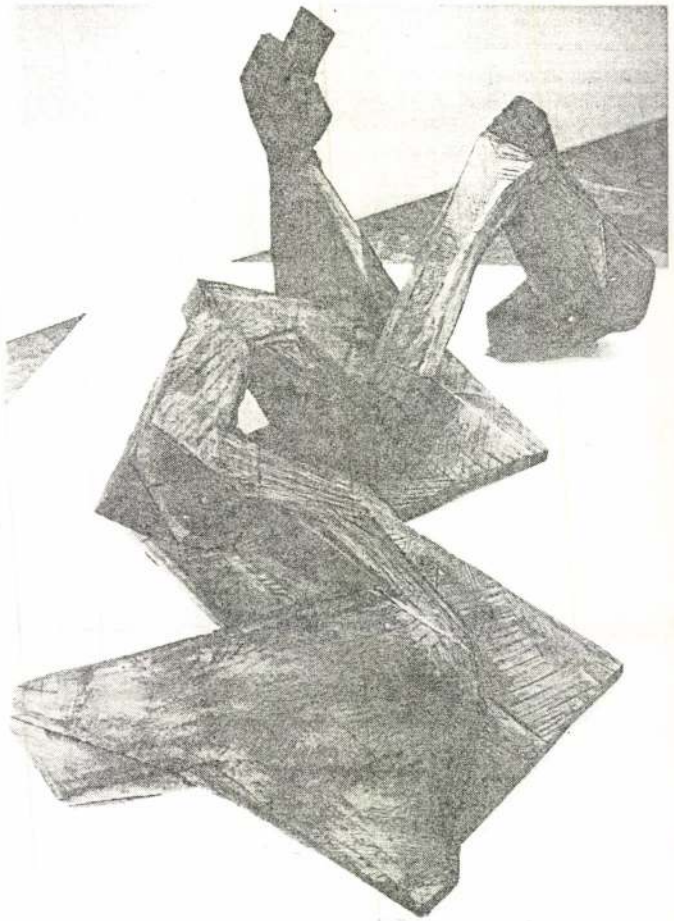

Mata Attila: Terep-tárgy (Nő erotikus pózban), 1989, fa, 210 × 130 × 90 cm

rámmal című vásznán érezzük, hogyan kapcsolódik össze a totemállat és az ember szelleme az Y alakú varázsgyeplőn át. Az Y jelek a „karám" négy sarkán egyszerre jelölnek világtájakat és azt az ősandrogynitást, amelyről *Arturo Schwarz* híres *Duchamp* szimbólumelemzését írta. *(Fiatal férfi és nő tavasszal)* Ugyanakkor Malevics „fekete négyzetére" is asszociál a néző, akkor is sejti azt, ha nem ismeri a szuprematizmus tételeit. A Föld kozmikus pályáját érzékeltetik a négyzet-karám két oldalán az éjjel és a nappal árnyalatai, illetve az évszakok váltakozását. A téli napforduló (Orbán születési időpontja) napja az állatöv és a négy elem összefüggését illetően földjegy. Ez a földtulajdonság nemcsak az orthogonális kompozíciókban és a földszínek hangulatában jelenik meg e képeken. A barlangrajz-szerű ábrák ecsetvonásai ösvényként is hatnak, például a *Két szarvas* című képen, ahol az embert totemállat maszkjában látjuk, amint „őseinek" nyomait követi. *A táj* című képen ezek a nyomok vörös festékcsíkok, amelyek a földre csordult állatáldozat vérét szimbolizálják. A vizes témák halas kompozíciói is a föld-jegyben született képek, színben is, és a háló „fehér négyzet" értelmezésének lehetőségében is. A

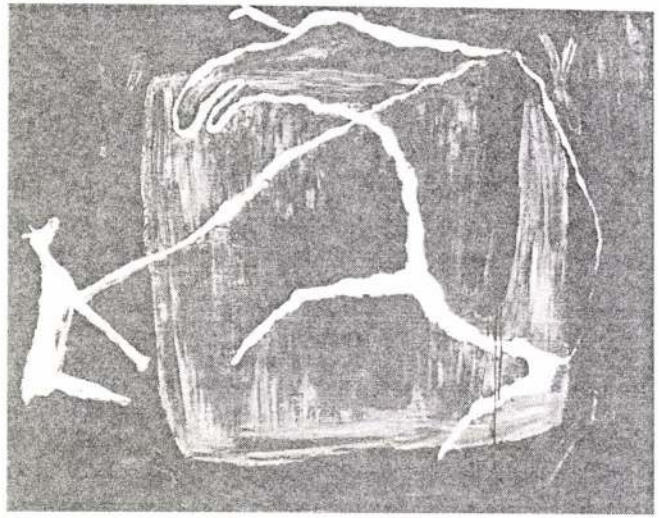

Orbán Attila: Két szarvas, 1990, olaj, farost, 120 × 160 cm (Fotók Tahin Gyula)

Paideum című kép halotti maszkként ábrázolja az ember ősi ösztöneit, mintegy ironikus véleményt mond a görögök testi-szellemi nevelésének századunkra, úgy látszik, végleg megbukott idealista eszményéről. Egyáltalán az Y-jel primitív formájának állandó képi jelenléte a fejlődés tagadását jelenti. Mert Y a kabbalában a földtől független és határtalan istenség jele, és a fokozatosság egyik lépcsőjét jelöli a szabadkőművesség abszolút szellemi felé törekvő embere számára is. Orbán Attila Y-jai teljességükben földiek. Olyan fa csonkját látjuk bennük, amelynek nincsenek hajtásai az ég felé. Mégis, a képekben benne vannak a modernizmus bevezetőben leírt misztikus törekvéseinek emlékei: *Mark Rothko, Jasper Jones* vagy *Joseph Beuys* négyzetei az absztrakt egészről.

Hasonlóan egyszerre használják *Mata Attila* szobrai is a valóban ősit és azt, amit az avantgárd közölt erről a modern művészetben. Egyszerre látjuk a brutálisan megformált fafigurákban *Juan Gris* finom kollázsainak és *Archipenko* nagyon is tömegszerű kubista szobrainak hatását. Egyszerre gondolhatunk az extatikusan csavarodó élein-erővonalain színesre festett antropomorf figurák láttán a primitívek képírására, tetovált varázsjeleire és *Frantisek Kupkára*, aki filozófiai tanulmányai után maga is aktív spiritiszta médium volt, majd egy természetvallás, végül a teozófia és az ind filozófia híve lett. A nyers fa hegyes csúcsai egyszerre felidézik *Schwitters Merzbild*-jeit és *Mario Merz* megmunkálatlan fahasábjait. Tehát törekvést a rendre és az anarchiára. Ez a kettősség leginkább Mata Attila *Hajat rendező* című plasztikájában érvényesül, ahol az összerendezetlen mozdulat egy mégiscsak egyzakt hajspirált formál. A *Terep-tárgy (avagy: nő erotikus pózban)* plasztikája az anyaföld, a Magna Mater hitvilág erotikáját is megtestesíti, de a színes erővonalak, a „vízválasztók" mentén az elvont, a szent geometria irányába mutató vektorok.

A *Két műterem* alkotó párosa a művészet elszakadását mutatja az elvont esztétikai kifejezéstől és a szenzualitástól az animizmus irányába. De az ábrázolás jelei közben nagyon is tartják a kapcsolatot a huszadik század mára jól olvasható képírásával.

SZEGŐ GYÖRGY

Vaja László festőművész képei elé

Egy sokatmondó idézettel kezdem: „Meglehet, mondta Borghes, hogy az emberiség története csupán néhány metafora története." Lehet, hogy „csupán" az egyre sötétebb korokból való felemelkedésvágy mozgatta mindig és mozgatja ma is nemcsak a vallást, de a költészetet, a zenét és a képzőművészetet is. Mindenki „csak" a fényről álmodik. Vannak csúcshelyei és időszakai a földi létnek, ahol és amikor ezt világosan látni. A „jeles" kultúrákat talán ezért nevezik nagynak. Mexikót például.

A spanyolok előtti magascivilizáció ikonográfiája számunkra — egy homályosabb korszak tanúi számára is — olvashatóvá teszi a létezés szentségét. A szent egészben nem válik külön idő és tér. Emblémaszerűen, redukáltan jelennek meg ezek a fogalmak és maga a gondolkodás is. Az emblémát mindenki képes úgy elolvasni, mint egy ódát vagy szonettet. Kép és szöveg viszonya másodlagos. Ha az ősi mexikói mitológia képi jeleit olvassuk, nem észleljük, hogy ismeretlenek az írásjelek vagy a nyelv. Felszálló madár, aláhulló toll, felcsapó láng és pislákoló mécses, az égő csipkebokor és a szarvasagancs-korona, a jogar és a chip nyomtatott áramköre, angyalszárny és áldásosztó kéz jelei analógiában mutatkoznak meg. És ezekből az analógiákból fogalmazza meg Vaja László festőművész képei fabuláit és paraboláit. Olyan — sajnos titkos — erkölcsi tanulságot céloz itt mindegyik hieroglifa, amelyben a fény forrása a tisztaságot, az egész Földnek és teremtményeinek békéjét hirdeti.

Úgy mondják, minden mexikói férfinak illik életében legalább egy regényt, saját regényét megírni. *Vaja László* komoly előtanulmányokkal vágott neki ennek az Óperencián túli utazásnak. Mexikó befogadta, és úgy jött onnan haza, hogy meg kell írni azt a bizonyos regényt. Most, amikor megnyitom ezt a kiállítást, akkor

Orbán Attila

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PESTI MŰSOR

1982 SEP 29

ISKOLA GALÉRIA:

„Életkedvet, optimizmust ébreszteni az emberekben"

„A művészet célja nem lehet más, mint derűt árasztani, életkedvet, optimizmust ébreszteni az emberekben." — vallja *Onódi Béla*. Vallja, s töretlen kedvvel, hittel, hihetetlen intenzitással alkot ma is a nyolcvankét éves festőművész. Oeuvre-je, több mint hatvanéves alkotói pályája puritán egyszerűségéről, mély érzelmeiről, múlhatatlan természetszeretetéről tanúskodik. Témavilága Szentendre. Hegyeivel, völgyeivel, virágaival, fáival, vizeivel, színeivel újra és újra ámulatba ejti. Rajongásig szereti a varázsos atmoszférájú intim városkát. Nem csoda, hiszen egyik alapító tagja volt a *Szentendrei Festők Társaságának*, s tevékeny résztvevője a *Régi Művésztelep* első, nem könnyű éveinek. Mint *Réti*-tanítvány került oda, azóta ott él, ott dolgozik. Lebilincselte és mindmáig köti szellemisége. Megeleveníti a Duna párás levegőjét, az ősz ezernyi színpompáját, a nyár napfényittas, szinte izzó sárgáját, az erdőket, a piciny virágoskerteket, a hegyek gyümölcsfáit, a völgyet. Motívumait leegyszerűsíti, lendületes vonalakból építi képeit. Kitűnően érzékeltet teret, távlatot. Világos és halvány, olykor lágy, elmosódott színekkel komponált vásznaival nyugalmat áraszt. Fényben úszó vagy párákban felsejlő érzékeny képei meghitt hangulatot, harmóniát árasztanak.

A kiállítás október 4-től 23-ig látogatható.

Onódi Béla művészete a nagybányai festészetben gyökeredzik. Érzékeny, mértéktartó és szerény. Képein kitárulkozik. Kevés eszközzel, beszédes színeivel, nagyszerű komponálókészséggel, halk, csöndes üzeneteivel vall magáról líraian, mély átéléssel.

cs. m.

PM 69

Making Love a címe *Arthur Hiller* filmjének, amelynek női főszerepét Charlie egyik angyala, *Kate Jackson* játssza. Férjét, az ifjú orvost *Michael Ontkean* alakítja, a „harmadikat", egy újságírót pedig *Harry Hamlin*. A fiatalok házassága akkor kerül válságba, amikor az orvos szemberül homoszexuális hajlamának jelentkezésével. Partnereik között van Wandy Hiller, Arthur Hill és Nancy Olsen.

filmhírek

Szabó István *Mephisto* című filmjét októberben mutatják be a Szovjetunióban.

★

Az idei locarnói nemzetközi filmfesztiválon nem adtak ki díjakat. A zsüri négy filmet emelt ki, ezek között szerepelt *Tarr Béla Panelkapcsolat* című alkotása.

★

Szeptember közepén az Amerikai Egyesült Államokban zajló magyar filmhétsorozat eseményeként a washingtoni *American Film Institute*-ban levetítették többek között *Szabó István Bizalom*, *Gothár Péter Ajándék ez a nap*, *Huszárik Zoltán Szindbád*, *Csontváry*, *Fábri Zoltán Fábián Bálint találkozása Istennel*, *Makk Károly Két történet a félmúltból* és *Egy erkölcsös éjszaka* című filmjét.

A portugáliai *Figuira de Fozban* szeptember közepén nemzetközi filmfesztivált rendeztek, amelyre meghívták *Makk Károly Egymásra nézve*, *Koltay Gábor A Koncert* és *Dargay Attila Vuk* című filmjét.

★

Nyaktörő a címe *Sidney Lumet* új filmjének, amelynek főszereplője a nálunk a többi között *A mesterdetektívből* ismert *Michael Caine*. Az irodalmi-színházi miliőben játszódó izgalmas történet főszereplői között van még *Christopher Reeve* és *Dyan Cannon*.

★

Andrzej Wajda *Rolf Hochhuth Szerelem Németországban* című regényéből forgat filmet. A cselekmény 1941-ben játszódik a német—svájci határon. Egy német asszony (*Hanna Schygulla*) beleszeret egy lengyel hadifogolyba. Amikor a nácik erre rájönnek, az asszonyt koncentrációs táborba zárják, a férfira pedig halál vár.

ORBÁN Attila

ERLIN GALÉRIA

1092 Budapest, Ráday u. 49.
Telefon/fax: 216-5280

Meghívó

Orbán Attila

képzőművész

kamarakiállítására

Megnyitó:

1995 június 22-én
18 órakor

A kiállítás nyitva:
1995 június 22-től július 12-ig

ERLIN GALÉRIA

1092 Budapest, Ráday u. 49.
Telefon/fax: 216-5280

ERLIN GALÉRIA

Tervez és kivitelez építészeti és belsőépítészeti megbízások alapján iroda- és banképületeket, kulturális és kereskedelmi létesítményeket.

Vállalja a kapcsolódó képző- és iparművészeti munkák tervezését és kivitelezését: táblaképek, fa-, kő- és bronzplasztikák, murális munkák (freskó, szekkó, szgraffitó, gobelin, üvegablak), művészi grafika, textil, ötvösmű, egyedi üveg és kerámia műfajokban.

Vállal arculattervezést, reklámgrafikai munkákat nyomdai előkészítéssel, valamint kerttervezést, közterek tervezését, utcabútorok, köztéri szobrok és műtárgyak tervezését és kivitelezését.

Rendszeresen bemutat kvalitásos kortárs képző- és iparművészeti alkotásokat a Ráday utcai galériában kamarakiállítások formájában.

ORBÁN Attila

O R B Á N A T T I L A

1134 BUDAPEST, APÁLY u. 2/c
120 - 8346

1958. december 24-én születtem, Kiskunfélegyházán.
1988-tól tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Studiójának és a Művészeti Alapnak. 1991-től a Magyar Képzőművészek Szövetségének.

Önálló kiállítások:

1979. - Józsefvárosi Művelődési Ház, Budapest
1988. - Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1989. - Studió Galéria, Budapest
1991. - Fiatal Művészek Klubja, Budapest

Csoportos kiállítások:

1989. - IV. Szegedi Táblakép-festészeti Biennálé
1989. - Bartók '32 Galéria, Budapest
1990. - "Ecce homo" Vajda Pince Galéria, Szentendre
1990. - Kilátó Galéria Margitsziget, Budapest
1990. - 68 elf. Förderverein Junger Kunst e.V. Köln
1990. - Galleri Cult Wien
1990. - Studió '90 Ernst Múzeum, Budapest
1991. - Budapest art Expo
1991. - Ader Picard Tajan Aukciósház, Párizs

Díjak:

- 1989. IV. Szegedi Táblakép-festészeti Biennálé - munkajutalom
- 1990. II. Fiatal Képzőművészek Studiójának szakmai ösztöndíja
- Studió '90 Ernst Múzeum (műkritikusok döntése alapján: Studió díj
- 1991. Művelődési Minisztérium Eötvös díja

I was born on 24 th December, 1958. in Kiskunfélegyháza.
I have been a member of the Studio of Young Artists since 1988, and of the Art Foundation. Of the Association of Hungarian Artists since 1991.

One-man Shous:

1979. - House of Culture Józsefváros, Budapest
1988. - Club of Young Artists, Budapest
1989. - Studio Gallery, Budapest
1991. - Club of Young Artists, Budapest

Collective exhibitions:

1989. - Biennal Exhibition of Paiting IV. Szeged
1989. - Bartók '32 Gallery, Budapest
1990. - "Ecce homo" Gallery Vajda, Szentendre
1990. - Margitsziget Gallery Kilátó, Budapest
1990. - 68 elf Förderverein Junger Kunst e.V. Köln
1990. - Gallery Cult Wien
1990. - Studio '90 Ernst Museum, Budapest
1991. - Budapest Art Expo
1991. - Ader Picard Tajan Auction-house, Paris

Prizes:

- 1989. Bienall Exhibition of Paiting IV.Szeged: Working-award.
- 1990. Scholarship of Young Artists Studio
- 1990. Studio'90 Ernst Museum Budapest: Studio - prize
- 1991. Culture Ministry Eötvös Scholarship

A FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT ORBÁN ATTLIA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA. MEGNYITÓ: 1991. SZEPTEMBER 11. 19.30 ÓRA. MEGTEKINTHETŐ SZEPTEMBER 30-IG NAPONTA 10 TŐL 18 ÓRÁIG SZOMBAT VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL

ORBÁN ATTILA

DOROTTYA GALÉRIA, 1995. MÁJUS 25 – JÚNIUS 17. / DOROTTYA GALLERY, 25 MAY – 17 JUNE, 1995

"Few people realize nowadays that painting exists at all (when in fact never before has it existed in such elementary form)."

What Christian Dotremont wrote in 1954 has growing relevance today. We have lost the ability to see colours and signs.

This is a strange contrast. The intensity of visual and colour effects with which we are now being flooded has been unequalled in the history of mankind. In our flats, which are packed full of designer items, we surround ourselves with textiles and carpets of loud colours, clothing and books, magazines and reproductions; and we spend much of our time sitting in front of our TV set, halfblinded and half-hypnotized, stuporously suffering the indigestible visual poisons of colours and forms taking effect in our souls. But parallel with the unstoppable invasion of our entire world by professional design, people watch the archetypal symbols of their existence with increasingly dull senses and awareness, standing in front of the signs directing the course of their lives more an more alienated, lost and confused.

Because a true picture is a sign-post. All true pictures carry spiritual energies. A picture, if it is a good one, opens a window to the finer dimensions of our spiritual world, which are nevertheless more full of reality and life. True paintings, therefore, resemble alchemy, along with the verbal and vocal arts: poetry and music. Not every painting deserves to be called a window, the same way as not every painting deserves the title of alchemy, either. Only those paintings are worthy of these distinctions, which can open up and peel off the skin of a world bound up in space-time; which can eat away the rock-hard walls of the laws of nature; and which can point us to our final home.

Attila Orbán's paintings are the alchemical operations of light. The space, which envelops the fundamental signs of a primordial perspective, is heavy and saturated. This space seems to consist sometimes of the wind-streams of the tundra, sometimes of sea-water, but mostly of lava: as it glows and sizzles, it resembles the *sulphur* of the alchemists; and this fire – like Heraclitus's fire – "at one measure flares up, and at another measure extinguishes itself"...

Attila Orbán is a conjuror of spiritual dimensions. Sometimes one cannot help feeling that the theme and the background in his pictures swap places. Rather than assuming a subordinate role, the background has an evocative power which equals, to say the least, the effect of the main motifs. However, it would be wrong to suggest that any of the – usually black – figures of the foreground was insignificant. Similarly to his great predecessors in Hungarian culture – Béla Bartók who looked for the pure source for his musical motifs and Béla Hamvas who discovered the primary logos-power of words –, Attila Orbán, too, tries to track down that primeval and elementary sign-language, which has kept the conjured spiritual energies unspoiled for thousands of years. This language is universal. It makes no difference whether the fundamental words of existence are uttered by a North-American Red Indian or a hunter of the tundras in the Ural-Altai region; equally insignificant is whether any of the recurring motifs was actually based on an ancient African masque or the graffiti on the wall of a Siberian cave. What matters is the level of our self-knowledge onto which they open a window. Today, "at the advanced stage of the Apocalypse" (Béla Hamvas), the criterion of artistic credibility is this: What purifying powers can it evoke from the dimensions behind the conscious mind, and at what intensity can it mediate the mobilizing forces with the help of these powers.

In my opinion, Attila Orbán has completed the first phase of his artistic course. He has not made a single brush-stroke to offend the criteria of artistic credibility in this phase. His pictures clearly carry the promise of the future. It is the alchemic process of purification, of purging away the waste, that the first period of his art points to. We have no way of knowing whether he will have the power to fight it out all the way against the hostile currents of the Zeitgeist, as promised. But the fire is evidently still glowing.

Antal Dúl

Translated by Zsuzsa Gábor

„Kevesen eszmélnek föl rá manapság, hogy létezik festészet (pedig soha ilyen elementáris formában még nem létezett)".

Amit Christian Dotremont 1954-ben írt, ma fokozottan igaz. Elveszítettük a színek és jelek látásának képességét.

Különös kontraszt. Soha az emberre a szín- és képi hatásoknak ilyen özönvízszerű áradata még nem zúdult. Formatervezett tárgyakkal zsúfolt lakásainkban harsogóan színes textíliák és szőnyegek, ruhaneműk és könyvek, képes magazinok és reprodukciók veszik körül életünket, és televíziókészülékeink előtt félig vakon, félig hipnózisba zsibbadva tűrjük, hogy lelkünkbe épüljenek a színek és formák emészthetetlen képi mérgei. De miközben világunk minden zugát átitatja a professzionális dizájn, az ember egyre tompultabb és lefokozottabb tudattal, egyre idegenebbül szemléli léte archetipikus szimbólumait, egyre értetlenebbül és zavartabban áll az őt szólító jelek, saját sorsa iránymutatói előtt.

Mert az igazi kép útjelző. Minden igazi kép szellemi energiák hordozója. A kép, ha kép, a szellem finomabb, de valósággal és léttel intenzívebben telített dimenzióira nyit ablakot. Az igazi festészet ezért alkímia, ahogy a költészet és zene, a szó és a hang művészete is az. A rangra, hogy ablak legyen, nem minden festmény, és az alkímia rangjára nem minden festészet méltó, hanem csak az, amely meg tudja nyitni és fel tudja oldani a tér-időbe zárt világ burkát, rést tud ütni a fizika törvényeinek sziklafalán, és irányt tud mutatni a végleges otthon felé.

Orbán Attila festményei a fény alkímiai műveletei. A tér, amelyben egy ősi látásmód alapjelei megjelennek, súlyos és telített. Ez a tér olykor mintha a tundrák széláramaiból, olykor mintha tengervízből, de még gyakrabban mintha lávából lenne: izzik és sisteregve forr, mint az alkimisták *sulphur*ja, és ez a tűz – mint Hérakleitosz tüze – „mértékre fellobban, és mértékre kialszik"...

Orbán Attila spirituális dimenziók szólítója. Az ember néha úgy érzi, a kép témája és a háttér egymással szerepet cserélt. A háttér nem szolgál, és megjelenítő ereje a téma motívumaival legalábbis egyenrangú. Nem mintha az előtér többnyire fekete figuráinak bármelyike elhanyagolható lenne. Mint magyarországi nagy elődei, Bartók a zene forrásmotívumainak és Hamvas Béla a szó primér logosz-erejének felkutatói, Orbán Attila is az után az ősi és elementáris jelnyelv után nyomoz, amelyben a megidézett szellemi energiák évezredek távlatából romlatlanul megőrződtek. Ez a nyelv egyetemes. Mindegy, hogy a lét alapszavai egy észak-amerikai indián ajkáról hangzanak el, vagy az ural-altáji tundrák vadásza mondja ki, és nincs jelentősége annak, hogy valamely visszatérő motívumhoz egy ősi afrikai maszk vagy egy szibériai barlang grafittije szolgált alapul. A fontos csupán, hogy önismeretünk milyen tudásszintjére nyit ablakot. Ma, „az apokalipszisnek ebben a kései, előrehaladott állapotában" (Hamvas Béla) a művészi hitelesség kritériuma: milyen tisztító erőket képes a tudatfelszín dimenzióin túlról megidézni, és ezeknek az erőknek segítségével milyen intenzitású felriasztó erőt közvetít.

Orbán Attila, úgy vélem, pályája első szakaszát már bejárta. E szakaszban a hiteles megszólalás kritériumai ellen soha, egyetlen ecsetvonással sem vétett. Képeiből azonban a jövő ígérete is tisztán kibomlik. A megtisztítás, minden salak kiégetésének alkímiai művelete az, ami felé első korszakának íve mutat. Nem tudhatjuk, lesz-e elég ereje bejelentett igényét a korszellem ellenáramlataival szemben végigküzdeni. – De a tűz, íme, izzik.

Dúl Antal

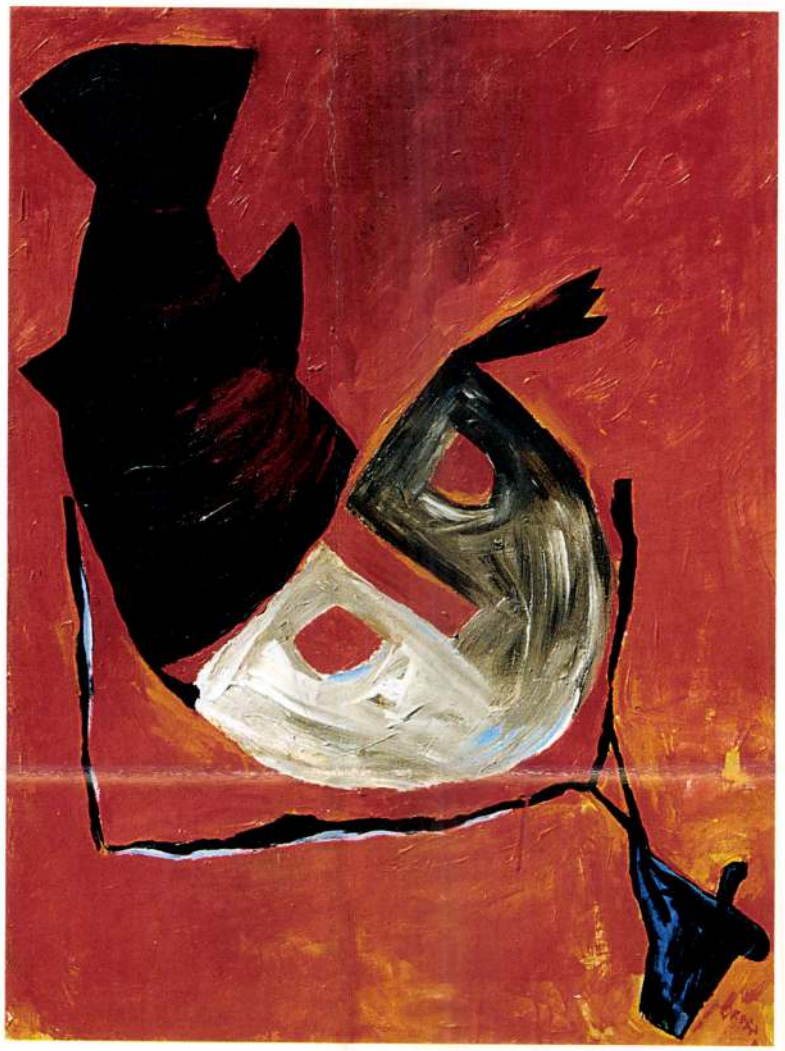

TRÓFEA, 1994 TROPHY, 1994
akril, vászon, 115x88 cm Acrylic on canvas, 115x88 cm

HÁROM ALAK, 1995
akril, vászon, 120x74 cm

THREE FIGURES, 1995
Acrylic on canvas, 120x74 cm

ORBÁN ATTILA

Született: 1958-ban Kiskunfélegyházán.
Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének.
1990 Eötvös József Alapítvány ösztöndíja.
1994 -től a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Derkovits-ösztöndíjasa.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK
1989 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1991 Stúdió Galéria, Budapest
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1992 Francia Intézet, Budapest
Duna Galéria, Budapest
1994 Notre Dame de Grace, Montréal
1995 Dorottya Galéria, Budapest
Galerie Sebestyén, Aachen

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK
1989 Nagykőrösi Tárlat
IV. Szegedi Festészeti Biennále
Bartók '32 Galéria, Budapest
1990 Budapest – Bécs – Köln
Kilátó Galéria, Budapest
Stúdió '90, Ernst Múzeum, Budapest
1991 Art Expo, Budapest
Ader – Picard – Tajan, Párizs
„20x20", Katz Galéria, Párizs
1992 Jeune Peinture Grand Palais, Párizs
Art Expo, Budapest
„20x20", Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Stúdió '92, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1993 Imatra – Nurmes – Kuopio, Finnország
Stúdió '93, Ernst Múzeum, Budapest
Szegedi Nyári Tárlat
„Analóg", Budapest Galéria, Budapest
1994 Stúdió '94, Budapest Galéria
Vigadó Galéria, Budapest
„Artéria", Activ Art Galéria, Szentendre
1995 Art Expo, Budapest
Erlin Galéria, Budapest

DÍJAK
IV. Szegedi Festészeti Biennále
Stúdió '90, Ernst Múzeum – Stúdió-díj

MUNKÁK GYŰJTEMÉNYEKBEN
Galerie Sebestyén, Aachen
Kiscelli Múzeum, Budapest
Roland Riz szenátor, Olaszország
Montreal város gyűjteménye

Műterem: 2000 Szentendre, Nyár u. 4.
Tel.: 06-26-315-735, Fax: 06-26-311-338

Born 1958, Kiskunfélegyháza (Hungary).
Member of the Union of Hungarian Creative Artists and the Association of Hungarian Fine Artists.
1990 Eötvös József Foundation Scholarship.
1994 Derkovits Scholarship of Ministry of Culture and Education

SOLO EXHIBITIONS
1989 Club of Young Artists, Budapest
1991 Studio Gallery, Budapest
Club of Young Artists, Budapest
1992 French Institute, Budapest
Duna Gallery, Budapest
1994 Notre Dame de Grace Gallery, Montreal
1995 Dorottya Gallery, Budapest
Galerie Sebestyén, Aachen

SELECTED GROUP EXHIBITIONS
1989 Exhibition of Nagykőrös
4th Painting Biennial of Szeged
Bartók '32 Gallery, Budapest
1990 Budapest – Wien – Cologne,
Kilátó Gallery, Budapest
Studio '90, Ernst Museum, Budapest
1991 Art Expo, Budapest
Ader – Picard – Tajan, Paris
"20x20", Katz Gallery, Paris
1992 Jeune Peinture Grand Palais, Paris
Art Expo, Budapest
"20x20", Club of Young Artists, Budapest
Studio '92, Hungarian National Gallery, Budapest
1993 Imatra – Nurmes – Kuopio, Finland
Studio '93, Ernst Museum, Budapest
Summer Exhibition of Szeged
"Analóg", Budapest Gallery, Budapest
1994 Studio '94, Budapest Gallery
Vigadó Gallery, Budapest
"Artéria", Activ Art Gallery, Szentendre
1995 Art Expo, Budapest
Erlin Gallery, Budapest

AWARDS
4th Painting Biennial of Szeged
Studio '90, Ernst Museum – Studio Prize

WORKS IN COLLECTIONS
Gallery Sebestyén, Aachen
Kiscelli Museum, Budapest
Roland Riz Senator, Italy
Collection of Montreal

Studio: 2000 Szentendre, Nyár u. 4. Hungary
T.: 00-36-26-315-735, F.: 00-36-26-311-338

A katalógust támogatta a Nemzeti Kulturális Alap / The catalogue sponsored by the National Cultural Found

Pálcikaemberek és rénszarvasok

ORBÁN ATTILA FESTMÉNYEI

Mielőtt elkezdtem volna az ismertető írását, reflexszerűen leemeltem néhány kötetet a könyvespolcról. Beleolvastam *Franz Boas: Népek, nyelvek, kultúrák* című könyvének primitív művészetet taglaló fejezetébe, előkotortam a klasszikus *Leo Frobenius* tanulmányait, sőt, hogy jobban elmerüljek a témában, *Hevesy Iván Primitív művészetét* is átlapoztam. Közben véletlenül még Kosztolányi tanulmánykötete is a kezembe került, melyben a jeles stiliszta azt írja a történelem előtti korok művészetéről, hogy: ,,Az ősember úgy határozta meg a szép fogalmát:

– **S**zép az, ami nekem tetszik, mégpedig csakis érdekkel tetszik, az, amit azonnal felfalhatok, elrabolhatok, magamévá tehetek.'' Ezen a meghatározáson kicsit eltöprengtem; lám-lám, ez egy olyan ősember lehetett, aki olvasott Kantot, és kiforgatta szépségdefinícióját.

Ezek után minden kötetet visszaraktam a polcra, hadd porosodjanak csak tovább, ugyanis megvilágosodott előttem, hogy ezen az ösvényen nem jutok közelebb *Orbán Attila* festményeihez. Annak ellenére nem, hogy a kiállítóterem falán olyan képek függenek, melyeken barlang- és sziklarajzokról ismert motívumok láthatók: vékony pálcikaemberek, rénszarvasfejek, melyek akár totemábrázolások is lehetnének. Világossá lett előttem, hogy azért zsákutca az az út, amin elindultam, mert Orbán Attila képei az ezredvégen, az elmúlt egy-két évben készültek, és a XX. századi emberekhez szólnak, bármilyen motívum található is rajtuk. Kortárs alkotások üzenetét kell tehát megfejtenem, és ehhez kulcsot szakkönyvekben nem találok. Mielőtt azonban más értelmezést keresnék, hadd utaljak arra, hogy a modern képzőművészet jeles képviselőit sokszor megihlette az őskori, a törzsi vagy a primitív művészet szakrális-kultikus világa. Elég csak *Gauguin* Thahitijára vagy *Picasso* és a kubisták afrikai maszkjaira gondolnunk.

Sőt részben ilyen indíttatásúak *Vajda Lajos* maszkos képei, akinek a nevét nem véletlenül említem, mert munkássága, és ezt magától a művésztől tudom, nagy hatást gyakorolt Orbán Attilára. Továbblépve ezen az ösvényen, találhatunk még példát a közelmúlt magyar szobrászatában, hiszen a hetvenes évek elején *Samu Géza* alkotásmódját is megihlette az archaikus művészet.

Orbán Attila munkásságát közvetlenül azonban a transzavantgárd magyarországi megjelenése ösztönözte. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a téma a levegőben volt. Mindez azonban nem kisebbíti a fiatal festő érdemeit, hiszen szuverén formavilágot teremtett magának. Sőt, az újhullám igen sokakat ösztönzött a 80-as évek második felében. Például *Mata Attilát*, akinek a festővel 1992-ben közös tárlata volt.

De térjünk vissza még a szarvasmotívumhoz és az újfestészethez. *Szirtes János* is megfestette a maga csodaszarvasát, ami ugyan nem rénszarvas volt, de mivel nem vagyunk zoológusok, ezt a kis következetlenséget elhanyagolhatjuk.

Az archaikus művészet inspirációja legjobban Orbán korábbi, világos hátterű festményein érvényesül. Ezekből ugyan most a Dorottya utcában egy darabot sem állított ki a művész, viszont vannak hasonló alkotások. A *Három alak* című kompozíció, melyet az afrikai sziklarajzok ihlettek, vagy a *Fehér sugarak*, amit viszont az északi népek primitív művészete inspirált.

Megfigyelhetünk azonban változást is a művész stílusában. A *Fehér halas maszk* vagy a *Trófea* már más szemléletű munka, a stílusuk is más, színesebbek, kevésbé síkszerűek, inkább festőiek, mint grafikusak, sőt a jelképeik – hal, a maszk – is direktebbek.

Befejezésképpen kiemelném, hogy Orbán Attila alkotásai, annak ellenére, hogy visszavisznek bennünket egy történelem előtti világba, az örök emberi kérdésekről szólnak,

Orbán Attila: Három alak, 1995, akril, vászon, 120×74 cm

egy olyan a régmúltba vetített, de a jövőbe transzponált ideális világról, ahol tiszta és őszinte volt minden, az ember egy volt a természettel, lehet ugyan, hogy gátlástalanul agyonütött bárkit, de őszinte volt és szép, nem hullott minden darabokra, nem voltak civilizációs ártalmak, és nem volt környezetszennyezés. Egy utópia mindenképpen utópia, írja azt meg Voltaire vagy Lem; mindenképpen arról szól, hogy mi szeretnénk lenni. Egy tiszta és boldog világot ígér nekünk a kiállítás, melybe remélem majd sikerül eljutnunk.

(Dorottya Galéria, V. 25–VI. 17.)

■ *LÓSKA LAJOS*

Barabás Cigánykaravánjának utóélete

(folytatás a 7. oldalról)

ből is azt állapítja meg, hogy több mint amit Barabás rajzmásolata sugalhatott. A most előkerült festmény és a vers összevetése is ezt igazolja:

Szent Kleofás!
Milyen karaván...
Nem lehet más,
Mint oláhcigány:
A vagy e szép utazási rend
S pőre purdék serge mit jelent?
Ott húzódik a díszes csapat
Hosszú sorban zöld erdő alatt;
A családfő vén kehes lovon,
...
Nem csak a jó dádé egyedül:
Oldalain egy-egy tarisznya lóg,
S mindenikben rajkók láthatók;
...
Így intéznek bátor lépteket
Faluvégtől falu végeig.
Ily hős népet mi sem rettegtet,
Csak a szél: Ezt megsüvegelik,
S okosan! mert e kaján elem
Mértéken túl emberségtelen:
...

Az idézett sorok közt két olyan részlet is van, ami arra utal, hogy Petőfi valóban látta a képet, mert az elveszett rajzból, illetve a róla készült metszetből nem következik: az első a „zöld erdő alatt", a második a szél érzékletes leírása. (Arra, hogy a metszet egyetlen fácskája nem a metsző egyszerűsítése, egyedül Barabás mindig, mindent publikusan helyreigazító szokása a bizonyíték.) Az eredeti festményen a háttérben dúslombú fa áll, az eget vihart jósló felhők borítják. A metszeten tiszta az égbolt és lemaradt róla a távolban szél fútta porfelhőben eltűnő hintó, az utána iramló purdéval.

Festményünk azonban nemcsak Petőfit bírta szóra, hanem Nagy Ignácot is, aki az *Életképek* 1844. évi I. számában *A koldusbíró* című népéleti elbeszélésében megeleveníti a *Vándorló cigánycsaládot* a kortárs minden — a képen látható — eszközt, anyagot nevén nevező ismeretével. Itt a színek is szerepelnek mindig pontos-megfelelően és minden kifeje
nyurgult rajkó b
tunk..." „kezébe
tart" „... a rajkó
dádé fehér szakál
karja." A sor végé
asszony sárga kukoricaszemekkel nógatja. A szerző azonban az ihlető festmény említése nélkül szőtte történetét, amelyen a koldusbíró, tisztének megfelelően, távozásra bírja a nemkívánatos konkurenciát.

Nagy Ignác fantáziáját annyira megfogta Barabás festményének témája, hogy továbbfejlesztette a képet.[8] Egy számunkra ismeretlen művésszel egy újabb kompozíciót rajzoltatott, mely a rajzmásolatok szokása szerint ellenkező irányba fordította az eredetit és több újabb részlettel is gazdagította. A kiegészítés egy új történet kedvéért született. *A jóslat*ban, melyet ez az új illusztráció kísér, szerepel egy tenyérjós cigányleány és egy városi úr. Az új litográfia letagadhatatlanul rokona Barabás festményének, a szoros rokonság a megváltoztatott szereplők és az eredeti között szembeötlően meggyőző. Ezen a képen valóban erdővéget sugallnak a fák, amint az Petőfi *Vándoréletének* az *Aradi vészlapok*ban közölt első változataként a zöld erdő helyett szerepel.

A következő láncszem a téma egy részletének továbbélésében magához Barabáshoz vezet. Ő rajzolta meg Heckenast megbízásából 1847-ben az *Iris* című német nyelvű almanach számára az eredeti kompozíció szép fiatalasszonyát a mellette látható kisleánnyal és a hátára kötött kicsinnyel, sűrű fák háttere előtt. Az új illusztráción majd minden ismerős, csupán a részletek cseréltek helyet, új a háttérben megbújó sátor, a kisleányt szinte beborító nagy kosár és egy szépen formált meszelő. Ezen a képen azonban mindenki szép és harmonikus. Az új rajz Mahlknecht acélmetszetében Levitschnigg: *Die Zigeunermutter* versét kíséri és annak hangulatát közvetíti.

Különös véletlen, hogy az elmélyült és minden elérhető adatot összegyűjtő Petőfi-kutató Kiss József, az eredeti festményt kutatva, annak feltehetően a legszélesebb körben elterjedt későbbi másolatvariációjára nem figyelt fel. — Itt kell megjegyeznünk, úgy tűnik, hogy az interdiszciplináris kutatások párhuzamosságára is érvényes az, hogy a párhuzamosok csupán a végtelenben találkoznak! Ennek következtében a másik, ez az újabb változat a két terület, az irodalomtörténet és a művészettörténet kutatóinak félreértéseiben bővel-

ORBÁN Attila

-s: Modern barlangrajzok. = Népszava, 119.évf. 229.sz. 1991. szept.3o. 6.p. ill.

Bp., Fiatal Müvészek Klubja, kiél..1991

[redacted]

...llenszetten pe a demokratizálás egy...
...ű iskoláztatás hogy valaki csak 18 évt...
...a ezt vagy azt a pályát; ezen túl...
...fél talentumokat fog nevelni, ritkán
...a legritkábban fog babért aratni.
...tni' egyszersmind ezt a természeti különbsé...
...séi érzék, a vele párosult hajlam és ...
...a széthrendszer mondhatom értelmesség...
...séggel hajtott végre.

ORBÁN Attila

kiáll. Két műterem : Orbán Attila, Mata Attila kiáll., 1992

ism. SZEGŐ György: Varázsjelek : Orbán Attila és Mata Attila kiállítása. Új Művészet, 3,1992, 9. 68 - 69.ill.

Kolozsvár [Cluj]867
— Bánffy-palota 880
— Hidelvi ref. templom 1295
— Monostor úti ref. templom 2067
— Protestáns Theologiai Intézet 1296
— Szt.Mihály templom 661, 719
— Unitárius templom 920, 1030
Komárom
— Vár 482, 885
Komló
— templomrom 655
Kosice → Kassa
Kotesová → Trencsénkutas
Kölesd 351
Köln 352, 353
Körmend 935
Körmöcbánya [Kremnica] 444
Kőszeg 1027
— Ev. templom 1030
— Lada-ház 250
— Pestis szobor 1076
Kővágószőllős
— R.k. templom 655
Kővágótőttös
— R.k. templomm 655
Králová pri Senci → Királyfalva
Kremnica → Körmöcbánya
Krivány [Krivany]
— Dezsőffy kastély 927
Kutyafalva [Cuci]
— Ref. templom 905
Ladánybene
— Hornyákdomb 806

ORBÁN Attila

Haluán Mária

~~KOVÁCS Ágnes Veronika:~~ Új barlangrajzok : Orbán Attila festményei. = Uj Művészet, III.évf.2.sz.1991 66.p.ill.

Bp., Fiatal Művészek Klubja, 1991

[illegible], STADT Theater. = /Schwindt, Carl/:
[illegible] Monate in P./ /P., 1837-1848. kö-
[illegible]./ t. /12./ B 769/6
[illegible]x13 cm. Schwindt Károly rajza, Schwi[illegible]
[illegible] metszete. Színes. A szính. képe olda[illegible]
[illegible] - télen.
[illegible].: Az 1000 éves M.o. Bp., 1939. p. 801
[illegible]51 6x8 cm; Rexa Dezső: Százesztendős
[illegible].-i képeskönyvetske. Bp., 1940. t. 12
[illegible]/559 6x9 cm. (Színes.)

[illegible] Der BRAND des K. St. Theater in Pestl
[illegible] Spiegel 1847. p. 256-257. között.
[illegible]x20 cm. Steinrücker Leopold rajza,
[illegible]thaler Alajos acélmetszete. Az égő
[illegible] Szính. képe. Az épület tetején lán-
[illegible] csapnak ki.
[illegible].: Hatvany Lajos: Feleségek felesége.
[illegible]., 1919. p. 248. B 928/9 6x9 cm; Kádár
[illegible]: A p.-i és b.-i ném. színészet tört
[illegible]. 1812-1847. Bp., 1923. p. 102-103. kö-
[illegible]. B 792/106 11x15 cm; Tonelli Sándor:
[illegible]apáink P.-B.-ja. Bp., 1944. p. 157.
[illegible] 308/245 7x9 cm; Keresztury Dezső: A m.
[illegible]. képeskve. Bp., 1956. p. 206. 4-1317
[illegible] cm; Bp. encikl. Bp., 1970. p. 297.
[illegible] 333/10 10x14 cm; Bp. tört.-e a török ki-
[illegible]től a márciusi forrad.-ig. Írta: Nag

ORBÁN Attila

(frech): Orbán Attila a Francia Intézetben. =
Magyar Nemzet, LV.év.23.sz.1992.január 28. 10.p.

Bp.,Framcia Intézet, Orbán Attila festő kiállitás, 1992

Bakó Éva BIBLIOGRÁFIA

A magyarországi ötvösművészet alapvető l
ötvösjegyek a középkortól 1867-ig / Bp.
eligazodást, de mint címe is mutatja a s
kozik. Ugyancsak fontos és jól használha
kintetében - P. Erestyánszky Ilona: A re
E munkának is hiányossága, hogy a XIX. s
részletesen.
Az európai fémművességről nyújt átfogó k
deutschland c. katalógus / szerk. Barbar
ezt a korszakot feldolgozó könyv Barbara
melyben az egyedi tervezésű iparművészet
foglalkozó gyárak tevékenységéig szinte
korszakán belül. Az ötvösség témaköréből
az unikális darabok tervezőitől a galvan
a tömeg-termelés sel előállitott darabok

ORBÁN Attila

NAGY Zoltán: Müvészeti időgép. = Uj Magyarország, II. évf. 123.sz. 1992. május 26. 10. p. ill.

Duna ill.Fészek Galéria kiáll.
1992

Mata Attila szobrász
Orbán Attila festő
Koncz András festő

ORBÁN Attila

A Műcsarnok
tisztelettel meghívja Önt

ORBÁN ATTILA

festőművész
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
LÓSKA LAJOS művészettörténész
1995. május 25-én, csütörtökön 18 órakor

DOROTTYA GALÉRIA
Budapest V., Dorottya utca 8.
Megtekinthető: 1995. június 17-ig,
vasárnap kivételével 10 – 18 óráig

A megnyitót támogatja a Törley

ORBÁN Attila

NAGY Zoltán: Lenni vagy nem lenni :
Fiatal képzőművészek a budai Várban. =
Uj Magyarország, II.évf. 18.sz. 1992. január 22.8.p.

Bp., MNG, Studio'91, 1991

Ezz
Lajos a
harcosa
szótlan,
gyomny
utókor a
méltó é
Mi,
társai, 1
tettünk
azt a sz
lüktet,
van a h
zsongása
mindeze
Óha
mi Dér
szelleme
az ő ne
kásokra

Mag

ORBÁN Atila restaurátor

91 5. 6

MNG

Új Művészet

Új Művészet

ORBÁN ATTILA

ÚJ MŰVÉSZET

1997. OKT. - NOV.

43.0.

ORBÁN ATTILA

A Műcsarnok
tisztelettel meghívja Önt

ORBÁN ATTILA

festőművész
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
LÓSKA LAJOS művészettörténész
1995. május 25-én, csütörtökön 18 órakor

DOROTTYA GALÉRIA
Budapest V., Dorottya utca 8.
Megtekinthető: 1995. június 17-ig,
vasárnap kivételével 10 – 18 óráig

A megnyitót támogatja a Törley

A Horváth & Lukács Galéria

szeretettel meghívja Önt, családját és barátait

ORBÁN ATTILA

festőművész

PRE - EXISTENCIA II.

kiállításának megnyitójára

1998. május 15-én, 18 órakor.

Nagycenk, Kiscenki út 47.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Tatár György

Magyarország Ausztriai Követe

A kiállítás megtekinthető:

Hétfő - Péntek: 8-17 óráig, Szombat: 8-13 óráig, Vasárnap: zárva

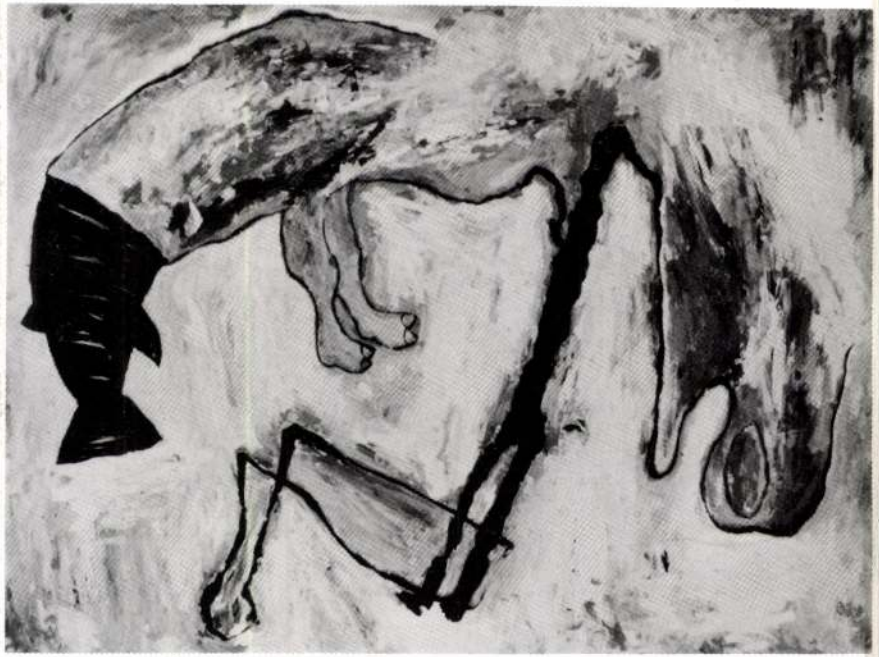

PRIMORDIÁLIS ALAK
FIGURE PRIMORDIALE

ORBÁN ATTILA KIÁLLÍTÁSA /EXPOSITION D'ATTILA ORBÁN/ • FRANCIA INTÉZET GALÉRIÁJA /GALERIE DE L'INSTITUT FRANÇAIS/ • BUDAPEST VI., SZEGFŰ U. 6. • 1992. JAN. 27.—FEBR. 14. /27. JANV.—14. FEV. 1992/

ORBÁN ATTILA
BUDAPEST, 1134 APÁLY U. 2/C.
TEL.: 149-1428

1958. DECEMBER 24-ÉN SZÜLETTEM KISKUNFÉLEGYHÁZÁN. 1988-TÓL TAGJA VAGYOK A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK, 90-TŐL A MŰV. ALAPNAK; 1991-TŐL A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK. ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK: 1988 – FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA BP., 1989 – STÚDIÓ GALÉRIA BP., 1991 – FMK BP., 1992 – FRANCIA INTÉZET GALÉRIÁJA BP. CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK: 1989 – IV. SZEGEDI FESTÉSZETI BIENNÁLÉ, 1989 – BARTÓK'32 GALÉRIA BP., 1990 – BUDAPEST–BÉCS–KÖLN, 1990 – VAJDA PINCE GAL. SZENTENDRE, 1990 – STÚDIÓ'90 ERNST MÚZEUM BP., 1991 – BUDAPEST ART EXPO, 1991 'ADER PICARD TAJAN PÁRIZS, 1991 – KATZ GALÉRIA PÁRIZS, 1992 – JEUNE PEINTURE, GRAND PALAIS PÁRIZS. DÍJAK: IV. SZEGEDI FESTÉSZETI BIENNÁLÉ: MUNKAJUTALOM FKS SZAKMAI ÖSZTÖNDÍJA 1990., STÚDIÓ'90 ERNST MÚZEUM: STÚDIÓ DÍJ, 1991 – MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM EÖTVÖS ÖSZTÖNDÍJA.

NE LE 24 DECEMBRE 1958 A KISKUNFÉLEGYHÁZA, ATTILA ORBAN EST DEPUIS 1988 MEMBRE DU STUDIO DES JEUNES ARTISTES ET DU FONDS DES ARTS. DEPUIS 1991, IL EST MEMBRE DE L'ASSOCIATION DES ARTISTES HONGROIS. EXPOSITIONS INDIVIDUELLES: CLUB DES JEUNES ARTISTES 1991 BUDAPEST – GALERIE STUDIO 1989 BUDAPEST – CLUB DES JEUNES ARTISTES 1991 BUDAPEST – GALERIE DE L'INSTITUT FRANÇAIS 1992 BUDAPEST. EXPOSITIONS COMMUNES: IV-EME BIENNALE DES PANNEAUX A SZEGED 1989 – GALERIE BARTOK'32, 1989 – BUDAPEST–VIENNE–COLOGNE 1990 – BUDAPEST ART EXPO 1991 – MAISON ADER PICARD TAJAN 1991 PARIS – GALERIE KATZ 1991 PARIS – LA JEUNE PEINTURE AU GRAND PALAIS 1992 PARIS. PRIX: LA IV-EME BIENNALE DES PANNEAUX A SZEGED ATTRIBUE AUX OEUVRES. BOURSE PROFESSIONNELLE DU STUDIO DES JEUNES ARTISTES 1990. STUDIO '90 AU MUSÉE ERNST, PRIX DU STUDIO. BOURSE EÖTVÖS ATTRIBUE PAR LE MINISTERE DE LA CULTURE EN 1991.

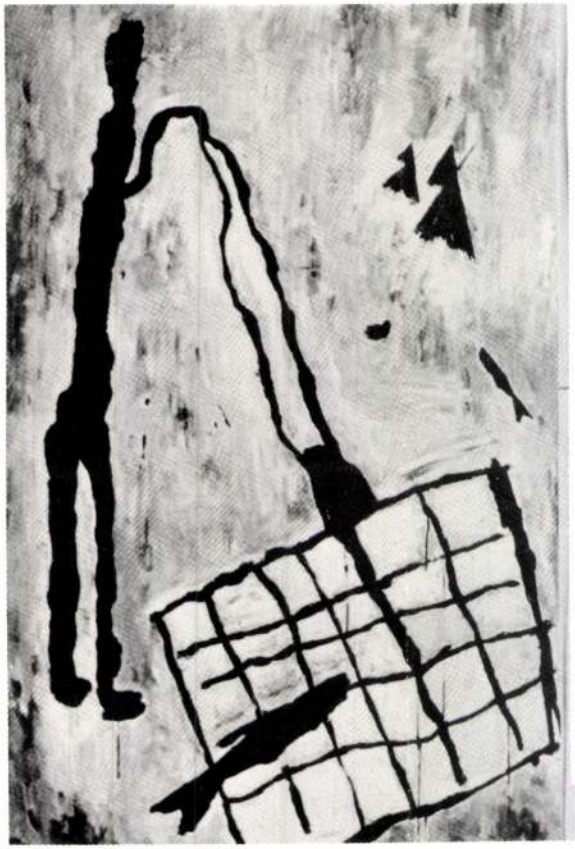

HÁLÓT TARTÓ
PORTEUR DE FILET

INSTITUT
FRANÇAIS
EN HONGRIE